

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

20 november 2025

WETSONTWERP

tot uitvoering van een versterkt
terug naar werk-beleid
in geval van arbeidsongeschiktheid

Inhoud	Blz.
Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp van wet (I)	41
Voorontwerp van wet (II)	48
Voorontwerp van wet (III)	55
Impactanalyse	73
Advies van de Raad van State (I).....	85
Advies van de Raad van State (II).....	183
Advies van de Raad van State (III).....	189
Wetsontwerp	193
Coördinatie van de artikelen	214

DE URGENTIEVERKLARING WORDT DOOR DE REGERING GEVRAAGD
OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 51 VAN HET REGLEMENT.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 novembre 2025

PROJET DE LOI

exécutant une politique renforcée
de retour au travail
en cas d'incapacité de travail

Sommaire	Pages
Résumé	3
Exposé des motifs	4
Avant-projet de loi (I)	41
Avant-projet de loi (II)	48
Avant-projet de loi (III)	55
Analyse d'impact	79
Avis du Conseil d'État (I)	85
Avis du Conseil d'État (II)	183
Avis du Conseil d'État (III)	189
Projet de loi	193
Coordination des articles	248

LE GOUVERNEMENT DEMANDE L'URGENCE CONFORMÉMENT À
L'ARTICLE 51 DU RÈGLEMENT.

De regering heeft dit wetsontwerp op 20 november 2025 ingediend.

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 20 novembre 2025.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 20 november 2025 door de Kamer ontvangen.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 20 novembre 2025.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

SAMENVATTING

Tijdens de vorige zittingsperiode werden verschillende maatregelen ingevoerd om de terugkeer naar werk van personen die arbeidsongeschikt zijn erkend te bevorderen.

Het wetsontwerp vormt een aanvulling op de ingevoerde regelgeving en bevat een hele reeks maatregelen om de responsabilisering van de verschillende actoren van het “Terug-naar-werk-beleid” te versterken: de arbeidsongeschikt erkende gerechtigden, de verzekeringsinstellingen, de artsen en de werkgevers.

Het bevat eveneens bepalingen van arbeidsrecht die gericht zijn op het werkhervattingsbeleid.

RÉSUMÉ

Au cours de la législature précédente, différentes mesures ont été mises en place afin de favoriser le retour au travail des personnes reconnues en incapacité de travail.

Le projet de loi complète le dispositif mis en place et comporte un ensemble de mesures visant à renforcer la responsabilisation des différents acteurs impliqués dans la politique de « Retour au Travail » : les titulaires reconnus en incapacité de travail, les organismes assureurs, les médecins et les employeurs.

Il comporte également des dispositions de droit du travail axée sur la politique de retour au travail.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

Tijdens deze legislatuur wenst de regering een allesomvattend plan voor de preventie en re-integratie van langdurig zieken uit te werken. De basis van dit omvattend plan vormt een sterkere responsabilisering van de verschillende betrokken actoren.

Om dit plan van een versterkt Terug Naar Werk-beleid concreet te implementeren, wil de regering aan het begin van deze legislatuur al verschillende wijzigingen van het wetgevende kader doorvoeren dat betrekking heeft op de uitkeringsverzekering en op het arbeidsrecht.

Na de Titel 1, dat de constitutionele bevoegdheidsgrondslag van dit wetsontwerp bepaalt, betreft de Titel 2 het deel "sociale zaken" van het ontwerp. Het eerste hoofdstuk voorziet vooreerst de vervanging van de notie "restcapaciteiten" door de notie "arbeidspotentieel" in de verschillende bepalingen van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. In het kader van haar versterkte Terug Naar Werk-beleid in geval van arbeidsongeschiktheid opteert de regering er immers voor om de notie "arbeidspotentieel" in plaats van de notie "restcapaciteiten" te gebruiken. Het arbeidspotentieel is het vermogen voor een arbeidsongeschikt erkende gerechtigde om rekening houdend met zijn gezondheidstoestand passend werk te verrichten, en waarbij zowel het huidige arbeidspotentieel als de mogelijkheden voor de toekomst moeten worden meegenomen in de evaluatie. Dit begrip (dat een meer positieve benadering van het begrip "restcapaciteiten" inhoudt) vormt het uitgangspunt voor het bepalen van de categorie waartoe een persoon behoort die arbeidsongeschikt is erkend, en voor de acties die moeten worden opgestart, en dit op basis van de huidige gezondheidstoestand en de te verwachten evolutie.

Op basis van de inschatting van zijn arbeidspotentieel door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team, wordt de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde dus in een categorie geplaatst (cf. in dat kader de categorieën bepaald in het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994). Als zijn arbeidspotentieel als voldoende wordt ingeschat (namelijk, als zijn huidige belastbaarheid toelaat om

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

Au cours de cette législature, le gouvernement souhaite élaborer un plan global pour la prévention et la réinsertion des malades de longue durée. Le fondement de ce vaste plan consiste à responsabiliser davantage les différents acteurs concernés.

Afin de mettre en œuvre concrètement ce plan de renforcement de la politique de Retour Au Travail, le gouvernement souhaite déjà introduire, au début de cette législature, plusieurs modifications du cadre législatif qui concerne l'assurance indemnités et le droit du travail.

Après le Titre 1er, précisant le fondement constitutionnel en matière de compétence du présent projet de loi, le Titre 2 concerne le volet "affaires sociales" du projet. Le premier chapitre prévoit, tout d'abord, le remplacement de la notion de "capacités restantes" par la notion de "potentiel de travail" dans les différentes dispositions de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. En effet, dans le cadre de sa politique renforcée de Retour au Travail en cas d'incapacité de travail, le gouvernement opte pour l'utilisation de la notion de "potentiel de travail" au lieu de la notion de "capacités restantes". Le potentiel de travail est la capacité d'un titulaire reconnu en incapacité de travail à exercer un travail adapté compte tenu de son état de santé. L'évaluation doit prendre en compte à la fois le potentiel de travail actuel et les possibilités futures. Ce concept (qui propose une approche plus positive que celle des "capacités restantes") est le point de départ pour déterminer la catégorie à laquelle appartient une personne reconnue en incapacité de travail, ainsi que les actions à entreprendre, sur la base de son état de santé actuel et de son évolution probable.

Sur base de l'estimation de son potentiel de travail par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, le titulaire reconnu en incapacité de travail est donc placé dans une catégorie (cf. dans ce cadre, les catégories prévues par l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994). Si son potentiel de travail est estimé suffisant (c'est-à-dire, si sa capacité actuelle permet de démarrer des actions d'adaptation et/ou d'accompagnement), une

aanpassings- en/of begeleidingsacties op te starten), vindt een specifieke actie plaats (bijvoorbeeld de niet door een arbeidsovereenkomst verbonden gerechtigde moet, na de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, zich onder andere binnen veertien dagen na de doorverwijzing inschrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling).

Voorts bepaalt dit *eerste hoofdstuk* een versterkte responsabilisering van de arbeidsongeschikt erkende gerechtigden in het kader van de uitkeringsverzekering voor werknemers. Sinds 1 januari 2022 zijn “Terug Naar Werk-trajecten” in de uitkeringsverzekering voor werknemers ingevoerd. Opdat kan worden nagegaan of een “Terug Naar Werk-traject” kan worden opgestart, is een actieve medewerking van de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde met de adviserend arts (of, in voorkomend geval, de medewerker van het multidisciplinaire team) en de “Terug Naar Werk-coördinator” onontbeerlijk. Deze medewerking wordt op tweeërlei vlak gevraagd:

- op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team dient de betrokkene de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de (eerste) inschatting van zijn arbeidspotentieel, evenals moet hij een gevolg geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als hij de voor deze inschatting van het arbeidspotentieel vereiste gegevens, ondanks de geboden ondersteuning door de “Terug Naar Werk-coördinator”, niet heeft bezorgd.

- de betrokkene moet een gevolg geven aan de uitnodiging van de “Terug Naar Werk-coördinator” voor een eerste contactmoment in het kader van een “Terug Naar Werk-traject”.

In geval van een afwezigheid van de gerechtigde, zonder een geldige rechtvaardiging, op dit fysieke contact of op dit eerste contactmoment, wordt na een verwittiging bij een eerste afwezigheid zonder geldige rechtvaardiging, een sanctie toegepast die een vermindering van het dagbedrag van de uitkering met 2,5 % inhoudt.

Met het oog op een versterkte responsabilisering van de arbeidsongeschikt erkende verzekerde worden de voormelde sancties in uitvoering van het regeerakkoord verstrengd. De huidige regeling zal namelijk, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, op de volgende wijze worden gewijzigd:

- na een eerste verwittiging in geval van een afwezigheid zonder geldige rechtvaardiging op het voormelde

action spécifique aura lieu (par exemple, le titulaire non lié par un contrat de travail doit, après l'entrée en vigueur du présent chapitre, entre autres, s'inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d'un accompagnement par ce service ou cette institution).

En outre, ce *premier chapitre* prévoit une responsabilisation renforcée des titulaires reconnus en incapacité de travail dans le cadre de l'assurance indemnités des travailleurs salariés. Depuis le 1er janvier 2022, des “Trajets Retour Au Travail” ont été introduits dans l'assurance indemnités des travailleurs salariés. Pour pouvoir vérifier si un “Trajet Retour Au Travail” peut débiter, une collaboration active du titulaire reconnu incapable de travailler avec le médecin-conseil (ou, le cas échéant, avec le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire), et le “Coordinateur Retour Au Travail” est indispensable. Cette collaboration est demandée à un double niveau:

- à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, l'intéressé doit fournir les données qui sont essentielles pour la (première) évaluation de son potentiel de travail, et doit également donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé s'il ne fournit pas, pour cette évaluation de son potentiel de travail, les données requises, malgré le soutien offert par le “Coordinateur Retour Au Travail”.

- l'intéressé doit donner suite à la convocation du “Coordinateur Retour Au Travail” pour un premier moment de contact dans le cadre d'un “Trajet Retour Au Travail”.

En cas d'absence du titulaire, sans une justification valable, à ce contact physique ou lors de ce premier moment de contact, une sanction sera appliquée, après un avertissement en cas de première absence sans justification valable, impliquant une réduction de 2,5 % du montant journalier de l'indemnité.

Dans le but de renforcer la responsabilisation de l'assuré reconnu en incapacité de travail, les sanctions précitées sont durcies en exécution de l'accord du gouvernement. En effet, la réglementation actuelle sera modifiée, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, comme suit:

- après un premier avertissement en cas d'absence sans justification valable au contact physique précité,

fysieke contact wordt de toekenning van de uitkering stopgezet (in plaats van de huidige vermindering van het dagbedrag met 2,5 %) wanneer de arbeidsongeschikte gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging een tweede keer afwezig is op dit fysieke contact. Deze stopzetting van de toekenning van de uitkering blijft van toepassing tot en met de datum waarop de gerechtigde, al naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team contacteert met het oog op het vastleggen van een nieuwe datum voor een fysiek contact. Als de gerechtigde echter een derde keer zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op dit fysieke contact, wordt de toekenning van de uitkering opnieuw stopgezet (in plaats van de huidige vermindering van het dagbedrag met 2,5 %) vanaf de datum van deze nieuwe afwezigheid tot en met de dag voordat het fysieke contact daadwerkelijk plaatsvindt.

— na een eerste verwittiging in geval van een afwezigheid zonder geldige rechtvaardiging op het voormelde eerste contactmoment wordt het dagbedrag van de uitkering met 10 % verminderd (in plaats van de huidige vermindering van het dagbedrag met 2,5 %) wanneer de arbeidsongeschikte erkende gerechtigde een tweede keer zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment. Deze vermindering van het dagbedrag van de uitkering met 10 % blijft van toepassing tot en met de datum waarop de gerechtigde de “Terug Naar Werk-coördinator” contacteert met het oog op het vastleggen van een nieuwe datum voor een eerste contactmoment. Als de gerechtigde echter een derde keer zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment, wordt het dagbedrag van de uitkering opnieuw met 10 % verminderd (in plaats van de huidige vermindering van het dagbedrag met 2,5 %) vanaf de datum van deze nieuwe afwezigheid tot en met de dag voordat het eerste contactmoment daadwerkelijk plaatsvindt.

Voorts wil de regering ook een aantal nieuwe responsabiliserende maatregelen voor de arbeidsongeschikte erkende gerechtigden invoeren.

Een eerste nieuwe maatregel betreft de verplichting voor de door een arbeidsovereenkomst verbonden gerechtigde om aanwezig te zijn op bepaalde fysieke contacten georganiseerd door de preventieadviseur-arbeidsarts. Om te kunnen nagaan of het werk kan worden hervat met, in voorkomend geval, het aanvangen van een “Terug Naar Werk-traject”, dient de arbeidsongeschikte erkende gerechtigde immers ook een gevolg te geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts bedoeld in artikel I.4-73, § 2, van de Codex over het

l'octroi de l'indemnité est supprimé (au lieu de la réduction actuelle du montant journalier de 2,5 %) lorsque le titulaire en incapacité de travail est une deuxième fois absent sans justification valable à ce contact physique. Cette suppression de l'octroi de l'indemnité reste en vigueur jusqu'à la date à laquelle le titulaire contacte, selon le cas, le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue de fixer une nouvelle date pour un contact physique. Si le titulaire est absent une troisième fois sans justification valable à ce contact physique, l'octroi de l'indemnité est de nouveau supprimé (au lieu de la réduction actuelle du montant journalier de 2,5 %) à partir de la date de cette nouvelle absence jusqu'à la veille du jour où le contact physique a effectivement lieu.

— après un premier avertissement en cas d'absence sans justification valable lors du premier moment de contact précité, le montant journalier de l'indemnité est réduit de 10 % (au lieu de la réduction actuelle du montant journalier de 2,5 %) lorsque le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent une deuxième fois sans justification valable lors du premier moment de contact. Cette réduction du montant journalier de l'indemnité de 10 % reste en vigueur jusqu'à la date à laquelle le titulaire contacte le “Coordinateur Retour Au Travail” en vue de fixer une nouvelle date pour un premier moment de contact. Si le titulaire est absent une troisième fois sans justification valable lors du premier moment de contact, le montant journalier de l'indemnité est de nouveau réduit de 10 % (au lieu de la réduction actuelle du montant journalier de 2,5 %) à partir de la date de cette nouvelle absence jusqu'à la veille du jour où le premier moment de contact a effectivement lieu.

De plus, le gouvernement souhaite également mettre en œuvre un certain nombre de nouvelles mesures visant à responsabiliser les titulaires reconnus en incapacité de travail.

Une première nouvelle mesure concerne l'obligation pour le titulaire lié par un contrat de travail d'être présent lors de certains contacts physiques organisés par le conseiller en prévention-médecin du travail. Afin de vérifier si le travail peut être repris, en débutant éventuellement un “Trajet Retour Au Travail”, le titulaire reconnu en incapacité de travail doit en effet également répondre à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail visée à l'article I.4-73, § 2, du Code du bien-être au travail pour un contact physique en vue d'une

welzijn op het werk voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling in het kader van een re-integratietraject omschreven in de voormelde Codex.

Het niet ingaan op deze uitnodigingen heeft onder de door de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, te bepalen voorwaarden en modaliteiten een weigering van de toekenning van de uitkeringen tot gevolg.

Meer concreet zal worden bepaald dat als de gerechtigde een tweede keer afwezig is op het fysieke contact bij de preventieadviseur-arbeidsarts, de toekenning van de uitkeringen wordt stopgezet vanaf de voor dit contact vastgestelde datum tot en met de datum waarop de gerechtigde de adviserend arts van zijn verzekeringsinstelling contacteert, tenzij hij een geldige rechtvaardiging voor zijn afwezigheid aanhaalt. Als deze gerechtigde echter een derde keer afwezig is op het fysieke contact bij de preventieadviseur-arbeidsarts, wordt de toekenning van de uitkeringen stopgezet vanaf de datum van deze afwezigheid tot en met de dag voordat het desbetreffende fysieke contact bij de preventieadviseur-arbeidsarts of een eerste contactmoment bij de Terug Naar Werk-coördinator effectief heeft plaatsgevonden.

Een tweede nieuwe maatregel heeft betrekking op een aantal verplichtingen die de gerechtigde die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst en een voldoende arbeidspotentieel heeft, moet vervullen om de begeleidende acties binnen een “Terug Naar Werk-traject” te kunnen bepalen en te kunnen uitvoeren. Het gaat meer bepaald om de volgende verplichtingen:

1° zich binnen veertien dagen na de doorverwijzing inschrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

Het niet vervullen van deze verplichtingen heeft tot gevolg onder de door de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, te bepalen voorwaarden en modaliteiten de organisatie van een fysiek contact door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team met het oog op de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid (in geval van een niet inschrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de

évaluation de la réintégration dans le cadre d'un trajet de réintégration décrit dans le Code précité.

Le fait de ne pas répondre à ces convocations entraîne, selon les conditions et modalités déterminées par le Roi, dans un arrêté délibéré en Conseil des ministres, un refus de l'octroi des indemnités.

Plus concrètement, il sera prévu que si le titulaire est absent une deuxième fois au contact physique avec le conseiller en prévention-médecin du travail, l'octroi des indemnités sera supprimé à partir de la date fixée pour ce contact jusqu'à la date à laquelle le titulaire contacte le médecin-conseil de son organisme assureur, à moins qu'il n'invoque une justification valable à son absence. Cependant, si ledit titulaire est absent une troisième fois au contact physique avec le conseiller en prévention-médecin du travail, l'octroi des indemnités sera supprimé à partir de la date de cette absence jusqu'à la veille du jour où le contact physique concerné auprès du conseiller en prévention-médecin du travail aura effectivement eu lieu ou du jour où un premier moment de contact auprès du Coordinateur Retour Au Travail aura effectivement eu lieu.

Une deuxième nouvelle mesure concerne un certain nombre d'obligations que le titulaire qui n'est pas lié par un contrat de travail et qui a suffisamment de potentiel de travail, doit remplir pour pouvoir déterminer et exécuter les actions d'accompagnement dans un “Trajet Retour Au Travail”. Il s'agit notamment des obligations suivantes:

1° s'inscrire, dans les quatorze jours après le renvoi, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d'un accompagnement par ce service ou cette institution;

2° donner suite à la convocation du conseiller du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d'un partenaire du service précité ou de l'institution précitée pour un moment de contact dans le cadre de sa réintégration.

Le non-respect de ces obligations a pour conséquence, selon les conditions et modalités déterminées par le Roi par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, l'organisation d'un contact physique par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue de l'évaluation de l'état d'incapacité de travail (en cas de non-inscription auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant

Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie) of een vermindering met 10 % van het dagbedrag van de uitkering (in geval van een geen gevolg geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie voor een contactmoment) tot gevolg.

De concrete implementatie van deze tweede nieuwe maatregel vergt nog het nodige overleg met de verschillende bevoegde diensten of instellingen van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelnemen aan de socioprofessionele re-integratie opdat een uniform kader met de verschillende toepasselijke modaliteiten kan worden uitgewerkt.

Er wordt ten slotte nog opgemerkt dat er geen wijziging wordt aangebracht aan de responsabiliserende maatregelen die al in de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen van toepassing zijn. De regering wenst deze beleidskeuze als volgt te rechtvaardigen:

— De “Terug Naar Werk-trajecten” zijn pas vanaf 1 januari 2023 in de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen ingevoerd geweest. Gezien het belang van samenwerking om tot een aangepaste begeleiding te komen, werd daadwerkelijk al een maatregel genomen om de verantwoordelijkheid van de arbeidsongeschikt erkende zelfstandige te vergroten. De regering zal de doeltreffendheid van de trajecten opvolgen via de Terug Naar Werk-barometer die, net zoals al is gebeurd in het stelsel van de werknemers, in het stelsel van de zelfstandigen zal worden ingevoerd, en, indien nodig, bijkomende maatregelen nemen.

— Er moet worden vastgesteld dat het invaliditeitspercentage van zelfstandigen lager ligt dan dat van werknemers. Het invaliditeitspercentage is het percentage uitkeringsgerechtigden dat invalide erkend is. Het verschil tussen beide stelsels is aanzienlijk: volgens de cijfers van het RIZIV bedroeg het percentage in 2023 voor zelfstandigen 4,67 % en voor werknemers 11,20 % (dus meer dan het dubbele).

— Een zelfstandige beheert vaak alleen zijn zelfstandige activiteit en moet, in geval van ziekte, alles zelf in orde brengen. Zelfstandigen hebben geen werkgever die een deel van de administratieve formaliteiten regelt. Omdat ze verdwalen in de administratieve formaliteiten, reageren ze soms te laat, waardoor ze hun arbeidsongeschiktheidsuitkering (deels) verliezen. Een verhoging van de sanctie van 2,5 % naar 10 % heeft dan ook een veel grotere impact voor zelfstandigen dan voor werknemers.

à la réinsertion socioprofessionnelle) ou une réduction de 10 % du montant journalier de l'indemnité (s'il n'a pas été donné de suite à la convocation du conseiller du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle pour un moment de contact).

La mise en œuvre concrète de cette deuxième nouvelle mesure nécessite encore des concertations avec les différents services ou institutions compétents des Régions et des Communautés participant à la réintégration socioprofessionnelle afin qu'un cadre uniforme reprenant les différentes modalités applicables puisse être élaboré.

Enfin, il est également à noter qu'aucune modification ne sera apportée aux mesures de responsabilisation qui sont déjà applicables dans l'assurance indemnités des travailleurs indépendants. Le gouvernement souhaite justifier ce choix politique comme suit:

— Les “Trajets Retour Au Travail” ont été introduits dans l'assurance indemnités des travailleurs indépendants seulement à partir du 1er janvier 2023. Étant donné l'importance de la collaboration pour parvenir à un accompagnement approprié, une mesure a effectivement déjà été prise pour accroître la responsabilité du travailleur indépendant reconnu en incapacité de travail. Le gouvernement suivra l'efficacité des trajets via le “baromètre Retour au Travail” qui, comme cela a déjà été fait dans le régime des travailleurs salariés, sera instauré dans le régime des travailleurs indépendants, et, si nécessaire, prendra des mesures supplémentaires.

— Il faut constater que le taux d'invalidité des travailleurs indépendants est moins élevé que celui des travailleurs salariés. Le taux d'invalidité est le pourcentage de titulaires d'indemnités qui sont reconnus invalides. La différence entre les deux régimes est significative: selon les chiffres de l'INAMI, en 2023, pour les travailleurs indépendants, le taux était 4,67 % et pour les travailleurs salariés le taux était 11,20 % (soit plus du double).

— Un travailleur indépendant gère souvent son activité indépendante seul et doit, en cas de maladie, tout mettre en ordre lui-même. Les travailleurs indépendants n'ont pas d'employeur qui règle une partie des formalités administratives. Parce qu'ils se perdent dans les formalités administratives, ils réagissent parfois trop tard, ce qui entraîne la perte (partielle) de leur indemnité d'incapacité de travail. Une augmentation de la sanction de 2,5 % à 10 % a donc un impact beaucoup plus important pour les travailleurs indépendants que pour les travailleurs salariés.

— Daarenboven zijn de uitkeringen van een zelfstandige vaak lager dan de uitkeringen van een werknemer, wegens het forfaitaire karakter van deze uitkeringen in het stelsel van de zelfstandigen.

Het tweede hoofdstuk van Titel 2 beoogt de responsabilisering van de verzekeringsinstellingen te versterken en omvat twee maatregelen.

Een eerste maatregel betreft de opheffing van de twee in de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 opgenomen delegaties aan de Koning om te kunnen bepalen tijdens welke periode van het “Terug Naar Werk-traject” een vermoeden van arbeidsongeschiktheid van toepassing is.

Dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid dat maximaal zes maanden duurt en niet kan worden geschorst, geldt vandaag meer bepaald voor:

— de door een arbeidsovereenkomst verbonden gerechtigde tijdens de periode die aanvat op de dag waarop hij het re-integratieplan heeft ondertekend in het kader van het re-integratietraject zoals bedoeld in hoofdstuk VI van boek I, titel 4, van de Codex over het welzijn op het werk en eindigt daags voor de hervatting van de arbeid bij de desbetreffende werkgever in uitvoering van het re-integratieplan.

— de gerechtigde tijdens de periode waarin hij het re-integratietraject gericht op sociaalprofessionele re-integratie bedoeld in artikel 215novies van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (stelsel van de werknemers) of artikel 25/3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten (stelsel van de zelfstandigen) doorloopt. Deze periode gaat in op de dag waarop hij de positieve engagementsverklaring heeft ondertekend en eindigt hetzij daags voor het aanvangen van een bezoldigde arbeid of daags voor het aanvangen van een programma van beroepsherscholing goedgekeurd door de Hoge Commissie van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, hetzij op de dag van het einde van het voormelde re-integratietraject zoals vastgesteld door de “Terug Naar Werk-coördinator”.

Tijdens de periode gedekt door het wettelijke vermoeden van arbeidsongeschiktheid is geen herevaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid mogelijk. In uitvoering van het door de regering beoogde allesomvattende plan voor de re-integratie van langdurig zieken dient het

— En outre, les indemnités d'un travailleur indépendant sont souvent inférieures à celles d'un travailleur salarié, en raison du caractère forfaitaire de ces indemnités dans le régime des travailleurs indépendants.

Le deuxième chapitre du Titre 2 vise à renforcer la responsabilisation des organismes assureurs et comprend deux mesures.

Une première mesure concerne la suppression de deux délégations au Roi contenues dans la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et des indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, pour déterminer durant quelle période du “Trajet Retour Au Travail” une présomption d'incapacité de travail est d'application.

Cette présomption d'incapacité de travail, qui dure au maximum six mois et ne peut être suspendue, s'applique aujourd'hui notamment:

— au titulaire lié par un contrat de travail pendant la période qui commence le jour où il a signé le plan de réintégration dans le cadre du trajet de réintégration, tel que visé au chapitre VI du livre I, titre 4, du Code du bien-être au travail, et se termine la veille de la reprise du travail chez l'employeur concerné en exécution du plan de réintégration.

— au titulaire pendant la période où il suit le trajet de réintégration visant la réinsertion socio-professionnelle visé à l'article 215novies de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 (régime des travailleurs salariés) ou à l'article 25/3 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants (régime des travailleurs indépendants). Cette période commence le jour où il a signé la déclaration positive d'engagement et se termine soit la veille du début d'un travail rémunéré ou la veille du début d'un programme de réadaptation professionnelle approuvé par la Commission supérieure du Conseil médical de l'invalidité, soit le jour de la fin de dudit trajet de réintégration tel que déterminé par le “Coordinateur Retour Au Travail”.

Pendant la période couverte par la présomption légale d'incapacité de travail, aucune réévaluation de l'état d'incapacité de travail n'est possible. En exécution du plan global envisagé par le gouvernement pour la réintégration des malades de longue durée, il doit être possible que,

mogelijk te zijn dat ook tijdens een lopend “Terug Naar Werk-traject” de staat van arbeidsongeschiktheid van de verzekerde altijd kan worden geëvalueerd. Een lopend “Terug Naar Werk-traject” mag dus geen belemmering vormen voor de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team van het ziekenfonds om de aan hen toevertrouwde wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid te kunnen verrichten, in het bijzonder in het kader van de op geregelde tijdstippen door hen te organiseren fysieke contacten in uitvoering van de hervorming bepaald in de wet van 20 december 2023 tot wijziging van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wat de organisatie van het beoordelingsproces van de arbeidsongeschiktheid betreft. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat door de opheffing van het vermoeden van arbeidsongeschiktheid de Geneeskundige raad voor invaliditeit van het RIZIV ook de staat van arbeidsongeschiktheid van de gerechtigden tijdens een lopend “Terug Naar Werk-traject” zal kunnen evalueren, voor zover het gaat om gerechtigden die al minstens zes maanden arbeidsongeschikt zijn erkend.

Ten slotte wil de regering in dat kader ook een belangrijke rationalisatie doorvoeren door de vandaag verschillende mogelijke tijdvakken waarin een wettelijk vermoeden van arbeidsongeschiktheid van toepassing is (hetgeen in sommige gevallen een kluwen van opeenvolgende periodes gedekt door een wettelijk vermoeden van arbeidsongeschiktheid tot gevolg heeft waarbij de ene periode gedekt door het vermoeden van arbeidsongeschiktheid vroegtijdig wordt beëindigd omdat een andere periode gedekt door een vermoeden van arbeidsongeschiktheid aanvat), te beperken. Het vermoeden van arbeidsongeschiktheid blijft enkel behouden tot een periode van hospitalisatie en de welbepaalde periode waarin het voor de gerechtigde verboden is om naar zijn werk te gaan omdat hij in contact is gekomen met iemand die aangetast is door een besmettelijke ziekte die is opgenomen in de specifieke lijst omschreven in artikel 239, § 1, van het voormelde koninklijk besluit van 3 juli 1996 (dit laatste vermoeden van arbeidsongeschiktheid is enkel in het stelsel van de werknemers van toepassing).

Een tweede maatregel beoogt een wijziging door te voeren in de verdeling van het jaarlijkse bedrag aan administratiekosten dat aan de vijf landsbonden wordt toegekend.

Het belangrijkste gedeelte van de administratiekosten dat vandaag jaarlijks aan de vijf landsbonden wordt toegekend, wordt bepaald overeenkomstig de parameterformule omschreven in artikel 195, § 1, 2°, derde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor

même pendant un “Trajet Retour Au Travail” en cours, l’état d’incapacité de travail de l’assuré puisse toujours être évalué. Un “Trajet Retour Au Travail” en cours ne doit donc pas constituer un obstacle pour le médecin-conseil ou le collaborateur de l’équipe multidisciplinaire de la mutualité pour effectuer les missions légales qui leur sont confiées en matière d’évaluation de l’état d’incapacité de travail, en particulier dans le cadre des contacts physiques qu’ils doivent organiser à intervalles réguliers en exécution de la réforme prévue par la loi du 20 décembre 2023 modifiant la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en ce qui concerne l’organisation du processus d’évaluation de l’incapacité de travail. Il convient également de noter que, par la suppression de la présomption d’incapacité de travail, le Conseil médical de l’invalidité de l’INAMI pourra également évaluer l’état d’incapacité de travail des titulaires pendant un “Trajet Retour Au travail” en cours, pour autant qu’il s’agisse des titulaires reconnus en incapacité de travail depuis au moins six mois.

Enfin, dans ce cadre, le gouvernement souhaite également procéder à une rationalisation importante en limitant les différentes périodes possibles aujourd’hui pendant lesquelles une présomption légale d’incapacité de travail est applicable (ce qui, dans certains cas, entraîne un enchevêtrement de périodes successives couvertes par une présomption légale d’incapacité de travail, où une période couverte par la présomption d’incapacité de travail est prématurément terminée parce qu’une autre période couverte par une présomption d’incapacité commence), à une période d’hospitalisation et à la période prévue pendant laquelle il est interdit au titulaire d’aller travailler parce qu’il a été en contact avec une personne atteinte d’une maladie infectieuse figurant sur la liste spécifique décrite à l’article 239, § 1er, de l’arrêté royal précité du 3 juillet 1996 (cette dernière présomption d’incapacité de travail est uniquement d’application dans le régime des travailleurs salariés).

Une deuxième mesure vise à modifier la répartition du montant annuel des frais d’administration attribués aux cinq unions nationales.

La partie principale des frais d’administration qui est aujourd’hui attribuée annuellement aux cinq unions nationales est déterminée conformément à la formule de paramètre décrite à l’article 195, § 1er, 2°, alinéa 3, de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et

geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. Dit bedrag aan administratiekosten kan in voorkomend geval eveneens worden aangepast om rekening te houden met nieuwe wettelijke opdrachten waarmee de verzekeringsinstellingen worden belast (vgl. artikel 195, § 1, 2°, vierde lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994).

Het belangrijkste gedeelte aan administratiekosten wordt verdeeld volgens de verdeelsleutel bepaald in het koninklijk besluit van 4 februari 2002 tot vaststelling van de verdelingswijze van de administratiekosten onder de landsbonden. Deze verdeling is gesteund op de toepassing van een degressief percentage bij een toenemend aantal gerechtigden, gecorrigeerd om rekening te houden met de werklast eigen aan de verschillende categorieën van aangesloten en.

Met het oog op het financieel responsabiliseren van de verschillende verzekeringsinstellingen om effectief in te zetten op acties inzake re-integratie voor elke arbeidsongeschikt erkende persoon (tenzij de medische situatie dit onmogelijk maakt), wordt in uitvoering van het regeerakkoord de toekenning van het bedrag aan administratiekosten meer afhankelijk gemaakt van de mate waarin de verzekeringsinstellingen er effectief in slagen om langdurig zieken te re-integreren op de arbeidsmarkt.

In dat kader wordt voorzien dat een bepaald percentage van het totale bedrag aan administratiekosten vastgesteld overeenkomstig artikel 195, § 1, 2°, derde en vierde lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 wordt toegekend in functie van:

— minstens twee door de Koning te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten en waarbij een degressief percentage bij een toenemend aantal verrichte wettelijke opdrachten wordt toegepast als correctiefactor om rekening te houden met het aantal gerechtigden aangesloten bij de betrokken landsbond. In dit kader dient er in het bijzonder te worden verwezen naar de wettelijke opdrachten van de adviserend artsen (vgl. artikel 153, § 2, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994), de medewerkers van het multidisciplinaire team (vgl. artikel 102 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994) en de “Terug Naar Werk-coördinatoren” (vgl. artikel 100, § 1/1, derde lid, en artikel 110, § 1, derde lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994);

indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Ce montant des frais d'administration peut également être adapté afin de tenir compte des nouvelles missions légales dont sont chargés les organismes assureurs (cf. article 195, § 1er, 2°, alinéa 4, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994).

La partie principale des frais d'administration est répartie selon la clé de répartition fixée dans l'arrêté royal du 4 février 2002 fixant le mode de répartition des frais d'administration entre les unions nationales. Cette répartition est basée sur l'application d'un pourcentage dégressif lorsque le nombre de titulaires, corrigé pour tenir compte de la charge de travail inhérente aux différentes catégories d'affiliés, s'accroît.

Afin de responsabiliser financièrement les différents organismes assureurs en matière de réinsertion de chaque personne reconnue en incapacité de travail (sauf si la situation médicale ne le permet pas), l'attribution des frais d'administration sera davantage liée à la capacité des organismes assureurs à réintégrer effectivement les malades de longue durée sur le marché du travail, en exécution de l'accord du gouvernement.

Dans ce contexte, il est prévu qu'un pourcentage déterminé du montant total des frais d'administration, déterminé conformément à l'article 195, § 1er, 2°, alinéas 3 et 4, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994, est octroyé en fonction:

— d'au moins deux missions légales effectuées à déterminer par le Roi concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires des indemnités à charge de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, affiliés à l'union nationale concernée et auquel un pourcentage dégressif est encore appliqué, comme facteur de correction, en fonction du nombre croissant de missions légales effectuées afin de tenir compte du nombre de titulaires affiliés à l'union nationale concernée. Dans ce cadre, il faut en particulier renvoyer aux missions légales des médecins-conseils (cf. article 153, § 2, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994), des collaborateurs de l'équipe multidisciplinaire (cf. article 102 de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994) et des “Coordinateurs Retour Au Travail” (cf. article 100, § 1er/1, alinéa 3, et article 110, § 1er, alinéa 3, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994);

— de resultaten van de thematische controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, na de hervorming van de organisatie van het proces inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid met toepassing van de wet van 20 december 2023 tot wijziging van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wat de organisatie van het beoordelingsproces van de arbeidsongeschiktheid betreft.

Meer concreet bedraagt het voormelde percentage van het toepasselijke bedrag aan administratiekosten 5 % voor 2026, 7,5 % voor 2027, 10 % voor 2028 en 15 % vanaf 2029.

Er moet nog worden opgemerkt dat het voormelde bedrag, dat overeenstemt met een bepaald percentage van het totale bedrag aan administratiekosten, integraal deel uitmaakt van het vaste gedeelte aan administratiekosten. Dit bedrag wordt dus steeds volledig verdeeld onder de vijf landsbonden en dit afhankelijk van de uitgevoerde opdrachten en behaalde resultaten die kunnen worden vastgesteld bij deze landsbonden ten opzichte van elkaar.

Het *derde hoofdstuk van Titel 2* beoogt de creatie van de GAO CIT-databank binnen het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) met gegevens over de elektronisch verzonden getuigenschappen van arbeidsongeschiktheid van alle sociaal verzekerden die (potentieel) gerechtigd zijn op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten.

Om de nodige passende preventieve en remediërende maatregelen in het kader van de arbeidsongeschiktheid te kunnen nemen, is het immers belangrijk dat er voldoende kennis voorhanden is over enerzijds het aantal gevallen waarin een arbeidsongeschiktheid door een behandelend arts wordt vastgesteld rekening houdend met de grootte en de patiëntenpopulatie van zijn artspraktijk en anderzijds de precieze duur van de arbeidsongeschiktheid en dit gekoppeld aan de diagnostiek of pathologie vastgesteld bij de patiënt, die door deze behandelend arts wordt voorgeschreven. Daarbij is het ook van belang om de nodige kennis te verwerven over het aantal behandelend artsen dat een sociaal verzekerde in het kader van zijn therapeutische relatie met deze artsen raadpleegt wegens zijn arbeidsongeschiktheid als zij aanleiding geeft tot het voorschrijven van een periode van arbeidsongeschiktheid. Deze verworven kennis moet uiteindelijk ook toelaten om instrumenten voor zelfsturing voor de artsen te ontwikkelen, door hen toe

— des résultats des contrôles thématiques qui sont effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, après la réforme de l'organisation du processus concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail en exécution de la loi du 20 décembre 2023 modifiant la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en ce qui concerne l'organisation du processus d'évaluation de l'incapacité de travail.

Plus concrètement, le pourcentage susmentionné du montant applicable des frais d'administration s'élève à 5 % pour 2026, à 7,5 % pour 2027, à 10 % pour 2028 et à 15 % à partir de 2029.

Il convient également de noter que le montant susmentionné, correspondant à un pourcentage déterminé du montant total des frais d'administration, fait partie intégrante de la partie fixe des frais d'administration. Ainsi, ce montant est toujours réparti intégralement entre les cinq unions nationales et ce, en fonction des missions effectuées et des résultats obtenus que l'on peut établir entre ces unions nationales les unes par rapport aux autres.

Le *troisième chapitre du Titre 2* vise la création, au sein de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), de la base de données GAO CIT avec les données des certificats d'incapacité de travail de tous les assurés sociaux qui sont (potentiellement) éligibles aux prestations de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants envoyés électroniquement.

Afin de prendre les mesures préventives et correctives appropriées dans le cadre de l'incapacité de travail, il est en effet important de disposer de suffisamment de connaissances sur, d'une part, le nombre de cas dans lesquels une incapacité de travail est constatée par un médecin traitant en tenant compte de la taille et de la population de patients de son cabinet médical, et d'autre part, la durée précise de l'incapacité de travail, liée au diagnostic ou à la pathologie constatée chez le patient, prescrite par ce médecin traitant. Il est également important d'acquérir les connaissances nécessaires sur le nombre de médecins traitants qu'un assuré social consulte dans le cadre de la relation thérapeutique qu'il entretient avec ces médecins en raison de son incapacité de travail si elle donne lieu à prescription d'une période d'incapacité de travail. Ces connaissances acquises doivent finalement permettre de développer des outils d'autogestion pour les médecins, en leur permettant de comparer et d'adapter leur propre comportement de

te laten hun eigen voorschrijfgedrag te vergelijken met en aan te passen aan wetenschappelijk onderbouwde “standaarden” en het voorschrijfgedrag van hun collega’s in eenzelfde regio.

In haar advies nr. 73/2025 van 29 augustus 2025 vraagt de Gegevensbeschermingsautoriteit om de noodzakelijkheid en proportionaliteit te verantwoorden van het opzetten van een databank zoals voorzien in het ontwerp, evenals de rechtvaardiging van de invoering van de beoogde dataminingprocedure in het licht van de uitoefening van de controletaken inzake de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid. In dit kader dient te worden opgemerkt dat de toegang tot deze gegevens via de getuigschriften van arbeidsongeschiktheid ingevuld door de voorschrijvende artsen een absoluut noodzakelijke voorwaarde vormt voor het invoeren van preventieve en corrigerende maatregelen, rekening houdend met de controletaken van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering inzake de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid. Zonder de toegang tot dergelijke gegevens is het voor de sector immers onmogelijk om dergelijke maatregelen te treffen die bijdragen tot een betere regulering van het systeem van arbeidsongeschiktheid en, ruimer gezien, tot een betere regulering van het sociale zekerheidsstelsel.

In eerste instantie zal de voormelde kennis worden verworven op basis van de door de huisarts verzonden elektronisch verzonden getuigschriften van arbeidsongeschiktheid naar de adviserend arts van de verzekeringsinstelling waarbij de betrokkene is ingeschreven of aangesloten met het oog op een erkenning van de staat van arbeidsongeschiktheid in het kader van de uitkeringsverzekering voor werknemers of in het kader van de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten. In dit kader dient te worden verwezen naar het project inzake administratieve vereenvoudiging MultiMediatt, waarvoor de afdeling “Sociale Zekerheid” en de afdeling “Gezondheid” van het Informatieveiligheidscomité een beraadslaging nr. 17/073 hebben genomen, waarvan de laatste aanpassing dateert van 1 oktober 2024, en die het vandaag al mogelijk maakt om elektronisch, vanuit de software van de huisarts, een aangifte van arbeidsongeschiktheid waarvan de duur langer is dan veertien dagen of een verlenging van de erkende arbeidsongeschiktheid naar de adviserend arts van de verzekeringsinstelling te verzenden. Om ervoor te zorgen dat de behandeling van de getuigschriften van arbeidsongeschiktheid door de adviserende artsen wordt vereenvoudigd en dat de verwerving van de bovengenoemde kennis via de GAOCIT-databank op een adequate manier mogelijk is, is het de bedoeling dat huisartsen verplicht worden om het elektronische circuit te gebruiken, vanuit hun software,

prescription avec des “normes” scientifiquement fondées et le comportement de prescription de leurs collègues dans une même région.

Dans son avis n° 73/2025 du 29 août 2025, l’Autorité de protection de données demande de justifier le caractère nécessaire et proportionné de la mise en place d’une base de données telle que celle envisagée par le projet et de justifier la mise en place de la procédure de *datamining*, telle qu’envisagée, au regard de l’exercice des compétences de contrôle en matière d’évaluation de l’incapacité. Dans ce cadre, il est à noter que l’accès à ces données par la voie des certificats d’incapacité de travail complétés par les médecins prescripteurs constitue un prérequis absolument nécessaire à la mise en place de mesures préventives et correctives compte tenu des compétences de contrôle de l’Institut national d’assurance maladie-invalidité en matière d’évaluation de l’incapacité de travail. Sans l’accès à de telles données, il est en effet impossible pour le secteur de pouvoir mettre en place de telles mesures invitant à une meilleure régulation du système de l’incapacité de travail et plus globalement, à une meilleure régulation du système de la sécurité sociale.

Dans un premier temps, les connaissances susmentionnées seront acquises sur la base des certificats d’incapacité de travail envoyés électroniquement par le médecin généraliste au médecin-conseil de l’organisme assureur auprès duquel l’intéressé est inscrit ou affilié en vue de la reconnaissance de l’état d’incapacité de travail dans le cadre de l’assurance indemnités des travailleurs salariés ou dans le cadre de l’assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants. À cet égard, il convient de se référer au projet de simplification administrative MultiMediatt, pour lequel la section “Sécurité sociale” et la section “Santé” du Comité de sécurité de l’information ont rendu une délibération n° 17/073 dont la dernière mise à jour date du 1er octobre 2024, et qui permet déjà aujourd’hui de transmettre électroniquement, depuis le logiciel du médecin généraliste, une déclaration d’incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou une prolongation de l’incapacité de travail reconnue au médecin-conseil de l’organisme assureur. Afin de garantir que le traitement des certificats d’incapacité de travail par les médecins-conseils soit simplifié et que l’acquisition des connaissances susmentionnées via la base de données GAOCIT soit possible de manière adéquate, il est prévu que les médecins généralistes soient obligés d’utiliser le circuit électronique, depuis leur logiciel, dans le cadre de l’envoi d’un certificat d’incapacité de travail dont la

in het kader van het verzenden van een getuigschrift van arbeidsongeschiktheid waarvan de duur langer is dan veertien dagen of een verlenging van de erkende arbeidsongeschiktheid.

In een komende iteratie van het Mult-eMediatt-project is het de bedoeling om deze elektronische overdracht vanuit de software van de huisarts uit te breiden naar de getuigschriften van arbeidsongeschiktheid die bestemd zijn voor werkgevers, en dit vanaf de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid. In een andere iteratie is het ook de bedoeling om deze elektronische overdracht uit te breiden naar de artsen-specialisten. Deze toekomstige uitbreidingen zullen de zo noodzakelijke administratieve vereenvoudiging in de gezondheidssector versterken en zullen het ook mogelijk maken om in de GAOCIT-databank de gegevens van deze getuigschriften van arbeidsongeschiktheid, die elektronisch naar de werkgever worden verzonden vanaf de eerste dag van arbeidsongeschiktheid, te verzamelen. Daarom is het in de huidige wet voorzien dat deze GAOCIT-databank ook de gegevens van deze getuigschriften kan bevatten (zodra deze iteratie van het Mult-eMediatt-project effectief is) vanaf de eerste dag van arbeidsongeschiktheid, ongeacht of er al dan niet een periode van gewaarborgd loon is. Terwijl het elektronische getuigschrift dat door de werkgever wordt ontvangen geen gecodeerde diagnose of pathologie vermeldt, zal het elektronische getuigschrift dat naar de GAOCIT-databank wordt verzonden vanuit de software van de huisarts, wel de gecodeerde diagnose of pathologie vermelden.

Meer concreet zal deze GAOCIT-databank de volgende gegevens bevatten:

- de identiteitsgegevens van de rechthebbende op uitkeringen (identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid) en de betrokken behandelend arts (identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 of het RIZIV-nummer);
- de begindatum en de einddatum van de periode van arbeidsongeschiktheid;
- een uniforme gecodeerde diagnose of pathologie;
- indien beschikbaar, de vermelding of het de eerste aangifte van de arbeidsongeschiktheid of een verlenging van de arbeidsongeschiktheid betreft;
- de datum waarop het elektronisch getuigschrift is opgesteld.

durée dépasse quatorze jours ou d'une prolongation de l'incapacité de travail reconnue.

Dans une itération prochainement à venir dans le cadre du projet Mult-eMediatt, il est prévu d'étendre cette transmission électronique, depuis le logiciel du médecin généraliste, aux certificats d'incapacité de travail destinés aux employeurs et ce, dès le 1er jour de l'incapacité de travail. Dans une autre itération, il est également prévu d'étendre cette transmission électronique aux médecins spécialistes. Ces extensions à venir, renforceront ainsi la simplification administrative tant nécessaire dans le secteur de la santé et permettront également de pouvoir collecter, dans la base de données GAOCIT, les données desdits certificats d'incapacité de travail envoyés électroniquement à l'employeur dès le 1er jour d'incapacité. C'est pourquoi, il est prévu dans la présente loi que cette base de données GAOCIT puisse également contenir les données de ces certificats (une fois cette itération du projet Mult-eMediatt effective) dès le premier jour d'incapacité de travail qu'il y ait ou non une période de salaire garanti. Alors que le certificat électronique reçu par l'employeur ne mentionne pas de diagnostic ou de pathologie codée, le certificat électronique envoyé à la base de données GAOCIT, depuis le logiciel du médecin généraliste, mentionnera bien le diagnostic ou la pathologie codée.

Plus concrètement, cette base de données GAOCIT contiendra les informations suivantes:

- les informations d'identification du bénéficiaire du droit aux indemnités (numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-Carrefour de la sécurité sociale) et du médecin traitant concerné (numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou le numéro INAMI);
- la date de début et la date de fin de la période d'incapacité de travail;
- un diagnostic ou une pathologie codée de manière uniforme;
- si disponible, la mention qu'il s'agit de la première déclaration d'incapacité de travail ou de la prolongation de l'incapacité de travail;
- la date de rédaction du certificat électronique.

De personeelsleden van de Dienst voor uitkeringen, de Dienst voor geneeskundige verzorging en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het RIZIV belast met de uitvoering van opdrachten waarvoor de gegevens van de GAOCIT-databank nodig zijn, hebben toegang tot alle in dit kader verwerkte gegevens.

Voor de uitvoering van hun controleopdrachten in het kader van de behandeling van individuele dossiers door de Dienst voor uitkeringen en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het RIZIV, kunnen de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, en de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, toegang hebben tot gedepseudonimiseerde gegevens.

In dat kader vragen zij aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 in functie van de verrichte vaststellingen door:

— de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, voor de opdrachten die hen op grond van artikel 82, tweede lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 zijn toebedeeld (uitoefenen van de bevoegdheid tot beslissen over de staat van arbeidsongeschiktheid);

— de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 139, vierde lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 zijn toebedeeld (onder andere belast zijn met het controleren van de verstrekkingen van de verzekering voor geneeskundige verzorging op het vlak van de realiteit en conformiteit met de bepalingen van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994, van haar uitvoeringsbesluiten en verordeningen en van de overeenkomsten en akkoorden afgesloten krachtens diezelfde wet en met het verzekeren van de geneeskundige controle van de prestaties van de uitkerings- en moederschapsverzekering).

De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van de toegang tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer.

Om de financiële verantwoordelijkheid van de zorgverleners met betrekking tot de medische handeling van het voorschrijven van arbeidsongeschiktheid in het kader van de therapeutische relatie met hun patiënten (die mogelijk in aanmerking komen voor prestaties van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de

Les membres du personnel du Service des indemnités, du Service des soins de santé et du Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'INAMI chargés de l'exécution des missions nécessitant les données de la base de données GAOCIT ont accès à toutes les données traitées dans ce cadre.

Pour l'exécution de leurs missions de contrôle dans le cadre du traitement des dossiers individuels par le Service des indemnités et le Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'INAMI, les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité et les inspecteurs sociaux du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, peuvent avoir accès aux données dépseudonymisées.

Dans ce cadre, ils demandent à la plateforme eHealth d'avoir accès au numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990, dépseudonymisé en fonction des constatations effectuées par:

— les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 82, alinéa 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 (exécuter le pouvoir de décision relatif à l'état d'incapacité de travail);

— les médecins-inspecteurs du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 139, alinéa 4, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994 (entre autres chargés de contrôler les prestations de l'assurance soins de santé sur le plan de la réalité et de la conformité aux dispositions de la présente loi, de ses arrêtés et règlements d'exécution et des conventions et accords conclus en vertu de cette même loi et d'assurer le contrôle médical des prestations de l'assurance indemnités et de l'assurance maternité).

Le Roi détermine les modalités d'exécution de l'accès au numéro d'identification dépseudonymisé.

Pour mettre en œuvre la responsabilisation financière des prestataires de soins quant à l'acte médical de prescription d'incapacité de travail dans le cadre de la relation thérapeutique avec leurs patients (potentiellement éligibles aux prestations de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités

uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten) te implementeren, zal het RIZIV steunen op de nieuwe GAOCIT-databank die vanaf 1 januari 2026 in werking zal treden.

Vanaf deze datum wordt eveneens bepaald dat de duur van elke door de behandelend arts voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in het getuigschrift van arbeidsongeschiktheid dat aan de adviserend arts moet worden bezorgd, geen drie maanden mag overschrijden.

In het kader van het Regeerakkoord is er immers voorzien in de invoering van een dataminingprocedure voor artsen die aanzienlijk meer en/of langere periodes van arbeidsongeschiktheid voorschrijven dan hun confraters of die frauduleuze getuigschriften voorschrijven.

Deze procedure zal toelaten om de betrokken artsen te kunnen identificeren, contacteren, opvolgen en, in voorkomend geval, financieel sanctioneren. Bovendien zal het RIZIV hen aansporen om hun voorschrijfgedrag van arbeidsongeschiktheid aan te passen door bewustmakingscampagnes. Deze artsen zullen ook financieel kunnen worden geresponsabiliseerd voor hun voorschrijfgedrag, volgens de modaliteiten die in de RIZIV-regelgeving zullen worden omschreven.

Daartoe zal het RIZIV de noodzakelijke reglementaire wijzigingen analyseren en voorstellen om de financiële responsabilisering ten aanzien van de behandelende artsen toe te passen. In geval van de vaststelling van een inbreuk gerelateerd aan het voorschrijfgedrag van arbeidsongeschiktheid zal ook de mogelijkheid worden voorzien om sancties toe te passen, volgens de modaliteiten die in de RIZIV-regelgeving zullen worden omschreven. Mits de omschrijving van passende grieven en sancties, zal de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle overgaan tot het aanhangig maken voor behandeling via de binnen deze Dienst bestaande adequate organen.

Het RIZIV zal ook de eventuele noodzakelijke reglementaire wijzigingen analyseren en voorstellen om zijn Dienst voor uitkeringen in staat te stellen zorgverleners te kunnen ondersteunen bij het adequate gebruik van de medische handeling van het voorschrijven van arbeidsongeschiktheid in het kader van de therapeutische relatie met hun patiënten (die mogelijk in aanmerking komen voor prestaties van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten).

In een eerste fase zal de databank echter niet gebruikt worden om een financiële responsabilisering te

des travailleurs indépendants et des conjoints aidants), l'INAMI prendra appui sur la nouvelle base de données GAOCIT qui entrera en vigueur à partir du 1er janvier 2026.

À partir de cette date, il est également prévu que la durée de chaque période d'incapacité de travail, prescrite par le médecin traitant, mentionnée dans le certificat d'incapacité de travail qui doit être transmis au médecin-conseil ne peut pas dépasser trois mois.

Dans le cadre de l'Accord du gouvernement, il est en effet prévu la mise en place d'une procédure de *datamining* à l'égard des médecins qui prescrivent des périodes d'incapacité de travail nettement plus nombreuses et/ou plus longues que leurs confrères ou qui prescrivent des certificats frauduleux.

Cette procédure permettra ainsi de pouvoir identifier, contacter, suivre et, le cas échéant, de sanctionner financièrement les médecins concernés. De plus, l'INAMI les incitera à ajuster leur comportement de prescription de l'incapacité de travail au travers de campagnes de sensibilisation. Ces médecins pourront également être tenus financièrement responsables de leur comportement de prescription, selon des modalités qui seront définies dans la réglementation INAMI.

À cet effet, l'INAMI analysera et proposera les modifications réglementaires nécessaires pour appliquer la responsabilisation financière à l'égard des médecins traitants. En cas de constat d'infraction lié à des comportements de prescription de l'incapacité de travail, il sera également prévu la possibilité de pouvoir appliquer des sanctions, selon des modalités qui seront définies dans la réglementation INAMI. Moyennant définition des griefs et sanctions appropriés, le Service d'évaluation et de contrôle médicaux procédera aux poursuites via les organes adéquats existants en son sein.

L'INAMI analysera et proposera les modifications réglementaires éventuellement nécessaires pour permettre à son Service des indemnités de pouvoir soutenir les prestataires de soins dans l'usage adéquat de l'acte médical de prescription d'incapacité de travail dans le cadre de la relation thérapeutique avec leurs patients (potentiellement éligibles aux prestations de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants).

Dans une première phase, la base de données ne sera toutefois pas utilisée pour prévoir une responsabilisation

voorzien bij de voorschrijvende artsen, omdat vooralsnog onvoldoende data beschikbaar zijn om op een “evidence based” manier te bepalen wat kan worden beschouwd als een duidelijke of herhaalde afwijking van de “norm”. Het is dan ook niet mogelijk om aan de vraag van de Gegevensbeschermingsautoriteit in haar advies nr. 73/2025 van 29 augustus 2025 te voldoen om al in de wettelijke bepaling nauwgezet de omstandigheden te omschrijven waarin waarschuwingssignalen van oneigenlijk voorschrijfgedrag worden geactiveerd *in geval van een duidelijke of herhaalde afwijking van de “norm”*. De datum van inwerkingtreding van de ontwikkeling van deze financiële responsabilisering is 1 januari 2026. De effectieve implementatie van deze financiële responsabilisering impliceert namelijk de noodzaak om te beschikken over een voldoende gestabiliseerde kwalitatieve databank om alle benodigde gegevens te kunnen verzamelen en vindt uiterlijk op 1 januari 2027 plaats. Aangezien het een geheel nieuwe databank betreft die vanaf 1 januari 2026 wordt opgezet, is het dus noodzakelijk om zowel haar stabilisatie als de versterking van de noodzakelijke kennis die zij ondersteunt, te kunnen waarborgen door middel van adequate en correcte gegevensverzameling. Bovendien zal deze gegevensverzameling een belangrijke gedragsverandering met zich meebrengen door de invoering, voor het eerst in ons land, van een verplicht elektronisch circuit voor de huisartsen, in eerste instantie, bij de verzending van getuigschriften van arbeidsongeschiktheid bestemd voor de verzekeringsinstellingen via hun software.

In het licht van het advies nr. 73/2025 verleend door de Gegevensbeschermingsautoriteit op 29 augustus 2025 wordt nog de volgende toelichting verstrekt:

— er wordt uitdrukkelijk wettelijk voorzien dat als de huisarts verplicht is om de arbeidsongeschiktheid voor te schrijven via het elektronische getuigschrift van arbeidsongeschiktheid, de gegevens ook aan het RIZIV worden overgemaakt met het oog op de registratie van de betrokken gegevens in de GAOCIT-databank;

— de verplichting om (onder bepaalde voorwaarden) de arbeidsongeschiktheid via een elektronisch getuigschrift van arbeidsongeschiktheid voor te schrijven, rust, zoals hierboven al toegelicht, voorlopig enkel op de huisarts (rekening houdend met de huidige iteratie van het Mult-eMediatt-project). Het verdient evenwel de voorkeur om in het kader van de GAOCIT-databank het begrip “behandelend arts” te gebruiken om al rekening te houden met de toekomstige iteraties van het Mult-eMediatt-project;

— aan de Dienst voor uitkeringen van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering wordt de

financiële des médecins prescripteurs, car les données disponibles sont actuellement insuffisantes pour déterminer de manière “evidence based” ce qui peut être considéré comme une déviation claire ou répétée de la “norme”. Il n’est donc pas possible de répondre à la demande de l’Autorité de protection des données formulée dans son avis n° 73/2025 du 29 août 2025, visant à décrire déjà dans la disposition légale les circonstances précises dans lesquelles des signaux d’alerte concernant un comportement de prescription inapproprié seraient activés *en cas de déviation claire ou répétée de la “norme”*. La date d’entrée en vigueur du développement de la responsabilisation financière est fixée au 1er janvier 2026. La mise en œuvre effective de cette responsabilisation financière implique en effet la nécessité de pouvoir disposer d’une base de données de qualité suffisamment stabilisée en vue de pouvoir collecter l’ensemble des données nécessaires et aura lieu le 1er janvier 2027 au plus tard. S’agissant d’une toute nouvelle base de données qui sera mise en place à partir du 1er janvier 2026, il est donc nécessaire de pouvoir garantir sa stabilisation mais aussi le renforcement des connaissances nécessaires qu’elle sous-tend au travers de collectes de données adéquates et correctes. Par ailleurs, cette collecte de données impliquera un changement de comportement important par la mise en place, pour la première fois au sein de notre pays, d’un circuit électronique obligatoire pour les médecins généralistes, dans un premier temps, lors de la transmission des certificats d’incapacité de travail destinés aux organismes assureurs, via leur logiciel.

À la lumière de l’avis n° 73/2025 rendu par l’Autorité de protection des données le 29 août 2025, les précisions suivantes sont encore apportées:

— il est expressément prévu par la loi que si le médecin généraliste est tenu de prescrire l’incapacité de travail via le certificat électronique d’incapacité de travail, les données sont également transmises à l’INAMI en vue de l’enregistrement des données concernées dans la base de données GAOCIT;

— l’obligation de prescrire l’incapacité de travail via un certificat électronique d’incapacité de travail (sous certaines conditions) repose, comme déjà expliqué ci-dessus, provisoirement uniquement sur le médecin généraliste (compte tenu de l’itération actuelle du projet Mult-eMediatt). Il est toutefois préférable, dans le cadre de la base de données GAOCIT, d’utiliser le terme “médecin traitant” afin de tenir compte dès à présent des futures itérations du projet Mult-eMediatt;

— le Service des indemnités de l’Institut national d’assurance maladie-invalidité se voit conférer la compétence

uitdrukkelijke bevoegdheid gegeven om dataminingoperaties op basis van de gegevens die zijn geregistreerd in de GAOCIT-databank uit te voeren en om een rapport bestemd voor de behandelende arts op te stellen op basis van de verwerking van de betrokken gegevens uit de GAOCIT-databank, waarin deze wordt geïnformeerd over zijn voorschrijfgedrag van de arbeidsongeschiktheid;

— de doeleinden van de gegevensverwerking in het kader van de GAOCIT-databank zijn geherformuleerd;

— de aandacht wordt erop gevestigd dat gezien de hoge risico's die gepaard gaan met grootschalige geautomatiseerde besluitvorming, het noodzakelijk is om uitleg te geven over de concrete werking van de gebruikte algoritmen, de modellen en risicobeoordelingsindicatoren, evenals over de kwaliteitscriteria van zowel de gegevens als de genomen beslissingen. Er moet ook worden opgemerkt dat een beraadslaging van het Informatieveiligheidscomité kader van de GAOCIT-databank zal volgen;

— de bewaartermijn van de gegevens van de GAOCIT-databank is ingekort tot vijf jaar (in plaats van tien jaar) te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het desbetreffende elektronische getuigschrift is opgesteld.

De aangebrachte aanpassingen aan het ontwerp naar aanleiding van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit zijn opnieuw ter advies voorgelegd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State.

Overeenkomstig dit advies nr. 78.275/2-16 van 28 oktober 2025 van de Raad van State werd het commentaar bij artikel 13 aangevuld.

Voorts heeft de Raad van State in datzelfde advies opgemerkt dat het verzoek om advies enkel betrekking had op de artikelen 13 en 14 van het voorontwerp van wet, terwijl in de kennisgeving van de Ministerraad geen melding werd gemaakt van deze beperking.

In dit verband moeten de volgende verduidelijkingen worden aangebracht.

Dit wetsontwerp omvat:

— enerzijds de bepalingen die oorspronkelijk waren opgenomen in een voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen, waarover de Raad van State advies nr. 77.699/16 heeft uitgebracht op 16 juni 2025;

— anderzijds de bepalingen die zijn opgenomen in een voorontwerp van wet tot uitvoering van een versterkt terug naar werk-beleid in geval van arbeidsongeschiktheid,

explicite de réaliser des opérations de *datamining* sur la base des données enregistrées dans la base de données GAOCIT, et d'établir un rapport destiné au médecin traitant, l'informant de son comportement de prescription de l'incapacité de travail, établi sur la base du traitement des données concernées issues de la base de données GAOCIT;

— les finalités du traitement des données dans le cadre de la base de données GAOCIT ont été reformulées;

— il convient de relever qu'en raison des risques élevés liés à la prise de décision automatisée à grande échelle, il est nécessaire de fournir des explications sur le fonctionnement concret des algorithmes utilisés, des modèles et des indicateurs d'évaluation des risques, ainsi que sur les critères de qualité tant des données que des décisions prises. Il convient également de préciser qu'une délibération du Comité de sécurité de l'information sur l'échange de données dans le cadre de la base de données GAOCIT suivra;

— la durée de conservation des données de la base de données GAOCIT est réduite à cinq ans (au lieu de dix ans), à compter du 1er janvier de l'année suivant celle au cours de laquelle le certificat électronique concerné a été établi.

Les adaptations apportées au projet suite à l'avis de l'Autorité de protection des données ont été resoumises pour avis à la section de législation du Conseil d'État.

Conformément à cet avis du Conseil d'État n° 78.275/2-16 du 28 octobre 2025, le commentaire de l'article 13 a été complété.

Par ailleurs, dans ce même avis, le Conseil d'État observe que la demande d'avis ne portait que sur les articles 13 et 14 de l'avant-projet de loi alors que la notification du Conseil des ministres ne faisait pas mention de cette restriction.

À cet égard, les précisions suivantes doivent être apportées.

Ce projet de loi regroupe:

— d'une part des dispositions initialement reprises dans un avant-projet de loi portant des dispositions diverses, sur lesquelles le Conseil d'État a émis un avis n° 77.699/16 le 16 juin 2025;

— d'autre part, des dispositions reprises dans un avant-projet de loi exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d'incapacité de travail, sur

waarover de Raad van State advies nr. 77.824/2 heeft uitgebracht op 2 juli 2025.

Aangezien de hierboven vermelde bepalingen samen één geheel vormen ter uitvoering van het regeerakkoord inzake werkhervatting, leek het coherent om ze in één tekst op te nemen. Daarom zijn ze samengebracht in dit wetsontwerp.

Het is bekend dat de afdeling wetgeving geen nieuw advies uitbrengt over bepalingen die eerder al werden onderzocht of die werden aangepast naar aanleiding van opmerkingen in eerdere adviezen.

In zijn advies nr. 77.824/2 heeft de Raad van State overigens dit principe in herinnering gebracht, door erop te wijzen dat “in dat verband [...] eraan [dient] te worden herinnerd dat wanneer de afdeling wetgeving een advies heeft gegeven, ze de bevoegdheid heeft opgebruikt die ze krachtens de wet heeft en dat het haar derhalve niet toekomt zich opnieuw uit te spreken over de reeds onderzochte bepalingen, ongeacht of die herzien zijn om rekening te houden met de opmerkingen die in het eerste advies zijn gemaakt, dan wel ongewijzigd blijven. Dat geldt niet wanneer wordt overwogen in de tekst volledig nieuwe bepalingen in te voegen waarvan de inhoud losstaat van de opmerkingen of voorstellen die de afdeling wetgeving in het eerste advies heeft geformuleerd: in zo'n geval moet de afdeling wetgeving opnieuw worden geraadpleegd, deze keer over de nieuwe bepalingen”.

Het is uitsluitend wegens substantiële wijzigingen die zijn aangebracht naar aanleiding van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit dat het advies van de Raad van State specifiek opnieuw is gevraagd over de artikelen 13 en 14.

De Raad van State heeft echter opgemerkt dat artikel 2, 1°, 2°, 3° en 4° werd gewijzigd, dat de aangebrachte wijzigingen niet rechtstreeks voortvloeiden uit het advies nr. 77.824/2 en dat deze bepalingen bijgevolg als nieuw moesten worden beschouwd, hetgeen een advies van de Raad van State vereiste. De Raad van State was van oordeel dat hij niet met dit onderzoek werd belast en heeft deze wijzigingen dan ook niet onderzocht. Bijgevolg zijn de aangebrachte wijzigingen aan artikel 2, 1°, 2°, 3° en 4° weggelaten uit het huidige ontwerp, en is de versie van dit artikel die in het huidige ontwerp is opgenomen, de versie die door de Raad van State werd onderzocht en aanleiding gaf tot advies nr. 77.824/2.

Naar aanleiding van deze opmerking van de Raad van State werd de volledige tekst opnieuw onderzocht, en werd geconcludeerd dat een andere bepaling als

lesquelles le Conseil d'État a émis un avis n° 77.824/2 le 2 juillet 2025.

Les dispositions susvisées constituant un seul ensemble exécutant l'accord de gouvernement en matière de retour au travail, il apparaissait cohérent qu'elles soient reprises dans un seul texte. C'est pourquoi elles ont été réunies dans le présent projet de loi.

Il est constant que la section de législation ne donne pas de nouvel avis sur des dispositions qui ont déjà été examinées précédemment ou qui ont été modifiées à la suite d'observations formulées dans des avis précédents.

Dans son avis 77.824/2, le Conseil d'État a d'ailleurs rappelé ce principe, en indiquant qu'“il y a lieu de rappeler dans ce cadre que, lorsque la section de législation a donné un avis, elle a épuisé la compétence que lui confère la loi et qu'il ne lui appartient dès lors pas de se prononcer à nouveau sur les dispositions déjà examinées, qu'elles aient été revues pour tenir compte des observations formulées dans le premier avis ou qu'elles demeurent inchangées.” Et il poursuivait: “Il en va différemment lorsqu'il est envisagé d'insérer dans le texte des dispositions entièrement nouvelles, dont le contenu est indépendant des observations ou suggestions formulées dans le premier avis: en pareil cas, une nouvelle consultation de la section de législation est requise, portant sur les dispositions nouvelles”.

C'est uniquement en raison de modifications substantielles apportées suite à l'avis de l'Autorité de protection des données que l'avis du Conseil d'État a été redemandé spécifiquement sur les articles 13 et 14.

Le Conseil d'État a cependant relevé que l'article 2, 1°, 2°, 3° et 4° avait été modifié, que les modifications apportées ne découlaient pas directement de l'avis n° 77.824/2 et qu'il fallait dès lors considérer ces dispositions comme nouvelles, ce qui requerrait un avis du Conseil d'État. Le Conseil d'État a estimé ne pas être saisi de cet examen et n'a donc pas examiné ces adaptations. En conséquence, les adaptations apportées à l'article 2, 1°, 2°, 3° et 4° ont été omises du présent projet, et la version de cet article reprise dans le présent projet est la version examinée par le Conseil d'État ayant donné lieu à l'avis 77.824/2.

Suite à cette remarque du Conseil d'État, la totalité du texte a été réexaminée, et il a été conclu qu'une autre disposition pourrait être considérée comme étant

nieuw zou kunnen worden beschouwd, namelijk artikel 18, lid 5. Bijgevolg werd ook deze bepaling uit het wetsontwerp weggelaten.

Hieruit volgt dat alle bepalingen die in dit wetsontwerp zijn opgenomen, aan de Raad van State zijn voorgelegd, die zich hierover heeft uitgesproken in de drie adviezen nr. 77.699/16, 77.824/2 en 78.275/2-16.

Het vierde hoofdstuk van Titel 2 voert een solidariteitsbijdrage inzake primaire arbeidsongeschiktheid in voor werkgevers.

Het doel van deze maatregel is werkgevers versterkt te laten inzetten op de re-integratie van hun langdurig zieke werknemers tussen 18 en 54 jaar.

De werkgevers, die geen kmo zijn, zullen een solidariteitsbijdrage betalen voor deze groep werknemers. De bijdrage bedraagt 30 % van de primaire ongeschiktheidsuitkering voor de 2 maanden van primaire arbeidsongeschiktheid die volgen op de dertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid en die ten laste is van het RIZIV.

Het vijfde hoofdstuk van Titel 2 betreft de responsabiliseringsbijdrage van de werkgevers inzake invaliditeit. De nieuwe solidariteitsbijdrage inzake primaire arbeidsongeschiktheid zal de huidige trimestriële responsabiliseringsbijdrage die verschuldigd is door de werkgevers met een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit, bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021 vervangen. Zo bepaalt het hoofdstuk 5 de laatste berekening en inning van deze responsabiliseringsbijdrage.

Het zesde hoofdstuk van Titel 2 beoogt verschillende wijzigingen in de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 aan te brengen naar aanleiding van een aantal wijzigingen inzake het recht op gewaarborgd loon zoals bepaald in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk is, opgetreden tijdens de uitvoering van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

Meer bepaald wordt het wetgevend kader inzake de toekenning van de toeslag op de uitkering, zoals ingevoerd door de wet van 14 april 2024 houdende diverse dringende bepalingen inzake de uitkerings- en

nouvelle, à savoir l'article 18, alinéa 5. En conséquence, cette disposition a également été omise du projet de loi.

Il s'ensuit que toutes les dispositions reprises dans le présent projet de loi ont donc été soumises au Conseil d'État qui s'est prononcé à leur sujet dans les trois avis n° 77.699/16, 77.824/2 et 78.275/2-16.

Le quatrième chapitre du Titre 2 instaure une cotisation de solidarité à charge des employeurs en cas d'incapacité de travail primaire.

Cette mesure a pour objectif d'inciter les employeurs à mener une politique renforcée de réintégration de leurs travailleurs malades de longue durée âgés de 18 à 54 ans.

Les employeurs, qui ne sont pas des PME, verseront une cotisation de solidarité pour ce groupe de travailleurs. Cette cotisation s'élève à 30 % de l'indemnité d'incapacité primaire pour les 2 mois d'incapacité de travail primaire qui suivent le trentième jour d'incapacité de travail primaire et qui est à la charge de l'INAMI.

Le cinquième chapitre du Titre 2 concerne la cotisation de responsabilisation des employeurs concernant l'invalidité. La nouvelle cotisation de solidarité en matière d'incapacité de travail primaire remplacera l'actuelle cotisation de responsabilisation trimestrielle due par les employeurs ayant un flux excessif de travailleurs entrant en invalidité, prévue au titre 8, chapitre 5, de la loi-programme du 27 décembre 2021. Le chapitre 5 prévoit le dernier calcul et la dernière perception de cette cotisation de responsabilisation.

Le sixième chapitre du Titre 2 vise à apporter diverses modifications à la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, suite à un certain nombre de modifications concernant le droit au salaire garanti, comme stipulé dans la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie, autre qu'une maladie professionnelle, ou résultant d'un accident autre qu'un accident du travail ou un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant l'exécution d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée.

Plus précisément, le cadre législatif relatif à l'octroi du complément d'indemnité, tel qu'introduit par la loi du 14 avril 2024 portant des dispositions diverses urgentes en matière d'assurance indemnités et maternité, est

moederschapsverzekering opgeheven. Deze toeslag wordt vandaag toegekend gedurende de periode gedekt door de aanvulling bepaald in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12*bis* of nr. 13*bis* na de twee weken van gewaarborgd loon bedoeld in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wanneer de gerechtigde wegens een verergering van zijn gezondheidstoestand de activiteit moet onderbreken die hij met de toelating van de adviserend arts heeft verricht.

De wet van 30 oktober 2022 houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid had namelijk, met ingang van 28 november 2022, de neutralisatie van het gewaarborgd loon beperkt tot de eerste twintig weken van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk is, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode. Voorheen was deze neutralisatie van het gewaarborgd loon zonder enige tijdsbeperking van toepassing.

De arbeiders en sommige bedienden (meer bepaald de bedienden die zijn aangeworven voor een bepaalde tijd van minder dan drie maanden of voor een duidelijk omschreven werk waarvan de uitvoering normaal een tewerkstelling van minder dan drie maanden vergt), kunnen na de periode van gewaarborgd loon van 14 kalenderdagen bepaald in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten nog gedurende 16 kalenderdagen aanspraak maken op een aanvulling bepaald in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12*bis* of nr. 13*bis* die de werkgever bovenop de arbeidsongeschiktheidsuitkering betaalt. Net zoals het gewaarborgd loon dat is berekend op het loon van de activiteit die de arbeidsongeschikt erkende werknemer met de toelating van de adviserend arts heeft uitgeoefend, vormt deze aanvulling een beroepsinkomen dat rechtstreeks voortvloeit uit die toegelaten activiteit zodat de cumulatieregeling omschreven in artikel 230, § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 nog steeds van toepassing is (rekening houden met de tewerkstellingsbreuk van de toegelaten activiteit om de uitkering in voorkomend geval te verminderen). Dit heeft tot gevolg dat de uitkering van de betrokken werknemer met hetzelfde bedrag wordt verminderd als tijdens de periode waarin hij het gewaarborgd loon heeft genoten, terwijl het bedrag van de tussenkomst van de werkgever lager

abrogé. Actuellement, ce complément est octroyé pendant la période couverte par le complément prévu par la convention collective de travail n° 12*bis* ou n° 13*bis* après les deux semaines de salaire garanti visées à l'article 52, § 1er, ou à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail lorsque, en raison d'une aggravation de son état de santé, le titulaire doit interrompre l'activité qu'il exerçait avec l'autorisation du médecin-conseil.

En effet, la loi du 30 octobre 2022 portant des dispositions diverses relatives à l'incapacité de travail avait limité, à partir du 28 novembre 2022, la neutralisation du salaire garanti aux vingt premières semaines d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue durant cette période, ou résultant d'un accident autre qu'un accident du travail ou un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période. Auparavant, cette neutralisation du salaire garanti s'appliquait sans limitation de durée.

Après la période de salaire garanti de 14 jours civils prévue à l'article 52, § 1er, ou à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail, les ouvriers et certains employés (plus précisément les employés engagés pour une durée déterminée de moins de trois mois ou pour un travail nettement défini dont l'exécution requiert normalement une occupation de moins de trois mois), peuvent encore prétendre, pendant 16 jours civils, à un complément prévu par la convention collective de travail n° 12*bis* ou n° 13*bis* payé par l'employeur en plus de l'indemnité d'incapacité de travail. Comme le salaire garanti calculé sur le salaire de l'activité exercée par le travailleur reconnu en incapacité de travail avec l'autorisation du médecin-conseil, ce complément constitue un revenu professionnel découlant directement de cette activité autorisée de sorte que le régime de cumul défini à l'article 230, § 1er, de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 reste d'application (tenir compte de la fraction d'occupation de l'activité autorisée pour réduire, le cas échéant, l'indemnité). Par conséquent, l'indemnité du travailleur concerné est réduite du même montant que pendant la période durant laquelle il bénéficiait du salaire garanti, tandis que le montant de l'intervention de l'employeur est inférieur. Il s'agit donc d'une perte financière pour ce travailleur par rapport à la période précédente d'emploi, ainsi que par rapport à la période de salaire garanti. L'octroi de ce complément

is. Dit betekent dus een financieel verlies voor deze werknemer in vergelijking met de voorgaande periode van tewerkstelling, evenals in vergelijking met de periode van gewaarborgd loon. De toekenning van deze toeslag op de uitkering door de uitkeringsverzekering beoogt dit financiële verlies te compenseren.

Aangezien echter op arbeidsrechtelijk vlak opnieuw wordt bepaald dat er tijdens de periode van uitvoering van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 geen loon ten laste van de werkgever is in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het weg is, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode (een neutralisatie van het gewaarborgd loon zonder beperking – dus een terugkeer naar de situatie van toepassing vóór 28 november 2022), wordt het wettelijke kader inzake de toeslag op de uitkering zonder voorwerp en kan het worden opgeheven.

Titel 3 betreft het deel “werk” van het voorontwerp van wet. Deze Titel bevat verschillende maatregelen inzake arbeidsongeschiktheid om langdurige afwezigheden te verminderen.

d'indemnité par l'assurance indemnités vise à compenser cette perte financière.

Etant donné qu'il est à nouveau déterminé au niveau du droit du travail qu'au cours de la période d'exécution d'un travail adapté ou d'un autre travail, en application de l'article 100, § 2, de la loi coordonnée susmentionnée du 14 juillet 1994, il n'y a pas de salaire à charge de l'employeur en cas d'incapacité de travail due à une maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue au cours de cette période, ou en raison d'un accident autre qu'un accident de travail ou un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période (une neutralisation du salaire garanti sans limitation – donc un retour à la situation d'application avant le 28 novembre 2022), le cadre légal concernant le complément d'indemnité devient sans objet et il peut être abrogé.

Le Titre 3 concerne le volet “emploi” du projet de loi. Ce Titre comporte différentes mesures relatives à l'incapacité de travail visant à réduire des absences de longue durée.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

TITEL I

Algemene bepaling

Artikel 1

Dit artikel bepaalt de constitutionele bevoegdheidsgrondslag.

TITRE 2

Sociale zaken

HOOFDSTUK 1

Versterkte responsabilisering van de arbeidsongeschikte erkende gerechtigden afhankelijk van hun arbeidspotentieel

Art. 2

Deze bepaling wijzigt vooreerst de paragraaf 1/1 van artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering

COMMENTAIRE DES ARTICLES

TITRE I

Disposition générale

Article 1er

Cet article précise le fondement constitutionnel en matière de compétence.

TITRE 2

Affaires sociales

CHAPITRE 1ER

Responsabilisation renforcée des titulaires reconnus en incapacité de travail en fonction de leur potentiel de travail

Art. 2

Tout d'abord, cette disposition modifie le paragraphe 1er/1 de l'article 100 de la loi relative à l'assurance

voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. Het begrip “restcapaciteiten” wordt vervangen door het begrip “arbeidspotentieel”.

Deze bepaling beoogt voorts via een vervanging van de paragraaf 1/4 van artikel 100 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 een versterkte responsabilisering van de in de uitkeringsverzekering voor werknemers arbeidsongeschikt erkende gerechtigden te verwezenlijken.

Behalve de al vóór de datum van inwerkingtreding van deze bepaling voorziene responsabiliserende maatregelen die tot doel hebben om te kunnen nagaan of een “Terug Naar Werk-traject” kan aanvangen (namelijk enerzijds op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van het arbeidspotentieel van betrokkene, evenals een gevolg geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van het arbeidspotentieel vereiste gegevens niet worden bezorgd en anderzijds een gevolg geven aan de uitnodiging van de “Terug Naar Werk-coördinator” voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde “Terug Naar Werk-traject”), worden bijkomend de volgende maatregelen bepaald:

— de door een arbeidsovereenkomst verbonden gerechtigde moet een gevolg geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling;

— de gerechtigde die niet door een arbeidsovereenkomst is verbonden en die voldoende arbeidspotentieel heeft, moet zich, binnen veertien dagen na de doorverwijzing, inschrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling en een gevolg geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een fysiek contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

Art. 3

Deze bepaling wijzigt artikel 102 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, door het begrip “restcapaciteiten” te vervangen door het begrip “arbeidspotentieel”.

obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. La notion de “capacités restantes” est remplacée par la notion de “potentiel de travail”.

En outre, cette disposition vise à accroître la responsabilisation des titulaires reconnus en incapacité de travail dans le cadre de l’assurance indemnités des travailleurs salariés via un remplacement du paragraphe 1er/4 de l’article 100 de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994.

En plus des mesures de responsabilisation déjà prévues avant la date d’entrée en vigueur de cette disposition et ayant pour but de vérifier si un “Trajet Retour Au Travail” peut être entamé (à savoir, d’une part, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l’équipe multidisciplinaire, fournir les informations nécessaires à l’évaluation du potentiel de travail de l’intéressé, ainsi que donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l’équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation des capacités restantes ne sont pas fournies et, d’autre part, répondre à la convocation du “Coordinateur Retour Au Travail” pour un premier moment de contact dans le cadre dans le cadre du “Trajet Retour Au Travail” précité), les mesures supplémentaires suivantes sont déterminées:

— le titulaire lié par un contrat de travail doit répondre à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail pour un contact physique en vue d’une évaluation de la réintégration;

— le titulaire non lié par un contrat de travail qui a suffisamment de potentiel de travail, est tenu de s’inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d’un accompagnement par ce service ou cette institution et de donner suite à l’invitation du conseiller du service ou de l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d’un partenaire du service précité ou de l’institution précitée pour un moment de contact physique dans le cadre de sa réintégration.

Art. 3

Cette disposition modifie l’article 102 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en remplaçant la notion de “capacités restantes” par la notion de “potentiel de travail”.

Art. 4

Deze bepaling wijzigt artikel 110 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 door het begrip “restcapaciteiten” te vervangen door het begrip “arbeidspotentieel”.

Art. 5

Deze bepaling wijzigt artikel 134, § 2 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, door het begrip “restcapaciteiten” te vervangen door het begrip “arbeidspotentieel”.

Gelet op de wijziging van artikel 100, § 1/4 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 door artikel 2 van deze wet vindt ook een formele aanpassing naar een verwijzing naar een lid van deze bepaling plaats.

Art. 6

Deze bepaling wijzigt artikel 153, § 2 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 door het begrip “restcapaciteiten” te vervangen door het begrip “arbeidspotentieel”.

Art. 7

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit hoofdstuk, meer bepaald 1 januari 2026, en de erin opgenomen maatregelen zijn van toepassing op elk fysiek contact en contactmoment ingepland om, ten vroegste, op 1 januari 2026 plaats te vinden.

HOOFDSTUK 2

**Versterkte responsabilisering
van de verzekeringsinstellingen**

Art. 8

Deze bepaling heft de in artikel 100, § 1/1, vijfde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 voorziene delegatie aan de Koning op om te bepalen tijdens welke periode van het “Terug Naar Werk-traject”, wordt aangenomen dat de gerechtigde de

Art. 4

Cette disposition modifie l'article 110 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en remplaçant la notion de “capacités restantes” par la notion de “potentiel de travail”.

Art. 5

Cette disposition modifie l'article 134, § 2 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en remplaçant la notion de “capacités restantes” par la notion de “potentiel de travail”.

Compte tenu de la modification de l'article 100, § 1er/4 de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994 par l'article 2 de la présente loi, une adaptation formelle visant à faire référence à un alinéa de cette disposition est également effectuée.

Art. 6

Cette disposition modifie l'article 153, § 2 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 en remplaçant la notion de “capacités restantes” par la notion de “potentiel de travail”.

Art. 7

Cet article fixe la date d'entrée en vigueur du présent chapitre au 1er janvier 2026, et précise que les mesures qui y sont reprises sont d'application à chaque contact physique et à chaque moment de contact qui sont planifiés de telle sorte qu'ils aient lieu, au plus tôt, le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 2

**Responsabilisation renforcée
des organismes assureurs**

Art. 8

Cette disposition abroge la délégation au Roi prévue à l'article 100, § 1er/1, alinéa 5, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, afin de déterminer durant quelle période du “Trajet Retour Au Travail”, il est présumé que le titulaire atteint le degré d'incapacité de travail requis au sens de

vereiste graad van arbeidsongeschiktheid in de zin van artikel 100, § 1, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 bereikt (vermoeden van arbeidsongeschiktheid in de uitkeringsverzekering voor werknemers).

Art. 9

Deze bepaling heft de in artikel 110, § 1, vijfde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 voorziene delegatie aan de Koning op om te bepalen tijdens welke periode van het “Terug Naar Werk-traject” de staat van arbeidsongeschiktheid wordt geacht behouden te blijven (vermoeden van arbeidsongeschiktheid in de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten).

Art. 10

Deze bepaling omvat twee bijzondere overgangsbepalingen voor de gerechtigden die zich op het ogenblik van de opheffing van het vermoeden van arbeidsongeschiktheid tijdens een “Terug Naar Werk-traject” (1 januari 2026) gedurende een periode gedekt door een dergelijk vermoeden bevinden.

De gerechtigden in de uitkeringsverzekering voor werknemers waarvoor al vóór 1 januari 2026 is aangenomen dat ze de vereiste graad van arbeidsongeschiktheid bereikten, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

De gerechtigden in de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten die zich, al vóór 1 januari 2026 bevonden in een periode waarin de staat van arbeidsongeschiktheid is geacht behouden te blijven, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

Art. 11

Deze bepaling verruimt de delegatie aan de Koning die in artikel 195, § 1, 2°, negende lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 is voorzien om de verdeling van het vaste gedeelte van het jaarlijks vastgestelde bedrag aan administratiekosten onder de vijf landsbonden te bepalen.

Naast de vandaag al voorziene toepassing van een degressief percentage bij een toenemend aantal

l'article 100, § 1er, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 (présomption d'incapacité de travail dans l'assurance indemnités des travailleurs salariés).

Art. 9

Cette disposition abroge la délégation au Roi prévue à l'article 110, § 1er, alinéa 5, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, afin de déterminer durant quelle période du “Trajet Retour Au Travail”, il est présumé que l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu (présomption d'incapacité de travail dans l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants).

Art. 10

Cette disposition comprend deux mesures transitoires particulières pour les titulaires qui se trouvent, au moment de l'abrogation de la présomption d'incapacité de travail, dans un “Trajet Retour Au Travail” (1er janvier 2026) au cours d'une période couverte par une telle présomption.

Les titulaires dans l'assurance indemnités des travailleurs salariés qui ont déjà été présumés avoir atteint le degré d'incapacité de travail requis avant le 1er janvier 2026 continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui s'appliquaient avant le 1er janvier 2026.

Les titulaires dans l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants qui se trouvaient durant une période durant laquelle l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu avant le 1er janvier 2026, continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui s'appliquaient avant le 1er janvier 2026.

Art. 11

Cette disposition élargit la délégation au Roi prévue à l'article 195, § 1er, 2°, alinéa 9, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, afin de déterminer la répartition de la partie fixe du montant annuel des frais d'administration entre les cinq unions nationales.

Outre l'application actuellement prévue d'un pourcentage dégressif lorsque le nombre de titulaires, corrigé

gerechtigden, gecorrigeerd om rekening te houden met de werklust eigen aan de verschillende categorieën van aangeslotenen, wordt een bepaald percentage van het jaarlijkse bedrag vastgesteld op basis van de parameterformule verdeeld in functie van enerzijds minstens twee door de Koning te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden en anderzijds de resultaten van de thematische controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit.

Art. 12

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit hoofdstuk, meer bepaald 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 3

Kennisverzameling op basis van de elektronisch verzonden getuigschriften van arbeidsongeschiktheid

Art. 13

Deze bepaling voorziet de oprichting van de GAOCIT-databank binnen het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering met gegevens over de elektronisch verzonden getuigschriften van arbeidsongeschiktheid van alle sociaal verzekerden die (potentieel) gerechtigd zijn op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten.

In het kader van de verwerking van de persoonsgegevens zoals bepaald in de Algemene Verordening Gegevensbescherming worden de precieze doeleinden van de gegevensverwerking via deze GAOCIT-databank en de categorieën van verwerkte gegevens die ter zake dienend zijn, omschreven. Voorts bepaalt dit artikel ook wie toegang heeft tot de GAOCIT-databank, de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke en de maximale bewaartermijn van de geregistreerde gegevens.

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State nr. 78.275/2-16 van 28 oktober 2025 wordt verder verduidelijkt dat de GAOCIT-databank binnen het RIZIV zal worden gevoed door de getuigschriften van arbeidsongeschiktheid (met een duur van arbeidsongeschiktheid > 14 dagen of verlenging) die elektronisch worden doorgestuurd door de huisarts.

pour tenir compte de la charge de travail inhérente aux différentes catégories d'affiliés, s'accroît, un pourcentage déterminé du montant annuel fixé sur la base de la formule de paramètre est réparti en fonction, d'une part, d'au moins deux missions légales effectuées à déterminer par le Roi concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires d'indemnités et, d'autre part, des résultats des contrôles thématiques effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité.

Art. 12

Cet article fixe la date d'entrée vigueur du présent chapitre, soit le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 3

Collecte de connaissances sur base des données des certificats d'incapacité de travail envoyés électroniquement

Art. 13

Cette disposition prévoit la création de la base de données GAOCIT au sein de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité, avec des informations sur les certificats électroniques d'incapacité de travail envoyés par tous les assurés sociaux qui ont (potentiellement) droit aux prestations de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants.

Dans le cadre du traitement des données personnelles tel que défini par le Règlement Général sur la Protection des Données, les objectifs précis du traitement des données via cette base de données GAOCIT et les catégories de données traitées pertinentes sont décrits. De plus, cet article détermine également qui a accès à la base de données GAOCIT, la désignation du responsable du traitement et la durée maximale de conservation des données enregistrées.

À la suite de l'avis n° 78.275/2-16 du 28 octobre 2025 du Conseil d'État, il est encore précisé que la base de données GAOCIT au sein de l'INAMI sera alimentée par les certificats d'incapacité de travail (avec une durée d'incapacité > 14 jours ou prolongation) transmis par voie électronique par le médecin généraliste.

Op basis van de aldus verzamelde gegevens in het kader van deze GAOCIT-databank zal het RIZIV een eerste kwantitatieve en kwalitatieve analyse uitvoeren. Deze evaluatie van de voorschrijving van arbeidsongeschiktheid zal gebaseerd zijn op een combinatie van medische criteria (pathologie, diagnose, gezondheids-toestand van de patiënt) en sociaaleconomische criteria met betrekking tot de mogelijkheid (of niet) om het werk te hervatten. In het kader van de ontwikkeling van rapporten die de huisarts informeren over zijn voorschrijfgedrag inzake arbeidsongeschiktheid, zal een “testpool” van huisartsen worden samengesteld om feedback te geven over het opgestelde rapportmodel. Op basis van deze wetenschappelijke benadering, de uitgewisselde ervaringen met collega’s en de verkregen evaluaties, kunnen wetenschappelijke standaarden worden opgesteld evenals een koninklijk uitvoeringsbesluit dat de toepasselijke modaliteiten bepaalt voor het opstellen en verzenden van dit rapport.

Art. 14

In uitvoering van het advies nr. 73/2025 verleend door de Gegevensbeschermingsautoriteit op 29 augustus 2025 wordt artikel 78 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, aangepast om op duidelijke wijze de opdrachten van openbaar belang te omschrijven die aan de Dienst voor uitkeringen van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering worden toevertrouwd in het kader van de GAOCIT-databank, meer bepaald het uitvoeren van dataminingoperaties op basis van de gegevens die in deze GAOCIT-databank zijn geregistreerd en het op basis van de verwerking van de betrokken gegevens uit de GAOCIT-databank opstellen van een rapport bestemd voor de behandelend arts met informatie over zijn voorschrijfgedrag. Met het oog op de leesbaarheid van de bepaling is ervoor geopteerd om de huidige bepaling te vervangen en de verschillende opdrachten van deze Dienst opgesomd weer te geven.

Art. 15

Dit artikel bepaalt dat de huisarts bij een arbeidsongeschiktheid waarvan de duur veertien dagen overschrijdt of bij een verlenging van de al erkende arbeidsongeschiktheid een elektronisch getuigschrift moet opstellen dat met het oog op de erkenning van de arbeidsongeschiktheid aan de adviserend arts van de verzekeringsinstelling moet worden bezorgd.

Er wordt eveneens bepaald dat de duur van elke door de behandelend arts voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in het getuigschrift van

Sur la base des données ainsi collectées dans le cadre de cette base de données GAOCIT, l’INAMI réalisera une première analyse quantitative et qualitative. Cette évaluation de la prescription de l’incapacité de travail reposera sur une combinaison de critères médicaux (pathologie, diagnostic, état de santé du patient) et de critères socio-économiques eu égard à la capacité (ou non) de reprendre un travail. Et dans le cadre du développement de rapports informant le médecin généraliste de son comportement de prescription lié à l’incapacité de travail, il sera mis en place un “pool de test” composé de médecins généralistes afin de donner leur feedback sur le modèle de rapport établi. Sur la base de ces démarches scientifiques, des expériences ainsi échangées avec les pairs et des évaluations dégagées, des standards scientifiques pourront être rédigés ainsi qu’un arrêté royal d’exécution déterminant les modalités applicables à la rédaction et à l’envoi de ce rapport.

Art. 14

En exécution de l’avis n° 73/2025 rendu par l’Autorité de protection des données le 29 août 2025, l’article 78 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, est adapté afin de définir de manière claire les missions d’intérêt public confiées au Service des indemnités de l’Institut national d’assurance maladie-invalidité dans le cadre de la base de données GAOCIT, notamment l’exécution d’opérations de *datamining* sur base des données enregistrées dans cette base de données GAOCIT et la rédaction d’un rapport destiné au médecin traitant l’informant de son comportement de prescription et rédigé sur la base du traitement des données concernées de la base de données GAOCIT. Afin d’améliorer la lisibilité de la disposition, il a été décidé de remplacer la disposition actuelle et de présenter de manière énumérative les différentes missions confiées à ce Service.

Art. 15

Cet article stipule que le médecin généraliste, en cas d’incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou en cas de prolongation de l’incapacité de travail déjà reconnue, est tenu de rédiger un certificat électronique qui doit être envoyé au médecin-conseil de l’organisme assureur en vue de la reconnaissance de l’incapacité de travail.

Il est également prévu que la durée de chaque période d’incapacité de travail, prescrite par le médecin traitant, mentionnée dans le certificat d’incapacité de travail

arbeidsongeschiktheid dat aan de adviserend arts moet worden bezorgd, geen drie maanden mag overschrijden.

Art. 16

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van dit hoofdstuk, namelijk 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 4

Solidariteitsbijdrage werkgevers inzake primaire arbeidsongeschiktheid

Art. 17

Dit artikel definieert de begrippen voor de toepassing van dit hoofdstuk.

Art. 18

Dit artikel bepaalt dat er een trimestriële solidariteitsbijdrage verschuldigd is door de werkgevers die meerderjarige werknemers tewerkstellen die onderworpen zijn aan de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en die op de datum dat hun primaire arbeidsongeschiktheid aanvangt nog geen 55 jaar zijn. Daarnaast moeten de werknemers ook minstens 30 kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn.

De reden voor de leeftijdsgrens van 55 jaar is dat bij personen ouder dan deze leeftijd er vaak leeftijdsgerateerde aandoeningen aan de basis van de arbeidsongeschiktheid (en de afwezigheid op de werkvloer) liggen die geen verband houden met het uitgeoefende beroep en de arbeidsomstandigheden bij de uitvoering daarvan.

De bijdrage is evenwel niet verschuldigd door werkgevers die kmo zijn en die dus gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstellen.

De uitsluiting van kmo's uit het toepassingsgebied komt voort uit het feit dat een uitval van de werknemer wegens arbeidsongeschiktheid, zowel organisatorisch als financieel, een verschillende impact heeft bij kleinere versus grotere ondernemingen. Zo zal er in een kleinere onderneming minder mogelijkheid zijn om de vrijgekomen arbeidsplaats in te vullen via (tijdelijke) interne reorganisatie. Hierdoor moet er sneller een beroep gedaan worden op externe vervangende tewerkstelling, waaraan uiteraard extra kosten verbonden zijn. De impact van

qui doit être transmis au médecin-conseil ne doit pas dépasser trois mois.

Art. 16

Cet article détermine la date d'entrée en vigueur du présent chapitre, à savoir le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 4

Cotisation de solidarité des employeurs concernant l'incapacité de travail primaire

Art. 17

Cet article définit les notions utilisées pour l'application du présent chapitre.

Art. 18

Cet article prévoit qu'une cotisation de solidarité trimestrielle est due par les employeurs qui occupent des travailleurs majeurs qui sont assujettis à la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et qui n'ont pas encore atteint l'âge de 55 ans à la date à laquelle leur incapacité primaire de travail débute. En outre, les travailleurs doivent également être reconnus en incapacité de travail pendant au moins 30 jours calendrier.

La limite d'âge de 55 ans s'explique par le fait que, chez les personnes ayant dépassé cet âge, il y a souvent des affections liées à l'âge à la base de leur incapacité de travail (et de leur absence du lieu de travail), qui ne sont pas liées à la profession exercée, ni aux conditions de travail dans lesquelles elles l'exercent.

Toutefois, la cotisation n'est pas due par les employeurs qui sont des PME et qui occupent donc en moyenne moins de 50 travailleurs.

L'exclusion des PME du champ d'application est motivée par le fait qu'une absence d'un travailleur pour cause d'incapacité de travail a un impact différent, tant sur le plan organisationnel que financier, selon qu'il s'agit de petites ou de grandes entreprises. Ainsi, dans une petite entreprise, il y aura moins de possibilités de pourvoir au poste vacant par une réorganisation interne (temporaire). Par conséquent, il faudra faire appel plus rapidement à un emploi de remplacement externe, ce qui entraîne évidemment des coûts supplémentaires.

dergelijke extra kosten zijn uiteraard ook verschillend volgens schaalgrootte van betreffende onderneming.

Daarnaast is de bijdrage ook niet verschuldigd voor bepaalde categorieën van werknemers tewerkgesteld voor eerder korte en onregelmatige periodes gespreid over het hele jaar, namelijk uitzendkrachten, flexi-jobwerknemers, gelegenheidsarbeiders in de land- en tuinbouw, gelegenheidsarbeiders in hotelbedrijf, gelegenheidsarbeiders in de sector van de begrafenisondernemingen, de onthaalouders *sui generis* en de leerlingen.

De bijdrage is evenmin verschuldigd, indien de primaire arbeidsongeschiktheid van de werknemer aanvat tijdens de eerste maand vanaf het begin van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever.

Art. 19

Dit artikel bepaalt hoe het gemiddelde van het aantal werknemers tewerkgesteld tijdens de referteperiode wordt berekend. Hiervoor wordt de “RSZ-belangrijkeheidscode” gehanteerd van het kwartaal waarin de primaire arbeidsongeschiktheid aanvat.

Art. 20

Dit artikel bepaalt het percentage van de trimestriële solidariteitsbijdrage op 30 % van de primaire ongeschiktheidsuitkering verschuldigd voor een periode van 2 maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van primaire arbeidsongeschiktheid en specificeert de grondslag voor de vaststelling ervan. Wanneer de tewerkstelling eindigt in de loop van deze periode van twee maanden, moet de werkgever slechts 30 % van de primaire ongeschiktheidsuitkering betalen verschuldigd voor de periode vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid tot en met de laatste dag van de tewerkstelling.

In navolging van advies nr. 77.699/16 van de Raad van State, wordt toegelicht dat de solidariteitsbijdrage berekend wordt op de uitkeringen die werkelijk worden toegekend. Vanaf het ogenblik dat een werknemer niet langer arbeidsongeschikt is erkend, ontvangt de betrokkene niet langer arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en is er ook niet langer een solidariteitsbijdrage verschuldigd. Het gaat aldus om de uitkeringen toegekend tot en met de laatste dag van de periode van erkende arbeidsongeschiktheid binnen de periode van twee maanden (berekend van datum tot datum) te rekenen vanaf de 31e dag van arbeidsongeschiktheid.

L'impact de ces coûts supplémentaires varie évidemment en fonction de la taille de l'entreprise concernée.

En outre, la cotisation n'est pas due pour certaines catégories de travailleurs occupés pour des périodes assez courtes et irrégulières réparties sur toute l'année, à savoir les intérimaires, les travailleurs exerçant un flexi-job, les travailleurs occasionnels dans l'agriculture et l'horticulture, les travailleurs occasionnels dans l'industrie hôtelière, les travailleurs occasionnels dans le secteur des pompes funèbres, les accueillant(e)s d'enfants *sui generis* et les apprentis.

La cotisation n'est pas due si l'incapacité de travail primaire du travailleur commence durant le premier mois à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné.

Art. 19

Cet article détermine comment est calculé le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence. À cette fin, le “code d'importance ONSS” du trimestre au cours duquel l'incapacité de travail primaire commence est utilisé.

Art. 20

Cet article fixe le taux de la cotisation de solidarité trimestrielle à 30 % de l'indemnité d'incapacité primaire due pour une période de 2 mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire et précise sur quelle base celle-ci est établie. Lorsque l'occupation prend fin au cours de cette période de deux mois, l'employeur ne doit payer que 30 % de l'indemnité d'incapacité primaire due pour la période allant du trente et unième jour d'invalidité principale jusqu'à la date de fin d'occupation incluse.

Suite à l'avis n° 77.699/16 du Conseil d'État, il est précisé que la cotisation de solidarité est calculée sur les indemnités effectivement octroyées. À partir du moment où un travailleur n'est plus reconnu en incapacité de travail, l'intéressé ne perçoit plus d'indemnités d'incapacité de travail et la cotisation de solidarité n'est plus due. Il s'agit donc des indemnités octroyées jusqu'au dernier jour inclus de la période d'incapacité de travail reconnue dans la période de deux mois (calculée de date à date) à compter du 31e jour d'incapacité de travail.

Voor de berekening van deze solidariteitsbijdrage, schorsen de tijdvakken van moederschapsbescherming de periode van primaire arbeidsongeschiktheid niet die aanvat op de eerste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid en verstrijkt op het einde van de periode van twee maanden volgend op de eerste dertig dagen van de primaire arbeidsongeschiktheid. Dit betekent echter niet dat er een solidariteitsbijdrage verschuldigd is tijdens de periode van moederschapsbescherming. De verzekerde ontvangt immers tijdens deze periode geen primaire ongeschiktheidsuitkeringen (artikel 87 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen), maar moederschapsuitkeringen (artikel 113 van de voormelde gecoördineerde wet). De tekst is in deze zin verduidelijkt.

In dit artikel wordt eveneens uiteengezet hoe het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen op basis waarvan de solidariteitsbijdrage wordt berekend, wordt vastgesteld. Dit gebeurt door een foto te nemen van deze uitkeringen op de vijftiende dag van de zevende maand volgend op de maand waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat. Dit bedrag is niet meer onderhevig aan latere wijzigingen. Wanneer deze dag een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, wordt hij verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

Verder wordt gepreciseerd hoe het bedrag van de solidariteitsbijdrage berekend wordt, indien de werknemer zich bij meerdere werkgevers in staat van primaire arbeidsongeschiktheid bevindt. Dit gebeurt op basis van het procentueel aandeel in het gederfd loon uit arbeid dat dient als berekeningsbasis voor de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bij elk van de werkgevers.

Er wordt ook bepaald dat er geen rekening wordt gehouden met het gedeelte van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat voortvloeit uit het gederfde loon dat in aanmerking is genomen in het kader van de bepalingen inzake de werkloosheidsverzekering voor de vaststelling van het bedrag van de werkloosheidsuitkering.

Voor bepaalde tijdvakken in de voormelde periode van 2 maanden waarvoor de primaire ongeschiktheidsuitkeringen verschuldigd zijn, is er geen solidariteitsbijdrage verschuldigd. Dit gaat om de dagen toegelaten werkherleving in het kader van een arbeidsovereenkomst voor zover de uitkeringen worden verminderd met toepassing van de specifieke cumulatieregel binnen de uitkeringsverzekering die rekening houdt met de tewerkstellingsbreuk van die toegelaten arbeid en om de tijdvakken van toegelaten werkherleving uitgeoefend, buiten het normale arbeidscircuit, in een onderneming die onder het paritair comité 327 voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de "maatwerkbedrijven" valt.

Pour le calcul de cette cotisation de solidarité, les périodes de protection de la maternité ne suspendent pas la période d'incapacité de travail primaire débutant le premier jour de l'incapacité de travail primaire et expirant à la fin de la période de deux mois suivant les trente premiers jours de l'incapacité de travail primaire. Cela ne signifie toutefois pas qu'une cotisation de solidarité est due pendant la période de protection de la maternité. En effet, durant cette période l'assurée ne perçoit pas des indemnités d'incapacité primaire (article 87 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités), mais des indemnités de maternité (article 113 de la loi coordonnée précitée). Le texte est clarifié dans ce sens.

Cet article explique également comment le montant des indemnités d'incapacité primaire sur la base duquel la cotisation de solidarité est calculée est déterminé. Pour ce faire, on prend en compte une photo de ces indemnités au quinzième jour du septième mois suivant le mois au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté. Ce montant n'est pas susceptible de modifications ultérieures. Lorsque ce jour est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est déplacé au jour ouvrable suivant.

Il précise également comment le montant de la cotisation de solidarité est calculé si le travailleur est en état d'incapacité de travail primaire chez plusieurs employeurs. Ce calcul est effectué sur la base de la part en pourcentage de la rémunération perdue issue du travail servant de base de calcul pour les indemnités d'incapacité de travail primaire chez chacun des employeurs.

Il est également prévu qu'il n'est pas tenu compte de la partie du montant de l'indemnité d'incapacité primaire découlant de la rémunération perdue prise en considération dans le cadre des dispositions relatives à l'assurance-chômage pour la détermination du montant de l'allocation de chômage.

Aucune cotisation de solidarité n'est due pour certaines périodes comprises dans la période précitée de deux mois au cours de laquelle les indemnités d'incapacité primaire sont dues. Il s'agit des périodes de reprise de travail autorisé dans le cadre d'un contrat de travail pour autant que les indemnités soient réduites en application de la règle de cumul spécifique dans l'assurance indemnités, qui tient compte de la fraction d'occupation de ce travail autorisé et des périodes de reprise de travail autorisé exercé, en dehors du circuit normal du travail, dans une entreprise relevant de la commission paritaire 327 pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les "maatwerkbedrijven".

Art. 21

In dit artikel wordt uiteengezet hoe de RSZ de solidariteitsbijdrage zal berekenen en innen.

Art. 22

Dit artikel bepaalt de bestemming van de opbrengst van de solidariteitsbijdrage.

Art. 23

Dit artikel bepaalt de essentiële elementen voor de verwerking van persoonsgegevens en stelt vast hoe de gegevensoverdrachten verlopen. In navolging van het advies nr. 51/2025 verleend door de Gegevensbeschermingsautoriteit op 30 juni 2025, wordt de RSZ uitdrukkelijk aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke. Ook werden de gegevensverwerkingen en de categorieën van verwerkte gegevens nader afgebakend.

Art. 24

Dit artikel regelt de inwerkingtreding en de toepassing in de tijd van de bepalingen van dit hoofdstuk.

HOOFDSTUK 5

Responsabiliseringsbijdrage werkgevers inzake invaliditeit

Art. 25

Dit artikel stelt vast wanneer de laatste berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021, gebeurt.

Art. 26

In navolging van advies nr. 77.699/16 van de Raad van State, wordt omwille van de rechtszekerheid voorzien in de opheffing van de artikelen 139 tot 148 van de voormelde programmawet op 1 april 2026.

Art. 21

Cet article fixe le mode de calcul et de perception par l'ONSS de la cotisation de solidarité.

Art. 22

Cet article détermine la destination du produit de la cotisation de solidarité.

Art. 23

Cet article détermine les éléments essentiels pour le traitement des données à caractère personnel et établit comment les transferts de données ont lieu. Suite à l'avis n° 51/2025 émis par l'Autorité de protection des données le 30 juin 2025, l'ONSS est explicitement désigné comme responsable du traitement. Les traitements de données et les catégories de données traitées ont également été précisés.

Art. 24

Cet article règle l'entrée en vigueur des dispositions du présent chapitre et leur application dans le temps.

CHAPITRE 5

Cotisation de responsabilisation des employeurs concernant l'invalidité

Art. 25

Cet article détermine quand le dernier calcul et la dernière perception de la cotisation de responsabilisation concernant l'invalidité visée au titre 8, chapitre 5, de la loi programme du 27 décembre 2021 s'effectue.

Art. 26

Suite à l'avis n° 77.699/16 du Conseil d'État, pour des raisons de sécurité juridique, l'abrogation des articles 139 à 148 de la loi-programme précitée est prévue au 1er avril 2026.

HOOFDSTUK 6

**Impact van de wijzigingen
inzake het recht op gewaarborgd loon
bepaald in de wet van 3 juli 1978
betreffende de arbeidsovereenkomsten
op de uitkeringsverzekering**

Art. 27

Deze bepaling beoogt de opheffing van het in de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, opgenomen wettelijk kader (afdeling III van hoofdstuk III van titel IV van deze wet) inzake de toekenning van de toeslag op de uitkering na de periode gedekt door het wettelijke gewaarborgd loon aan sommige gerechtigden die wegens hun gezondheidstoestand (een verergering van de bestaande aandoening of een nieuwe aandoening) de uitoefening van de toegelaten activiteit overeenkomstig artikel 100, § 2, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 tijdens de erkende arbeidsongeschiktheid dienen te onderbreken. Vermits er op grond van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten steeds een neutralisatie van het gewaarborgd loon in geval van de uitoefening van een dergelijke toegelaten activiteit van toepassing zal zijn, heeft de toekenning van de toeslag op de uitkering geen bestaansreden meer (door de wijziging van het arbeidsrecht wordt het bestaan van deze toeslag zonder voorwerp).

Art. 28

Wegens de opheffing van de toekenning van de toeslag op de uitkeringen heft deze bepaling de verwijzing naar deze toeslag op de uitkering in artikel 104*bis* van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 op. Naast mogelijkheid tot verzaking aan de uitkeringen en de jaarlijkse inhaalpremie, betreft zij vandaag de mogelijkheid tot verzaking aan de toeslag op de uitkering.

Art. 29

Wegens de opheffing van de toekenning van de toeslag op de uitkering heft deze bepaling de verwijzing naar deze toeslag op de uitkering in artikel 134, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, op. Naast de stopzetting van de toekenning van de uitkeringen, voorziet zij vandaag ook de stopzetting van de toekenning van de toeslag op

CHAPITRE 6

**Impact des modifications relatives
au droit au salaire garanti prévu
par la loi du 3 juillet 1978
relative aux contrats de travail
sur l'assurance indemnités**

Art. 27

Cette disposition vise à abroger le cadre légal, repris dans la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 (section III du chapitre III du titre IV de cette loi), relatif à l'octroi du complément d'indemnité après la période couverte par le salaire garanti légal à certains titulaires qui, en raison de leur état de santé (une aggravation de l'affection existante ou une nouvelle affection), doivent interrompre l'exercice de l'activité autorisée conformément à l'article 100, § 2, de la loi coordonnée précitée du 14 juillet 1994 pendant l'incapacité de travail reconnue. Étant donné qu'en vertu de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, une neutralisation du salaire garanti sera toujours applicable en cas d'exercice d'une telle activité autorisée, l'octroi du complément d'indemnité n'a plus de raison d'être (en raison de la modification du droit du travail, l'existence de ce complément devient sans objet).

Art. 28

En raison de l'abrogation de l'octroi du complément d'indemnité, cette disposition supprime la référence à ce complément dans l'article 104*bis* de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Elle concerne également aujourd'hui l'ajout de la possibilité de renoncer au complément d'indemnité, en plus de la possibilité de renoncer aux indemnités et à la prime de rattrapage annuelle.

Art. 29

En raison de l'abrogation de l'octroi du complément d'indemnité, cette disposition supprime la référence à ce complément dans l'article 134, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Elle prévoit également aujourd'hui, en plus de la suppression de l'octroi des indemnités, la suppression de l'octroi du complément d'indemnité, lorsque le titulaire ne respecte pas les

de uitkering zolang de gerechtigde niet voldoet aan de controleverplichtingen die hem door iedere krachtens de voormelde gecoördineerde wet bevoegde persoon worden opgelegd.

Art. 30

Dit artikel stelt de datum van inwerkingtreding van dit hoofdstuk vast, meer bepaald 1 januari 2026.

Er wordt bovendien gepreciseerd dat de bepalingen van dit hoofdstuk slechts van toepassing zijn als voor de periode van arbeidsongeschiktheid krachtens artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, die zich na 31 december 2025 bevindt, het gewaarborgd loon bedoeld in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten overeenkomstig artikel 52, § 5, of artikel 73/1 van de voormelde wet van 3 juli 1978 niet verschuldigd is.

TITEL 3

Werk

HOOFDSTUK 1

Bepalingen inzake arbeidsongeschiktheid

Afdeling 1

Actief afwezigheidsbeleid

Art. 31

Deze bepaling vult de lijst van verplichte vermeldingen in het arbeidsreglement, opgenomen in artikel 6, § 1, van de arbeidsreglementenwet, aan met de procedure voor het onderhouden van contact met arbeidsongeschikte werknemers, zoals bepaald in de codex over het welzijn op het werk.

Art. 32

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van deze afdeling.

obligations de contrôle qui lui sont imposées par toute personne habilitée en vertu de la loi coordonnée précitée.

Art. 30

Cet article fixe la date d'entrée en vigueur du présent chapitre au 1er janvier 2026.

Il est en outre précisé que les dispositions de ce chapitre ne s'appliquent que pour la période d'incapacité de travail régie par l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, se trouvant après le 31 décembre 2025, et pour laquelle le salaire garanti visé à l'article 52, § 1er, ou à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, n'est pas dû conformément à l'article 52, § 5, ou à l'article 73/1 de la loi précitée du 3 juillet 1978.

TITRE 3

Emploi

CHAPITRE 1ER

Dispositions relatives à l'incapacité de travail

Section 1re

Politique active en matière d'absence

Art. 31

Cette disposition complète la liste des mentions obligatoires dans le règlement de travail, énumérées à l'article 6, § 1er, de la loi instituant les règlements de travail, avec la procédure en vue de maintenir le contact avec les travailleurs en incapacité de travail, telle que définie dans le code du bien-être au travail.

Art. 32

Cet article règle l'entrée en vigueur de la présente section.

Afdeling 2*Geneeskundig getuigschrift***Art. 33**

Deze bepaling beperkt de bestaande vrijstelling van het voorleggen van een geneeskundig getuigschrift voor de eerste dag arbeidsongeschiktheid, opgenomen in artikel 31, § 2/1, eerste lid, van de arbeidsovereenkomstenwet, van driemaal tot tweemaal per kalenderjaar. De overige voorwaarden en modaliteiten blijven van toepassing.

Art. 34

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van deze afdeling.

Afdeling 3*Medische overmacht***Art. 35**

Deze bepaling verkort de bestaande termijn van ononderbroken arbeidsongeschiktheid van de werknemer die vereist is om de procedure die kan leiden tot de beëindiging van de arbeidsovereenkomst op grond van medische overmacht op te starten, zoals bepaald in artikel 34, § 1, tweede lid, van de arbeidsovereenkomstenwet, van negen maanden tot zes maanden. Hetzelfde geldt voor de wachttermijn om een nieuwe procedure op te starten indien de procedure eindigt zonder gevolg, zoals bepaald in artikel 34, § 2, van de arbeidsovereenkomstenwet. Voortaan zal een ononderbroken arbeidsongeschiktheid van zes maanden dus volstaan om deze procedure te kunnen opstarten. De overige voorwaarden en modaliteiten blijven van toepassing.

Art. 36

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van deze afdeling.

Section 2*Certificat médical***Art. 33**

Cette disposition limite la dispense existante de la présentation d'un certificat médical pour le premier jour d'incapacité de travail, prévue à l'article 31, § 2/1, alinéa premier, de la loi relative aux contrats de travail, de trois fois à deux fois par année civile. Les autres conditions et modalités restent applicables.

Art. 34

Cet article règle l'entrée en vigueur de la présente section.

Section 3*Force majeure médicale***Art. 35**

Cette disposition réduit la période d'incapacité de travail ininterrompue requise pour initier la procédure pouvant conduire à la rupture du contrat de travail pour force majeure médicale, telle que définie à l'article 34, § 1er, alinéa 2, de la loi relative aux contrats de travail, de neuf mois à six mois. Il en va de même pour le délai d'attente avant de pouvoir entamer une nouvelle procédure si celle-ci se termine sans suite, comme stipulé à l'article 34, § 2, de la loi relative aux contrats de travail. Désormais, une incapacité de travail ininterrompue de six mois suffira pour initier cette procédure. Les autres conditions et modalités restent applicables.

Art. 36

Cet article règle l'entrée en vigueur de la présente section.

Afdeling 4*Gewaarborgd loon – hervaltermijn***Art. 37 en 38**

Deze bepalingen verlengen de hervaltermijn zoals opgenomen in de artikelen 52, § 2, eerste lid, (voor werklieden) en 73, § 1, eerste lid, (voor bedienden) van veertien dagen tot acht weken. Er zal dus geen nieuwe periode van gewaarborgd loon aanvangen wanneer de werknemer binnen de eerste acht weken die volgen op het einde van een periode van arbeidsongeschiktheid die recht gaf op gewaarborgd loon opnieuw arbeidsongeschikt wordt omwille van dezelfde ziekte of hetzelfde ongeval. De overige voorwaarden en modaliteiten blijven van toepassing.

Naar aanleiding van advies nr. 77.699/16 van 17 juni 2025 van de Raad van State, kunnen de volgende verduidelijkingen worden aangebracht:

Om een draaideureffect te vermijden, waarbij werknemers bij hervatting telkens opnieuw aanspraak maken op het gewaarborgd loon, verlengt het wetsontwerp de periode van 14 dagen naar 8 weken. De andere voorwaarden en de initiële ratio legis van de hervatregeling blijven onveranderd. De hervatregeling stimuleert de werkhervatting zonder aanzienlijk financieel of administratief risico en dit binnen een duidelijk kader dat zorgt voor rechtszekerheid zowel voor werknemer als werkgever. Het feit dat deze wijziging tot gevolg heeft dat een werknemer bij hervatting in dezelfde arbeidsongeschiktheid na de eerste veertien dagen, maar binnen de eerste acht weken, van de werkhervatting mogelijk (bij uitputting van het resterende saldo) sneller zou kunnen terugvallen op een arbeidsongeschiktheidsuitkering dan vandaag het geval is, vormt een *beperkt* financieel risico voor de werknemer, dat niet kan worden beschouwd als een *aanzienlijke* achteruitgang van het bestaande beschermingsniveau inzake de door artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet beschermde rechten. Deze maatregel valt binnen de ruime beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om de maatregelen te bepalen die moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Art. 39

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van deze afdeling.

Er wordt een overgangsbepaling voorzien. De nieuwe bepalingen inzake de verlengde hervaltermijn kunnen enkel worden toegepast wanneer een nieuwe arbeidsongeschiktheid zich voordoet na de inwerkingtreding van

Section 4*Salaire garanti – Délai de rechute***Art. 37 et 38**

Ces dispositions prolongent le délai de rechute tel que prévu aux articles 52, § 2, alinéa 1er, (pour les ouvriers) et 73, § 1er, alinéa 1er, (pour les employés) de quatorze jours à huit semaines. Ainsi, aucune nouvelle période de salaire garanti ne commencera si le travailleur devient de nouveau incapable de travailler en raison de la même maladie ou du même accident dans les huit semaines suivant la fin d'une période d'incapacité de travail ayant donné droit au salaire garanti. Les autres conditions et modalités restent applicables.

Suite à l'avis n° 77.699/16 du 17 juin 2025 du Conseil d'État, il y a lieu d'émettre les précisions suivantes:

Pour éviter un effet tourniquet, où les travailleurs salariés ont droit au salaire garanti à chaque rechute, le projet de loi prolonge la période de 14 jours à 8 semaines. Les autres conditions et la ratio legis initiale du régime de rechute restent inchangées. Le régime de rechute encourage la reprise du travail sans risque financier ou administratif significatif et ce, dans un cadre clair qui assure la sécurité juridique tant pour le travailleur que pour l'employeur. Le fait que cette modification ait pour effet qu'un travailleur en rechute dans la même incapacité de travail après les quatorze premiers jours, mais dans les huit premières semaines de la reprise du travail puisse (en cas d'épuisement du solde restant) retomber sur une indemnité d'incapacité de travail plus rapidement que ce qui est le cas actuellement, constitue un risque financier *limité* pour le travailleur, qui ne peut être considéré comme un recul *significatif* du degré de protection existant en ce qui concerne les droits protégés par l'article 23, alinéa 3, 1°, de la Constitution. Cette mesure relève du large pouvoir d'appréciation du législateur en vue de déterminer les mesures à prendre pour tendre vers les objectifs qu'il s'est fixés.

Art. 39

Cet article règle l'entrée en vigueur de la présente section.

Une disposition transitoire est prévue. Les nouvelles dispositions relatives au délai de rechute prolongé ne peuvent être appliquées qu'en cas de nouvelle incapacité de travail survenant après l'entrée en vigueur de ces

deze bepalingen. Een lopende periode van gewaarborgd loon ten gevolge van een arbeidsongeschiktheid die is aangevangen vóór deze datum van inwerkingtreding zal bijgevolg niet onderbroken worden. Wanneer op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet een periode van arbeidsongeschiktheid lopende is, dan zal die ongeschiktheid dus onderworpen blijven aan de oude regels. Indien pas na de inwerkingtreding van de wet een periode van arbeidsongeschiktheid begint, dan zullen de nieuwe regels daarop worden toegepast. Indien een arbeidsongeschiktheid dus aanvat na de inwerkingtreding van de wet en de werknemer minder dan 8 weken daarvoor arbeidsongeschikt is geweest, dan zal er bijgevolg sprake zijn van hervaal onder de nieuwe regels.

Afdeling 5

Gewaarborgd loon – neutralisatie

Art. 40 en 41

Deze bepalingen heffen de beperking tot 20 weken van de neutralisatie van het gewaarborgd loon in het kader van een gedeeltelijke werkhervatting, zoals ingevoerd bij de wet van 30 oktober 2022, op. Er wordt dus teruggekeerd naar de oorspronkelijke versie van de artikelen 52, § 5, (voor werklieden) en 73/1 (voor bedienden) van de arbeidsovereenkomstenwet. De neutralisatie van het gewaarborgd loon zal opnieuw gelden gedurende de gehele periode van gedeeltelijke werkhervatting.

Naar aanleiding van advies nr. 77.699/16 van 17 juni 2025 van de Raad van State, kunnen de volgende verduidelijkingen worden aangebracht:

Door de opheffing van de beperking tot 20 weken wordt opnieuw volledig recht gedaan aan het oorspronkelijke doel van de neutralisatie dat er, naast het bekrachtigen van een reeds bestaande administratieve praktijk, in bestond de werkgevers die zich inschrijven in re-integratietrajecten niet te ontmoedigen en elke juridisch-medische discussie te vermijden. Door deze maatregel worden werkgevers er dus opnieuw ten volle toe aangemoedigd om zich in te zetten voor re-integratie, en wordt vermeden dat deze re-integratie wordt afgeremd aangezien sommige van de betrokken werknemers een groter risico kunnen lopen om te hervallen. Door de beperking van de neutralisatie tot 20 weken werd dit doel in mindere mate bereikt. Het feit dat deze wijziging tot gevolg heeft dat de werknemer bij hervaal mogelijk (enkel na een periode van 20 weken) sneller zou kunnen terugvallen op een arbeidsongeschiktheidsuitkering dan vandaag het geval is, vormt een *beperkt* financieel risico voor de werknemer, dat niet kan worden beschouwd als een *aanzienlijke*

dispositions. Une période en cours de salaire garanti en raison d'une incapacité de travail commencée avant cette date d'entrée en vigueur ne sera donc pas interrompue. Lorsque, au moment de l'entrée en vigueur de la loi, une période d'incapacité de travail est en cours, cette incapacité restera donc soumise aux anciennes règles. Si une période d'incapacité de travail commence après l'entrée en vigueur de la loi, les nouvelles règles s'appliqueront. Si une incapacité de travail commence après l'entrée en vigueur de la loi et que le travailleur a été en incapacité de travail moins de 8 semaines auparavant, il y aura donc rechute selon les nouvelles règles.

Section 5

Salaire garanti – neutralisation

Art. 40 et 41

Ces dispositions suppriment la limitation à 20 semaines de la neutralisation du salaire garanti dans le cadre d'une reprise partielle du travail, telle qu'introduite par la loi du 30 octobre 2022. On revient donc à la version originale des articles 52, § 5, (pour les ouvriers) et 73/1 (pour les employés) de la loi relative aux contrats de travail. La neutralisation du salaire garanti s'appliquera de nouveau pendant toute la période de reprise partielle du travail.

Suite à l'avis n° 77.699/16 du 17 juin 2025 du Conseil d'État, il y a lieu d'émettre les précisions suivantes:

La suppression de la limitation à 20 semaines permet de revenir pleinement à l'objectif initial de la neutralisation qui, outre la confirmation d'une pratique administrative déjà existante, consistait à ne pas décourager les employeurs qui s'inscrivent dans des trajets de réinsertion et à éviter toute discussion juridico-médicale. Grâce à cette mesure, les employeurs sont donc à nouveau pleinement encouragés à s'engager dans la réintégration, et cette mesure évite que cette réintégration soit freinée étant donné que certains des travailleurs concernés pourraient être plus susceptibles de subir un plus grand risque de rechute. La limitation de la neutralisation à 20 semaines a permis d'atteindre cet objectif dans une moindre mesure. Le fait que cette modification ait pour effet que le travailleur en rechute puisse (seulement après une période de 20 semaines) retomber sur une indemnité d'incapacité de travail plus rapidement que ce qui est le cas actuellement, constitue un risque financier *limité* pour le travailleur, qui ne peut être considéré comme

achteruitgang van het bestaande beschermingsniveau inzake de door artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet beschermde rechten. Deze maatregel valt binnen de ruime beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om de maatregelen te bepalen die moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Art. 42

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van deze afdeling.

Er wordt een overgangsbepaling voorzien. De nieuwe bepalingen inzake neutralisatie van het gewaarborgd loon kunnen enkel worden toegepast wanneer een nieuwe arbeidsongeschiktheid zich voordoet na de inwerkingtreding van deze bepalingen. Een lopende periode van gewaarborgd loon ten gevolge van een arbeidsongeschiktheid die is aangevangen vóór deze datum van inwerkingtreding zal bijgevolg niet onderbroken worden.

HOOFDSTUK 2

Wijziging van het Sociaal Strafwetboek

Art. 43

In uitvoering van het regeerakkoord voegt dit hoofdstuk 2 een nieuw artikel 127/1 in het Sociaal Strafwetboek in.

Het nagestreefde doel is om de werkgever te bestraffen die twintig of meer werknemers tewerkstelt, en die niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten, uiterlijk zes maanden na de aanvang van de arbeidsongeschiktheid van een werknemer voor wie uit de in toepassing van artikel 1.4-73, § 1/1, van de Codex over het welzijn op het werk gemaakte inschatting blijkt dat hij arbeidspotentieel heeft.

De verplichting waarvan het niet naleven door dit nieuwe artikel 127/1 van het Sociaal Strafwetboek zal worden bestraft, zal worden bepaald in artikel 1.4-73, § 1/1, van de Codex over het welzijn op het werk.

De in het nieuwe artikel voorziene sanctie is de sanctie van niveau 2. De inhoud van deze sanctie wordt beschreven in artikel 101 van het Sociaal Strafwetboek.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal werknemers waarop de inbreuk betrekking heeft, om de coherentie met gelijkaardige inbreuken te behouden.

un recul *significatif* du degré de protection existant en ce qui concerne les droits protégés par l'article 23, alinéa 3, 1°, de la Constitution. Cette mesure relève du large pouvoir d'appréciation du législateur en vue de déterminer les mesures à prendre pour tendre vers les objectifs qu'il s'est fixés.

Art. 42

Cet article règle l'entrée en vigueur de la présente section.

Une disposition transitoire est prévue. Les nouvelles dispositions relatives à la neutralisation du salaire garanti ne peuvent être appliquées qu'en cas de nouvelle incapacité de travail survenant après l'entrée en vigueur de ces dispositions. Une période en cours de salaire garanti en raison d'une incapacité de travail commencée avant cette date d'entrée en vigueur ne sera donc pas interrompue.

CHAPITRE 2

Modification du Code pénal social

Art. 43

En exécution de l'accord du gouvernement, ce chapitre 2 insère un nouvel article 127/1 dans le Code pénal social.

Le but poursuivi est de punir l'employeur qui occupe vingt travailleurs ou plus, et qui n'a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration au plus tard six mois après le début de l'incapacité de travail d'un travailleur pour lequel l'estimation effectuée en application de l'article 1.4-73, § 1/1, du Code du bien-être au travail montre qu'il a un potentiel de travail.

L'obligation dont la violation sera punie par ce nouvel article 127/1 du Code pénal social sera prévue à l'article 1.4-73, § 1/1 du Code du bien-être au travail.

La sanction prévue dans le nouvel article est la sanction de niveau 2. Le contenu de cette sanction est détaillé à l'article 101 du Code pénal social.

La multiplication de l'amende par le nombre de travailleurs concernés par l'infraction est prévue par cohérence avec des infractions de type similaire.

Naar aanleiding van advies nr. 2025/002 van 28 april 2025 van de Adviesraad van het sociaal strafrecht en van advies nr. 77.699/16 van 17 juni 2025 van de Raad van State, dienen de volgende verduidelijkingen te worden aangebracht:

— In zijn voormeld advies (punt 2) is de Raad van State van mening dat “er moet worden gewaakt over de afstemming tussen de strafbaarstelling in de ontworpen bepaling en de strafbaarstelling die het bestaande artikel 127, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bevat. Die bepaling voorziet immers in een sanctie van niveau 3 voor alle inbreuken begaan door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan. Daarover om toelichting gevraagd, antwoordde de gemachtigde: “Het gaat hier om een specifieke sanctie, terwijl de sanctie in artikel 127, eerste lid, 1° een “algemene” sanctie is die van toepassing is wanneer er geen specifieke sanctie in het sociaal strafwetboek werd voorzien.”

De tekst van artikel 127 van het Sociaal Strafwetboek lijkt er niettemin toe te leiden dat het gedrag dat de nieuwe strafbaarstelling in artikel 127/1 beoogt, onder het toepassingsgebied van beide artikelen zou vallen. Teneinde rechtsonzekerheid te vermijden, wordt de tekst van het voorontwerp het best verduidelijkt. Minstens moet in de memorie van toelichting worden uiteengezet hoe de nieuwe strafbepaling past in de systematiek van de bestaande sanctieregeling.”

De strafbaarstelling waarin het huidige artikel 127, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek voorziet, is een bepaling die van toepassing is wanneer geen enkel ander artikel van het Sociaal Strafwetboek het niet naleven van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan, met inbegrip van de Codex over het welzijn op het werk, bestraft.

Het Sociaal Strafwetboek bevat reeds specifieke artikelen die de inbreuken op de voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan bestraffen: bijvoorbeeld de artikelen 121, 122, 122/1, 122/2, 122/3, 122/4 en 122/5. De artikelen 121, 122, 122/1, 122/2, 122/3 en 122/5, § 1, voorzien in een sanctie van niveau 3, evenals artikel 127, terwijl de artikelen 122/4 en 122/5, § 2, voorzien in een sanctie van niveau 2.

De formulering van het ontwerp van artikel 127/1 is gebaseerd op de formulering van artikel 122/4 en het voormelde artikel 122/5, § 2, die ook in een sanctie van niveau 2 voorzien.

Suite à l'avis n° 2025/002 du 28 avril 2025 du Conseil consultatif du droit pénal social et à l'avis n° 77.699/16 du 17 juin 2025 du Conseil d'État, il y a lieu d'émettre les précisions suivantes:

— Dans son avis précité (point 2), le Conseil d'État estime qu'“il convient de veiller à l'harmonisation entre l'incrimination prévue par la disposition en projet et l'incrimination prévue par l'article 127, alinéa 1er, 1°, existant, du Code pénal social. Cette disposition prévoit en effet une sanction de niveau 3 pour toute infraction commise par l'employeur, son préposé ou son mandataire aux dispositions de la loi du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution. Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit: “Het gaat hier om een specifieke sanctie, terwijl de sanctie in artikel 127, eerste lid, 1° een “algemene” sanctie is die van toepassing is wanneer er geen specifieke sanctie in het sociaal strafwetboek werd voorzien”.

Le texte de l'article 127 du Code pénal social semble néanmoins impliquer que le comportement visé par la nouvelle incrimination inscrite à l'article 127/1 relève du champ d'application des deux articles. Il serait préférable de préciser le texte de l'avant-projet afin de prévenir toute insécurité juridique. Il y a lieu, à tout le moins, de préciser dans l'exposé des motifs comment la nouvelle disposition pénale s'inscrit dans l'économie du régime de sanction existant.”

L'incrimination prévue par l'article 127, alinéa 1er, 1°, existant, du Code pénal social est une disposition qui s'applique quand aucun autre article du Code pénal social ne punit la violation de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution, dont le Code du bien-être au travail.

Le Code pénal social contient déjà des articles spécifiques punissant la violation de la loi précitée du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution: par exemple les articles 121, 122, 122/1, 122/2, 122/3, 122/4 et 122/5. Les articles 121, 122, 122/1, 122/2, 122/3 et 122/5, § 1er, prévoient la sanction de niveau 3 comme l'article 127, alors que les articles 122/4 et 122/5, § 2, prévoient la sanction de niveau 2.

La rédaction de l'article 127/1 en projet s'inspire de la rédaction des articles 122/4 et 122/5, § 2, précité qui prévoient aussi la sanction de niveau 2.

Het niet naleven van de verplichting bepaald in artikel I.4-73, § 1/1 van de Codex over het welzijn op het werk zal strafbaar zijn met de in artikel 127/1 van het Sociaal Strafwetboek voorziene sanctie, namelijk de sanctie van niveau 2, en niet met de in artikel 127, eerste lid, 1°, van hetzelfde Wetboek voorziene sanctie van niveau 3.

Voormeld artikel 127, eerste lid, 1°, is een “vangnet” artikel, net zoals artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek in de materie van collectieve arbeidsovereenkomsten. Deze “vangnet”-artikelen en de sanctie waarin ze voorzien, zijn enkel van toepassing indien een ander artikel van het Sociaal Strafwetboek de gepleegde inbreuk niet bestraft.

Om rekening te houden met de opmerking van de Raad van State en om de rechtszekerheid te waarborgen, wordt in het wetsontwerp een artikel tot wijziging van artikel 127, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek ingevoegd om een verwijzing naar artikel 127/1 toe te voegen in de opsomming die het bevat, namelijk “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133”.

— Naar aanleiding van de voormelde adviezen van de Raad van State (punt 3.2) en van de Adviesraad van het sociaal strafrecht worden in het ontwerp van artikel 127/1 de woorden “meer dan twintig werknemers” vervangen door de woorden “twintig of meer werknemers”. Deze drempel wordt gehanteerd in artikel 33 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan, en op grond waarvan de werkgever verplicht is een beroep te doen op een preventieadviseur. De berekening gebeurt vervolgens volgens de berekeningswijze van het aantal werknemers die wordt beschreven in artikel II.1-2 van de codex over het welzijn op het werk.

Zoals het regeerakkoord voorziet, worden dergelijke kleine werkgevers uitgesloten van de sanctie, omwille van het feit dat de re-integratie van een arbeidsongeschikte werknemer zowel organisatorisch als financieel een verschillend impact heeft bij kleine versus grotere ondernemingen: zo zullen zij veel minder mogelijkheden hebben om ander of aangepast werk te voorzien voor arbeidsongeschikte werknemers, en zal ook de kost en administratie verbonden aan een dergelijke oefening in verhouding zwaarder zijn.

Om rekening te houden met de opmerkingen van de Adviesraad van het sociaal strafrecht onder de punten 2.1, 2.2 en 2.3, wordt bovendien de inhoud van artikel I.4-73, § 1/1 van de Codex over het welzijn op het werk

La violation de l'obligation détaillée à l'article I.4-73, § 1/1 du Code du bien-être au travail sera punissable de la sanction prévue à l'article 127/1 du Code pénal social, à savoir la sanction de niveau 2 et pas de la sanction de niveau 3 prévue à l'article 127, alinéa 1er, 1°, du même Code.

L'article 127, alinéa 1er, 1°, précité est un article “filet” tout comme l'est l'article 189 du Code pénal social dans la matière des conventions collectives de travail. Ces articles “filets” et la sanction qu'ils prévoient s'appliquent uniquement si un autre article du Code pénal social ne punit pas l'infraction commise.

Pour tenir compte de la remarque du Conseil d'État et pour assurer la sécurité juridique, un article modifiant l'article 127, alinéa 1er, du Code pénal social est inséré dans le projet de loi pour ajouter la référence à l'article 127/1 dans l'énumération qu'il contient, à savoir “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133”.

— Suite aux avis précités du Conseil d'État (point 3.2) et du Conseil consultatif du droit pénal social (point 2.5), les mots “plus de vingt travailleurs” sont remplacés par les mots “vingt travailleurs ou plus” dans l'article 127/1 en projet. Ce seuil est utilisé dans l'article 33 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et ses arrêtés d'exécution, et en vertu duquel l'employeur est tenu de faire appel à un conseiller en prévention. Il est ensuite calculé selon la méthode de calcul du nombre de travailleurs décrite à l'article II.1-2 du code du bien-être au travail.

Comme le prévoit l'accord de gouvernement, ces petits employeurs seront exclus de la sanction, car la réintégration d'un travailleur en incapacité de travail n'a pas le même impact, tant sur le plan organisationnel que financier, sur les petites entreprises que sur les plus grandes: par exemple, elles auront beaucoup moins de possibilités de proposer un autre travail ou un travail adapté aux travailleurs en incapacité de travail, et les coûts et l'administration associés à un tel exercice seront également proportionnellement plus lourds.

Par ailleurs, afin de prendre en compte les remarques émises par le Conseil consultatif du droit pénal social sous les points 2.1, 2.2 et 2.3, le contenu de l'article I.4-73, § 1/1 du Code du bien-être au travail est modifié

gewijzigd, evenals de formulering van het ontwerp van artikel 127/1 dat in het Sociaal Strafwetboek ingevoegd wordt.

Art. 44

Dit artikel wijzigt artikel 127, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek om de zin “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133” aan te vullen met een verwijzing naar artikel 127/1 van het Sociaal Strafwetboek. Deze toevoeging vloeit voort uit advies nr. 77.699/16 van 17 juni 2025 van de Raad van State, meer bepaald punt 2 ervan, dat meer in detail wordt beschreven in de toelichting bij artikel 42.

Art. 45

Deze bepaling regelt de inwerkingtreding van dit hoofdstuk.

De minister van Werk,

David Clarinval

De minister van Sociale Zaken,

Frank Vandenbroucke

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

ainsi que le libellé du projet d'article 127/1 inséré dans le Code pénal social.

Art. 44

Cet article modifie l'article 127, alinéa 1er, du Code pénal social pour compléter la phrase “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133” par la référence à l'article 127/1 du Code pénal social. Cet ajout fait suite à l'avis n° 77.699/16 du 17 juin 2025 du Conseil d'État et plus précisément à son point 2 plus détaillé dans le commentaire de l'article 42.

Art. 45

Cet article règle l'entrée en vigueur du présent chapitre.

Le ministre de l'Emploi,

David Clarinval

Le ministre des Affaires sociales,

Frank Vandenbroucke

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

VOORONTWERP VAN WET (I)

onderworpen aan het advies van de raad van State

Voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen

TITEL I – ALGEMENE BEPALING

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

(...)

TITEL 4 – SOCIALE ZAKEN

HOOFDSTUK 1 – Impact van de wijzigingen inzake het recht op gewaarborgd loon bepaald in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten op de uitkeringsverzekering

Art. 99. In hoofdstuk III van titel IV van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt de afdeling III, die het artikel 96 omvat, opgeheven.

Art. 100. In artikel 104*bis* van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 februari 1998 en gewijzigd bij de wetten van 4 juni 2023 en 14 april 2024, worden de woorden “, de toeslag op de uitkering bedoeld in artikel 96” opgeheven.

Art. 101. In artikel 134, § 2, eerste lid van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de woorden “en de toeslag op de uitkering” opgeheven.

Art. 102. De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing als voor de periode van arbeidsongeschiktheid krachtens artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 die zich na 31 december 2025 bevindt, het gewaarborgd loon bedoeld in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten overeenkomstig artikel 52, § 5, of artikel 73/1 van de voormelde wet van 3 juli 1978 niet verschuldigd is.

HOOFDSTUK 2 – Solidariteitsbijdrage werkgevers inzake primaire arbeidsongeschiktheid

Art. 103. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1° “werkgever”: de werkgevers en de personen die hiermee worden gelijkgesteld bedoeld in artikel 1, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° “primaire arbeidsongeschiktheid”: het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet

AVANT-PROJET DE LOI (I)

soumis à l’avis du Conseil d’État

Avant-projet de loi portant des dispositions diverses

TITRE IER – DISPOSITION GÉNÉRALE

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l’article 74 de la Constitution.

(...)

TITRE 4 – AFFAIRES SOCIALES

CHAPITRE 1ER – Impact des modifications relatives au droit au salaire garanti prévu par la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail sur l’assurance indemnités

Art. 99. Dans le chapitre III du titre IV de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, la section III, qui comprend l’article 96, est abrogée.

Art. 100. Dans l’article 104*bis* de la même loi, inséré par la loi du 22 février 1998 et modifié par les lois du 4 juin 2023 et du 14 avril 2024, les mots “, au complément d’indemnité visé à l’article 96” sont abrogés.

Art. 101. Dans l’article 134, § 2, alinéa 1er, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les mots “et du complément d’indemnité visés” sont remplacés par le mot “visées”.

Art. 102. Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s’appliquent lorsque, pour la période d’incapacité de travail en vertu de l’article 100, § 2, de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, se trouvant après le 31 décembre 2025, le salaire garanti visé à l’article 52, § 1er, ou à l’article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail n’est pas dû conformément à l’article 52, § 5, ou à l’article 73/1 de la loi précitée du 3 juillet 1978.

CHAPITRE 2 – Cotisation de solidarité des employeurs concernant l’incapacité de travail primaire

Art. 103. Pour l’application du présent chapitre, on entend par:

1° “employeur”: les employeurs et les personnes qui leur sont assimilées visés à l’article 1er, § 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l’arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° “incapacité de travail primaire”: la période d’incapacité de travail primaire visée à l’article 87 de la loi relative à

betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

3° “primaire ongeschiktheidsuitkering”: de uitkering bedoeld in artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

4° “referteperiode”: de periode van het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1);

5° “verzekeringsinstelling”: de instelling bedoeld in artikel 2, i), van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

Art. 104. Een trimestriële solidariteitsbijdrage is verschuldigd, overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk, door de werkgevers die werknemers tewerkstellen die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969, voor de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die meer dan dertig kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn.

In afwijking van eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers die gedurende het jaar waarin de primaire arbeidsongeschiktheid aanvat, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden tijdens een referteperiode, berekend overeenkomstig artikel 105.

In afwijking van eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de volgende categorieën van werknemers:

1° de uitzendkrachten tewerkgesteld in het kader van een arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid bedoeld in artikel 7, 2°, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;

2° de flexi-jobwerknemers als bedoeld in artikel 3, 3°, van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken;

3° de gelegenheidsarbeiders tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf of het Paritair Comité voor de landbouw bedoeld in artikel 8*bis* van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

4° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf bedoeld in artikel 31*ter* van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

5° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld in de sector van de begrafenisondernemingen bedoeld in artikel 2/4 van de voormelde wet van 27 juni 1969;

6° de natuurlijke personen die instaan voor de opvang van kinderen in een woning voor de opvang in gezinsverband en

l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

3° “indemnité d'incapacité primaire”: l'indemnité visée à l'article 87 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

4° “période de référence”: la période du quatrième trimestre de l'avant-dernière année (n-2) et des premier, deuxième et troisième trimestres de l'année précédente (n-1);

5° “organisme assureur”: l'organisme visé à l'article 2, i), de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée.

Art. 104. Une cotisation de solidarité trimestrielle est due, conformément aux dispositions du présent chapitre, par les employeurs occupant des travailleurs qui sont assujettis à la loi du 27 juin 1969 précitée, pour les travailleurs salariés majeurs qui n'ont pas encore atteint l'âge de 55 ans à la date de début de l'incapacité de travail primaire et qui sont reconnus en incapacité de travail depuis plus de trente jours calendrier.

Par dérogation à l'alinéa 1er, sont exonérés de cette cotisation, les employeurs qui, durant l'année au cours de laquelle l'incapacité de travail primaire débute, occupent en moyenne moins de 50 travailleurs au cours d'une période de référence, calculée conformément à l'article 105.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due pour les catégories de travailleurs suivantes:

1° les intérimaires occupés dans le cadre d'un contrat de travail intérimaire visé à l'article 7, 2°, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs;

2° les travailleurs exerçant un flexi-job visés à l'article 3, 3°, de la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale;

3° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant à la Commission paritaire pour les entreprises horticoles ou à la Commission paritaire de l'agriculture visés à l'article 8*bis* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

4° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant de la commission paritaire de l'industrie hôtelière visés à l'article 31*ter* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

5° les travailleurs occasionnels occupés dans le secteur des pompes funèbres visés à l'article 2/4 de la loi du 27 juin 1969 précitée;

6° les personnes physiques qui assurent l'accueil d'enfants dans une habitation équipée pour l'accueil dans un cadre

die aangesloten zijn bij een dienst waarmee zij niet zijn verbonden door een arbeidsovereenkomst bedoeld in artikel 3, 9°, van voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

7° de leerlingen bedoeld in artikel 1*bis* van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969.

In afwijking van eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de werknemers waarvan de primaire arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever.

Art. 105. Om het gemiddelde van het tijdens de referteperiode aantal tewerkgestelde werknemers te berekenen, wordt het totaal van de op het einde van elk kwartaal van de referteperiode aangegeven werknemers, gedeeld door het aantal kwartalen waarvoor de werkgever, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, werknemers aangegeven heeft die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969.

Indien op de dag waarop de in het eerste lid bedoelde berekening gebeurt, een of meer aangiftes die betrekking hebben op de referteperiode ontbreken bij de Rijksdienst, wordt voor het ontbrekende tijdvak het rekenkundig gemiddelde van het op de ingediende aangiften voorkomende aantal werknemers genomen.

Indien de werkgever voor de referteperiode geen aangiftes moet overmaken aan de Rijksdienst, wordt voor de bepaling van het gemiddelde verwezen naar het aantal werknemers tewerkgesteld op de laatste dag van het kwartaal waarbinnen de eerste tewerkstelling volgend op de referteperiode plaatsgreep.

Art. 106. § 1. De trimestriële solidariteitsbijdrage bedraagt dertig procent van de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid van de werknemer.

Voor de toepassing van het eerste lid, schorsen de periodes van moederschapsbescherming bedoeld in artikel 114 en 114*bis* van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 de periode van primaire arbeidsongeschiktheid die verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, niet.

Wanneer de tewerkstelling eindigt tijdens de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, bedraagt de trimestriële solidariteitsbijdrage, in afwijking van het eerste lid, dertig procent van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid tot en met de einddatum van de tewerkstelling van de betrokken werknemer.

§ 2. Het bedrag van de in paragraaf 1 bedoelde primaire ongeschiktheidsuitkeringen wordt vastgesteld op de vijftiende

familial et qui sont affiliées à un service auquel elles ne sont pas liées par un contrat de travail visées à l'article 3, 9°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

7° les apprentis visés à l'article 1*bis* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due pour les travailleurs dont l'incapacité de travail primaire débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné.

Art. 105. Pour calculer le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence, le nombre total de travailleurs déclarés à la fin de chaque trimestre de la période de référence est divisé par le nombre de trimestres pour lesquels l'employeur a déclaré à l'Office national de sécurité sociale les travailleurs soumis à la loi du 27 juin 1969 précitée.

Si, le jour du calcul visé à l'alinéa 1er, une ou plusieurs déclarations relatives à la période de référence manquent à l'Office national, la moyenne arithmétique des travailleurs figurant sur les déclarations introduites est retenue pour la période manquante.

Si l'employeur n'est pas tenu de transmettre des déclarations à l'Office national pour la période de référence, la moyenne est déterminée en fonction du nombre de travailleurs occupés le dernier jour du trimestre au cours duquel a eu lieu la première occupation suivant la période de référence.

Art. 106. § 1er. La cotisation trimestrielle de solidarité s'élève à trente pour cent du montant des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur.

Pour l'application de l'alinéa 1er, les périodes de protection de la maternité visées aux articles 114 et 114*bis* de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée ne suspendent pas la période d'incapacité de travail primaire expirant à la fin de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er.

Lorsque l'occupation prend fin au cours de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité trimestrielle s'élève, par dérogation à l'alinéa 1er, à trente pour cent du montant des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur à la date de fin de l'occupation du travailleur concerné incluse.

§ 2. Le montant des indemnités d'incapacité primaire visé au paragraphe 1er est fixé le quinzième jour du septième mois

dag van de zevende maand volgend op de maand waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, ongeacht latere wijzigingen.

§ 3. Als het voor de berekening van de primaire ongeschiktheidsuitkering in aanmerking genomen gedeerde loon voortvloeit uit meerdere tewerkstellingen, wordt het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat in aanmerking wordt genomen om de solidariteitsbijdrage te berekenen, proportioneel vastgesteld naargelang het aandeel van elke werkgever in dit gedeerde loon zonder de toepassing van het maximumbedrag van het loon bedoeld in artikel 87, eerste lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

§ 4. Voor de berekening van de solidariteitsbijdrage wordt er geen rekening gehouden met het gedeelte van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat voortvloeit uit het gedeerde loon dat in aanmerking is genomen in het kader van de bepalingen inzake de werkloosheidsverzekering voor de vaststelling van het bedrag van de werkloosheidsuitkering.

§ 5. De solidariteitsbijdrage is niet verschuldigd op de primaire ongeschiktheidsuitkeringen toegekend voor de volgende tijdvakken die zich situeren in de periode van twee maanden bedoeld in paragraaf 1:

1° het tijdvak van toegelaten werkhervatting waarvoor het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering met toepassing van de cumulatieregel bedoeld in artikel 230, § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 wordt vermindert;

2° het tijdvak van toegelaten werkhervatting uitgeoefend, buiten het normale arbeidscircuit, in een onderneming die onder het paritair comité 327 voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de “maatwerkbedrijven” valt.

Art. 107. Voor de primaire arbeidsongeschiktheden die aangevat zijn in de periode van de tweede en derde maand van kwartaal T-1 tot en met de eerste maand van kwartaal T, wordt de trimestriële solidariteitsbijdrage door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid berekend en geïnd via een debetbericht samen met de bijdragen van het kwartaal T+2.

De bepalingen van het algemene stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat betreft de aangiften met verantwoording van de bijdragen, de termijnen inzake de betaling, de toepassing van de burgerlijke sancties en van de strafbepalingen, het toezicht, de aanwijzing van de rechter bevoegd in geval van betwisting, de verjaring inzake rechtsvorderingen, het voorrecht en de mededeling van het bedrag van de schuldvordering van de Rijksdienst, zijn van toepassing.

De Koning kan de modaliteiten inzake berekening en inning van de solidariteitsbijdrage nader bepalen.

qui suit le mois au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, indépendamment de modifications subséquentes.

§ 3. Si la rémunération perdue prise en considération pour le calcul de l'indemnité d'incapacité primaire découle de plusieurs occupations, le montant de l'indemnité d'incapacité primaire à prendre en considération pour calculer la cotisation de solidarité est fixé proportionnellement en fonction de la part de chaque employeur dans ladite rémunération perdue sans l'application du montant maximum de la rémunération visée à l'article 87, alinéa 1er, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée.

§ 4. Pour le calcul de la cotisation de solidarité, il n'est pas tenu compte de la partie du montant de l'indemnité d'incapacité primaire découlant de la rémunération perdue prise en considération dans le cadre des dispositions relatives à l'assurance chômage pour la détermination du montant de l'allocation de chômage.

§ 5. La cotisation de solidarité n'est pas due pour les indemnités d'incapacité primaire octroyées pour les périodes suivantes situées dans la période de deux mois visée au paragraphe 1er:

1° la période de reprise de travail autorisé pour laquelle le montant de l'indemnité d'incapacité primaire est réduit en application de la règle de cumul visée à l'article 230, § 1er, de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

2° la période de reprise de travail autorisé exercé, en dehors du circuit normal du travail, dans une entreprise relevant de la commission paritaire 327 pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les “maatwerkbedrijven”.

Art. 107. Pour les incapacités de travail primaires qui ont commencé dans la période allant du deuxième et troisième mois du trimestre T-1 jusqu'au premier mois du trimestre T inclus, la cotisation de solidarité trimestrielle est calculée par l'Office national de sécurité sociale et perçue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du trimestre T+2.

Les dispositions du régime général de la sécurité sociale des travailleurs salariés sont d'application, notamment en ce qui concerne les déclarations avec justification des cotisations, les délais de paiement, l'application des sanctions civiles et des sanctions pénales, la surveillance, la désignation du juge compétent en cas de litige, la prescription en matière d'actions en justice, le privilège et la communication du montant de la déclaration de créance de l'Office national.

Le Roi peut préciser les modalités de calcul et de perception de la cotisation de solidarité.

Art. 108. De opbrengst van de solidariteitsbijdrage wordt overgemaakt aan de R.S.Z.-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, eerste lid, 2°, van de voormelde wet van 27 juni 1969.

Art. 109. Met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage, maken de verzekeringsinstellingen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid en diens uitvoeringsbesluiten, uiterlijk de laatste dag van het kwartaal waarin de zevende kalendermaand volgend op de maand waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, valt aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de volgende categorieën van gegevens over:

1° het identificatienummer van de sociale zekerheid van de meerderjarige werknemers die een primaire ongeschiktheidsuitkering genoten en die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid door een arbeidsovereenkomst verbonden waren en op deze datum de leeftijd van 55 jaar nog niet bereikt hadden, voor zover mogelijk met uitsluiting van de werknemers waarvoor overeenkomstig artikel 104, derde lid, geen solidariteitsbijdrage verschuldigd is;

2° het ondernemingsnummer van de werkgevers van de onder 1° bedoelde werknemer, met uitsluiting van de in toepassing van artikel 104, tweede lid, vrijgestelde werkgevers;

3° de begindatum van de primaire arbeidsongeschiktheid;

4° het dagbedrag van de primaire arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor de periode bedoeld in artikel 106;

5° in voorkomend geval, het aandeel van iedere werkgever in het gederfde loon.

De Koning kan de modaliteiten van de in het eerste lid bedoelde gegevensverwerkingen nader bepalen.

De persoonsgegevens bedoeld in het eerste lid worden door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en worden uiterlijk drie jaar te rekenen vanaf de dag van de opeisbaarheid van de solidariteitsbijdrage.

Art. 110. De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026.

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op de periodes van primaire arbeidsongeschiktheid die aanvangen vanaf 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 3 – Responsabiliseringsbijdrage werkgevers inzake invaliditeit

Art. 111. De laatste berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021, door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid geschiedt via een debetbericht samen met de bijdragen voor het vierde kwartaal 2025, overeenkomstig artikel 144 van de programmawet van 27 december 2021.

Art. 108. Le produit de la cotisation de solidarité est transmis à l'ONSS-Gestion globale, visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 précitée.

Art. 109. En vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité, les organismes assureurs communiquent conformément aux dispositions de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale et ses arrêtés d'exécution, au plus tard le dernier jour du trimestre au cours duquel tombe le septième mois calendrier qui suit le mois au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, les catégories de données suivantes à l'Office national de sécurité sociale:

1° le numéro d'identification de la sécurité sociale des travailleurs salariés majeurs qui bénéficiaient d'une indemnité d'incapacité primaire et qui étaient engagés dans les liens d'un contrat de travail à la date de début de l'incapacité de travail primaire et n'avaient pas encore atteint l'âge de 55 ans à cette date, dans la mesure du possible à l'exclusion des travailleurs pour lesquels la cotisation de solidarité n'est pas due conformément à l'article 104, alinéa 3;

2° le numéro d'entreprise des employeurs du travailleur salarié visé au 1°, à l'exclusion des employeurs exonérés en application de l'article 104, alinéa 2;

3° la date de début de l'incapacité de travail primaire;

4° le montant journalier des indemnités d'incapacité de travail primaire pour la période visée à l'article 106;

5° le cas échéant, la quote-part de chaque employeur dans la rémunération perdue.

Le Roi peut fixer les modalités des traitements de données visées à l'alinéa 1er.

Les données à caractère personnel visées à l'alinéa 1er ne sont pas conservées par l'Office national de sécurité sociale plus longtemps que nécessaire aux fins pour lesquelles elles sont traitées et sont détruites au plus tard trois ans à partir de la date d'exigibilité de la cotisation de solidarité.

Art. 110. Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026.

Les dispositions du présent chapitre sont applicables aux périodes d'incapacité de travail primaire qui commencent à partir du 1er janvier 2026.

CHAPITRE 3 – Cotisation de responsabilisation des employeurs concernant l'invalidité

Art. 111. Le dernier calcul et la dernière perception de la cotisation de responsabilisation concernant l'invalidité visée au titre 8, chapitre 5, de la loi programme du 27 décembre 2021 par l'Office national de sécurité sociale s'effectue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du quatrième trimestre 2025, conformément à l'article 144 de la loi programme du 27 décembre 2021.

TITEL 5 – WERK

(…)

HOOFDSTUK 3 – Bepalingen inzake arbeidsongeschiktheid**Afdeling 1 – Actief afwezigheidsbeleid**

Art. 127. Artikel 6, § 1, van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 17 juli 2023, wordt aangevuld met de bepaling onder 20°, luidende:

“20° de procedure voor het onderhouden van contact met arbeidsongeschikte werknemers bedoeld in artikel I.4-71/2 van de codex over het welzijn op het werk.”.

Art. 128. Artikel 127 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 2 – Geneeskundig getuigschrift

Art. 129. In artikel 31, § 2/1, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “driemaal” vervangen door het woord “tweemaal”.

Art. 130. Artikel 129 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 3 – Medische overmacht

Art. 131. In artikel 34, § 1, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, opgeheven bij de wet van 17 juli 1985, hersteld bij de wet van 20 december 2016 en vervangen bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “negen” vervangen door het woord “zes”.

Art. 132. Artikel 131 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 4 – Gewaarborgd loon – hervaltermijn

Art. 133. In artikel 52, § 2, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 134. In artikel 73, § 1, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 135. De artikelen 133 en 134 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheiden die zich voordoen vanaf deze datum.

Titre 5 – EMPLOI

(…)

CHAPITRE 3 – Dispositions relatives à l’incapacité de travail**Section 1re – Politique active en matière d’absence**

Art. 127. L'article 6, § 1er, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, modifié en dernier lieu par la loi du 17 juillet 2023, est complété par le 20° rédigé comme suit:

“20° la procédure en vue de maintenir le contact avec les travailleurs en incapacité de travail visée à l'article I.4-71/2 du code du bien-être au travail.”.

Art. 128. L'article 127 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 2 – Certificat médical

Art. 129. Dans l'article 31, § 2/1, alinéa premier, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 30 octobre 2022, le mot “trois fois” est remplacé par le mot “deux fois”.

Art. 130. L'article 129 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 3 – Force majeure médicale

Art. 131. Dans l'article 34, § 1er, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, abrogé par la loi du 17 juillet 1985, rétabli par la loi du 20 décembre 2016 et remplacé par la loi du 30 octobre 2022, le mot “neuf” est remplacé par le mot “six”.

Art. 132. L'article 131 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 4 – Salaire garanti - Délai de rechute

Art. 133. Dans l'article 52, § 2, alinéa premier, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, les mots “quatorze jours” sont remplacés par les mots “huit semaines”.

Art. 134. Dans l'article 73, § 1, alinéa premier, de la même loi, les mots “quatorze jours” sont remplacés par les mots “huit semaines”.

Art. 135. Les articles 133 et 134 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

Afdeling 5 – Gewaarborgd loon – neutralisatie

Art. 136. In artikel 52, § 5, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 137. In artikel 73/1 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 138. De artikelen 136 en 137 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheiden die zich voordoen vanaf deze datum.

HOOFDSTUK 4 – Wijziging van het Sociaal Strafwetboek

Art. 139. In boek 2, hoofdstuk 1, afdeling 3/1, van het Sociaal Strafwetboek, wordt een artikel 127/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 127/1. Het re-integratietraject voor de arbeidsongeschikte werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt bestraft, de werkgever die meer dan twintig werknemers tewerkstelt, zijn aangestelde of zijn lasthebber, en die, in overtreding van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten voor de arbeidsongeschikte werknemer die arbeidspotentieel heeft, binnen zes maanden vanaf het begin van de arbeidsongeschiktheid van deze werknemer.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.”.

Art. 140. Artikel 139 treedt in werking op 1 januari 2026.

Section 5 – Salaire garanti - neutralisation

Art. 136. Dans l'article 52, § 5, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d'exécution”.

Art. 137. Dans l'article 73/1 de la même loi, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d'exécution”.

Art. 138. Les articles 136 et 137 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

CHAPITRE 4 – Modification du Code pénal social

Art. 139. Dans le livre 2, chapitre 1er, section 3/1, du Code pénal social, il est inséré un article 127/1, rédigé comme suit:

“Art. 127/1. Le trajet de réintégration du travailleur en incapacité de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui occupe plus de vingt travailleurs, son préposé ou mandataire, et qui, en violation de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution, n'a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration pour le travailleur en incapacité de travail qui a un potentiel de travail, dans les six mois à partir du début de l'incapacité de travail de ce travailleur.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.”.

Art. 140. L'article 139 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

VOORONTWERP VAN WET (II)

onderworpen aan het advies van de Raad van State

**Voorontwerp van wet tot uitvoering
van een versterkt terug naar werk-beleid
in geval van arbeidsongeschiktheid**

HOOFDSTUK I. – ALGEMENE BEPALING**Artikel 1.**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

**HOOFDSTUK 2. – VERSTERKTE
RESPONSABILISERING
VAN DE ARBEIDSONGESCHIK
TE ERKENDE GERECHTIGDEN
AFHANKELIJK VAN HUN ARBEIDSPOTENTIEEL**

Art. 2.

In artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de paragraaf 1/1, eerste lid worden de woorden “resterende capaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in de paragraaf 1/1, tweede lid worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “zijn arbeidspotentieel”;

3° de paragraaf 1/4 wordt vervangen als volgt:

“§ 1/4. Om te kunnen nagaan of het werk kan worden hervat met, in voorkomend geval, het aanvatten van een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde ertoe gehouden:

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn arbeidspotentieel, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van zijn arbeidspotentieel vereiste gegevens niet worden bezorgd.

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts bedoeld in artikel I.4-73, § 2 van de Codex over het welzijn op het werk voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling.

AVANT-PROJET DE LOI (II)

soumis à l’avis du Conseil d’État

**Avant-projet de loi exécutant
une politique renforcée de retour au travail
en cas d’incapacité de travail**

CHAPITRE I. – DISPOSITION GENERALE**ARTICLE 1ER.**

La présente loi règle une matière visée à l’article 74 de la Constitution.

**CHAPITRE 2. – RESPONSABILISATION RENFORCEE
DES TITULAIRES RECONNUS
EN INCAPACITE DE TRAVAIL
EN FONCTION DE LEUR POTENTIEL
DE TRAVAIL**

Art. 2.

Dans l’article 100 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, modifié en dernier lieu par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er/1, alinéa 1er, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans le paragraphe 1er/1, alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

3° le paragraphe 1er/4 est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er/4. Pour pouvoir vérifier si le travail peut être repris, le cas échéant, en débutant un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu incapable de travailler est tenu:

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l’équipe multidisciplinaire les données qui sont nécessaires pour l’estimation de son potentiel de travail, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l’équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation de son potentiel de travail ne sont pas fournies;

2° de donner suite à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail visée à l’article I.4-73, § 2 du Code du bien-être au travail pour un contact physique en vue d’une évaluation de la réintégration;

3° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de “Terug Naar Werk-coördinator” voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde “Terug Naar Werk-traject”.

Om de begeleidende acties binnen een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1 te kunnen bepalen en te kunnen uitvoeren, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst en voldoende arbeidspotentieel heeft, ertoe gehouden:

1° zich binnen veertien dagen na de doorverwijzing in te schrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en modaliteiten:

1° de toekenning van de uitkering wordt stopgezet wanneer de arbeidsongeschikte gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op de fysieke contacten bedoeld in het eerste lid, 1° en 2°, of wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact met de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team met het oog op de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid omdat hij zich niet overeenkomstig het tweede lid, 1°, heeft ingeschreven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie;

2° het dagbedrag van de uitkering met 10 procent wordt verminderd wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment bedoeld in het eerste lid, 3°, of op het contactmoment bedoeld in het tweede lid, 2°.

Voor de toepassing van het derde lid kan de afwezigheid van de gerechtigde worden gerechtvaardigd door elementen zowel van medische aard als van niet-medische aard.”.

Art. 3.

In artikel 102, 1° van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 20 december 2023, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “het arbeidspotentieel”.

3° de donner suite à la convocation du “Coordinateur Retour Au Travail” pour un premier moment de contact dans le cadre du “Trajet Retour Au Travail” précité.

Pour pouvoir déterminer et exécuter les actions d’accompagnement dans un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu en incapacité de travail qui n’est pas lié par un contrat de travail et qui a suffisamment de potentiel de travail est tenu de:

1° s’inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d’un accompagnement par ce service ou cette institution;

2° donner suite à l’invitation du conseiller du service ou de l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d’un partenaire du service précité ou de l’institution précitée pour un moment de contact dans le cadre de sa réintégration.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, selon quelles conditions et selon quelles modalités:

1° l’octroi de l’indemnité est supprimé quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable aux contacts physiques visés à l’alinéa 1er, 1° et 2°, ou quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au contact physique avec le médecin-conseil ou le collaborateur de l’équipe multidisciplinaire en vue de l’évaluation de l’état d’incapacité de travail parce qu’il ne s’est pas inscrit conformément à l’alinéa 2, 1°, auprès du service ou de l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle;

2° le montant journalier de l’indemnité est réduit de 10 pourcents quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au premier moment de contact visé à l’alinéa 1er, 3°, ou au moment de contact visé à l’alinéa 2, 2°.

Pour l’application de l’alinéa 3, l’absence du titulaire peut être justifiée par des éléments tant de nature médicale que non médicale.”.

Art. 3.

Dans l’article 102, 1° de la même loi, rétabli par la loi du 20 décembre 2023, les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 4.

In artikel 110 van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “resterende capaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “zijn arbeidspotentieel”;

3° in paragraaf 4, eerste lid, 1°, wordt het woord “restcapaciteiten” telkens vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 5.

In artikel 134, § 2 van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “tweede lid” vervangen door de woorden “derde lid” en wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in het tweede lid wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 6.

In artikel 153, § 2, tweede lid van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 12 januari 2023, wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 7.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

De maatregelen in uitvoering van artikel 100, § 1/4, derde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, zijn van toepassing op elk fysiek contact en elk contactmoment ingepland om, ten vroegste, op 1 januari 2026 plaats te vinden.

Art. 4.

Dans l'article 110 de la même loi, rétabli par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans le paragraphe 1er, l'alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

3° dans le paragraphe 4, alinéa 1er, 1°, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail” et les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 5.

Dans l'article 134, § 2 de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er, les mots “alinéa 2” sont remplacés par les mots “alinéa 3” et les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans l'alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”.

Art. 6.

Dans l'article 153, § 2, alinéa 2 de la même loi, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 12 janvier 2023, les mots “leurs capacités restantes” sont remplacés par les mots “leur potentiel de travail”.

Art. 7.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Les mesures en exécution de l'article 100, § 1er/4, alinéa 3, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, sont applicables à chaque contact physique et à chaque moment de contact qui sont planifiés de telle sorte qu'ils aient lieu, au plus tôt, le 1er janvier 2026.

HOOFDSTUK 3. – VERSTERKTE RESPONSABILISERING VAN DE VERZEKERINGSINSTELLINGEN

Art. 8.

In artikel 100, § 1/1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 19 december 2014, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 9.

In artikel 110, § 1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 10.

De gerechtigden waarvan met toepassing van artikel 100, § 1/1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026 is aangenomen dat ze de vereiste graad van arbeidsongeschiktheid bereikten, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

De gerechtigden die zich met toepassing van artikel 110, § 1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026 bevonden in een periode waarin de staat van arbeidsongeschiktheid is geacht behouden te blijven, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

Art. 11.

Artikel 195, § 1, 2°, negende lid, van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 februari 1998, wordt aangevuld met twee zinnen:

“In het kader van deze door de Koning vast te leggen verdelingswijze wordt echter een percentage van het totale bedrag vastgesteld overeenkomstig het derde en vierde lid toegekend in functie van, enerzijds, het resultaat van minstens twee door Hem te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten en waarbij een degressief percentage bij een toenemend aantal verrichte wettelijke opdrachten wordt toegepast als correctiefactor om rekening te houden met het aantal gerechtigden aangesloten bij de betrokken landsbond en, anderzijds, de resultaten van de thematische controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor

CHAPITRE 3. – RESPONSABILISATION RENFORCEE DES ORGANISMES ASSUREURS

Art. 8.

Dans l'article 100, § 1er/1, de la même loi, inséré par la loi du 19 décembre 2014, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l'alinéa 5 est abrogé.

Art. 9.

Dans l'article 110, § 1er, de la même loi, inséré par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l'alinéa 5 est abrogé.

Art. 10.

Les titulaires qui, en application de l'article 100, § 1er/1, alinéa 5, de la même loi, tel qu'en vigueur avant la date d'entrée en vigueur du présent chapitre, ont déjà été présumés avoir atteint le degré d'incapacité de travail requis avant le 1er janvier 2026, continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d'application avant le 1er janvier 2026.

Les titulaires qui, en application de l'article 110, § 1er, alinéa 5, de la même loi, tel qu'en vigueur avant la date d'entrée en vigueur du présent chapitre, se trouvaient déjà avant le 1er janvier 2026 dans une période durant laquelle l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu, continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d'application avant le 1er janvier 2026.

Art. 11.

L'article 195, § 1er, 2°, alinéa 9, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 22 février 1998, est complété par deux phrases:

“Dans le cadre de ce mode de répartition à déterminer par le Roi, un pourcentage du montant total, déterminé conformément aux alinéas 3 et 4, est toutefois octroyé en fonction, d'une part, du résultat de l'accomplissement d'au moins deux missions légales à déterminer par Lui concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires des indemnités affiliés à l'union nationale concernée, à charge de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, et auquel un pourcentage dégressif est encore appliqué, comme facteur de correction, en fonction du nombre croissant de missions légales effectuées afin de tenir compte du nombre de titulaires affiliés à l'union nationale concernée et, d'autre part, des résultats des contrôles thématiques qui sont effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité,

uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, op basis van de aan hen krachtens artikel 82, tweede lid, toevertrouwde bevoegdheid. Het voormelde percentage bedraagt 5 % voor 2026, 7,5 % voor 2027, 10 % voor 2028 en 15 % vanaf 2029.”.

Art. 12.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 4. – KENNISVERZAMELING OP BASIS VAN DE ELEKTRONISCH VERZONDEN GETUIGSCHRIFTEN VAN ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Art. 13.

In dezelfde wet wordt een artikel 13/3 ingevoegd, luidende:

“Art. 13/3. § 1. Binnen het Instituut wordt een GAOCIT-databank opgericht die de in de paragraaf 2 omschreven gegevens van de door de behandelend artsen aan de verzekeringsinstelling en, in voorkomend geval, de werkgever verzonden elektronische getuigschriften van arbeidsongeschiktheid van de rechthebbenden op uitkeringen bedoeld in artikel 86, § 1, en in artikel 3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten bevat.

§ 2. De volgende categorieën van gegevens worden voor elk elektronisch getuigschrift in de GAOCIT-databank geregistreerd waarbij voor de rechthebbende op uitkeringen het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid steeds wordt gepseudonimiseerd:

1° de identiteitsgegevens van de volgende natuurlijke personen:

a) voor de rechthebbende op uitkeringen, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990;

b) voor de behandelend arts, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 of het RIZIV-nummer.

2° de begindatum en de einddatum van de periode van arbeidsongeschiktheid;

3° een diagnose of een pathologie, beide op uniforme wijze gecodeerd;

4° indien beschikbaar, de vermelding dat het de eerste aangifte van de arbeidsongeschiktheid of de verlenging van de arbeidsongeschiktheid betreft;

Art. 12.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 4. – COLLECTE DE CONNAISSANCES SUR BASE DES DONNEES DES CERTIFICATS D'INCAPACITE DE TRAVAIL ENVOYES ELECTRONIQUEMENT

Art. 13.

Dans la même loi, il est inséré un article 13/3, rédigé comme suit:

“Art. 13/3. § 1er. Au sein de l'Institut, une base de données GAOCIT est créée, contenant les données décrites au paragraphe 2 des certificats électroniques d'incapacité de travail envoyés à l'organisme assureur et, le cas échéant, à l'employeur par les médecins traitants des bénéficiaires du droit aux indemnités mentionnés à l'article 86, § 1er, et à l'article 3 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants.

§ 2. Pour chaque certificat électronique dans lequel le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 portant création et organisation d'une Banque-Carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités est toujours pseudonymisé, les catégories de données suivantes sont enregistrées dans la base de données GAOCIT:

1° les informations d'identification des personnes physiques suivantes:

a) pour le bénéficiaire du droit aux indemnités, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990;

b) pour le médecin traitant, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou le numéro INAMI.

2° la date de début et la date de fin de la période d'incapacité de travail;

3° un diagnostic ou une pathologie, tous deux codés de manière uniforme;

4° si disponible, la mention qu'il s'agit de la première déclaration d'incapacité de travail ou de la prolongation de l'incapacité de travail;

5° de datum waarop het elektronisch getuigschrift is opgesteld.

§ 3. De verwerking van de gegevens bedoeld in paragraaf 2 beoogt de volgende doeleinden:

1° het verzamelen van kennis over het voorschrijfgedrag van de behandelend arts op basis van het aantal door deze arts opgestelde getuigschriften en dit rekening houdend met de grootte en de patiëntenpopulatie van de artspraktijk, evenals over de duur van de arbeidsongeschiktheid, in voorkomend geval, gekoppeld aan de diagnose of pathologie bij de betrokken rechthebbende op uitkeringen om oneigenlijk voorschrijfgedrag, al naargelang het geval, te vermijden of te remediëren;

2° het verzamelen van kennis over de therapeutische relatie die de betrokken rechthebbende op uitkeringen in geval van een voorschrijven van een periode van arbeidsongeschiktheid met één of meerdere behandelende artsen heeft en dit rekening houdend met de frequentie van raadpleging van deze behandelend artsen om oneigenlijk gebruik van deze therapeutische relatie, al naargelang het geval, te vermijden of te remediëren.

De behandelend arts ontvangt een rapport opgesteld op basis van de gegevensverwerking bedoeld in het eerste lid dat hem informeert over zijn voorschrijfgedrag. De Koning bepaalt de modaliteiten die van toepassing zijn op het opstellen en verzenden van dit rapport.

§ 4. De personeelsleden van de Dienst voor uitkeringen, de Dienst voor geneeskundige verzorging en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het Instituut belast met de uitvoering van opdrachten waarvoor de gegevens van de GAOIC-databank nodig zijn, hebben toegang tot de in dit kader verwerkte gegevens, zoals bedoeld in paragraaf 2.

De volgende personeelsleden kunnen echter voor de uitoefening van hun respectievelijke controleopdrachten in het kader van de behandeling van individuele dossiers vragen aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het gepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 in functie van de verrichte vaststellingen:

1° de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 82, tweede lid, zijn toebedeeld;

2° de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 139, vierde lid, zijn toebedeeld.

De uitvoeringsmodaliteiten bedoeld in het vorige lid worden bepaald door het Informatieveiligheidscomité zoals bedoeld in de wet van 5 september 2018 tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband

5° la date de rédaction du certificat électronique.

§ 3. Le traitement des données visées au paragraphe 2 vise les objectifs suivants:

1° la collecte de connaissances sur le comportement de prescription du médecin traitant en fonction du nombre de certificats rédigés par ce médecin, tenant compte de la taille et de la population de patients de son cabinet médical, ainsi que de la durée de l'incapacité de travail, le cas échéant, en lien avec le diagnostic ou la pathologie du bénéficiaire du droit aux indemnités concerné, afin d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un comportement de prescription inapproprié;

2° la collecte de connaissances sur la relation thérapeutique que le bénéficiaire du droit aux indemnités concerné entretient avec un ou plusieurs médecins traitants en cas de prescription de période d'incapacité de travail, en tenant compte de la fréquence de consultation de ces médecins traitants, afin d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un usage inapproprié de cette relation thérapeutique.

Le médecin traitant reçoit un rapport rédigé sur la base du traitement des données visé à l'alinéa 1er qui l'informe de son comportement de prescription. Le Roi détermine les modalités applicables à la rédaction et à l'envoi de ce rapport.

§ 4. Les membres du personnel du Service des indemnités, du Service des soins de santé et du Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'Institut chargés de l'exécution des missions nécessitant les données de la base de données GAOIC ont accès aux données, telles que visées au paragraphe 2, traitées dans ce cadre.

Les membres du personnel suivants peuvent toutefois, pour l'exercice de leurs missions respectives de contrôle dans le cadre du traitement de dossiers individuels, demander à la plateforme eHealth d'avoir accès au numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990, dépseudonymisé en fonction des constatations effectuées:

1° les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 82, alinéa 2;

2° les inspecteurs sociaux du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 139, alinéa 4.

Les modalités d'exécution visées à l'alinéa précédent sont déterminées par le Comité de Sécurité de l'Information visé dans la loi du 5 septembre 2018 instituant le Comité de sécurité de l'information et modifiant diverses lois concernant la mise en œuvre du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données

met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG.

§ 5. Het Instituut is de verwerkingsverantwoordelijke van de persoonsgegevens in de zin van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, bepaald in paragraaf 2.

§ 6. De gegevens in de GAOCIT-databank worden niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van het doel van de verwerking ervan, met een maximale bewaartermijn van tien jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het desbetreffende elektronische getuigschrift is opgesteld.”

Art. 14.

In artikel 88 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 24 december 1999 en 11 augustus 2017, worden tussen het tweede en derde lid twee leden ingevoegd, luidende:

“Indien de door de huisarts opgestelde kennisgeving voor de adviserend arts een arbeidsongeschiktheid is waarvan de duur veertien dagen overschrijdt of een verlenging van de al erkende arbeidsongeschiktheid is, worden de door het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen vastgestelde gegevens van deze kennisgeving door de huisarts overgemaakt via een elektronisch proces, onder de voorwaarden bepaald in uitvoering van artikel 5, 4°, a), van de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen.

De duur van elke voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in de kennisgeving voor de adviserend arts bezorgd met toepassing van de vorige leden bedraagt maximaal drie maanden.”

Art. 15.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 oktober 2025.

à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE.

§ 5. L'Institut est le responsable du traitement des données à caractère personnel au sens du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE, prévu au paragraphe 2.

§ 6. Les données dans la base de données GAOCIT ne sont pas conservées plus longtemps que nécessaire pour atteindre l'objectif de leur traitement, avec une durée maximale de conservation de dix ans à compter du 1er janvier de l'année qui suit l'année dans laquelle le certificat électronique concerné a été rédigé.”

Art. 14.

Dans l'article 88 de la même loi, modifié par les lois des 24 décembre 1999 et 11 août 2017, deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 2 et 3:

“Si l'avis rédigé par le médecin généraliste à l'attention du médecin-conseil concerne une incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou une prolongation de l'incapacité de travail déjà reconnue, les données de cet avis, fixées par le Comité de gestion du Service des indemnités, sont transmises par le médecin généraliste à l'aide d'un procédé électronique, dans les conditions fixées en exécution de l'article 5, 4°, a), de la loi du 21 août 2008 relative à l'institution et à l'organisation de la plate-forme eHealth et portant diverses dispositions.

La durée de chaque période prescrite d'incapacité de travail mentionnée dans l'avis adressé au médecin-conseil en application des alinéas précédents est de maximum trois mois.”

Art. 15.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er octobre 2025.

VOORONTWERP VAN WET (III)

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot uitvoering van een versterkt terug naar werk-beleid in geval van arbeidsongeschiktheid

TITEL 1. – ALGEMENE BEPALING**Artikel 1.**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2. – SOCIALE ZAKEN

**HOOFDSTUK 1. – VERSTERKTE
RESPONSABILISERING VAN DE
ARBEIDSONGESCHIKTE ERKENDE GERECHTIGDEN
AFHANKELIJK VAN HUN ARBEIDSPOTENTIEEL**

Art. 2.

In artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de paragraaf 1/1, wordt het eerste lid vervangen als volgt:

“Als voor een arbeidsongeschikt erkende gerechtigde een re-integratie gelet op zijn arbeidspotentieel kan worden overwogen, wordt een “Terug Naar Werk-traject” door de adviserend arts, de medewerker van het multidisciplinaire team of de Terug Naar Werk-coördinator binnen het ziekenfonds in samenspraak met deze gerechtigde opgestart.”;

2° in de paragraaf 1/1, tweede lid, wordt de eerste zin vervangen als volgt:

“Een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in het eerste lid betreft elk traject dat tot doel heeft om de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde na een doorverwijzing door, naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team op basis van een inschatting van zijn arbeidspotentieel of na een vraag van deze gerechtigde zelf, onder de coördinatie van, naargelang het geval, de preventieadviseur-arbeidsarts of de “Terug Naar Werk-coördinator” zo snel mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de gepaste begeleiding met het oog op de uitoefening van een tewerkstelling die past bij zijn mogelijkheden en noden.”;

3° in de paragraaf 1/1 wordt tussen het tweede en derde lid een lid ingevoegd, luidende:

“Onverminderd het vorige lid, betreft een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in het eerste lid ook elk traject dat tot doel

AVANT-PROJET DE LOI (III)

soumis à l’avis du Conseil d’État

Avant-projet de loi exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d’incapacité de travail

Titre 1er. – DISPOSITION GÉNÉRALE**Article 1er.**

La présente loi règle une matière visée à l’article 74 de la Constitution.

TITRE 2. – AFFAIRES SOCIALES

**CHAPITRE 1ER. – RESPONSABILISATION
RENFORCÉE DES TITULAIRES RECONNUS EN
INCAPACITÉ DE TRAVAIL EN FONCTION DE LEUR
POTENTIEL DE TRAVAIL**

Art. 2.

Dans l’article 100 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, modifié en dernier lieu par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er/1, l’alinéa 1er est remplacé par ce qui suit:

“Si une réintégration peut être envisagée pour un titulaire reconnu en incapacité de travail au vu de son potentiel de travail, un “Trajet Retour Au Travail” est initié par le médecin-conseil, le collaborateur de l’équipe multidisciplinaire ou le “Coordinateur Retour Au Travail” au sein de la mutualité, en concertation avec ce titulaire.”;

2° dans le paragraphe 1er/1, alinéa 2, la première phrase est remplacée par ce qui suit:

“Un “Trajet Retour Au Travail” visé à l’alinéa 1er concerne tout trajet qui a pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire reconnu en incapacité de travail en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l’exercice d’un emploi correspondant à ses possibilités et ses besoins sous la coordination, selon le cas, du conseiller en prévention-médecin du travail ou du “Coordinateur Retour Au Travail”, après un renvoi par le médecin-conseil ou le collaborateur de l’équipe multidisciplinaire selon le cas, sur la base d’une évaluation de son potentiel du travail, ou à la demande du titulaire lui-même.”;

3° dans le paragraphe 1er/1, un alinéa est inséré entre les alinéas 2 et 3:

“Sans préjudice de l’alinéa précédent, un “Trajet Retour Au Travail” visé à l’alinéa 1er concerne également tout trajet qui a

heeft om de niet door een arbeidsovereenkomst verbonden arbeidsongeschikt erkende gerechtigde op basis van een inschatting van zijn arbeidspotentieel, na een doorverwijzing door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team naar de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie, zo snel mogelijk gepast te begeleiden met het oog op de uitoefening van een tewerkstelling die past bij zijn mogelijkheden en noden.”;

4° in paragraaf 1/2, tweede lid, 4°, worden de woorden “door de “Terug Naar Werk-coördinator”, na een contactmoment met deze gerechtigde in het kader van het “Terug Naar Werk-traject”,” opgeheven;

5° de paragraaf 1/4 wordt vervangen als volgt:

“§ 1/4. Om te kunnen nagaan of het werk kan worden hervat met, in voorkomend geval, het aanvatten van een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde ertoe gehouden:

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn arbeidspotentieel, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van zijn arbeidspotentieel vereiste gegevens niet worden bezorgd;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts bedoeld in artikel I.4-73, § 2, van de Codex over het welzijn op het werk voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling;

3° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de “Terug Naar Werk-coördinator” voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde “Terug Naar Werk-traject”.

Om de begeleidende acties binnen een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1 te kunnen bepalen en te kunnen uitvoeren, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst en voldoende arbeidspotentieel heeft, ertoe gehouden:

1° zich binnen veertien dagen na de doorverwijzing in te schrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire non lié par un contrat de travail et reconnu en incapacité de travail en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l'exercice d'un emploi correspondant à ses possibilités et ses besoins, sur la base d'une évaluation de son potentiel de travail, après un renvoi, par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, vers le service ou l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réintégration socioprofessionnelle, en vue de l'exercice d'un emploi adapté à ses capacités et à ses besoins.”;

4° dans le paragraphe 1er/2, alinéa 2, 4°, les mots “par le “Coordinateur Retour Au Travail”, après un moment de contact avec ce titulaire dans le cadre du “Trajet Retour Au Travail”” sont abrogés;

5° le paragraphe 1er/4 est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er/4. Pour pouvoir vérifier si le travail peut être repris, le cas échéant, en débutant un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu incapable de travailler est tenu:

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire les données qui sont nécessaires pour l'estimation de son potentiel de travail, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation de son potentiel de travail ne sont pas fournies;

2° de donner suite à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail visée à l'article I.4-73, § 2, du Code du bien-être au travail pour un contact physique en vue d'une évaluation de la réintégration;

3° de donner suite à la convocation du “Coordinateur Retour Au Travail” pour un premier moment de contact dans le cadre du “Trajet Retour Au Travail” précité.

Pour pouvoir déterminer et exécuter les actions d'accompagnement dans un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu en incapacité de travail qui n'est pas lié par un contrat de travail et qui a suffisamment de potentiel de travail est tenu de:

1° s'inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d'un accompagnement par ce service ou cette institution;

2° donner suite à l'invitation du conseiller du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d'un partenaire du service précité ou de l'institution précitée pour un moment de contact dans le cadre de sa réintégration.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en modaliteiten:

1° de toekenning van de uitkering wordt stopgezet wanneer de arbeidsongeschikte gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op de fysieke contacten bedoeld in het eerste lid, 1° en 2°;

2° het dagbedrag van de uitkering met 10 procent wordt verminderd wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment bedoeld in het eerste lid, 3°, of op het contactmoment bedoeld in het tweede lid, 2°, of wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zich zonder geldige rechtvaardiging niet overeenkomstig het tweede lid, 1°, heeft ingeschreven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie.

Voor de toepassing van het derde lid kan de afwezigheid of de niet-inschrijving van de gerechtigde worden gerechtvaardigd door elementen zowel van medische aard als van niet-medische aard.”

Art. 3.

In artikel 102, 1°, van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 20 december 2023, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “het arbeidspotentieel”.

Art. 4.

In artikel 110 van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “resterende capaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “zijn arbeidspotentieel”;

3° in paragraaf 4, eerste lid, 1°, wordt het woord “restcapaciteiten” telkens vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 5.

In artikel 134, § 2, van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “tweede lid” vervangen door de woorden “derde lid” en wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, selon quelles conditions et selon quelles modalités:

1° l'octroi de l'indemnité est supprimé quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable aux contacts physiques visés à l'alinéa 1er, 1° et 2°;

2° le montant journalier de l'indemnité est réduit de 10 pourcents quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au premier moment de contact visé à l'alinéa 1er, 3°, ou au moment de contact visé à l'alinéa 2, 2°, ou si le titulaire reconnu en incapacité de travail ne s'est pas inscrit, sans justification valable, conformément à l'alinéa 2, 1°, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle.

Pour l'application de l'alinéa 3, l'absence ou la non-inscription du titulaire peut être justifiée par des éléments tant de nature médicale que non médicale.”

Art. 3.

Dans l'article 102, 1°, de la même loi, rétabli par la loi du 20 décembre 2023, les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 4.

Dans l'article 110 de la même loi, rétabli par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans le paragraphe 1er, alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

3° dans le paragraphe 4, alinéa 1er, 1°, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail” et les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 5.

Dans l'article 134, § 2, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er, les mots “alinéa 2” sont remplacés par les mots “alinéa 3” et les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° in het tweede lid wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 6.

In artikel 153, § 2, tweede lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 12 januari 2023, wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel” en worden de woorden “de “Terug Naar Werk-coördinator”” vervangen door de woorden “, naargelang het geval, de preventieadviseur-arbeidsarts, de “Terug Naar Werk-coördinator” of de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie,”.

Art. 7.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

De maatregelen in uitvoering van artikel 100, § 1/4, derde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, zijn van toepassing op elk fysiek contact en elk contactmoment ingepland om, ten vroegste, op 1 januari 2026 plaats te vinden.

HOOFDSTUK 2. – VERSTERKTE RESPONSABILISERING VAN DE VERZEKERINGSINSTELLINGEN

Art. 8.

In artikel 100, § 1/1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 19 december 2014, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 9.

In artikel 110, § 1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 10.

De gerechtigden waarvan met toepassing van artikel 100, § 1/1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026 is aangenomen dat ze de vereiste graad van arbeidsongeschiktheid bereikten, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

De gerechtigden die zich met toepassing van artikel 110, § 1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026

2° dans l’alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”.

Art. 6.

Dans l’article 153, § 2, alinéa 2, de la même loi, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 12 janvier 2023, les mots “leurs capacités restantes” sont remplacés par les mots “leur potentiel de travail” et les mots “le “Coordinateur Retour Au Travail”” sont remplacés par les mots “, selon le cas, le conseiller en prévention-médecin du travail, le “Coordinateur Retour Au Travail” ou le service ou l’institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réintégration socioprofessionnelle,”.

Art. 7.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Les mesures en exécution de l’article 100, § 1er/4, alinéa 3, de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, sont applicables à chaque contact physique et à chaque moment de contact qui sont planifiés de telle sorte qu’ils aient lieu, au plus tôt, le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 2. – RESPONSABILISATION RENFORCEE DES ORGANISMES ASSUREURS

Art. 8.

Dans l’article 100, § 1er/1, de la même loi, inséré par la loi du 19 décembre 2014, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l’alinéa 5 est abrogé.

Art. 9.

Dans l’article 110, § 1er, de la même loi, inséré par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l’alinéa 5 est abrogé.

Art. 10.

Les titulaires qui, en application de l’article 100, § 1er/1, alinéa 5, de la même loi, tel qu’en vigueur avant la date d’entrée en vigueur du présent chapitre, ont déjà été présumés avoir atteint le degré d’incapacité de travail requis avant le 1er janvier 2026, continuent de bénéficier de cette présomption d’incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d’application avant le 1er janvier 2026.

Les titulaires qui, en application de l’article 110, § 1er, alinéa 5, de la même loi, tel qu’en vigueur avant la date d’entrée en vigueur du présent chapitre, se trouvaient déjà avant le 1er janvier

bevonden in een periode waarin de staat van arbeidsongeschiktheid is geacht behouden te blijven, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

Art. 11.

Artikel 195, § 1, 2°, negende lid, van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 februari 1998, wordt aangevuld met twee zinnen:

“In het kader van deze door de Koning vast te leggen verdelingswijze wordt echter een percentage van het totale bedrag vastgesteld overeenkomstig het derde en vierde lid toegekend in functie van, enerzijds, het resultaat van minstens twee door Hem te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten en waarbij een degressief percentage bij een toenemend aantal verrichte wettelijke opdrachten wordt toegepast als correctiefactor om rekening te houden met het aantal gerechtigden aangesloten bij de betrokken landsbond en, anderzijds, de resultaten van de thematische controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, op basis van de aan hen krachtens artikel 82, tweede lid, toevertrouwde bevoegdheid. Het voormelde percentage bedraagt 5 % voor 2026, 7,5 % voor 2027, 10 % voor 2028 en 15 % vanaf 2029.”.

Art. 12.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 3. – KENNISVERZAMELING OP BASIS VAN DE ELEKTRONISCH VERZONDEN GETUIGSCHRIFTEN VAN ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Art. 13.

In dezelfde wet wordt een artikel 13/3 ingevoegd, luidende:

“Art. 13/3. § 1. Binnen het Instituut wordt een GAOCIT-databank opgericht die de in de paragraaf 2 omschreven gegevens van de door de behandelend artsen aan de verzekeringsinstelling en, in voorkomend geval, de werkgever verzonden elektronische getuigschriften van arbeidsongeschiktheid van de rechthebbenden op uitkeringen bedoeld in artikel 86, § 1, en in artikel 3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten bevat.

2026 dans une période durant laquelle l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu, continuant de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d'application avant le 1er janvier 2026.

Art. 11.

L'article 195, § 1er, 2°, alinéa 9, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 22 février 1998, est complété par deux phrases:

“Dans le cadre de ce mode de répartition à déterminer par le Roi, un pourcentage du montant total, déterminé conformément aux alinéas 3 et 4, est toutefois octroyé en fonction, d'une part, du résultat de l'accomplissement d'au moins deux missions légales à déterminer par Lui concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires des indemnités affiliés à l'union nationale concernée, à charge de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, et auquel un pourcentage dégressif est encore appliqué, comme facteur de correction, en fonction du nombre croissant de missions légales effectuées afin de tenir compte du nombre de titulaires affiliés à l'union nationale concernée et, d'autre part, des résultats des contrôles thématiques qui sont effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, sur la base de la compétence qui leur est confiée en vertu de l'article 82, alinéa 2. Le pourcentage susmentionné s'élève à 5 % pour 2026, à 7,5 % pour 2027, à 10 % pour 2028 et à 15 % à partir de 2029.”.

Art. 12.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 3. – COLLECTE DE CONNAISSANCES SUR BASE DES DONNÉES DES CERTIFICATS D'INCAPACITÉ DE TRAVAIL ENVOYÉS ÉLECTRONIQUEMENT

Art. 13.

Dans la même loi, il est inséré un article 13/3, rédigé comme suit:

“Art. 13/3. § 1er. Au sein de l'Institut, une base de données GAOCIT est créée, contenant les données décrites au paragraphe 2 des certificats électroniques d'incapacité de travail envoyés à l'organisme assureur et, le cas échéant, à l'employeur par les médecins traitants des bénéficiaires du droit aux indemnités mentionnés à l'article 86, § 1er, et à l'article 3 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants.

§ 2. De volgende categorieën van gegevens worden voor elk elektronisch getuigschrift in de GAOCIT-databank geregistreerd waarbij voor de rechthebbende op uitkeringen het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid steeds wordt gepseudonimiseerd:

1° de identiteitsgegevens van de volgende natuurlijke personen:

a) voor de rechthebbende op uitkeringen, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990;

b) voor de behandelend arts, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 of het RIZIV-nummer;

2° de begindatum en de einddatum van de periode van arbeidsongeschiktheid;

3° een diagnose of een pathologie, beide op uniforme wijze gecodeerd;

4° indien beschikbaar, de vermelding dat het de eerste aangifte van de arbeidsongeschiktheid of de verlenging van de arbeidsongeschiktheid betreft;

5° de datum waarop het elektronisch getuigschrift is opgesteld.

§ 3. De verwerking van de gegevens bedoeld in paragraaf 2 beoogt de volgende doeleinden:

1° het verzamelen van kennis over het voorschrijfgedrag van de behandelend arts op basis van het aantal door deze arts opgestelde getuigschriften en dit rekening houdend met de grootte en de patiëntenpopulatie van de artspraktijk, evenals over de duur van de arbeidsongeschiktheid, in voorkomend geval, gekoppeld aan de diagnose of pathologie bij de betrokken rechthebbende op uitkeringen.

Deze kennisverzameling moet enerzijds de behandelende artsen in staat stellen:

a) te beschikken over zelfbeheertools en richtlijnen om hen te ondersteunen in hun voorschrijfgedrag in het kader van de arbeidsongeschiktheid en hen toe te laten hun voorschrijfgedrag, indien nodig, te evalueren of aan te passen aan wetenschappelijk onderbouwde “normen” en het voorschrijfgedrag van hun collega's in eenzelfde regio;

b) een oneigenlijk voorschrijfgedrag, naargelang het geval, te vermijden of te remediëren, dat bestaat uit het voorschrijven van een abnormaal lange arbeidsongeschiktheid, rekening houdend met de betrokken diagnose of pathologie en de toepasselijke richtlijnen in de betrokken situatie.

§ 2. Pour chaque certificat électronique dans lequel le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités est toujours pseudonymisé, les catégories de données suivantes sont enregistrées dans la base de données GAOCIT:

1° les informations d'identification des personnes physiques suivantes:

a) pour le bénéficiaire du droit aux indemnités, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990;

b) pour le médecin traitant, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou le numéro INAMI;

2° la date de début et la date de fin de la période d'incapacité de travail;

3° un diagnostic ou une pathologie, tous deux codés de manière uniforme;

4° si disponible, la mention qu'il s'agit de la première déclaration d'incapacité de travail ou de la prolongation de l'incapacité de travail;

5° la date de rédaction du certificat électronique.

§ 3. Le traitement des données visées au paragraphe 2 vise les objectifs suivants:

1° la collecte de connaissances sur le comportement de prescription du médecin traitant en fonction du nombre de certificats rédigés par ce médecin, tenant compte de la taille et de la population de patients de son cabinet médical, ainsi que de la durée de l'incapacité de travail, le cas échéant, en lien avec le diagnostic ou la pathologie du bénéficiaire du droit aux indemnités concerné.

Cette collecte de connaissances doit permettre d'une part, aux médecins traitants:

a) de pouvoir disposer d'outils d'autogestion et de lignes directrices afin de les soutenir dans leur comportement de prescription dans le cadre de l'incapacité de travail et de leur permettre d'évaluer ou d'adapter, le cas échéant, leur comportement de prescription avec des “normes” scientifiquement fondées et le comportement de prescription de leurs collègues dans une même région;

b) d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un comportement de prescription inapproprié, consistant en la prescription d'incapacité de travail anormalement longue compte tenu du diagnostic ou de la pathologie concernée et des lignes directrices applicables dans la situation concernée.

Deze kennisverzameling moet anderzijds het Instituut in staat stellen in het kader van de uitoefening van zijn opdrachten inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid:

- a) de betrokken behandelende artsen een rapport te bezorgen waarin zij geïnformeerd worden over hun voorschrijfgedrag;
- b) het besluitvormingsproces inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid te optimaliseren.

In het kader van deze kennisverzameling kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen in de betrokken dossiers, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

2° het verzamelen van kennis over de therapeutische relatie die de betrokken rechthebbende op uitkeringen in geval van een voorschrijven van een periode van arbeidsongeschiktheid met één of meerdere behandelende artsen heeft en dit rekening houdend met de frequentie van raadpleging van deze behandelend artsen om oneigenlijk gebruik van deze therapeutische relatie, hetgeen leidt tot het herhaald voorschrijven van al dan niet opeenvolgende ongerechtvaardigde arbeidsongeschiktheden, al naargelang het geval, te vermijden of te remediëren. In dit kader kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

De behandelend arts ontvangt een rapport opgesteld op basis van de gegevensverwerking bedoeld in het eerste lid dat hem informeert over zijn voorschrijfgedrag. De Koning bepaalt de modaliteiten die van toepassing zijn op het opstellen en verzenden van dit rapport.

§ 4. De personeelsleden van de Dienst voor uitkeringen, de Dienst voor geneeskundige verzorging en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het Instituut belast met de uitvoering van opdrachten waarvoor de gegevens van de GAOCIT-databank nodig zijn, hebben toegang tot alle in dit kader verwerkte gegevens, bedoeld in paragraaf 2.

De volgende personeelsleden kunnen echter voor de uitoefening van hun respectievelijke controleopdrachten in het kader van de behandeling van individuele dossiers, geval per geval, vragen aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 van de personen die vermeld zijn in de dossiers waarvoor er klaarblijkelijke aanwijzingen zijn die wijzen op een oneigenlijk voorschrijfgedrag door de behandelend arts of op een oneigenlijk gebruik van de therapeutische relatie door de rechthebbende op uitkeringen:

1° de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 82, tweede lid, zijn toebedeeld;

Cette collecte de connaissances doit permettre d'autre part, à l'Institut, dans l'exercice de ses missions liées à l'évaluation de l'incapacité de travail:

- a) d'envoyer aux médecins traitants concernés un rapport les informant de leur comportement de prescription;
- b) d'optimiser le processus décisionnel en matière d'évaluation de l'incapacité de travail.

Dans le cadre de cette collecte de connaissances, le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

1° la collecte de connaissances relative à la relation thérapeutique que le bénéficiaire du droit aux indemnités concerné entretient avec un ou plusieurs médecins traitants en cas de prescription de période d'incapacité de travail, en tenant compte de la fréquence de consultation de ces médecins traitants, afin d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un usage inapproprié de cette relation thérapeutique, lequel entraîne la prescription répétée d'incapacités de travail successives (ou non) injustifiées. Dans ce cadre, le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

Le médecin traitant reçoit un rapport rédigé sur la base du traitement des données visé à l'alinéa 1er qui l'informe de son comportement de prescription. Le Roi détermine les modalités applicables à la rédaction et à l'envoi de ce rapport.

§ 4. Les membres du personnel du Service des indemnités, du Service des soins de santé et du Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'Institut chargés de l'exécution des missions nécessitant les données de la base de données GAOCIT ont accès à toutes les données, telles que visées au paragraphe 2, traitées dans ce cadre.

Les membres du personnel suivants peuvent toutefois, pour l'exercice de leurs missions respectives de contrôle dans le cadre du traitement de dossiers individuels, au cas par cas, demander à la plateforme eHealth d'avoir accès au numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990, dépseudonymisé des personnes mentionnées dans les dossiers pour lesquels il existe des indices manifestes indiquant un comportement de prescription inapproprié de la part du médecin traitant ou un usage inapproprié de la relation thérapeutique par le bénéficiaire du droit aux indemnités:

1° les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 82, alinéa 2;

2° de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 139, vierde lid, zijn toebedeeld.

De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van de toegang tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in het vorige lid.

§ 5. Het Instituut is de verwerkingsverantwoordelijke van de persoonsgegevens in de zin van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, bepaald in paragraaf 2.

§ 6. De gegevens in de GAOCIT-databank worden niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling van de verwerking ervan, met een maximale bewaartermijn van vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het desbetreffende elektronische getuigschrift is opgesteld.”

Art. 14.

Artikel 78 van dezelfde wet, vervangen door de wet van 14 januari 2002 en gewijzigd bij de wet van 24 december 2002, wordt vervangen als volgt:

“In de schoot van het Instituut wordt een Dienst voor uitkeringen ingesteld, belast met:

1° de administratie van de uitkeringsverzekering;

2° het uitvoeren van dataminingoperaties op basis van de gegevens die zijn geregistreerd in de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3;

3° het opstellen van een rapport bestemd voor de behandelende arts waarin deze wordt geïnformeerd over zijn voorschrijfgedrag van de arbeidsongeschiktheid en dat is opgesteld op basis van de verwerking van de betrokken gegevens uit de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3.

4° de toepassing van de bepalingen betreffende het invaliditeitspensioen, als bedoeld in artikel 2, § 3bis, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.”

Art. 15.

In artikel 88 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 24 december 1999 en 11 augustus 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en derde lid worden twee leden ingevoegd, luidende:

2° les inspecteurs sociaux du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 139, alinéa 4.

Le Roi détermine les modalités d'exécution de l'accès au numéro d'identification dépseudonymisé visé à l'alinéa précédent.

§ 5. L'Institut est le responsable du traitement des données à caractère personnel au sens du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE, prévu au paragraphe 2.

§ 6. Les données dans la base de données GAOCIT ne sont pas conservées plus longtemps que nécessaire pour atteindre la finalité poursuivie dans le cadre de leur traitement, avec une durée maximale de conservation de cinq ans à compter du 1er janvier de l'année qui suit l'année au cours de laquelle le certificat électronique concerné a été rédigé.”

Art. 14.

L'article 78 de la même loi, remplacé par la loi du 14 janvier 2002 et modifié par la loi du 24 décembre 2002, est remplacé par ce qui suit:

“Il est institué au sein de l'Institut, un Service des indemnités chargé de:

1° l'administration de l'assurance indemnités;

2° l'exécution d'opérations de datamining sur la base des données enregistrées dans la base de données GAOCIT visée à l'article 13/3;

3° la rédaction d'un rapport à l'intention du médecin traitant l'informant de son comportement de prescription de l'incapacité de travail et rédigé sur la base du traitement des données concernées de la base de données GAOCIT visée l'article 13/3;

4° l'application des dispositions relatives aux pensions d'invalidité comme déterminé par l'article 2, § 3bis, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.”

Art. 15.

Dans l'article 88 de la même loi, modifié par la loi du 24 décembre 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 2 et 3:

“Indien de door de huisarts opgestelde kennisgeving voor de adviserend arts een arbeidsongeschiktheid is waarvan de duur veertien dagen overschrijdt of een verlenging van de al erkende arbeidsongeschiktheid is, moeten de door het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen vastgestelde gegevens van deze kennisgeving door de huisarts worden overgemaakt via een elektronisch proces, onder de voorwaarden bepaald in uitvoering van artikel 5, 4°, a), van de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen. De voormelde gegevens van de kennisgeving worden eveneens overgemaakt aan het Instituut met het oog op de registratie van de categorieën van gegevens in de GAOCIT-databank met toepassing van artikel 13/3, § 2.

De duur van elke voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in de kennisgeving voor de adviserend arts bezorgd met toepassing van de vorige leden bedraagt maximaal drie maanden.”;

2° in het derde lid, dat het vijfde lid wordt, worden in de Franse tekst de woorden “les avis ou les demandes qui lui sont imposés” vervangen door de woorden “les notifications ou les demandes qui lui sont imposées”.

Art. 16.

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 4. – SOLIDARITEITSBIJDRAGE WERKGEVERS INZAKE PRIMAIRE ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Art. 17.

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1° “werkgevers”: de werkgevers en de personen die hiermee worden gelijkgesteld bedoeld in artikel 1, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° “primaire arbeidsongeschiktheid”: het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

3° “primaire ongeschiktheidsuitkering”: de uitkering bedoeld in artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

4° “moederschapsuitkering”: de uitkering bedoeld in artikel 113 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

5° “referteperiode”: de periode van het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1);

“Si la notification rédigée par le médecin généraliste à l’attention du médecin-conseil concerne une incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou une prolongation de l’incapacité de travail déjà reconnue, les données de cette notification, fixées par le Comité de gestion du Service des indemnités, doivent être transmises par le médecin généraliste à l’aide d’un procédé électronique, dans les conditions fixées en exécution de l’article 5, 4°, a), de la loi du 21 août 2008 relative à l’institution et à l’organisation de la plate-forme eHealth et portant diverses dispositions. Lesdites données de la notification sont également transmises à l’Institut en vue de l’enregistrement des catégories de données dans la base de données GAOCIT en application de l’article 13/3, § 2.

La durée de chaque période prescrite d’incapacité de travail mentionnée dans la notification adressée au médecin-conseil en application des alinéas précédents est de maximum trois mois.”;

2° dans l’alinéa 3, qui devient l’alinéa 5, les mots “les avis ou les demandes qui lui sont imposés” sont remplacés par les mots “les notifications ou les demandes qui lui sont imposées”.

Art. 16.

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 4. – COTISATION DE SOLIDARITE DES EMPLOYEURS CONCERNANT L’INCAPACITE DE TRAVAIL PRIMAIRE

Art. 17.

Pour l’application du présent chapitre, on entend par:

1° “employeurs”: les employeurs et les personnes qui leur sont assimilées visés à l’article 1er, § 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l’arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° “incapacité de travail primaire”: la période d’incapacité de travail primaire visée à l’article 87 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

3° “indemnité d’incapacité primaire”: l’indemnité visée à l’article 87 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

4° “indemnité de maternité”: l’indemnité visée à l’article 113 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

5° “période de référence”: la période du quatrième trimestre de l’avant-dernière année (n-2) et des premier, deuxième et troisième trimestres de l’année précédente (n-1);

6° “verzekeringsinstelling”: de instelling bedoeld in artikel 2, i), van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

7° “identificatienummer”: hetzij het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen, hetzij het identificatienummer van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid bedoeld in artikel 8, § 1, 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid wanneer de betrokkene niet in voormeld Rijksregister opgenomen is.

Art. 18.

Een trimestriële solidariteitsbijdrage is verschuldigd, overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk, door de werkgevers die werknemers tewerkstellen die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969, voor de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die meer dan dertig kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn.

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers die gedurende het jaar waarin de primaire arbeidsongeschiktheid aanvat, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden tijdens een referentieperiode, berekend overeenkomstig artikel 18.

In afwijking van het eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de volgende categorieën van werknemers:

1° de uitzendkrachten tewerkgesteld in het kader van een arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid bedoeld in artikel 7, 2°, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;

2° de flexi-jobwerknemers als bedoeld in artikel 3, 3°, van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken;

3° de gelegenheidsarbeiders tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf of het Paritair Comité voor de landbouw bedoeld in artikel 8*bis* van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

4° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf bedoeld in artikel 31*ter* van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

5° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld in de sector van de begrafenisondernemingen bedoeld in artikel 2/4 van de voormelde wet van 27 juni 1969;

6° de natuurlijke personen die instaan voor de opvang van kinderen in een woning voor de opvang in gezinsverband en

6° “organisme assureur”: l’organisme visé à l’article 2, i), de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

7° “numéro d’identification”: soit le numéro d’identification du Registre national des personnes physiques, soit le numéro d’identification de la Banque carrefour de la sécurité sociale visé à l’article 8, § 1er, 2°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l’institution et à l’organisation d’une Banque-carrefour de la sécurité sociale si la personne concernée n’est pas enregistrée dans le Registre national susvisé.

Art. 18.

Une cotisation de solidarité trimestrielle est due, conformément aux dispositions du présent chapitre, par les employeurs occupant des travailleurs qui sont assujettis à la loi du 27 juin 1969 précitée, pour les travailleurs salariés majeurs qui n’ont pas encore atteint l’âge de 55 ans à la date de début de l’incapacité de travail primaire et qui sont reconnus en incapacité de travail depuis plus de trente jours calendrier.

Par dérogation à l’alinéa 1er, sont exonérés de cette cotisation, les employeurs qui, durant l’année au cours de laquelle l’incapacité de travail primaire débute, occupent en moyenne moins de 50 travailleurs au cours d’une période de référence, calculée conformément à l’article 18.

Par dérogation à l’alinéa 1er, la cotisation de solidarité n’est pas due pour les catégories de travailleurs suivantes:

1° les intérimaires occupés dans le cadre d’un contrat de travail intérimaire visé à l’article 7, 2°, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d’utilisateurs;

2° les travailleurs exerçant un flexi-job visés à l’article 3, 3°, de la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale;

3° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant à la Commission paritaire pour les entreprises horticoles ou à la Commission paritaire de l’agriculture visés à l’article 8*bis* de l’arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l’arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

4° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant de la commission paritaire de l’industrie hôtelière visés à l’article 31*ter* de l’arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

5° les travailleurs occasionnels occupés dans le secteur des pompes funèbres visés à l’article 2/4 de la loi du 27 juin 1969 précitée;

6° les personnes physiques qui assurent l’accueil d’enfants dans une habitation équipée pour l’accueil dans un cadre

die aangesloten zijn bij een dienst waarmee zij niet zijn verbonden door een arbeidsovereenkomst bedoeld in artikel 3, 9°, van voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

7° de leerlingen bedoeld in artikel 1*bis* van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969.

In afwijking van het eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de werknemers waarvan de primaire arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever.

In afwijking van het eerste lid, is de solidariteitsbijdrage evenmin verschuldigd voor de personen met een arbeids-handicap, met een psychosociale arbeidsbeperking of uiterst kwetsbare personen, zoals erkend door het bevoegde Gewest of Gemeenschap en tewerkgesteld door de werkgevers van een beschutte werkplaats, een sociale werkplaats of een maatwerkbedrijf behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven.

Art. 19.

Om het gemiddelde van het tijdens de referteperiode aantal tewerkgestelde werknemers te berekenen, wordt het totaal van de op het einde van elk kwartaal van de referteperiode aangegeven werknemers, gedeeld door het aantal kwartalen waarvoor de werkgever, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, werknemers aangegeven heeft die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969.

Indien op de dag waarop de in het eerste lid bedoelde berekening gebeurt, een of meer aangiftes die betrekking hebben op de referteperiode ontbreken bij de Rijksdienst, wordt voor het ontbrekende tijdvak het rekenkundig gemiddelde van het op de ingediende aangiften voorkomende aantal werknemers genomen.

Indien de werkgever voor de referteperiode geen aangiftes moet overmaken aan de Rijksdienst, wordt voor de bepaling van het gemiddelde verwezen naar het aantal werknemers tewerkgesteld op de laatste dag van het kwartaal waarbinnen de eerste tewerkstelling volgend op de referteperiode plaatsgreep.

Art. 20.

§ 1. De trimestriële solidariteitsbijdrage bedraagt dertig procent van de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid van de werknemer.

Voor de toepassing van het eerste lid, schorsen de periodes van moederschapsbescherming bedoeld in artikel 114 en 114*bis* van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 waarvoor in voorkomend geval moederschapsuitkeringen

familial et qui sont affiliées à un service auquel elles ne sont pas liées par un contrat de travail visées à l'article 3, 9°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

7° les apprentis visés à l'article 1*bis* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due pour les travailleurs salariés dont l'incapacité de travail primaire débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due non plus pour les personnes atteintes d'un handicap au travail, d'une limitation psychosociale au travail ou extrêmement vulnérables, reconnues par la communauté ou la région compétente et occupées dans un atelier protégé, un atelier social ou une entreprise de travail adapté relevant de la commission paritaire pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les "maatwerkbedrijven".

Art. 19.

Pour calculer le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence, le nombre total de travailleurs déclarés à la fin de chaque trimestre de la période de référence est divisé par le nombre de trimestres pour lesquels l'employeur a déclaré à l'Office national de sécurité sociale les travailleurs soumis à la loi du 27 juin 1969 précitée.

Si, le jour du calcul visé à l'alinéa 1er, une ou plusieurs déclarations relatives à la période de référence manquent à l'Office national, la moyenne arithmétique des travailleurs figurant sur les déclarations introduites est retenue pour la période manquante.

Si l'employeur n'est pas tenu de transmettre des déclarations à l'Office national pour la période de référence, la moyenne est déterminée en fonction du nombre de travailleurs occupés le dernier jour du trimestre au cours duquel a eu lieu la première occupation suivant la période de référence.

Art. 20.

§ 1er. La cotisation trimestrielle de solidarité s'élève à trente pour cent de la somme des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur.

Pour l'application de l'alinéa 1er, les périodes de protection de la maternité visées aux articles 114 et 114*bis* de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée pour lesquelles des indemnités de maternité sont dues le cas échéant, ne

verschuldigd zijn, de periode van primaire arbeidsongeschiktheid die verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, niet. In een dergelijke situatie blijft de trimestriële solidariteitsbijdrage in voorkomend geval verschuldigd, maar wordt ze enkel berekend op de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor deze periode van twee maanden.

Wanneer de tewerkstelling eindigt tijdens de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, bedraagt de trimestriële solidariteitsbijdrage, in afwijking van het eerste lid, dertig procent van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid tot en met de einddatum van de tewerkstelling van de betrokken werknemer.

§ 2. Het bedrag van de in paragraaf 1 bedoelde primaire ongeschiktheidsuitkeringen wordt vastgesteld op de vijftiende kalenderdag van de zevende maand volgend op de maand waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, ongeacht latere wijzigingen.

Wanneer de vijftiende kalenderdag bedoeld in het eerste lid een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

§ 3. Als het voor de berekening van de primaire ongeschiktheidsuitkering in aanmerking genomen gedeelte van het loon voortvloeit uit meerdere tewerkstellingen, wordt het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat in aanmerking wordt genomen om de solidariteitsbijdrage te berekenen, proportioneel vastgesteld naargelang het aandeel van elke werkgever in dit gedeelte van het loon zonder de toepassing van het maximumbedrag van het loon bedoeld in artikel 87, eerste lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

§ 4. Voor de berekening van de solidariteitsbijdrage wordt er geen rekening gehouden met het gedeelte van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat voortvloeit uit het gedeelte van het loon dat in aanmerking is genomen in het kader van de bepalingen inzake de werkloosheidsverzekering voor de vaststelling van het bedrag van de werkloosheidsuitkering.

§ 5. De solidariteitsbijdrage is niet verschuldigd op de primaire ongeschiktheidsuitkeringen toegekend voor de volgende tijdvakken die zich situeren in de periode van twee maanden bedoeld in paragraaf 1:

1° het tijdvak van toegelaten werkhervatting waarvoor het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering met toepassing van de cumulatieregel bedoeld in artikel 230, § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 wordt verminderd;

2° het tijdvak van toegelaten werkhervatting uitgeoefend, buiten het normale arbeidscircuit, in een onderneming die onder het paritair comité 327 voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de "maatwerkbedrijven" valt.

suspendent pas la période d'incapacité de travail primaire expirant à la fin de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er. Dans une telle situation, la cotisation trimestrielle de solidarité reste le cas échéant due mais est uniquement calculée sur la somme des indemnités d'incapacité primaire dues pour cette période de deux mois.

Lorsque l'occupation prend fin au cours de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité trimestrielle s'élève, par dérogation à l'alinéa 1er, à trente pour cent du montant des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur à la date de fin de l'occupation du travailleur concerné incluse.

§ 2. Le montant des indemnités d'incapacité primaire visé au paragraphe 1er est fixé le quinzième jour calendrier du septième mois qui suit le mois au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, indépendamment de modifications subséquentes.

Lorsque le quinzième jour calendrier visé au paragraphe 1er est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est déplacé au jour ouvrable suivant.

§ 3. Si la rémunération perdue prise en considération pour le calcul de l'indemnité d'incapacité primaire découle de plusieurs occupations, le montant de l'indemnité d'incapacité primaire à prendre en considération pour calculer la cotisation de solidarité est fixé proportionnellement en fonction de la part de chaque employeur dans ladite rémunération perdue sans l'application du montant maximum de la rémunération visée à l'article 87, alinéa 1er, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée.

§ 4. Pour le calcul de la cotisation de solidarité, il n'est pas tenu compte de la partie du montant de l'indemnité d'incapacité primaire découlant de la rémunération perdue prise en considération dans le cadre des dispositions relatives à l'assurance chômage pour la détermination du montant de l'allocation de chômage.

§ 5. La cotisation de solidarité n'est pas due pour les indemnités d'incapacité primaire octroyées pour les périodes suivantes situées dans la période de deux mois visée au paragraphe 1er:

1° la période de reprise de travail autorisé pour laquelle le montant de l'indemnité d'incapacité primaire est réduit en application de la règle de cumul visée à l'article 230, § 1er, de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

2° la période de reprise de travail autorisé exercé, en dehors du circuit normal du travail, dans une entreprise relevant de la commission paritaire 327 pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les "maatwerkbedrijven".

Art. 21.

De trimestriële solidariteitsbijdrage wordt door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid berekend en geïnd via een debetbericht samen met de bijdragen voor het derde kwartaal volgend op het kwartaal waarin de primaire arbeidsongeschiktheid een aanvang heeft genomen.

De bepalingen van het algemene stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat betreft de aangiften met verantwoording van de bijdragen, de termijnen inzake de betaling, de toepassing van de burgerlijke sancties en van de strafbepalingen, het toezicht, de aanwijzing van de rechter bevoegd in geval van betwisting, de verjaring inzake rechtsvorderingen, het voorrecht en de mededeling van het bedrag van de schuldvordering van de Rijksdienst, zijn van toepassing.

De Koning kan de modaliteiten inzake berekening en inning van de solidariteitsbijdrage nader bepalen.

Art. 22.

De opbrengst van de solidariteitsbijdrage wordt overgemaakt aan de R.S.Z.-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, eerste lid, 2°, van de voormelde wet van 27 juni 1969.

Art. 23.

§ 1. Onverminderd paragraaf 2, maken de verzekeringsinstellingen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid en diens uitvoeringsbesluiten, uiterlijk de vijftiende kalenderdag van de tweede maand van het derde kwartaal volgend op het kwartaal waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de volgende categorieën van gegevens over met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage:

1° het identificatienummer van de meerderjarige werknemers die een primaire ongeschiktheidsuitkering genoten en die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid door een arbeidsovereenkomst verbonden waren en op deze datum de leeftijd van 55 jaar nog niet bereikt hadden, met uitsluiting van de werknemers tewerkgesteld door in toepassing van artikel 18, tweede lid, vrijgestelde werkgevers en met uitsluiting van de werknemers waarvoor overeenkomstig artikel 18, derde en vijfde lid, geen solidariteitsbijdrage verschuldigd is;

2° het ondernemingsnummer van de werkgevers van de onder 1° bedoelde werknemer, met uitsluiting van de in toepassing van artikel 18, tweede lid, vrijgestelde werkgevers;

3° de begindatum van de primaire arbeidsongeschiktheid;

4° het dagbedrag van de primaire arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor de periode bedoeld in artikel 20;

Art. 21.

La cotisation de solidarité trimestrielle est calculée par l'Office national de sécurité sociale et perçue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du troisième trimestre suivant le trimestre au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté.

Les dispositions du régime général de la sécurité sociale des travailleurs salariés sont d'application, notamment en ce qui concerne les déclarations avec justification des cotisations, les délais de paiement, l'application des sanctions civiles et des sanctions pénales, la surveillance, la désignation du juge compétent en cas de litige, la prescription en matière d'actions en justice, le privilège et la communication du montant de la déclaration de créance de l'Office national.

Le Roi peut préciser les modalités de calcul et de perception de la cotisation de solidarité.

Art. 22.

Le produit de la cotisation de solidarité est transmis à l'ONSS-Gestion globale, visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 précitée.

Art. 23.

§ 1. Nonobstant le paragraphe 2, les organismes assureurs communiquent conformément aux dispositions de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale et ses arrêtés d'exécution, au plus tard le quinzième jour calendrier du deuxième mois du troisième trimestre qui suit le trimestre au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, les catégories de données suivantes à l'Office national de sécurité sociale en vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité:

1° le numéro d'identification des travailleurs salariés majeurs qui bénéficiaient d'une indemnité d'incapacité primaire et qui étaient engagés dans les liens d'un contrat de travail à la date de début de l'incapacité de travail primaire et n'avaient pas encore atteint l'âge de 55 ans à cette date, à l'exclusion des travailleurs salariés occupés par des employeurs exonérés en application de l'article 18, alinéa 2, et à l'exclusion des travailleurs pour lesquels la cotisation de solidarité n'est pas due conformément à l'article 18, alinéas 3 et 5;

2° le numéro d'entreprise des employeurs du travailleur salarié visé au 1°, à l'exclusion des employeurs exonérés en application de l'article 18, alinéa 2;

3° la date de début de l'incapacité de travail primaire;

4° le montant journalier des indemnités d'incapacité de travail primaire pour la période visée à l'article 20;

5° in voorkomend geval, het aandeel van iedere werkgever in het gederfde loon.

Wanneer de vijftiende kalenderdag bedoeld in het eerste lid een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

§ 2. Na ontvangst van de in paragraaf 1 bedoelde gegevens, verwijdt de Rijkdienst voor Sociale Zekerheid, op basis van de multifunctionele aangifte bedoeld in artikel 21, tweede lid, van de voormelde wet van 27 juni 1969, de gegevens betreffende:

1° in voorkomend geval, de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf bedoeld in artikel 31ter van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

2° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld in de sector van de begrafenisondernemingen bedoeld in artikel 2/4 van de voormelde wet van 27 juni 1969;

3° de werknemers waarvan de primaire arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever;

4° de periodes van primaire arbeidsongeschiktheid die zich voordoen na het einde van de arbeidsovereenkomst.

§ 3. De Koning kan de modaliteiten van de gegevensverwerkingen bedoeld in paragrafen 1 en 2 nader bepalen.

§ 4. De Rijkdienst voor Sociale Zekerheid treedt op als verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens die hij overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk verwerkt met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage.

§ 5. De persoonsgegevens die resulteren uit de verwerkingen bedoeld in paragrafen 1 en 2 worden door de Rijkdienst voor Sociale Zekerheid niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en worden uiterlijk drie jaar te rekenen vanaf de dag van de opeisbaarheid van de solidariteitsbijdrage vernietigd.

Art. 24.

De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026.

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op de periodes van primaire arbeidsongeschiktheid die aanvangen vanaf 1 januari 2026.

5° le cas échéant, la quote-part de chaque employeur dans la rémunération perdue.

Lorsque le quinzième jour calendrier visé à l'alinéa 1er est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est déplacé au jour ouvrable suivant.

§ 2. Après réception des données visées au paragraphe 1er, l'Office national de sécurité sociale, supprime, sur base de la déclaration multifonctionnelle visée à l'article 21, alinéa 2, de la loi du 27 juin 1969 précitée, les données concernant:

1° le cas échéant, les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant de la commission paritaire de l'industrie hôtelière visés à l'article 31ter de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

2° les travailleurs occasionnels occupés dans le secteur des pompes funèbres visés à l'article 2/4 de la loi du 27 juin 1969 précitée;

3° les travailleurs salariés dont l'incapacité de travail primaire débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné;

4° les périodes d'incapacité de travail primaire survenant après la fin du contrat de travail.

§ 3. Le Roi peut fixer les modalités des traitements des données visées aux paragraphes 1er et 2.

§ 4. L'Office national de sécurité sociale agit en tant que responsable du traitement des données à caractère personnel qu'il traite conformément aux dispositions du présent chapitre en vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité.

§ 5. Les données à caractère personnel qui résultent des traitements visés aux paragraphes 1er et 2 ne sont pas conservées par l'Office national de sécurité sociale plus longtemps que nécessaire aux fins pour lesquelles elles sont traitées et sont détruites au plus tard trois ans à partir de la date d'extinguibilité de la cotisation de solidarité.

Art. 24.

Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026.

Les dispositions du présent chapitre sont applicables aux périodes d'incapacité de travail primaire qui commencent à partir du 1er janvier 2026.

HOOFDSTUK 5.– RESPONSABILISERINGSBIJDRAG E WERKGEVERS INZAKE INVALIDITEIT

Art. 25.

De laatste berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021, door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid geschiedt via een debetbericht samen met de bijdragen voor het vierde kwartaal 2025, overeenkomstig artikel 144 van de programmawet van 27 december 2021.

Art. 26.

In titel 8 van de programmawet van 27 december 2021 wordt hoofdstuk 5, dat de artikelen 139 tot 148 bevat, opgeheven op 1 april 2026.

HOOFDSTUK 6. – IMPACT VAN DE WIJZIGINGEN INZAKE HET RECHT OP GEWAARBORGD LOON BEPAALD IN DE WET VAN 3 JULI 1978 BETREFFENDE DE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN OP DE UITKERINGSVERZEKERING

Art. 27.

In hoofdstuk III van titel IV van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt de afdeling III, die het artikel 96 omvat, opgeheven.

Art. 28.

In artikel 104*bis* van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 februari 1998 en gewijzigd bij de wetten van 4 juni 2023 en 14 april 2024, worden de woorden “, de toeslag op de uitkering bedoeld in artikel 96” opgeheven.

Art. 29.

In artikel 134, § 2, eerste lid van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de woorden “en de toeslag op de uitkering” opgeheven.

Art. 30.

De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing als voor de periode van arbeidsongeschiktheid krachtens artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 die zich na 31 december 2025 bevindt, het gewaarborgd loon bedoeld in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet

CHAPITRE 5. – COTISATION DE RESPONSABILISATION DES EMPLOYEURS CONCERNANT L'INVALIDITE

Art. 25.

Le dernier calcul et la dernière perception de la cotisation de responsabilisation concernant l'invalidité visée au titre 8, chapitre 5, de la loi programme du 27 décembre 2021 par l'Office national de sécurité sociale s'effectue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du quatrième trimestre 2025, conformément à l'article 144 de la loi programme du 27 décembre 2021.

Art. 26.

Dans le titre 8 de la loi programme du 27 décembre 2021, le chapitre 5, comportant les articles 139 à 148, est abrogé le 1er avril 2026.

CHAPITRE 6. – IMPACT DES MODIFICATIONS RELATIVES AU DROIT AU SALAIRE GARANTI PRÉVU PAR LA LOI DU 3 JUILLET 1978 RELATIVE AUX CONTRATS DE TRAVAIL SUR L'ASSURANCE INDEMNITÉS

Art. 27.

Dans le chapitre III du titre IV de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, la section III, qui comprend l'article 96, est abrogée.

Art. 28.

Dans l'article 104*bis* de la même loi, inséré par la loi du 22 février 1998 et modifié par les lois du 4 juin 2023 et du 14 avril 2024, les mots “, au complément d'indemnité visé à l'article 96” sont abrogés.

Art. 29.

Dans l'article 134, § 2, alinéa 1er, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les mots “et du complément d'indemnité visés” sont remplacés par le mot “visées”.

Art. 30.

Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent lorsque, pour la période d'incapacité de travail en vertu de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, se trouvant après le 31 décembre 2025, le salaire garanti visé à l'article 52, § 1er, ou à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de

van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten overeenkomstig artikel 52, § 5, of artikel 73/1 van de voormelde wet van 3 juli 1978 niet verschuldigd is.

TITEL 3. – WERK

HOOFDSTUK 1. – Bepalingen inzake arbeidsongeschiktheid

Afdeling 1 – Actief afwezigheidsbeleid

Art. 31.

Artikel 6, § 1, van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 17 juli 2023, wordt aangevuld met de bepaling onder 20°, luidende:

“20° de procedure voor het onderhouden van contact met arbeidsongeschikte werknemers bedoeld in artikel I.4-71/2 van de codex over het welzijn op het werk.”.

Art. 32.

Artikel 31 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 2 – Geneeskundig getuigschrift

Art. 33.

In artikel 31, § 2/1, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “driemaal” vervangen door het woord “tweemaal”.

Art. 34.

Artikel 33 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 3 – Medische overmacht

Art. 35.

In artikel 34, § 1 en § 2, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, opgeheven bij de wet van 17 juli 1985, hersteld bij de wet van 20 december 2016 en vervangen bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “negen” telkens vervangen door het woord “zes”.

Art. 36.

Artikel 35 treedt in werking op 1 januari 2026.

travail n'est pas dû conformément à l'article 52, § 5, ou à l'article 73/1 de la loi précitée du 3 juillet 1978.

TITRE 3.– EMPLOI

CHAPITRE 1. – DISPOSITIONS RELATIVES À L'INCAPACITÉ DE TRAVAIL

Section 1re – Politique active en matière d'absence

Art. 31.

L'article 6, § 1er, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, modifié en dernier lieu par la loi du 17 juillet 2023, est complété par le 20° rédigé comme suit:

“20° la procédure en vue de maintenir le contact avec les travailleurs en incapacité de travail visée à l'article I.4-71/2 du code du bien-être au travail.”.

Art. 32.

L'article 31 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 2 – Certificat médical

Art. 33.

Dans l'article 31, § 2/1, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 30 octobre 2022, les mots “trois fois” sont remplacés par les mots “deux fois”.

Art. 34.

L'article 33 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 3 – Force majeure médicale

Art. 35.

Dans l'article 34, § 1er et § 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, abrogé par la loi du 17 juillet 1985, rétabli par la loi du 20 décembre 2016 et remplacé par la loi du 30 octobre 2022, le mot “neuf” est chaque fois remplacé par le mot “six”.

Art. 36.

L'article 35 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Afdeling 4 – Gewaarborgd loon – hervaltermijn**Art. 37.**

In artikel 52, § 2, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 38.

In artikel 73, § 1, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 39.

De artikelen 37 en 38 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheden die zich voordoen vanaf deze datum.

Afdeling 5 – Gewaarborgd loon – neutralisatie**Art. 40.**

In artikel 52, § 5, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 41.

In artikel 73/1 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 42.

De artikelen 40 en 41 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheden die zich voordoen vanaf deze datum.

Section 4 – Salaire garanti - Délai de rechute**Art. 37.**

Dans l'article 52, § 2, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, les mots “quatorze premiers jours” sont remplacés par les mots “huit premières semaines”.

Art. 38.

Dans l'article 73, § 1, alinéa 1er, de la même loi, les mots “quatorze premiers jours” sont remplacés par les mots “huit premières semaines”.

Art. 39.

Les articles 37 et 38 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

Section 5 – Salaire garanti - neutralisation**Art. 40.**

Dans l'article 52, § 5, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d'exécution”.

Art. 41.

Dans l'article 73/1 de la même loi, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d'exécution”.

Art. 42.

Les articles 40 et 41 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

HOOFDSTUK 2. – WIJZIGING VAN HET SOCIAAL STRAFWETBOEK

Art. 43.

In boek 2, hoofdstuk 1, afdeling 3/1, van het Sociaal Strafwetboek wordt een artikel 127/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 127/1. Het re-integratietraject van de arbeidsongeschikte werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt bestraft, de werkgever die twintig of meer werknemers tewerkstelt, zoals bedoeld in artikel 33 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, zijn aangestelde of zijn lasthebber, en die, in strijd met dezelfde wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten voor de arbeidsongeschikte werknemer die, volgens de inschatting door de preventieadviseur-arbeidsarts arbeidspotentieel heeft, uiterlijk zes maanden na het begin van de arbeidsongeschiktheid van deze werknemer.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.”.

Art. 44.

In artikel 127, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133” vervangen door de woorden “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126, 127/1 en 128 tot 133”.

Art. 45.

De artikelen 43 et 44 treden in werking op 1 januari 2026.

CHAPITRE 2. – MODIFICATION DU CODE PÉNAL SOCIAL

Art. 43.

Dans le livre 2, chapitre 1er, section 3/1, du Code pénal social, il est inséré un article 127/1, rédigé comme suit:

“Art. 127/1. Le trajet de réintégration du travailleur en incapacité de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui occupe vingt travailleurs ou plus, tel que visé à l'article 33 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, son préposé ou mandataire, et qui, en violation de la même loi et de ses arrêtés d'exécution, n'a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration pour le travailleur en incapacité de travail qui, selon l'estimation du conseiller en prévention-médecin du travail, a un potentiel de travail, au plus tard six mois après le début de l'incapacité de travail de ce travailleur.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.”.

Art. 44.

Dans l'article 127, alinéa 1er, du même Code, les mots “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133” sont remplacés par les mots “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126, 127/1 et 128 à 133”.

Art. 45.

Les articles 43 et 44 entrent en vigueur le 1er janvier 2026.

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.veroeenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Frank VANDENBROUCKE, Minister van Sociale zaken
Contactpersoon beleidscel (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	Cis CAES – cis.caes@vandenbroucke.fed.be – 02/206.95.51 Wendy RANSCHAERT – wendy.ranschaert@vandenbroucke.fed.be
Overheidsdienst	FOD Sociale Zekerheid
Contactpersoon overheidsdienst (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	Sylvie Damien : sylvie.damien@minsoc.fed.be – 02/528.64.15

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, ...), de beoogde doelen van uitvoering.	
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: -- ☒ Nee

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Adviezen van het Beheerscomité van de uitkeringsverzekering voor werknemers van het RIZIV en van het Beheerscomité van de uitkeringsverzekering voor zelftsnaden van het RIZIV: 28 maart 2025 Advies van de Inspecteur van Financiën : 21 maart 2025 Akkoord van de Staatssecretaris voor Begroting: 3 april 2025

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	experten binnen de bevoegde administratie

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

1 april 2025

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3, 10, 11** en **21**, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Via de responsabilisering, is het ontwerp erop gericht de terugkeer naar de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, wat leidt tot een stijging van de inkomsten?

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

- Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp betreft de personen in arbeidsongeschiktheid en de artsen, ongeacht hun geslacht.

Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

- Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

- Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

/

- Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

/

Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

- Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

/

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Het ontwerp heeft een positieve impact op de levenskwaliteit: het hebben van, of stappen kunnen zetten naar, werk vormt een belangrijk onderdeel van het herstelproces.

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☐ Geen impact

Het ontwerp heeft een positieve impact: het beoogt de terugkeer naar het werk te vergemakkelijken voor mensen die in arbeidsongeschiktheid zijn.

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Investerings .8.

Investerings in fysiek (machines, voertuigen, infrastructuur), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringscijfer in procent van het bbp.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact Leg uit.

☒ Geen impact

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

/

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.
N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

/

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

/

5. Welke maatregelen worden genomen om deze negatieve impact te verlichten / te compenseren?

/

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving. Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. __huidige regelgeving*

b. __ontwerp van regelgeving**

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. __*

b. Huisartsen zullen de getuigschriften van arbeidsongeschiktheid via een elektronisch circuit moeten versturen.

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a. __*

b. Software

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a. __*

b. Bij de afgifte van een getuigschrift van arbeidsongeschiktheid waarvan de duur langer is dan veertien dagen of een verlenging van de erkende arbeidsongeschiktheid

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

/

Energie .12.

Energimix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtkwaliteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitat, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact Leg uit.

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.									
1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van: <table border="0"> <tr> <td>o voedselveiligheid</td> <td>o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)</td> </tr> <tr> <td>o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen</td> <td>o mobiliteit van personen</td> </tr> <tr> <td>o waardig werk</td> <td>o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)</td> </tr> <tr> <td>o lokale en internationale handel</td> <td>o vrede en veiligheid</td> </tr> </table> Indien er geen enkelen ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom. / ↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.		o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)	o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen	o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)	o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid
o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)								
o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen								
o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)								
o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid								
2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage ↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.									
3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?									

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

- :: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
- :: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
- :: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Franck VANDENBROUCKE, Ministre des Affaires sociales
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	Cis CAES – cis.caes@vandenbroucke.fed.be – 02/206.95.51 Wendy RANSCHAERT – wendy.ranschaert@vandenbroucke.fed.be
Administration compétente	SPF Sécurité sociale
Contact administration (nom, email, tél.)	Sylvie DAMIEN : sylvie.damien@minsoc.fed.be – 02/528.64.15

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d'incapacité de travail
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	L'avant-projet de loi comporte toute une série de mesures visant à renforcer la responsabilisation des différents acteurs impliqués dans la politique de « Retour au Travail » : les titulaires reconnus en incapacité de travail, les organismes assureurs et les médecins.
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : _ _ ☒ Non

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	Avis du Comité de gestion de l'assurance indemnités des travailleurs salariés de l'INAMI et du Comité de gestion de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants de l'INAMI: 28 mars 2025 Avis de l'Inspecteur des Finances : 21 mars 2025 Accord du Ministre du Budget : 3 avril 2025

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	experts internes à l'administration

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

[1er avril 2025](#)

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes. Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème. S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs. Pour les thèmes **3, 10, 11 et 21**, des questions plus approfondies sont posées. Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☐ Pas d'impact

Le projet a un impact positif : via la responsabilisation accrue des acteurs, il facilite le retour au travail des personnes en incapacité de travail, ce qui permet un accroissement des revenus.

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

☐ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☒ Pas d'impact

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

Le projet concerne les personnes en incapacité de travail et les médecins, indépendamment de leur sexe.

Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

/

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

/

S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

/

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabètes et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☐ Pas d'impact

Le projet a un impact positif sur la qualité de la vie : le fait d'avoir un travail ou d'entamer des recherches en vue d'obtenir un travail est important dans le cadre du processus de rétablissement.

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☐ Pas d'impact

Le projet a un impact positif : via la responsabilisation accrue des acteurs, il facilite le retour au travail des personnes en incapacité de travail.

Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

☐ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

☐ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

☐ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

☐ Impact positif ☐ Impact négatif Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

PME .10.

Impact sur le développement des PME.

1. Quelles entreprises sont directement et indirectement concernées par le projet ?
 Détaillez le(s) secteur(s), le nombre d'entreprises, le % de PME (< 50 travailleurs) dont le % de micro-entreprise (< 10 travailleurs).
 Si aucune entreprise n'est concernée, expliquez pourquoi.

/

↓ Si des PME sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur les PME.
 N.B. les impacts sur les charges administratives doivent être détaillés au thème 11

↓ S'il y a un impact négatif, répondez aux questions 3 à 5.

3. Ces impacts sont-ils proportionnellement plus lourds sur les PME que sur les grandes entreprises ? [O/N] > expliquez

/

4. Ces impacts sont-ils proportionnels à l'objectif poursuivi ? [O/N] > expliquez

/

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

/

Charges administratives .11.

Réduction des formalités et des obligations administratives liées directement ou indirectement à l'exécution, au respect et/ou au maintien d'un droit, d'une interdiction ou d'une obligation.

↓ Si des citoyens (cf. thème 3) et/ou des entreprises (cf. thème 10) sont concernés, répondez aux questions suivantes.

1. Identifiez, par groupe concerné, les formalités et les obligations nécessaires à l'application de la réglementation.
 S'il n'y a aucune formalité ou obligation, expliquez pourquoi.

a. __ réglementation actuelle*

b. __ réglementation en projet**

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation actuelle*, répondez aux questions 2a à 4a.

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation en projet**, répondez aux questions 2b à 4b.

2. Quels documents et informations chaque groupe concerné doit-il fournir ?

a. __ *

b. Les médecins généralistes devront envoyer les certificats d'incapacité de travail via un circuit électronique

3. Comment s'effectue la récolte des informations et des documents, par groupe concerné ?

a. __ *

b. Logiciel

4. Quelles est la périodicité des formalités et des obligations, par groupe concerné ?

a. __ *

b. Lors de la délivrance d'un certificat d'incapacité de travail qui dépasse 14 jours ou de la prolongation d'une incapacité de travail reconnue

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs ?

/

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Ressources naturelles .16.

Gestion efficace des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.			
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.	☒ Pas d'impact
--			

Autorités publiques .20.

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.			
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.	☒ Pas d'impact
--			

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.	
1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :	
○ sécurité alimentaire ○ santé et accès aux médicaments ○ travail décent ○ commerce local et international	○ revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation) ○ mobilité des personnes ○ environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre) ○ paix et sécurité
Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.	
/	
↓	S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.
2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel	
--	
↓	S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.
3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?	
--	

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (I)
NR. 77.699/2-3-4-16-VR VAN 17 JUNI 2025**

Op 29 april 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Eerste minister verzocht binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot vijfenveertig dagen*, een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'houdende diverse bepalingen'.

De titels 3 (hoofdstuk 1) en 4 (hoofdstuk 1) zijn door de tweede kamer onderzocht op 26 mei 2025. De kamer was samengesteld uit Patrick RONVAUX, kamervoorzitter, Christine HOREVOETS en Pierre-Olivier DE BROUX, staatsraden, Christian BEHRENDT en Jacques ENGLEBERT, assessoren, en Béatrice DRAPIER FACCO, griffier.

De verslagen zijn opgesteld door Anne VAGMAN, eerste auditeur-afdelingshoofd, Benoît LAGASSE en Arnaud PICQUÉ, adjunct-auditeurs, en uitgebracht door Benoît LAGASSE en Arnaud PICQUÉ.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Pierre-Olivier DE BROUX.

De titels 1, 2 en 3 (hoofdstuk 2) zijn door de derde kamer onderzocht op 22 mei 2025. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, Jan Velaers en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

De verslagen zijn uitgebracht door Kristine BAMS en Dries VAN EECKHOUTTE, eerste auditeurs-afdelingshoofd, Rein THIELEMANS, eerste auditeur, Jonas RIEMSLAGH, Katrien DIDDEN, Arne CARTON, Lennart NIJS en Lise VANDENHENDE, auditeurs, en Ronald VAN CROMBRUGGE, Peter SCHOLLEN en Sander MEERT, adjunct-auditeurs.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Elly VAN DE VELDE.

Titel 7 is door de vierde kamer onderzocht op 26 mei 2025. De kamer was samengesteld uit Bernard BLERO, kamervoorzitter, Géraldine ROSOUX en Anne-Stéphanie RENSON, staatsraden, en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Aurore PERCY, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Anne-Stéphanie RENSON.

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat de termijn van dertig dagen verlengd wordt tot vijfenveertig dagen in het geval waarin het advies gegeven wordt door de verenigde kamers met toepassing van artikel 85bis.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT (I)
N° 77.699/2-3-4-16-VR DU 17 JUIN 2025**

Le 29 avril 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Premier ministre à communiquer un avis dans un délai de trente jours prorogé à quarante-cinq jours*, sur un avant-projet de loi 'portant des dispositions diverses'.

Les titres 3 (chapitre 1er) et 4 (chapitre 1er) ont été examinés par la deuxième chambre le 26 mai 2025. La chambre était composée de Patrick RONVAUX, président de chambre, Christine HOREVOETS et Pierre-Olivier DE BROUX, conseillers d'État, et Béatrice DRAPIER FACCO, greffier.

Les rapports ont été rédigés par Anne VAGMAN, premier auditeur chef de section, Benoît LAGASSE et Arnaud PICQUÉ, auditeurs adjoints, et présentés par Benoît LAGASSE et Arnaud PICQUÉ.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Pierre-Olivier DE BROUX.

Les titres 1er, 2 et 3 (chapitre 2) ont été examinés par la troisième chambre le 22 mai 2025. La chambre était composée de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, président de chambre, Koen MUYLLE et Elly VAN DE VELDE, conseillers d'État, Jan VELAERS et Bruno PEETERS, assesseurs, et Annemie GOOSSENS, greffier.

Les rapports ont été présentés par Kristine BAMS et Dries VAN EECKHOUTTE, premier auditeurs chef de section, Rein THIELEMANS, premier auditeur, Jonas RIEMSLAGH, Katrien DIDDEN, Arne CARTON, Lennart NIJS et Lise VANDENHENDE, auditeurs, et Ronald VAN CROMBRUGGE, Peter SCHOLLEN et Sander MEERT, auditeurs adjoints.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Elly VAN DE VELDE.

Le titre 7 a été examiné par la quatrième chambre le 26 mai 2025. La chambre était composée de Bernard BLERO, président de chambre, Géraldine ROSOUX et Anne-Stéphanie RENSON, conseillers d'État, et Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, greffier.

Le rapport a été rédigé par Aurore PERCY, auditeur

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle d'Anne-Stéphanie RENSON.

* Cette prorogation résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, qui dispose que le délai de trente jours est prorogé à quarante-cinq jours dans le cas où l'avis est donné par les chambres réunies en application de l'article 85bis.

Titel 8 is door de vierde kamer onderzocht op 21 mei 2025. De kamer was samengesteld uit Bernard BLERO, kamervoorzitter, Dimitri YERNAULT, en Anne-Stéphanie RENSON, staatsraden, Christian BEHRENDT, assessor, en Charles-Henri VAN HOVE, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Stéphane TELLIER, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Anne-Stéphanie RENSON.

Titel 4 (hoofdstukken 2 en 3) is door de zestiende kamer onderzocht op 27 mei 2025. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Jan VELAERS en Johan PUT, assessoren, en Ilse ANNÉ, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Ronald VAN CROMBRUGGE, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN.

Titel 5 is door de zestiende kamer onderzocht op 5 juni 2025. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Ilse ANNÉ, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Laurens LAVRYSEN, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN.

Titel 6 is door de verenigde kamers onderzocht op 12 juni 2025. De verenigde kamers waren samengesteld uit Bernard BLERO, kamervoorzitter, voorzitter, Wouter PAS, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN, Géraldine ROSOUX, Annelies D'ESPALLIER en Anne-Stéphanie RENSON, staatsraden, Sébastien VAN DROOGHENBROECK en Johan PUT, assessoren, en Greet VERBERCKMOES en Charles-Henri VAN HOVE, griffiers.

Quentin DETIENNE, deskundige en hoogleraar socialezekerheidsrecht aan de Universiteit Luik, is bij toepassing van artikel 82, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, ter raadpleging geroepen.

Het verslag is uitgebracht door Stéphane TELLIER, eerste auditeur, Peter SCHOLLEN, Pieter AERTGEERTS en Ahmed TIOURIRINE, adjunct-auditeurs.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst is nagezien onder toezicht van Bernard BLERO en Wouter PAS.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 17 juni 2025.

*

Le titre 8 a été examiné par la quatrième chambre le 21 mai 2025. La chambre était composée de Bernard BLERO, président de chambre, Dimitri YERNAULT et Anne-Stéphanie RENSON, conseillers d'État, Christian BEHRENDT, assesseur, et Charles-Henri VAN HOVE, greffier.

Le rapport a été présenté par Stéphane TELLIER, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle d'Anne-Stéphanie RENSON.

Le titre 4 (chapitres 2 et 3) a été examiné par la seizième chambre le 27 mai 2025. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre f.f., Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Jan VELAERS et Johan PUT, assesses, et Ilse ANNÉ, greffier.

Le rapport a été présenté par Ronald VAN CROMBRUGGE, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN.

Le titre 5 a été examiné par la seizième chambre le 5 juin 2025. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre f.f., Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Ilse ANNÉ, greffier.

Le rapport a été présenté par Laurens LAVRYSEN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN.

Le titre 6 a été examiné par les chambres réunies le 12 juin 2025. Les chambres réunies étaient composées de Bernard BLERO, président de chambre, président, Wouter PAS, président de chambre f.f., Toon MOONEN, Géraldine ROSOUX, Annelies D'ESPALLIER et Anne-Stéphanie RENSON, conseillers d'État, Sébastien VAN DROOGHENBROECK et Johan PUT, assesses, et Greet VERBERCKMOES en Charles-Henri VAN HOVE, greffiers.

Quentin DETIENNE, expert et professeur de droit de la sécurité sociale à l'Université de Liège, a été appelé en consultation en application de l'article 82, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973.

Le rapport a été présenté par Stéphane TELLIER, premier auditeur, Peter SCHOLLEN, Pieter AERTGEERTS en Ahmed TIOURIRINE, auditeurs adjoints.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Bernard BLERO et Wouter PAS.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 17 juin 2025.

*

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

VORMVEREISTEN

1. Een aantal bepalingen van het voorontwerp betreffen regelingen waarvan de stellers dienen na te gaan of een aanmelding bij de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, van het Verdrag 'betreffende de werking van de Europese Unie' (hierna: VWEU) vereist is, dan wel of een vrijstellingsregeling van toepassing is en, zo dat het geval is, of aan de voorwaarden voor de toepassing daarvan is voldaan. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de artikelen 15 en 16, 18 en 19, 27 tot 29, en 48 van het voorontwerp.

Bij de artikelsgewijze bespreking wordt zo nodig nader ingegaan op dit aspect.

2. Aan de gemachtigde is gevraagd of het vormvereiste betreffende het advies van het Algemeen comité van het RIZIV is vervuld, dat voor de artikelen 93 tot 97 van het voorontwerp vereist is overeenkomstig artikel 15 van de wet van 25 april 1963 'betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale verzorging', gelezen in samenhang met artikel 213, § 2, van de wet 'betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen', gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna: de "gecoördineerde wet") en artikel 2, § 1, a), van het koninklijk besluit van 9 september 1993 'tot uitvoering van artikel 213, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994'. De gemachtigde heeft het volgende geantwoord:

"Het voorontwerp van wet werd niet voorgelegd aan het Verzekeringscomité of de Algemene Raad.

Het klopt dat in principe voorontwerpen van wet betreffende de reglementering geneeskundige verzorging overeenkomstig art 213, § 2 GVVU-wet in samenhang met artikel 15 van de wet van 25 april 1963 betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale verzorging, en met het koninklijk besluit van 9 september 1993 tot uitvoering van artikel 213, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, voor advies moeten worden voorgelegd aan één van de beheersorganen (Verzekeringscomité of Algemene Raad).

Echter wensen wij hierover ter zake nog het volgende op te merken:

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

FORMALITÉS

1. Un certain nombre de dispositions de l'avant-projet concernent des réglementations pour lesquelles les auteurs devront vérifier si une notification à la Commission européenne est requise sur la base de l'article 108, paragraphe 3, du Traité 'sur le fonctionnement de l'Union européenne' (ci-après: TFUE), ou si un régime de dispense est applicable, auquel cas on vérifiera si les conditions d'application de ce dernier sont respectées. Tel est par exemple le cas des articles 15 et 16, 18 et 19, 27 à 29, et 48 de l'avant-projet.

Le cas échéant, cet aspect sera examiné plus avant dans le commentaire des articles.

2. Interrogé sur l'accomplissement de la formalité de l'avis du Comité général de l'INAMI requise pour les articles 93 à 97 de l'avant-projet conformément à l'article 15 de la loi du 25 avril 1963 'sur la gestion des organismes d'intérêt public de sécurité sociale et de prévoyance sociale', combiné avec l'article 213, § 2, de la loi 'relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités', coordonnée le 14 juillet 1994 (ci-après: la "loi coordonnée"), et avec l'article 2, § 1er, a), de l'arrêté royal du 9 septembre 1993 'portant exécution de l'article 213, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet', le délégué a indiqué:

"Het voorontwerp van wet werd niet voorgelegd aan het Verzekeringscomité of de Algemene Raad.

Het klopt dat in principe voorontwerpen van wet betreffende de reglementering geneeskundige verzorging overeenkomstig art 213, § 2 GVVU-wet in samenhang met artikel 15 van de wet van 25 april 1963 betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale verzorging, en met het koninklijk besluit van 9 september 1993 tot uitvoering van artikel 213, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, voor advies moeten worden voorgelegd aan één van de beheersorganen (Verzekeringscomité of Algemene Raad).

Echter wensen wij hierover ter zake nog het volgende op te merken:

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

– niet alle ontwerpwetgeving wordt in de praktijk steeds aan die organen voorgelegd, dit hangt immers ook af van de concrete omstandigheden en materies waarover het ontwerp gaat. Bijvoorbeeld het ontwerp inzake de groeinorm volgt rechtstreeks uit het Regeerakkoord, enig advies daarover van een beheersorgaan zou voornamelijk maar pro forma zijn aangezien er quasi geen afwijkingsmarge is daarop;

– *in casu* was er tevens een vrij strikte tijdslijn voor wat betreft het opmaken van deze ontwerpwetgeving (in eerste instantie werd bvb. een hoogdringend advies van de Raad van State gevraagd) zodanig dat ze nog parlementair behandeld zou kunnen worden voor het zomerreces. Deze tijdslijn maakte het lastiger om de ontwerpen ook voor te leggen aan een beheersorgaan;

– hoewel het voorontwerp van wet as such dus niet werd voorgelegd in een beheersorgaan, betekent dit niet dat de onderwerpen daarin vervat niet eerder rechtstreeks of onrechtstreeks besproken werd in deze organen (zo kwam bvb. de materie inzake de economische bijdrage al eerder aan bod tijdens de begrotingsbesprekingen in het Verzekeringscomité en de Algemene Raad).

– indien het parlement de wet finaal aanneemt, is het feit dat er geen advies Verzekeringscomité of Algemene Raad werd bekomen gedekt door het aannemen van de wet.”

Geen van de redenen die de gemachtigde opgeeft, rechtvaardigt dat het vormvereiste volgens hetwelk het advies van het Algemeen comité van het RIZIV moet worden ingewonnen, niet vervuld is.

De steller van het voorontwerp moet er bijgevolg op toezien dat dat vormvereiste naar behoren vervuld wordt.

3. Artikel 109 van het voorontwerp betreft een regeling inzake de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’, gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 van die verordening, voorziet in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, namelijk de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’, te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking van persoonsgegevens.

Bijgevolg zal met betrekking tot de betrokken bepaling van het voorontwerp nog het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit moeten worden ingewonnen voor zover dit nog niet is gebeurd.

– niet alle ontwerpwetgeving wordt in de praktijk steeds aan die organen voorgelegd, dit hangt immers ook af van de concrete omstandigheden en materies waarover het ontwerp gaat. Bijvoorbeeld het ontwerp inzake de groeinorm volgt rechtstreeks uit het Regeerakkoord, enig advies daarover van een beheersorgaan zou voornamelijk maar pro forma zijn aangezien er quasi geen afwijkingsmarge is daarop;

– *in casu* was er tevens een vrij strikte tijdslijn voor wat betreft het opmaken van deze ontwerpwetgeving (in eerste instantie werd bvb. een hoogdringend advies van de Raad van State gevraagd) zodanig dat ze nog parlementair behandeld zou kunnen worden voor het zomerreces. Deze tijdslijn maakte het lastiger om de ontwerpen ook voor te leggen aan een beheersorgaan;

– hoewel het voorontwerp van wet as such dus niet werd voorgelegd in een beheersorgaan, betekent dit niet dat de onderwerpen daarin vervat niet eerder rechtstreeks of onrechtstreeks besproken werd in deze organen (zo kwam bvb. de materie inzake de economische bijdrage al eerder aan bod tijdens de begrotingsbesprekingen in het Verzekeringscomité en de Algemene Raad).

– indien het parlement de wet finaal aanneemt, is het feit dat er geen advies Verzekeringscomité of Algemene Raad werd bekomen gedekt door het aannemen van de wet”.

Aucune des raisons indiquées par le délégué ne permet de justifier l’absence de l’accomplissement de la formalité de l’avis du Comité général de l’INAMI.

L’auteur de l’avant-projet veillera par conséquent à son bon accomplissement.

3. L’article 109 de l’avant-projet concerne le traitement de données à caractère personnel.

L’article 36, paragraphe 4, du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 ‘relatif à la protection des personnes physiques à l’égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)’, combiné avec l’article 57, paragraphe 1, c), et le considérant 96 de ce règlement, prévoit une obligation de consulter l’autorité de contrôle, à savoir l’Autorité de protection des données visée dans la loi du 3 décembre 2017 ‘portant création de l’Autorité de protection des données’, dans le cadre de l’élaboration d’une proposition de mesure législative devant être adoptée par un parlement national, ou d’une mesure réglementaire fondée sur une telle mesure législative, qui se rapporte au traitement de données à caractère personnel.

Dès lors, l’avis de l’Autorité de protection des données devra encore être recueilli sur la disposition concernée de l’avant-projet, pour autant que cette formalité ne soit pas déjà accomplie.

4.1. Krachtens artikel 2, §§ 1 en 2, van de wet van 19 december 1974 'tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel' kunnen grondregelingen met betrekking tot onder andere de pensioenregeling niet dan na onderhandelingen met de representatieve vakorganisaties in de daartoe opgerichte comités worden vastgesteld. Het voorontwerp bevat dergelijke grondregelingen.² Wanneer het niet gaat om een grondregeling schrijven de artikelen 11 en 12bis van de wet in principe een overleg voor. Ook verschillende sectorwetgevingen voorzien in onderhandelings- of overlegverplichtingen.

Uit advies 77.696/2-3-16-VR dat de Raad van State, afdeling Wetgeving, op 11 mei 2025 heeft uitgebracht over het voorontwerp van programmawet blijkt dat de onderhandelingen met en de consultatie van de syndicale organisaties met betrekking tot de titel over "Pensioenen" lopende respectievelijk gepland zijn.

Er dient aan herinnerd te worden dat de onderhandelingen met de representatieve vakorganisaties voltooid moeten zijn vooraleer het wetsontwerp kan worden ingediend.

4.2. Overeenkomstig artikel 36 van de wet van 18 maart 2016 'tot wijziging van de benaming van de Rijksdienst voor Pensioenen in Federale Pensioendienst, tot integratie van de bevoegdheden en het personeel van de Pensioendienst voor de Overheidssector, van een deel van de bevoegdheden en van het personeel van de Directie-generaal Oorlogsslachtoffers, van de opdrachten 'Pensioenen' van de lokale en provinciale sectoren van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels en van HR Rail en tot overname van de gemeenschappelijke sociale dienst van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels' onderwerpt de minister die de pensioenen van de werknemers en de overheidssector onder zijn bevoegdheid heeft, behoudens in dringende gevallen, aan het advies, hetzij van de Nationale Arbeidsraad, hetzij van het Beheerscomité van de Dienst, elk voorontwerp van wet of ontwerp van organiek besluit of verordening tot wijziging van de wetgeving of reglementering in verband met het pensioen van de werknemers of betreffende het personeelskader en de structuur van de Federale Pensioendienst.

Het door de gemachtigde bezorgde advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst van 28 maart 2025 heeft geen betrekking op hoofdstuk 4 van titel 6 van het voorontwerp. Met betrekking tot dit hoofdstuk dienen de stellers het nodige te doen om aan dit vormvereiste te voldoen.

5.1. Voor zover titel 7 van het voorontwerp strekt tot wijziging van de regelgeving die van toepassing is op het Federaal agentschap voor de regulering van transport, dat het toezichthoudend orgaan vormt bedoeld in artikel 61 van de spoorcodex,

² Als grondregeling met betrekking tot de pensioenregeling moet onder meer worden beschouwd de berekeningswijze van het pensioenbedrag, met inbegrip van het in aanmerking te nemen inkomen, de tantièmes en de in aanmerking komende periodes (artikel 5 van het koninklijk besluit van 29 augustus 1985 'tot aanwijzing van de grondregelingen in de zin van artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel').

4.1. En vertu de l'article 2, §§ 1er et 2, de la loi du 19 décembre 1974 'organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats des agents relevant de ces autorités', les réglementations de base ayant trait notamment au régime de pensions ne peuvent être prises sans une négociation préalable avec les organisations syndicales représentatives au sein des comités créés à cet effet. L'avant-projet contient de telles réglementations de base². Lorsqu'il ne s'agit pas d'une réglementation de base, les articles 11 et 12bis de la loi prescrivent en principe une concertation. Plusieurs législations sectorielles prévoient également des obligations de négociation ou de concertation.

Il ressort de l'avis 77.696/2-3-16-VR que le Conseil d'État, section de législation, a donné le 11 mai 2025 sur l'avant-projet de loi-programme, que, s'agissant du titre relatif aux "Pensions", les négociations avec les organisations syndicales sont en cours et la consultation de ces dernières est planifiée.

Il y a lieu de rappeler que les négociations avec les organisations syndicales représentatives doivent être terminées avant que le projet de loi puisse être déposé.

4.2. Conformément à l'article 36 de la loi du 18 mars 2016 'portant modification de la dénomination de l'Office national des Pensions en Service fédéral des Pensions, portant intégration des attributions et du personnel du Service des Pensions du Secteur Public, d'une partie des attributions et du personnel de la Direction générale Victimes de la Guerre, des missions 'Pensions' des secteurs locaux et provinciaux de l'Office des régimes particuliers de sécurité sociale, de HR Rail et portant reprise du Service social collectif de l'Office des régimes particuliers de sécurité sociale', sauf en cas d'urgence, le ministre soumet à l'avis soit du Conseil national du travail, soit du Comité de gestion du Service, tout avant-projet de loi ou projet d'arrêté organique ou réglementaire tendant à modifier la législation ou réglementation en matière de pension des travailleurs salariés ou concernant le cadre du personnel et la structure du Service fédéral des pensions.

L'avis du Comité de gestion du Service fédéral des pensions du 28 mars 2025, transmis par le délégué, ne porte pas sur le chapitre 4 du titre 6 de l'avant-projet. Concernant ce chapitre, les auteurs doivent faire le nécessaire pour que cette formalité soit accomplie.

5.1. En ce qu'il vise à modifier la réglementation applicable à l'Agence fédérale de Régulation du Transport, qui constitue l'organe de contrôle visé à l'article 61 du Code ferroviaire, ainsi que l'autorité de régulation économique visée à l'article 52, 3°,

² Doivent notamment être considérées comme des réglementations de base ayant trait au régime de pensions, les règles fixant le calcul du montant de la pension, y compris le revenu à prendre en considération, les tantièmes et les périodes à prendre en considération (article 5 de l'arrêté royal du 29 août 1985 'déterminant les réglementations de base au sens de l'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 19 décembre 1974 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats des agents relevant de ces autorités').

alsook de economisch regulerende overheid bedoeld in artikel 52, 3°, van de wet van 20 juli 2005 'houdende diverse bepalingen', valt hij onder het begrip "reglementering op het verkeer en vervoer" in de zin van artikel 6, § 4, 3°, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'.³

Overeenkomstig die bepaling moeten de gewestregeringen bijgevolg betrokken worden bij het uitwerken van die titel.

5.2. Het dossier dat aan de afdeling Wetgeving voorgelegd is, bevat niet de akkoordbevinding van de minister van Ambtenarenzaken die vereist is met toepassing van artikel 8 van het koninklijk besluit van 20 mei 2022 'betreffende de administratieve, begrotings- en beheerscontrole'. Op een vraag in dat verband heeft de gemachtigde geantwoord dat om die akkoordbevinding was verzocht.

Er moet op toegezien worden dat dat vormvereiste vervuld wordt.

5.3. Artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 19 december 1974 'tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel' bepaalt dat de bevoegde administratieve overheden in beginsel niet dan na onderhandeling met de representatieve vakorganisaties in de daartoe opgerichte comités, grondregelingen kunnen vaststellen die onder meer betrekking hebben op het administratief statuut. Krachtens artikel 2, § 2, eerste lid, van die wet geldt die onderhandelingsplicht eveneens vooraleer wetsontwerpen of ontwerpen van decreet of van ordonnantie betreffende een van de in artikel 2, § 1, bedoelde aangelegenheden ingediend worden. Artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 29 augustus 1985 'tot aanwijzing van de grondregelingen in de zin van artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel' stelt dat onder meer de regels tot vaststelling van de aard van het dienstverband waarin de personeelsleden staan, als grondregelingen in verband met het administratief statuut beschouwd worden.⁴

Aangezien artikel 171 van het voorontwerp ertoe strekt regels vast te stellen betreffende de aard van het dienstverband waarin de personeelsleden van het Federaal agentschap voor de regulering van transport staan, moet daarover vooraf onderhandeld worden met de vakbonden.

Op een vraag in dat verband heeft de gemachtigde geantwoord dat binnenkort onderhandelingen met de vakbonden georganiseerd zouden worden.

³ Zie in die zin met name adv.RvS 75.620/4 van 22 april 2024 over een voorontwerp van wet "tot oprichting van het federaal Agentschap voor Regulering van Transport en tot wijziging van de spoorcode en de wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen".

⁴ Zie eveneens adv.RvS 33.554/4 van 19 juni 2002 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 18 december 2002 'houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 mei 2002 tussen de federale overheid en de gewesten met betrekking tot de oprichting van een Agentschap voor Buitenlandse Handel', *Parl. St.* Senaat 2001-02, nr. 1276/1, 20-23.

de la loi du 20 juillet 2005 'portant des dispositions diverses', le titre 7 de l'avant-projet relève de la notion de "réglementation relativ[e] aux communications et aux transports", au sens de l'article 6, § 4, 3°, alinéa 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles'³.

Il doit par conséquent être soumis à la procédure d'association des gouvernements de région prévue par cette disposition.

5.2. Le dossier soumis à la section de législation ne contient pas l'accord de la ministre de la fonction publique, requis en application de l'article 8 de l'arrêté royal du 20 mai 2022 'relatif au contrôle administratif, budgétaire et de gestion'. Interrogé à cet égard, le délégué a indiqué que cet accord avait été sollicité.

Il sera veillé à l'accomplissement de cette formalité.

5.3. L'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 19 décembre 1974 'organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats des agents relevant de ces autorités' prévoit qu'en principe, les autorités administratives compétentes ne peuvent, sans une négociation préalable avec les organisations syndicales représentatives au sein des comités créés à cet effet, prendre les réglementations de base ayant trait, notamment, au statut administratif. En vertu de l'article 2, § 2, alinéa 1er, de cette loi, cette obligation de négociation s'applique également avant le dépôt des projets de loi, de décret ou d'ordonnance concernant un des objets visés à l'article 2, § 1er. L'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 29 août 1985 'déterminant les réglementations de base au sens de l'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 19 décembre 1974 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats des agents relevant de ces autorités' énonce que sont considérées comme une réglementation de base ayant trait au statut administratif, notamment, les règles fixant la nature du lien de service des membres du personnel⁴.

Dès lors que l'article 171 de l'avant-projet tend à fixer des règles relatives à la nature du lien de service des membres du personnel de l'Agence fédérale de Régulation du Transport, il doit être soumis préalablement à la négociation syndicale.

Interrogé à cet égard, le délégué a indiqué que la négociation syndicale serait prochainement organisée.

³ Voir notamment en ce sens l'avis C.E. 75.620/4 donné le 22 avril 2024 sur un avant-projet de loi "créant l'Agence fédérale de Régulation du Transport et modifiant le Code ferroviaire et la loi du 20 juillet 2005 portant des dispositions diverses".

⁴ Voir également l'avis C.E. 33.554/4 donné le 19 juin 2002 sur un avant-projet devenu la loi du 18 décembre 2002 'portant assentiment à l'accord de coopération du 24 mai 2002 entre l'autorité fédérale et les régions relatif à la création d'une Agence pour le Commerce extérieur', *Doc. parl.*, Sénat, 2001-2002, n°1276/1, pp. 20-23.

Er moet op toegezien worden dat dat vormvereiste vervuld wordt.

6. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst nog wijzigingen zou ondergaan ten gevolge van het vervullen van deze vormvereisten,⁵ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

ALGEMENE OPMERKING

Verscheidene bepalingen van de aan te nemen wet, zoals de artikelen 50, 51, 53, 58, 81, 161 tot 163 en 174 ervan treden in werking op of hebben uitwerking met ingang van 30 juni of 1 juli 2025. Gelet op de datum waarop dit advies wordt gegeven en op de tijd die vereist is voor de behandeling door de Kamer van volksvertegenwoordigers, is de kans groot dat de bekendmaking van de aan te nemen wet pas na 1 juli 2025 zal gebeuren. Voor ettelijke van de voormelde bepalingen zou het problematisch zijn indien er daardoor terugwerkende kracht aan zou worden verleend, tenzij de datum van inwerkingtreding of van de uitwerking ervan in de tijd zou worden opgeschoven tot een datum die na de bekendmaking van de aan te nemen wet valt.

TITEL I – ALGEMENE BEPALING

Bij deze titel zijn geen opmerkingen te maken.

TITEL 2 – FINANCIËN

HOOFDSTUK 1

WIJZIGINGEN BETREFFENDE DE INKOMSTENBELASTINGEN

AFDELING 1 – VASTGOEDFISCALITEIT

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van afdeling 1 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken tot de opheffing van bepaalde belastingvoordelen op het vlak van de vastgoedfiscaliteit (artikelen 2 tot 14 van het voorontwerp).

Artikel 2 van het voorontwerp wijzigt artikel 14 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna: WIB 92) teneinde de mogelijkheid om interesten die betaald zijn voor schulden voor een ander onroerend goed dan de eigen woning af te trekken van de inkomsten van onroerende goederen, op te heffen vanaf het aanslagjaar 2026, ook voor lopende schulden. Artikel 3 heft artikel 145²⁴ van het WIB 92 op, waarin de belastingvermindering voor zogenaamde groene leningen is geregeld. Artikel 10 heft artikel 516, § 4, van het WIB 92 op dat voorziet in een bijkomende belastingvermindering in

⁵ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

Il sera veillé à l'accomplissement de cette formalité.

6. Si l'accomplissement de ces formalités⁵ devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État.

EXAMEN DU TEXTE

OBSERVATION GÉNÉRALE

Plusieurs dispositions de la loi à adopter, telles que les articles 50, 51, 53, 58, 81, 161 à 163 et 174, entrent en vigueur ou produisent leurs effets le 30 juin ou le 1er juillet 2025. Compte tenu de la date à laquelle le présent avis est donné et du délai requis pour le traitement par la Chambre des représentants, il y a fort à parier que la loi à adopter ne sera publiée qu'après le 1er juillet 2025. Cette situation serait problématique pour plusieurs des dispositions précitées si un effet rétroactif leur était ainsi attribué, à moins que la date de leur entrée en vigueur ou de leurs effets dans le temps soit reportée à une date postérieure à la publication de la loi à adopter.

TITRE IER – DISPOSITION GÉNÉRALE

Ce titre n'appelle aucune observation.

Titre 2 – FINANCES

CHAPITRE 1ER

MODIFICATIONS RELATIVES AUX IMPÔTS SUR LES REVENUS

SECTION 1RE – FISCALITÉ IMMOBILIÈRE

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la section 1re du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis ont pour objet de supprimer certains avantages fiscaux dans le domaine de la fiscalité immobilière (articles 2 à 14 de l'avant-projet).

L'article 2 de l'avant-projet modifie l'article 14 du Code des impôts sur les revenus 1992 (ci-après: CIR 92) afin de supprimer, à partir de l'exercice d'imposition 2026, la possibilité de déduire les intérêts payés sur des dettes contractées pour un bien immobilier autre que l'habitation propre, y compris pour les dettes en cours. L'article 3 abroge l'article 145²⁴ du CIR 92, qui règle la réduction d'impôt pour les "prêts verts". L'article 10 abroge l'article 516, § 4, du CIR 92 qui prévoit une réduction d'impôt supplémentaire en cas d'imposition commune pour les contrats conclus avant le 1er janvier 1989 au nom d'un seul

⁵ À savoir d'autres modifications que celles dont fait état le présent avis ou que celles visant à répondre aux observations formulées dans le présent avis.

geval van een gemeenschappelijke aanslag voor contracten die zijn gesloten vóór 1 januari 1989 op naam van één echtgenoot. Artikel 11 beperkt de toepassing van artikel 526, § 1 (federale belastingvermindering voor bijkomende interesten voor een andere dan de eigen woning) en § 2 (verhoogde belastingvermindering voor het federale bouwsparen), van het WIB 92 tot en met het aanslagjaar 2025. Artikel 12 heft artikel 535 van het WIB 92 op, dat betrekking heeft op de belastingvermindering voor energiezuinige woningen. Artikel 13 beperkt de toepassing van de in artikel 539 van het WIB 92 voorziene belastingvermindering voor de zogenaamde federale woonbonus tot en met het aanslagjaar 2025.

Diverse andere bepalingen van het WIB 92 worden op die opheffingen en wijzigingen afgestemd (artikelen 4 tot 9 van het voorontwerp).

Artikel 14, eerste lid, van het voorontwerp bepaalt dat de ontworpen wijzigingen van toepassing zijn vanaf het aanslagjaar 2026.

2. De belastingvoordelen die bij deze afdeling worden opgeheven, hebben betrekking op de verwerving of het behoud van een onroerend goed, of op werkzaamheden daaraan, wat in veel gevallen gepaard gaat met een lening bij een bankinstelling die over een lange periode wordt terugbetaald. Het opzet van die voordelen is dan ook dat de belastingplichtige die ervoor in aanmerking komt er gedurende meerdere, soms tientallen, jaren gebruik van kan maken.

Het is bij belangrijke wijzigingen inzake de vastgoedfiscaliteit in de inkomstenbelastingen daarom gebruikelijk dat de wetgever voorziet in een overgangsregeling, waarbij lopende overeenkomsten in beginsel onder het oorspronkelijke belastingregime blijven vallen. Dat was bijvoorbeeld het geval voor de opheffing van de belastingvermindering voor kapitaalaflossingen van hypothecaire leningen bij de programmawet van 26 december 2022. Dat belastingvoordeel werd behouden voor hypothecaire leningen die “uiterlijk op 31 december 2023” werden aangegaan.⁶

De aan te nemen wijzigingen zoals vervat in deze afdeling zijn van toepassing vanaf het aanslagjaar 2026 luidens artikel 14, eerste lid, ervan. Dat geldt, zoals in de memorie van toelichting wordt bevestigd, ook ten aanzien van overeenkomsten die reeds eerder zijn aangegaan.

3. Een fiscaalrechtelijke regel is slechts retroactief wanneer hij van toepassing is op feiten, handelingen en situaties die definitief waren voltrokken op het ogenblik dat hij in werking is getreden.

Inzake de inkomstenbelastingen ontstaat de belastingschuld definitief op de datum van afsluiting van de periode waarin de inkomsten die de belastingbasis uitmaken, verworven zijn.

des conjoints. L'article 11 limite l'application de l'article 526, § 1er (réduction d'impôt fédérale pour intérêts complémentaires pour une habitation autre que l'habitation propre) et § 2 (réduction d'impôt majorée pour l'épargne-logement fédérale), du CIR 92 jusques et y compris l'exercice d'imposition 2025. L'article 12 abroge l'article 535 du CIR 92 qui concerne la réduction d'impôt pour les habitations économes en énergie. L'article 13 limite l'application de la réduction d'impôt prévue à l'article 539 du CIR 92 pour le “bonus logement fédéral” jusques et y compris l'exercice d'imposition 2025.

D'autres dispositions du CIR 92 sont alignées sur ces abrogations et modifications (articles 4 à 9 de l'avant-projet).

L'article 14, alinéa 1er, de l'avant-projet dispose que les modifications en projet sont applicables à partir de l'exercice d'imposition 2026.

2. Les avantages fiscaux supprimés par cette section concernent l'acquisition ou la conservation d'un bien immobilier, ou des travaux qui y sont effectués, ce qui va de pair dans de nombreux cas avec un emprunt qui est contracté auprès d'un établissement bancaire et qui est remboursé sur une longue période. Dès lors, l'objectif de ces avantages est que le contribuable qui entre en ligne de compte puisse en bénéficier pendant plusieurs années, voire pendant des dizaines d'années.

Il est dès lors d'usage qu'à l'occasion d'importantes modifications apportées aux impôts sur les revenus en matière de fiscalité immobilière, le législateur prévoit un régime transitoire dans lequel les contrats en cours restent en principe soumis au régime d'imposition initial. Tel était par exemple le cas pour la suppression de la réduction d'impôt pour les amortissements en capital d'emprunts hypothécaires par la loi-programme du 26 décembre 2022. Cet avantage fiscal a été maintenu pour les emprunts hypothécaires contractés “au plus tard le 31 décembre 2023”⁶.

Selon l'article 14, alinéa 1er, de cette section, les modifications à adopter qu'elle comporte sont applicables à partir de l'exercice d'imposition 2026. Cela vaut également, ainsi que le confirme l'exposé des motifs, pour les contrats conclus précédemment.

3. Une règle de droit fiscal n'est rétroactive que si elle s'applique à des faits, actes et situations qui étaient définitifs au moment où elle est entrée en vigueur.

En matière d'impôts sur les revenus, la dette d'impôt naît définitivement à la date de clôture de la période au cours de laquelle les revenus qui constituent la base d'imposition ont été acquis.

⁶ Artikelen 110 en 111 van de programmawet van 26 december 2022.

⁶ Articles 110 et 111 de la loi-programme du 26 décembre 2022.

Bijgevolg kunnen alle wijzigingen die vóór het einde van het belastbaar tijdperk in de inkomstenbelastingen werden ingevoerd, worden toegepast zonder dat zij kunnen worden geacht een retroactief karakter te hebben.⁷

De ontworpen maatregelen hebben dan ook geen retroactief karakter.

4.1. Het Grondwettelijk Hof heeft over de voorzienbaarheid van de afschaffing van een fiscaal voordeel in het licht van het gelijkheidsbeginsel in fiscale zaken reeds het volgende geoordeeld:⁸

“B.4.1. Indien de wetgever een beleidswijziging noodzakelijk acht, vermag hij te oordelen dat zij met onmiddellijke ingang moet worden doorgevoerd en is hij in beginsel niet ertoe gehouden in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn slechts geschonden indien de overgangsregeling of de ontstentenis daarvan tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan. Dat laatste is het geval wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die het ontbreken van een te hunnen voordele ingestelde overgangsregeling kan verantwoorden.

B.4.2. Dat geldt des te meer in fiscale aangelegenheden, waar de wetgever over een ruime beoordelingsmarge beschikt, inclusief wanneer hij beslist een einde te maken aan een fiscaal voordeel en beoordeelt of die afschaffing het instellen van een overgangsregeling vereist.

Wanneer de wetgever een overgangsbepaling invoert, zelfs in fiscale aangelegenheden, ten voordele van een categorie van personen, vermag hij evenwel geen onverantwoord verschil in behandeling in te stellen ten aanzien van een categorie van personen die zich in een soortgelijke situatie zouden bevinden.

(...)

B.8.1. (...)

Daaruit vloeit voort dat de gevolgen van artikel 51 van de bestreden wet onevenredig zijn, doordat de afschaffing van het fiscaal voordeel niet voorzienbaar was voor diegenen op wie zij van toepassing is, zodat zij hun handelen daar niet op konden afstemmen, terwijl dat element een bepalende rol heeft kunnen spelen in het sluiten van de verkoop- of aannemingsovereenkomst die hen voortaan bindt.

(...)

B.9. Het bestreden artikel 51 doet aldus op buitensporige wijze afbreuk aan de rechtmatige verwachtingen van sommige belastingplichtigen, zonder dat een dwingende reden van

Par conséquent, toutes les modifications qui ont été apportées à l'impôt sur les revenus avant la fin de la période imposable peuvent être appliquées sans qu'elles puissent être réputées avoir un effet rétroactif⁷.

Dès lors, les mesures en projet n'ont pas un caractère rétroactif.

4.1. En ce qui concerne la prévisibilité de la suppression d'un avantage fiscal à la lumière du principe d'égalité en matière fiscale, la Cour constitutionnelle a déjà jugé ce qui suit:⁸

“B.4.1. Si le législateur estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat et il n'est pas tenu, en principe, de prévoir un régime transitoire. Les articles 10 et 11 de la Constitution ne sont violés que si le régime transitoire ou l'absence d'un tel régime entraîne une différence de traitement non susceptible de justification raisonnable ou s'il est porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime. Tel est le cas lorsqu'il est porté atteinte aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire établi à leur profit.

B.4.2. Il en va encore plus ainsi en matière fiscale, où le législateur dispose d'une large marge d'appréciation, en ce compris lorsqu'il décide de mettre un terme à un avantage fiscal et apprécie si ladite suppression nécessite l'aménagement d'un régime transitoire.

Toutefois, lorsqu'il instaure, même en matière fiscale, une disposition transitoire au bénéfice d'une catégorie de personnes, le législateur ne peut créer une différence de traitement injustifiée à l'égard d'une catégorie de personnes qui se trouveraient dans une situation analogue.

[...]

B.8.1. [...]

Il s'ensuit que les effets de l'article 51 de la loi attaquée sont disproportionnés en ce que la suppression de l'avantage fiscal n'était pas prévisible pour ceux auxquels elle s'applique, en sorte qu'ils n'ont pas pu agir en conséquence, alors même que cet élément a pu jouer un rôle déterminant dans la conclusion du contrat de vente ou d'entreprise qui les lie désormais.

[...]

B.9. L'article 51 attaqué porte ainsi une atteinte excessive aux attentes légitimes de certains contribuables, sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence

⁷ GwH 14 september 2023, nr. 118/2023, B.14-B.15.1.

⁸ GwH 8 mei 2013, nr. 63/2013.

⁷ C.C., 14 septembre 2023, n° 118/2023, B.14-B.15.1.

⁸ C.C., 8 mai 2013, n° 63/2013.

algemeen belang de ontstentenis van een te hunnen voordele ingestelde overgangsregeling kan verantwoorden, en schendt bijgevolg de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet.

(...) Doordat de wetgever heeft verzuimd, toen hij in een overgangsregeling voorzag voor de woningen waarvoor het conformiteitscertificaat op een bepaalde datum was uitgereikt, om die overgangsregeling tevens toe te staan voor de woningen waarvoor vóór de bekendmaking van de bestreden wet een verkoop- of aannemingsovereenkomst is gesloten, heeft hij een onverantwoord verschil in behandeling laten bestaan. Bijgevolg dienen die laatstgenoemde woningen in aanmerking te worden genomen voor de toekenning van de vanaf het aanslagjaar 2013 opgeheven belastingvermindering."

Het Hof oordeelde recentelijk over (de ontstentenis van) overgangsmaatregelen bij een beleidswijziging als volgt:⁹

"B.32. Het staat in beginsel aan de wetgever om, wanneer hij beslist nieuwe regelgeving in te voeren, te beoordelen of het noodzakelijk of opportuun is die beleidswijziging vergezeld te doen gaan van overgangsmaatregelen. Het Hof zou die keuze slechts kunnen afkeuren indien er voor de overgangsregeling of de ontstentenis daarvan geen redelijke verantwoording bestaat of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan. Dat is het geval wanneer afbreuk wordt gedaan aan de legitieme verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtzoekenden zonder dat een dwingende reden van algemeen belang de ontstentenis van een overgangsregeling voor hen kan verantwoorden. Het vertrouwensbeginsel is nauw verbonden met het rechtszekerheidsbeginsel, dat de wetgever verbiedt om zonder objectieve en redelijke verantwoording afbreuk te doen aan het belang van de rechtsonderhorigen om in staat te zijn de rechtsgevolgen van hun handelingen te voorzien.

(...)

B.36.2. (...) De door de wetgever nagestreefde doelstellingen kunnen weliswaar, zoals blijkt uit de beoordeling van het eerste middel, de invoering van de bestreden maatregelen als dusdanig verantwoorden, maar verantwoorden daarentegen niet dat die maatregelen zonder overgangperiode en binnen drie dagen na de bekendmaking van die maatregelen in het *Belgisch Staatsblad* uitwerking hebben. De betrokken werkgevers en werknemers konden redelijkerwijze niet worden geacht tussen 29 december 2023 en 1 januari 2024 de voorwaarden van een lopende flexi-jobarbeidsovereenkomst te herzien, voorwaarden die overigens deels zijn vastgelegd in de voormelde raamovereenkomst, of die flexi-jobarbeidsovereenkomst te beëindigen, teneinde een herkwalificatie in een reguliere tewerkstelling te voorkomen."

Volgens het Grondwettelijk Hof beschikt aldus de wetgever in fiscale aangelegenheden over een ruime beoordelingsmarge, inclusief wanneer hij beslist een einde te maken aan een fiscaal voordeel en beoordeelt of die afschaffing het instellen van een overgangsregeling vereist. Er wordt wel op buitensporige wijze afbreuk gedaan aan het vertrouwensbeginsel wanneer

⁹ GwH 30 januari 2025, nr. 8/2025.

d'un régime transitoire établi à leur profit, et viole partant les articles 10, 11 et 172 de la Constitution.

[...] En s'abstenant, lorsqu'il a prévu un régime transitoire pour les habitations pour lesquelles le certificat de conformité a été délivré à une date déterminée, de permettre également l'application de ce régime transitoire pour les habitations pour lesquelles un contrat de vente ou d'entreprise a été conclu avant la publication de la loi attaquée, le législateur a laissé subsister une différence de traitement injustifiée. Par conséquent, les habitations citées en dernier lieu doivent être prises en considération pour l'octroi de la réduction d'impôt abrogée à partir de l'exercice d'imposition 2013".

Concernant des mesures transitoires (l'absence de telles mesures) relatives à un changement de politique, la Cour a récemment estimé ce qui suit:⁹

"B.32. Il appartient en principe au législateur, lorsqu'il décide d'introduire une nouvelle réglementation, d'estimer s'il est nécessaire ou opportun d'assortir celle-ci de dispositions transitoires. La Cour ne pourrait censurer ce choix que si le régime transitoire ou son absence est dénué de justification raisonnable ou s'il est porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime. Tel est le cas lorsqu'il est porté atteinte aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire établi à leur profit. Le principe de confiance est étroitement lié au principe de la sécurité juridique, qui interdit au législateur de porter atteinte sans justification objective et raisonnable à l'intérêt que possèdent les sujets de droit d'être en mesure de prévoir les conséquences juridiques de leurs actes.

[...]

B.36.2. [...] Si, ainsi qu'il ressort de l'examen du premier moyen, les objectifs poursuivis par le législateur peuvent justifier l'instauration des mesures attaquées en tant que telles, ils ne justifient par contre pas que ces mesures prennent effet sans période transitoire et dans les trois jours suivant leur publication au *Moniteur belge*. Il ne pouvait pas être raisonnablement attendu des employeurs et des travailleurs qu'ils procèdent, entre le 29 décembre 2023 et le 1er janvier 2024, à une révision des conditions d'un contrat de travail flexi-job en cours, lesquelles ont d'ailleurs été partiellement fixées dans le contrat-cadre précité, ou à une résiliation de ce contrat de travail flexi-job, de manière à éviter une requalification en occupation régulière".

Selon la Cour constitutionnelle, le législateur dispose ainsi, en matière fiscale, d'une large marge d'appréciation, également lorsqu'il décide de mettre un terme à un avantage fiscal, et apprécie si cette suppression nécessite l'aménagement d'un régime transitoire. Il est toutefois porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime lorsqu'il est porté atteinte

⁹ C.C., 30 janvier 2025, n° 8/2025.

de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die de ontstentenis van een overgangsregeling kan verantwoorden.

4.2. Uit de memorie van toelichting bij het thans om advies voorgelegde voorontwerp blijkt dat de ontworpen opheffingen in het algemeen tot doel hebben het aanzienlijke begrotingstekort terug te dringen met het oog op het duurzaam verbeteren van de overheidsfinanciën en het voldoen aan de Europese verplichtingen. Daarbij wil de regeling eventuele verschuivingen van het ene naar het andere voordeel vermijden en de complexe regels van de federale woonfiscaliteit die tot rechtsonzekerheid kunnen leiden, vereenvoudigen en stroomlijnen. Nog volgens de memorie van toelichting gaat het “om voordelen voor een andere dan de eigen woning[, waarbij] de afwijkende (...) stelsels [in principe] betrekking [hebben] op leningen die reeds geruime tijd geleden werden gesloten, waardoor de verhoogde voordelen in die afwijkende stelsels die in principe bedoeld waren voor het verwerven van een eigen woning voor de betrokken belastingplichtigen in beginsel daardoor minder relevant zijn geworden”.

4.2.1. Wat de artikelen 3 en 10 tot 13 van het voorontwerp betreft, wordt in de memorie van toelichting in het bijzonder opgemerkt dat welbepaalde belastingvoordelen hun relevantie (grotendeels) hebben verloren of dat de begunstigten ervan reeds een aanzienlijk fiscaal voordeel hebben bekomen. Specifiek bij artikel 10 van het voorontwerp wees de gemachtigde ook op de doelstelling om de voordelen van het huwelijksquotiënt af te bouwen.¹⁰

In zoverre de rechtmatige verwachtingen van bepaalde categorieën van belastingplichtigen al zouden worden miskend, kan worden aangenomen dat er voor de artikelen 3 en 10 tot 13 van het voorontwerp een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die de ontstentenis van een overgangsregeling kan verantwoorden.

4.2.2. Wat artikel 2 van het voorontwerp betreft, bevat de memorie van toelichting geen bijzondere motivering met betrekking tot de opheffing van de interestaftrek bedoeld in artikel 14, eerste lid, 1°, van het WIB 92, zonder dat ter zake in een overgangsregeling wordt voorzien. Hiervoor dient te worden verwezen naar de algemene verantwoording in de memorie van toelichting (opmerking 4.2), die onder meer melding maakt van leningen die reeds geruime tijd geleden werden gesloten.

Gevraagd naar het ontbreken van een overgangsregeling in het licht van het vertrouwensbeginsel voor artikel 2 van het voorontwerp, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Door de aftrek van schulden af te schaffen, maakt men geen onderscheid meer tussen belastingplichtigen die geleend hebben voor hun onroerend goed en zo hun onroerend inkomen kunnen verlagen en zij die dat niet doen. Anderzijds

aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire.

4.2. Il ressort de l'exposé des motifs de l'avant-projet soumis présentement pour avis que les suppressions en projet ont d'une manière générale pour objectif de réduire l'important déficit budgétaire en vue d'une amélioration durable des finances publiques et du respect des obligations au regard de la réglementation européenne. Le dispositif entend en outre éviter d'éventuels glissements d'un avantage à l'autre ainsi que simplifier et rationaliser les règles complexes de la fiscalité fédérale sur le logement qui peuvent être source d'insécurité juridique. Il s'agit, toujours selon l'exposé des motifs, d'“avantages pour une habitation autre que l'habitation propre [,] les régimes dérogatoires concern[a]nt en principe des emprunts qui ont été conclus il y [a] quelque temps, ce qui rend les avantages accrus de ces régimes dérogatoires, qui étaient en principe prévus pour l'acquisition de l'habitation propre, moins pertinents pour les contribuables concernés”.

4.2.1. En ce qui concerne les articles 3 et 10 à 13 de l'avant-projet, l'exposé des motifs observe en particulier que des avantages fiscaux déterminés ne sont (en grande partie) plus pertinents ou que leurs bénéficiaires ont déjà obtenu un avantage fiscal important. En ce qui concerne plus spécifiquement l'article 10 de l'avant-projet, le délégué a également souligné l'objectif consistant à supprimer progressivement les avantages du quotient conjugal¹⁰.

Dans la mesure où il aurait déjà été porté atteinte aux attentes légitimes de certaines catégories de contribuables, il peut être admis que pour les articles 3 et 10 à 13 de l'avant-projet, il existe un motif impérieux d'intérêt général pouvant justifier l'absence de régime transitoire.

4.2.2. Quant à l'article 2 de l'avant-projet, l'exposé des motifs ne contient pas de motivation particulière concernant la suppression de la déduction des intérêts visée à l'article 14, alinéa 1er, 1°, du CIR 92, sans qu'un régime transitoire soit prévu en la matière. On se reportera sur ce point à la justification générale donnée dans l'exposé des motifs (observation 4.2), qui vise entre autres des emprunts qui ont été conclus il y quelque temps.

Interrogé quant à l'absence de régime transitoire au regard du principe de la confiance légitime pour l'article 2 de l'avant-projet, le délégué a répondu en ces termes:

“Door de aftrek van schulden af te schaffen, maakt men geen onderscheid meer tussen belastingplichtigen die geleend hebben voor hun onroerend goed en zo hun onroerend inkomen kunnen verlagen en zij die dat niet doen. Anderzijds is het

¹⁰ De gemachtigde verschafte voor deze artikelen van het voorontwerp ook verdere verduidelijking.

¹⁰ Le délégué a également fourni des explications supplémentaires pour ces articles de l'avant-projet.

is het natuurlijk wel zo dat belastingplichtigen die schulden aangaan extra kosten hebben t.o.v. belastingplichtigen die dat niet doen.

Het punt is ook wel dat de schulden voor één onroerend goed ook aftrekbaar zijn van de inkomsten van andere onroerende goederen en dat een aftrek van interesten een voordeel geeft aan marginaal tarief plus gemeentebelasting, terwijl inkomsten uit kapitaal belastbaar zijn aan ten hoogste 30 pct, waardoor het interessanter kan zijn om te lenen ipv eigen middelen te gebruiken.”

Met dit antwoord gaat de gemachtigde nog steeds niet in op de ontstentenis van een overgangsregeling. Nochtans geeft het thans geldende artikel 14, eerste lid, 1°, van het WIB 92 recht op een interestaftrek ongeacht het tijdstip waarop de “schulden (...) specifiek zijn aangegaan om onroerende goederen te verwerven of te behouden”. Het is bijgevolg mogelijk dat een belastingplichtige bijvoorbeeld in 2023 of 2024 dergelijke schulden is aangegaan in de veronderstelling te kunnen genieten van de interestaftrek. Omdat dergelijke schulden in beginsel voor een lange periode worden aangegaan, kan in die gevallen, anders dan het geval is voor andere opheffingsbepalingen, bezwaarlijk worden geargumenteed dat alle belastingplichtigen reeds een aanzienlijk of een redelijk voordeel hebben genoten op grond van de op te heffen bepaling.

Voor artikel 2 van het voorontwerp strekt het tot aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met een deugdelijke verantwoording voor de ontstentenis van een overgangsregeling bij de ontworpen opheffing van het erin bedoelde belastingvoordeel.

BIJZONDERE OPMERKING

Artikel 11

In de ontworpen wijziging van artikel 526, § 3, eerste lid, inleidende zin, van het WIB 92 (artikel 11, 3°, van het voorontwerp) schrijft men “artikel 14 zoals het bestond alvorens het werd gewijzigd door artikel 2 van de wet van [datum van deze wet]”.

Afdeling 2 – Ingekommen belastingplichtigen en ingekomen onderzoekers

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van afdeling 2 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken ertoe het bijzondere belastingstelsel voor ingekomen belastingplichtigen (hierna: BBIB) en het bijzondere belastingstelsel voor ingekomen onderzoekers (hierna: BBIO) voordeliger te maken (artikelen 15 tot 17 van het voorontwerp).

De thans geldende regeling vervat in de artikelen 32/1 en 32/2 van het WIB 92 geeft onder meer een specifieke invulling aan het begrip “eigen kosten van de werkgever” voor ingekomen belastingplichtigen en ingekomen onderzoekers. De ontworpen regeling beoogt het maximale percentage van de eigen kosten van de werkgever voor zowel het BBIB als het

natuurlijk wel zo dat belastingplichtigen die schulden aangaan extra kosten hebben t.o.v. belastingplichtigen die dat niet doen.

Het punt is ook wel dat de schulden voor één onroerend goed ook aftrekbaar zijn van de inkomsten van andere onroerende goederen en dat een aftrek van interesten een voordeel geeft aan marginaal tarief plus gemeentebelasting, terwijl inkomsten uit kapitaal belastbaar zijn aan ten hoogste 30 pct, waardoor het interessanter kan zijn om te lenen ipv eigen middelen te gebruiken”.

Par cette réponse, le délégué ne justifie toujours pas l'absence de régime transitoire. Néanmoins, l'article 14, alinéa 1er, 1°, actuellement en vigueur, du CIR 92 donne droit à une déduction des intérêts quel que soit le moment auquel les “dettes [ont été] contractées spécifiquement en vue d'acquérir ou de conserver des biens immobiliers”. Il se peut dès lors qu'un contribuable ait par exemple contracté de telles dettes en 2023 ou en 2024 en supposant pouvoir bénéficier de la déduction des intérêts. Ces dettes étant en principe contractées pour une longue période, on peut difficilement soutenir dans ces cas, contrairement à ce qui vaut pour d'autres dispositions dérogatoires, que tous les contribuables ont déjà bénéficié d'un avantage notable ou d'un avantage raisonnable en vertu de la disposition dont l'abrogation est envisagée.

En ce qui concerne l'article 2 de l'avant-projet, il est recommandé de compléter l'exposé des motifs par une justification adéquate concernant l'absence de régime transitoire accompagnant la suppression en projet de l'avantage fiscal visé.

OBSERVATION PARTICULIÈRE

Article 11

Dans la modification en projet de l'article 526, § 3, alinéa 1er, phrase liminaire, du CIR 92 (article 11, 3°, de l'avant-projet), on écrira “l'article 14 tel qu'il existait avant d'être modifié par l'article 2 de la loi du [date de cette loi]”.

Section 2 – Contribuables impatriés et chercheurs impatriés

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la section 2 du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis entendent rendre plus avantageux le régime spécial d'imposition pour les contribuables impatriés (ci-après: RSII) et le régime spécial d'imposition pour les chercheurs impatriés (ci-après: RSIC1) (articles 15 à 17 de l'avant-projet).

Le dispositif actuellement en vigueur, contenu dans les articles 32/1 et 32/2 du CIR 92, confère entre autres une portée spécifique à la notion de “dépenses propres à l'employeur” pour les contribuables impatriés et les chercheurs impatriés. Le dispositif en projet vise à relever le pourcentage maximum des dépenses propres à l'employeur tant pour le RSII que pour

BBIO te verhogen van 30 % naar 35 % van de bezoldiging (artikelen 15, 2°, en 16, 1°, van het voorontwerp). Ook wordt de minimale bezoldiging gewijzigd van 75.000 euro naar 70.000 euro per kalenderjaar (voor het BBIB) (artikel 15, 1°, van het voorontwerp) en wordt het maximumbedrag van 90.000 euro per jaar dat als eigen kosten van de werkgever wordt aanvaard, opgeheven (voor het BBIB en het BBIO) (artikelen 15, 3°, en 16, 2°, van het voorontwerp).

Artikel 17 van het voorontwerp bepaalt dat deze afdeling 2 van toepassing is vanaf het inkomstenjaar 2025.

2. Bij de invoering van het BBIB (artikel 32/1 van het WIB 92) en het BBIO (artikel 32/2 van het WIB 92), merkte de Raad van State, afdeling Wetgeving, in advies 70.434/1-2-3-4-VR van 17 november 2021¹¹ het volgende op:

“Het valt niet uit te sluiten dat het ontworpen BBIB en BBIO problemen doen rijzen in het licht van de Europese regeling inzake staatssteun en in het bijzonder artikel 107, lid 1, VWEU.¹²⁻¹³ Er wordt immers met publieke fondsen een economisch voordeel toegekend aan ondernemingen die de handel tussen lidstaten en mededinging potentieel kan beïnvloeden. Hoewel het belastingvoordeel wordt toegekend aan de ingekomen belastingplichtigen en onderzoekers, maakt het systeem het luidens de memorie van toelichting voor Belgische ondernemingen mogelijk ‘personeel met specifieke competenties, dat soms moeilijk te vinden is binnen de interne arbeidsmarkt, aan te trekken’ en ‘kunnen de nieuwe stelsels hun competitiviteit zowel op nationaal als op internationaal vlak versterken’.

Dat voordeel lijkt bovendien selectief te zijn aangezien het krachtens de ontworpen artikelen 32/1 en 32/2, § 2, 1° en 2°, van het WIB 92 (artikelen 13 en 14 van het voorontwerp) slechts aan bepaalde ondernemingen en in bepaalde gevallen wordt toegekend. In die zin kan de mededinging en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig worden beïnvloed.

Krachtens artikel 108, lid 3, VWEU, dient de Europese Commissie van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte te worden gebracht. Behalve indien een beroep kan worden gedaan op een vrijstellingsregeling, moet aan dat vormvereiste worden voldaan en kan aan de ontworpen regeling geen uitvoering worden gegeven voordat die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid.”

¹¹ Adv.RvS 70.434/1-2-3-4-VR van 17 november 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 27 december 2021, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2349/1, 221, algemene opmerking 1 bij titel 2, hoofdstuk 1, afdeling 2.

¹² Voetnoot 15 van het aangehaalde advies: Zie in dat verband de problematiek inzake *excess profit rulings* (voor een recent voorbeeld, zie HvJ, 16 september 2021, C-337/19 P, *Commissie t. Koninkrijk België e.a.*, ECLI:EU:C:2021:741).

¹³ Voetnoot 16 van het aangehaalde advies: Niet alle mogelijke toepassingen van het BBIO kunnen immers beschouwd worden als een niet-economische activiteit krachtens de mededeling van de Commissie ‘betreffende het begrip „staatssteun” in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie’ (2016/C 262/01), overwegingen 28-32.

le RSICI afin de le porter de 30 % à 35 % de la rémunération (articles 15, 2°, et 16, 1°, de l'avant-projet). La rémunération minimale est également réduite et passe de 75.000 euros à 70.000 euros par année civile (pour le RSII) (article 15, 1°, de l'avant-projet) et le montant maximum de 90.000 euros par an, accepté à titre de dépenses propres à l'employeur, est abrogé (pour le RSII et le RSICI) (articles 15, 3°, et 16, 2°, de l'avant-projet).

L'article 17 de l'avant-projet dispose que cette section 2 est applicable à partir de l'année de revenus 2025.

2. Lors de l'instauration du RSII (article 32/1 du CIR 92) et du RSICI (article 32/2 du CIR 92), le Conseil d'État, section de législation, a formulé les observations suivantes dans l'avis 70.434/1-2-3-4-VR du 17 novembre 2021¹¹:

“Il n'est pas exclu que le RSII et le RSICI, en projet, posent problème au regard des règles européennes en matière d'aide d'État et, en particulier, de l'article 107 [paragraphe 1.] du TFUE¹²⁻¹³. En effet, un avantage économique est octroyé à des entreprises au moyen de fonds publics, qui peut potentiellement avoir une incidence sur les échanges commerciaux entre les États membres et sur la concurrence. Bien que l'avantage fiscal soit accordé aux contribuables et chercheurs impatriés, le régime permet aux entreprises belges, selon l'exposé des motifs, ‘d'attirer du personnel aux compétences spécifiques, parfois difficiles à trouver sur le marché interne de l'emploi’ et ‘les nouveaux régimes ont également vocation à renforcer leur compétitivité, tant sur le plan national qu'international’.

En outre, cet avantage semble être sélectif, dès lors qu'en vertu des articles 32/1 et 32/2, § 2, 1° et 2°, en projet, du CIR 92 (articles 13 et 14 de l'avant-projet), il est uniquement accordé à certaines entreprises et seulement dans certains cas. Dans ce sens, la libre concurrence et les échanges commerciaux entre les États membres sont susceptibles d'être affectés.

En vertu de l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, la Commission européenne doit être informée en temps utile des projets tendant à instituer ou à modifier des aides. Sauf si un régime d'exemption peut être invoqué, il faut accomplir cette formalité et le régime en projet ne peut pas être mis à exécution avant que cette procédure ait abouti à une décision définitive”.

¹¹ Avis C.E. 70.434/1-2-3-4-VR du 17 novembre 2021 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 27 décembre 2021, *Doc. parl.*, Chambre, 2021-2022, n° 55-2349/1, p. 221, observation générale 1 à propos du titre 2, chapitre 1er, section 2.

¹² Note de bas de page 15 de l'avis cité: Voir à ce sujet la problématique relative aux *excess profit rulings* (pour un exemple récent, voir C.J.U.E., 16 septembre 2021, C337/19 P, *Commission c. Royaume de Belgique e.a.*, ECLI:EU:C:2021:741).

¹³ Note de bas de page 16 de l'avis cité: Toutes les applications possibles du RSICI ne peuvent, en effet, pas être considérées comme des activités non économiques en vertu de la communication de la Commission ‘relative à la notion d’“aide d’État” visée à l'article 107, paragraphe 1, du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne’ (2016/C 262/01), considérants 28-32.

De ontworpen regeling verhoogt het percentage van eigen kosten van de werkgever van 30 % naar 35 %, heft het maximumbedrag van 90.000 euro per jaar als eigen kosten van de werkgever op en verlaagt voor het BBIB de minimale bezoldiging van 75.000 euro naar 70.000 euro per kalenderjaar, zodat thans opnieuw moet worden onderzocht of voor de ontworpen regeling beroep kan worden gedaan op een vrijstellingsregeling, zoals vervat in de de-minimisverordening.¹⁴ Zo niet, dient deze afdeling van het voorontwerp te worden aangemeld bij de Europese Commissie overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het VWEU.

Gevraagd of deze afdeling van het voorontwerp reeds werd aangemeld bij de Europese Commissie, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Nee, de regeling werd in de eerste plaats opgemaakt om de drempel om van het buitenland naar de België te komen, te verlagen. De regel is m.a.w. compensatoir van aard en helemaal niet om selectief staatsteun te verlenen.”

Met dit antwoord van de gemachtigde kan geenszins worden ingestemd. Zoals reeds door de afdeling Wetgeving in voormeld advies opgemerkt, wordt er “immers met publieke fondsen een economisch voordeel toegekend aan ondernemingen die de handel tussen lidstaten en mededinging potentieel kan beïnvloeden”.

Aldus kan het ook voor de ontworpen regeling niet worden uitgesloten dat er sprake is van staatssteun. Zeker gelet op de opheffing van het maximumbedrag van 90.000 euro per jaar dat als eigen kosten van de werkgever wordt aanvaard, is het geenszins zeker dat de ontworpen regeling zonder meer onder de de-minimisverordening dan wel onder een andere vrijstellingsregeling zou kunnen vallen. Indien dit inderdaad niet het geval is, moet de ontworpen regeling worden aangemeld en kan er geen uitvoering aan worden gegeven vooraleer die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid.

3. Zoals reeds vermeld, strekken de artikelen 15 en 16 van het voorontwerp tot de verhoging van het aandeel eigen kosten van de werkgever van 30 % naar 35 % van de bezoldiging, tot de opheffing van het maximumbedrag van 90.000 euro per jaar dat als eigen kosten van de werkgever wordt aanvaard en tot de verlaging voor ingekomen belastingplichtigen van de minimale bezoldiging van 75.000 euro naar 70.000 euro.

De vraag rijst of er hierbij, in het licht van het vrije verkeer van werknemers, en meer in het bijzonder in het licht van het arrest Sopora van het Hof van Justitie,¹⁵ geen sprake is van een overcompensatie van de gemaakte kosten voor ingekomen belastingplichtigen en ingekomen onderzoekers.

¹⁴ Verordening (EU) 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun’.

¹⁵ HvJ, 24 februari 2015, C-512/13, *Sopora t. Staatssecretaris van Financiën*, ECLI:EU:C:2015:108, punten 29-30 en 35-36.

Le dispositif en projet porte de 30 % à 35 % le pourcentage des dépenses propres à l'employeur, supprime le montant maximum de 90.000 euros par an à titre de dépenses propres à l'employeur et ramène de 75.000 euros à 70.000 euros par année civile la rémunération minimale pour le RSII, de sorte qu'il faut actuellement de nouveau examiner si, pour le dispositif en projet, il peut être recouru à un régime d'exemption tel que celui prescrit par le règlement *de minimis*¹⁴. Si tel n'est pas le cas, cette section de l'avant-projet devra être notifiée à la Commission européenne conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE.

À la question de savoir si cette section de l'avant-projet a déjà été notifiée à la Commission européenne, le délégué a répondu en ces termes:

“Nee, de regeling werd in de eerste plaats opgemaakt om de drempel om van het buitenland naar de België te komen, te verlagen. De regel is m.a.w. compensatoir van aard en helemaal niet om selectief staatsteun te verlenen.”

On ne peut nullement se rallier à cette réponse du délégué. Ainsi que l'a déjà observé la section de législation dans l'avis précité, “un avantage économique est [en effet] octroyé à des entreprises au moyen de fonds publics, qui peut potentiellement avoir une incidence sur les échanges commerciaux entre les États membres et sur la concurrence”.

Ainsi, il ne peut pas non plus être exclu pour le dispositif en projet qu'il soit question d'aide d'État. Il n'est nullement certain, compte tenu *a fortiori* de l'abrogation du montant maximum de 90.000 euros par an, accepté à titre de dépenses propres à l'employeur, que le dispositif en projet puisse tout simplement relever du règlement *de minimis* ou bien d'un autre régime d'exemption. Si tel n'est effectivement pas le cas, le dispositif en projet devra être notifié et il ne pourra pas être mis à exécution avant que cette procédure ait abouti à une décision finale.

3. Ainsi qu'il a déjà été mentionné, les articles 15 et 16 de l'avant-projet visent à relever la part des dépenses propres de l'employeur pour la porter de 30 % à 35 % de la rémunération, à abroger le montant maximum de 90.000 euros par an, accepté à titre de dépenses propres à l'employeur, et à ramener de 75.000 euros à 70.000 euros la rémunération minimale pour les contribuables impatriés.

La question se pose de savoir si, dans ce cadre, au regard de la libre circulation des travailleurs, et plus particulièrement à la lumière de l'arrêt Sopora de la Cour de Justice¹⁵, il n'est pas question d'une surcompensation des frais exposés pour les contribuables impatriés et les chercheurs impatriés.

¹⁴ Règlement (UE) n° 2023/2831 de la Commission du 13 décembre 2023 ‘relatif à l'application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne aux aides *de minimis*’.

¹⁵ C.J.U.E., 24 février 2015, C-512/13, *Sopora c. Staatssecretaris van Financiën*, ECLI:EU:C:2015:108, points 29-30 et 35-36.

Dienaangaande is door de Raad van State bij de oorspronkelijke invoering van het BBIB en het BBIO het volgende opgemerkt:

“In het ontworpen BBIB en het ontworpen BBIO wordt toepassing gemaakt van een 150-kilometercriterium. In de zaak *Sopora t. Staatssecretaris van Financiën* stelde het Hof van Justitie in dat verband met betrekking tot de vergelijkbare Nederlandse regeling het volgende:¹⁶

‘Artikel 45 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale wettelijke regeling als in het hoofdgeding, waarbij een lidstaat ten gunste van werknemers die, alvorens een dienstbetrekking op zijn grondgebied te aanvaarden, in een andere lidstaat woonden, voorziet in de toekenning van een belastingvoordeel, bestaande in de forfaitaire belastingvrijstelling van een vergoeding wegens extraterritoriale kosten tot ten hoogste 30 % van de grondslag, op voorwaarde dat deze werknemers woonachtig waren op een afstand van meer dan 150 kilometer van zijn grens, tenzij deze limieten zodanig zijn vastgesteld dat deze vrijstelling systematisch aanleiding geeft tot een duidelijke overcompensatie van de werkelijk gemaakte extraterritoriale kosten, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan’.

Onder voorbehoud van hetgeen hierna wordt opgemerkt in opmerking 2 bij artikel 13, verdient het aanbeveling om in de memorie van toelichting aan te tonen dat er geen risico bestaat op een ‘duidelijke overcompensatie van de werkelijk gemaakte extraterritoriale kosten.’¹⁷

In de memorie van toelichting werd destijds het volgende geargumenteed:

“Op basis van een aantal standaardsituaties heeft de advocaat-generaal voor de Nederlandse Hoge Raad in de zaak *Sopora* de stelling verdedigd dat de Nederlandse 30 pct.-regel geen aanleiding gaf tot een duidelijke en systematische overcompensatie. In de regeling die hier wordt voorgesteld, wordt ook uitgegaan van een percentage van 30 pct. Bovendien geldt er, anders dan in de Nederlandse regeling, een maximumbedrag van 90.000 euro. Ook hier mag men er dus van uitgaan dat er geen duidelijke en systematische overcompensatie is.”¹⁸

Thans rijst aldus de vraag of er nog steeds geen sprake is van systematische overcompensatie nu voor ingekomen belastingplichtigen en ingekomen onderzoekers het maximumbedrag wordt opgeheven en het aandeel eigen kosten van de werkgever wordt verhoogd.

Hierover ondervraagd, antwoordde de gemachtigde als volgt:

À ce propos, le Conseil d'État avait formulé les observations suivantes lors de l'instauration initiale du RSII et du RSICI:

“Le RSII et le RSICI, en projet, appliquent un critère de 150 kilomètres. Dans l'affaire *Sopora c. Staatssecretaris van Financiën*, la Cour de justice a déclaré à cet égard, en ce qui concerne un régime comparable aux Pays-Bas, ce qui suit:¹⁶

‘L'article 45 TFUE doit être interprété en ce sens qu'il ne s'oppose pas à une législation nationale, telle que celle en cause au principal, par laquelle un État membre prévoit, en faveur des travailleurs qui résidaient dans un autre État membre avant d'occuper un emploi sur son territoire, l'octroi d'un avantage fiscal consistant en l'exonération forfaitaire d'une indemnité pour frais extraterritoriaux allant jusqu'à 30 % de la base imposable, à la condition que ces travailleurs aient résidé à une distance supérieure à 150 kilomètres de sa frontière, à moins que, ce qu'il appartient à la juridiction de renvoi de vérifier, ces limites aient été fixées de manière à ce que cette exonération donne systématiquement lieu à une nette surcompensation des frais extraterritoriaux réellement exposés’.

Sous réserve de ce qui est observé ci-après au point 2 à propos de l'article 13, il est recommandé de démontrer dans l'exposé des motifs qu'il n'y a pas de risque d'une 'nette surcompensation des frais extraterritoriaux réellement exposés’¹⁷.

L'exposé des motifs avançait alors les arguments suivants:

“Sur base d'un certain nombre de situations standards, l'avocat général devant le Haut Conseil Néerlandais, dans l'affaire *Sopora*, a défendu la position selon laquelle la règle néerlandaise des 30 p.c. ne donnait pas lieu à une surcompensation manifeste et systématique. Dans le régime qui est présenté ici, l'on part également d'un pourcentage de 30 p.c. De plus, contrairement au régime néerlandais, un montant maximum de 90.000 euros est ici applicable. Ici aussi, on peut donc supposer qu'il n'y a pas de surcompensation manifeste et systématique”¹⁸.

Ainsi, la question se pose maintenant de savoir s'il ne s'agit toujours pas d'une surcompensation systématique dès lors que, pour les contribuables impatriés et les chercheurs impatriés, le montant maximum est abrogé et la part des dépenses propres à l'employeur est majorée.

Interrogé à ce sujet, le délégué a donné la réponse suivante:

¹⁶ Voetnoot 17 van het aangehaalde advies: HvJ, 24 februari 2015, C-512/13, *Sopora v. Staatssecretaris van Financiën*, ECLI:EU:C:2015:108.

¹⁷ Adv.RvS 70.434/1-2-3-4-VR van 17 november 2021, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2349/1, 222, algemene opmerking 2 bij titel 2, hoofdstuk 1, afdeling 2.

¹⁸ *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2349/1, 24.

¹⁶ Note de bas de page 17 de l'avis cité: C.J.U.E., 24 février 2015, C-512/13, *Sopora c. Staatssecretaris van Financiën*, ECLI:EU:C:2015:108.

¹⁷ Avis C.E. 70.434/1-2-3-4-VR du 17 novembre 2021, *Doc. parl.*, Chambre, 2021-2022, n° 55-2349/1, p. 222, observation générale 2 concernant le titre 2, chapitre 1er, section 2.

¹⁸ *Doc. parl.*, Chambre, 2021-2022, n° 55-2349/1, p. 24.

“Het stelsel van ingekomen belastingplichtigen was ter vervanging van het oude systeem van de circulaire van buitenlandse kaderleden van 8 augustus 1983. Het systeem kreeg eindelijk een wettelijk stelsel, maar werd tegelijkertijd wel sterk verstrengd. Omdat er een zeer sterke terugval was van aanvragen, werd geoordeeld dat er een te sterke verstrenging was en dus een ondercompensatie.”

Dat er, luidens het antwoord van de gemachtigde, sprake zou zijn van een ondercompensatie impliceert niet dat de opheffing van het maximumbedrag van 90.000 euro per jaar dat als eigen kosten van de werkgever wordt aanvaard, gecombineerd met de verhoging van het percentage van de eigen kosten van de werkgever en de verlaging van de minimale bezoldiging voor ingekomen belastingplichtigen, geen aanleiding zou kunnen geven tot een overcompensatie.

Het verdient dan ook aanbeveling om in de memorie van toelichting aan te tonen waarom er geen risico bestaat op een “duidelijke overcompensatie van de werkelijk gemaakte extraterritoriale kosten” in beide bijzondere stelsels.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 17

1. Artikel 17 van het voorontwerp bepaalt dat afdeling 2 van titel 2, hoofdstuk 1, van toepassing is vanaf het inkomstenjaar 2025. De gemachtigde verduidelijkt dat het de bedoeling is dat de regeling vanaf die datum van toepassing is op “ingekomen belastingplichtigen of onderzoekers die in dienst waren of traden vanaf deze datum, en die aan de overige voorwaarden om te kunnen genieten van het stelsel voldoen en de nodige procedure hebben doorlopen”.

Het verdient aanbeveling dit minstens in de memorie van toelichting te verduidelijken.

2. De gemachtigde bevestigde dat het de bedoeling is dat de ontworpen wijzigingen van toepassing zijn op bezoldigingen betaald of toegekend vanaf 1 januari 2025.

Aangezien dit niet zonder meer blijkt uit de ontworpen regeling, dient artikel 17 van het voorontwerp dan ook in die zin te worden aangepast.¹⁹

Afdeling 3 – Flexi-jobs

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De regeling inzake flexi-jobs is ingevoerd bij de artikelen 2 tot 38 van de wet van 16 november 2015 ‘houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken’ en was destijds luidens artikel 2 ervan enkel van toepassing op de werknemers en werkgevers die ressorteren onder het paritair comité voor het hotelbedrijf of onder het paritair comité voor de uitzendarbeid

¹⁹ Naar analogie met eerdere aanpassingen aan de artikelen 32/1 en 32/2 van het WIB 92, zoals de artikelen 45 en 46 van de wet van 28 december 2023 ‘houdende diverse fiscale bepalingen’.

“Het stelsel van ingekomen belastingplichtigen was ter vervanging van het oude systeem van de circulaire van buitenlandse kaderleden van 8 augustus 1983. Het systeem kreeg eindelijk een wettelijk stelsel, maar werd tegelijkertijd wel sterk verstrengd. Omdat er een zeer sterke terugval was van aanvragen, werd geoordeeld dat er een te sterke verstrenging was en dus een ondercompensatie.”

Le fait que, selon la réponse du délégué, il serait question d’une sous-compensation n’implique pas que l’abrogation du montant maximum de 90.000 euros par an, accepté à titre de dépenses propres à l’employeur, combiné avec le relèvement du pourcentage de ces mêmes dépenses et l’abaissement de la rémunération minimale pour les contribuables impatriés, ne pourrait pas donner lieu à une surcompensation.

Il est dès lors recommandé de démontrer dans l’exposé des motifs qu’il n’y a pas de risque d’une “nette surcompensation des frais extraterritoriaux réellement exposés” dans les deux régimes particuliers.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 17

1. L’article 17 de l’avant-projet dispose que la section 2 du titre 2, chapitre 1er, est applicable à partir de l’année de revenus 2025. Le délégué a précisé qu’il s’agit de rendre le dispositif applicable à partir de cette date aux “ingekomen belastingplichtigen of onderzoekers die in dienst waren of traden vanaf deze datum, en die aan de overige voorwaarden om te kunnen genieten van het stelsel voldoen en de nodige procedure hebben doorlopen”.

Il est recommandé de préciser ce point à tout le moins dans l’exposé des motifs.

2. Le délégué a confirmé que l’intention est que les modifications en projet soient applicables aux rémunérations payées ou attribuées à partir du 1er janvier 2025.

Cette intention ne ressortant pas tout simplement du dispositif en projet, l’article 17 de l’avant-projet devra dès lors être adapté en ce sens¹⁹.

Section 3 – Flexi-jobs

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Le régime des flexi-jobs a été instauré par les articles 2 à 38 de la loi du 16 novembre 2015 ‘portant des dispositions diverses en matière sociale’ et, selon l’article 2 de celle-ci, il s’appliquait à l’époque aux seuls travailleurs et employeurs ressortissant à la commission paritaire de l’industrie hôtelière ou à la commission paritaire pour le travail intérimaire

¹⁹ Par analogie avec des adaptations antérieures des articles 32/1 et 32/2 du CIR 92, comme les articles 45 et 46 de la loi du 28 décembre 2023 ‘portant des dispositions fiscales diverses’.

indien de gebruiker ressorteert onder het paritair comité voor het hotelbedrijf.

De regeling inzake flexi-jobs is achtereenvolgens uitgebreid tot andere sectoren door de volgende regelgevingen:

artikel 33 van de programmawet van 25 december 2017;²⁰

artikel 146 van de programmawet van 26 december 2022;²¹

artikel 2 van de wet van 27 maart 2023 'houdende wijziging van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken wat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de flexi-jobs tot de chocolatiers betreft';

artikel 182 van de programmawet van 22 december 2023.²²

De programmawet van 22 december 2023 heeft daarnaast voor de toepassing van de regeling inzake flexi-jobs op al deze sectoren welbepaalde drempels ingevoerd, waaronder:

de beperking van de fiscale vrijstelling tot een bezoldiging van 12.000 euro per belastbaar tijdperk, tenzij de flexi-jobwerknemer gepensioneerd is (artikel 7, 3°) (van toepassing vanaf het aanslagjaar 2025 (artikel 11, tweede lid));

de beperking van het flexi-loon tot maximaal 150 procent van het minimale basisloon²³, tenzij een ander maximum is vastgesteld bij een door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst (artikel 184, 1°) (inwerkingtreding op 1 januari 2024 (artikel 194)).²⁴

2. De bepalingen van afdeling 3 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken tot wijziging van de regeling inzake flexi-jobs op fiscaal vlak (artikelen 18 tot 20 van het voorontwerp).

De ontworpen regeling strekt ertoe om de in artikel 38, § 1, eerste lid, 29°, van het WIB 92 bepaalde beperking van de fiscale vrijstelling tot een bezoldiging van 12.000 euro per belastbaar tijdperk voor niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers te verhogen en onderhevig te maken aan een jaarlijkse indexering.

²⁰ Zie adv.RvS 62.219/1-3-4 van 11 oktober 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 25 december 2017, *Parl. St. Kamer* 2017-18, nr. 54-2746/1, 164-206.

²¹ Zie adv.RvS 72.474/1-2-3-4 van 10 november 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 26 december 2022, *Parl. St. Kamer* 2022-23, nr. 55-3015/1, 264-324.

²² Zie adv.RvS 74.803/1-2-3-4 van 10 november 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 22 december 2023, *Parl. St. Kamer* 2023-24, nr. 55-3697/1, 277-376.

²³ Het basisloon is minimaal gelijk aan het uurloon bepaald op basis van het baremieke loon dat geldt voor de door de flexi-jobwerknemer uitgeoefende functie en dat is bepaald door een collectieve arbeidsovereenkomst (artikel 184, 2°, van de programmawet van 22 december 2023).

²⁴ Bij arrest nr. 8/2025 van 30 januari 2025 vernietigde het Grondwettelijk Hof artikel 194 van de programmawet van 22 december 2023, in zoverre het er onder meer toe leidt dat artikel 184 van die wet van toepassing is op flexi-jobarbeidsovereenkomsten gesloten vóór de bekendmaking van die wet in het *Belgisch Staatsblad*.

si l'utilisateur relève de la commission paritaire de l'industrie hôtelière.

Le régime des flexi-jobs a successivement été étendu à d'autres secteurs par les dispositions suivantes:

l'article 33 de la loi-programme du 25 décembre 2017²⁰;

l'article 146 de la loi-programme du 26 décembre 2022²¹;

l'article 2 de la loi du 27 mars 2023 'modifiant la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale en ce qui concerne l'élargissement du champ d'application des flexi-jobs aux chocolatiers';

l'article 182 de la loi-programme du 22 décembre 2023²².

En outre, la loi-programme du 22 décembre 2023 a instauré des plafonds bien déterminés pour l'application du régime des flexi-jobs à tous ces secteurs, dont:

la limitation de l'exonération fiscale à une rémunération de 12.000 euros par période imposable, sauf si le travailleur exerçant un flexi-job est pensionné (article 7, 3°) (applicable à partir de l'exercice d'imposition 2025 (article 11, alinéa 2));

la limitation du flexi-salaire à maximum 150 pourcents du salaire minimum de base²³, sauf si un plafond différent est fixé par une convention collective de travail rendue obligatoire par le Roi (article 184, 1°) (entrée en vigueur le 1er janvier 2024 (article 194)).²⁴

2. Les dispositions de la section 3 du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis ont pour objet de modifier le régime des flexi-jobs en matière fiscale (articles 18 à 20 de l'avant-projet).

Le régime en projet vise à relever la limitation de l'exonération fiscale, prévue à l'article 38, § 1er, alinéa 1er, 29°, du CIR 92, à une rémunération de 12.000 euros par période imposable pour les travailleurs non pensionnés exerçant un flexi-job, et de la soumettre à une indexation annuelle.

²⁰ Voir l'avis C.E. 62.219/1-3-4 du 11 octobre 2017 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 25 décembre 2017, *Doc. parl., Chambre*, 2017-2018, n° 54-2746/1, pp. 164-206.

²¹ Voir l'avis C.E. 72.474/1-2-3-4 du 10 novembre 2022 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 26 décembre 2022, *Doc. parl., Chambre*, 2022-2023, n° 55-3015/1, pp. 264-324.

²² Voir l'avis C.E. 74.803/1-2-3-4 du 10 novembre 2023 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 22 décembre 2023, *Doc. parl., Chambre*, 2023-2024, n° 55-3697/1, pp. 277-376.

²³ Le salaire de base est au moins égal au salaire horaire déterminé sur la base du salaire barémique applicable à la fonction exercée par le travailleur exerçant un flexi-job et fixé par une convention collective de travail (article 184, 2°, de la loi-programme du 22 décembre 2023).

²⁴ Par son arrêt n° 8/2025 du 30 janvier 2025, la Cour constitutionnelle a annulé l'article 194 de la loi-programme du 22 décembre 2023, en ce qu'il a notamment pour effet que l'article 184 de cette loi est applicable aux contrats de travail flexi-job conclus avant la publication de cette loi au *Moniteur belge*.

Daartoe wordt in het voormelde artikel het bedrag “12.000 euro” vervangen door het (niet-geïndexeerde) bedrag “8.955 euro” (artikel 18 van het voorontwerp)²⁵ en wordt in artikel 178, § 5, 1°, van het WIB 92, dat de niet-indexering van bepaalde in het WIB 92 vermelde bedragen voorschrijft, de vermelding van artikel 38, § 1, eerste lid, 29°, van het WIB 92 weggelaten (artikel 19).

Artikel 20 van het voorontwerp bepaalt dat deze afdeling van de aan te nemen wet van toepassing is vanaf het inkomstenjaar 2025.

3. In het licht van de staatssteunregels rijst bij de om advies voorgelegde regeling inzake flexi-jobs de vraag in welke mate de (versoepeling van die) regeling kan worden ingepast in de voorwaarden van verordening (EU) 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun’.²⁶ Naast de naleving van een maximumbedrag, is onder meer ook vereist dat er sprake is van transparante steun²⁷ en gelden bovendien bijzondere verplichtingen inzake de monitoring.²⁸⁻²⁹

Aldus werd aan de gemachtigde gevraagd hoe in de praktijk de naleving van artikel 38 van de wet van 16 november 2015, dat voorziet in de toepassing van de de-minimissteun op de regeling inzake flexi-jobs, zal worden gewaarborgd, rekening houdend met de door het voorontwerp beoogde versoepeling. Hierop antwoordde de gemachtigde als volgt:

À cet effet, le montant de “12.000 euros” est remplacé dans l’article précité par le montant (non indexé) de “8.955 euros” (article 18 de l’avant-projet)²⁵ et la mention de l’article 38, § 1er, alinéa 1er, 29°, du CIR 92 est omise de l’article 178, § 5, 1°, du CIR 92, qui prescrit la non-indexation de certains montants mentionnés dans le CIR 92 (article 19).

L’article 20 de l’avant-projet dispose que cette section de la loi à adopter est applicable à partir de l’année de revenus 2025.

3. Au regard du régime des aides d’État, la question se pose à propos du régime des flexi-jobs soumis pour avis de savoir dans quelle mesure (l’assouplissement de) ce régime peut s’inscrire dans les conditions du règlement (UE) 2023/2831 de la Commission du 13 décembre 2023 ‘relatif à l’application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l’Union européenne aux aides de minimis’²⁶. Outre le respect d’un plafond, il doit notamment également être question d’aides transparentes²⁷ et des obligations particulières s’appliquent par ailleurs en matière de monitoring.²⁸⁻²⁹

Il a ainsi été demandé au délégué comment le respect de l’article 38 de la loi du 16 novembre 2015, qui prévoit l’application des aides de minimis au régime des flexi-jobs, sera garanti dans la pratique, compte tenu de l’assouplissement que l’avant-projet envisage. Le délégué a répondu à cette question comme suit:

²⁵ Luidens de memorie van toelichting komt dit voor het inkomstenjaar 2025 neer op een geïndexeed bedrag van 18.000 euro.

²⁶ Deze verordening vervangt verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun’ en is in werking getreden op 1 januari 2024 (artikel 8). In advies 74.803/1-2-3-4 van 10 november 2023 heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State gewezen op de verschillende voorwaarden vervat in verordening (EU) nr. 1407/2013, waarvan de naleving noodzakelijk is opdat staatssteun is vrijgesteld van de aanmelding voorgeschreven in artikel 108, lid 3, van het VWEU. Volgens de Raad was het niet duidelijk hoe de voorwaarden vervat in verordening (EU) nr. 1407/2013 en verordening (EU) nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 ‘inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de landbouwsector’ daadwerkelijk in acht (kunnen) worden genomen bij de toepassing van het stelsel van de flexi-jobs: adv.RvS 74.803/1-2-3-4 van 10 november 2023, *Parl.St. Kamer* 2023-24, nr. 55-3697/1, 360-361, algemene opmerking 1.3.2 bij hoofdstuk 4 van dat voorontwerp.

²⁷ Artikel 4, lid 1, van verordening (EU) 2023/2831.

²⁸ Artikel 6, leden 1 tot 6, van verordening (EU) 2023/2831.

²⁹ Zie in diezelfde zin: adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025 over een wetsvoorstel ‘tot wijziging van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken en het Wetboek van inkomstenbelastingen 1992 wat de flexi-jobs in de horecasector betreft’, *Parl.St. Kamer* 2024-25, nr. 56-207/2, 5-6, opmerking 3, en adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025 over een wetsvoorstel ‘tot wijziging van diverse bepalingen voor wat betreft de opheffing van de tewerkstellingsbeperkingen inzake flexi-jobs’, *Parl.St. Kamer* 2024-25, nr. 56-374/2, 5-6, opmerking 3.

²⁵ Selon l’exposé des motifs, cela revient pour l’année de revenus 2025 à un montant indexé de 18.000 euros.

²⁶ Ce règlement remplace le règlement (UE) n° 1407/2013 de la Commission du 18 décembre 2013 ‘relatif à l’application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l’Union européenne aux aides de minimis’ et est entré en vigueur le 1er janvier 2024 (article 8).

Dans son avis 74.803/1-2-3-4 du 10 novembre 2023, la section de législation du Conseil d’État a relevé les différentes conditions prévues dans le règlement (UE) n° 1407/2013, dont le respect est nécessaire pour que les aides d’État soient exemptées de la notification prescrite par l’article 108, paragraphe 3, du TFUE. Selon le Conseil, il n’apparaissait pas clairement comment les conditions prévues par le règlement (UE) n° 1407/2013 et le règlement (UE) n° 1408/2013 de la Commission du 18 décembre 2013 ‘relatif à l’application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l’Union européenne aux aides de minimis dans le secteur de l’agriculture’ sont (peuvent) effectivement (être) respectées dans le cadre de l’application du système des flexi-jobs: avis C.E. 74.803/1-2-3-4 du 10 novembre 2023, *Doc. parl., Chambre*, 2023-2024, n° 55-3697/1, pp. 360-361, observation générale 1.3.2 sur le chapitre 4 de cet avant-projet.

²⁷ Article 4, paragraphe 1, du règlement (UE) n° 2023/2831.

²⁸ Article 6, paragraphes 1 à 6, du règlement (UE) 2023/2831.

²⁹ Voir dans ce même sens: l’avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025 sur une proposition de loi ‘modifiant la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale et le Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne les flexi-jobs dans le secteur horeca’, *Doc. parl., Chambre*, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 5-6, observation 3, et l’avis C.E. 77.279/3 du 18 février 2025 sur une proposition de loi ‘modifiant diverses dispositions en ce qui concerne la suppression des restrictions applicables à l’exercice de flexi-jobs’, *Doc. parl., Chambre*, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 5-6, observation 3.

“De regeling inzake de flexi jobs is ons inziens geen selectieve staatsteun, en dient derhalve niet verder opgevolgd te worden.”

Met dit antwoord van de gemachtigde kan geenszins worden ingestemd. De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft reeds meermaals in haar adviezen erop gewezen dat de sectoren en ondernemingen die gebruik kunnen maken van het stelsel van flexi-jobs een economisch voordeel genieten dat moet worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het VWEU. Een dergelijke steunregeling moet overeenkomstig artikel 108, lid 3, van het VWEU in beginsel voorafgaandelijk worden aangemeld bij de Europese Commissie.³⁰

Dat de wetgever zich daarvan bewust was bij de invoering en uitbreiding van de flexi-jobregeling, blijkt uit de vermelding in artikel 38 van de wet van 16 november 2015 dat de regeling toegepast wordt binnen de grenzen en met inachtneming van de voorwaarden vervat in verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun’, die de algemene de-minimisregeling bevatte,³¹ of van verordening (EU) nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 ‘inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun in de landbouwsector’, die een specifieke de-minimisregeling voor de landbouwsector bevat, en de eventuele latere wijzigingen van deze verordeningen.

Het stelsel van de flexi-jobs wordt gekenmerkt door een gunstige regeling op fiscaal vlak en op het vlak van socialezekerheidsbijdragen. Op het flexi-loon en het flexi-vakantiegeld is een bijzondere socialezekerheidsbijdrage van 28 % verschuldigd.³² Indien daadwerkelijk aan die bijzondere bijdrage onderworpen, zijn de bezoldigingen betaald of toegekend aan niet-gepensioneerden ter uitvoering van de flexi-jobarbeids-overeenkomst tot 12.000 euro per belastbaar tijdperk vrijgesteld in de personenbelasting. De ontworpen regeling strekt ertoe om vanaf het inkomstenjaar 2025 het plafond van die fiscale

“De regeling inzake de flexi jobs is ons inziens geen selectieve staatsteun, en dient derhalve niet verder opgevolgd te worden”.

On ne peut nullement se rallier à cette réponse du délégué. Dans ses avis, la section de législation du Conseil d'État a déjà souligné à plusieurs reprises que les secteurs et entreprises qui peuvent recourir au système des flexi-jobs bénéficient d'un avantage économique qu'il faut considérer comme étant une aide d'État au sens de l'article 107, paragraphe 1, du TFUE. Conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, un tel régime d'aide doit en principe être préalablement notifié à la Commission européenne³⁰.

Le fait que le législateur en était conscient lorsqu'il a introduit et étendu le régime des flexi-jobs ressort de la mention, à l'article 38 de la loi du 16 novembre 2015, que le régime s'applique dans les limites et le respect des conditions inscrites dans le règlement (UE) n°1407/2013 de la Commission du 18 décembre 2013 ‘relatif à l'application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne aux aides de minimis’ qui contenait le règlement de minimis général³¹, ou dans le règlement (UE) n° 1408/2013 de la Commission du 18 décembre 2013 ‘relatif à l'application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne aux aides de minimis dans le secteur de l'agriculture’, qui comporte un règlement de minimis spécifique au secteur agricole, ainsi que des éventuelles modifications ultérieures de ces règlements.

Le système des flexi-jobs se caractérise par un régime favorable sur le plan fiscal et du point de vue des cotisations de sécurité sociale. Une cotisation spéciale de sécurité sociale de 28 % est due sur le flexi-salaire et le flexi-pécule de vacances³². Si elles sont effectivement soumises à cette cotisation spéciale, les rémunérations payées ou octroyées en exécution du contrat de travail flexi-job à des personnes non pensionnées sont exonérées de l'impôt des personnes physiques jusqu'à 12.000 euros par période imposable. Le régime en projet vise à porter le plafond de cette exonération fiscale

³⁰ Zie adv.RvS 74.803/1-2-3-4 van 10 november 2023, *Parl.St.* Kamer 2023-24, nr. 3697/1, 358 en 361, opmerking 1.1 en 1.4 bij titel 11, hoofdstuk 4; adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl.St.* Kamer 2024-25, nr. 56-207/2, 5-6, opmerking 3; adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025, *Parl.St.* Kamer 2024-25, nr. 56-374/2, 5-6, opmerking 3; adv.RvS 77.355/16 van 21 januari 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 31 januari 2025 ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 april 2024 tot uitvoering van artikel 2, §§ 1 en 2, van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken, met betrekking tot het toepassingsgebied van de flexi-jobs’, opmerkingen 4.1 tot 4.4 en adv.RvS 77.644/3 van 13 mei 2025 over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van het KB/WIB 92 met het oog op de uitbreiding van het toepassingsgebied van de vrijstelling van de bezoldigingen voor prestaties in het kader van een flexi-job naar de sector van de zeevisserij’, opmerking 4.1.

³¹ En waarvoor inmiddels verordening (EU) 2023/2831 in de plaats is gekomen.

³² Overeenkomstig artikel 38, § 3 *sexdecies*, van de wet van 29 juni 1981 ‘houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers’.

³⁰ Voir l'avis C.E. 74.803/1-2-3-4 du 10 novembre 2023, *Doc. parl.*, Chambre, 2023-2024, n° 3697/1, pp. 358 et 361, observations 1.1 et 1.4 sur le titre 11, chapitre 4; l'avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 5-6, observation 3; l'avis C.E. 77.279/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 5-6, observation 3; l'avis C.E. 77.355/16 du 21 janvier 2025 sur un projet devenu l'arrêté royal du 31 janvier 2025 ‘modifiant l'arrêté royal du 18 avril 2024 portant exécution de l'article 2, §§ 1er et 2, de la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale, en ce qui concerne le champ d'application des flexi-jobs’, observations 4.1 à 4.4, et l'avis C.E. 77.644/3 du 13 mai 2025 sur un projet d'arrêté royal ‘modifiant l'AR/CIR 92 en vue d'élargir le champ d'application de l'exonération des rémunérations pour des prestations fournies dans le cadre d'un flexi-job au secteur de la pêche maritime’, observation 4.1.

³¹ Et auquel s'est entre-temps substitué le règlement (UE) 2023/2831.

³² Conformément à l'article 38, § 3 *sexdecies*, de la loi du 29 juin 1981 ‘établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés’.

vrijstelling te verhogen tot (geïndexeerd) 18.000 euro en dat bedrag tevens onderhevig te maken aan indexering voor de navolgende belastbare tijdperken.

De thans om advies voorgelegde versoepeling van de regeling inzake flexi-jobs dient dan ook te worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het VWEU. Bijgevolg moet de ontworpen regeling in beginsel voorafgaandelijk worden aangemeld bij de Europese Commissie, tenminste voor zover geen vrijstellingsregeling van toepassing is.

Overigens is het voor de Raad van State niet duidelijk hoe de voorwaarden vervat in verordening (EU) 2023/2831 daadwerkelijk in acht (kunnen) worden genomen bij de toepassing van de ontworpen regeling inzake flexi-jobs. Hierbij dient dan ook een voorbehoud te worden geformuleerd.

Het staat aan de stellers van het voorontwerp om de ontworpen wijzigingen aan een grondig bijkomend onderzoek te onderwerpen (ook inzake transparante steun en monitoring). In elk geval dient te worden nagegaan of de redactie van artikel 38 van de wet van 16 november 2015 niet moet worden aangepast.

Indien de ontworpen verhoging van de beperking van de fiscale vrijstelling niet ten volle kan worden ingepast binnen de voorwaarden van verordening (EU) 2023/2831 of van verordening (EU) nr. 1408/2013, moeten de betrokken bepalingen van het voorontwerp alsnog worden aangemeld met toepassing van artikel 108, lid 3, van het VWEU.³³

Daarbij moet erop worden gewezen dat niet-aangemelde staatssteun *per se* onwettig is (zelfs indien ze verenigbaar verklaard zou kunnen worden indien ze correct werd aangemeld),³⁴ en die onwettigheid moet door elke rechter, desnoods ambts-halve, worden opgeworpen,³⁵ zonder dat de begunstigden van de steun zich op een opgewekt vertrouwen kunnen beroepen om de terugbetaling van de steun (met interest) te verhinderen.³⁶

³³ Zie een gelijkaardige opmerking in adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-207/2, 5-6, opmerking 3, en in adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-374/2, 5-6, opmerking 3.

³⁴ HvJ 8 december 2011, C-275/10, *Residex Capital IV*, ECLI:EU:C:2011:814, punt 28, met verwijzing naar arresten van 21 november 1991, C-354/90, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires en Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, ECLI:EU:C:1991:440, punt 17, 27 oktober 2005, C-266/04-C-270/04, C-276/04 en C-321/04-C-325/04, *Distribution Casino France e.a.*, ECLI:EU:C:2005:657, punt 30, en 5 maart 2015, C-667/13, *Estado Português*, ECLI:EU:C:2015:151, punten 59 en 60.

³⁵ HvJ 18 juli 2007, C-119/05, *Lucchini*, ECLI:EU:C:2007:434, punt 61; HvJ 26 oktober 2016, C-590/14 P, *Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE*, ECLI:EU:C:2016:797, punten 98-101.

³⁶ HvJ 20 maart 1997, C-24/95, *Alcan*, ECLI:EU:C:1997:163; HvJ 29 april 2004, C-278/00, *Helleense Republiek*, ECLI:EU:C:2004:239, punt 108. Zie ook: N. De Vos, "De rol van het Europese en het Belgische vertrouwensbeginsel bij de terugvordering van Europese subsidies en staatssteun", *RW* 2012-13, p. 130-131, nrs. 26 en 30; T. CORTHAUT, K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL (ed.), *EU Constitutional Law*, OUP, 2021, p. 299, nr. 9-028.

à 18.000 euros (indexés) à partir de l'année de revenus 2025 et à soumettre également ce montant à une indexation pour les périodes imposables suivantes.

L'assouplissement du régime des flexi-jobs, soumis actuellement pour avis, doit dès lors être considéré comme une aide d'État au sens de l'article 107, paragraphe 1, du TFUE. Par conséquent, le régime en projet doit en principe être préalablement notifié à la Commission européenne, du moins dans la mesure où aucun régime d'exemption n'est applicable.

Le Conseil d'État n'aperçoit d'ailleurs pas comment les conditions prévues dans le règlement (UE) 2023/2831 sont (peuvent) effectivement (être) respectées dans le cadre de l'application du régime en projet des flexi-jobs. À cet égard, il convient dès lors de formuler une réserve.

Il incombe aux auteurs de l'avant-projet de réexaminer les modifications en projet de manière approfondie (également en ce qui concerne les aides transparentes et le monitoring). En tout état de cause, il faudra vérifier si la rédaction de l'article 38 de la loi du 16 novembre 2015 ne doit pas être adaptée.

Si l'augmentation en projet de la limitation de l'exonération fiscale ne peut pas s'inscrire pleinement dans les conditions du règlement (UE) 2023/2831 ou du règlement (UE) n° 1408/2013, les dispositions concernées de l'avant-projet devront encore être notifiées en application de l'article 108, paragraphe 3, du TFUE³³.

Par ailleurs, il convient de souligner qu'une aide d'État non notifiée est tout à fait illégale (même si elle pourrait être déclarée compatible si elle était correctement notifiée)³⁴, et cette illégalité doit être soulevée, au besoin d'office, par chaque juge³⁵, sans que les bénéficiaires de l'aide puissent se prévaloir de la confiance suscitée pour empêcher son remboursement (avec intérêts)³⁶. Le juge national – en Belgique également la

³³ Voir une observation similaire dans l'avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 5-6, observation 3, et dans l'avis C.E. 77.279/3 van 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 5-6, observation 3.

³⁴ C.J.U.E., 8 décembre 2011, C-275/10, *Residex Capital IV*, ECLI:EU:C:2011:814, point 28, avec référence à des arrêts du 21 novembre 1991, C-354/90, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, ECLI:EU:C:1991:440, point 17; C.J.U.E., 27 octobre 2005, C-266/04-C-270/04, C-276/04 et C-321/04-C-325/04, *Distribution Casino France e.a.*, ECLI:EU:C:2005:657, point 30; C.J.U.E., 5 mars 2015, C-667/13, *Estado Português*, ECLI:EU:C:2015:151, points 59 et 60.

³⁵ C.J.U.E., 18 juillet 2007, C-119/05, *Lucchini*, ECLI:EU:C:2007:434, point 61; C.J.U.E., 26 octobre 2016, C-590/14 P, *Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE*, ECLI:EU:C:2016:797, points 98-101.

³⁶ C.J.U.E., 20 mars 1997, C-24/95, *Alcan*, ECLI:EU:C:1997:163; C.J.U.E., 29 avril 2004, C-278/00, *République hellénique*, ECLI:EU:C:2004:239, point 108. Voir également: N. De Vos, "De rol van het Europese en het Belgische vertrouwensbeginsel bij de terugvordering van Europese subsidies en staatssteun", *RW* 2012-13, pp. 130-131, n°s 26 et 30; T. CORTHAUT, K. LENAERTS et P. VAN NUFFEL (ed.), *EU Constitutional Law*, OUP, 2021, p. 299, n° 9-028.

De nationale rechter – in België ook het Grondwettelijk Hof³⁷ – is bevoegd om vast te stellen of een maatregel als nieuwe staatssteun moet worden aangemerkt en of, indien dat het geval is, die maatregel bij de Commissie moest worden aangemeld alvorens tot uitvoering te worden gebracht.³⁸ Zelfs indien de Europese Commissie achteraf alsnog zou besluiten tot de verenigbaarheid van de staatssteunregeling met de interne markt, zullen de ontvangers van de staatssteun overigens verplicht worden om rente te betalen op de steun die ze voor die Commissiebeslissing hebben ontvangen.³⁹

4. Het voorontwerp beoogt de regeling inzake flexi-jobs te versoepelen voor de niet-gepensioneerde werknemers, door een verhoging van de beperking van de fiscale vrijstelling tot een bezoldiging van (geïndexeerd) 18.000 euro per belastbaar tijdperk, telkens jaarlijks geïndexeerd. De vraag rijst of de voorgestelde regeling in overeenstemming kan worden geacht met het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel.

Zowel naar aanleiding van het invoeren van de regeling inzake flexi-jobs⁴⁰ als bij de achtereenvolgende uitbreidingen ervan,⁴¹ heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State opmerkingen geformuleerd over de verzoenbaarheid ervan met het gelijkheidsbeginsel, omdat de tewerkstelling via flexi-jobs gepaard gaat met een bijzondere regeling op arbeids-, socialezekerheids- en fiscaalrechtelijk vlak.

Zoals bekend sluiten de grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

Cour constitutionnelle³⁷ – est compétent pour établir si une mesure doit être qualifiée d'aide d'État nouvelle et si, dans l'affirmative, celle-ci devait être notifiée à la Commission avant d'être mise à exécution³⁸. Au demeurant, même si la Commission européenne devait encore conclure ultérieurement que le régime d'aides d'État est compatible avec le marché intérieur, les bénéficiaires de l'aide d'État seraient obligés de payer des intérêts sur l'aide qu'ils ont reçue avant cette décision de la Commission³⁹.

4. L'avant-projet vise à assouplir le régime des flexi-jobs pour les travailleurs non pensionnés en portant la limitation de l'exonération fiscale à une rémunération de 18.000 euros (indexés) par période imposable, avec indexation annuelle. La question se pose de savoir si le régime proposé peut être réputé conforme au principe constitutionnel d'égalité.

Tant à la suite de l'instauration du régime des flexi-jobs⁴⁰ que lors de ses extensions successives⁴¹, la section de législation du Conseil d'État a formulé des observations quant à leur compatibilité avec le principe d'égalité, dès lors que l'emploi via flexi-jobs est assorti d'un régime spécial sur le plan du droit du travail, de la sécurité sociale et de la fiscalité.

Nul n'ignore que les règles constitutionnelles d'égalité et de non-discrimination n'excluent pas qu'une différence de traitement soit établie entre des catégories de personnes, pour autant qu'elle repose sur un critère objectif et qu'elle soit raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit être appréciée compte tenu de l'objectif et des effets de la mesure et de la nature des principes applicables en la matière; le principe d'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but poursuivi.

³⁷ GwH 7 novembre 2013, nr. 145/2013, B.2.2; GwH 17 juli 2014, nr. 106/2014, B.27.2; GwH 17 september 2015, nr. 114/2015, B.30.2.

³⁸ GwH 6 april 2011, nr. 50/2011, B.12.3.1 tot B.12.3.4; GwH 17 juli 2014, nr. 106/2014, B.27.2; GwH 5 februari 2015, nr. 15/2015, B.6.3 en B.6.4; GwH 17 september 2015, nr. 114/2015, B.30.2.

³⁹ HvJ 15 december 2022, C-470/20, AS *Veejam*, ECLI:EU:C:2022:981, punten 54-62.

⁴⁰ Adv.RvS 57.517/1 van 12 juni 2015 over een voorontwerp dat onder meer heeft geleid tot de wet van 16 november 2015, *Parl. St. Kamer* 2014-15, nr. 54-1297/1, 52-54, opmerkingen 13.2 en 13.3.

⁴¹ Adv.RvS 62.219/1-3-4 van 11 oktober 2017, *Parl. St. Kamer* 2017-18, nr. 54-2746/1, 168-170, algemene opmerkingen 2 en 3 bij titel 2, hoofdstuk 3, en adv.RvS 72.474/1-2-3-4 van 10 november 2022, *Parl. St. Kamer* 2022-23, nr. 55-3015/1, 311 en 312, algemene opmerking bij titel 8, hoofdstuk 3.

Zie ook voor een soortgelijke analyse: adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-207/2, 6-10, opmerking 4, en adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-374/2, 6-8, opmerking 4.

³⁷ C.C., 7 novembre 2013, n° 145/2013, B.2.2; C.C., 17 juillet 2014, n° 106/2014, B.27.2; C.C., 17 septembre 2015, n° 114/2015, B.30.2.

³⁸ C.C., 6 avril 2011, n° 50/2011, B.12.3.1 à B.12.3.4; C.C., 17 juillet 2014, n° 106/2014, B.27.2; C.C., 5 février 2015, n° 15/2015, B.6.3 et B.6.4; C.C., 17 septembre 2015, n° 114/2015, B.30.2.

³⁹ C.J.U.E., 15 décembre 2022, C-470/20, AS *Veejam*, ECLI:EU:C:2022:981, points 54-62.

⁴⁰ Avis C.E. 57.517/1 du 12 juin 2015 sur un avant-projet devenu notamment la loi du 16 novembre 2015, *Doc. parl.*, Chambre, 2014-2015, n° 54-1297/1, pp. 52-54, observations 13.2 et 13.3.

⁴¹ Avis C.E. 62.219/1-3-4 du 11 octobre 2017, *Doc. parl.*, Chambre, 2017-2018, n° 54-2746/1, pp. 168-170, observations générales 2 et 3 à propos du titre 2, chapitre 3, et l'avis C.E. 72.474/1-2-3-4 du 10 novembre 2022, *Doc. parl.*, Chambre, 2022-2023, n° 55-3015/1, pp. 311 et 312, observation générale sur le titre 8, chapitre 3. Voir aussi pour une analyse similaire: l'avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 6-10, observation 4, et l'avis C.E. 77.279/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 6-8, observation 4.

In de memorie van toelichting wordt ter verantwoording van de voorgestelde versoepeling voor de regeling inzake flexi-jobs gewezen op het volgende:

“Een flexi-job biedt de kans aan heel wat mensen om op een eenvoudige en flexibele manier iets bij te verdienen wanneer zij dat zelf wensen en kunnen. In 2024 waren er 177.952 niet-gepensioneerde personen met een flexi-job. Die 177.952 niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers zorgden voor een extra inkomen dat 454 miljoen euro aan extra koopkracht vertegenwoordigt.

In het kader van haar voornemen om een antwoord te bieden op de nood naar meer flexibiliteit in een veranderende arbeidsmarkt stelt de regering voor om die belastingvrijstelling voor niet-gepensioneerden vanaf inkomstenjaar 2025 op te trekken tot 18.000 euro en dit bedrag ook jaarlijks te indexeren.”

Gevraagd om nadere toelichting hieromtrent, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Vooreerst wordt opgemerkt dat tot en met inkomstenjaar 2023 de inkomsten uit een flexi-job ook voor niet gepensioneerden zonder beperking waren vrijgesteld. Vanaf inkomstenjaar 2024 werd voor niet-gepensioneerden een plafond van 12.000 euro ingevoerd. Dit plafond wordt nu verhoogd tot 18.000 euro.

De verhoging van het plafond kadert binnen de doelstelling van de regering om meer in te zetten op flexibel werken door onder meer een verdere uitbreiding van de sectoren die werknemers kunnen tewerkstellen binnen de flexi-jobregelingen, waarbij in die nieuwe sectoren hogere lonen kunnen van toepassing zijn.”

Het Grondwettelijk Hof heeft in arrest nr. 107/2017 van 28 september 2017 geoordeeld dat de oorspronkelijke regeling inzake flexi-jobs in de horecasector in overeenstemming was met het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel en geen schending vormt van het in artikel 23 van de Grondwet vervatte *standstill* beginsel:

“Het komt de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is om, in het kader van zijn sociaaleconomisch beleid, maatregelen te nemen met het oog op het verhogen van de werkgelegenheid. Hij beschikt ter zake over een ruime beoordelingsbevoegdheid en dient niet aan te tonen dat de reeds bestaande maatregelen onvoldoende zijn om de nastreefde doelstelling te bereiken.

Pour justifier l'assouplissement proposé du régime des flexi-jobs, l'exposé des motifs relève ce qui suit:

“Les flexi-jobs permettent à de nombreuses personnes de gagner quelque chose à côté, facilement et de manière flexible, quand elles le souhaitent et le peuvent. En 2024, 177.952 personnes non pensionnées avaient un flexi-job. Ces 177.952 flexi-travailleurs ont généré un revenu supplémentaire représentant 454 millions de pouvoir d'achat supplémentaire.

Dans le cadre de son intention d'apporter une réponse au besoin de plus de flexibilité sur un marché du travail en mutation, le gouvernement propose de porter à partir de l'année de revenus 2025 cette exonération d'impôt pour les non-pensionnés à 18.000 euros et d'indexer ce montant annuellement”.

Invité à apporter des éclaircissements à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

“Vooreerst wordt opgemerkt dat tot en met inkomstenjaar 2023 de inkomsten uit een flexi-job ook voor niet gepensioneerden zonder beperking waren vrijgesteld. Vanaf inkomstenjaar 2024 werd voor niet-gepensioneerden een plafond van 12.000 euro ingevoerd. Dit plafond wordt nu verhoogd tot 18.000 euro.

De verhoging van het plafond kadert binnen de doelstelling van de regering om meer in te zetten op flexibel werken door onder meer een verdere uitbreiding van de sectoren die werknemers kunnen tewerkstellen binnen de flexi-jobregelingen, waarbij in die nieuwe sectoren hogere lonen kunnen van toepassing zijn.”

Dans son arrêt n° 107/2017 du 28 septembre 2017, la Cour constitutionnelle a jugé que le régime initial des flexi-jobs dans le secteur horeca était conforme au principe constitutionnel d'égalité et ne violait pas le principe de *standstill* inscrit à l'article 23 de la Constitution:

“Il appartient au législateur d'apprécier dans quelle mesure il est opportun, dans le cadre de sa politique socio-économique, de prendre des mesures en vue d'augmenter le taux d'emploi. Il dispose en la matière d'un large pouvoir d'appréciation et ne doit pas démontrer que les mesures déjà prises ne sont pas suffisantes pour atteindre l'objectif poursuivi.

Wanneer de wetgever een nieuwe vorm van arbeidsovereenkomst invoert, valt het onder zijn beoordelingsbevoegdheid te bepalen welke categorieën van werknemers en werkgevers onder die regeling ressorteren en met welke modaliteiten die regeling gepaard gaat. Het Hof vermag een dergelijke beleidskeuze, alsook de verschillen in behandeling die daaruit voortvloeien, slechts af te keuren indien zij niet redelijk verantwoord zijn of indien zij op onevenredige wijze afbreuk doen aan de rechten van de betrokken werknemers en werkgevers".⁴²

Het Grondwettelijk Hof achtte de regeling in de toen geldende context redelijk verantwoord.

Op 30 januari 2025 heeft het Grondwettelijk Hof zich in arrest nr. 8/2025 uitgesproken over de door de programmawet van 22 december 2023 ingevoerde drempels, waaronder de beperking van de fiscale vrijstelling tot een bezoldiging van 12.000 euro per belastbaar tijdperk voor niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers. In dit recente arrest herhaalde het Grondwettelijk Hof voormelde overweging uit arrest 107/2017⁴³ en achtte het de ingevoerde drempels redelijk verantwoord, zonder onevenredige gevolgen voor de betrokken werknemers en werkgevers.⁴⁴

Met het voorliggende voorontwerp beogen de stellers de drempel voor de fiscale vrijstelling waarover het Grondwettelijk Hof zich heeft uitgesproken, te versoepelen voor alle sectoren die gebruik kunnen maken van de flexi-jobregeling, waardoor het verschil in fiscale en sociaalezekerheidsrechtelijke behandeling tussen niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers en reguliere werknemers in diezelfde sectoren weer groter wordt.

Weliswaar achtte het Grondwettelijk Hof de oorspronkelijke regeling inzake flexi-jobs en eerdere wijzigingen eraan redelijk verantwoord in het licht van het fiscale gelijkheidsbeginsel, dit biedt echter geen garantie voor de thans ontworpen verdere versoepeling van de regeling inzake flexi-jobs. Voor de ontworpen regeling dient derhalve een deugdelijke verantwoording voorhanden te zijn. Het is bijgevolg raadzaam om de motivering voor de verlaging van de drempel voor de fiscale vrijstelling voor niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers te verstevigen in het licht van wat voorafgaat.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 20

1. Luidens artikel 20 van het voorontwerp is de erbij beoogde regeling van toepassing vanaf het inkomstenjaar 2025.

⁴² GwH 28 september 2017, nr. 107/2017, B.5.

⁴³ GwH 30 januari 2025, nr. 8/2025, B.16.

⁴⁴ Het is volgens het Grondwettelijk Hof redelijk verantwoord om "uitsluitend voor niet-gepensioneerden in een begrenzing te voorzien van de belastingvrijstelling voor de bezoldigingen ontvangen ter uitvoering van een flexi-jobovereenkomst. Gepensioneerden zijn immers niet ertoe verplicht een tewerkstelling te hebben bij een andere werkgever, opdat zij een flexi-job mogen uitoefenen (...)".

Lorsque le législateur introduit une nouvelle forme de contrat de travail, il relève de son pouvoir d'appréciation de déterminer les catégories de travailleurs et d'employeurs qui relèvent de ce régime, et les modalités qui encadrent ce régime. La Cour ne peut sanctionner un tel choix politique, et les différences de traitement qui en résultent, que s'ils sont dépourvus de justification raisonnable ou s'ils portent une atteinte disproportionnée aux droits des travailleurs et des employeurs concernés".⁴²

La Cour constitutionnelle a estimé que le régime était raisonnablement justifié dans le contexte de l'époque.

Dans son arrêt n° 8/2025 du 30 janvier 2025, la Cour constitutionnelle s'est prononcée sur les plafonds instaurés par la loi-programme du 22 décembre 2023, dont la limitation de l'exonération fiscale à une rémunération de 12.000 euros par période imposable pour les travailleurs non pensionnés exerçant un flexi-job. Dans cet arrêt récent, la Cour constitutionnelle a rappelé le considérant précité de l'arrêt 107/2017⁴³ et a estimé que les plafonds instaurés étaient raisonnablement justifiés, sans effets disproportionnés pour les travailleurs et les employeurs concernés⁴⁴.

Par l'avant-projet à l'examen, les auteurs visent à assouplir, pour tous les secteurs qui peuvent recourir au régime des flexi-jobs, le plafond pour l'exonération fiscale sur lequel la Cour constitutionnelle s'est prononcée, ce qui a pour effet d'accroître à nouveau, sur le plan du droit fiscal et de la sécurité sociale, la différence de traitement entre les travailleurs non pensionnés exerçant un flexi-job et les travailleurs réguliers dans ces mêmes secteurs.

Si la Cour constitutionnelle a considéré que le régime initial des flexi-jobs et les modifications précédentes de celui-ci étaient raisonnablement justifiés au regard du principe d'égalité en matière fiscale, ceci n'offre toutefois aucune garantie en ce qui concerne l'assouplissement ultérieur du régime des flexi-jobs, actuellement en projet. Le régime en projet devra dès lors faire l'objet d'une justification adéquate. Par conséquent, il est conseillé d'étayer la motivation de l'abaissement du plafond d'exonération fiscale pour les travailleurs non pensionnés exerçant un flexi-job, à la lumière de ce qui précède.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 20

1. Selon l'article 20 de l'avant-projet, le régime envisagé est applicable à partir de l'année de revenus 2025.

⁴² C.C. 28 septembre 2017, n° 107/2017, B.5.

⁴³ C.C., 30 janvier 2025, n° 8/2025, B.16.

⁴⁴ La Cour constitutionnelle estime qu'il est raisonnablement justifié que "seules les personnes non pensionnées soient soumises à un plafonnement de l'exonération d'impôt relative aux rémunérations perçues en exécution d'un contrat de travail flexi-job. En effet, les personnes pensionnées ne sont pas obligées d'avoir une occupation auprès d'un autre employeur pour pouvoir exercer un flexi-job [...]".

Aan de gemachtigde werd gevraagd waarom niet wordt verwezen naar een welbepaald aanslagjaar, zoals in het verleden het geval was voor de inwerkingtreding en het toepassingsgebied en waarom in de memorie van toelichting wordt vermeld dat de huidige regeling van artikel 38, § 1, eerste lid, 29°, van het WIB 92 van toepassing is vanaf “aanslagjaar 2025”. Hierop antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het is de bedoeling dat de verhoogde grens van toepassing is vanaf inkomstenjaar 2025, dus eventueel ook in geval van een aanslagjaar speciaal 2025.”

Luidens artikel 359, eerste lid, van het WIB 92 begint het aanslagjaar “op 1 januari en eindigt [het] op de daaropvolgende 31ste december”. Luidens artikel 360, eerste lid, van het WIB 92 wordt de voor een aanslagjaar verschuldigde belasting gevestigd “op de inkomsten die de belastingplichtige in het belastbare tijdperk heeft verkregen”. Artikel 360, tweede lid, van het WIB 92 draagt de Koning op om het belastbare tijdperk en de inkomsten die daartoe behoren te bepalen. Daaraan is uitvoering gegeven bij de artikelen 199 tot 206 van het koninklijk besluit van 27 augustus 1993 ‘tot uitvoering van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992’ (hierna: KB/WIB 92). Op grond van artikel 200, a), van het KB/WIB 92 valt het belastbare tijdperk in de regel samen met het jaar vóór dat waarnaar het aanslagjaar wordt genoemd.

Een zogenaamd “aanslagjaar speciaal”, waarvan de gemachtigde gewag maakt, heeft betrekking op belastingplichtigen voor wie de gronden voor belastbaarheid pas na 1 januari aanwezig zijn of reeds vóór 31 december zijn weggevallen. Luidens artikel 203, § 1, eerste lid, van het KB/WIB 92 stemt voor die belastingplichtigen “het belastbare tijdperk overeen met het gedeelte van het jaar waarin die gronden aanwezig zijn geweest”. Luidens artikel 203, § 1, tweede lid, van het KB/WIB 92 wordt, in afwijking van het voormelde artikel 200, “het aanslagjaar genoemd naar het jaar waarin de gronden voor belastbaarheid weggevallen zijn”, om een andere reden dan overlijden van de belastingplichtige.⁴⁵

In zoverre de stellers beogen om de nieuwe regeling ook van toepassing te maken op bezoldigingen betaald of toegekend aan belastingplichtigen waarvoor de gronden voor belastbaarheid in de loop van 2025 zijn weggevallen, strekt het tot aanbeveling om in artikel 20 van het voorontwerp te bepalen dat de regeling van toepassing is “vanaf het belastbare tijdperk overeenstemmend met het kalenderjaar 2025 of een gedeelte hiervan”.

2. Ook al lijkt de ontworpen regeling op het eerste gezicht voordelig voor belastingplichtigen die in het kader van een flexi-job activiteiten uitvoeren in 2025, is dat niet voor allen het geval.

Voor de niet-gepensioneerde flexi-jobwerknemers waarvoor de gronden voor belastbaarheid in de loop van het inkomstenjaar 2025 en vóór de inwerkingtreding van de aan te nemen

⁴⁵ Luidens artikel 204, 3°, b), van het KB/WIB 92 zijn inkomsten van het in artikel 203 vermelde belastbare tijdperk, beroepsinkomsten, bestaande uit tijdens dat tijdperk aan de belastingplichtige betaalde of toegekende bezoldigingen.

Il a été demandé au délégué pourquoi il n’est pas fait référence à un exercice d’imposition donné, comme c’était le cas par le passé pour l’entrée en vigueur et le champ d’application, et pourquoi l’exposé des motifs mentionne que le régime actuel de l’article 38, § 1er, alinéa 1er, 29°, du CIR 92 est applicable à partir de “l’exercice d’imposition 2025”. Le délégué a répondu à cette question comme suit:

“Het is de bedoeling dat de verhoogde grens van toepassing is vanaf inkomstenjaar 2025, dus eventueel ook in geval van een aanslagjaar speciaal 2025”.

Aux termes de l’article 359, alinéa 1er, du CIR 92, l’exercice d’imposition commence “le 1er janvier et finit le 31 décembre suivant”. Selon l’article 360, alinéa 1er, du CIR 92, l’impôt dû pour un exercice d’imposition est établi “sur les revenus que le contribuable a recueillis pendant la période imposable”. L’article 360, alinéa 2, du CIR 92 charge le Roi de déterminer la période imposable et les revenus qui s’y rapportent. Les articles 199 à 206 de l’arrêté royal du 27 août 1993 ‘d’exécution du Code des impôts sur les revenus 1992’ (ci-après: AR/CIR 92) pourvoient à l’exécution de cette disposition. En vertu de l’article 200, a), de l’AR/CIR 92, la période imposable coïncide en général avec l’année précédant celle dont le millésime désigne l’exercice d’imposition.

L’exercice d’imposition spécial, dont fait état le délégué, concerne les contribuables qui ne réunissent qu’après le 1er janvier ou qui cessent de réunir avant le 31 décembre les conditions d’assujettissement à l’impôt. L’article 203, § 1er, alinéa 1er, de l’AR/CIR 92, énonce que pour ces contribuables, “la période imposable est celle qui correspond à la partie de l’année au cours de laquelle ces conditions ont été réunies”. L’article 203, § 1er, alinéa 2, de l’AR/CIR 92 dispose que par dérogation à l’article 200 précité, “le millésime de l’année au cours de laquelle les conditions d’assujettissement à l’impôt ont cessé d’être réunies”, pour une cause autre que le décès du contribuable, “désigne l’exercice d’imposition”⁴⁵.

Dans la mesure où les auteurs visent à rendre le nouveau régime également applicable aux rémunérations payées ou attribuées à des contribuables qui ont cessé de réunir les conditions d’assujettissement à l’impôt dans le courant de 2025, il est recommandé de prévoir à l’article 20 de l’avant-projet que le régime est applicable “à partir de la période imposable correspondant à l’année civile 2025 ou à une partie de celle-ci”.

2. Bien que le régime en projet semble à première vue avantageux pour les contribuables qui exercent des activités dans le cadre d’un flexi-job en 2025, tel n’est pas le cas pour tous.

Pour les travailleurs non pensionnés exerçant un flexi-job pour lesquels les conditions d’assujettissement à l’impôt ont cessé d’être réunies au cours de l’année de revenus 2025 et

⁴⁵ L’article 204, 3°, b), de l’AR/CIR 92 prévoit que les revenus de la période imposable visée à l’article 203 sont les revenus professionnels, consistant en rémunérations payées ou attribuées au contribuable pendant cette période.

wet zijn weggefallen en die hun gedrag hebben afgestemd op de fiscale vrijstellingsdrempel van 12.000 euro, zal het immers niet langer mogelijk zijn om hun inkomsten van 2025 ook daadwerkelijk aan te vullen tot de vrijstellingsdrempel die bij het voorontwerp voor het inkomstenjaar 2025 zou worden versoept tot (geïndexeerd) 18.000 euro. Voor deze belastingplichtigen is er sprake van een gemist voordeel in vergelijking met die belastingplichtigen in dezelfde omstandigheden maar wier inkomsten van 2025 wel meer dan de bestaande fiscale vrijstellingsdrempel van 12.000 euro bedragen, in de mate waarin hun inkomsten tot een bedrag van (geïndexeerd) 18.000 euro alsnog vrijgesteld zouden worden van personenbelasting.⁴⁶

Dit dient te worden verholpen door in artikel 20 van het voorontwerp bijkomend te bepalen dat de regeling van toepassing is “vanaf het belastbare tijdperk overeenstemmend met het kalenderjaar 2025 of een gedeelte hiervan, op voorwaarde dat het belastbare tijdperk eindigt vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wet”.

3. Verder wees het Grondwettelijk Hof in arrest nr. 8/2025 van 30 januari 2025 op de fiscale, sociale en socialezekerheidsrechtelijke maatregelen die werknemers en werkgevers tijdig moeten kunnen nemen om de voorwaarden voor de flexi-jobregeling te kunnen naleven.⁴⁷

De werking in de tijd van de ontworpen verhoging van de beperking van de fiscale vrijstelling tot een bezoldiging van (geïndexeerd) 18.000 euro moet daarom in het bijzonder voor eenieder die betrokken is bij de inhouding van de bedrijfsvoorheffing voorzienbaar zijn, zodat tijdig de nodige voorbereidingen kunnen worden getroffen. Werkgevers kunnen immers nadeel ondervinden, wanneer onder meer blijkt dat zij op de in 2025 reeds uitgekeerde flexi-lonen van boven 12.000 euro en tot (geïndexeerd) 18.000 euro ten onrechte bedrijfsvoorheffing hebben ingehouden.⁴⁸

Hierover om nadere toelichting verzocht, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het aantal belastingplichtigen dat nu of binnenkort het bestaande plafond overschrijdt, is wellicht zeer beperkt, rekening houdende met het feit dat de maatregel belastingplichtigen beoogt die niet gepensioneerd zijn en dus reeds 4/5 moeten tewerkgesteld zijn. Bij een uurloon van 16 euro (inclusief flexi-vakantiegeld), moet een flexi-werknemer 750 uren gepresteerd hebben vooraleer hij/zij de grens van 12.000 euro bereikt. Bij een uurloon van 25 euro (inclusief flexi-vakantiegeld), is dat nog 480 uren. Over een tijdspanne van een half jaar, komt een flexi-werknemer slechts aan het bestaande plafond van 12.000 euro wanneer hij /zij meer dan 28 uren per week werkt

avant l'entrée en vigueur de la loi à adopter et qui ont adapté leur comportement au plafond d'exonération fiscale de 12.000 euros, il ne sera en effet plus possible de compléter effectivement leurs revenus de 2025 pour atteindre le plafond d'exonération que l'avant-projet assouplirait à 18.000 euros (indexés) pour l'année de revenus 2025. Pour ces contribuables, il s'agit d'un avantage manqué par rapport aux contribuables se trouvant dans les mêmes circonstances mais dont les revenus de 2025 dépassent toutefois le plafond actuel d'exonération fiscale de 12.000 euros, dans la mesure où leurs revenus seraient encore exonérés de l'impôt des personnes physiques jusqu'à un montant de 18.000 euros (indexés)⁴⁶.

Il faut y remédier en ajoutant à l'article 20 de l'avant-projet une disposition précisant que le régime est applicable “à partir de la période imposable correspondant à l'année civile 2025 ou à une partie de celle-ci, à condition que la période imposable se termine à la date d'entrée en vigueur de la présente loi”.

3. En outre, dans l'arrêt n° 8/2025 du 30 janvier 2025, la Cour constitutionnelle a relevé les mesures fiscales, sociales et concernant le droit de la sécurité sociale que les travailleurs et les employeurs doivent pouvoir prendre à temps afin de pouvoir respecter les conditions du régime des flexi-jobs⁴⁷.

L'effet dans le temps du relèvement en projet de la limitation de l'exonération fiscale à une rémunération de 18.000 euros (indexés) doit donc être prévisible en particulier pour toute personne impliquée dans la retenue du précompte mobilier, afin que les dispositions nécessaires puissent être prises à temps. En effet, les employeurs peuvent subir un préjudice lorsqu'il s'avère notamment qu'ils ont retenu indûment un précompte professionnel sur les flexi-salaires dépassant 12.000 euros et allant jusqu'à 18.000 euros (indexés), déjà versés en 2025⁴⁸.

Invité à fournir des précisions à cet égard, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het aantal belastingplichtigen dat nu of binnenkort het bestaande plafond overschrijdt, is wellicht zeer beperkt, rekening houdende met het feit dat de maatregel belastingplichtigen beoogt die niet gepensioneerd zijn en dus reeds 4/5 moeten tewerkgesteld zijn. Bij een uurloon van 16 euro (inclusief flexi-vakantiegeld), moet een flexi-werknemer 750 uren gepresteerd hebben vooraleer hij/zij de grens van 12.000 euro bereikt. Bij een uurloon van 25 euro (inclusief flexi-vakantiegeld), is dat nog 480 uren. Over een tijdspanne van een half jaar, komt een flexi-werknemer slechts aan het bestaande plafond van 12.000 euro wanneer hij /zij meer dan 28 uren per week werkt

⁴⁶ Zie een gelijkaardige opmerking in adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-207/2, 10-11, opmerking 6.

⁴⁷ GwH 30 januari 2025, nr. 8/2025, B.36.1-B.36.2.

⁴⁸ Zie een gelijkaardige opmerking in adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-207/2, 11, opmerking 6, en in adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-374/2, 9-10, opmerking 6.

⁴⁶ Voir une observation similaire dans l'avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 10-11, observation 6.

⁴⁷ C.C., 30 janvier 2025, n° 8/2025, B.36.1-B.36.2.

⁴⁸ Voir une observation similaire dans l'avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre 2024-2025, n° 56-207/2, p. 11, observation 6, et dans l'avis C.E. 77.279/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 9-10, observation 6.

bij een uurloon van 16 euro of meer dan 18 uren per week bij een uurloon van 25 euro.

Wanneer er toch bedrijfsvoorheffing zou zijn ingehouden op de bezoldigingen van de flexi-werknemer omdat hij het bestaande plafond van 12.000 euro bij één werkgever heeft overschreden, dan zal die bedrijfsvoorheffing worden aangerekend en desgevallend teruggestort n.a.v. het vestigen van de aanslag voor het inkomstenjaar 2025. Daarnaast bestudeert de administratie ook de mogelijkheid dat de werkgever een correctie doorvoert in zijn aangifte in de bedrijfsvoorheffing (minder door te storten bedrijfsvoorheffing) en de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing doorstort aan de flexi-werknemer.”

Het strekt alleszins tot aanbeveling dat de stellers van het voorontwerp de gevolgen van de beoogde temporele toepassing voor de reeds ingehouden bedrijfsvoorheffing nader onderzoeken en hieromtrent een overgangsregeling uitwerken.⁴⁹

AFDELING 4 – AUTOFISCALITEIT

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De wet van 25 november 2021 ‘houdende fiscale en sociale vergroening van de mobiliteit’ zet in op een versnelde vergroening van het bedrijfswagenpark. Alle nieuwe bedrijfswagens moeten met ingang van 2026 koolstofemissievrij rijden opdat ze nog een gunstige (para)fiscale behandeling kunnen genieten. De wet stelt geen verbod in op bedrijfswagens die (deels) op fossiele brandstof rijden, maar het bijhorende voordeel op fiscaal en sociaal vlak verdwijnt volledig. De maatregel voor elektrificatie in die wet geeft uitvoering aan een versnelde vergroening van het Belgische bedrijfswagenpark.

Omdat vastgesteld is dat deze elektrificatie nog niet overal of voor alle werknemers met een bedrijfswagen mogelijk is, wordt in titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp de regeling inzake autofiscaliteit bijgestuurd, in het bijzonder voor hybride voertuigen (artikelen 21 tot 26 van het voorontwerp). Ook wordt de grens boven dewelke een voertuig als “valse hybride” wordt beschouwd, verhoogd om rekening te houden met nieuwe EURO-normen voor de homologatie van nieuwe voertuigen.

Luidens artikel 26 van het voorontwerp treden deze ontworpen regelingen gefaseerd in werking met ingang van 1 januari 2025 (artikelen 21 en 22, 1°), 1 januari 2026 (artikel 22, 2°), 1 januari 2028 (artikel 22, 3°), 1 januari 2029 (artikel 22, 4°) en 1 januari 2030 (artikel 22, 5°).

2.1. Afdeling 4 van het titel 2, hoofdstuk 1, van het voorontwerp betreft fiscale maatregelen waarmee milieudoelstellingen worden nagestreefd. Aldus is verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december

⁴⁹ Vergelijk met adv.RvS 77.278/3 van 18 februari 2025, *Parl.St.* Kamer 2024-25, nr. 56-207/2, 10-11, opmerking 6, adv.RvS 77.279/3 van 18 februari 2025, *Parl.St.* Kamer 2024-25, nr. 56-374/2, 9-10, opmerking 6, en adv.RvS 77.644/3 van 13 mei 2025, opmerking 5.

bij een uurloon van 16 euro of meer dan 18 uren per week bij een uurloon van 25 euro.

Wanneer er toch bedrijfsvoorheffing zou zijn ingehouden op de bezoldigingen van de flexi-werknemer omdat hij het bestaande plafond van 12.000 euro bij één werkgever heeft overschreden, dan zal die bedrijfsvoorheffing worden aangerekend en desgevallend teruggestort n.a.v. het vestigen van de aanslag voor het inkomstenjaar 2025. Daarnaast bestudeert de administratie ook de mogelijkheid dat de werkgever een correctie doorvoert in zijn aangifte in de bedrijfsvoorheffing (minder door te storten bedrijfsvoorheffing) en de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing doorstort aan de flexi-werknemer”.

En tout état de cause, il est recommandé que les auteurs de l’avant-projet examinent plus avant les conséquences de l’application temporelle envisagée pour le précompte professionnel déjà retenu et élaborent un régime transitoire à ce sujet⁴⁹.

SECTION 4 – FISCALITÉ AUTOMOBILE

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. La loi du 25 novembre 2021 ‘organisant le verdissement fiscal et social de la mobilité’ incite à un verdissement accéléré du parc automobile des véhicules d’entreprise. Toutes les nouvelles voitures d’entreprise devront rouler sans émission carbone à compter de 2026 afin de pouvoir encore bénéficier d’un traitement (para)fiscal avantageux. La loi n’interdit pas les voitures de société roulant (en partie) aux carburants fossiles, mais l’avantage fiscal et social qui y est lié disparaît complètement. La mesure d’électrification prévue dans cette loi met en œuvre un verdissement accéléré du parc automobile des véhicules d’entreprise belges.

Étant donné qu’il a été constaté que cette électrification n’est pas encore possible partout ni pour tous les travailleurs disposant d’un véhicule d’entreprise, le titre 2, chapitre 1er, de l’avant-projet soumis pour avis adapte le régime de fiscalité automobile, en particulier pour les véhicules hybrides (articles 21 à 26 de l’avant-projet). Le plafond à partir duquel un véhicule est considéré comme “faux-hybride” est également relevé afin de tenir compte des nouvelles normes EURO pour l’homologation des véhicules neufs.

Aux termes de l’article 26 de l’avant-projet, ces régimes en projet entrent en vigueur de manière échelonnée le 1er janvier 2025 (articles 21 et 22, 1°), le 1er janvier 2026 (article 22, 2°), le 1er janvier 2028 (article 22, 3°), le 1er janvier 2029 (article 22, 4°) et le 1er janvier 2030 (article 22, 5°).

2.1. La section 4 du titre 2, chapitre 1er, de l’avant-projet concerne des mesures fiscales poursuivant des objectifs environnementaux. Le règlement (UE) 2018/1999 du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 ‘sur la gouvernance

⁴⁹ Comparez avec l’avis C.E. 77.278/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-207/2, pp. 10-11, observation 6, l’avis C.E. 77.279/3 du 18 février 2025, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-374/2, pp. 9-10, observation 6 et l’avis C.E. 77.644/3 du 13 mai 2025, observation 5.

2018 ‘inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad’ (hierna: Governance-verordening) van toepassing.

Om de Europese Unie te ondersteunen in het behalen van haar klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 zijn in de Governance-verordening regels vastgesteld voor planning, rapportage en monitoring.

Een van de instrumenten in dat verband zijn de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen (artikel 3 van de Governance-verordening), waarvan ook gewag wordt gemaakt door de Raad van State in advies 69.442/3 van 8 juli 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 25 november 2021.⁵⁰ België heeft sinds 2019 een Nationaal Energie- en Klimaatplan (hierna: NEKP). Op 30 november 2023 heeft België bij de Europese Commissie een ontwerp van geactualiseerd NEKP ingediend (overeenkomstig artikel 14 van de Governance-verordening). De Europese Commissie heeft haar aanbevelingen voor het opstellen van een definitief geactualiseerd geïntegreerd NEKP op 23 februari 2024 aangenomen en bepaald dat dit definitieve plan uiterlijk op 30 juni 2024 moet worden ingediend.⁵¹ België heeft tot op heden geen definitief geactualiseerd NEKP ingediend.

In het ontwerp van geactualiseerd NEKP op 30 november 2023 ingediend bij de Europese Commissie is het volgende opgenomen:

“Vergroening van het bedrijfswagenpark

Deze hervorming houdt in dat de huidige fiscale en sociale regeling voor bedrijfswagens geleidelijk wordt afgeschaft voor conventionele auto's en vanaf 2026 wordt beperkt tot auto's met een nul emissie⁵².

De hervorming voorziet in:

- Afschaffing van de fiscale aftrekbaarheid van beroeps-kosten verbonden aan het gebruik van niet-zero-emissie bedrijfswagens aangekocht vanaf 2026.

⁵⁰ Adv.RvS 69.442/3 van 8 juli 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 25 november 2021, *Parl. St.* Kamer 2020-21, nr. 55-2170/1, 58-60, opmerking 7.

⁵¹ Aanbeveling (EU) 2024/1042 van de Commissie van 23 februari 2024 over het ontwerp van geactualiseerd geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan van België voor de periode 2021-2030.

⁵² Voetnoot 202 van het ontwerp van geactualiseerd NEKP: In deze context is het nuttig te vermelden dat België op COP.26 te Glasgow (2021) de zgn. “Declaration on accelerating the transition to 100 % zero emission cars and vans” ondertekende. Daarmee drukt zij haar ambitie uit om de overgang te maken naar uitstoot-vrije voertuigen.

de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements (CE) n° 663/2009 et (CE) n° 715/2009 du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et (UE) 2015/652 du Conseil et abrogeant le règlement (UE) n° 525/2013 du Parlement européen et du Conseil’ (ci-après: le règlement gouvernance) est dès lors d'application.

Afin d'aider l'Union européenne à atteindre ses objectifs climatiques et énergétiques pour 2030, le règlement gouvernance établit des règles en matière de planification, de communication et de suivi.

L'un des instruments à cet égard consiste en des plans nationaux intégrés en matière d'énergie et de climat (article 3 du règlement gouvernance), auxquels fait également référence le Conseil d'État dans son avis 69.442/3 du 8 juillet 2021 sur un avant-projet devenu la loi du 25 novembre 2021⁵⁰. Depuis 2019, la Belgique dispose d'un Plan national énergie et climat (ci-après: PNEC). Le 30 novembre 2023, la Belgique a transmis à la Commission européenne un projet de mise à jour du PNEC (conformément à l'article 14 du règlement gouvernance). La Commission européenne a adopté le 23 février 2024 ses recommandations pour l'élaboration d'un PNEC intégré définitif et mis à jour, et a fixé la date limite du 30 juin 2024 pour l'introduction de ce plan définitif⁵¹. Jusqu'à présent, la Belgique n'a pas soumis de PNEC définitif et mis à jour.

Dans le projet de mise à jour du PNEC du 30 novembre 2023 soumis à la Commission européenne figure ce qui suit:

“Rendre le parc automobile de l'entreprise plus écologique

Cette réforme prévoit la suppression progressive du régime fiscal et social actuel des voitures de société pour les voitures conventionnelles et sa limitation aux voitures à émissions nulles à partir de 2026⁵².

La réforme prévoit:

- La suppression de la déductibilité fiscale des frais professionnels liés à l'utilisation de voitures de société émettant du carbone, achetées à partir de 2026.

⁵⁰ Avis C.E. 69.442/3 du 8 juillet 2021 sur un avant-projet devenu la loi du 25 novembre 2021, *Doc. parl.*, Chambre, 2020-2021, n° 55-2170/1, pp. 58-60, observation 7.

⁵¹ Recommandation (UE) 2024/1042 de la Commission du 23 février 2024 relative au projet de mise à jour du plan national intégré en matière d'énergie et de climat de la Belgique pour la période 2021-2030.

⁵² Note de bas de page 197 de la mise à jour du PNEC: Dans ce contexte, il est utile de mentionner que la Belgique a signé la “Déclaration sur l'accélération de la transition vers des voitures et camionnettes à 100 % d'émissions nulles” lors de la COP.26 à Glasgow (2021). Cette déclaration exprime l'ambition de la Belgique de passer à des véhicules sans émissions.

- Een geleidelijke verlaging van het aftrekpercentage van de beroepskosten verbonden aan het gebruik van niet-zero-emissie bedrijfswagens gekocht tussen 1 juli 2023 en 31 december 2025, tot 0 % in 2028.

- Een geleidelijke verlaging van het aftrekpercentage zakelijke kosten van emissievrije bedrijfsauto's tot maximaal 67,5 % in 2031.

- Een beperkte fiscale aftrek van benzine- en dieselkosten voor hybrides, aangeschaft tussen 2023 en 2025, tot 50 % in januari 2023.

- Voor niet-zero emissie bedrijfswagens aangekocht vanaf 1 juli 2023, een verhoging van de CO₂-solidariteitsbijdrage met een factor 2,25 vanaf 1 juli 2023, gevolgd door een geleidelijke verhoging in 2025 en 2026 tot een factor 5,50 in 2027.

- Voor emissievrije bedrijfswagens aangekocht vanaf 1 juli 2023 een verhoging van de minimale solidariteitsbijdrage vanaf het jaar 2025, zodat uiteindelijk pas op het moment van adoptie hetzelfde bedrag aan sociale bijdragen verschuldigd zal zijn voor de gemiddelde bedrijfswagen van het plan.”

Deze informatie stemt overeen met de regeling voor autofiscaliteit zoals opgenomen in de wet van 25 november 2021. De om advies voorgelegde regeling wijkt daar evenwel van af. Van die afwijkende regeling zal gewag moeten worden gemaakt, hetzij in het definitief geactualiseerd NEKP, dat tot op heden nog niet is ingediend, hetzij in het geïntegreerd nationaal voortgangsverslag inzake energie en klimaat middels hetwelk elke lidstaat overeenkomstig artikel 17, lid 1, van de Governance-verordening aan de Commissie verslag uitbrengt over de stand van de tenuitvoerlegging van zijn geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan.

Gevraagd naar de opvolging van de Governance-verordening, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Naar verluidt was het neergelegde document niet goedgekeurd en dient er alsnog een nieuw NEKP neergelegd te worden. Een nationaal voortgangsrapport is er naar verluidt op dit moment ook niet.

(...)

De meeste maatregelen zoals hierboven geciteerd, worden integraal behouden. Alleen heeft de regering het wenselijk geacht om de toepassing ervan op de plug-in hybrides uit te stellen en enigszins te vertragen om zo een meer geleidelijke transitie mogelijk te maken.

Daar staat anderzijds tegenover dat de zgn. grandfather regeling voor voertuigen van voor 1 januari 2018, wordt afgebouwd terwijl dit dan weer niet was meegenomen als één van de vergroeningsmaatregelen.”

Uit het antwoord van de gemachtigde blijkt dat de ontworpen regeling voor de plug-in hybrides in het licht van de

- Une réduction progressive du taux de déduction des frais professionnels liés à l'utilisation de voitures de société non polluantes achetées entre le 1er juillet 2023 et le 31 décembre 2025, jusqu'à 0 % en 2028.

- Une réduction progressive du taux de déduction des frais professionnels pour les voitures de société non polluantes jusqu'à un maximum de 67,5 % d'ici 2031.

- Une déduction fiscale limitée des coûts de l'essence et du diesel pour les hybrides achetés entre 2023 et 2025, jusqu'à 50 % en janvier 2023.

- Pour les véhicules utilitaires à émissions non nulles achetés à partir du 1er juillet 2023, une augmentation de la contribution de solidarité CO₂ d'un facteur de 2,25 à partir du 1er juillet 2023, suivie d'une augmentation progressive en 2025 et 2026 jusqu'à un facteur de 5,50 en 2027.

- Pour les voitures de société sans émissions achetées à partir du 1er juillet 2023, une augmentation de la contribution minimale de solidarité à partir de l'année 2025, de sorte qu'à terme, le même montant de contributions sociales ne sera dû que pour la voiture de société moyenne du plan au moment de l'adoption”.

Ces informations correspondent à ce qui figure dans le régime de fiscalité automobile contenu dans la loi du 25 novembre 2021. Toutefois, le régime soumis pour avis s'en écarte. Il faudra faire mention de ce régime dérogatoire, soit dans le PNEC définitif et mis à jour, qui n'a pour l'instant pas encore été soumis, soit dans le rapport d'avancement national intégré en matière d'énergie et de climat au moyen duquel chaque État membre fait état à la Commission du stade de mise en œuvre de son plan national intégré en matière d'énergie et de climat, conformément à l'article 17, paragraphe 1, du règlement gouvernance.

Interrogé quant au suivi du règlement gouvernance, le délégué a répondu comme suit:

“Naar verluidt was het neergelegde document niet goedgekeurd en dient er alsnog een nieuw NEKP neergelegd te worden. Een nationaal voortgangsrapport is er naar verluidt op dit moment ook niet.

[...]

De meeste maatregelen zoals hierboven geciteerd, worden integraal behouden. Alleen heeft de regering het wenselijk geacht om de toepassing ervan op de plug-in hybrides uit te stellen en enigszins te vertragen om zo een meer geleidelijke transitie mogelijk te maken.

Daar staat anderzijds tegenover dat de zgn. grandfather regeling voor voertuigen van voor 1 januari 2018, wordt afgebouwd terwijl dit dan weer niet was meegenomen als één van de vergroeningsmaatregelen”.

Il ressort de la réponse du délégué que le régime en projet pour les véhicules hybrides rechargeables constitue, au

milieudoelstellingen een minder ambitieuze regeling is, terwijl de ontworpen regeling voor de voertuigen in bedrijf gesteld vóór 1 januari 2018 een nieuwe, meer ambitieuze regeling is. Hoewel de Governance-verordening geen beletsel vormt voor het aanpassen of wijzigen van nationale beleidsmaatregelen,⁵³ verdient het toch aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met elementen die voor die twee maatregelen een evaluatie mogelijk maken in het licht van de milieudoelstellingen die voor België op grond van de Governance-verordening en andere Europese en internationale milieuregelingen gelden.

2.2. De Raad van State brengt tevens in herinnering wat is uiteengezet in advies 69.442/3.⁵⁴ Ook nu bevat de memorie van toelichting bij de thans om advies voorgelegde regeling geen cijfermatige analyse van de mate waarin de ontworpen gefaseerde maatregelen ertoe bijdragen om de Europese en nationale doelstellingen inzake CO₂-reductie te bereiken. De Raad van State beschikt niet over de vereiste kennis om te beoordelen in welke mate dit het geval is.

Het staat aan de stellers van het voorontwerp om de impact van de maatregelen op de globale CO₂-uitstoot voldoende nauwkeurig te becijferen en aan te geven in welke mate de maatregelen kunnen worden ingepast in de verplichtingen die voor België voortvloeien uit de Europese klimaatdoelstellingen en de doelstellingen van het akkoord van Parijs.

3. Gevraagd hoe de ontworpen regeling die de aftrekbaarheid van beroepskosten voor bedrijfswagens wijzigt, kan worden verantwoord in het licht van het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel, antwoordde de gemachtigde:

“Het principe van rechtszekerheid en vertrouwen, beletten niet dat de wetgever zijn belastingstelsel in de loop van de tijd wijzigt als er andere legitieme doelstellingen worden nagestreefd, in dit geval milieudoelstellingen

Nu, de enige voertuigen waarvan de aftrekbaarheid enigszins zou kunnen worden verminderd, zijn de voertuigen bedoeld in artikel 550, lid 3, WIB 92 (art. 24). Dit geldt alleen voor voertuigen die vóór 1 januari 2018 zijn gekocht, geleased of gehuurd: dit zijn per definitie voertuigen van meer dan 8 jaar oud, die logischerwijs vervuilender zijn dan recentere voertuigen. Wat wordt gewijzigd, is het minimumaftrekpercentage: een oud voertuig dat volgens de formule in lid 1 een aftrek zou hebben die hoger is dan de drempel in lid 3, behoudt deze. Dit geldt dus alleen voor de meest vervuilende oude voertuigen, waarvoor nog steeds zakelijke uitgaven kunnen worden afgetrokken (deze laatste worden beperkt na meer dan 8 jaar - geen afschrijving meer, enzovoort).

⁵³ Artikel 14, lid 7, van de Governance-verordening bepaalt het volgende: “Dit artikel geldt onverminderd het recht van de lidstaten om te allen tijde wijzigingen of aanpassingen aan te brengen in de nationale beleidsmaatregelen die zijn opgenomen of vermeld in hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, op voorwaarde dat die wijzigingen en aanpassingen zijn opgenomen in het geïntegreerde nationale energie- en klimaatvoortgangsverslag.”

⁵⁴ Adv.RvS 69.442/3 van 8 juli 2021, *Parl. St.* Kamer 2020-21, nr. 55-2170/1, 58-60, opmerking 7.

regard des objectifs environnementaux, un régime moins ambitieux, tandis que le régime en projet pour les véhicules mis en circulation avant le 1er janvier 2018 constitue un nouveau régime plus ambitieux. Bien que le règlement gouvernance n'empêche pas d'adapter ou de modifier les politiques nationales⁵³, il est néanmoins recommandé de compléter l'exposé des motifs par des éléments permettant d'évaluer ces deux mesures à la lumière des objectifs environnementaux qui s'appliquent à la Belgique en vertu du règlement gouvernance et d'autres réglementations environnementales européennes et internationales.

2.2. Le Conseil d'État rappelle par ailleurs ce qui figure dans son avis 69.442/3⁵⁴. L'exposé des motifs du régime actuellement soumis pour avis ne comporte pas non plus d'analyse chiffrée indiquant à quel point les mesures progressives en projet contribueront à la réalisation des objectifs européens et nationaux de réduction des émissions de CO₂. Le Conseil d'État ne dispose pas des connaissances nécessaires pour évaluer dans quelle mesure tel est le cas.

Il appartient aux auteurs de l'avant-projet de chiffrer avec suffisamment de précision l'impact des mesures sur les émissions globales de CO₂ et d'indiquer à quel point les mesures peuvent s'inscrire dans les obligations découlant pour la Belgique des objectifs climatiques européens et des objectifs de l'Accord de Paris.

3. À la question de savoir comment le régime en projet, qui modifie la déductibilité des frais professionnels pour les voitures de société, peut se justifier à la lumière des principes de sécurité juridique et de confiance, le délégué a répondu:

“Het principe van rechtszekerheid en vertrouwen, beletten niet dat de wetgever zijn belastingstelsel in de loop van de tijd wijzigt als er andere legitieme doelstellingen worden nagestreefd, in dit geval milieudoelstellingen

Nu, de enige voertuigen waarvan de aftrekbaarheid enigszins zou kunnen worden verminderd, zijn de voertuigen bedoeld in artikel 550, lid 3, WIB 92 (art. 24). Dit geldt alleen voor voertuigen die vóór 1 januari 2018 zijn gekocht, geleased of gehuurd: dit zijn per definitie voertuigen van meer dan 8 jaar oud, die logischerwijs vervuilender zijn dan recentere voertuigen. Wat wordt gewijzigd, is het minimumaftrekpercentage: een oud voertuig dat volgens de formule in lid 1 een aftrek zou hebben die hoger is dan de drempel in lid 3, behoudt deze. Dit geldt dus alleen voor de meest vervuilende oude voertuigen, waarvoor nog steeds zakelijke uitgaven kunnen worden afgetrokken (deze laatste worden beperkt na meer dan 8 jaar - geen afschrijving meer, enzovoort).

⁵³ L'article 14, paragraphe 7, du règlement gouvernance prévoit ce qui suit: “Le présent article est sans préjudice du droit des États membres d'apporter, à tout moment, des modifications et des adaptations aux politiques nationales indiquées ou visées dans leur plan national intégré en matière d'énergie et de climat, pour autant que ces modifications et adaptations figurent dans le rapport d'avancement national intégré en matière d'énergie et de climat”.

⁵⁴ Avis C.E. 69.442/3 du 8 juillet 2021, *Doc. parl.*, Chambre, 2020-2021, n° 55-2170/1, pp. 58-60, observation 7.

Tot slot zal deze maatregel niet met terugwerkende kracht worden toegepast. De drempel van 75 procent is al van toepassing (art. 66, § 1, lid 2, WIB 92). De geleidelijke wijziging van het drempelpcentage zal pas in 2026 plaatsvinden. Belastingplichtigen hebben de mogelijkheid om desgewenst hun mobiliteitskeuzes aan te passen aan de aangekondigde maatregelen.”

Het verdient aanbeveling het antwoord van de gemachtigde op te nemen in de memorie van toelichting.

4. Naar aanleiding van de vaststelling dat een volledige elektrificatie van het wagenpark momenteel nog niet mogelijk is in België, verlengt de ontworpen regeling de fiscale voordelen voor de meest ecologische hybride bedrijfsvoertuigen (zoals plug-in hybride voertuigen) voor werknemers die nog niet de kans hebben gehad om over te schakelen naar een elektrisch voertuig.

De ontworpen regeling heeft ongetwijfeld een weerslag op het koop-, lease- of huurgedrag van bedrijfswagens door werkgevers voor hun werknemers, en dus ook op autoconstructeurs die zich hebben voorbereid op de wijzigingen waarin de wet van 25 november 2021 heeft voorzien met ingang van 2026 en die focussen op zuiver elektrische voertuigen. Dienaangaande rijst dan ook de vraag of de verlenging van de fiscale voordelen voor plug-in hybride voertuigen de markt niet zal verstoren.

Het verdient aanbeveling de memorie van toelichting voor dit gevolg van de ontworpen regeling niet alleen te verantwoorden in het licht van de Europese en internationale milieudoelstellingen die voor België gelden, maar ook in het licht van het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 22

Artikel 22, 2°, van het voorontwerp voegt in artikel 66 van het WIB 92 een paragraaf 1/1 in die geldt in afwijking van de eerste paragraaf van dat artikel. Luidens artikel 26, 2°, van het voorontwerp treedt het aan te nemen artikel 22, 2°, in werking op 1 januari 2026.

Zolang evenwel artikel 22, 2°, van het voorontwerp niet in werking is getreden, wordt in andere bepalingen die eerder in werking treden, verwezen naar een paragraaf 1/1 die nog niet in werking is getreden. Dit is zo bij de artikelen 23 en 24 van het voorontwerp die, bij ontstentenis van een uitdrukkelijke regeling, in werking treden op de tiende dag na bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

De voormelde bepalingen moeten op dat punt onderling in overeenstemming worden gebracht.

Tot slot zal deze maatregel niet met terugwerkende kracht worden toegepast. De drempel van 75 procent is al van toepassing (art. 66, § 1, lid 2, WIB 92). De geleidelijke wijziging van het drempelpcentage zal pas in 2026 plaatsvinden. Belastingplichtigen hebben de mogelijkheid om desgewenst hun mobiliteitskeuzes aan te passen aan de aangekondigde maatregelen”.

Il est recommandé d'insérer la réponse donnée par le délégué dans l'exposé des motifs.

4. Au vu du constat selon lequel une électrification complète du parc automobile n'est actuellement pas encore possible en Belgique, le régime en projet prolonge les avantages fiscaux pour les véhicules d'entreprises hybrides les plus écologiques (tels que les véhicules hybrides rechargeables) pour les travailleurs qui n'ont pas encore eu la possibilité de passer à un véhicule électrique.

Le régime en projet aura sans aucun doute une incidence sur les comportements d'achat, de *leasing* ou de location de véhicules d'entreprise par les employeurs pour leurs travailleurs, et donc aussi sur les constructeurs automobiles qui se sont préparés aux changements prévus par la loi du 25 novembre 2021 à partir de 2026 et qui concentrent leurs efforts sur des véhicules purement électriques. À cet égard, la question se pose de savoir si la prolongation des avantages fiscaux pour les véhicules hybrides rechargeables ne risque pas de perturber le marché.

Il convient de justifier le texte de l'exposé des motifs concernant cet effet du régime en projet non seulement à la lumière des objectifs environnementaux européens et internationaux qui valent pour la Belgique, mais aussi à la lumière des principes de sécurité juridique et de confiance.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 22

L'article 22, 2°, de l'avant-projet insère dans l'article 66 du CIR 92 un paragraphe 1er/1 qui s'applique par dérogation au paragraphe 1er de cet article. Selon l'article 26, 2°, de l'avant-projet, l'article 22, 2°, à adopter, entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Toutefois, tant que l'article 22, 2°, de l'avant-projet ne sera pas entré en vigueur, d'autres dispositions entrées en vigueur plus tôt feront référence à un paragraphe 1er/1 qui ne sera pas encore entré en vigueur. Tel est le cas des articles 23 et 24 de l'avant-projet qui, en l'absence de disposition expresse, entrent en vigueur le dixième jour suivant leur publication au Moniteur belge.

Les dispositions précitées doivent être harmonisées sur ce point.

Artikel 24

Artikel 24 van het voorontwerp wijzigt artikel 10 van de wet van 25 november 2021 dat artikel 550 van het WIB 92 invoegt met ingang van 1 januari 2026. Het ontworpen laatste lid bepaalt dat dit artikel niet van toepassing is op “hybride voertuigen”. De gemachtigde bevestigde dat hiermee de “oplaadbare plug-in hybrides” worden bedoeld.

Deze verduidelijking van de gemachtigde moet tot uitdrukking worden gebracht in de ontworpen tekst van de aan te nemen wet zelf.⁵⁵

Artikel 26

In tegenstelling tot de regeling vervat in artikel 12 van de wet van 25 november 2021, wordt bij de inwerkingtreding zoals geregeld bij artikel 26 van het voorontwerp geen link gelegd met een aanslagjaar voor de toepassing van de ontworpen regeling. Op de vraag of dit niet leidt tot rechtsonzekerheid, antwoordde de gemachtigde:

“Met het oog op een correcte toepassing, kan het inderdaad de voorkeur verdienen om artikel 26 aan te passen door, waar nodig, te voorzien in een verband met het betrokken belastingjaar. (...)”

Met dit voorstel van de gemachtigde kan worden ingestemd.

AFDELING 5 – INVESTERINGSAFTREKALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van afdeling 5 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken ertoe de regeling inzake de investeringsaftrek die werd ingevoerd bij wet van 12 mei 2024 ‘houdende diverse fiscale bepalingen’ interessanter te maken om investeringen te stimuleren (artikelen 27 tot 30 van het voorontwerp).

Hiertoe wordt het cumulverbod met gewestelijke steun opgeheven (artikel 27 van het voorontwerp). Ook de beperking bij aftrek van overdragen investeringsaftrek wordt geschrapt (artikel 28). In artikel 201 van het WIB 92 wordt verduidelijkt dat de verhoging van 10 procentpunten voor digitale vaste activa enkel geldt voor kleine vennootschappen (artikel 29, 3° en 4°). Artikel 29, 7°, van het voorontwerp schrapt artikel 201, § 2, van het WIB 92, zodat de tarieven van 30 % voor grote vennootschappen en 40 % voor kleine vennootschappen worden geharmoniseerd naar 40 %.

De artikelen 27 tot 29, 1° tot 6°, van de aan te nemen wet zijn van toepassing op activa verkregen of tot stand gebracht vanaf 1 januari 2025. Artikel 29, 7°, ervan treedt in werking vanaf het aanslagjaar 2027 (artikel 30).

⁵⁵ In artikel 22, 2°, van het voorontwerp wordt in de ontworpen paragraaf 1/1 van artikel 66 van het WIB 92 de term “oplaadbaar hybridevoertuig” gehanteerd.

Article 24

L'article 24 de l'avant-projet modifie l'article 10 de la loi du 25 novembre 2021, lequel insère l'article 550 du CIR 92 avec effet au 1er janvier 2026. Le dernier alinéa en projet dispose que cet article n'est pas applicable aux “véhicules hybrides”. Le délégué a confirmé que sont ici visés les “plug-in hybrides rechargeables”.

Cette précision apportée par le délégué doit figurer dans le texte en projet même de loi à adopter⁵⁵.

Article 26

Contrairement à ce que prévoit l'article 12 de la loi du 25 novembre 2021, l'entrée en vigueur telle qu'elle est réglée par l'article 26 de l'avant-projet n'est pas rattachée à un exercice d'imposition pour l'application du régime en projet. À la question de savoir si ceci n'est pas source d'insécurité juridique, le délégué a répondu ce qui suit:

“Met het oog op een correcte toepassing, kan het inderdaad de voorkeur verdienen om artikel 26 aan te passen door, waar nodig, te voorzien in een verband met het betrokken belastingjaar. [...]”

On peut se rallier à cette proposition du délégué.

SECTION 5 – DÉDUCTION POUR INVESTISSEMENTOBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la section 5 du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis ont pour objet de rendre le régime de la déduction pour investissement instauré par la loi du 12 mai 2024 ‘portant des dispositions fiscales diverses’ plus intéressant afin d'encourager les investissements (articles 27 à 30 de l'avant-projet).

C'est à cette fin que l'interdiction de cumul avec les aides régionales est abrogée (article 27 de l'avant-projet). La limitation de la déduction pour le report de la déduction pour investissement est elle aussi supprimée (article 28). L'article 201 du CIR 92 précise que la majoration de 10 points pour les immobilisations numériques vaut uniquement pour les petites sociétés (article 29, 3° et 4°). L'article 29, 7°, de l'avant-projet supprime l'article 201, § 2, du CIR 92, de sorte que les taux de 30 % pour les grandes sociétés et de 40 % pour les petites sociétés sont harmonisés et fixés à 40 %.

Les articles 27 à 29, 1° à 6°, de la loi à adopter sont applicables aux immobilisations acquises ou constituées à partir du 1er janvier 2025. L'article 29, 7°, de celle-ci entre en vigueur à partir de l'exercice d'imposition 2027 (article 30).

⁵⁵ À l'article 22, 2°, de l'avant-projet, le paragraphe 1er/1, en projet, de l'article 66 du CIR 92 emploie le terme “véhicule hybride rechargeable”.

2. De ontworpen regeling vervat in afdeling 5 van titel 2, hoofdstuk 1, bevat wijzigingen aan de regeling inzake de investeringsaftrek zoals vervat in de artikelen 68 tot 77 van het WIB 92. De ontworpen regeling schrapt onder meer het cumulverbod van de verhoogde thematische investeringsaftrek van 40 % met gewestelijke steunmaatregelen zoals vervat in artikel 69, eerste lid, 2°, van het WIB 92 (opheffing van artikel 69/1, § 1, derde lid, van het WIB 92 bij artikel 27 van het voorontwerp).

Anders dan voorheen, zoals vervat in oud artikel 69, § 1, laatste lid, vierde streepje, van het WIB 92⁵⁶, wordt in de ontworpen regeling niet bepaald dat een cumulatie enkel mogelijk is voor zover “de gewestelijke steunregeling waarborgt dat de cumulatie van federale en gewestelijke steun niet tot gevolg heeft dat de in artikel 36 van de verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, bedoelde maximale steunintensiteit en de in artikel 4, lid 1, s), van dezelfde Verordening bedoelde drempel overschreden worden”.

Bijgevolg valt het niet uit te sluiten dat de ontworpen regeling, minstens deels, moet worden beschouwd als een regeling betreffende de toekenning van staatssteun in de zin van de artikelen 107 en 108 van het VWEU, die behoudens de toepassing van één van de vrijstellingsregelingen bij de Europese Commissie dient te worden aangemeld.⁵⁷ Uit de adviesaanvraag blijkt alvast niet of het voorontwerp werd aangemeld bij de Europese Commissie.

Hierover bevestigde de gemachtigde dat het voorontwerp niet werd aangemeld en lichtte hij dat als volgt toe:

“De hervorming van de investeringsaftrek, samen met de voorgestelde hervormingen hier, valt onder de uitzonderingen voorzien in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014) gelet op de stimulans van groene en energiebesparende technologieën.

De Europese Commissie evenwel vraagt wel dat op project-niveau (d.w.z. op het moment van de specifieke investering) de grensbedragen van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening nauwlettend in de gaten gehouden worden en dat, bij een overschrijding van die bedragen, een investeringsproject ter goedkeuring wordt aangemeld bij de Europese Commissie. Dit zal dan worden gedaan in het kader van de attestering in de zin van artikel 69/3 WIB 92 en het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Overheid, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat momenteel wordt onderhandeld.”

⁵⁶ Bedoeld wordt de versie voor die werd vervangen bij artikel 4 van de wet van 12 mei.

⁵⁷ Zie ook adv.RvS 74.859/3 van 29 januari 2024 over een voorontwerp dat onder meer heeft geleid tot de wet van 12 mei 2024, *Parl. St. Kamer* 2023-24, nrs. 55-3865/1-55-3866/1, 201-202, opmerking 2.

2. Le régime en projet dans la section 5 du titre 2, chapitre 1er, contient des modifications au régime relatif à la déduction pour investissement tel qu’il est prévu aux articles 68 à 77 du CIR 92. Le régime en projet supprime, entre autres, l’interdiction de cumul de la déduction pour investissement majorée thématique de 40 % avec des mesures d’aide régionales, telle qu’elle est inscrite à l’article 69, alinéa 1er, 2°, du CIR 92 (abrogation de l’article 69/1, § 1er, alinéa 3, du CIR 92 par l’article 27 de l’avant-projet).

Contrairement à ce qui était le cas par le passé, comme dans l’ancien article 69, § 1er, dernier alinéa, quatrième tiret, du CIR 92⁵⁶, le régime en projet ne dispose pas qu’un cumul est uniquement possible dans la mesure où “le régime d’aide régionale garantit que le cumul des aides fédérales et régionales n’a pas pour effet que l’intensité maximale de l’aide visée à l’article 36 du Règlement (UE) n° 651/2014 de la Commission du 17 juin 2014 déclarant certaines catégories d’aides compatibles avec le marché intérieur en application des articles 107 et 108 du Traité, et le seuil visé à l’article 4, alinéa 1er, s), du même Règlement, soient dépassés”.

Par conséquent, il ne peut être exclu que le régime en projet, du moins en partie, doive être considéré comme un régime d’aides d’État au sens des articles 107 et 108 du TFUE, qui doit être notifié à la Commission européenne, sous réserve de l’application de l’une des clauses d’exemption⁵⁷. Il ne ressort en tout cas pas de la demande d’avis que l’avant-projet ait été notifié à la Commission européenne.

Interrogé sur ce point, le délégué a confirmé que l’avant-projet n’avait pas été notifié et il a donné les précisions suivantes:

“De hervorming van de investeringsaftrek, samen met de voorgestelde hervormingen hier, valt onder de uitzonderingen voorzien in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014) gelet op de stimulans van groene en energiebesparende technologieën.

De Europese Commissie evenwel vraagt wel dat op project-niveau (d.w.z. op het moment van de specifieke investering) de grensbedragen van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening nauwlettend in de gaten gehouden worden en dat, bij een overschrijding van die bedragen, een investeringsproject ter goedkeuring wordt aangemeld bij de Europese Commissie. Dit zal dan worden gedaan in het kader van de attestering in de zin van artikel 69/3 WIB 92 en het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Overheid, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat momenteel wordt onderhandeld”.

⁵⁶ Est visée la version précédant celle remplacée par l’article 4 de la loi du 12 mai.

⁵⁷ Voir également l’avis C.E.74.859/3 du 29 janvier 2024 sur un avant-projet devenu notamment la loi du 12 mai 2024, *Doc. parl., Chambre*, 2023-2024, n°s 55-3865/1-55-3866/1, pp. 201-202, observation 2.

In artikel 3 van de algemene groepsvrijstellingsverordening⁵⁸ wordt bepaald dat steunregelingen, individuele steun toegekend in het kader van steunregelingen en ad hoc-steun verenigbaar zijn met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 2 of 3, van het VWEU en zijn vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting vervat in artikel 108, lid 3, van het VWEU mits die steun voldoet aan alle voorwaarden van hoofdstuk I van de verordening en aan de specifieke voorwaarden die voor de desbetreffende steuncategorie in hoofdstuk III van die verordening zijn vastgesteld.

In zoverre effectief aan die voorwaarden is voldaan, dient deze regeling vervat in het voorontwerp niet bij de Europese Commissie te worden aangemeld. Wel dient, zo het voorontwerp in een wet uitmondt, rekening te worden gehouden met de verplichting tot mededeling bedoeld in artikel 11, lid 1, a), van de algemene groepsvrijstellingsverordening.⁵⁹

Tevens moet erop worden toegezien dat bij de verdere uitvoering van de aan te nemen wet onder meer de aanmeldingsdrempel vervat in artikel 4, lid 1, s), van de algemene groepsvrijstellingsverordening niet wordt overschreden. Uit het antwoord van de gemachtigde blijkt immers dat het mogelijk is dat deze drempel zal worden overschreden. In dit geval volstaat het niet om de steun aan te melden op het ogenblik dat de drempel door een specifiek investeringsproject zal worden overschreden. De verplichting tot aanmelding ontstaat immers op het ogenblik van het ontstaan van een subjectief recht op de vergoeding die als aan te melden staatssteun moet worden beschouwd.⁶⁰

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 29

1. Artikel 29, 6°, van het voorontwerp wijzigt artikel 201, § 1, vierde lid, van het WIB 92, zodat de belastingplichtige die onherroepelijk heeft geopteerd voor het in artikel 289*quater* van het WIB 92 vermelde belastingkrediet voor onderzoek en ontwikkeling niet meer kan genieten van de technologieaftrek. Door de ontworpen wijziging zal dat wel weer mogelijk zijn voor de toepassing van de verhoogde thematische aftrek, omdat de verwijzing naar artikel 69, eerste lid, 2°, van het WIB 92 wordt opgeheven.

⁵⁸ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 'waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard'.

⁵⁹ Zie in dezelfde zin adv.RvS 60.953/3 van 13 maart 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 mei 2017 'houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur', *Parl. St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1116/1, 51, opmerking 4.

⁶⁰ Zie adv.RvS 60.318/1 van 23 november 2016 over een ontwerp dat heeft geleid tot het (inmiddels opgeheven) besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2016 'tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest', opmerking 4.

L'article 3 du règlement général d'exemption par catégorie⁵⁸ dispose que les régimes d'aides, les aides individuelles octroyées au titre de régimes d'aides et les aides *ad hoc* sont compatibles avec le marché intérieur au sens de l'article 107, paragraphes 2 ou 3, du TFUE et sont exemptés de l'obligation de notification prévue à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, pour autant que ces régimes et ces aides remplissent toutes les conditions prévues au chapitre I du règlement, ainsi que les conditions spécifiques prévues à son chapitre III pour la catégorie d'aides concernée.

Dans la mesure où ces conditions sont effectivement remplies, le régime contenu dans l'avant-projet ne doit pas être notifié à la Commission européenne. Toutefois, si l'avant-projet aboutit à une loi, il conviendra de tenir compte de l'obligation de notification prévue à l'article 11, paragraphe 1, a), du règlement général d'exemption par catégorie⁵⁹.

Il convient par ailleurs de veiller à ce que, lors de la mise en œuvre de la loi à adopter, notamment le seuil de notification prévu à l'article 4, paragraphe 1, s), du règlement général d'exemption par catégorie ne soit pas dépassé. Il ressort en effet de la réponse du délégué qu'il est possible que ce seuil soit dépassé. Dans ce cas, il ne suffit pas de notifier l'aide au moment où le seuil sera dépassé par un projet d'investissement spécifique. En effet, l'obligation de notification existe dès que naît un droit subjectif à l'indemnité qui doit être considérée comme une aide d'État à notifier⁶⁰.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 29

1. L'article 29, 6°, de l'avant-projet modifie l'article 201, § 1er, alinéa 4, du CIR 92, de sorte que le contribuable qui a opté irrévocablement pour le crédit d'impôt pour recherche et développement visé à l'article 289*quater* du CIR 92 ne peut plus bénéficier de la déduction technologique. La modification en projet permettra toutefois à nouveau le cumul pour l'application de la déduction majorée thématique, dès lors que la référence à l'article 69, alinéa 1er, 2°, du CIR 92 est supprimée.

⁵⁸ Règlement (UE) n° 651/2014 de la Commission du 17 juin 2014 'déclarant certaines catégories d'aides compatibles avec le marché intérieur en application des articles 107 et 108 du traité'.

⁵⁹ Voir dans le même sens l'avis C.E. 60.953/3 du 13 mars 2017 sur un avant-projet devenu le décret de la Communauté flamande du 5 mai 2017 'houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur', *Doc. parl.*, Parl. fl., 2016-2017, n° 1116/1, p. 51, observation 4.

⁶⁰ Voir l'avis C.E. 60.318/1 du 23 novembre 2016 sur un projet devenu l'arrêté du gouvernement flamand (entre-temps abrogé) du 23 décembre 2016 'tot uitvoering van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest', observation 4.

Aan de gemachtigde werd gevraagd om, in het licht van het gelijkheidsbeginsel, nader toe te lichten waarom het cumulverbod met het belastingkrediet voor onderzoek en ontwikkeling, zoals vervat in artikel 289*quater* van het WIB 92, enkel voor de technologieaftrek geldt en niet voor de verhoogde thematische aftrek. De gemachtigde antwoordde als volgt:

“De technologieaftrek is een omzetting van de vroegere investeringsaftrek voor octrooien en onderzoek en ontwikkeling (oud artikel 69, § 1, 2°, a) en b) WIB 92). Het is op basis van deze bepalingen dat het belastingkrediet Onderzoek en Ontwikkeling van artikel 289*quater* WIB 92 is gebaseerd. De investeringen die onder de technologie-aftrek kunnen vallen, zijn de enige investeringen die ook in aanmerking komen voor het belastingkrediet O&O. Het cumulverbod moet dus enkel, zoals voorheen, gelden voor de investeringen waarvoor de keuze bestaat tussen de investeringsaftrek en het belastingkrediet. Met deze aanpassing wordt de situatie hersteld zoals hij gold voor de wetswijzigingen bij de wet van 12/5/2024.

(...)

Investerings die onder de technologie-aftrek kunnen vallen, hebben de keuze tussen de investeringsaftrek en het belastingkrediet O&O; voor de investeringen die onder de verhoogde investeringsaftrek vallen, geldt die keuze niet. Het gaat dus over twee verschillende situaties.”

Met dit antwoord van de gemachtigde kan worden ingestemd. Het verdient aanbeveling deze toelichting op te nemen in de memorie van toelichting.

2. Artikel 29, 7°, van het voorontwerp heft artikel 201, § 2, van het WIB 92 op, waardoor de verhoogde thematische aftrek zoals vervat in artikel 69, eerste lid, 2°, van het WIB 92 voor vennootschappen die niet als kleine vennootschappen worden aangemerkt, niet langer 30 % zal bedragen, maar ook 40 % zoals voor kleine vennootschappen. Hierdoor worden kleine vennootschappen op dezelfde wijze behandeld als middelgrote en grote vennootschappen.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dat beginsel verzet er zich overigens tegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de betwiste maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.⁶¹

⁶¹ GwH 13 januari 2022, nr. 1/2022, B.17. Zie ook GwH 16 mei 2024, nr. 52/2024, B. 4.2.

Il a été demandé au délégué de préciser, au regard du principe d'égalité, pourquoi l'interdiction de cumul avec le crédit d'impôt pour recherche et développement visé à l'article 289*quater* du CIR 92 s'applique uniquement à la déduction technologique et pas à la déduction majorée thématique. Le délégué a répondu en ces termes:

“De technologieaftrek is een omzetting van de vroegere investeringsaftrek voor octrooien en onderzoek en ontwikkeling (oud artikel 69, § 1, 2°, a) en b) WIB 92). Het is op basis van deze bepalingen dat het belastingkrediet Onderzoek en Ontwikkeling van artikel 289*quater* WIB 92 is gebaseerd. De investeringen die onder de technologie-aftrek kunnen vallen, zijn de enige investeringen die ook in aanmerking komen voor het belastingkrediet O&O. Het cumulverbod moet dus enkel, zoals voorheen, gelden voor de investeringen waarvoor de keuze bestaat tussen de investeringsaftrek en het belastingkrediet. Met deze aanpassing wordt de situatie hersteld zoals hij gold voor de wetswijzigingen bij de wet van 12/5/2024.

[...]

Investerings die onder de technologie-aftrek kunnen vallen, hebben de keuze tussen de investeringsaftrek en het belastingkrediet O&O; voor de investeringen die onder de verhoogde investeringsaftrek vallen, geldt die keuze niet. Het gaat dus over twee verschillende situaties.”

On peut se rallier à cette réponse du délégué. Il est recommandé d'intégrer ces précisions dans l'exposé des motifs.

2. L'article 29, 7°, de l'avant-projet abroge l'article 201, § 2, du CIR 92, de sorte que le pourcentage de la déduction majorée thématique visée à l'article 69, alinéa 1er, 2°, du CIR 92 ne s'élèvera plus à 30 % pour les sociétés qui ne sont pas considérées comme petites sociétés, mais également à 40 % comme pour les petites sociétés. Il en résulte que les petites sociétés sont traitées de la même manière que les moyennes et grandes sociétés.

Le principe d'égalité et de non-discrimination n'exclut pas qu'une différence de traitement soit établie entre des catégories de personnes, pour autant qu'elle repose sur un critère objectif et qu'elle soit raisonnablement justifiée. Ce principe s'oppose, par ailleurs, à ce que soient traitées de manière identique, sans qu'apparaisse une justification raisonnable, des catégories de personnes se trouvant dans des situations qui, au regard de la mesure critiquée, sont essentiellement différentes. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure critiquée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité et de non-discrimination est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé⁶¹.

⁶¹ C.C., 13 janvier 2022, n° 1/2022, B.17. Voir également C.C., 16 mai 2024, n° 52/2024, B.4.2.

Gevraagd deze gelijkschakeling van percentages nader toe te lichten in het licht van het gelijkheidsbeginsel, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Aangezien het hier gaat over het aanmoedigen van milieuvriendelijke investeringen, is het irrelevant of de investering gebeurd door een grote dan wel een kleine onderneming.

De thematische aftrek dient immers net om extra ondersteuning te bieden aan maatschappelijk zinvol geachte doelstellingen. Het hoeft geen betoog dat groene investeringen aanmoedigen maatschappelijk uiterst zinvol is, zeker ook bij middelgrote en grote vennootschappen waar de schaalvoordelen dikwijls een significante impact kunnen hebben. In deze wordt er gekozen om de investeringsaftrek voor alle vennootschappen aan eenzelfde percentage toe te staan.”

De verantwoording van de gemachtigde voor de gelijkschakeling van de percentages van de verhoogde thematische aftrek voor kleine, middelgrote en grote vennootschappen volstaat niet. De vraag rijst immers waarom, in het licht van de coherentie van de regeling inzake de investeringsaftrek, de schaalgrootte van een vennootschap niet of niet langer relevant is, terwijl dit criterium voor andere percentages van die regeling nog steeds speelt. De motivering in de memorie van toelichting moet op dit punt worden verstevigd.

3. Aangezien luidens artikel 29, 7°, van het voorontwerp paragraaf 2 van artikel 201 van het WIB 92 wordt opgeheven, blijft enkel paragraaf 1 ervan over. Bijgevolg is het niet meer dienstig artikel 201 van het WIB 92 in te delen in paragrafen en dient ook de vermelding “§ 1” te worden weggelaten.

Artikel 30

1. Artikel 27 van het voorontwerp, dat de opheffing van het cumulverbod van de investeringsaftrek met de gewestelijke staatssteun regelt, is van toepassing op activa verkregen of tot stand gebracht vanaf 1 januari 2025.

Gelet op het gegeven dat deze bepaling ook van toepassing is op vennootschappen wier boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar, zal in bepaalde gevallen deze bepaling aldus met terugwerkende kracht uitwerking hebben.

De niet-retroactiviteit van wetten is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel

Invité à préciser cet alignement des pourcentages au regard du principe d'égalité, le délégué a répondu comme suit:

“Aangezien het hier gaat over het aanmoedigen van milieuvriendelijke investeringen, is het irrelevant of de investering gebeurd door een grote dan wel een kleine onderneming.

De thematische aftrek dient immers net om extra ondersteuning te bieden aan maatschappelijk zinvol geachte doelstellingen. Het hoeft geen betoog dat groene investeringen aanmoedigen maatschappelijk uiterst zinvol is, zeker ook bij middelgrote en grote vennootschappen waar de schaalvoordelen dikwijls een significante impact kunnen hebben. In deze wordt er gekozen om de investeringsaftrek voor alle vennootschappen aan eenzelfde percentage toe te staan”.

La justification donnée par le délégué pour l'alignement des pourcentages de la déduction majorée thématique pour les petites, moyennes et grandes sociétés ne suffit pas. En effet, la question se pose de savoir pourquoi, au regard de la cohérence de la réglementation en matière de déduction pour investissement, la taille d'une société n'est pas ou n'est plus pertinente, alors que ce critère est encore toujours d'application pour d'autres pourcentages mentionnés dans cette réglementation. La motivation reproduite dans l'exposé des motifs doit être renforcée sur ce point.

3. Dès lors que selon l'article 29, 7°, de l'avant-projet, le paragraphe 2 de l'article 201 du CIR 92 est abrogé, seul le paragraphe 1er de cet article subsiste. Par conséquent, il n'est plus utile de subdiviser l'article 201 du CIR 92 en paragraphes et on omettra également la mention “§ 1er”.

Article 30

1. L'article 27 de l'avant-projet, qui règle l'abrogation de l'interdiction du cumul de la déduction pour investissement avec les aides d'État à finalité régionale, s'applique aux immobilisations acquises ou constituées à partir du 1er janvier 2025.

Compte tenu du fait que cette disposition s'applique également aux sociétés dont l'exercice comptable ne coïncide pas avec l'année civile, elle produira donc ses effets rétroactivement dans certains cas.

La non-rétroactivité des lois est une garantie ayant pour but de prévenir l'insécurité juridique. Cette garantie exige que le contenu du droit soit prévisible et accessible, de sorte que le justiciable puisse prévoir, dans une mesure raisonnable, les conséquences d'un acte déterminé au moment où cet acte est accompli. La rétroactivité peut uniquement être justifiée

worden verantwoord wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.⁶²

Gevraagd waarom de terugwerkende kracht van deze bepaling te verantwoorden is, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Het afschaffen van het cumulverbod is in het voordeel van de belastingplichtigen.

Er werd gekozen om deze cumul te laten gelijklopen met de invoering van het nieuwe systeem, zodat er geen twee parallelle systemen ontstaan waar dan enkele uit de boot zouden vallen.”

Hoewel de ontworpen regeling inderdaad voordelig is voor de belastingplichtige, verantwoordt deze motivering niet waarom de terugwerkende kracht in het geval het boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.

Bovendien zou, gelet op hetgeen hiervoor is opgemerkt inzake de aanmelding van de ontworpen regeling bij de Europese Commissie, de terugwerkende kracht problematisch kunnen zijn in het licht van het *standstill* beginsel overeenkomstig artikel 108, lid 3, van het VWEU.

In het licht hiervan dient van de terugwerkende kracht van deze bepaling te worden afgezien.

2. Artikel 28 van het voorontwerp is van toepassing op activa verkregen of tot stand gebracht vanaf 1 januari 2025. De vraag rijst of deze temporele regeling wel geschikt is, gelet op het gegeven dat het de opheffing van een nominale aftrekbeperking betreft.

Gevraagd waarom deze bepaling van toepassing is vanaf het aanslagjaar 2026, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Omdat het ook gaat over vennootschappen wiens boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar (zie artikel 202 KB/WIB92).”

Dit antwoord overtuigt niet. Net omdat het ook gaat om vennootschappen wier boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar, zal er in sommige gevallen sprake zijn van terugwerkende kracht. Gelet op het feit dat ook de indexering van de bedragen in artikel 72 van het WIB 92 telkens van toepassing was vanaf een bepaald aanslagjaar, valt het niet in te zien waarom dit voor de opheffing van de aftrekbeperking niet mogelijk is. De inwerkingtreding van deze bepaling dient in het licht hiervan te worden heroverwogen.

⁶² Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie o.m.: GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 19 december 2013, nr. 172/2013, B.22; GwH 29 januari 2014, nr. 18/2014, B.10; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 22 januari 2015, nr. 1/2015, B.4; GwH 7 mei 2015, nr. 54/2015, B.12; GwH 14 januari 2016, nr. 3/2016, B.22; GwH 3 februari 2016, nr. 16/2016, B.12.1; GwH 28 april 2016, nr. 58/2016, B.9.2; GwH 9 februari 2017, nr. 15/2017, B.9.2; GwH 21 december 2017, nr. 145/2017, B.16.2; GwH 19 juli 2018, nr. 100/2018, B.13; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6; GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2.

lorsqu'elle est indispensable à la réalisation d'un objectif d'intérêt général⁶².

À la question de savoir pourquoi la rétroactivité de cette disposition se justifie, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het afschaffen van het cumulverbod is in het voordeel van de belastingplichtigen.

Er werd gekozen om deze cumul te laten gelijklopen met de invoering van het nieuwe systeem, zodat er geen twee parallelle systemen ontstaan waar dan enkele uit de boot zouden vallen”.

Bien que le régime en projet soit effectivement avantageux pour le contribuable, cette motivation ne justifie pas pourquoi la rétroactivité lorsque l'exercice comptable ne coïncide pas avec l'année civile est indispensable à la réalisation d'un objectif d'intérêt général.

En outre, compte tenu des observations formulées ci-dessus en ce qui concerne la notification de la réglementation en projet à la Commission européenne, la rétroactivité pourrait poser problème au regard du principe de *standstill* conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE.

À la lumière de ce qui précède, il s'impose de renoncer à la rétroactivité de cette disposition.

2. L'article 28 de l'avant-projet s'applique aux immobilisations acquises ou constituées à partir du 1er janvier 2025. La question se pose de savoir si cette règle temporelle est effectivement appropriée, compte tenu du fait qu'il s'agit de l'abrogation d'une limitation de déduction nominale.

À la question de savoir pourquoi cette disposition s'applique à partir de l'exercice d'imposition 2026, le délégué a répondu en ces termes:

“Omdat het ook gaat over vennootschappen wiens boekjaar niet samenvalt met het kalenderjaar (zie artikel 202 KB/WIB92).”

Cette réponse ne convainc pas. C'est précisément parce qu'il s'agit également de sociétés dont l'exercice comptable ne coïncide pas avec l'année civile qu'il sera question, dans certains cas, de rétroactivité. Compte tenu du fait que l'indexation des montants inscrite à l'article 72 du CIR 92 s'appliquait également chaque fois à partir d'un exercice d'imposition déterminé, on n'aperçoit pas pourquoi cela n'est pas possible pour l'abrogation de la limitation de déduction. L'entrée en vigueur de cette disposition doit être reconsidérée en conséquence.

⁶² Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle, voir notamment: C.C., 21 novembre 2013, n° 158/2013, B.24.2; C.C., 19 décembre 2013, n° 172/2013, B.22; C.C., 29 janvier 2014, n° 18/2014, B.10; C.C., 9 octobre 2014, n° 146/2014, B.10.1; C.C., 22 janvier 2015, n° 1/2015, B.4; C.C., 7 mai 2015, n° 54/2015, B.12; C.C., 14 janvier 2016, n° 3/2016, B.22; C.C., 3 février 2016, n° 16/2016, B.12.1; C.C., 28 avril 2016, n° 58/2016, B.9.2; C.C., 9 février 2017, n° 15/2017, B.9.2; C.C., 21 décembre 2017, n° 145/2017, B.16.2; C.C., 19 juillet 2018, n° 100/2018, B.13; C.C., 3 juin 2021, n° 82/2021, B.6; C.C., 23 juin 2022, n° 85/2022, B.10.2.

AFDELING 6 – ONDERHOUDSUITKERINGEN

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van afdeling 6 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken ertoe de regels inzake de fiscale behandeling van onderhoudsuitkeringen in de inkomstenbelastingen te wijzigen (artikelen 31 tot 34 van het voorontwerp).

Wat de belastbaarheid van ontvangen onderhoudsuitkeringen in de personenbelasting betreft, zoals geregeld bij artikel 90, eerste lid, 3° en 4°, van het WIB 92, wordt bij de ontworpen regeling artikel 99 van het WIB 92 in die zin gewijzigd dat de belastbaarheid van 80 % van de onderhoudsuitkeringen trapsgewijze jaarlijks met 10 % wordt verminderd tot 50 % voor onderhoudsuitkeringen die zijn toegekend met ingang van 1 januari 2027 (artikelen 31 en 34, tweede tot vierde lid). De eerste vermindering met 10 % is van toepassing op onderhoudsuitkeringen die vanaf 1 januari 2025 worden toegekend en die verbonden zijn met een belastbaar tijdperk dat eindigt na 30 december 2025 (artikel 34, tweede lid).

Wat de overeenkomstige aftrekbaarheid voor 80 % van betaalde onderhoudsuitkeringen in de personenbelasting betreft, wordt artikel 104, 1° en 2°, van het WIB 92 gewijzigd zodat die aftrekbaarheid trapsgewijze jaarlijks met 10 % wordt verminderd tot 50 % voor onderhoudsuitkeringen die vanaf 1 januari 2027 worden betaald (artikelen 32, b) tot d), en 34, tweede tot vierde lid). Ook hier is de eerste vermindering met 10 % van de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen van toepassing met ingang van de onderhoudsuitkeringen die vanaf 1 januari 2025 worden betaald en die verbonden zijn met een belastbaar tijdperk dat eindigt na 30 december 2025 (artikel 34, tweede lid).

Daarnaast worden de fiscale gevolgen voor onderhoudsuitkeringen bij de ontworpen regeling beperkt tot onderhoudsuitkeringen die worden betaald door of toegekend aan inwoners van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (hierna: EER). Daartoe wordt artikel 228, § 2, 9°, c), van het WIB 92 dat thans de belastbaarheid van onderhoudsuitkeringen ten laste van rijksinwoners in de belasting niet-inwoners regelt, aangevuld met de zinsnede “wanneer de verkrijger inwoner is van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte” (artikel 33), en worden voor de aftrekbaarheid ervan in de personenbelasting de woorden “aan personen” vervat in artikel 104, 1°, van het WIB 92 vervangen door de zinsnede “aan inwoners van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte” (artikel 32, a)). Deze ontworpen regelingen treden in werking op de laatste dag van de maand waarin ze worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* en zijn van toepassing op de belastbare tijdperken die eindigen na die datum (artikel 34, eerste lid).

2. De aan te nemen vermindering van de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen met 10 % is van toepassing op onderhoudsuitkeringen die reeds met ingang van 1 januari 2025 zijn of worden betaald en die verbonden zijn met een belastbaar tijdperk dat eindigt na 30 december 2025 (artikel 34, tweede lid). De beperking van de aftrekbaarheid van

SECTION 6 – RENTES ALIMENTAIRES

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la section 6 du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis ont pour objet de modifier les règles relatives au traitement fiscal des rentes alimentaires dans le cadre de l'impôt sur les revenus (articles 31 à 34 de l'avant-projet).

En ce qui concerne l'assujettissement à l'impôt des personnes physiques des rentes alimentaires perçues, tel qu'il est réglé par l'article 90, alinéa 1er, 3° et 4°, du CIR 92, le régime en projet modifie l'article 99 du CIR 92 en ce sens que l'assujettissement de 80 % des rentes alimentaires est diminué graduellement chaque année de 10 % pour aboutir à un pourcentage de 50 % pour les rentes alimentaires attribuées à partir du 1er janvier 2027 (articles 31 et 34, alinéas 2 à 4). La première diminution de 10 % s'applique aux rentes alimentaires attribuées à partir du 1er janvier 2025 et qui sont liées à une période imposable prenant fin après le 30 décembre 2025 (article 34, alinéa 2).

En ce qui concerne la déductibilité correspondante, dans le cadre de l'impôt des personnes physiques, pour 80 % des rentes alimentaires payées, l'article 104, 1° et 2°, du CIR 92 est modifié de sorte que cette déductibilité soit réduite graduellement chaque année de 10 % jusqu'à un pourcentage de 50 % pour les rentes alimentaires payées à partir du 1er janvier 2027 (articles 32, b) à d), et 34, alinéas 2 à 4). En l'espèce également, la première diminution de 10 % de la déductibilité des rentes alimentaires s'applique aux rentes alimentaires payées à partir du 1er janvier 2025 et qui sont liées à une période imposable prenant fin après le 30 décembre 2025 (article 34, alinéa 2).

En outre, le dispositif en projet limite les conséquences fiscales pour les rentes alimentaires aux rentes payées ou attribuées à des résidents d'un État membre de l'Espace économique européen (ci-après: EEE). À cet effet, l'article 228, § 2, 9°, c), du CIR 92, qui règle actuellement l'assujettissement des rentes alimentaires à charge d'habitants du Royaume à l'impôt des non-résidents, est complété par le membre de phrase “lorsque le bénéficiaire est un résident d'un État membre de l'Espace économique européen” (article 33), et en ce qui concerne leur déductibilité dans le cadre de l'impôt des personnes physiques, les mots “à des personnes” figurant à l'article 104, 1°, du CIR 92 sont remplacés par le segment de phrase “à des résidents d'un État membre de l'Espace économique européen” (article 32, a)). Ces dispositions en projet entrent en vigueur le dernier jour du mois au cours duquel elles sont publiées au *Moniteur belge* et sont applicables aux périodes imposables prenant fin après cette date (article 34, alinéa 1er).

2. La diminution, à adopter, de la déductibilité des rentes alimentaires de 10 % s'applique aux rentes alimentaires déjà payées ou payées à partir du 1er janvier 2025 et qui sont liées à une période imposable prenant fin après le 30 décembre 2025 (article 34, alinéa 2). La limitation de la déductibilité des rentes alimentaires aux rentes payées à des résidents d'un

onderhoudsuitkeringen tot onderhoudsuitkeringen die worden betaald aan inwoners van een lidstaat van de EER treedt in werking op de laatste dag van de maand waarin de ontworpen regeling wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* en is van toepassing op de belastbare tijdperken die eindigen na die datum (artikel 34, eerste lid).

Dienaangaande rijst de vraag of deze regeling van de inwerkingtreding bestaanbaar is met het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel.

Zoals reeds opgemerkt bij afdeling 1 van titel 2, hoofdstuk 1, van het voorontwerp (opmerking 4.1), beschikt de wetgever volgens het Grondwettelijk Hof in fiscale aangelegenheden over een ruime beoordelingsmarge, inclusief wanneer hij beslist een einde te maken aan een fiscaal voordeel en beoordeelt of die afschaffing het instellen van een overgangsregeling vereist. Er wordt wel op buitensporige wijze afbreuk gedaan aan het vertrouwensbeginsel wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die de ontstentenis van een overgangsregeling kan verantwoorden.

De memorie van toelichting maakt gewag van een thans geldende weinig rechtvaardige regeling inzake de aftrek van onderhoudsuitkeringen, onder meer door het mattheuseffect ervan, alsook van een gebrek aan neutraliteit inzake samenlevingsvormen. Er wordt ook gewezen op de asymmetrie ter zake: de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen is effectief, terwijl de belastbaarheid ervan eerder theoretisch is. Niettemin kiezen de stellers van het voorontwerp ervoor de aftrekbaarheid en de belastbaarheid van betaalde of toegekende onderhoudsuitkeringen alsnog voor 50 % te laten bestaan voor onderhoudsuitkeringen betaald aan EER-inwoners.

Waarom evenwel de eerste vermindering van de aftrekbaarheid met 10 % reeds van toepassing is op de in 2025 betaalde onderhoudsuitkeringen, wordt in de memorie van toelichting niet uitdrukkelijk gemotiveerd. Waarom ook de beperking van de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen tot EER-inwoners zonder overgangsmaatregel in werking treedt, wordt evenmin verantwoord.

Gevraagd naar een verantwoording voor de ontstentenis van een overgangsmaatregel, antwoordde de gemachtigde:

“Eerst en vooral merken we op dat onderhoudsuitkeringen worden betaald op grond van een burgerrechtelijke verplichting of een verplichting op grond van het Gerechtelijk Wetboek. Het fiscaal stelsel van die uitkeringen zou in beginsel dus niet sturend mogen werken.

De regering wil zoals blijkt uit het regeerakkoord op fiscaal vlak kinderen vooral gelijk behandelen. Het fiscaal voordeel is momenteel immers groter voor ouders die niet langer samenleven (gescheiden ouders) en een regeling hebben met betaling van onderhoudsuitkeringen, waarbij één ouder recht heeft op de toeslag voor kinderen ten laste en de andere ouder op de aftrek van onderhoudsuitkeringen, dan voor samenlevende ouders die enkel recht hebben op de toeslag

État membre de l'EEE entre en vigueur le dernier jour du mois au cours duquel la réglementation en projet est publiée au *Moniteur belge* et est applicable aux périodes imposables prenant fin après cette date (article 34, alinéa 1er).

À cet égard, la question se pose de savoir si ce régime d'entrée en vigueur est compatible avec le principe de confiance et de sécurité juridique.

Ainsi qu'il a déjà été observé à propos de la section 1re du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet (observation 4.1), la Cour constitutionnelle estime que le législateur dispose d'une large marge d'appréciation en matière fiscale, en ce compris lorsqu'il décide de mettre fin à un avantage fiscal et apprécie si cette suppression nécessite l'aménagement d'un régime transitoire. Il est néanmoins porté atteinte de manière excessive au principe de confiance lorsque les attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sont méconnues sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire.

L'exposé des motifs fait mention de règles actuelles peu justes en ce qui concerne la déduction des rentes alimentaires, notamment en raison de leur effet Matthieu, ainsi que d'un manque de neutralité concernant les formes de cohabitation. Il relève également l'asymétrie en la matière: la déductibilité des rentes alimentaires est effective, tandis que leur imposabilité est plutôt théorique. Les auteurs de l'avant-projet choisissent néanmoins de maintenir la déductibilité et l'imposabilité des rentes alimentaires payées ou attribuées à 50 % encore pour les rentes alimentaires payées à des résidents de l'EEE.

Toutefois, l'exposé des motifs ne justifie pas explicitement pourquoi la première diminution de la déductibilité de 10 % s'applique déjà aux rentes alimentaires payées en 2025. Il ne justifie pas davantage pourquoi la limitation de la déductibilité des rentes alimentaires aux résidents de l'EEE entre également en vigueur sans mesure transitoire.

Invité à justifier l'absence de mesure transitoire, le délégué a répondu en ces termes:

“Eerst en vooral merken we op dat onderhoudsuitkeringen worden betaald op grond van een burgerrechtelijke verplichting of een verplichting op grond van het Gerechtelijk Wetboek. Het fiscaal stelsel van die uitkeringen zou in beginsel dus niet sturend mogen werken.

De regering wil zoals blijkt uit het regeerakkoord op fiscaal vlak kinderen vooral gelijk behandelen. Het fiscaal voordeel is momenteel immers groter voor ouders die niet langer samenleven (gescheiden ouders) en een regeling hebben met betaling van onderhoudsuitkeringen, waarbij één ouder recht heeft op de toeslag voor kinderen ten laste en de andere ouder op de aftrek van onderhoudsuitkeringen, dan voor samenlevende ouders die enkel recht hebben op de toeslag

voor kinderen ten laste of voor ouders die opteren voor een co-ouderschapsregeling, waarbij het voordeel van de toeslag op de belastingvrije som wordt verdeeld over de beide ouders.

De beperking van de aftrekbaarheid van onderhoudsgelden moet dus bijdragen tot een meer gelijke behandeling van kinderen op fiscaal vlak en dus de billijkheid van ons fiscaal stelsel vergroten.

Het klopt dat er geen overgangsregeling werd voorzien voor de onderhoudsuitkeringen die worden betaald aan een niet-inwoner die geen inwoner is van een EER-lidstaat.

De aftrek voor onderhoudsgelden betaald aan een inwoner van een andere lidstaat van de EER wordt wel behouden, gelet op de verdragsrechtelijke verplichtingen.”

Met deze toelichting geeft de gemachtigde geen antwoord op de vraag naar een dwingende reden van algemeen belang ter verantwoording van de ontstentenis van een overgangsmaatregel.

Zoals in het advies van de Inspectie van Financiën vermeld, kan bij de berekening van het bedrag van de onderhoudsuitkeringen naar aanleiding van een echtscheiding door de familierechtbank rekening worden gehouden met de aftrekbaarheid en de belastbaarheid voor 80 % ervan. Het valt niet uit te sluiten dat dit ook het geval is voor de regelingen inzake onderhoudsuitkeringen die worden overeengekomen in het raam van een echtscheiding met onderlinge toestemming.⁶³ Er valt bijgevolg niet aan te ontkomen dat een aanzienlijk aantal van de thans van kracht zijnde rechterlijke uitspraken over onderhoudsuitkeringen op uiterst korte termijn zullen moeten worden herzien om het bedrag van de onderhoudsuitkeringen dat thans wordt betaald of toegekend aan te passen in het licht van de ontworpen regeling.⁶⁴ Zowel de betrokken partijen als de familierechtbanken worden bijgevolg geconfronteerd met een situatie waarbij snel moet worden opgetreden omwille van de gevolgen van de ontworpen regeling waarop zij zich niet konden voorbereiden.

In het verslag van de Inspectie van Financiën wordt te dezen overigens gewezen op mogelijke gevolgen voor het beroep op de Dienst voor Alimentatievorderingen, omdat door plots wijzigende fiscale omstandigheden de betaling van onderhoudsuitkeringen minder goed zou kunnen worden nageleefd.

⁶³ De zogenaamde onderhoudsbijdragecalculator van de Gezinsbond houdt bijvoorbeeld rekening met de aftrekbaarheid en de belastbaarheid van onderhoudsuitkeringen. De handleiding voor de rekentool kinderalimentatie (“methode Hobin”) van de familierechtbanken (versie 2025/05) maakt abstractie van het fiscale voordeel, tenzij de ouders zelf de nodige informatie aanreiken die het mogelijk maakt een berekening met fiscaal voordeel te maken: <https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/hbca/antwerpen/files/handleiding-rekentool-kinderalimentatie-methode-hobin-versie-2025-05.pdf>, 21.

⁶⁴ Wanneer wordt voorzien in een overgangsregeling kan die overigens worden meegenomen in de herzieningen van de betrokken rechterlijke uitspraken.

voor kinderen ten laste of voor ouders die opteren voor een co-ouderschapsregeling, waarbij het voordeel van de toeslag op de belastingvrije som wordt verdeeld over de beide ouders.

De beperking van de aftrekbaarheid van onderhoudsgelden moet dus bijdragen tot een meer gelijke behandeling van kinderen op fiscaal vlak en dus de billijkheid van ons fiscaal stelsel vergroten.

Het klopt dat er geen overgangsregeling werd voorzien voor de onderhoudsuitkeringen die worden betaald aan een niet-inwoner die geen inwoner is van een EER-lidstaat.

De aftrek voor onderhoudsgelden betaald aan een inwoner van een andere lidstaat van de EER wordt wel behouden, gelet op de verdragsrechtelijke verplichtingen”.

En apportant ces précisions, le délégué ne répond pas à la question concernant l'existence d'un motif impérieux d'intérêt général justifiant l'absence de mesure transitoire.

Comme le mentionne l'avis de l'Inspection des Finances, lors du calcul du montant des rentes alimentaires à la suite d'un divorce, le tribunal de la famille peut tenir compte de la déductibilité et de l'imposabilité à raison de 80 % de celles-ci. Il n'est pas exclu que tel soit également le cas pour les dispositions relatives aux rentes alimentaires convenues dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel⁶³. Par conséquent, il est inévitable qu'un nombre notable de décisions judiciaires actuellement en vigueur concernant les rentes alimentaires devront être revues à très brève échéance afin d'adapter le montant des rentes alimentaires actuellement payées ou attribuées au regard de la réglementation en projet⁶⁴. Par conséquent, tant les parties concernées que les tribunaux de la famille sont confrontés à une situation dans laquelle il faut agir très rapidement en raison des conséquences de la réglementation en projet auxquelles ils n'ont pas pu se préparer.

Le rapport de l'Inspection des Finances relève d'ailleurs en l'occurrence les conséquences éventuelles pour le recours au Service des Créances Alimentaires, étant donné que le paiement des rentes alimentaires pourrait être moins bien respecté à la suite de changements soudains des conditions fiscales.

⁶³ Le “calculateur” du montant de la contribution alimentaire de la Gezinsbond tient par exemple compte de la déductibilité et de l'imposabilité des rentes alimentaires. Le guide relatif à l'outil de calcul des pensions alimentaires destinées aux enfants (“methode Hobin”) des tribunaux de la famille (version 2025/05) fait abstraction de l'avantage fiscal, sauf si les parents fournissent eux-mêmes les informations nécessaires permettant d'effectuer un calcul avec avantage fiscal: <https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/hbca/antwerpen/files/handleiding-rekentool-kinderalimentatie-methode-hobin-versie-2025-05.pdf>, p. 21.

3

⁶⁴ Si un régime transitoire est prévu, il peut d'ailleurs être pris en considération dans les révisions des décisions judiciaires concernées.

De stellers van het voorontwerp moeten de toepassing in de tijd van de ontworpen regeling herbekijken in het licht van het voorgaande. De toepassing in de tijd van de ontworpen maatregel moet voor eenieder die betrokken is bij een regeling omtrent onderhoudsuitkeringen voorzienbaar zijn, zodat tijdig de nodige voorbereidingen kunnen worden getroffen.

Het strekt eveneens tot aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met een verantwoording voor de ontstentenis van een overgangsregeling bij de ontworpen vermindering respectievelijk afschaffing van de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen.

3. Artikel 32, a), van het voorontwerp wijzigt artikel 104, 1°, van het WIB 92, en strekt ertoe dat enkel onderhoudsuitkeringen die worden betaald aan inwoners van een lidstaat van de EER nog aftrekbaar zijn.

3.1. De vraag rijst of dit verschil in behandeling redelijk verantwoord is in het licht van het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie zoals vervat in de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet. Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“In lijn met de vereisten inzake het vrij verkeer, behoudt de regering de aftrekbaarheid van onderhoudsgelden die worden betaald aan inwoners van een andere lidstaat van de EER en logischerwijze ook de belastbaarheid daarvan. Ook bij andere fiscale regelingen zoals voordelen voor levensverzekeringen, giften of het verwerven van een woning wordt er reeds een onderscheid gemaakt naargelang het gaat al dan niet gaat om verrichtingen binnen de EER.”

Het verdient aanbeveling om deze verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting.

3.2. Uit het antwoord van de gemachtigde kan worden afgeleid dat het legitieme doel van het gemaakte onderscheid erin bestaat om het vrije verkeer van personen te vrijwaren. Wat dit betreft rijst echter de vraag of het gebruikte onderscheidscriterium, zijnde inwoner zijn van een lidstaat van de EER, niet “onder-inclusief” is,⁶⁵ met name omdat personen die woonachtig zijn in Zwitserland worden uitgesloten, terwijl het vrije verkeer van personen zich ook tot Zwitserland uitstrekt op grond van de ‘Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen’.

Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Er kan inderdaad mee ingestemd worden om Zwitserland mee te nemen in het kader van het vrij verkeer van personen.”

Hiermee kan worden ingestemd. Bijkomend rijst de vraag of het toepassingsgebied van de ontworpen regeling in het licht van het vrije verkeer van personen niet moet worden uitgebreid tot andere landen. Het komt de stellers van het voorontwerp toe om de ontworpen regeling in het licht hiervan aan een nader onderzoek te onderwerpen.

⁶⁵ J. VELAERS, *De Grondwet, een artikelsgewijze commentaar*, Deel I, die Keure, 2019, 163.

Les auteurs de l'avant-projet devront réexaminer l'application dans le temps de la réglementation en projet au regard de ce qui précède. L'application dans le temps de la mesure en projet doit être prévisible pour toute personne impliquée dans un dispositif concernant les rentes alimentaires, afin que les dispositions nécessaires puissent être prises à temps.

Il est également recommandé de compléter l'exposé des motifs par une justification de l'absence de régime transitoire dans le cadre de la diminution ou de la suppression en projet de la déductibilité des rentes alimentaires.

3. L'article 32, a), de l'avant-projet modifie l'article 104, 1°, du CIR 92 et vise à ce que seules les rentes alimentaires payées aux résidents d'un État membre de l'EEE soient encore déductibles.

3.1. Le question se pose de savoir si cette différence de traitement est raisonnablement justifiée au regard du principe d'égalité et de non-discrimination consacré par les articles 10, 11 et 172 de la Constitution. Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

“In lijn met de vereisten inzake het vrij verkeer, behoudt de regering de aftrekbaarheid van onderhoudsgelden die worden betaald aan inwoners van een andere lidstaat van de EER en logischerwijze ook de belastbaarheid daarvan. Ook bij andere fiscale regelingen zoals voordelen voor levensverzekeringen, giften of het verwerven van een woning wordt er reeds een onderscheid gemaakt naargelang het gaat al dan niet gaat om verrichtingen binnen de EER”.

Il est recommandé d'intégrer cette justification dans l'exposé des motifs.

3.2. Il peut se déduire de la réponse du délégué que l'objectif légitime de la distinction opérée consiste à préserver la libre circulation des personnes. Sur ce point, la question se pose cependant de savoir si le critère de distinction utilisé, à savoir être résident d'un État membre de l'EEE, n'est pas “sous-inclusif”⁶⁵, notamment parce que les personnes qui sont domiciliées en Suisse sont exclues, alors que la libre circulation des personnes s'étend également à la Suisse en vertu de l'“Accord entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la Confédération suisse, d'autre part, sur la libre circulation des personnes”.

Interrogé à ce sujet, le délégué a donné la réponse suivante:

“Er kan inderdaad mee ingestemd worden om Zwitserland mee te nemen in het kader van het vrij verkeer van personen”.

On peut se rallier à ce point de vue. La question se pose en outre de savoir si le champ d'application de la réglementation en projet ne doit pas être étendu à d'autres pays au regard de la libre circulation des personnes. Il incombe aux auteurs de l'avant-projet de soumettre le régime en projet à un examen approfondi au regard de ce qui précède.

⁶⁵ J. VELAERS, *De Grondwet, een artikelsgewijze commentaar*, Tome I, die Keure, 2019, p. 163.

4. De aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen in de personenbelasting is luidens het ontworpen artikel 104, 1°, van het WIB 92 (artikel 32, a), van het voorontwerp) enkel nog mogelijk als de onderhoudsuitkering is betaald aan een inwoner van een lidstaat van de EER. Wat de belastbaarheid in de belasting van niet-inwoners betreft van onderhoudsuitkeringen die niet-inwoners toegekend krijgen, voegt artikel 33 van het voorontwerp aan artikel 228, § 2, 9°, c), van het WIB 92 de volgende zinsnede toe: “wanneer de verkrijger inwoner is van een lidstaat van de EER”. Aldus zijn toegekende onderhoudsuitkeringen luidens de ontworpen regeling enkel nog als divers inkomen belastbaar in de belasting van niet-inwoners als de onderhoudsuitkering ten laste van een rijksinwoner is betaald aan een inwoner van een lidstaat van de EER. Bijgevolg wordt niet alleen de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen betaald aan personen die geen inwoner zijn van de EER afgeschaft, maar ook de belastbaarheid ervan in de belasting van niet-inwoners.

Omwille van de duidelijkheid en de voorzienbaarheid van de ontworpen regeling, rijst de vraag of in het geval waarin een onderhoudsuitkering wordt betaald aan een niet-EER inwoner (en dus zowel de aftrekbaarheid in de personenbelasting als de belastbaarheid in de belasting van niet-inwoners van de onderhoudsuitkering worden afgeschaft), overeenkomstig artikel 271 van het WIB 92 gelezen in samenhang met artikel 87, 4°, van het KB/WIB 92,⁶⁶ nog bedrijfsvoorheffing verschuldigd is op de te betalen onderhoudsuitkering door de uitkeringsplichtige. Luidens die laatste bepaling is immers bedrijfsvoorheffing verschuldigd op onderhoudsuitkeringen die rijksinwoners betalen aan niet-rijksinwoners. Dezelfde vraag rijst voor het geval waarin een onderhoudsuitkering door een rijksinwoner wordt betaald aan een EER-inwoner en een dubbelbelastingverdrag de heffingsbevoegdheid aan België toekent.

Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het KB/WIB 92 zal zo snel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de wet. Er zal geen bedrijfsvoorheffing moeten worden ingehouden op onderhoudsuitkeringen die worden betaald of toegekend aan een niet-inwoner wanneer België in beginsel weliswaar heffingsbevoegd is voor die uitkeringen, maar de uitkeringen op grond van het intern recht niet als een belastbaar inkomen wordt aangemerkt.”

Gelet op de nakende inwerkingtreding van de maatregelen van deze afdeling, verdient het aanbeveling om ook zo spoedig als mogelijk duidelijkheid te creëren omtrent het al dan niet

⁶⁶ Artikel 271 van het WIB 92 bepaalt: “De Koning kan (1), onder de voorwaarden die Hij bepaalt, de toepassing van artikel 270 uitbreiden tot winst, baten of, alsmede tot in artikel 90, eerste lid, 1° tot 4° en 12°, vermelde diverse inkomsten.” (1) Artikel 86 tot 95, KB/WIB 92.

Artikel 87, 4°, van het KB/WIB 92 bepaalt: “Behoudens de door de wet en door internationale overeenkomsten bepaalde vrijstellingen, is de bedrijfsvoorheffing aan de bron verschuldigd op (...) uitkeringen of kapitalen als vermeld in artikel 90, eerste lid, 3° en 4°, van [het WIB 92], die rijksinwoners betalen of toekennen aan niet-rijksinwoners.”

4. Selon l'article 104, 1°, en projet, du CIR 92 (article 32, a), de l'avant-projet), la déductibilité des rentes alimentaires dans le cadre de l'impôt des personnes physiques est encore uniquement possible si la rente alimentaire est payée à un résident d'un État membre de l'EEE. En ce qui concerne l'assujettissement à l'impôt des non-résidents des rentes alimentaires attribuées à des non-résidents, l'article 33 de l'avant-projet ajoute à l'article 228, § 2, 9°, c), du CIR 92 le membre de phrase suivant: “lorsque le bénéficiaire est un résident d'un État membre de l'Espace économique européen”. Ainsi, selon le dispositif en projet, les rentes alimentaires attribuées sont encore uniquement imposables en tant que revenus divers dans le cadre de l'impôt des non-résidents si la rente alimentaire à charge d'un habitant du Royaume a été payée à un résident d'un État membre de l'EEE. Par conséquent, non seulement la déductibilité des rentes alimentaires payées à des personnes qui ne sont pas résidentes de l'EEE est supprimée, mais également leur assujettissement à l'impôt des non-résidents.

Dans un souci de clarté et de prévisibilité du régime en projet, la question se pose de savoir si, dans le cas où une rente alimentaire est payée à un non-résident de l'EEE (et donc tant la déductibilité de la rente alimentaire dans le cadre de l'impôt des personnes physiques que l'assujettissement de celle-ci à l'impôt des non-résidents sont supprimés), conformément à l'article 271 du CIR 92, combiné avec l'article 87, 4°, de l'AR/CIR 92⁶⁶, un précompte professionnel est encore dû sur la rente alimentaire à payer par le débiteur. En effet, selon cette dernière disposition, un précompte professionnel est dû sur les rentes alimentaires payées par des habitants du Royaume à des non-habitants du Royaume. La même question se pose en ce qui concerne le cas dans lequel une rente alimentaire est payée par un habitant du Royaume à un résident de l'EEE et une convention préventive de la double imposition attribue le pouvoir d'imposition à la Belgique.

Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het KB/WIB 92 zal zo snel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de wet. Er zal geen bedrijfsvoorheffing moeten worden ingehouden op onderhoudsuitkeringen die worden betaald of toegekend aan een niet-inwoner wanneer België in beginsel weliswaar heffingsbevoegd is voor die uitkeringen, maar de uitkeringen op grond van het intern recht niet als een belastbaar inkomen wordt aangemerkt”.

Compte tenu de l'entrée en vigueur imminente des mesures de cette section, il est recommandé de clarifier également dès que possible si le précompte professionnel est dû ou non, de

⁶⁶ L'article 271 du CIR 92 dispose: “Le Roi peut (1), aux conditions qu'il détermine, étendre l'application de l'article 270 aux bénéficiaires, aux profits, ainsi qu'aux revenus divers visés à l'article 90, alinéa 1er, 1° à 4° et 12°”. (1) Articles 86 à 95, AR/CIR 92.

L'article 87, 4°, de l'AR/CIR 92 dispose: “Sous réserve des exonérations prévues par la loi et les conventions internationales, le précompte professionnel est dû à la source sur (...) les rentes ou les capitaux visés à l'article 90, alinéa 1er, 3° et 4°, du [CIR 92], payés ou attribués par des habitants du Royaume à des non-habitants du Royaume”.

verschuldigd zijn van de bedrijfsvoorheffing, zodat de nodige voorbereidingen kunnen worden getroffen door eenieder die hierbij betrokken is.

BIJZONDERE OPMERKING

Artikel 34

De gemachtigde bevestigde dat de Nederlandse tekst van artikel 34, tweede lid, van het voorontwerp in die zin zal worden aangepast dat de woorden “of toegekend” worden toegevoegd (na het woord “betaald”), naar analogie met artikel 34, derde en vierde lid.

AFDELING 7 – BESTAANSMIDDELEN KINDEREN

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van deze afdeling strekken tot wijziging van de regeling inzake bestaansmiddelen voor personen die fiscaal ten laste zijn (artikelen 35 tot 38 van het voorontwerp).

Artikel 35 van het voorontwerp strekt ertoe het plafondbedrag van de bestaansmiddelen die een kind ten laste in het belastbaar tijdperk mag hebben genoten, voor alle kinderen, zonder onderscheid, te verhogen tot 12.000 euro netto (geïndexeerd bedrag voor het aanslagjaar 2026; basisbedrag: 5.265 euro). Daartoe wordt artikel 141 van het WIB 92 vervangen.

Artikel 36 van het voorontwerp strekt ertoe twee wijzigingen aan te brengen in de opsomming vervat in artikel 143 van het WIB 92 van inkomsten die voor het vaststellen van het netto-bedrag van de bestaansmiddelen van een persoon ten laste niet in aanmerking worden genomen. Enerzijds wordt punt 1° van die bepaling aangepast om niet meer alle studiebeurzen uit het bedrag van bestaansmiddelen uit te sluiten, maar enkel nog de studiebeurzen die geen aanleiding geven tot de opbouw van al dan niet volledige rechten inzake de sociale zekerheid. Anderzijds wordt punt 7° van die bepaling aangepast om het bedrag aan inkomsten uit studentenarbeid die niet als bestaansmiddelen in rekening moeten worden gebracht, van 3.420 euro per jaar (geïndexeerd voor het aanslagjaar 2026; basisbedrag: 1.500 euro) te verdubbelen tot 6.840 euro per jaar (geïndexeerd voor het aanslagjaar 2026; basisbedrag: 3.000 euro).

Artikel 37 van het voorontwerp strekt ertoe artikel 145 van het WIB 92 te wijzigen in die zin dat welbepaalde personen die deel uitmaken van het gezin van de belastingplichtige, niet langer als persoon ten laste worden aangemerkt. Enerzijds wordt het eerste lid, 1°, van die bepaling gewijzigd om niet meer enkel personen die bezoldigingen genieten die voor de belastingplichtige beroepskosten zijn, uit te sluiten, maar alle personen die om het even welke soort beroepskosten genieten die voor de belastingplichtige beroepskosten zijn. Anderzijds worden een eerste lid, 3°, evenals een derde lid, aan die bepaling toegevoegd om ook personen die een leefloon verkrijgen, uit te sluiten.

Luidens artikel 38 van het voorontwerp is deze afdeling van toepassing vanaf het aanslagjaar 2026.

sorte que toutes les personnes concernées puissent prendre les dispositions nécessaires.

OBSERVATION PARTICULIÈRE

Article 34

Le délégué a confirmé que le texte néerlandais de l'article 34, alinéa 2, de l'avant-projet sera adapté en ce sens que les mots “of toegekend” soient ajoutés (après le mot “betaald”), par analogie avec l'article 34, alinéas 3 et 4.

SECTION 7 – RESSOURCES D'ENFANTS

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de cette section visent à modifier le régime relatif aux ressources pour les personnes fiscalement à charge (articles 35 à 38 de l'avant-projet).

L'article 35 de l'avant-projet vise à relever à 12.000 euros nets (montant indexé pour l'exercice d'imposition 2026; montant de base: 5.265 euros) le plafond des ressources dont un enfant à charge pendant la période imposable peut bénéficier, et ce pour tous les enfants, sans distinction. À cet effet, l'article 141 du CIR 92 est remplacé.

L'article 36 de l'avant-projet entend apporter deux modifications dans l'énumération, à l'article 143 du CIR 92, des revenus dont il est fait abstraction pour déterminer le montant net des ressources d'une personne à charge. D'une part, le 1° de cette disposition est adapté afin de ne plus exclure toutes les bourses d'études du montant des ressources, mais uniquement encore les bourses d'études qui ne donnent pas lieu à la constitution de droits complets ou non complets en matière de sécurité sociale. D'autre part, le 7° de cette disposition est adapté afin de doubler le montant des revenus issus du travail des étudiants qui ne doivent pas être pris en compte comme ressources et de le faire passer de 3.420 euros par an (indexés pour l'exercice d'imposition 2026; montant de base: 1.500 euros) à 6.840 euros par an (indexés pour l'exercice d'imposition 2026; montant de base: 3.000 euros).

L'article 37 de l'avant-projet a pour objet de modifier l'article 145 du CIR 92 de sorte que des personnes déterminées qui font partie du ménage du contribuable ne soient plus considérées comme des personnes à charge. D'une part, l'alinéa 1er, 1°, de cette disposition est modifié afin de ne plus exclure uniquement les personnes qui bénéficient de rémunérations constituant des frais professionnels pour le contribuable, mais toutes les personnes bénéficiant de revenus professionnels, quels qu'ils soient, constituant des frais professionnels pour le contribuable. D'autre part, un alinéa 1er, 3°, ainsi qu'un alinéa 3 sont ajoutés à cette disposition afin d'exclure également les personnes qui bénéficient d'un revenu d'intégration.

Selon l'article 38 de l'avant-projet, cette section est applicable à partir de l'exercice d'imposition 2026.

2. In het *Belgisch Staatsblad* van 8 mei 2025 verscheen de wet van 10 april 2025 'strekken tot het vaststellen van de grens voor studentenarbeid op 650 uur'. Artikel 2 ervan heeft het aantal uren studentenarbeid waarvoor geen RSZ-bijdragen verschuldigd zijn, verhoogd tot 650. Luidens artikel 3 ervan, gelezen in samenhang met artikel 5, tweede lid, wordt het basisbedrag aan inkomsten uit studentenarbeid, die naar luid van artikel 143, 7°, van het WIB 92 niet als bestaansmiddel worden aangemerkt met het oog op fiscaal ten laste te zijn, met ingang van het aanslagjaar 2026 reeds verhoogd tot 3.000 euro (basisbedrag).

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 april 2025 blijkt dat de bevoegde parlementaire commissie aanvankelijk artikel 141 van het WIB 92 (dat de grens van de nettobestaansmiddelen hoger legt voor kinderen ten laste van een alleenstaande belastingplichtige en voor gehandicapte kinderen) wilde aanpassen om te vermijden dat studenten die in het kader van de RSZ-maatregel meer uren studentenarbeid presteren fiscaal niet langer ten laste zouden zijn van hun ouders, maar dat uiteindelijk een aanpassing van artikel 143, 7°, van het WIB 92 (dat bepaalt welke inkomsten uit studentenarbeid niet in aanmerking komen als nettobestaansmiddel) meer geschikt werd geacht.⁶⁷ Men beoogde te vermijden dat de maatregel ook zou gelden voor nog thuiswonende kinderen die geen student meer zijn maar wel reeds aan het werk zijn.⁶⁸

3. Er rijzen bij het om advies voorgelegde voorontwerp een aantal vragen in het licht van de wet van 10 april 2025.

3.1. Gevraagd waarom artikel 36, b), van het voorontwerp artikel 143, 7°, van het WIB 92 opnieuw aanpast, bevestigde de gemachtigde dat artikel 36, b), van het voorontwerp zonder voorwerp is en moet worden weggelaten.

3.2. Vervolgens rijst de vraag waarom alsnog een wijziging van artikel 141 van het WIB 92 voorligt.

3.2.1. In de memorie van toelichting bij het om advies voorgelegde voorontwerp wordt dit in de eerste plaats opnieuw gemotiveerd vanuit het oogmerk te vermijden dat studenten die studentenarbeid verrichten niet langer fiscaal ten laste zouden zijn: "Studenten die één euro te veel verdienen dreigen vandaag niet meer ten laste zijn van de ouders, waardoor zowel ouders als studenten belastingen moeten betalen en bepaalde

2. La loi du 10 avril 2025 'visant à fixer le plafond applicable au travail des étudiants à 650 heures' a été publiée au *Moniteur belge* du 8 mai 2025. L'article 2 de cette loi a porté à 650 le nombre d'heures d'occupation d'étudiants pour lesquelles aucune cotisation ONSS n'est due. Conformément à l'article 3, combiné avec l'article 5, alinéa 2, de cette loi, le montant de base des revenus provenant du travail des étudiants qui, aux termes de l'article 143, 7°, du CIR 92, ne sont pas considérés comme des ressources en vue d'être fiscalement à charge, est déjà porté à 3.000 euros (montant de base) à partir de l'exercice d'imposition 2026.

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 10 avril 2025 que la commission parlementaire compétente voulait initialement adapter l'article 141 du CIR 92 (qui fixe plus haut la limite des ressources nettes pour les enfants à charge d'un contribuable imposé isolément et pour les enfants handicapés) afin d'éviter que les étudiants prestant davantage d'heures de travail d'étudiants dans le cadre de la mesure ONSS ne soient plus fiscalement à charge de leurs parents, mais que finalement, une adaptation de l'article 143, 7°, du CIR 92 (qui détermine quels revenus issus du travail des étudiants ne sont pas considérés comme des ressources nettes) a été jugée plus appropriée⁶⁷. L'objectif était d'éviter que la mesure s'applique également aux enfants vivant encore chez leurs parents qui ne sont plus étudiants mais qui travaillent déjà⁶⁸.

3. L'avant-projet soumis pour avis soulève un certain nombre de questions au regard de la loi du 10 avril 2025.

3.1. À la question de savoir pourquoi l'article 36, b), de l'avant-projet adapte à nouveau l'article 143, 7°, du CIR 92, le délégué a confirmé que l'article 36, b), de l'avant-projet est sans objet et doit être omis.

3.2. Ensuite, la question se pose de savoir pourquoi l'article 141 du CIR 92 est encore modifié.

3.2.1. L'exposé des motifs de l'avant-projet soumis pour avis motive à nouveau ce point tout d'abord par l'objectif d'éviter que des étudiants qui effectuent un travail d'étudiants ne soient plus fiscalement à charge: "Aujourd'hui, les étudiants qui gagnent un euro de trop risquent de ne plus être à la charge de leurs parents, ce qui oblige tant les parents que les étudiants à payer des impôts et met en péril certains

⁶⁷ Vergelijk in dat opzicht artikel 3 van het wetsvoorstel zoals dat werd aangenomen in eerste lezing en in tweede lezing door de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-443/10 respectievelijk nr. 56-443/13.

⁶⁸ Zie het verslag van de tweede lezing, *Parl. St. Kamer* 2024-25, nr. 56-443/12, 5-7.

⁶⁷ Comparer à cet égard l'article 3 de la proposition de loi tel qu'il a été adopté en première lecture et en deuxième lecture par la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, respectivement n° 56-443/10 et n° 56-443/13.

⁶⁸ Voir le rapport de la deuxième lecture, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-443/12, pp. 5-7.

voordelen in het gevaar komen.”⁶⁹ Ook wordt erop gewezen dat de maatregel bijdraagt tot een meer gelijke behandeling van ouders, ongeacht hun samenlevingsvorm.

Nochtans blijkt uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 april 2025 dat het probleem van de studentenarbeid reeds is verholpen door de aanpassing van artikel 143, 7°, van het WIB 92.

Daarnaast merkte de Raad van State, afdeling Wetgeving, in advies 74.571/3 van 20 november 2023 met betrekking tot een soortgelijke maatregel eerder al in het licht van het gelijkheidsbeginsel op dat de vraag rijst of er door de gelijkschakeling van het maximumbedrag van de nettobestaansmiddelen voor *alle* kinderen sprake is van een gelijke behandeling van ongelijke gevallen en of de verantwoording daarvoor pertinent is.⁷⁰

Die vraag geldt thans des te meer omdat de ontworpen verhoging van de nettobestaansmiddelen tot (geïndexeerd) 12.000 euro per jaar de mogelijkheid aanzienlijk verhoogt dat ook thuiswonende kinderen die geen student meer zijn maar die wel werken fiscaal nog ten laste zijn van hun ouders. De situatie van deze ouders verschilt wel degelijk van de situatie van de ouders met kinderen die nog student zijn. De situatie van de ouders verschilt des te meer wanneer zij daadwerkelijk alleenstaand zijn of kinderen hebben die gehandicapt zijn. Hoe hoger het plafond van de nettobestaansmiddelen om te kunnen worden aangemerkt als een kind ten laste, hoe meer deze gelijke behandeling van de verschillende situaties waarin ouders zich bevinden moet kunnen worden verantwoord.

De Raad van State stelt daarnaast vast dat de ontworpen verhoging van het maximumbedrag van de nettobestaansmiddelen voor kinderen ten laste tot (geïndexeerd) 12.000 euro per jaar uitstijgt boven het (geïndexeerde) bedrag van de belastingvrije som van 10.910 euro voor het aanslagjaar 2026. Eveneens ter vergelijking kan worden gewezen op het jaarlijkse leefloon dat voor het inkomstenjaar 2025 voor een samenwonende 10.513,60 euro bedraagt, voor een alleenstaande 15.770,41 euro en voor een samenwonende met een gezin ten laste 21.312,87 euro.

Gevraagd of de wijziging van artikel 141 van het WIB 92 (artikel 35 van het voorontwerp) nog noodzakelijk wordt geacht, rekening houdend met de aanpassing van artikel 143, 7°, van het WIB 92 bij de wet van 10 april 2025, en zo ja, of

avantages”⁶⁹. Il souligne également que la mesure contribue à une plus grande égalité de traitement des parents, quelle que soit leur forme de cohabitation.

Il ressort pourtant des travaux préparatoires de la loi du 10 avril 2025 que le problème du travail des étudiants a déjà été résolu en adaptant l'article 143, 7°, du CIR 92.

Par ailleurs, dans l'avis 74.571/3 du 20 novembre 2023, le Conseil d'État, section de législation a déjà observé à propos d'une mesure similaire, au regard du principe d'égalité, que la question se pose de savoir si l'alignement du montant maximum des ressources nettes pour *tous* les enfants implique une égalité de traitement de cas différents et si la justification donnée pour ce faire est pertinente⁷⁰.

Cette question est d'autant plus pertinente en l'occurrence que l'augmentation en projet des ressources nettes jusqu'à 12.000 euros (indexés) par an accroît considérablement la possibilité que des enfants vivant encore chez leurs parents qui ne sont plus étudiants mais travaillent soient encore à charge de leurs parents. La situation de ces parents diffère pourtant bien de celle des parents dont les enfants sont encore étudiants. La situation des parents diffère d'autant plus quand ils sont réellement isolés ou ont des enfants qui sont handicapés. Plus le plafond des ressources nettes pour être considéré comme un enfant à charge est haut, plus ce traitement égal de situations différentes dans lesquelles les parents se trouvent doit pouvoir être justifié.

Le Conseil d'État constate en outre que l'augmentation en projet du montant maximum des ressources nettes pour enfants à charge à 12.000 euros (indexés) par an dépasse le montant (indexé) de la quotité exemptée d'impôt de 10.910 euros pour l'exercice d'imposition 2026. À titre de comparaison, on peut également mentionner le revenu d'intégration annuel qui, pour l'année de revenus 2025, s'élève à 10.513,60 euros pour un cohabitant, à 15.770,41 euros pour une personne isolée et à 21.312,87 euros pour un cohabitant avec une famille à charge.

Interrogé pour savoir si la modification de l'article 141 du CIR 92 (article 35 de l'avant-projet) est encore jugée nécessaire, compte tenu de l'adaptation de l'article 143, 7°, du CIR 92 par la loi du 10 avril 2025 et, dans l'affirmative, si ce choix

⁶⁹ Op grond van artikel 143, 7°, van het WIB 92 zoals gewijzigd bij de wet van 10 april 2025 zullen vanaf het aanslagjaar 2026 inkomsten uit studentenarbeid tot een bedrag van 6.840 euro (geïndexeerd bedrag) per jaar niet in aanmerking komen voor het vaststellen van het nettobedrag van de bestaansmiddelen, zodat deze tot dat bedrag niet zullen meetellen voor het bereiken van de grens van 12.000 euro (geïndexeerd bedrag) vermeld in het ontworpen artikel 141 van het WIB 92. Samengeteld betekent dit dat een student tot 18.840 euro (geïndexeerd bedrag) per jaar nettobestaansmiddelen mag hebben en fiscaal nog ten laste is van zijn ouder(s).

⁷⁰ Zie adv.RvS 74.571/3 van 20 november 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 22 december 2023 'houdende diverse fiscale bepalingen', *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55-3714/1, 101-103, opmerking 24.2.

⁶⁹ Conformément à l'article 143, 7°, du CIR 92, modifié par la loi du 10 avril 2025, à partir de l'exercice d'imposition 2026, il sera fait abstraction des revenus provenant du travail des étudiants jusqu'à un montant de 6.840 euros (montant indexé) par an pour déterminer le montant net des ressources, si bien que, jusqu'à ce plafond, ces revenus ne seront pas comptabilisés pour atteindre la limite de 12.000 euros (montant indexé) mentionnée à l'article 141, en projet, du CIR 92. Si on additionne ces montants, cela signifie qu'un étudiant peut compter jusqu'à 18.840 euros (montant indexé) par an de ressources nettes et toujours être fiscalement à charge de son (ses) parent(s).

⁷⁰ Voir l'avis C.E. 74.571/3 du 20 novembre 2023 sur un avant-projet devenu la loi du 22 décembre 2023 'portant des dispositions fiscales diverses', *Doc. parl.*, Chambre, 2023-2024, n° 55-3714/1, pp. 101-103, observation 24.2.

deze keuze nader kan worden verantwoord in het licht van het gelijkheidsbeginsel, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Het regeerakkoord voorziet zowel een hogere uitsluiting als bestaansmiddel van inkomsten uit studentenarbeid (cf. wet van 10 april 2025) als een verhoging van het toegelaten bedrag aan netto bestaansmiddelen tot éénzelfde bedrag voor kinderen ten laste (artikel 35 van het ontwerp).

De grens inzake netto-bestaansmiddelen wordt uniform gemaakt. In de huidige regeling gelden de hogere grenzen inzake netto-bestaansmiddelen ook voor kinderen ten laste van een feitelijk samenwonende ouder, die fiscaal als alleenstaande wordt beschouwd. De draagkracht van een alleenstaande is ook niet noodzakelijk lager dan die van gehuwden: het inkomen (de draagkracht) van een alleenstaande kan immers hoger zijn dan het inkomen van twee samen belaste echtgenoten. Het verschil in de grens voor netto-bestaansmiddelen voor kinderen ten laste van een alleenstaande heeft ook aan belang verloren sinds een aanzienlijke eerste schijf van de onderhoudsgelden die aan kinderen worden betaald, niet als bestaansmiddelen worden aangemerkt.

Voor kinderen met een zware handicap ten laste van een alleen belaste ouder zou ingevolge het ontwerp ook geen hogere grens inzake nettobestaansmiddelen meer gelden. Er wordt in dit kader op gewezen dat artikel 143, WIB 92 heel wat inkomsten van personen met een handicap uitsluit als bestaansmiddel.

Wat een eventueel gelijke behandeling van ongelijke situaties, i.c. de situatie van ouders met opgroeiende en de situatie van ouders met werkende kinderen, betreft, wenst de regering op te merken dat ze wil inzetten op activering en met de voorgestelde maatregel wil vermijden dat ouders fiscaal worden bestraft omdat hun kinderen werken of dat kinderen niet gaan werken om nog fiscaal ten laste te kunnen zijn van hun ouders.

De regering denkt hierbij bv. aan het jaar waarin een kind afstudeert en zich op de reguliere arbeidsmarkt begeeft. Voor opgroeiende kinderen ontvangen ouders bovendien ook nog ondersteuning onder de vorm van gezinstoeslagen.”

Het verdient aanbeveling de verantwoording voor het ontworpen artikel 141 van het WIB 92 in de memorie van toelichting te verstevigen, zowel wat betreft het bedrag als wat betreft de beoogde situaties van de ouders.

3.2.2. Uit het antwoord van de gemachtigde lijkt overigens te kunnen worden begrepen dat de stellers van het voorontwerp specifiek de situatie beogen waarin een kind in de loop van een welbepaald inkomstenjaar afstudeert en zich naderhand in datzelfde inkomstenjaar op de arbeidsmarkt begeeft, en aldus in dat inkomstenjaar fiscaal nog ten laste van de ouders moet kunnen blijven. De Raad van State geeft de stellers van het voorontwerp ter overweging mee om deze situatie uitdrukkelijk in de tekst van het voorontwerp tot uiting te brengen, en om na te gaan of daarmee het beoogde doel van de ontworpen regeling, die thans in zeer algemene bewoordingen is geformuleerd, niet evenzeer wordt bereikt.

peut être justifié plus avant au regard du principe d'égalité, le délégué a répondu comme suit:

“Het regeerakkoord voorziet zowel een hogere uitsluiting als bestaansmiddel van inkomsten uit studentenarbeid (cf. wet van 10 april 2025) als een verhoging van het toegelaten bedrag aan netto bestaansmiddelen tot éénzelfde bedrag voor kinderen ten laste (artikel 35 van het ontwerp).

De grens inzake netto-bestaansmiddelen wordt uniform gemaakt. In de huidige regeling gelden de hogere grenzen inzake netto-bestaansmiddelen ook voor kinderen ten laste van een feitelijk samenwonende ouder, die fiscaal als alleenstaande wordt beschouwd. De draagkracht van een alleenstaande is ook niet noodzakelijk lager dan die van gehuwden: het inkomen (de draagkracht) van een alleenstaande kan immers hoger zijn dan het inkomen van twee samen belaste echtgenoten. Het verschil in de grens voor netto-bestaansmiddelen voor kinderen ten laste van een alleenstaande heeft ook aan belang verloren sinds een aanzienlijke eerste schijf van de onderhoudsgelden die aan kinderen worden betaald, niet als bestaansmiddelen worden aangemerkt.

Voor kinderen met een zware handicap ten laste van een alleen belaste ouder zou ingevolge het ontwerp ook geen hogere grens inzake nettobestaansmiddelen meer gelden. Er wordt in dit kader op gewezen dat artikel 143, WIB 92 heel wat inkomsten van personen met een handicap uitsluit als bestaansmiddel.

Wat een eventueel gelijke behandeling van ongelijke situaties, i.c. de situatie van ouders met opgroeiende en de situatie van ouders met werkende kinderen, betreft, wenst de regering op te merken dat ze wil inzetten op activering en met de voorgestelde maatregel wil vermijden dat ouders fiscaal worden bestraft omdat hun kinderen werken of dat kinderen niet gaan werken om nog fiscaal ten laste te kunnen zijn van hun ouders.

De regering denkt hierbij bv. aan het jaar waarin een kind afstudeert en zich op de reguliere arbeidsmarkt begeeft. Voor opgroeiende kinderen ontvangen ouders bovendien ook nog ondersteuning onder de vorm van gezinstoeslagen”.

Il est recommandé d'étayer davantage la justification de l'article 141, en projet, du CIR 92 dans l'exposé des motifs, tant en ce qui concerne le montant qu'en ce qui concerne les situations des parents visées.

3.2.2. Il semble d'ailleurs pouvoir se déduire de la réponse du délégué que les auteurs de l'avant-projet visent spécifiquement la situation dans laquelle un enfant termine ses études dans le courant d'une année de revenus déterminée et entre ensuite sur le marché du travail au cours de cette même année de revenus, et doit donc pouvoir encore rester fiscalement à charge de ses parents au cours de cette année de revenus. Le Conseil d'État suggère aux auteurs de l'avant-projet de mentionner explicitement cette situation dans le texte de l'avant-projet et de vérifier si, de cette manière, le but visé par le régime en projet, actuellement formulé en des termes très généraux, n'est pas tout autant atteint.

3.2.3. Voorts wijst de Raad van State nog op afdeling 6 van titel 1, hoofdstuk 1, van dit voorontwerp, waarbij onder meer een vermindering (of opheffing voor betalingen aan niet-EER inwoners) van de aftrekbaarheid van onderhoudsuitkeringen wordt beoogd. Deze regeling heeft eerder een negatieve impact op de fiscale positie van de gescheiden ouder die onderhoudsuitkeringen betaalt aan een kind,⁷¹ dat fiscaal ten laste is van de andere gescheiden ouder⁷² wiens positie fiscaal gunstiger is dan die van de eerstgenoemde gescheiden ouder omwille van de fiscale voordelen die samenhangen met het hebben van een kind fiscaal ten laste. In een studie voor de Federale Ombudsman wordt hierover het volgende vermeld: “Het behoud van het criterium van de enige fiscale woonplaats van het kind leidt echter tot meerdere verschillen in behandeling in het voordeel van de ouder waar de fiscale woonplaats van het kind zich bevindt.”⁷³ Bij de thans ontworpen vervanging van artikel 141 van het WIB 92 wordt de fiscale situatie van de gescheiden ouder die het kind fiscaal ten laste heeft nu verder verbeterd, gelet op de verhoging van het maximumbedrag van de bestaansmiddelen van een kind dat fiscaal ten laste is van deze gescheiden ouder. Vanuit de neutraliteit van de samenlevingsvormen die de stellers van het voorontwerp beogen,⁷⁴ rijst de vraag of dit gevolg wel een “gewild effect” is van de ontworpen maatregel.

4. In het licht van het gelijkheidsbeginsel rijst tevens de volgende vraag. Artikel 37, b) en c), van het voorontwerp vult artikel 145 van het WIB 92 (dat bepaalt welke personen fiscaal niet als ten laste worden aangemerkt) aan met een eerste lid, 3°, en een derde lid, waarin wordt bepaald dat personen die een leefloon verkrijgen niet worden aangemerkt als personen fiscaal ten laste van de belastingplichtige van wiens gezin zij deel uitmaken. In combinatie met de ontworpen vervanging van artikel 141 van het WIB 92 betekent dit dat ouders van een thuiswonend kind dat werkt en een inkomen geniet dat het bedrag van het leefloon benadert, hun kind fiscaal ten laste blijven hebben, terwijl ouders van een thuiswonend kind dat

3.2.3. Ensuite, le Conseil d'État attire encore l'attention sur la section 6 du titre 1er, chapitre 1er, du présent avant-projet, qui vise entre autres une diminution (ou l'abrogation pour les paiements à des non-résidents de l'EEE) de la déductibilité des rentes alimentaires. Ce régime a plutôt un impact négatif sur la situation fiscale du parent séparé qui paie des rentes alimentaires à un enfant⁷¹ fiscalement à charge de l'autre parent séparé⁷² dont la situation est fiscalement plus avantageuse que celle du parent séparé cité en premier en raison des avantages fiscaux associés au fait d'avoir un enfant fiscalement à charge. Une étude menée pour le Médiateur fédéral mentionne à ce sujet ce qui suit: “Toutefois, le maintien du critère de domicile fiscal unique de l'enfant aboutit à créer de multiples différences de traitement en faveur du parent auprès duquel est établi le domicile fiscal des enfants”⁷³. Le remplacement actuellement en projet de l'article 141 du CIR 92 améliore encore à présent la situation fiscale du parent séparé qui a l'enfant fiscalement à charge, compte tenu de l'augmentation du montant maximum des ressources d'un enfant fiscalement à charge de ce parent séparé. Du point de vue de la neutralité des formes de cohabitation visée par les auteurs de l'avant-projet⁷⁴, la question se pose de savoir si cette conséquence est bien un “effet voulu” de la mesure en projet.

4. La question suivante se pose également au regard du principe d'égalité. L'article 37, b) et c), de l'avant-projet complète l'article 145 du CIR 92 (qui détermine quelles personnes ne sont pas considérées comme étant fiscalement à charge) par un alinéa 1er, 3°, et un alinéa 3 disposant que les personnes qui bénéficient d'un revenu d'intégration ne sont pas considérées comme étant fiscalement à charge du contribuable du ménage dont elles font partie. Combiné avec le remplacement, en projet, de l'article 141 du CIR 92, cela implique que les parents d'un enfant vivant encore chez eux qui travaille et bénéficie d'un revenu proche du montant du revenu d'intégration continueront d'avoir leur enfant fiscalement

⁷¹ De belastbaarheid van de onderhoudsuitkeringen verlaagt door de ontworpen afdeling 6 ook bij het kind, maar zal gelet op de toepassing van de belastingvrije som een minder grote impact hebben voor het kind in kwestie.

⁷² Een kind is immers slechts bij één ouder fiscaal ten laste.

⁷³ Federale Ombudsman, *Gezinsfiscaliteit. Een complexe regelgeving tegenover de evolutie van gezinsvormen*, brochure 2016, https://www.mediateurfederale.be/sites/default/files/2021-10/onderzoek_gezinsfiscaliteit.pdf, 19. Ook al wordt het bedrag van de toeslagen op de belastingvrije som bij fiscaal co-ouderschap onder beide gescheiden ouders verdeeld (artikel 132bis van het WIB 92), neemt dit niet weg dat de ouder die het kind fiscaal ten laste heeft, fiscaal een gunstiger positie geniet gelet op de toeslag van de belastingvrije som die luidens artikel 132 van het WIB 92 sterker stijgt naargelang het aantal kinderen dat men fiscaal ten laste heeft: “Het is opvallend dat de toeslag op de belastingvrije som voor kinderen ten laste verschilt naargelang het aantal kinderen eigen aan elk van de gescheiden echtgenoten, in het bijzonder in het geval van een gezin dat verschillende keren opnieuw werd samengesteld, terwijl de ouders die hun kinderen in co-ouderschap opvoeden in principe dezelfde kosten hebben” (p. 23).

⁷⁴ In dit geval de neutraliteit tussen twee gescheiden ouders.

⁷¹ La section 6 en projet diminue aussi l'imposabilité des rentes alimentaires pour l'enfant, mais eu égard à l'application de la quotité exemptée d'impôt, cette diminution aura un impact moins important pour l'enfant en question.

⁷² En effet, un enfant n'est fiscalement à charge que d'un seul parent.

⁷³ Le Médiateur fédéral, *Fiscalité de la famille. Une réglementation complexe confrontée à l'évolution des formes d'organisation familiale*, brochure 2016, https://www.mediateurfederale.be/sites/default/files/2021-10/enquete_fiscalite_de_la_famille.pdf, p. 19. Bien que le montant des suppléments de la quotité exemptée d'impôt soit réparti entre les deux parents séparés en cas de coparentalité fiscale (article 132bis du CIR 92), il n'en demeure pas moins que le parent ayant l'enfant fiscalement à charge bénéficie d'une situation plus avantageuse sur le plan fiscal compte tenu du supplément de la quotité exemptée d'impôt qui, selon l'article 132 du CIR 92, augmente davantage en fonction du nombre d'enfants fiscalement à charge: “Il est ainsi frappant que le supplément de quotité exemptée d'impôt pour enfants à charge varie en fonction du nombre d'enfants propres à chacun des conjoints séparés, en particulier en cas de familles multi recomposées, alors que les parents qui pratiquent la garde alternée doivent en principe supporter une charge financière similaire pour leurs enfants” (p. 23).

⁷⁴ En l'occurrence, la neutralité entre deux parents séparés.

een leefloon als samenwonende verkrijgt, het kind niet langer fiscaal ten laste kunnen hebben.

Gevraagd om de ontworpen maatregel vervat in artikel 37, b) en c), van het voorontwerp nader te toe te lichten in het licht van het gelijkheidsbeginsel, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“De regering wil inzetten op activering en wenst met de voorgestelde maatregel te vermijden dat ouders fiscaal worden bestraft omdat kinderen werken of dat kinderen niet of minder gaan werken om nog fiscaal ten laste te kunnen zijn van hun ouders. De regering denkt hierbij bv. aan het jaar waarin een kind afstudeert en zich op de reguliere arbeidsmarkt begeeft. Anderzijds wil de regering vermijden dat kinderen die reeds een hogere tegemoetkoming krijgen van de overheid onder de vorm van een leefloon niet nogmaals een voordeel krijgen onder de vorm van een toeslag op de belastingvrije som bij de ouders. De bestaansmiddelen van een kind dat een leefloon ontvangt en van een kind dat werkt, kunnen dan wel gelijk zijn, maar de bron van de bestaansmiddelen is verschillend.”

Het antwoord van de gemachtigde overtuigt niet.

Allereerst gaat de verantwoording uit van een dubbel voordeel dat juridisch niet bestaat in hoofde van dezelfde persoon. De toeslag op de belastingvrije som is een voordeel voor de belastingplichtige die een persoon fiscaal ten laste heeft, en dus niet voor die persoon ten laste zelf. Om al dan niet als fiscaal ten laste te zijn van een belastingplichtige, vormen enkel het deel uitmaken van het gezin van de belastingplichtige op 1 januari van het aanslagjaar en de omvang van de nettobestaansmiddelen van de persoon ten laste de pertinente criteria op grond van artikel 136 van het WIB 92, en niet de bron van het bestaansmiddel.⁷⁵

Ten tweede moet erop worden gewezen dat de persoon die een leefloon verkrijgt, wel degelijk beschikbaar moet zijn voor werk en moet kunnen aantonen actief op zoek te zijn naar werk, zo niet kan het OCMW de toekenning van het leefloon weigeren. De Raad van State ziet dan ook niet in hoe de verkrijging van een leefloon niet zou passen in de verantwoording die de gemachtigde opgeeft, met name dat de regering wil inzetten op activering. Meer nog, wie thuis woont, afstudeert in september en de laatste maanden van het inkomstenjaar *niet* actief op zoek gaat naar werk (maar bijvoorbeeld gedurende drie maanden op reis gaat), blijft wel fiscaal ten laste van de ouders.

Ten derde hebben de voorbeelden in het antwoord van de gemachtigde enkel betrekking op de situatie van een thuiswonend kind dat een leefloon verkrijgt, maar de aanpassing van artikel 145 van het WIB 92 heeft gevolgen voor alle personen die samenwonen en, indien ze over onvoldoende

à charge, alors que les parents d'un enfant vivant encore chez eux qui reçoit un revenu d'intégration en tant que cohabitant ne pourront plus avoir leur enfant fiscalement à charge.

Invité à préciser davantage la mesure en projet contenue à l'article 37, b) et c), de l'avant-projet au regard du principe d'égalité, le délégué a donné la réponse suivante:

“De regering wil inzetten op activering en wenst met de voorgestelde maatregel te vermijden dat ouders fiscaal worden bestraft omdat kinderen werken of dat kinderen niet of minder gaan werken om nog fiscaal ten laste te kunnen zijn van hun ouders. De regering denkt hierbij bv. aan het jaar waarin een kind afstudeert en zich op de reguliere arbeidsmarkt begeeft. Anderzijds wil de regering vermijden dat kinderen die reeds een hogere tegemoetkoming krijgen van de overheid onder de vorm van een leefloon niet nogmaals een voordeel krijgen onder de vorm van een toeslag op de belastingvrije som bij de ouders. De bestaansmiddelen van een kind dat een leefloon ontvangt en van een kind dat werkt, kunnen dan wel gelijk zijn, maar de bron van de bestaansmiddelen is verschillend”.

La réponse du délégué ne convainc pas.

Tout d'abord, la justification se fonde sur un double avantage qui n'existe pas juridiquement dans le chef de la même personne. Le supplément de la quotité exemptée d'impôt est un avantage pour le contribuable ayant une personne fiscalement à charge, et donc pas pour cette personne à charge elle-même. Pour être fiscalement à charge ou non d'un contribuable, seuls le fait de faire partie du ménage du contribuable au 1er janvier de l'exercice d'imposition et l'importance des ressources nettes de la personne à charge constituent les critères pertinents en vertu de l'article 136 du CIR 92, et non la source de ces ressources⁷⁵.

Deuxièmement, il y a lieu de souligner que la personne qui bénéficie d'un revenu d'intégration doit effectivement être disponible pour travailler et pouvoir démontrer être activement à la recherche d'un emploi, sinon le CPAS peut refuser l'octroi du revenu d'intégration. Le Conseil d'État n'aperçoit pas, dès lors, comment le fait de bénéficier d'un revenu d'intégration ne s'inscrirait pas dans la justification donnée par le délégué, à savoir que le gouvernement souhaite miser sur l'activation. Qui plus est, celui qui habite chez ses parents, termine ses études en septembre et ne cherche *pas* activement de travail au cours des derniers mois de l'année de revenus (mais part par exemple en voyage pendant trois mois), reste bien fiscalement à charge des parents.

Troisièmement, les exemples cités dans la réponse du délégué concernent uniquement la situation d'un enfant vivant chez ses parents qui bénéficie d'un revenu d'intégration, mais l'adaptation de l'article 145 du CIR 92 a des conséquences pour toutes les personnes qui cohabitent et qui, si elles disposent

⁷⁵ Artikel 143 van het WIB 92 bepaalt wel, naargelang de bron van het bestaansmiddel, of het bestaansmiddel meetelt of niet. Het al dan niet fiscaal ten laste zijn hangt op grond van artikel 136 van het WIB 92 evenwel niet af van de bron van het bestaansmiddel.

⁷⁵ L'article 143 du CIR 92 détermine toutefois, selon la source des ressources, si celles-ci sont comptabilisées ou non. Selon l'article 136 du CIR 92, le fait d'être fiscalement à charge ou non ne dépend cependant pas de la source des ressources.

bestaansmiddelen beschikken, een leefloon verkrijgen (zoals broers en zussen).

Er moet dan ook alsnog een deugdelijke verantwoording worden geboden voor de uitsluiting als persoon fiscaal ten laste van kinderen en andere personen die thuis- of samenwonen en een leefloon verkrijgen.⁷⁶ Indien de stellers van het voorontwerp geen bijkomende en afdoende motivering kunnen formuleren, dient van de ontworpen regeling in artikel 37, b) en c), van het voorontwerp te worden afgezien.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

OPSCHRIFT

De bepalingen van afdeling 7 van titel 2, hoofdstuk 1, van het voorontwerp betreffen niet alleen een vervanging van artikel 141 van het WIB 92 (artikel 35 van het voorontwerp), maar ook een wijziging van de artikelen 143 en 145 van het WIB 92 (artikelen 36 en 37 van het voorontwerp). Deze laatste artikelen gelden voor alle personen ten laste, en niet alleen voor kinderen ten laste.

Het is daarom raadzaam het opschrift van afdeling 7 algemener te formuleren, zoals “Bestaansmiddelen personen ten laste”.

Artikel 36

1. In de inleidende zin van artikel 36 van het voorontwerp dient de vermelde wetsgeschiedenis van de te wijzigen bepaling te worden geactualiseerd, vermits deze nog gewijzigd is bij de wet van 10 april 2025.

2. Blijkens de memorie van toelichting worden met de in artikel 36, a), van het voorontwerp ontworpen toevoeging van de zinsnede “die geen aanleiding geven tot de opbouw van al dan niet volledige rechten inzake sociale zekerheid” aan het begrip “studiebeurzen” in artikel 143, 1°, van het WIB 92 specifiek de doctoraatsbeurzen beoogd die een evenwaardig netto-inkomen opleveren als een mandaatassistentchap.

Om na te gaan of de gekozen algemene bewoordingen in de tekst zelf van artikel 36, a), van het voorontwerp geen ongewilde situaties kunnen treffen, werd aan de gemachtigde gevraagd of het vaststaat dat de beoogde doctoraatsbeurzen de enige studiebeurzen zijn die aanleiding geven tot de opbouw van al dan niet volledige rechten inzake sociale zekerheid.

De gemachtigde antwoordde als volgt:

“In beginsel worden alle studiebeurzen beoogd in het kader waarvan sociale rechten worden opgebouwd. Hierbij worden in eerste instantie de doctoraatsbursalen beoogd. Het is evenwel niet uitgesloten dat bepaalde postdoctorale

⁷⁶ Andere personen dan kinderen ten laste kunnen geen bestaansmiddelen hebben die meer bedragen dan 4.100 euro voor het aanslagjaar 2026 (artikel 136 van het WIB 92).

de ressources insuffisantes, bénéficient d'un revenu d'intégration (comme les frères et sœurs).

Par conséquent, une justification adéquate devra encore être fournie pour l'exclusion en tant que personne fiscalement à charge des enfants et des autres personnes faisant partie du ménage ou cohabitant et bénéficiant d'un revenu d'intégration⁷⁶. Si les auteurs de l'avant-projet ne peuvent pas fournir une motivation supplémentaire et adéquate, il faudra renoncer au régime en projet prévu à l'article 37, b) et c), de l'avant-projet.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

INTITULÉ

Les dispositions de la section 7 du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet concernent non seulement le remplacement de l'article 141 du CIR 92 (article 35 de l'avant-projet), mais aussi la modification des articles 143 et 145 du CIR 92 (articles 36 et 37 de l'avant-projet). Ces derniers articles s'appliquent à toutes les personnes à charge, et pas uniquement aux enfants à charge.

Il est dès lors conseillé de formuler l'intitulé de la section 7 en des termes plus généraux, comme “Ressources des personnes à charge”.

Article 36

1. Dans la phrase liminaire de l'article 36 de l'avant-projet, il s'impose d'actualiser l'historique mentionné de la disposition à modifier, puisque celle-ci a encore été modifiée par la loi du 10 avril 2025.

2. Selon l'exposé des motifs, l'ajout, en projet à l'article 36, a), de l'avant-projet, du segment de phrase “qui ne donnent pas lieu à la constitution de droits complets ou non complets en matière de sécurité sociale” à la notion de “bourses d'étude[s]” à l'article 143, 1°, du CIR 92, vise spécifiquement les bourses de doctorat qui donnent un revenu net équivalent à un mandat d'assistant.

Afin de vérifier si les termes généraux choisis dans le texte même de l'article 36, a), de l'avant-projet ne peuvent pas concerner des situations indésirables, il a été demandé au délégué s'il est établi que les bourses de doctorat visées sont les seules bourses d'études donnant lieu à la constitution de droits complets ou non complets en matière de sécurité sociale.

Le délégué a répondu en ces termes:

“In beginsel worden alle studiebeurzen beoogd in het kader waarvan sociale rechten worden opgebouwd. Hierbij worden in eerste instantie de doctoraatsbursalen beoogd. Het is evenwel niet uitgesloten dat bepaalde postdoctorale

⁷⁶ Les personnes autres que les enfants à charge ne peuvent pas bénéficier de ressources d'un montant supérieur à 4.100 euros pour l'exercice d'imposition 2026 (article 136 du CIR 92).

studiebeurzen ook onder de voorgestelde uitsluiting vallen en dus als bestaansmiddel moeten worden beschouwd. Indien zou blijken dat bepaalde studiebeurzen wel aanleiding geven tot de opbouw van sociale rechten, maar niet tot het verwerven van een netto-inkomen dat als evenwaardig kan worden beschouwd aan het netto-inkomen van iemand met een vergelijkbare functie onder een 'regulier' statuut, zal worden bekeken of de uitsluiting niet verder moet worden gepreciseerd."

Met het voorstel van de gemachtigde kan worden ingestemd. Het verdient aanbeveling de toelichting van de gemachtigde in de memorie van toelichting op te nemen.

3. In de Franse tekst van artikel 36, a), van het voorontwerp schrijft men in de woordgroep waarna de ontworpen aanvulling zal worden ingevoegd, "des bourses" in plaats van "les bourses".

Artikel 37

De in artikel 37, a), van het voorontwerp ontworpen wijziging van artikel 145, eerste lid, 1°, van het WIB 92 strekt ertoe niet langer enkel personen die bezoldigingen genieten die voor de belastingplichtige beroepskosten zijn, uit te sluiten als mogelijke persoon ten laste van die belastingplichtige, maar om alle personen uit te sluiten die om het even welk beroepsinkomen genieten, dus ook bijvoorbeeld winsten of baten, die voor de belastingplichtige beroepskosten zijn. Uit de memorie van toelichting blijkt dat dit gebeurt om reden van gelijke behandeling.

Deze aanpassing vergroot evenwel het verschil in behandeling tussen artikel 145, eerste lid, 1°, en artikel 145, eerste lid, 2°, van het WIB 92, dat de gevallen omschrijft waarin een persoon wordt uitgesloten als persoon ten laste omwille van inkomsten die deze verwerft van een vennootschap onder controle van de belastingplichtige. Het betreft dus een bepaald type van inkomsten voor student-zelfstandigen die bovendien een drempelbedrag moeten overschrijden opdat de uitsluiting zou spelen.

Gevraagd om toe te lichten waarom het verschil in behandeling tussen belastingplichtigen die hun gezinsleden hetzij rechtstreeks hetzij via een onder hun controle staande vennootschap een beroepsinkomen verschaffen, met de ontworpen regeling verder wordt uitgediept, antwoordde de gemachtigde als volgt:

"Het is niet zozeer het onderscheid tussen belastingplichtigen met of zonder vennootschap dat de regering heeft willen verhelpen, maar wel het feit dat kinderen die bezoldigingen van de ouders genieten niet meer ten laste zijn terwijl kinderen die andere beroepsinkomsten genieten van ouders wel nog ten laste kunnen blijven. Binnen de categorie van ouders zonder vennootschap, heeft de regering derhalve de beroepsinkomsten op gelijke voet willen behandelen"

studiebeurzen ook onder de voorgestelde uitsluiting vallen en dus als bestaansmiddel moeten worden beschouwd. Indien zou blijken dat bepaalde studiebeurzen wel aanleiding geven tot de opbouw van sociale rechten, maar niet tot het verwerven van een netto-inkomen dat als evenwaardig kan worden beschouwd aan het netto-inkomen van iemand met een vergelijkbare functie onder een 'regulier' statuut, zal worden bekeken of de uitsluiting niet verder moet worden gepreciseerd".

On peut se rallier à la proposition du délégué. Il est recommandé d'intégrer les précisions données par ce dernier dans l'exposé des motifs.

3. Dans le texte français de l'article 36, a), de l'avant-projet, on écrira, dans le groupe de mots à la suite duquel le complément en projet sera inséré, "des bourses" au lieu de "les bourses".

Article 37

La modification, en projet, de l'article 145, alinéa 1er, 1°, du CIR 92, prévue à l'article 37, a), de l'avant-projet, a pour objet de ne plus exclure uniquement les personnes qui bénéficient de rémunérations constituant des frais professionnels pour le contribuable en tant que personnes potentiellement à charge de ce contribuable, mais d'exclure toutes les personnes bénéficiant de revenus professionnels, quels qu'ils soient, y compris donc, par exemple, les bénéfices ou profits, qui constituent des frais professionnels pour le contribuable. Il ressort de l'exposé des motifs que cette mesure est motivée par le souci d'égalité de traitement.

Or, cette adaptation accentue la différence de traitement entre l'article 145, alinéa 1er, 1°, et l'article 145, alinéa 1er, 2°, du CIR 92, qui définit les cas dans lesquels une personne est exclue en tant que personne à charge en raison des revenus qu'elle acquiert d'une société sous le contrôle du contribuable. Il s'agit donc d'un type bien précis de revenus pour les étudiants-indépendants qui doivent en outre dépasser un seuil pour que l'exclusion s'applique.

Invité à préciser pourquoi le régime en projet approfondit encore la différence de traitement entre les contribuables qui fournissent un revenu professionnel à des membres de leur ménage soit directement soit par l'intermédiaire d'une société sous leur contrôle, le délégué a répondu comme suit:

"Het is niet zozeer het onderscheid tussen belastingplichtigen met of zonder vennootschap dat de regering heeft willen verhelpen, maar wel het feit dat kinderen die bezoldigingen van de ouders genieten niet meer ten laste zijn terwijl kinderen die andere beroepsinkomsten genieten van ouders wel nog ten laste kunnen blijven. Binnen de categorie van ouders zonder vennootschap, heeft de regering derhalve de beroepsinkomsten op gelijke voet willen behandelen".

Het antwoord van de gemachtigde overtuigt niet. Het behelst immers geen verantwoording voor het desbetreffende verschil in behandeling. Met de gemachtigde kan wel worden vastgesteld dat dit verschil in behandeling niet voortvloeit uit en ook niet in de weg dient te staan van de thans ontworpen aanpassing van artikel 145, eerste lid, 1°, van het WIB 92, maar voortkomt uit de niet-aanpassing van artikel 145, eerste lid, 2°, van het WIB 92. Dit neemt niet weg dat indien het verschil in behandeling tussen belastingplichtigen met of zonder vennootschap niet redelijk kan worden verantwoord, de regeling van de personen ten laste verder zal moeten worden aangepast.

AFDELING 8 – INDEXERING VAN FISCALE UITGAVEN

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

AFDELING 9 – DBI-AFTREK EN DBI-BEVEKS

ONDERAFDELING 1 – GROEPSBIJDRAGE

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Artikel 42 van het voorontwerp wijzigt de regeling inzake de aftrekbaarheid van definitief belaste inkomsten (hierna: DBI). Naar luid van de memorie van toelichting wordt artikel 206/3, § 1, van het WIB 92 aangepast “om de DBI-aftrek van het jaar te kunnen toepassen op het gedeelte van het bedrag van de in artikel 185, § 4, eerste lid, WIB 92 bedoelde groepsbijdrage dat het negatieve resultaat, vastgesteld vóór de opname van de groepsbijdrage in de belastbare grondslag van het belastbare tijdperk overschrijdt”. Met de voorgestelde wijziging wordt beoogd tegemoet te komen aan de rechtspraak van het Hof van Justitie⁷⁷. Hoewel volgens de memorie van toelichting de omvorming van de DBI-aftrek in een DBI-vrijstelling de meest effectieve vorm is om de fiscale neutraliteit te bereiken die door de richtlijn 2011/96/EU van de Raad van 30 november 2011 ‘betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten’ (hierna: moeder-dochterrichtlijn) wordt opgelegd, strekt de ontworpen wijziging ertoe om in afwachting van voormelde omvorming de huidige DBI-aftrek aan te passen zodat deze in overeenstemming wordt gebracht met de moeder-dochterrichtlijn zoals geïnterpreteerd door het Hof van Justitie.

2. Overeenkomstig artikel 8, lid 2, van de moeder-dochterrichtlijn geldt een verplichting tot mededeling aan de Europese Commissie van internrechtelijke bepalingen die zijn aangenomen om aan deze richtlijn te voldoen.

Op de vraag of aan die verplichting zal worden voldaan, antwoordde de gemachtigde bevestigend.

⁷⁷ In de memorie van toelichting wordt daarvoor enkel verwezen naar HvJ 19 december 2019, C-389/18, *Brussels Securities SA t. Belgische Staat*, ECLI:EU:C:2019:1132, punten 45-46 en 48-49. Zie evenwel ook opmerking 3 bij de bijzondere opmerkingen bij deze afdeling.

La réponse du délégué ne convainc pas. En effet, elle ne justifie pas la différence de traitement en question. À l’instar du délégué, on peut toutefois constater que cette différence de traitement ne résulte pas de l’adaptation actuellement en projet de l’article 145, alinéa 1er, 1°, du CIR 92 et ne doit pas non plus faire obstacle à cette adaptation, mais qu’elle résulte de la non-adaptation de l’article 145, alinéa 1er, 2°, du CIR 92. Il n’en demeure pas moins que si la différence de traitement entre contribuables avec ou sans société ne peut pas être raisonnablement justifiée, le régime des personnes à charge devra encore être adapté.

SECTION 8 – INDEXATION DE DÉPENSES FISCALES

Cette section n’appelle aucune observation.

SECTION 9 – DÉDUCTION RDT ET SICAV RDT

SOUS-SECTION 1 – TRANSFERT INTRA-GROUPE

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. L’article 42 de l’avant-projet modifie les règles relatives à la déductibilité des revenus définitivement taxés (ci-après: RDT). Selon l’exposé des motifs, l’article 206/3, § 1er, du CIR 92 est adapté “afin de permettre que la déduction RDT de l’année puisse être appliquée sur la partie du montant du transfert intra-groupe visé à l’article 185, § 4, alinéa 1er, CIR 92, excédant le résultat négatif établi avant la reprise du transfert intra-groupe repris dans la base imposable de la période imposable”. La modification proposée vise à se conformer à la jurisprudence de la Cour de justice⁷⁷. Bien que, selon l’exposé des motifs, la conversion de la déduction RDT en une exemption pour RDT soit la forme la plus efficace pour atteindre la neutralité fiscale imposée par la directive 2011/96/UE du Conseil du 30 novembre 2011 ‘concernant le régime fiscal commun applicable aux sociétés mères et filiales d’États membres différents’ (ci-après: directive mère-filiale), la modification en projet vise, dans l’attente de la conversion précitée, à adapter l’actuelle déduction RDT afin de la mettre en conformité avec la directive mère-filiale telle qu’interprétée par la Cour de justice.

2. Conformément à l’article 8, paragraphe 2, de la directive mère-filiale, il est obligatoire de communiquer à la Commission européenne les dispositions de droit interne adoptées pour se conformer à cette directive.

Le délégué a répondu par l’affirmative à la question de savoir si cette obligation sera remplie.

⁷⁷ L’exposé des motifs ne fait à cet égard référence qu’à l’arrêt C-389 de la C.J.U.E. du 19 décembre 2019, *Brussels Securities SA c. État belge*, ECLI:EU:C:2019:1132, points 45-46 et 48-49. Voir cependant aussi l’observation 3 des observations particulières relatives à cette section.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 42

1. Het Hof van Justitie heeft recent in arrest C-135/24 van 13 maart 2025 het volgende geoordeeld inzake de moeder-dochterrichtlijn⁷⁸:

“Artikel 1, lid 4 en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2011/96/EU van de Raad van 30 november 2011 betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende lidstaten, zoals gewijzigd bij richtlijn (EU) 2015/121 van de Raad van 27 januari 2015, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regeling van een lidstaat die bepaalt dat de door een moedermaatschappij van haar dochteronderneming ontvangen dividenden eerst worden opgenomen in de belastinggrondslag van de moedermaatschappij, voordat zij vervolgens kunnen worden afgetrokken, waarbij deze aftrek echter niet van toepassing is op het bedrag van een in de belastinggrondslag opgenomen groepsbijdrage.”

Gevraagd te verduidelijken of arrest C-135/24 bijkomende wijzigingen van de regelgeving inzake de DBI-aftrek noodzaakt, dan wel of dit arrest in essentie kan geacht worden een bevestiging te vormen van arrest C-389/18, die geen andere wijzigingen noodzaakt, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Dit arrest kan inderdaad worden beschouwd als een bevestiging van het arrest in [de] zaak C-389/18 en vergt geen verdere aanpassingen.”

Het verdient dan ook aanbeveling om in de memorie van toelichting de ontworpen wijzigingen nader te duiden in het licht van de meest recente rechtspraak van het Hof van Justitie over de moeder-dochterrichtlijn.

2. Het voorontwerp omvat geen specifieke regeling inzake de inwerkingtreding van artikel 42 ervan, waardoor deze bepaling tien dagen na de bekendmaking van de aan te nemen wet in werking zal treden, terwijl arrest C-135/24 van 13 maart 2025 ook gevolgen heeft voor het verleden.

Gevraagd om de uitwerking in de tijd van deze regeling nader toe te lichten, antwoordde gemachtigde het volgende:

“We zijn van mening dat ten gevolge van de uitwerking in de tijd van het arrest C-135/24, artikel 42 *de facto* al uitwerking heeft (zelfs zonder wetswijziging) gelet op bindende werking van het arrest. Hierdoor heeft het geen zin om een specifieke inwerkingtredingsbepaling voor dit artikel te voorzien.”

⁷⁸ HvJ 13 maart 2025, C-135/24, *John Cockerill SA t. Belgische Staat*, ECLI:EU:C:2025:176.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 42

1. Dans son arrêt C-135/24 du 13 mars 2025, la Cour de justice a récemment jugé ce qui suit en ce qui concerne la directive mère-filiale⁷⁸:

“L'article 1er, paragraphe 4, et l'article 4, paragraphe 1, de la directive 2011/96/UE du Conseil, du 30 novembre 2011, concernant le régime fiscal commun applicable aux sociétés mères et filiales d'États membres différents, telle que modifiée par la directive (UE) 2015/121 du Conseil, du 27 janvier 2015, doivent être interprétés en ce sens que: ils s'opposent à une réglementation d'un État membre qui prévoit que les dividendes perçus par une société mère de sa filiale doivent être, dans un premier temps, inclus dans la base imposable de la première, avant de pouvoir faire, dans un second temps, l'objet d'une déduction, sans que celle-ci s'applique au montant d'un transfert intragroupe repris dans la base imposable”.

Invité à préciser si l'arrêt C-135/24 requiert des modifications supplémentaires de la réglementation relative à la déduction RDT, ou si cet arrêt peut en substance être considéré comme une confirmation de l'arrêt C-389/18, que ne requiert aucune autre modification, le délégué a répondu ce qui suit:

“Dit arrest kan inderdaad worden beschouwd als een bevestiging van het arrest in [de] zaak C-389/18 en vergt geen verdere aanpassingen”.

Dans l'exposé des motifs, il est dès lors recommandé d'expliciter les modifications en projet à la lumière de la jurisprudence la plus récente de la Cour de justice au sujet de la directive mère-filiale.

2. L'avant-projet ne contient aucune règle spécifique concernant l'entrée en vigueur de son article 42, de sorte que cette disposition entrera en vigueur dix jours après la publication de la loi à adopter, alors que l'arrêt C-135/24 du 13 mars 2025 a également des effets pour le passé.

Invité à apporter des précisions concernant les effets dans le temps de ces règles, le délégué a répondu ce qui suit:

“We zijn van mening dat ten gevolge van de uitwerking in de tijd van het arrest C-135/24, artikel 42 *de facto* al uitwerking heeft (zelfs zonder wetswijziging) gelet op bindende werking van het arrest. Hierdoor heeft het geen zin om een specifieke inwerkingtredingsbepaling voor dit artikel te voorzien”.

⁷⁸ C.J.U.E., 13 mars 2025, C-135/24, *John Cockerill SA c. État belge*, ECLI:EU:C:2025:176.

Gezien de voorrang en de rechtstreekse werking van de relevante richtlijnbeeping⁷⁹, moeten rechtsprekende instanties inderdaad thans reeds (het door artikel 42, 1°, van het voorontwerp opgeheven) artikel 206/3, § 1, eerste lid, achtste streepje, van het WIB 92 (dat door artikel 42, 2°, van het voorontwerp wordt “verplaatst” naar het tweede lid van artikel 206/3, § 1) buiten toepassing laten.⁸⁰

In arrest C-135/24 van 13 maart 2025 overweegt het Hof van Justitie in dit verband uitdrukkelijk dat “het voorrangsbeginsel de nationale rechter die in het kader van zijn bevoegdheid is belast met de toepassing van de bepalingen van het Unierecht, verplicht de volle werking van deze bepalingen te verzekeren en daarbij zo nodig, op eigen gezag, elke, zelfs latere, strijdige bepaling van de nationale wetgeving buiten toepassing te laten, zonder dat hij de voorafgaande opheffing hiervan via de wetgeving of enige andere constitutionele procedure hoeft te vragen of af te wachten”.⁸¹ Ten aanzien van de fiscale administratie lijkt het voor belastingplichtigen momenteel voorts al mogelijk om een verzoek tot ambtshalve ontheffing in te dienen, aangezien rechtspraak van het Hof van Justitie als een “nieuw feit” wordt beschouwd voor de toepassing van artikel 376 van het WIB 92.⁸²

Gelet op het voorgaande is er geen principieel bezwaar tegen de zo-even geschetste wijze van inwerkingtreding van artikel 42 van het voorontwerp. Met het oog op de rechtszekerheid verdient het evenwel aanbeveling om in de memorie van toelichting te verduidelijken dat de toekomstige uitwerking in de tijd van de nieuwe bepaling geen afbreuk doet aan arrest C-135/24 van 13 maart 2025, dat ook gevolgen heeft voor het verleden. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie verklaart en preciseert de uitlegging die het Hof geeft aan een voorschrift van Unierecht, immers de betekenis en de strekking van dat voorschrift zoals het sedert het tijdstip van de inwerkingtreding ervan moet of had moeten worden verstaan en toegepast.⁸³

ONDERAFDELING 2 – DBI-BEVEKS

ALGEMENE OPMERKING

De artikelen 43 tot 46 van het voorontwerp wijzigen de regeling in het WIB 92 inzake de DBI-beveks.

⁷⁹ Zie HvJ 13 maart 2025, C-135/24, *John Cockerill SA t. Belgische Staat*, ECLI:EU:C:2025:176, punt 53: “Ten tweede blijkt uit de rechtspraak van het Hof dat artikel 4, lid 1, onder a), van richtlijn 2011/96 rechtstreekse werking heeft (zie naar analogie arrest van 12 februari 2009, *Cobelfret*, C-138/07, EU:C:2009:82, punten 63-65).”

⁸⁰ Vgl. adv.RvS 62.594/1 van 2 februari 2018 over een voorstel van decreet van het Vlaamse Gewest ‘houdende wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten’, *Parl. St. VI.Parl.* 2017-18, nr. 1384/2, 13-14, opmerking 2.4.

⁸¹ HvJ 13 maart 2025, C-135/24, *l.c.*, punt 52.

⁸² Zie bijvoorbeeld HvB Luik (burg.) (9e k.) 12 november 2021, nr. 2020/RG/450, *Fiscale Jurisprudentie 2022* (samenvatting), afl. 5, 619.

⁸³ HvJ 27 februari 2014, C-82/12, *Transportes Jordi Besora SL t. Generalitat de Catalunya*, ECLI:EU:C:2014:108, punt 40.

Effectivement, eu égard à la primauté et à l’effet direct de la disposition concernée de la directive⁷⁹, les juridictions doivent à l’heure actuelle laisser inappliqué l’article 206/3, § 1er, alinéa 1er, huitième tiret, du CIR 92 (abrogé par l’article 42, 1°, de l’avant-projet et “déplacé” par l’article 42, 2°, de l’avant-projet à l’alinéa 2 de l’article 206/3, § 1er)⁸⁰.

Dans l’arrêt C-135/24 du 13 mars 2025, la Cour de justice considère expressément à cet égard qu’“en vertu du principe de primauté, le juge national chargé d’appliquer, dans le cadre de sa compétence, les dispositions du droit de l’Union a l’obligation d’assurer le plein effet de celles-ci en laissant au besoin inappliquée, de sa propre autorité, toute disposition contraire de la législation nationale, même postérieure, sans qu’il ait à demander ou à attendre l’élimination préalable de celle-ci par voie législative ou par tout autre procédé constitutionnel”⁸¹. S’agissant de l’administration fiscale, il semble en outre déjà possible actuellement pour les contribuables d’introduire une demande de dégrèvement d’office, étant donné que la jurisprudence de la Cour de justice est considérée comme un “fait nouveau” pour l’application de l’article 376 du CIR 92⁸².

Compte tenu de ce qui précède, rien ne s’oppose en principe au mode d’entrée en vigueur de l’article 42 de l’avant-projet tel qu’exposé ci-dessus. La sécurité juridique commande toutefois de préciser dans l’exposé des motifs que les futurs effets dans le temps de la nouvelle disposition ne portent pas atteinte à l’arrêt C-135/24 du 13 mars 2025, qui a aussi des effets pour le passé. Selon une jurisprudence constante de la Cour de justice, l’interprétation que cette dernière donne d’une règle du droit de l’Union éclaire et précise en effet la signification et la portée de cette règle, telle qu’elle doit ou aurait dû être comprise et appliquée depuis le moment de son entrée en vigueur⁸³.

SOUS-SECTION 2 – SICAV-RDT

OBSERVATION GÉNÉRALE

Les articles 43 à 46 de l’avant-projet modifient le régime du CIR 92 relatif aux SICAV-RDT.

⁷⁹ Voir C.J.U.E., 13 mars 2025, C-135/24, *John Cockerill SA c. État belge*, ECLI:EU:C:2025:176, point 53: “D’autre part, il ressort de la jurisprudence de la Cour que l’article 4, paragraphe 1, sous a), de la directive 2011/96 est doté d’un effet direct (voir, par analogie, arrêt du 12 février 2009, *Cobelfret*, C-138/07, EU:C:2009:82, points 63 à 65).”

⁸⁰ Comp. avis C.E. n° 62.594/1 du 2 février 2018 sur une proposition de décret de la Région flamande ‘houdende wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten’, *Doc. parl.*, Parl. fl., 2017-2018, n° 1384/2, pp. 13-14, observation 2.4.

⁸¹ C.J.U.E., 13 mars 2025, C-135/24, *l.c.*, point 52.

⁸² Voir par exemple Cour d’appel de Liège (civ.) (9e ch.), 12 novembre 2021, n° 2020/RG/450, *Jurisprudence fiscale 2022* (sommaire), livre 5, p. 619.

⁸³ C.J.U.E., 27 février 2014, C-82/12, *Transportes Jordi Besora SL c. Generalitat de Catalunya*, ECLI:EU:C:2014:108, point 40.

Voor DBI-beveks waarbij vennootschappen overeenkomstig artikel 192, § 1, van het WIB 92 vrijgestelde meerwaarden verwezenlijken, wordt ten aanzien van bepaalde vennootschappen een aanslag van 5 % op de meerwaarden opgelegd (artikelen 43 tot 45). Daarnaast is enkel een verrekenbaarheid van de roerende voorheffing met de vennootschapsbelasting mogelijk in zoverre de ontvangende vennootschap in het inkomstenjaar van ontvangst van de uitkering de minimale bedrijfsleidersbezoldiging toekent in de zin van artikel 215, derde lid, 4°, van het WIB 92 (artikel 46). De aan te nemen regeling is van toepassing vanaf het aanslagjaar 2026 (artikel 47, eerste lid). Ten slotte bepaalt een antimisbruikbepaling dat elke wijziging die vanaf 3 februari 2025 – zijnde de datum van de eedaflegging van de huidige federale regering – aan de afsluitingsdatum van het boekjaar wordt aangebracht en die door de belastingplichtige niet wordt verantwoord door andere motieven dan het ontwijken van de bepalingen van deze onderafdeling, zonder uitwerking blijft voor de toepassing van de nieuwe regeling (artikel 47, tweede lid).

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 43

1. Met het oog op de overeenstemming tussen de taalversies, moet het eerste lid van het ontworpen artikel 219*sexies* van het WIB 92 worden aangepast. Het voormelde lid maakt in de Nederlandse tekst immers melding van de “in het tweede lid bedoelde” aandelen, terwijl die zinsnede in de Franse tekst niet voorkomt.

2. Vrijgestelde meerwaarden gerealiseerd op aandelen van private privaks, bedoeld in artikel 298 van de wet van 19 april 2014 ‘betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders’, zullen van de belasting worden vrijgesteld. Hetzelfde geldt voor meerwaarden gerealiseerd op aandelen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging “als bedoeld in artikel 298 van de wet van 19 april 2014, waarvan de effecten volgens de in die lidstaat overeenkomstige bepalingen met betrekking tot het openbaar beroep op het spaarwezen privaat worden aangehouden” (ontworpen artikel 219*sexies*, derde lid, van het WIB 92).

Artikel 298, eerste lid, van de wet van 19 april 2014 luidt als volgt:

“Onder private privak wordt de private AICB met een vast aantal rechten van deelneming verstaan die geregeld is bij statuten en waarvan het uitsluitende doel de belegging in de in artikel 183, eerste lid, 5°, bedoelde categorie van toegelaten beleggingen is, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de ter uitvoering ervan genomen besluiten en reglementen of haar statuten.”

Artikel 183, eerste lid, 5°, van de wet van 19 april 2014, waar de hiervoor aangehaalde bepaling naar verwijst, maakt melding van “financiële instrumenten die zijn uitgegeven door niet-genoteerde vennootschappen”. Private privaks zijn aldus een vehikel waarmee belegd kan worden in niet-beursgenoteerde aandelen.

Pour les SICAV-RDT dans le cadre desquelles des sociétés réalisent, conformément à l'article 192, § 1er, du CIR 92, des plus-values exonérées, il est établi pour certaines sociétés une cotisation de 5 % sur les plus-values (articles 43 à 45). En outre, une imputation du précompte mobilier sur l'impôt des sociétés n'est possible que dans la mesure où la société bénéficiaire attribue, dans l'année de revenus de la réception du paiement, la rémunération minimale prévue à l'article 215, alinéa 3, 4°, du CIR 92, à son dirigeant d'entreprise (article 46). Le régime à adopter est applicable à partir de l'exercice d'imposition 2026 (article 47, alinéa 1er). Enfin, une disposition anti-abus prévoit que toute modification apportée à partir du 3 février 2025 – à savoir la date de la prestation de serment de l'actuel gouvernement fédéral – à la date de clôture de l'exercice, et qui n'est pas justifiée par le contribuable par des raisons autres que l'évasion des dispositions de cette sous-section, reste sans effet pour l'application du nouveau régime (article 47, alinéa 2).

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 43

1. Dans un souci de concordance entre les deux versions linguistiques, il convient d'adapter l'alinéa 1er de l'article 219*sexies*, en projet, du CIR 92. En effet, le texte néerlandais de l'alinéa en question fait état des actions “in het tweede lid bedoelde” alors que cette précision n'apparaît pas dans le texte français.

2. Les plus-values exonérées réalisées sur des actions des *pricaf* privées, visées à l'article 298 de la loi du 19 avril 2014 ‘relative aux organismes de placement collectif alternatifs et à leurs gestionnaires’, seront exonérées d'impôt. Il en va de même des plus-values réalisées sur des actions d'un organisme de placement collectif alternatif “visé à l'article 298 de la loi du 19 avril 2014, dont les titres sont détenus de manière privée conformément aux dispositions analogues de cet État membre en ce qui concerne l'appel public à l'épargne” (article 219*sexies*, alinéa 3, en projet, du CIR 92).

L'article 298, alinéa 1er, de la loi du 19 avril 2014 dispose ce qui suit:

“Par *pricaf* privée, il faut entendre l'OPCA privé à nombre fixe de parts qui revêt la forme statutaire dont l'objet exclusif est le placement collectif dans la catégorie de placements autorisés visée à l'article 183, alinéa 1er, 5°, conformément aux dispositions de la présente loi, des arrêtés et règlements pris pour son exécution ou à ses statuts”.

L'article 183, alinéa 1er, 5°, de la loi du 19 avril 2014, auquel fait référence la disposition précitée, fait état d’“instruments financiers émis par des sociétés non cotées”. Les *pricaf* privées sont ainsi des instruments permettant d'investir dans des actions non cotées.

Gevraagd naar de redelijke verantwoording voor de in het ontworpen artikel 219*sexies*, derde lid, van het WIB 92 bedoelde vrijstelling, stelde de gemachtigde:

“Het is niet de bedoeling om investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen en in niet-beursgenoteerde ondernemingen die al moeilijkheden ondervinden om toegang te krijgen tot de kapitaalmarkten, te ontmoedigen.”

De voorziene uitzondering is dus gesteund op de premisse dat niet-beursgenoteerde vennootschappen momenteel moeilijkheden zouden ondervinden om toegang te krijgen tot de kapitaalmarkten. De Raad van State, afdeling Wetgeving, beschikt niet over de feitelijke kennis om dit te beoordelen. Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting feitelijke gegevens op te nemen die deze premisse ondersteunen.

Artikel 46

1. Het ontworpen artikel 282/1 van het WIB 92 bepaalt als voorwaarde voor de verrekenbaarheid van de roerende voorheffing met de vennootschapsbelasting dat de ontvangende vennootschap in het jaar van ontvangst van de uitkering de minimale bedrijfsleidersbezoldiging toekent.

Op de vraag naar de pertinentie van het criterium van de minimale bedrijfsleidersbezoldiging, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“De minimumbezoldigingsvoorwaarde wordt enkel opgelegd wanneer dividenden door DBI-BEVEKs en gelijkaardige vennootschappen genieten van DBI-aftrek. Immers deze structuren [kunnen] een beroep (...) doen op de DBI-regeling zonder te moeten voldoen aan de kwantitatieve voorwaarden vastgelegd in de artikel 202 WIB 92.

Dit rechtvaardigt de invoering van deze regel in deze vennootschappen, om ze te reguleren en fiscaal misbruik te voorkomen door ervoor te zorgen dat bedrijfsleiders niet uitsluitend worden vergoed door dividenden, die vaak een gunstigere fiscale behandeling genieten dan salarissen. Het beoogt er dus voor te zorgen dat een deel van de beloning van bestuurders wordt betaald in de vorm van salaris, dat hoger wordt belast, om fiscale billijkheid te waarborgen.”

Die toelichting lijkt de voormelde voorwaarde in redelijkheid te kunnen verantwoorden.

2. Voorts werd de gemachtigde gevraagd nader te duiden wat in de voorliggende context de verantwoording is om de voormelde voorwaarde inzake de minimale bedrijfsleidersbezoldiging niet toe te passen ten aanzien van coöperatieve vennootschappen. Daarop antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Naar analogie met artikel 215, 3°, 4°, WIB 92 legt het nieuwe artikel 282/1 WIB 92 geen minimumbezoldiging op aan de bestuurders van de vennootschap voor erkende coöperatieve vennootschappen. Deze uitzondering wordt verklaard door de bijzondere aard van deze ondernemingen.

Interrogé sur la justification raisonnable de l'exonération visée à l'article 219*sexies*, alinéa 3, en projet, du CIR 92, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het is niet de bedoeling om investeringen in kleine en middelgrote ondernemingen en in niet-beursgenoteerde ondernemingen die al moeilijkheden ondervinden om toegang te krijgen tot de kapitaalmarkten, te ontmoedigen”.

L'exemption prévue s'appuie donc sur la prémisse selon laquelle les sociétés non cotées éprouveraient actuellement des difficultés à accéder aux marchés des capitaux. Le Conseil d'État, section de législation, ne dispose pas des éléments de fait pour en juger. Il est recommandé d'inclure dans l'exposé des motifs des données factuelles étayant cette prémisse.

Article 46

1. L'article 282/1, en projet, du CIR 92 fixe l'attribution par la société bénéficiaire de la rémunération minimale au dirigeant d'entreprise dans l'année de la réception du paiement comme condition pour l'imputation du précompte mobilier sur l'impôt des sociétés.

Interrogé quant à la pertinence du critère de la rémunération minimale du dirigeant d'entreprise, le délégué a répondu ce qui suit:

“De minimumbezoldigingsvoorwaarde wordt enkel opgelegd wanneer dividenden door DBI-BEVEKs en gelijkaardige vennootschappen genieten van DBI-aftrek. Immers deze structuren [kunnen] een beroep (...) doen op de DBI-regeling zonder te moeten voldoen aan de kwantitatieve voorwaarden vastgelegd in de artikel 202 WIB 92.

Dit rechtvaardigt de invoering van deze regel in deze vennootschappen, om ze te reguleren en fiscaal misbruik te voorkomen door ervoor te zorgen dat bedrijfsleiders niet uitsluitend worden vergoed door dividenden, die vaak een gunstigere fiscale behandeling genieten dan salarissen. Het beoogt er dus voor te zorgen dat een deel van de beloning van bestuurders wordt betaald in de vorm van salaris, dat hoger wordt belast, om fiscale billijkheid te waarborgen”.

Ces précisions semblent justifier raisonnablement la condition susmentionnée.

2. Il a également été demandé au délégué de préciser ce qui justifie, dans le présent contexte, de ne pas appliquer aux sociétés coopératives la condition précitée en matière de rémunération minimale du dirigeant d'entreprise. À ce sujet, le délégué a déclaré ce qui suit:

“Naar analogie met artikel 215, 3°, 4°, WIB 92 legt het nieuwe artikel 282/1 WIB 92 geen minimumbezoldiging op aan de bestuurders van de vennootschap voor erkende coöperatieve vennootschappen. Deze uitzondering wordt verklaard door de bijzondere aard van deze ondernemingen.

Deze laatsten, die een sociale en collectieve doel hebben, streven immers niet hetzelfde winstoogmerk na als traditionele handelsondernemingen. De afwijking maakt het dus mogelijk om de minimumbeloningsregel voor leidinggevendenden niet toe te passen, door de bijzondere kenmerken van hun bestuur en werking te erkennen, die eerder gebaseerd zijn op solidariteit en het collectieve belang dan op winstgevendheid.”

Het verdient aanbeveling deze verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting.

Artikel 47

Zoals de gemachtigde bevestigde, dient in het tweede lid van artikel 47 van het voorontwerp het woord “afdeling” te worden vervangen door het woord “onderafdeling”, zodat enkel wordt verwezen naar onderafdeling 2 van titel 2, hoofdstuk 1, afdeling 9, van het voorontwerp. De antimisbruikregeling van artikel 42, tweede lid, van het voorontwerp heeft immers geen betrekking op de regeling vervat in onderafdeling 1, aangezien die geen nieuwe heffing in het nadeel van de belastingplichtigen betreft.

Afdeling 10 – Wijzigingen betreffende het belastingkrediet voor eigen middelen

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Artikel 48 van het voorontwerp strekt ertoe artikel 289*bis*, § 1, eerste lid, van het WIB 92 in die zin te wijzigen dat het bestaande belastingkrediet voor zelfstandigen met een eenmanszaak voor eigen middelen wordt verdubbeld van 10 % met een maximum van 3.750 euro naar 20 % met een maximum van 7.500 euro.

Artikel 49 van het voorontwerp bepaalt dat de aan te nemen afdeling van toepassing is vanaf het aanslagjaar 2026.

2. Op de vraag of artikel 48 van het voorontwerp als mogelijke staatssteunmaatregel werd aangemeld bij de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, van het VWEU, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Deze regeling betreft ons inziens geen selectieve steun met als gevolg dat een aanmelding niet nodig is.”

Met dit antwoord van de gemachtigde kan niet worden ingestemd.

Om onder de werkingssfeer van artikel 107, lid 1, van het VWEU te vallen, moet een overheidsmaatregel “bepaalde ondernemingen of bepaalde producties” begunstigen. Bijgevolg worden enkel de maatregelen waarmee een selectief voordeel wordt verleend aan bepaalde ondernemingen, categorieën van ondernemingen of bepaalde economische sectoren, gekwalificeerd als “steunmaatregelen”. Het Hof van Justitie heeft voorts verduidelijkt dat de selectiviteit van de steun kan

Deze laatsten, die een sociale en collectieve doel hebben, streven immers niet hetzelfde winstoogmerk na als traditionele handelsondernemingen. De afwijking maakt het dus mogelijk om de minimumbeloningsregel voor leidinggevendenden niet toe te passen, door de bijzondere kenmerken van hun bestuur en werking te erkennen, die eerder gebaseerd zijn op solidariteit en het collectieve belang dan op winstgevendheid”.

Il est recommandé de faire figurer cette justification dans l'exposé des motifs.

Article 47

Comme l'a confirmé le délégué, le mot “section” doit être remplacé par le mot “sous-section” à l'alinéa 2 de l'article 47 de l'avant-projet, de sorte qu'il soit uniquement renvoyé à la sous-section 2 du titre 2, chapitre 1er, section 9, de l'avant-projet. La disposition anti-abus prévue à l'article 42, alinéa 2, de l'avant-projet ne porte en effet pas sur le dispositif contenu dans la sous-section 1, étant donné que celle-ci ne prévoit pas de nouveau prélèvement au détriment du contribuable.

Section 10 – Modifications relatives au crédit d'impôt pour moyens propres

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. L'article 48 de l'avant-projet vise à modifier l'article 289*bis*, § 1er, alinéa 1er, du CIR 92 pour que le crédit d'impôt existant pour les indépendants en entreprise individuelle soit doublé, pour passer de 10 % avec un maximum de 3.750 euros à 20 % avec un maximum de 7.500 euros.

L'article 49 de l'avant-projet dispose que la section à adopter est applicable à partir de l'exercice imposable 2026.

2. À la question de savoir si l'article 48 de l'avant-projet a été notifié à la Commission européenne comme possible aide d'État, conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, le délégué a répondu comme suit:

“Deze regeling betreft ons inziens geen selectieve steun met als gevolg dat een aanmelding niet nodig is”.

On ne peut se rallier à cette réponse du délégué.

Pour relever du champ d'application de l'article 107, paragraphe 1, du TFUE, une mesure étatique doit favoriser “certaines entreprises ou certaines productions”. Par conséquent, seules les mesures accordant un avantage sélectif à certaines entreprises ou catégories d'entreprises ou à certains secteurs économiques peuvent être qualifiées d’“aides”. La Cour de justice a par ailleurs précisé que la sélectivité de l'aide peut ressortir du fait que cette dernière est réservée à certaines

blijken uit het feit dat deze wordt voorbehouden aan bepaalde ondernemingen, zoals ondernemingen van een bepaalde grootte of onder een bepaalde rechtsvorm.⁸⁴ De omstandigheid dat een groot aantal ondernemingen voor een maatregel in aanmerking komt en het gegeven dat deze ondernemingen tot verschillende sectoren behoren, vormen geen voldoende grond om de selectiviteit van de maatregel in twijfel te trekken.⁸⁵

Gelet op het gegeven dat het voorliggende belastingkrediet voor eigen middelen beperkt is tot zelfstandigen met een eenmanszaak, valt het niet uit te sluiten dat de ontworpen verdubbeling ervan kan worden beschouwd als een regeling inzake staatssteun, die, behoudens zo ze onder één van de vrijstellingscategorieën zou vallen, bij de Europese Commissie dient te worden aangemeld.⁸⁶ Gelet op de sanctie die aan niet-aanmelding is verbonden (nietigheid van de staatssteun zelfs indien ze verenigbaar zou kunnen worden verklaard met het Unierecht mocht ze zijn aangemeld), doen de stellers van het voorontwerp er goed aan hieromtrent contact op te nemen met de Europese Commissie. Zo niet moet er met een voldoende zekerheid kunnen van worden uitgegaan dat de ontworpen regeling niet als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het VWEU, valt te kwalificeren.

AFDELING 11 – VEREENVOUDIGING VAN DE BELASTINGAANGIFTE

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van afdeling 11 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp strekken tot de opheffing van verschillende fiscale voordelen (artikelen 50 tot 86 van het voorontwerp).

Meer specifiek betreft het de opheffing van de volgende fiscale voordelen:

de vrijstelling van de tussenkomst door de werkgever in de aankoopprijs van een computer (zogenaamde “PC-privé”), zoals vervat in artikel 38, § 1, eerste lid, 17°, van het WIB 92 (artikelen 50, 59 en 81 van het voorontwerp);

de vrijstelling van de meerwaarde op bedrijfsvoertuigen, zoals vervat in artikel 44bis, § 1, eerste lid, van het WIB 92 (artikel 51 van het voorontwerp);

het bijkomend kostenforfait toegekend aan werknemers voor wie de afstand tussen de woonplaats en de plaats van tewerkstelling op 1 januari van het aanslagjaar meer bedraagt

⁸⁴ HvJ 8 september 2011, C-78/08 tot C-80/08, *Paint Graphos*, ECLI:EU:C:2011:550, punt 52. Zie ook: W. DE COCK *et al.*, *Supporting National Judges on State Aid – Perspicacious Through the State Aid Thicket*, Lexxion Publisher, 2024, 22.

⁸⁵ Gerecht 11 december 2014, nr. T-251/11, *Oostenrijk t. Europese Commissie*, ECLI:EU:T:2014:1060, punt 99.

⁸⁶ Het totale bedrag aan de-minimissteun dat per lidstaat aan één onderneming wordt verleend, mag niet hoger liggen dan 300.000 euro over een periode van drie jaar (artikel 3, lid 2, van verordening (EU) 2023/2831). Het valt niet *a priori* volledig uit te sluiten dat de door het voorontwerp voorziene verhoging van het belastingkrediet voor eigen middelen tot gevolg kan hebben dat die drempel in sommige gevallen overschreden wordt.

entreprises, comme aux entreprises d’une certaine taille ou revêtissant une certaine forme juridique⁸⁴. La circonstance que le nombre d’entreprises pouvant prétendre bénéficier d’une mesure soit très significatif ou que ces entreprises appartiennent à des secteurs d’activité divers ne saurait suffire à mettre en cause le caractère sélectif de cette mesure⁸⁵.

Compte tenu du fait que le crédit d’impôt pour moyens propres à l’examen est réservé aux indépendants en entreprise individuelle, il ne peut être exclu que son doublement en projet puisse être considéré comme un régime d’aide d’État qui, à moins de relever d’une des catégories d’exonération, doit être notifié à la Commission européenne⁸⁶. Vu la sanction qui frappe le défaut de notification (nullité de l’aide même si elle pourrait être déclarée compatible avec le droit de l’Union en cas de notification régulière), les auteurs de l’avant-projet seraient bien avisés de prendre contact avec la Commission européenne à ce sujet. S’il n’est pas procédé à une telle notification, il faut alors pouvoir considérer avec un degré suffisant de certitude que le régime en projet ne peut pas être qualifié d’aide d’État au sens de l’article 107, paragraphe 1, du TFUE.

SECTION 11 – SIMPLIFICATION DE LA DÉCLARATION FISCALE

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la section 11 du titre 2, chapitre 1er, de l’avant-projet soumis pour avis visent l’abrogation de différents avantages fiscaux (articles 50 à 86 de l’avant-projet).

Il s’agit plus spécifiquement de l’abrogation des avantages fiscaux suivants:

l’exonération de l’intervention de l’employeur dans le prix d’achat d’un ordinateur (dite “PC privé”), telle que contenue à l’article 38, § 1er, alinéa 1er, 17°, du CIR 92 (articles 50, 59 et 81 de l’avant-projet);

l’exonération de la plus-value sur les véhicules d’entreprise, prévue à l’article 44bis, § 1er, alinéa 1er, du CIR 92 (article 51 de l’avant-projet);

le forfait de frais supplémentaire octroyé aux travailleurs pour qui la distance entre le domicile et le lieu de travail au 1er janvier de l’exercice d’imposition est supérieure à

⁸⁴ C.J.U.E., 8 septembre 2011, C-78/08 à C-80/08, *Paint Graphos*, ECLI:EU:C:2011:550, point 52. Voir aussi: W. DE COCK *et al.*, *Supporting National Judges on State Aid – Perspicacious Through the State Aid Thicket*, Lexxion Publisher, 2024, p. 22.

⁸⁵ Tribunal, 11 décembre 2014, n° T-251/11, *République d’Autriche c. Commission européenne*, ECLI:EU:T:2014:1060, point 99.

⁸⁶ Le montant total des aides de minimis octroyées par État membre à une entreprise unique ne peut excéder 300.000 euros sur une période de trois ans (article 3, paragraphe 2, du règlement (UE) 2023/2831). On ne peut pas tout à fait exclure *a priori* que l’augmentation du crédit d’impôt pour moyens propres, prévue par l’avant-projet, puisse avoir pour effet que ce plafond soit dépassé dans certains cas.

dan 75 kilometer, zoals vervat in artikel 51, vierde lid, van het WIB 92 (artikel 52 van het voorontwerp);

de economische vrijstellingen voor uitvoer en integrale kwaliteitszorg (artikel 67 van het WIB 92), voor stage in de onderneming (artikel 67bis van het WIB 92) en voor bijkomend personeel met een laag loon (artikel 67ter van het WIB 92) (artikelen 53 tot 57, 71, 2°, 82 en 83 van het voorontwerp);

de vrijstelling voor sociaal passief ingevolge het eenheidsstatuut, zoals vervat in artikel 67quater van het WIB 92 (artikel 58 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor minderwaarden geleden naar aanleiding van de gehele verdeling van het maatschappelijk vermogen van een private privak, zoals vervat in artikel 145^{26/1} van het WIB 92 (artikel 60 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor de uitgaven met het oog op de verwerving van een elektrisch voertuig of met het oog op de installatie van een oplaadpunt voor elektrische voertuigen, zoals vervat in artikel 145²⁸ van het WIB 92 (artikel 61 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor uitgaven voor een ontwikkelingsfonds, zoals vervat in artikel 145³² van het WIB 92 (artikelen 62, 63, 84 en 85 van het voorontwerp);

de belastingverminderingen voor bezoldigingen voor een huisbediende, zoals vervat in artikel 145³⁴ van het WIB 92 (artikel 65 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor uitgaven verricht in het kader van een adoptieprocedure, zoals vervat in artikel 145⁴⁸ van het WIB 92 (artikel 66 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor premies voor een rechtsbijstandsverzekering, zoals vervat in artikel 145⁴⁹ van het WIB 92 (artikel 67 van het voorontwerp);

de belastingvermindering voor uitgaven verricht door de plaatsing van een laadstation, zoals vervat in artikel 145⁵⁰ van het WIB 92 (artikel 68 van het voorontwerp).

Tevens wordt het percentage van de belastingvermindering voor giften verlaagd van 45 % naar 30 %, zoals vervat in artikel 145³³ van het WIB 92 (artikel 64 van het voorontwerp).

Artikel 86 van het voorontwerp regelt de inwerkingtreding van de verschillende ontworpen opheffingen.

2. Zoals reeds opgemerkt onder afdeling 1 van titel 2, hoofdstuk 1, van het om advies voorgelegde voorontwerp (opmerking 4.1), beschikt de wetgever in fiscale aangelegenheden volgens het Grondwettelijk Hof over een ruime beoordelingsmarge, inclusief wanneer hij beslist een einde te maken aan een fiscaal voordeel en beoordeelt of die afschaffing het instellen van een overgangsregeling vereist. Er wordt wel op buitensporige wijze afbreuk gedaan aan het vertrouwensbeginsel wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie

75 kilomètres, tel qu'il figure à l'article 51, alinéa 4, du CIR 92 (article 52 de l'avant-projet);

les exonérations à caractère économique pour exportations et gestion intégrale de la qualité (article 67 du CIR 92), pour stage en entreprise (article 67bis du CIR 92) et pour personnel supplémentaire à bas salaires (article 67ter du CIR 92) (articles 53 à 57, 71, 2°, 82 et 83 de l'avant-projet);

l'exonération pour passif social en vertu du statut unique, telle que contenue à l'article 67quater du CIR 92 (article 58 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour moins-values actées à l'occasion du partage total de l'avoir social d'une pricaf privée, prévue à l'article 145^{26/1} du CIR 92 (article 60 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour les dépenses faites en vue d'acquérir un véhicule électrique ou en vue de l'installation d'une borne de rechargement de véhicules électriques, telle qu'elle figure à l'article 145²⁸ du CIR 92 (article 61 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour les dépenses consacrées à un fonds de développement, telle que contenue à l'article 145³² du CIR 92 (articles 62, 63, 84 et 85 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour les rémunérations d'un employé de maison, inscrite à l'article 145³⁴ du CIR 92 (article 65 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour les dépenses exposées dans le cadre d'une procédure d'adoption, telle qu'elle est prévue à l'article 145⁴⁸ du CIR 92 (article 66 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour primes pour une assurance protection juridique, telle que contenue à l'article 145⁴⁹ du CIR 92 (article 67 de l'avant-projet);

la réduction d'impôt pour les dépenses exposées pour l'installation d'une borne de recharge, telle qu'elle figure à l'article 145⁵⁰ du CIR 92 (article 68 de l'avant-projet).

Le pourcentage de la réduction d'impôt pour libéralités, telle que contenue à l'article 145³³ du CIR 92, est par ailleurs réduit de 45 % à 30 % (article 64 de l'avant-projet).

L'article 86 de l'avant-projet règle l'entrée en vigueur des différentes abrogations en projet.

2. Ainsi qu'il a déjà été observé à propos de la section 1re du titre 2, chapitre 1er, de l'avant-projet soumis pour avis (observation 4.1), le législateur dispose, selon la Cour constitutionnelle, d'une large marge d'appréciation en matière fiscale, également lorsqu'il décide de mettre fin à un avantage fiscal et apprécie si cette suppression nécessite l'aménagement d'un régime transitoire. Il est toutefois porté une atteinte excessive au principe de confiance lorsque les attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sont méconnues sans

van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die de ontstentenis van een overgangsregeling kan verantwoorden.

In de memorie van toelichting wordt onder meer de volgende verantwoording voor de opheffing van de in deze afdeling bedoelde fiscale voordelen vermeld:

“Dit heeft naast een vereenvoudiging van de personenbelasting ook een budgettair effect dat als gedeeltelijke compensatiemaatregel geldt voor de financiering van de voorliggende lastenverlaging op arbeid.”

Luidens artikel 86 van het voorontwerp treden de verschillende ontworpen maatregelen van deze afdeling op verschillende tijdstippen in werking. Sommige bepalingen treden bijvoorbeeld in werking met ingang van het aanslagjaar 2026, andere bepalingen treden in werking op 30 juni 2025.

Zo treedt onder meer artikel 50 van het voorontwerp (opheffing vrijstelling PC-privé vervat in artikel 38, § 1, eerste lid, 17°, van het WIB 92) in werking op 30 juni 2025 en is dit artikel van toepassing op de vanaf 1 juli 2025 gedane tussenkomsten (artikel 86, eerste lid, van het voorontwerp). Bevrraagd over de datum van inwerkingtreding, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“De maatregel werd aangekondigd in het kader van het regeerakkoord. Het koninklijk besluit dat de vrijstelling op sociaal vlak opheft met ingang van 1 juli 2025, werd op 21 april 2025 door de Ministerraad goedgekeurd en werd voor advies voorgelegd aan de Raad van State. De maatregel met een inwerkingtreding vanaf 1 juli 2025 werd ook al besproken in de vakpers, o.m. ook naar aanleiding van de goedkeuring van het KB door de Ministerraad werd de opheffing van de maatregel al besproken in de (vak)pers.”

Artikel 51 van het voorontwerp (opheffing vrijstelling meerwaarden op bedrijfsvoertuigen vervat in artikel 44bis, § 1, eerste lid, van het WIB 92) treedt in werking op 30 juni 2025 en is van toepassing op de na die datum verwezenlijkte meerwaarden (artikel 86, tweede lid, van het voorontwerp). De inwerkingtreding van deze maatregel lichtte de gemachtigde als volgt toe:

“In geval de maatregel wordt aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers, kan de datum van 30 juni 2025 (...) inderdaad zeer kort volgen op de datum van bekendmaking van de wet. Ook hier wordt opgemerkt dat de maatregel is opgenomen in het regeerakkoord van januari 2025 en dat de inwerkingtreding (opheffing van de vrijstelling voor meerwaarden verwezenlijkt vanaf 1 juli 2025) naar aanleiding van de communicatie over het paasakkoord algemeen bekend is geraakt. De maatregel treft vnl. de transportsector en de sector heeft hierover contact gehad met de regering.”

Ook voor andere opheffingen van fiscale voordelen wordt in een zeer snelle inwerkingtreding voorzien. Zo gelden de economische vrijstellingen voor uitvoer en integrale kwaliteitszorg vervat in artikel 67 van het WIB 92 nog slechts voor aanwervingen tot en met 30 juni 2025 (artikel 53 van het voorontwerp) en die voor sociaal passief ingevolge het

qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire.

L'exposé des motifs mentionne entre autres la justification suivante à l'abrogation des avantages fiscaux visés dans cette section:

“Parallèlement à une simplification de l'impôt des personnes physiques, cela a également un effet budgétaire qui vaudra en tant que mesure compensatoire partielle pour le financement de la réduction des charges sur le travail proposée”.

Selon l'article 86 de l'avant-projet, les différentes mesures en projet de cette section entrent en vigueur à des dates différentes. Par exemple, certaines dispositions entrent en vigueur à partir de l'exercice d'imposition 2026 et d'autres entrent en vigueur le 30 juin 2025.

L'article 50 de l'avant-projet (abrogation de l'exonération PC privé contenue à l'article 38, § 1er, alinéa 1er, 17°, du CIR 92), entre autres, entre ainsi en vigueur le 30 juin 2025 et est applicable aux interventions faites à partir du 1er juillet 2025 (article 86, alinéa 1er, de l'avant-projet). Interrogé sur la date d'entrée en vigueur, le délégué a répondu comme suit:

“De maatregel werd aangekondigd in het kader van het regeerakkoord. Het koninklijk besluit dat de vrijstelling op sociaal vlak opheft met ingang van 1 juli 2025, werd op 21 april 2025 door de Ministerraad goedgekeurd en werd voor advies voorgelegd aan de Raad van State. De maatregel met een inwerkingtreding vanaf 1 juli 2025 werd ook al besproken in de vakpers, o.m. ook naar aanleiding van de goedkeuring van het KB door de Ministerraad werd de opheffing van de maatregel al besproken in de (vak)pers”.

L'article 51 de l'avant-projet (abrogation de l'exonération des plus-values sur les véhicules d'entreprise prévue à l'article 44bis, § 1er, alinéa 1er, du CIR 92) entre en vigueur le 30 juin 2025 et est applicable aux plus-values réalisées après cette date (article 86, alinéa 2, de l'avant-projet). Le délégué a commenté l'entrée en vigueur de cette mesure comme suit:

“In geval de maatregel wordt aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers, kan de datum van 30 juni 2025 (...) inderdaad zeer kort volgen op de datum van bekendmaking van de wet. Ook hier wordt opgemerkt dat de maatregel is opgenomen in het regeerakkoord van januari 2025 en dat de inwerkingtreding (opheffing van de vrijstelling voor meerwaarden verwezenlijkt vanaf 1 juli 2025) naar aanleiding van de communicatie over het paasakkoord algemeen bekend is geraakt. De maatregel treft vnl. de transportsector en de sector heeft hierover contact gehad met de regering”.

Une entrée en vigueur très rapide est également prévue pour d'autres abrogations d'avantages fiscaux. Les exonérations à caractère économique pour exportations et gestion intégrale de la qualité contenues à l'article 67 du CIR 92 ne valent ainsi plus que pour les affectations jusqu'au 30 juin 2025 compris (article 53 de l'avant-projet) et l'exonération pour passif social

eenheidsstatuut vervat in artikel 67^{quater} van het WIB 92 nog slechts voor bezoldigingen toegekend tot en met 30 juni 2025 (artikel 58 van het voorontwerp).

Gelet op de datum waarop dit advies wordt gegeven en op de tijd die vereist is voor de behandeling door de Kamer van volksvertegenwoordigers, is de kans groot dat de bekendmaking van de aan te nemen wet pas na 1 juli 2025 zal gebeuren. Voor de voormelde bepalingen is het dan ook problematisch indien er daardoor terugwerkende kracht aan zou worden verleend, tenzij de datum van inwerkingtreding zou worden opgeschoven tot een datum die na de bekendmaking van de aan te nemen wet valt.

Overigens roept de nabijheid van de inwerkingtreding van de voormelde bepalingen vragen op inzake de voorzienbaarheid ervan. De uitwerking in de tijd van de ontworpen maatregelen moet voor eenieder die erbij betrokken is (zoals werkgevers en werkgevers) voorzienbaar zijn, zodat tijdig de nodige voorbereidingen kunnen worden getroffen.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 54

Luidens artikel 54 van het voorontwerp wordt in titel II, hoofdstuk II, afdeling IV, onderafdeling III, B, van het WIB 92 het onderdeel “1° Uitvoer – Integrale kwaliteitszorg”, dat het artikel 67 bevat, en laatstelijk is gewijzigd bij “artikel 90”, opgeheven. Mijn verwijze naar “artikel 53” en in plaats van naar “artikel 90”.

Artikel 57

Luidens artikel 57 van het voorontwerp wordt in titel II, hoofdstuk II, afdeling IV, onderafdeling III, B, van het WIB 92 het onderdeel “1ter Bijkomend personeel”, dat het artikel 67ter bevat, en is ingevoegd bij de wet van 8 juni 2008 en laatstelijk gewijzigd bij “artikel 93”, opgeheven. Mijn verwijze naar “artikel 56” in plaats van naar “artikel 93”.

Artikel 58

In de Nederlandse tekst moet in de inleidende zin van artikel 58 van het voorontwerp éénmaal het woord “worden” worden geschrapt.

Artikel 59

Luidens artikel 59 van het voorontwerp worden er wijzigingen aangebracht aan artikel 129/1, van het WIB 92, dat is ingevoegd bij de programmawet van 25 december 2017 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 december 2020. Men vervange de verwijzing naar “de wet van 24 december 2020” door een verwijzing naar “de programmawet van 22 december 2023”.

en vertu du statut unique inscrite à l'article 67^{quater} du CIR 92 ne vaut plus que pour les rémunérations attribuées jusqu'au 30 juin 2025 compris (article 58 de l'avant-projet).

Vu la date à laquelle le présent avis est donné et le temps nécessaire au traitement par la Chambre des représentants, il est très probable que la publication de la loi à adopter n'intervienne qu'après le 1er juillet 2025. Ce qui peut poser un problème en ce qui concerne les dispositions précitées s'il leur était ainsi conféré un effet rétroactif, à moins que l'entrée en vigueur soit reportée à une date ultérieure à la publication de la loi à adopter.

L'imminence de l'entrée en vigueur des dispositions précitées soulève par ailleurs des questions quant à leur prévisibilité. Les effets dans le temps des mesures en projet doivent être prévisibles pour toute personne concernée (comme les employeurs et les travailleurs), afin que les mesures préparatoires nécessaires puissent être prises à temps.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 54

Selon l'article 54 de l'avant-projet, dans le titre II, chapitre II, section IV, sous-section III, B, du CIR 92, la partie “1° Exportations - Gestion intégrale de la qualité”, qui comprend l'article 67, et qui a été modifiée en dernier lieu par l'article 90, est abrogée. On visera l'article 53 au lieu de l'article 90.

Article 57

Selon l'article 57 de l'avant-projet, dans le titre II, chapitre II, section IV, sous-section III, B, du CIR 92, la partie “1ter Personnel supplémentaire”, qui comprend l'article 67ter, et a été insérée par la loi du 8 juin 2008 et modifiée en dernier lieu par l'article 93, est abrogée. On visera l'article 56 au lieu de l'article 93.

Article 58

Dans le texte néerlandais, on supprimera une fois le mot “worden” dans la phrase liminaire de l'article 58 de l'avant-projet.

Article 59

Selon l'article 59 de l'avant-projet, des modifications sont apportées à l'article 129/1, du CIR 92, qui a été inséré par la loi du 25 décembre 2017 et modifié en dernier lieu par la loi du 24 décembre 2020. On remplacera la référence à “la loi du 24 décembre 2020” par une référence à “la loi-programme du 22 décembre 2023”.

Artikel 62

Ter wille van de rechtszekerheid moet in artikel 62, 2°, van het voorontwerp de verwijzing vervat in het ontworpen artikel 145³², § 2, van het WIB 92 naar het opschrift van het thans om advies voorgelegde voorontwerp worden gecorrigeerd van de zinsnede “de programmawet van (datum van deze wet)” naar de zinsnede “de wet van (...) houdende diverse bepalingen”.

Artikel 69

Men vervange de verwijzing naar “artikel 10” in artikel 69 van het voorontwerp door “artikel 4”.

Artikel 72

Men vervange de verwijzing naar “artikel 12” in artikel 72 van het voorontwerp door “artikel 6”.

Artikel 76

Artikel 244 van het WIB 92 is niet laatstelijk gewijzigd bij “de wet van 18 februari 2018”, maar bij “de wet van 11 maart 2018”. Dit moet in artikel 76 van het voorontwerp worden aangepast.

Artikel 80

Luidens artikel 80 van het voorontwerp wordt in artikel 323/1, § 1, van het WIB 92, dat is ingevoegd bij de wet van 18 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 22 april 2019 “en artikel 14 van deze wet”, het derde lid, dat door het voormelde “artikel 14” het tweede lid is geworden, opgeheven. Men vervange tweemaal de verwijzing naar “artikel 14” door een verwijzing naar “artikel 8”.

Artikel 86

Gevraagd naar wat de stellers van het voorontwerp bedoelen met een inwerkingtreding van artikel 58 van het voorontwerp “op 30 juni 2025 en (...) van toepassing op de belastbare tijdperken die na die datum eindigen” (artikel 86, derde lid, van het voorontwerp), antwoordde de gemachtigde als volgt:

“De maatregel is zowel in de personenbelasting als in de vennootschapsbelasting (en de daarmee overeenstemmende inkomstenbelastingen voor niet-inwoners) van toepassing. Het is de bedoeling dat artikel 58 van het ontwerp van toepassing is voor aanslagjaren speciaal 2025 verbonden met een belastbaar tijdperk dat eindigt in de periode van 1 juli 2025 tot en met 30 december 2025 en voor de aanslagjaren 2026 en volgende.”

Het verdient aanbeveling de verduidelijking van de gemachtigde op te nemen in de memorie van toelichting.

Article 62

Par souci de sécurité juridique, à l'article 62, 2°, de l'avant-projet, la référence à l'intitulé de l'avant-projet actuellement soumis pour avis, contenue dans l'article 145³², § 2, en projet, du CIR 92, doit être corrigée en remplaçant le segment de phrase “la loi-programme du (date de la présente loi)” par le segment de phrase “la loi du (...) portant des dispositions diverses”.

Article 69

À l'article 69 de l'avant-projet, on remplacera la référence à “l'article 10” par “l'article 4”.

Article 72

À l'article 72 de l'avant-projet, on remplacera la référence à “l'article 12” par “l'article 6”.

Article 76

L'article 244 du CIR 92 n'a pas été modifié en dernier lieu par “la loi du 18 février 2018” mais par “la loi du 11 mars 2018”. Il faudra adapter l'article 76 de l'avant-projet.

Article 80

Selon l'article 80 de l'avant-projet, à l'article 323/1, § 1er, du CIR 92, inséré par la loi du 18 décembre 2016 et modifié par la loi du 22 avril 2019 “et l'article 14 de la présente loi”, l'alinéa 3, devenu l'alinéa 2 par “l'article 14” précité, est abrogé. On remplacera deux fois la référence à “l'article 14” par une référence à “l'article 8”.

Article 86

Interrogé sur ce que les auteurs de l'avant-projet entendent par une entrée en vigueur de l'article 58 de l'avant-projet “le 30 juin 2025 et (...) applicable aux périodes imposables qui se terminent après cette date” (article 86, alinéa 3, de l'avant-projet), le délégué a répondu comme suit:

“De maatregel is zowel in de personenbelasting als in de vennootschapsbelasting (en de daarmee overeenstemmende inkomstenbelastingen voor niet-inwoners) van toepassing. Het is de bedoeling dat artikel 58 van het ontwerp van toepassing is voor aanslagjaren speciaal 2025 verbonden met een belastbaar tijdperk dat eindigt in de periode van 1 juli 2025 tot en met 30 december 2025 en voor de aanslagjaren 2026 en volgende”.

Il est recommandé d'insérer la précision apportée par le délégué dans l'exposé des motifs.

HOOFDSTUK 2 – PROCEDURE

AFDELING 1 – WIJZIGINGEN AANGEBRACHT AAN DE AANSLAGTERMIJNEN
EN ONDERZOEKSTERMIJNEN

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. De bepalingen van hoofdstuk 2 van titel 2 van het om advies voorgelegde voorontwerp (artikelen 87 tot 92 van het voorontwerp) strekken er luidens de memorie van toelichting toe om zowel in de inkomstenbelastingen als in de belasting over de toegevoegde waarde (hierna: BTW) “de verjarings-termijnen waarvan de fiscale administratie geniet te wijzigen, zowel voor de vestiging van de belasting als voor het uitvoeren van fiscale controles, voor de lopende en vroegere aanslagen, in uitoefening van haar onderzoeksbevoegdheden. De voorwaarden die gerespecteerd moeten worden door de fiscale administratie opdat zij kan genieten van de verlengde verjaringstermijnen om onderzoek te voeren in geval van fraude worden eveneens gewijzigd”.

2. Gevraagd naar de verantwoording voor de ontworpen inkorting van de verjaringstermijnen in hoofdstuk 2 van titel 2 van het om advies voorgelegde voorontwerp, antwoordde de gemachtigde:

“Er wordt verwezen naar de bladzijde 47 van het Federale Regeerakkoord:

• *We zetten stappen naar meer uniforme procedures en termijnen en sancties (boetes, belastingverhogingen en interesten) voor zowel directe als indirecte belastingen waarbij de belangrijkste verschillen worden weggewerkt en een level playing field tussen belastingplichtige en fiscus gegarandeerd wordt, zonder dat voor belastingplichtigen ten goede trouw de termijnen zullen verlengen.*

• *De termijnen voor onderzoek en belastingheffing in fiscale aangelegenheden worden vastgesteld op 3 jaar (voor complexe en semi-complexe aangiften 4 jaar) vanaf 1 januari van het aanslagjaar, behalve in geval van fraude (of een vermoeden van fraude).*

• *In geval van fraude wordt de termijn vastgesteld op 7 jaar vanaf 1 januari van het aanslagjaar.*

Het doel is dus strikt genomen niet de bestrijding van fraude, maar het feit dat de toepassing van een veelheid van termijnen [voor] de overheid zo ingewikkeld was geworden dat de rechtszekerheid en vooral een redelijke voorzienbaarheid van welke termijn van toepassing is in het gedrang dreigde te komen door een aanzienlijke toename van het aantal rechtszaken in verband met de toepassing van die termijnen. Voor zover deze nieuwe termijnen nog niet van toepassing waren, heeft de regering er daarom voor gekozen om terug te keren naar de reeds bestaande situatie, zonder afbreuk te doen aan de rechtszekerheid.”

In het verlengde van deze motivering bevestigde de gemachtigde dat artikel 87 van het voorontwerp tot doel heeft om artikel 333, derde lid, van het WIB 92 te herstellen in zijn

CHAPITRE 2 – PROCÉDURE

SECTION 1re – MODIFICATIONS APPORTÉES AUX DÉLAIS D'IMPOSITION
ET D'INVESTIGATION

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions du chapitre 2 du titre 2 de l'avant-projet soumis pour avis (articles 87 à 92 de l'avant-projet) visent, selon l'exposé des motifs, à modifier, tant en matière d'impôts sur les revenus que de taxe sur la valeur ajoutée (ci-après: la TVA), “les délais dont bénéficie l'administration fiscale, tant pour l'établissement de l'impôt que pour exercer des contrôles fiscaux, sur des exercices en cours ou antérieur, en application de ses pouvoirs d'investigation. Les conditions qui doivent être respectées par l'administration fiscale pour qu'elle puisse bénéficier des délais étendus pour procéder à des investigations en cas de fraude sont également adaptées”.

2. Invité à justifier la réduction des délais en projet au chapitre 2 du titre 2 de l'avant-projet soumis pour avis, le délégué a répondu ce qui suit:

“Er wordt verwezen naar de bladzijde 47 van het Federale Regeerakkoord:

• *We zetten stappen naar meer uniforme procedures en termijnen en sancties (boetes, belastingverhogingen en interesten) voor zowel directe als indirecte belastingen waarbij de belangrijkste verschillen worden weggewerkt en een level playing field tussen belastingplichtige en fiscus gegarandeerd wordt, zonder dat voor belastingplichtigen ten goede trouw de termijnen zullen verlengen.*

• *De termijnen voor onderzoek en belastingheffing in fiscale aangelegenheden worden vastgesteld op 3 jaar (voor complexe en semi-complexe aangiften 4 jaar) vanaf 1 januari van het aanslagjaar, behalve in geval van fraude (of een vermoeden van fraude).*

• *In geval van fraude wordt de termijn vastgesteld op 7 jaar vanaf 1 januari van het aanslagjaar.*

Het doel is dus strikt genomen niet de bestrijding van fraude, maar het feit dat de toepassing van een veelheid van termijnen [voor] de overheid zo ingewikkeld was geworden dat de rechtszekerheid en vooral een redelijke voorzienbaarheid van welke termijn van toepassing is in het gedrang dreigde te komen door een aanzienlijke toename van het aantal rechtszaken in verband met de toepassing van die termijnen. Voor zover deze nieuwe termijnen nog niet van toepassing waren, heeft de regering er daarom voor gekozen om terug te keren naar de reeds bestaande situatie, zonder afbreuk te doen aan de rechtszekerheid”.

Dans le prolongement de cette motivation, le délégué a confirmé que l'article 87 de l'avant-projet a pour objet de rétablir l'article 333, alinéa 3, du CIR 92 dans sa portée antérieure à

draagwijdte van vóór de wet van 20 november 2022 'houdende diverse fiscale en financiële bepalingen'. De draagwijdte is aldus bedoeld identiek te zijn, ook al is de formulering ervan dat niet.

Het verdient aanbeveling deze verduidelijkingen van de gemachtigde op te nemen in de memorie van toelichting.

3. Aangezien hoofdstuk 2 van titel 2 van het om advies voorgelegde voorontwerp geen andere afdelingen bevat dan afdeling 1, stemde de gemachtigde ermee in dat de titel "Afdeling 1 – Wijzigingen aangebracht aan de aanslagtermijnen en onderzoekstermijnen" kan worden weggelaten. De twee onderafdelingen, eventueel met een aangepast opschrift, moeten dan worden omgevormd tot twee afdelingen.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikelen 87 en 88

In de inleidende zin van de artikelen 87 en 88 van het voorontwerp dient de wetshistoriek van artikel 333 respectievelijk artikel 354 van het WIB 92 te worden vermeld.

Artikelen 89 en 92

Artikel 89 van het voorontwerp bepaalt dat de onderafdeling inzake inkomstenbelastingen van toepassing is vanaf het aanslagjaar 2023. Artikel 92 van het voorontwerp bepaalt dat de onderafdeling inzake de BTW van toepassing is op de belastingen die opeisbaar zijn geworden vanaf 1 januari 2023. De desbetreffende onderafdelingen korten onder meer een verjaringstermijn in van tien jaar tot zeven jaar.

De gemachtigde gaf hieromtrent de volgende toelichting:

"De termijn van 10 jaar die wordt vervangen door een termijn van 7 jaar kan niet al zijn gebruikt. Er zijn niet voldoende jaren verstreken tussen de inwerkingtreding van de vorige termijnen en deze wijziging. De eerste kennisgevingen in de vorm die door deze wet wordt vervangen, zouden in de praktijk in 2027 pas worden verzonden, wat dus nooit zal gebeuren."

Het verdient aanbeveling om deze verduidelijking in de memorie van toelichting op te nemen.

Artikel 90

In artikel 90, 1), van het voorontwerp dient te worden gepreciseerd dat het "*derde lid, 4°*" van artikel 81*bis*, § 1, van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde (hierna: WBTW) wordt bedoeld.

la loi du 20 novembre 2022 'portant des dispositions fiscales et financières diverses'. La portée est donc censée être identique, même si sa formulation ne l'est pas.

Il est recommandé d'insérer les précisions fournies par le délégué dans l'exposé des motifs.

3. Étant donné que le chapitre 2 du titre 2 de l'avant-projet soumis pour avis ne contient pas d'autres sections que la section 1re, le délégué a convenu que le titre "Section 1re – Modifications apportées aux délais d'imposition et d'investigation" pouvait être omis. Les deux sous-sections, éventuellement assorties d'un intitulé adapté, doivent donc être transformées en deux sections.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Articles 87 et 88

Dans la phrase liminaire des articles 87 et 88 de l'avant-projet, il convient de mentionner respectivement l'historique de l'article 333 et de l'article 354 du CIR 92.

Articles 89 et 92

L'article 89 de l'avant-projet dispose que la sous-section relative à l'impôt sur les revenus s'applique à partir de l'exercice d'imposition 2023. L'article 92 de l'avant-projet prévoit que la sous-section relative à la TVA s'applique aux taxes qui sont devenues exigibles à partir du 1er janvier 2023. Les sous-sections concernées ramènent le délai de dix ans à sept ans.

À ce sujet, le délégué a précisé ce qui suit:

"De termijn van 10 jaar die wordt vervangen door een termijn van 7 jaar kan niet al zijn gebruikt. Er zijn niet voldoende jaren verstreken tussen de inwerkingtreding van de vorige termijnen en deze wijziging. De eerste kennisgevingen in de vorm die door deze wet wordt vervangen, zouden in de praktijk in 2027 pas worden verzonden, wat dus nooit zal gebeuren".

Il est recommandé d'inscrire ces précisions dans l'exposé des motifs.

Article 90

À l'article 90, 1), de l'avant-projet, il convient de préciser que "*l'alinéa 3, 4°*" de l'article 81*bis*, § 1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée (ci-après: le CTVA) est visé.

Artikel 91

De stellers van het voorontwerp dienen er zich rekenschap van te geven dat de wijziging van artikel 84ter van het WBTW zoals vervat in artikel 56 van de wet van 12 mei 2024 'tot digitalisatie van de relaties tussen de Federale Overheidsdienst Financiën, de burgers, de bedrijven, de rechtspersonen en bepaalde derden en tot opheffing van de wet van 26 januari 2021 betreffende de dematerialisatie van de relaties tussen de Federale Overheidsdienst Financiën, de burgers, rechtspersonen en bepaalde derden en tot wijziging van diverse fiscale wetboeken en wetten' nog niet in werking is getreden.⁸⁷

Bij gebrek aan een wetgevend optreden⁸⁸ zal de door artikel 91 van het voorontwerp doorgevoerde wijziging ongedaan worden gemaakt wanneer artikel 56 van de wet van 12 mei 2024 na de thans aan te nemen wet in werking treedt.

TITEL 3 – VOLKSGEZONDHEID

HOOFDSTUK 1 – WIJZIGINGEN VAN DE WET BETREFFENDE DE VERPLICHT VERZEKERING VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING EN UITKERINGEN GECOÖRDINEERD OP 14 JULI 1994

AFDELING 1 – GROEINORM

Over deze afdeling hoeven geen opmerkingen te worden gemaakt.

AFDELING 2 – ECONOMISCHE BIJDRAGEArtikel 94

In de Franse tekst zou men beter schrijven dat de woorden "du point 15°*octies*" worden vervangen door de woorden "des points 15°*octies* et 35°" (in plaats van dat de woorden "15°*octies*" worden vervangen door de woorden "15°*octies* et 35°").

Artikel 96

1. Aangezien het voorontwerp slechts één bijlage bevat, hoeft die niet te worden genummerd. De nummering moet bijgevolg worden weggelaten.⁸⁹ Dezelfde opmerking geldt voor het opschrift van de bijlage.

2. De zin "Dit is de lijst vastgesteld op 16 december 2024 door het Europees geneesmiddelenbureau met referentie EMA/536385/2024" heeft geen regelgevende waarde en moet bijgevolg uit het dispositief worden weggelaten. De commentaar op het artikel bevat al de verduidelijking dat de lijst gepubliceerd is op de website van het Europees

⁸⁷ Deze bepaling treedt in werking op een datum respectievelijk te bepalen door de Koning, en ten laatste op 1 januari 2028 (artikel 222 van de wet van 12 mei 2024).

⁸⁸ Zoals een wijziging van artikel 56 van de wet van 12 mei 2024 in het thans voorliggende voorontwerp.

⁸⁹ *Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, www.raadvst-consetat.be, tab "Wetgevingstechniek", aanbeveling 172, b).

Article 91

Les auteurs de l'avant-projet doivent avoir à l'esprit que la modification de l'article 84ter du CTVA telle qu'elle est contenue dans l'article 56 de la loi du 12 mai 2024 'visant à digitaliser les relations entre le Service public fédéral Finances, les citoyens, les entreprises, les personnes morales et certains tiers et abrogeant la loi du 26 janvier 2021 sur la dématérialisation des relations entre le Service public fédéral Finances, les citoyens, personnes morales et certains tiers, et modifiant différents codes fiscaux et lois fiscales' n'est pas encore entrée en vigueur⁸⁷.

Faute d'intervention législative⁸⁸, la modification effectuée par l'article 91 sera mise à néant quand l'article 56 de la loi du 12 mai 2024 entrera en vigueur après la loi dont l'adoption est actuellement envisagée.

TITRE 3 – SANTÉ PUBLIQUE

CHAPITRE 1ER – MODIFICATIONS À LA LOI RELATIVE À L'ASSURANCE OBLIGATOIRE SOINS DE SANTÉ ET INDEMNITÉS, COORDONNÉE LE 14 JUILLET 1994

SECTION 1RE – NORME DE CROISSANCE

Cette section n'appelle aucune observation.

SECTION 2 – CONTRIBUTION ÉCONOMIQUEArticle 94

Dans la version française, mieux vaudrait remplacer les mots "du point 15°*octies*" par les mots "des points 15°*octies* et 35°" [et non les mots "15°*octies*" par les mots "15°*octies* et 35°"].

Article 96

1. Étant donné que l'avant-projet contient une seule annexe, la numérotation de celle-ci est superflue et sera par conséquent omise⁸⁹. La même remarque vaut pour son intitulé.

2. La phrase "Il s'agit de la liste établie le 16 décembre 2024 par l'Agence européenne des médicaments avec la référence EMA/536385/2024" est dépourvue de caractère normatif et devrait, dès lors, être omise du dispositif. Le commentaire de l'article précise déjà utilement qu'elle est publiée sur le site internet de l'Agence européenne des médicaments.

⁸⁷ Cette disposition entre en vigueur à compter de la date à fixer respectivement par le Roi, et au plus tard le 1er janvier 2028 (article 222 de la loi du 12 mai 2024).

⁸⁸ Telle qu'une modification de l'article 56 de la loi du 12 mai 2024 dans l'avant-projet actuellement à l'examen.

⁸⁹ *Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, www.raadvst-consetat.be, onglet « Technique législative », recommandation 172, b).

geneesmiddelenbureau. Daaraan moet de precieze referentie van de lijst in kwestie worden toegevoegd.

HOOFDSTUK 2 – FAGG

1. Artikel 98 van het voorontwerp strekt tot de wijziging van artikel 152 van de programmawet van 22 december 2023. Die bepaling legt thans voor de jaren 2024 en 2025 aan de opdrachtgevers van lopende klinische proeven waarvoor een aanvraag of een aanvraag voor een toegelaten substantiële wijziging is gedaan tijdens de drie voorgaande jaren, een bijzondere bijdrage op ter financiering van de oprichting van het Bioplateform.⁹⁰ De ontworpen wijzigingen voorzien in een bijzondere bijdrage voor het jaar 2026 en in een uitbreiding tot de financiering van het speerpunt domein ATMP (*Advanced Therapy Medicinal Products*) (artikel 98, 1° en 2°). Voorts wordt de regeling van de terugstorting van een deel van de opbrengst van de bijdragen gewijzigd (artikel 98, 3°), wordt voorzien in de vrijstelling voor opdrachtgevers van niet-commerciële klinische proeven en in een regeling voor de inning en invordering (eventueel met verwijlinteressen) (artikel 98, 4°), alsook in nieuwe tarieven voor de betrokken bijdragen (artikel 98, 5°). Ten slotte wordt de regeling van de indexering van die tarieven aangepast (artikel 98, 6°).

2. Aangezien de opdrachtgevers van niet-commerciële klinische proeven⁹¹ zijn vrijgesteld van de bijzondere bijdragen, wordt hen een selectief voordeel toegekend.

Op de vraag of de ontworpen bepalingen niet moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie als staatssteun op grond van artikel 108, lid 3, van het VWEU, antwoordde de gemachtigde dat die opdrachtgevers geen economische activiteit uitoefenen, zoals de Raad van State reeds eerder heeft aanvaard, onder meer in advies 69.049/3 van 16 april

Ce commentaire sera complété avec la référence exacte de la liste en question.

CHAPITRE 2 – AFMPS

1. L'article 98 de l'avant-projet vise à modifier l'article 152 de la loi-programme du 22 décembre 2023. Cette disposition impose actuellement pour les années 2024 et 2025 une contribution spéciale aux promoteurs d'essais cliniques en cours, pour lesquels une demande ou une demande de modification substantielle autorisée a été introduite au cours des trois années précédentes, afin de financer la mise en place de la Bioplateforme⁹⁰. Les modifications en projet prévoient une contribution spéciale pour l'année 2026 et une extension visant à financer le domaine d'excellence ATMP (*Advanced Therapy Medicinal Products*) (article 98, 1° et 2°). Par ailleurs, l'avant-projet modifie le régime de restitution d'une partie du produit des contributions (article 98, 3°), prévoit une exemption pour les promoteurs d'essais cliniques non-commerciaux et un régime pour la perception et le recouvrement (éventuellement avec des intérêts de retard) (article 98, 4°), ainsi que de nouveaux taux pour les contributions concernées (article 98, 5°). Enfin, le régime de l'indexation de ces taux est adapté (article 98, 6°).

2. Étant donné que les promoteurs d'essais cliniques non-commerciaux⁹¹ sont exemptés des contributions spéciales, un avantage sélectif leur est accordé.

À la question de savoir si les dispositions en projet ne doivent pas être notifiées à la Commission européenne en tant qu'aide d'État conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, le délégué a répondu que ces promoteurs n'exercent pas d'activité économique, comme l'a déjà admis précédemment le Conseil d'État, notamment dans son avis 69.049/3

⁹⁰ Er kan worden aangenomen, zoals ook de gemachtigde betoogde, dat de activiteiten die met die bijzondere bijdrage worden gefinancierd, niet onder het toepassingsgebied vallen van verordening (EU) nr. 536/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 'betreffende klinische proeven met geneesmiddelen voor menselijk gebruik en tot intrekking van Richtlijn 2001/20/EG', zodat ook niet voldaan moet zijn aan de vereisten inzake vergoedingen voor de in die verordening beschreven activiteiten, zoals vervat in artikel 86 van die verordening (namelijk het vereiste dat de hoogte van die vergoeding op transparante wijze wordt vastgesteld en berust op het beginsel dat de vergoeding kostendekkend moet zijn).

⁹¹ Zie de definities van "niet-commerciële klinische proef" en "commerciële klinische proef" in artikel 2, § 1, 27° en 28°, van de wet van 20 juli 2006 'betreffende de oprichting en de werking van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten'.

⁹⁰ On peut admettre, comme l'a également soutenu le délégué, que les activités financées par cette contribution spéciale ne relèvent pas du champ d'application du règlement (UE) n° 536/2014 du Parlement européen et du Conseil du 16 avril 2014 'relatif aux essais cliniques de médicaments à usage humain et abrogeant la directive 2001/20/CE', de sorte qu'il ne doit pas non plus être satisfait aux exigences relatives aux redevances pour les activités décrites dans ce règlement, telles qu'elles figurent à l'article 86 de celui-ci (à savoir l'exigence que le montant de cette redevance soit fixé de manière transparente et sur la base du principe de couverture des coûts).

⁹¹ Voir les définitions de "essai clinique non commercial" et "essai clinique commercial" à l'article 2, § 1er, 27° et 28°, de la loi du 20 juillet 2006 'relative à la création et au fonctionnement de l'Agence fédérale des médicaments et des produits de santé'.

2021⁹² en in advies 70.322/3 van 26 november 2021.⁹³ De in die adviezen vermelde conclusie geldt ook voor de thans ontworpen bepalingen, althans in zoverre er wat betreft de niet-commerciële klinische proeven daadwerkelijk geen winstootmerk voorligt.

3. Wat betreft de verantwoording, in het licht van het gelijkheidsbeginsel, van de keuze van de bijdrageplichtigen voor de bijzondere bijdrage, in zoverre de oprichting van het Bioplatform ermee wordt gefinancierd, kan worden verwezen naar het betoog van de gemachtigde naar aanleiding van de adviesaanvraag over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 22 december 2023:

“De voordelen van het Bioplatform, zijn vooral voor deze actoren die klinische proeven verrichten. Binnen het Bioplatform is er een werkgroep klinische proeven opgericht, deze wordt geleid door de beleidcel van de minister van Volksgezondheid. Het hoofddoel is het bepalen van acties en prioriteiten voor de komende jaren die nodig zijn om het klimaat voor klinische proeven in België innovatief, concurrerend en aantrekkelijk te houden in vergelijking met de andere lidstaten.

Bijgevolg wordt de belasting enkel opgelegd aan deze actoren.

(...)

1. De opstart en verankering van de het domein data binnen het FAGG: hier wordt beoogd het proces voor klinische proeven te optimaliseren

2. De versterking van het nationaal innovatie bureau voor het simultaan nationaal wetenschappelijk advies proces dat aan de indiening van een klinische proef voorafgaat

3. Versterking het GCP inspectie team: GCP betreft het inspecteren van sites waar klinische proeven worden uitgevoerd

4. Versterking van het College: een deel van de inkomsten zal elke jaar aan het College worden doorgestuurd, de versterking bij het College heeft tot doel een efficiënte implementatie van de CTR in België na te streven door het ontwikkelen en ter beschikking stellen van templates, en deelname aan nationale en Europese bespreking met als doel de alignatie met andere lidstaten te bewerkstelligen.”

Naar aanleiding van de thans ontworpen wijzigingen, die ook de financiering behelzen van het speerpunt domein ATMP, voegde de gemachtigde daar nog het volgende aan toe:

⁹² Adv.RvS 69.049/3 van 16 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 9 mei 2021 ‘tot wijziging van de wet van 22 december 2020 betreffende de medische hulpmiddelen’, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1948/1, 33-34, opmerking 4.

⁹³ Adv.RvS 70.322/3 van 26 november 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 8 februari 2022 ‘houdende wijziging van de wet van 20 juli 2006 betreffende de oprichting en de werking van het federaal agentschap voor geneesmiddelen en gezondheidsproducten’, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2366/1, 66, opmerking 4.1.

du 16 avril 2021⁹² et dans son avis 70.322/3 du 26 novembre 2021⁹³. La conclusion énoncée dans ces avis vaut également pour les dispositions actuellement en projet, du moins dans la mesure où les essais cliniques non-commerciaux ne poursuivent effectivement pas un but lucratif.

3. En ce qui concerne la justification, au regard du principe d'égalité, du choix des redevables pour la contribution spéciale, dans la mesure où elle finance la mise en place de la Bioplateforme, on peut se référer à l'argument du délégué donné dans le cadre de la demande d'avis sur un avant-projet devenu la loi-programme du 22 décembre 2023:

“De voordelen van het Bioplatform, zijn vooral voor deze actoren die klinische proeven verrichten. Binnen het Bioplatform is er een werkgroep klinische proeven opgericht, deze wordt geleid door de beleidcel van de minister van Volksgezondheid. Het hoofddoel is het bepalen van acties en prioriteiten voor de komende jaren die nodig zijn om het klimaat voor klinische proeven in België innovatief, concurrerend en aantrekkelijk te houden in vergelijking met de andere lidstaten.

Bijgevolg wordt de belasting enkel opgelegd aan deze actoren.

(...)

1. De opstart en verankering van de het domein data binnen het FAGG: hier wordt beoogd het proces voor klinische proeven te optimaliseren

2. De versterking van het nationaal innovatie bureau voor het simultaan nationaal wetenschappelijk advies proces dat aan de indiening van een klinische proef voorafgaat

3. Versterking het GCP inspectie team: GCP betreft het inspecteren van sites waar klinische proeven worden uitgevoerd

4. Versterking van het College: een deel van de inkomsten zal elke jaar aan het College worden doorgestuurd, de versterking bij het College heeft tot doel een efficiënte implementatie van de CTR in België na te streven door het ontwikkelen en ter beschikking stellen van templates, en deelname aan nationale en Europese bespreking met als doel de alignatie met andere lidstaten te bewerkstelligen”.

À l'occasion des modifications actuellement en projet, qui concernent également le financement du domaine d'excellence ATMP, le délégué a encore ajouté ce qui suit:

⁹² Avis C.E. 69.049/3 du 16 avril 2021 sur un avant-projet devenu la loi du 9 mai 2021 ‘modifiant la loi du 22 décembre 2020 relative aux dispositifs médicaux’, *Doc. parl.*, Chambre, 2020-2021, n° 55-1948/1, pp. 33-34, observation 4.

⁹³ Avis C.E. 70.322/3 du 26 novembre 2021 sur un avant-projet devenu la loi du 8 février 2022 ‘modifiant la loi du 20 juillet 2006 relative à la création et au fonctionnement de l'agence fédérale des médicaments et des produits de santé’, *Doc. Parl.*, Chambre, 2021-2022, n° 55-2366/1, p. 66, observation 4.1.

“Voor wat betreft het speerpunt ATMP: het onderzoek naar en de ontwikkeling van deze geneesmiddelen voor geavanceerde therapie (ATMPs) betreft innovatief en vooruitstrevend wetenschappelijk onderzoek (m.n. klinische proeven) – hoewel de actoren niet volledig identiek zullen zijn (en dus niet kan worden gegarandeerd dat een actor die klinische proeven verricht ook steeds betrokken zal zijn bij proeven voor ATMPs), is deze groep actoren (die klinische proeven verrichten) toch het nauwst verbonden bij dit ondersteunen van (in België verrichte) klinische proeven in het algemeen. Het is een verdere uitloper van de onder Bioplatform voorziene versterking van het GCP-inspectie team, van de kennis van de evaluatoren (en dus ook een versterking van het nationaal innovatie-bureau).

De ‘meest gepaste’ link blijft echter nog steeds het verrichten van wetenschappelijk onderzoek m.b.t. geneesmiddelen, geleid op het feit dat alle actoren die klinische proeven toepassen baat hebben bij de activiteiten die onder het speerpunt ATMP vallen, door middel van een verbetering van de dienstverlening in het kader van klinische proeven in het algemeen, een verbreding en verdieping van de kennis m.b.t. producten die het voorwerp uitmaken van klinische proeven, enz.”

Met die verantwoording kan worden ingestemd, niet alleen wat betreft de voortzetting en de aanpassingen met betrekking tot de financiering van het Bioplatform, maar ook wat betreft de nieuwe financiering van het speerpunt domein ATMP.

4. Voor de verantwoording, vanuit het oogpunt van het gelijkheidsbeginsel, voor de vrijstelling voor niet-commerciële klinische proeven kan worden verwezen naar hetgeen in dat verband in advies 77.696/2-3-16-VR van 11 mei 2025 is uiteengezet over een analoge vrijstelling voor vergoedingen.⁹⁴ De in dat advies aangehaalde verantwoording, waar de gemachtigde in de huidige adviesaanvraag ook naar verwijst, kan ook in dit geval worden aanvaard.

5. De gemachtigde bevestigde dat in artikel 152, § 1, tweede lid, van de programmwet van 22 december 2023 niet alleen gewag moet worden gemaakt van de kosten voor de oprichting van het Bioplatform maar ook van de kosten voor de werking ervan. Dat geldt volgens de gemachtigde ook voor het speerpunt domein ATMP.

Voortgaande op de antwoorden van de gemachtigde met betrekking tot de ontworpen wijzigingen van het tweede en het derde lid van artikel 152, § 1, van de programmwet van 22 december 2023 (bij artikel 98, 2° en 3°, van het voorontwerp), kunnen deze leden beter worden vervangen door wat volgt:

“Op het einde van het jaar waarvoor de bijdrage wordt geheven wordt een berekening gemaakt van de kosten die het FAGG tijdens dat jaar heeft gemaakt om het Bioplatform op te richten en voor de werking van het Bioplatform enerzijds, voor wat betreft de boekjaren 2024 en 2025, en voor de oprichting en werking van het speerpunt domein ATMP

⁹⁴ Adv.RvS 77.696/2-3-16-VR van 11 mei 2025 over een voorontwerp van programmwet, *Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 56-909/1, 373-374, opmerking 4 bij het enige hoofdstuk van titel 3.

“Voor wat betreft het speerpunt ATMP: het onderzoek naar en de ontwikkeling van deze geneesmiddelen voor geavanceerde therapie (ATMPs) betreft innovatief en vooruitstrevend wetenschappelijk onderzoek (m.n. klinische proeven) – hoewel de actoren niet volledig identiek zullen zijn (en dus niet kan worden gegarandeerd dat een actor die klinische proeven verricht ook steeds betrokken zal zijn bij proeven voor ATMPs), is deze groep actoren (die klinische proeven verrichten) toch het nauwst verbonden bij dit ondersteunen van (in België verrichte) klinische proeven in het algemeen. Het is een verdere uitloper van de onder Bioplatform voorziene versterking van het GCP-inspectie team, van de kennis van de evaluatoren (en dus ook een versterking van het nationaal innovatie-bureau).

De ‘meest gepaste’ link blijft echter nog steeds het verrichten van wetenschappelijk onderzoek m.b.t. geneesmiddelen, geleid op het feit dat alle actoren die klinische proeven toepassen baat hebben bij de activiteiten die onder het speerpunt ATMP vallen, door middel van een verbetering van de dienstverlening in het kader van klinische proeven in het algemeen, een verbreding en verdieping van de kennis m.b.t. producten die het voorwerp uitmaken van klinische proeven, enz.”

On peut se rallier à cette justification, non seulement en ce qui concerne la poursuite et les adaptations relatives au financement de la Bioplateforme, mais également en ce qui concerne le nouveau financement du domaine d'excellence ATMP.

4. En ce qui concerne la justification, du point de vue du principe d'égalité, de l'exemption pour les essais cliniques non-commerciaux, on peut se référer à ce qui a été exposé à cet égard dans l'avis 77.696/2-3-16-VR du 11 mai 2025 sur une exemption analogue pour les contributions⁹⁴. La justification citée dans cet avis, à laquelle le délégué dans la présente demande d'avis se réfère également, peut également être admise en l'occurrence.

5. Le délégué a confirmé que l'article 152, § 1er, alinéa 2, de la loi-programme du 22 décembre 2023 doit non seulement faire mention des coûts de la mise en place de la Bioplateforme, mais également des coûts de fonctionnement de cette dernière. Selon le délégué, il en va de même pour le domaine d'excellence ATMP.

Eu égard aux réponses du délégué concernant les modifications en projet des alinéas 2 et 3 de l'article 152, § 1er, de la loi-programme du 22 décembre 2023 (article 98, 2° et 3°, de l'avant-projet), il serait préférable de remplacer ces alinéas comme suit:

“À la fin de l'année pour laquelle la contribution est perçue, un calcul est effectué sur les coûts encourus par l'AFMPS au cours de cette année, pour la mise en place et le fonctionnement de la Bioplateforme d'une part, pour ce qui concerne les exercices 2025 et 2026, et pour la mise en place et le fonctionnement du domaine d'excellence ATMP (*Advanced*

⁹⁴ Avis C.E. 77.696/2-3-16-VR du 11 mai 2025 sur un avant-projet de loi-programme, *Doc. Parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-909/1, 373-374, observation 4 au chapitre unique du titre 3.

(Advanced Therapy Medicinal Products) anderzijds, voor wat betreft de boekjaren 2025 en 2026.

De tarieven bedoeld in paragraaf 2 betreffen maximumbedragen. Het bedrag van de bijdrage wordt, indien de kosten berekend overeenkomstig het tweede lid minder bedragen dan het bedrag van de bijdragen verschuldigd door alle bijdrageplichtigen samen, verminderd tot het bedrag dat noodzakelijk is om deze kosten te dekken. In dat geval wordt het totaal van de vermelde kosten gedeeld door het totaal van het aantal tijdens de referentieperiode ingediende initiele aanvragen x de maximumbijdrage per initiële aanvraag bedoeld in paragraaf 2 + het totaal van het aantal tijdens de referentieperiode ingediende aanvragen voor een substantiële wijziging x de maximumbijdrage per aanvraag voor een substantiële wijziging bedoeld in paragraaf 2. De tarieven in paragraaf 2 worden vermenigvuldigd met het resultaat. De te betalen bijdrage wordt derhalve vastgesteld op 31 december van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. Het FAGG stuurt een betalingsbericht met het te betalen bedrag. De bijdrageplichtige beschikt over een betalingstermijn van 15 dagen na ontvangst van het betalingsbericht door het FAGG.”

6. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 152, § 1, vierde lid, van de programmawet van 22 december 2023 (artikel 98, 4°, van het voorontwerp) moet worden verwezen naar artikel 2 van de wet van 20 juli 2006 ‘betreffende de oprichting en de werking van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten’ en niet naar artikel 1 ervan. Zowel in de Nederlandse als in de Franse tekst moet de vermelding “eerste lid” (“alinéa 1er”) worden geschrapt.

7. In het ontworpen artikel 152, § 1, vierde lid, van de programmawet van 22 december 2023 (artikel 98, 4°, van het voorontwerp) wordt gewag gemaakt van een niet-commerciële *klinische proef* zoals gedefinieerd in artikel 2, 15°, van de wet van 7 mei 2004 ‘inzake experimenten op de menselijke persoon’. Deze bepaling definieert evenwel een niet-commercieel *experiment* en niet een niet-commerciële klinische proef. Op de vraag of er nog wel aanvragen of aanvragen voor toegelaten substantiële wijzigingen worden gedaan die onder het toepassingsgebied van die laatste wet vallen⁹⁵ en waarom dan de term “niet-commerciële klinische proef” wordt gebruikt, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Ik begrijp uw bedenking, maar de referentieperiode betreft de laatste 3 jaar (dus de aanvragen verricht in 2022, 2023 en 2024 om de taks voor 2025 te berekenen – voor 2022 waren er nog ‘nieuwe’ aanvragen onder de wet van 07/05/2004, vanaf februari 2023 en in 2024 waren dit enkel substantiële wijzigingen) en – de taks wordt berekend op het aantal aanvragen (lees: het volume verrichte trials) van de voorbije drie jaar, waar dus ook nog trials onder de wet van 7 mei 2004 vallen.

⁹⁵ Aangezien verordening (EU) nr. 536/2014 van toepassing is sinds 31 januari 2022 en de wet van 7 mei 2004 sinds die datum niet meer van toepassing is op experimenten in de zin van artikel 2, 11°, van die wet die geen klinische proef zijn in de zin van de verordening en in de zin van de wet van 7 mei 2017 ‘betreffende klinische proeven met geneesmiddelen voor menselijk gebruik’.

Therapy Medicinal Products) d’autre part, pour ce qui concerne les exercices 2025 et 2026.

Les taux visés au paragraphe 2 sont des montants maximaux. Si les coûts calculés conformément à l’alinéa 2 sont inférieurs au montant des contributions dues par l’ensemble des contributeurs, le montant de la contribution est réduit au montant nécessaire pour couvrir ces coûts. Dans ce cas, le total des coûts mentionnés est divisé par le total du nombre de demandes initiales introduites au cours de la période de référence x la contribution maximale par demande initiale visée au paragraphe 2 + le total du nombre de demandes de modification substantielle introduites au cours de la période de référence x la contribution maximale par demande de modification substantielle visée au paragraphe 2. Les taux visés au paragraphe 2 sont multipliés par le résultat. La contribution à payer est donc fixée au 31 décembre de l’année à laquelle la contribution se rapporte. L’AFMPS envoie un avis de paiement avec le montant à payer. Le contribuable dispose d’un délai de paiement de 15 jours après réception de l’avis de paiement par l’AFMPS”.

6. Dans le texte néerlandais de l’article 152, § 1er, alinéa 4, en projet, de la loi-programme du 22 décembre 2023 (article 98, 4°, de l’avant-projet), il convient de renvoyer à l’article 2 de la loi du 20 juillet 2006 ‘relative à la création et au fonctionnement de l’Agence fédérale des médicaments et des produits de santé’ et non à l’article 1er de cette dernière. Tant dans le texte français que dans le texte néerlandais, il faut supprimer la mention “alinéa 1er” (“eerste lid”).

7. L’article 152, § 1er, alinéa 4, en projet, de la loi-programme du 22 décembre 2023 (article 98, 4°, de l’avant-projet) fait état d’un *essai clinique* non-commercial tel que défini par l’article 2, 15°, de la loi du 7 mai 2004 ‘relative aux expérimentations sur la personne humaine’. Cette disposition définit toutefois une *expérimentation* non-commerciale, et non un *essai clinique* non-commercial. À la question de savoir s’il existe encore des demandes ou des demandes de modification substantielle autorisées qui relèvent du champ d’application de cette dernière loi⁹⁵ et dès lors, pour quel motif le terme “essai clinique non-commercial” est utilisé, le délégué a répondu comme suit:

“Ik begrijp uw bedenking, maar de referentieperiode betreft de laatste 3 jaar (dus de aanvragen verricht in 2022, 2023 en 2024 om de taks voor 2025 te berekenen – voor 2022 waren er nog ‘nieuwe’ aanvragen onder de wet van 07/05/2004, vanaf februari 2023 en in 2024 waren dit enkel substantiële wijzigingen) en – de taks wordt berekend op het aantal aanvragen (lees: het volume verrichte trials) van de voorbije drie jaar, waar dus ook nog trials onder de wet van 7 mei 2004 vallen.

⁹⁵ Étant donné que le règlement (UE) n° 536/2014 est applicable depuis le 31 janvier 2022, et que depuis cette date, la loi du 7 mai 2004 ne s’applique plus aux expérimentations au sens de l’article 2, 11°, de cette loi qui ne sont pas des essais cliniques au sens du règlement et au sens de la loi du 7 mai 2017 ‘relative aux essais cliniques de médicaments à usage humain’.

Aangezien de bijdrage enkel gebaseerd wordt op klinische proeven, kan ook de verwijzing naar het niet-commercieel experiment worden gebruikt – de definitie is inderdaad ruimer, maar een niet-commerciële klinische proef valt binnen deze definitie. (En een eenvoudig experiment, dat geen proef is, zal niet worden meegenomen in de berekening – enkel de klinische proeven worden geïnviseerd.)”

De stellers van het voorontwerp moeten de ontworpen bepaling aan een nieuw onderzoek onderwerpen in het licht van hetgeen voorafgaat.

8. Het ontworpen artikel 152, § 1, vijfde lid, van de programmawet van 22 december 2023 (artikel 98, 4°, van het voorontwerp) bepaalt dat de inning en de invordering van de niet-betaalde bijdragen gebeurt overeenkomstig artikel 14/20, § 3, van de wet van 20 juli 2006. Volgens die bepaling gebeurt die inning en de invordering op verzoek van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (hierna: het FAGG) door de administratie belast met de inning en de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen van de Federale Overheidsdienst Financiën met alle rechtsmiddelen, overeenkomstig de Domaniale wet van 22 december 1949. Voorts wordt bepaald dat de administrateur-generaal van het FAGG, bij vaststelling van de niet-betaling, het FAGG een uitvoerbare titel kan toekennen.

Artikel 3, § 1, eerste lid, van de Domaniale wet van 22 december 1949 bepaalt:

“Elke som, verschuldigd aan de Staat of aan Staatsinstellingen, waarvan de invordering wordt verzekerd door de administratie van de Federale Overheidsdienst Financiën belast met de inning en de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen, kan, overeenkomstig het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen, worden ingevorderd op basis van een uitvoerbaar verklaard innings- en invorderingsregister of van een in kracht van gewijsde getreden rechterlijke beslissing houdende veroordeling tot betaling van deze som.”

Artikel 6, § 1 van het wetboek van 13 april 1919 ‘van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen’ bepaalt:

“Onverminderd het nemen van bewarende of waarborgmaatregelen, overeenkomstig dit Wetboek, de fiscale wetten, de wettelijke of reglementaire bepalingen met betrekking tot niet-fiscale schuldvorderingen of het gemeen recht, wordt de invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen vervolgd op grond van een uitvoerbaar verklaard kohier of innings- en invorderingsregister of op grond van een rechterlijke beslissing houdende veroordeling tot betaling van fiscale of niet-fiscale schuldvorderingen.”

Op de vraag waarom het dan nog nodig is te bepalen dat de Administrateur-Generaal van het FAGG bij vaststelling van niet-betaling het FAGG een uitvoerbare titel toekent, antwoordde de gemachtigde dat “voor deze bijzondere bijdrage, [werd] voorzien dat de AG het FAGG een uitvoerbare titel kan toekennen. Deze betreft een beperkte testcase, om de

Aangezien de bijdrage enkel gebaseerd wordt op klinische proeven, kan ook de verwijzing naar het niet-commercieel experiment worden gebruikt – de definitie is inderdaad ruimer, maar een niet-commerciële klinische proef valt binnen deze definitie. (En een eenvoudig experiment, dat geen proef is, zal niet worden meegenomen in de berekening – enkel de klinische proeven worden geïnviseerd.)”

Les auteurs de l'avant-projet devront soumettre la disposition en projet à un nouvel examen à la lumière de ce qui précède,

8. L'article 152, § 1er, alinéa 5, en projet, de la loi-programme du 22 décembre 2023 (article 98, 4°, de l'avant-projet) dispose que la perception et le recouvrement des contributions impayées se font conformément à l'article 14/20, § 3, de la loi du 20 juillet 2006. Selon cette disposition, cette perception et le recouvrement se font à la demande de l'Agence fédérale des médicaments et des produits de santé (ci-après: l'AFMPS) par l'administration du Service public fédéral Finances en charge de la perception et du recouvrement des créances non fiscales, par toutes voies de droit, conformément à la loi domaniale du 22 décembre 1949. Il est en outre précisé que l'Administrateur général de l'AFMPS peut, en cas de constat du non-paiement, conférer à l'AFMPS un titre exécutoire.

L'article 3, § 1er, alinéa 1er, de la loi domaniale du 22 décembre 1949 dispose que:

“Toute somme due à l'État ou à des organismes d'État dont le recouvrement est poursuivi par l'administration du Service public fédéral Finances en charge de la perception et du recouvrement des créances non fiscales peut être recouvrée, conformément au Code du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales, sur base d'un registre de perception et recouvrement rendu exécutoire ou d'une décision judiciaire coulée en force de chose jugée portant condamnation au paiement de cette somme.”

L'article 6, § 1er, du Code du 13 avril 1919 ‘du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales’ prévoit ce qui suit:

“Sans préjudice de la mise en œuvre des mesures conservatoires ou de garantie, conformément au présent Code, aux lois fiscales, aux dispositions légales ou réglementaires afférentes aux créances non fiscales ou au droit commun, le recouvrement des créances fiscales et non fiscales est poursuivi sur base d'un rôle ou d'un registre de perception et recouvrement rendus exécutoires, ou d'une décision judiciaire portant condamnation au paiement des créances fiscales ou non fiscales.”

À la question de savoir pourquoi il est encore nécessaire de prévoir que l'Administrateur général de l'AFMPS, après avoir constaté le non-paiement, accorde un titre exécutoire à l'AFMPS, le délégué a répondu que “pour cette particulière contribution, [werd] voorzien dat de AG het FAGG een uitvoerbare titel kan toekennen. Deze betreft een beperkte testcase, om

invordering van dergelijke bedragen eenvoudiger te kunnen laten verlopen”.

Vooreerst is het niet nodig om een uitvoerbare titel toe te kennen, aangezien de voormelde wetsbepalingen zelf die uitvoerbare titel verschaffen. Bovendien treedt de administratie van de Federale Overheidsdienst Financiën belast met de inning en de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen ter zake op, en niet het FAGG, zodat het zinloos is om te bepalen dat een uitvoerbare titel aan het FAGG wordt toegekend. Enkel indien een volledig eigen innings- en invorderingsregime zou worden uitgewerkt, veeleer dan te verwijzen naar de voormelde wetsbepalingen, kan worden voorzien in het verlenen van een uitvoerbare titel aan het FAGG.

9. In het ontworpen artikel 152, § 2, van de programmawet van 22 december 2023 (artikel 98, 5°, van het voorontwerp) schrijft men telkens “per aanvraag voor een substantiële wijziging” in plaats van “per substantiële wijziging” om duidelijk te maken dat rekening wordt gehouden met het aantal aanvragen (en niet met het aantal toegekende substantiële wijzigingen), zoals volgens de gemachtigde de bedoeling is.

TITEL 4 – SOCIALE ZAKEN

HOOFDSTUK 1 – IMPACT VAN DE WIJZIGINGEN INZAKE HET RECHT OP GEWAARBORGD LOON BEPAALD IN DE WET VAN 3 JULI 1978 BETREFFENDE DE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN OP DE UITKERINGSVERZEKERING

Artikelen 99 tot 102

Deze artikelen moeten worden gelezen in samenhang met de artikelen 136 tot 138 van het voorontwerp, in afdeling 5 van hoofdstuk 3 van titel 5 van het voorontwerp, waarnaar bijgevolg wordt verwezen.

Voor het overige hoeven over de artikelen 99 tot 102 van het voorontwerp geen opmerkingen te worden gemaakt.

Bijlage

In de bijlage hoort men een Nederlandse en een Franse terminologie te hanteren, en geen Engelse.⁹⁶

HOOFDSTUK 2 – SOLIDARITEITSBIJDRAGE WERKGEVERS INZAKE PRIMAIRE ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Artikel 104

1. Naar luid van artikel 104, eerste lid, van het voorontwerp is een trimestriële solidariteitsbijdrage verschuldigd door de werkgevers die werknemers tewerkstellen die onderworpen zijn aan de wet van 27 juni 1969 ‘tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke

⁹⁶ In principe horen Engelse termen namelijk niet thuis in wetgeving. Zie in die zin advies 77.431/2 van 25 februari 2025 over een wetsvoorstel ‘houdende het toezicht op aanbieders van financiële berichtendiensten’, *Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 56-610/2, 3-24.

de invordering van dergelijke bedragen eenvoudiger te kunnen laten verlopen”.

Tout d’abord, il n’est pas nécessaire de conférer un titre exécutoire puisque les dispositions législatives précitées procurent elles-mêmes ce titre exécutoire. De plus, c’est l’administration du Service public fédéral Finances chargée de la perception et du recouvrement des créances non fiscales qui agit en la matière, et non l’AFMPS, de sorte qu’il est dénué de sens de prévoir qu’un titre exécutoire soit conféré à l’AFMPS. Ce n’est qu’en élaborant un régime de perception et de recouvrement entièrement propre, plutôt qu’en se référant aux dispositions légales précitées, que l’on peut prévoir l’octroi d’un titre exécutoire à l’AFMPS.

9. À l’article 152, § 2, de la loi-programme du 22 décembre 2023 (article 98, 5°, de l’avant-projet), on écrira chaque fois “par demande de modification substantielle” au lieu de “par modification substantielle” pour préciser qu’il est tenu compte du nombre de demandes (et non du nombre de modifications substantielles accordées), comme l’envisage le délégué.

TITRE 4 – AFFAIRES SOCIALES

CHAPITRE 1er – IMPACT DES MODIFICATIONS RELATIVES AU DROIT AU SALAIRE GARANTI PRÉVU PAR LA LOI DU 3 JUILLET 1978 RELATIVE AUX CONTRATS DE TRAVAIL SUR L’ASSURANCE INDEMNITÉS

Article 99 à 102

Ces articles sont à mettre en relation avec les articles 136 à 138 de l’avant-projet qui figurent dans la section 5 du chapitre 3 du titre 5 de l’avant-projet et auxquels il est donc renvoyé.

Les articles 99 à 102 n’appellent pour le surplus pas d’autres observations.

ANNEXE

L’annexe gagnerait à utiliser la terminologie française et néerlandaise et non anglaise⁹⁶.

CHAPITRE 2 – COTISATION DE SOLIDARITÉ DES EMPLOYEURS CONCERNANT L’INCAPACITÉ DE TRAVAIL PRIMAIRE

Article 104

1. Aux termes de l’article 104, alinéa 1er, de l’avant-projet, une cotisation de solidarité trimestrielle est due par les employeurs occupant des travailleurs qui sont assujettis à la loi du 27 juin 1969 ‘révisant l’arrêté-loi du 28 décembre 1944 relatif à la sécurité sociale des travailleurs’ pour les travailleurs

⁹⁶ L’usage de termes en langue anglaise n’a en effet en principe pas sa place dans la législation. En ce sens, voir l’avis 77.431/2 donné le 25 février 2025 sur une proposition de loi ‘relative à la surveillance des fournisseurs de services de messagerie financière’, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-0610/002, pp. 3-24.

zekerheid der arbeiders' voor de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van een periode van primaire arbeidsongeschiktheid⁹⁷ de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die meer dan dertig kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn.

Artikel 104, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt dat de werkgevers die gedurende het jaar waarin de primaire arbeidsongeschiktheid aanvat, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden tijdens een referentieperiode⁹⁸ van deze bijdrage worden vrijgesteld.

2. Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

Gevraagd naar een redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling tussen de werkgevers die geconfronteerd worden met de arbeidsongeschiktheid van een werknemer jonger dan 55 jaar, die de solidariteitsbijdrage dienen te betalen, en de werkgevers die geconfronteerd worden met de arbeidsongeschiktheid van een oudere werknemer, die de bijdrage niet dienen te betalen, antwoordde de gemachtigde:

“De motivering voor de leeftijdsgrens is dat voor gerechtigden na die leeftijd er vaak leeftijdsgerelateerde aandoeningen aan de basis van de arbeidsongeschiktheid (en de afwezigheid op de werkvloer) liggen die geen verband houden met het uitgeoefende beroep en de arbeidsomstandigheden bij de uitvoering daarvan.”

Gevraagd naar een redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling tussen de werkgevers die (meer dan) 50 werknemers tewerkstelden tijdens de referentieperiode, die de solidariteitsbijdrage dienen te betalen, en de werkgevers die minder werknemers tewerkstelden, die de bijdrage niet dienen te betalen, antwoordde de gemachtigde:

“De uitsluiting van kmo's uit het toepassingsgebied is ingegeven door het gegeven dat een uitval van de werknemer wegens arbeidsongeschiktheid, zowel organisatorisch als financieel, een verschillende impact heeft bij kleinere versus grotere ondernemingen. Zo zal in een kleinere onderneming er minder mogelijkheid zijn om de vrijgekomen arbeidsplaats in te vullen via (tijdelijke) interne reorganisatie. Waardoor er sneller een beroep moet gedaan worden op externe vervangende

⁹⁷ Daarmee wordt bedoeld “het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994” (art. 103, 2°, van het voorontwerp).

⁹⁸ Daarmee wordt bedoeld “de periode van het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1)” (art. 103, 4°, van het voorontwerp).

salariés majeurs qui n'ont pas encore atteint l'âge de 55 ans à la date de début de l'incapacité de travail primaire⁹⁷ et qui sont reconnus en incapacité de travail depuis plus de trente jours calendrier.

L'article 104, alinéa 2, de l'avant-projet dispose que les employeurs qui, durant l'année au cours de laquelle l'incapacité de travail primaire débute, occupaient en moyenne moins de 50 travailleurs au cours d'une période de référence⁹⁸, sont exonérés de cette cotisation.

2. Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement n'est compatible avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination que si cette différence repose sur un critère objectif et est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité et de non-discrimination est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

Invité à fournir une justification raisonnable pour la différence de traitement entre les employeurs confrontés à l'incapacité de travail d'un travailleur âgé de moins de 55 ans, qui sont tenus de payer la cotisation de solidarité, et les employeurs confrontés à l'incapacité de travail d'un travailleur plus âgé, qui ne doivent pas payer la cotisation, le délégué a répondu en ces termes:

“De motivering voor de leeftijdsgrens is dat voor gerechtigden na die leeftijd er vaak leeftijdsgerelateerde aandoeningen aan de basis van de arbeidsongeschiktheid (en de afwezigheid op de werkvloer) liggen die geen verband houden met het uitgeoefende beroep en de arbeidsomstandigheden bij de uitvoering daarvan”.

Invité à fournir une justification raisonnable pour la différence de traitement entre les employeurs qui occupaient (plus de) 50 travailleurs au cours de la période de référence, qui sont tenus de payer la cotisation de solidarité, et les employeurs qui occupaient moins de travailleurs, qui ne doivent pas payer la cotisation, le délégué a répondu:

“De uitsluiting van kmo's uit het toepassingsgebied is ingegeven door het gegeven dat een uitval van de werknemer wegens arbeidsongeschiktheid, zowel organisatorisch als financieel, een verschillende impact heeft bij kleinere versus grotere ondernemingen. Zo zal in een kleinere onderneming er minder mogelijkheid zijn om de vrijgekomen arbeidsplaats in te vullen via (tijdelijke) interne reorganisatie. Waardoor er sneller een beroep moet gedaan worden op externe vervangende

⁹⁷ Il faut entendre par là “la période d'incapacité de travail primaire visée à l'article 87 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994” (article 103, 2°, de l'avant-projet).

⁹⁸ Est ainsi visée “la période du quatrième trimestre de l'avant-dernière année (n-2) et des premier, deuxième et troisième trimestres de l'année précédente (n-1)” (article 103, 4°, de l'avant-projet).

tewerkstelling, waaraan uiteraard extra kosten verbonden zijn. De impact van dergelijke extra kosten zijn uiteraard ook verschillend volgens schaalgrootte van betreffende onderneming.”

Die verantwoordingen worden het best nog opgenomen in de memorie van toelichting.

Artikel 106

1. Artikel 106, § 1, eerste lid, van het voorontwerp bepaalt dat de trimestriële solidariteitsuitkering dertig procent bedraagt van de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid van de werknemer. Gevraagd of, indien een persoon niet langer arbeidsongeschikt is na een kortere periode, de solidariteitsbijdrage berekend dient te worden op basis van de volledige periode van twee maanden vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid, dan wel of ze *pro rata* wordt berekend, antwoordde de gemachtigde:

“De solidariteitsbijdrage wordt berekend op de uitkeringen die werkelijk worden toegekend. Vanaf het ogenblik dat een werknemer niet langer arbeidsongeschikt is erkend, ontvangt de betrokkene niet langer arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en kan er dus ook niet langer een solidariteitsbijdrage worden ingehouden. Het gaat dus om de uitkeringen toegekend tot en met de laatste dag van de periode van erkende arbeidsongeschiktheid binnen de periode van twee maanden (berekend van datum tot datum) te rekenen vanaf de 31ste dag van arbeidsongeschiktheid.”

Die verduidelijking kan nog worden opgenomen in de memorie van toelichting.

2. Artikel 106, § 1, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt dat, voor de toepassing van het eerste lid, de periodes van moederschapsbescherming, bedoeld in de artikelen 114 en 114bis van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 ‘betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen’, de periode van primaire arbeidsongeschiktheid die verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, niet schorsen. Gevraagd naar de draagwijdte van deze bepaling, antwoordde de gemachtigde:

“De solidariteitsbijdrage is enkel verschuldigd op de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die worden toegekend voor de periode van twee maanden volgend op de eerste dertig dagen van arbeidsongeschiktheid (vgl. artikel 106, § 1, eerste lid van het ontwerp). Artikel 103, 3° van het ontwerp omschrijft wat onder ‘primaire ongeschiktheidsuitkering’ moet worden verstaan (namelijk ‘de uitkering bedoeld in artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994’).

Een periode van moederschapsbescherming schorst een periode van primaire ongeschiktheid.

Vgl. in dit kader artikel 87, vijfde lid van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en

tewerkstelling, waaraan uiteraard extra kosten verbonden zijn. De impact van dergelijke extra kosten zijn uiteraard ook verschillend volgens schaalgrootte van betreffende onderneming”.

Il serait préférable d’encore intégrer ces justifications dans l’exposé des motifs.

Article 106

1. L’article 106, § 1er, alinéa 1er, de l’avant-projet dispose que la cotisation trimestrielle de solidarité s’élève à trente pour cent du montant des indemnités d’incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d’incapacité de travail primaire du travailleur. À la question de savoir si, dans l’hypothèse où une personne n’est plus en incapacité de travail après une période plus courte, la cotisation de solidarité doit être calculée sur la base de la période complète de deux mois à partir du trente et unième jour d’incapacité de travail primaire, ou si elle est calculée *au prorata*, le délégué a répondu en ces termes:

“De solidariteitsbijdrage wordt berekend op de uitkeringen die werkelijk worden toegekend. Vanaf het ogenblik dat een werknemer niet langer arbeidsongeschikt is erkend, ontvangt de betrokkene niet langer arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en kan er dus ook niet langer een solidariteitsbijdrage worden ingehouden. Het gaat dus om de uitkeringen toegekend tot en met de laatste dag van de periode van erkende arbeidsongeschiktheid binnen de periode van twee maanden (berekend van datum tot datum) te rekenen vanaf de 31ste dag van arbeidsongeschiktheid”.

Cette précision peut encore être intégrée dans l’exposé des motifs.

2. L’article 106, § 1er, alinéa 2, de l’avant-projet énonce que pour l’application de l’alinéa 1er, les périodes de protection de la maternité visées aux articles 114 et 114bis de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 ‘relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités’ ne suspendent pas la période d’incapacité de travail primaire expirant à la fin de la période de deux mois visée à l’alinéa 1er. Interrogé quant à la portée de cette disposition, le délégué a donné la réponse suivante:

“De solidariteitsbijdrage is enkel verschuldigd op de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die worden toegekend voor de periode van twee maanden volgend op de eerste dertig dagen van arbeidsongeschiktheid (vgl. artikel 106, § 1, eerste lid van het ontwerp). Artikel 103, 3° van het ontwerp omschrijft wat onder ‘primaire ongeschiktheidsuitkering’ moet worden verstaan (namelijk ‘de uitkering bedoeld in artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994’).

Een periode van moederschapsbescherming schorst een periode van primaire ongeschiktheid.

Vgl. in dit kader artikel 87, vijfde lid van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en

uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994: 'De in de artikelen 114 en 114bis bedoelde tijdvakken van moederschapsbescherming die vallen in de loop van een tijdvak van primaire ongeschiktheid, schorsen het laatstgenoemde tijdvak.'

In afwijking van deze regel die in de reglementering van de uitkeringsverzekering voor werknemers is opgenomen, bepaalt artikel 106, § 1, tweede lid van het ontwerp dat wanneer zich een periode van moederschapsbescherming voordoet tijdens de periode van primaire ongeschiktheid die eindigt op de laatste dag van de twee maanden omschreven in artikel 106, § 1, eerste lid van het ontwerp, er toch geen schorsing plaatsvindt om de periode te bepalen waarvoor de solidariteitsbijdrage is verschuldigd. De periode van moederschapsbescherming wordt dus aangerekend op (of anders gesteld 'maakt een integraal deel uit van') het hele tijdvak dat verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden + dertig dagen te rekenen vanaf de aanvang van de arbeidsongeschiktheid. Door deze regel in te voeren wordt er vermeden dat de werkgever in geval van een arbeidsongeschiktheid na de periode van moederschapsbescherming die een eerdere periode van arbeidsongeschiktheid heeft geschorst, nog een solidariteitsbijdrage moet betalen voor deze periode van arbeidsongeschiktheid die in het kader van de uitkeringsverzekering gelet op de schorsende werking van de periode van moederschapsbescherming nog geen dertig dagen + twee maanden heeft geduurd.

Dit betekent echter niet dat er een solidariteitsbijdrage verschuldigd is tijdens de periode van moederschapsbescherming. De verzekerde ontvangt dan immers geen primaire ongeschiktheidsuitkeringen (artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet), maar moederschapsuitkeringen (artikel 113 van de voormelde gecoördineerde wet)."

Het verdient aanbeveling het voorontwerp in die zin te verduidelijken.

Artikel 109

1. Artikel 109, eerste lid, van het voorontwerp bepaalt dat de verzekeringsinstellingen met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage een aantal gegevens moeten overmaken aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (hierna: RSZ).⁹⁹ Uit de bepalingen onder de punten 1° en 2° blijkt dat de verzekeringsinstellingen de gegevens niet moeten overmaken als, gelet op de voorwaarden gesteld in artikel 104, derde, respectievelijk tweede lid, van het voorontwerp, blijkt dat geen solidariteitsbijdrage verschuldigd is of dat de werkgever vrijgesteld is.

Gelet op de formulering van die bepalingen lijkt het echter niet uitgesloten dat de verzekeringsinstellingen in sommige gevallen gegevens moeten overmaken aan de RSZ wanneer geen solidariteitsbijdrage zal moeten worden betaald. Zo doet het feit dat het ondernemingsnummer van de werkgevers die met toepassing van artikel 104, tweede lid, van het voorontwerp worden vrijgesteld, krachtens punt 2° niet moet worden

⁹⁹ Het verdient aanbeveling om de Nederlandse tekst van de inleidende zin van artikel 109, eerste lid, van het voorontwerp duidelijk te formuleren.

uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994: 'De in de artikelen 114 en 114bis bedoelde tijdvakken van moederschapsbescherming die vallen in de loop van een tijdvak van primaire ongeschiktheid, schorsen het laatstgenoemde tijdvak.'

In afwijking van deze regel die in de reglementering van de uitkeringsverzekering voor werknemers is opgenomen, bepaalt artikel 106, § 1, tweede lid van het ontwerp dat wanneer zich een periode van moederschapsbescherming voordoet tijdens de periode van primaire ongeschiktheid die eindigt op de laatste dag van de twee maanden omschreven in artikel 106, § 1, eerste lid van het ontwerp, er toch geen schorsing plaatsvindt om de periode te bepalen waarvoor de solidariteitsbijdrage is verschuldigd. De periode van moederschapsbescherming wordt dus aangerekend op (of anders gesteld 'maakt een integraal deel uit van') het hele tijdvak dat verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden + dertig dagen te rekenen vanaf de aanvang van de arbeidsongeschiktheid. Door deze regel in te voeren wordt er vermeden dat de werkgever in geval van een arbeidsongeschiktheid na de periode van moederschapsbescherming die een eerdere periode van arbeidsongeschiktheid heeft geschorst, nog een solidariteitsbijdrage moet betalen voor deze periode van arbeidsongeschiktheid die in het kader van de uitkeringsverzekering gelet op de schorsende werking van de periode van moederschapsbescherming nog geen dertig dagen + twee maanden heeft geduurd.

Dit betekent echter niet dat er een solidariteitsbijdrage verschuldigd is tijdens de periode van moederschapsbescherming. De verzekerde ontvangt dan immers geen primaire ongeschiktheidsuitkeringen (artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet), maar moederschapsuitkeringen (artikel 113 van de voormelde gecoördineerde wet)."

Il est recommandé de préciser l'avant-projet en ce sens.

Article 109

1. L'article 109, alinéa 1er, de l'avant-projet dispose que les organismes assureurs, en vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité, doivent communiquer un certain nombre de données à l'Office national de sécurité sociale (ci-après: ONSS)⁹⁹. Il ressort des dispositions inscrites aux 1° et 2° que les organismes assureurs ne doivent pas communiquer les données lorsque, compte tenu des conditions énoncées à l'article 104, alinéa 3, respectivement alinéa 2, de l'avant-projet, il s'avère qu'une cotisation de solidarité n'est pas due ou que l'employeur est exonéré.

Compte tenu de la formulation de ces dispositions, il ne semble toutefois pas exclu que les organismes assureurs devront dans certains cas communiquer des données à l'ONSS lorsqu'une cotisation de solidarité ne sera pas due. Ainsi, le fait que le numéro d'entreprise des employeurs exonérés en application de l'article 104, alinéa 2, de l'avant-projet, ne doit pas être communiqué en vertu du 2°, n'empêche pas qu'en

⁹⁹ Il est recommandé de formuler plus clairement le texte néerlandais de la phrase introductive de l'article 109, alinéa 1er, de l'avant-projet.

doorgegeven, er niet aan af dat het identificatienummer van de sociale zekerheid van hun meerderjarige werknemers die een primaire ongeschiktheidsuitkering genoten, krachtens punt 1° in een letterlijke lezing van die bepaling in voorkomend geval moet worden doorgegeven.

In zoverre dat niet de bedoeling is, moet de tekst van het voorontwerp worden verduidelijkt.¹⁰⁰ Overeenkomstig het beginsel van de minimale gegevensverwerking, vervat in artikel 5, lid 1, c), van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’, moeten de te verwerken persoonsgegevens overigens sowieso toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

2. Artikel 109, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt dat de Koning de “modaliteiten” (lees: nadere regels) van de in het eerste lid bedoelde gegevensverwerkingen nader kan bepalen. Rekening houdend met het legaliteitsbeginsel waarin artikel 22 van de Grondwet voorziet, werd aan de gemachtigde gevraagd wat onder die nadere regels dient te worden begrepen. De gemachtigde antwoordde:

“De delegatie aan de Koning werd zekerheidshalve voorzien, gelet op de nader te ontwikkelen gegevensstro(o)men. In voorkomend geval zal het KB, overeenkomstig het legaliteitsbeginsel in artikel 22 van de Grondwet, enkel detailmatige of bijkomstige aangelegenheden betreffen, in het bijzonder technische bepalingen inzake de beoogde verwerking van persoonsgegevens.”

Daarmee rekening houdend kan de machtiging worden aanvaard.

3. De Nederlandse tekst van artikel 109, derde lid, van het voorontwerp moet worden vervolledigd met het woord “vernietigd”.

vertu du 1° de cette disposition interprété littéralement, le numéro d'identification de la sécurité sociale de leurs travailleurs salariés majeurs qui bénéficiaient d'une indemnité d'incapacité primaire doit être communiqué le cas échéant.

Dans la mesure où telle n'est pas l'intention, le texte de l'avant-projet devra être précisé¹⁰⁰. Conformément au principe de minimisation des données, inscrit à l'article 5, paragraphe 1, c), du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 ‘relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)’, les données à caractère personnel à traiter doivent d'ailleurs en tout état de cause être adéquates, pertinentes et limitées à ce qui est nécessaire au regard des finalités pour lesquelles elles sont traitées.

2. L'article 109, alinéa 2, de l'avant-projet dispose que le Roi peut fixer les modalités des traitements de données visées à l'alinéa 1er. Compte tenu du principe de légalité consacré à l'article 22 de la Constitution, il a été demandé au délégué ce qu'il faut entendre par ces modalités. Le délégué a répondu en ces termes:

“De delegatie aan de Koning werd zekerheidshalve voorzien, gelet op de nader te ontwikkelen gegevensstro(o)men. In voorkomend geval zal het KB, overeenkomstig het legaliteitsbeginsel in artikel 22 van de Grondwet, enkel detailmatige of bijkomstige aangelegenheden betreffen, in het bijzonder technische bepalingen inzake de beoogde verwerking van persoonsgegevens”.

Compte tenu de ce qui précède, l'habilitation peut être admise.

3. Le texte néerlandais de l'article 109, alinéa 3, de l'avant-projet doit être complété par le mot “vernietigd”.

¹⁰⁰ Overigens wordt het doorgeven van gegevens aan de RSZ dan weer niet beperkt tot de informatie van werknemers die meer dan dertig kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn, hoewel dat een andere voorwaarde is voor het verschuldigd zijn van de bijdrage (artikel 104, eerste lid, van het voorontwerp), en wordt geen uitzondering gemaakt voor de gegevens van werknemers van wie de arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de werkgever, hoewel dat het verschuldigd zijn van de bijdrage uitsluit (artikel 104, vierde lid). De verificatie van die omstandigheden lijkt aan de RSZ te worden overgelaten.

¹⁰⁰ Au demeurant, la communication de données à l'ONSS n'est quant à elle pas limitée aux informations relatives aux travailleurs reconnus en incapacité de travail depuis plus de trente jours calendrier, bien qu'il s'agisse là d'une autre condition pour être redevable de la cotisation (article 104, alinéa 1er, de l'avant-projet), et aucune exception n'est faite pour les données relatives aux travailleurs dont l'incapacité de travail débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur, bien que cela exclue le fait d'être redevable de la cotisation (article 104, alinéa 4). La vérification de ces conditions semble être laissée à l'appréciation de l'ONSS.

HOOFDSTUK 3 – RESPONSABILISERINGSBIJDRAGE WERKGEVERS INZAKE INVALIDITEIT

Artikel 111

Naar luid van artikel 111 van het voorontwerp geschiedt de laatste berekening en inning van de bestaande responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit, bedoeld in hoofdstuk 5 van titel 8 van de programmawet van 27 december 2021, door de RSZ via een debetbericht samen met de bijdragen voor het vierde kwartaal van 2025, overeenkomstig artikel 144 van de voormelde programmawet. Volgens de memorie van toelichting is het de bedoeling dat de nieuwe solidariteitsbijdrage die responsabiliseringsbijdrage vervangt.

Het voorontwerp voorziet echter niet in de opheffing van de relevante bepalingen van de programmawet van 27 december 2021, zodat deze bepalingen zullen voortbestaan ook wanneer de responsabiliteitsbijdragen niet meer worden geïnd. Ze zullen aldus verworden tot spookbepalingen. Dat doet afbreuk aan de rechtszekerheid.

In hoofdstuk 3 van titel 4 moet daarom een artikel worden ingevoegd dat de artikelen 139 tot 148 van de programmawet van 27 december 2021 te gepasten tijde opheft.

TITEL 5 – WERK

HOOFDSTUK 1 – WIJZIGINGEN MET BETREKKING TOT HET SLUITEN VAN EEN ARBEIDSOVEREENKOMST VOOR DE TEWERKSTELLING VAN STUDENTEN

ALGEMENE OPMERKING

1. Artikel 7.1.1 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 bevat een verbod om kinderen arbeid te doen of laten verrichten of enige werkzaamheid buiten het kader van hun opvoeding of vorming te doen of laten uitvoeren.¹⁰¹ Onder “kinderen” worden naar luid van artikel 6 van dezelfde wet de “minderjarigen beneden 15 jaar of die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht” begrepen.¹⁰²

Artikel 113 van het voorontwerp strekt ertoe de woorden “of die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht” uit artikel 6 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 te schrappen. Waar voor minderjarigen vanaf de leeftijd van 15 jaar die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht voornamelijk het voormelde verbod geldt, zullen zij, ingevolge de ontworpen wijziging van artikel 2 van dezelfde wet bij artikel 112 van het voorontwerp, beschouwd worden als “jeugdige werknemers”. Zij mogen, binnen wettelijke grenzen, arbeid verrichten.

¹⁰¹ Artikel 7.1.2 van dezelfde wet sluit in elk geval uit “kinderen enige werkzaamheid te doen of laten uitvoeren die een nadelige invloed kan hebben op de ontwikkeling van het kind op pedagogisch, intellectueel of sociaal vlak, zijn fysieke, psychische of morele integriteit in gevaar brengt of die schadelijk is voor enig aspect van zijn welzijn.”

¹⁰² De voltijdse leerplicht eindigt volgens artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 29 juni 1983 ‘betreffende de leerplicht’ ofwel op de leeftijd van 15 jaar, wanneer de minderjarige de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan heeft beëindigd, ofwel op de leeftijd van 16 jaar.

CHAPITRE 3 – COTISATION DE RESPONSABILISATION DES EMPLOYEURS CONCERNANT L'INVALIDITÉ

Article 111

Aux termes de l'article 111 de l'avant-projet, le dernier calcul et la dernière perception de la cotisation de responsabilisation existante concernant l'invalidité, visée au chapitre 5 du titre 8 de la loi-programme du 27 décembre 2021, par l'ONSS s'effectue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du quatrième trimestre 2025, conformément à l'article 144 de la loi-programme précitée. Selon l'exposé des motifs, l'intention est que la nouvelle cotisation de solidarité remplace cette cotisation de responsabilisation.

Or, l'avant-projet n'abroge pas les dispositions pertinentes de la loi-programme du 27 décembre 2021, de sorte que ces dispositions continueront d'exister, également lorsque les cotisations de responsabilisation ne sont plus perçues. Elles se mueront ainsi en dispositions fantômes, ce qui porte atteinte à la sécurité juridique.

C'est pourquoi on insérera au chapitre 3 du titre 4 un article qui abroge en temps opportun les articles 139 à 148 de la loi-programme du 27 décembre 2021.

TITRE 5 – EMPLOI

CHAPITRE 1ER – MODIFICATIONS RELATIVES À LA CONCLUSION D'UN CONTRAT D'OCCUPATION D'ÉTUDIANT

OBSERVATION GÉNÉRALE

1. L'article 7.1.1 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail interdit de faire travailler ou de laisser travailler des enfants ou de leur faire ou laisser exercer une activité sortant du cadre de leur éducation ou de leur formation¹⁰¹. Selon l'article 6 de la même loi, il y a lieu d'entendre par “enfants” “des mineurs âgés de moins de 15 ans ou qui sont encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein”¹⁰².

L'article 113 de l'avant-projet vise à supprimer les mots “ou qui sont encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein” figurant à l'article 6 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail. Si l'interdiction précitée s'applique encore aux mineurs à partir de l'âge de 15 ans qui sont encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein, ils seront considérés comme “jeunes travailleurs” consécutivement à la modification en projet de l'article 2 de la même loi par l'article 112 de l'avant-projet. Ils peuvent effectuer un travail dans le cadre des limites légales.

¹⁰¹ L'article 7.1.2 de la même loi exclut en tout état de cause “de faire ou laisser exercer par des enfants une activité qui peut avoir une influence désavantageuse sur le développement de l'enfant sur le plan pédagogique, intellectuel ou social, mettre en danger son intégrité physique, psychique ou morale ou qui est préjudiciable à tout aspect de son bien-être”.

¹⁰² Selon l'article 1er, § 1er, alinéa 2, de la loi du 29 juin 1983 ‘concernant l'obligation scolaire’, l'obligation scolaire à temps plein se termine soit à l'âge de 15 ans, lorsque le mineur a terminé les deux premières années de l'enseignement secondaire de plein exercice, soit à l'âge de 16 ans.

2.1. Artikel 4, lid 1, van Richtlijn 94/33/EG van de Raad van 22 juni 1994 'betreffende de bescherming van jongeren op het werk', vereist dat de lidstaten "de nodige maatregelen [treffen] om arbeid door kinderen te verbieden."¹⁰³ Onder "kinderen" in de zin van deze bepaling worden, ingevolge artikel 3, b), van de richtlijn "alle jongeren die nog geen 15 jaar zijn of nog onder de door de nationale wetgeving opgelegde voltijdse leerplicht vallen" begrepen. Hoewel de richtlijn het bepalen van het einde van de voltijdse leerplicht dus overlaat aan de nationale wetgever, heeft de door de wetgever op dat vlak gemaakte keuze tot gevolg dat het verbod op kinderarbeid, waarin de richtlijn voorziet, minstens tot dat ogenblik geldt.

2.2. Gevraagd naar de verenigbaarheid van de ontworpen wijzigingen met de richtlijn, verwees de gemachtigde naar artikel 4, lid 2, c), ervan, dat toelaat dat lidstaten wettelijk of bestuursrechtelijk bepalen dat het verbod op kinderarbeid (onder andere) niet geldt voor "kinderen van ten minste 14 jaar die andere lichte arbeid verrichten dan de in artikel 5 bedoelde arbeid"¹⁰⁴. Luidens artikel 3, d), van de richtlijn is "lichte arbeid" de arbeid "die door de aard van de taken die zij omvat of de bijzondere omstandigheden waarin deze taken worden uitgevoerd: i) niet schadelijk is voor veiligheid, gezondheid en ontwikkeling van kinderen, en ii) niet nadelig is voor regelmatig schoolbezoek en mogelijkheden om deel te nemen aan door de bevoegde autoriteit goedgekeurde programma's voor beroepskeuzevoorlichting of programma's voor beroepsopleiding, of profijt te trekken van het ontvangen onderricht".

De lidstaten die gebruik maken van die mogelijkheid moeten luidens artikel 4, lid 3, van de richtlijn de arbeidsvoorwaarden voor die lichte arbeid vaststellen met inachtneming van het bepaalde in de richtlijn.

3. Artikel 9 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 voorziet in een verbod voor jeugdige werknemers (categorie waartoe minderjarigen van 15 jaar die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht ingevolge de ontworpen wijzigingen zullen behoren) om arbeid te verrichten "die hun krachten te boven gaat, hun gezondheid bedreigt of hun zedelijkheid in gevaar brengt". Geen van de bepalingen uit die wet voorziet echter in een uitdrukkelijk verbod voor jeugdige werknemers om arbeid te verrichten die schadelijk is voor hun veiligheid of ontwikkeling, of die nadelig is voor het regelmatige schoolbezoek en de mogelijkheden om deel te nemen aan de voormelde programma's of om profijt te trekken van het ontvangen onderricht.

Tenzij het voorontwerp alsnog grondig zou worden gewijzigd om te verzekeren dat de door vijftienjarigen, die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht, verrichte arbeid

¹⁰³ Zie ook het in artikel 1, lid 1, van de richtlijn omschreven doel ervan, naar luid waarvan de lidstaten ervoor zorgen dat kinderarbeid verboden wordt en erop toezien "onder de in deze richtlijn vastgestelde voorwaarden, dat de minimumleeftijd voor toelating tot arbeid in en buiten dienstverband niet lager is dan de leeftijd waarop de door de nationale wetgeving opgelegde voltijdse leerplicht eindigt of in ieder geval niet lager dan 15 jaar."

¹⁰⁴ De in artikel 5 van de richtlijn bedoelde arbeid betreft culturele en soortgelijke activiteiten.

2.1. L'article 4, paragraphe 1, de la directive 94/33/CE du Conseil du 22 juin 1994 'relative à la protection des jeunes au travail' requiert que les États membres "prennent les mesures nécessaires pour interdire le travail des enfants"¹⁰³. Au sens de cette disposition, il y a lieu d'entendre par "enfants", en vertu de l'article 3, b), de la directive, "tout jeune qui n'a pas atteint l'âge de quinze ans ou qui est encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein imposée par la législation nationale". Bien que la directive laisse donc au législateur national le soin de fixer la fin de la scolarité obligatoire à temps plein, le choix opéré par le législateur dans ce domaine a pour effet que l'interdiction du travail des enfants, prévue par la directive, s'applique au moins jusqu'à ce moment-là.

2.2. Interrogé quant à la compatibilité des modifications en projet avec la directive, le délégué a renvoyé à l'article 4, paragraphe 2, c), de celle-ci, qui autorise les États membres, par voie législative ou réglementaire, à prévoir que l'interdiction du travail des enfants (entre autres) ne s'applique pas "aux enfants âgés de quatorze ans au moins effectuant des travaux légers autres que ceux relevant de l'article 5"¹⁰⁴. Selon l'article 3, d), de la directive, on entend par "travaux légers" tous travaux "qui, en raison de la nature propre des tâches qu'ils comportent et des conditions particulières dans lesquelles celles-ci sont effectuées: i) ne sont pas susceptibles de porter préjudice à la sécurité, à la santé ou au développement des enfants, et ii) ne sont pas de nature à porter préjudice à leur assiduité scolaire, à leur participation à des programmes d'orientation ou de formation professionnelle approuvés par l'autorité compétente ou à leur aptitude à bénéficier de l'instruction reçue".

Selon l'article 4, paragraphe 3, de la directive, les États membres qui font usage de cette faculté doivent déterminer, dans le respect des dispositions de la directive, les conditions de travail liées aux travaux légers en question.

3. L'article 9 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail interdit aux jeunes travailleurs (catégorie dont relèveront les mineurs âgés de 15 ans qui sont encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein, consécutivement aux modifications en projet) d'effectuer des travaux "dépassant leurs forces, menaçant leur santé ou compromettant leur moralité". Or, aucune disposition de cette loi n'interdit expressément aux jeunes travailleurs d'effectuer des travaux susceptibles de porter préjudice à leur sécurité ou à leur développement, ou qui sont de nature à porter préjudice à leur assiduité scolaire et à leur participation aux programmes précités ou à leur aptitude à bénéficier de l'instruction reçue.

À moins que l'avant-projet ne soit encore profondément modifié afin de garantir que les travaux effectués par des jeunes de quinze ans, qui sont encore soumis à l'obligation

¹⁰³ Voir également le but de ces mesures défini à l'article 1er, paragraphe 1, de la directive, aux termes duquel les États membres prennent les mesures nécessaires pour interdire le travail des enfants et veillent, "dans les conditions prévues par la présente directive, à ce que l'âge minimal d'admission à l'emploi ou au travail ne soit pas inférieur à l'âge auquel cesse l'obligation scolaire à temps plein imposée par la législation nationale ni, en tout cas, à quinze ans".

¹⁰⁴ Le travail visé à l'article 5 de la directive concerne des activités culturelles et similaires.

voldoet aan de door Richtlijn 94/33/EG gestelde voorwaarden op vlak van toelaatbare “lichte arbeid”, kan hoofdstuk 1 van titel 5 geen doorgang vinden.¹⁰⁵

4. Indien het voorontwerp in die zin wordt herzien, moeten de stellers zich er bijkomend van vergewissen dat de regeling voor het overige in overeenstemming is met de uit Richtlijn 94/33/EG voortvloeiende beperkingen inzake kinderarbeid. In dat verband wijst de Raad van State alleszins op de volgende problemen.

Het gewijzigde artikel 31 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 (artikel 116 van het voorontwerp), dat de Koning machtigt om, in bepaalde gevallen, een hogere dagelijkse en wekelijkse grens tot een maximum van tien uur per dag en vijftig uur per week vast te stellen, komt niet volledig tegemoet aan de vereisten inzake arbeidstijd bepaald in artikel 8, lid 1, van de richtlijn, dat voorziet in een absoluut maximum van acht uur arbeid per dag en 40 uur per week voor vijftienjarigen. Het voorontwerp lijkt ook niet tegemoet te komen aan de vereiste beperking van de arbeid tot twee uur per schooldag en twaalf uur per week voor arbeid buiten schooltijd tijdens de schoolperiode, zoals opgelegd bij artikel 8, lid 1, b), van de richtlijn.

Het ontworpen artikel 34*bis*/1, derde lid, van de Arbeidswet van 16 maart 1971 (artikel 120 van het voorontwerp) voorziet in een machtiging aan de Koning om toe te laten dat jeugdige werknemers die nog onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden tot 23 uur werken. Artikel 9, lid 1, a), van de richtlijn voorziet echter in een absoluut verbod te werken na 20 uur.

5. Rekening houdend met het voorgaande moet hoofdstuk 1 van titel 5 worden weggelaten of minstens grondig herzien in het licht van Richtlijn 94/33/EG.¹⁰⁶

scolaire à temps plein, répondent aux conditions fixées par la directive 94/33/CE dans le domaine des “travaux légers” autorisés, le chapitre 1er du titre 5 ne peut se concrétiser¹⁰⁵.

4. Si l'avant-projet est revu en ce sens, les auteurs devront en outre s'assurer que la réglementation est pour le surplus conforme aux limitations relatives au travail des enfants qui découlent de la directive 94/33/CE. À cet égard, le Conseil d'État relève en tout état de cause les problèmes suivants.

L'article 31 modifié de la loi du 16 mars 1971 sur le travail (article 116 de l'avant-projet), qui habilite le Roi, dans certains cas, à fixer une limite journalière et hebdomadaire supérieure jusqu'à un maximum de dix heures par jour et cinquante heures par semaine, ne respecte pas entièrement les exigences relatives au temps de travail fixées à l'article 8, paragraphe 1, de la directive, qui prévoit un maximum absolu de huit heures de travail par jour et quarante heures par semaine pour les jeunes de 15 ans. L'avant-projet ne semble pas non plus respecter la limitation requise du travail à deux heures par jour d'enseignement et à douze heures par semaine pour les travaux effectués durant la période scolaire et en dehors des heures d'enseignement scolaire, comme l'impose l'article 8, paragraphe 1, b), de la directive.

L'article 34*bis*/1, alinéa 3, en projet, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail (article 120 de l'avant-projet) habilite le Roi à autoriser les jeunes travailleurs encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein à travailler jusqu'à 23 heures pour l'exécution de travaux déterminés. Or, l'article 9, paragraphe 1, a), de la directive prévoit une interdiction absolue du travail après 20 heures.

5. Compte tenu de ce qui précède, le chapitre 1er du titre 5 doit être omis ou à tout le moins fondamentalement revu à la lumière de la directive 94/33/CE¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Ook de artikelen 114 tot 122 van het voorontwerp worden dan immers zinledig, aangezien ze ertoe strekken om de Arbeidswet van 16 maart 1971 en de wet van 3 juli 1978 'betreffende de arbeidsovereenkomsten' te wijzigen in de veronderstelling dat vijftienjarigen die nog aan de voltijdse leerplicht onderworpen zijn arbeid mogen verrichten.

¹⁰⁶ In dat laatste geval moet de wetsgeschiedenis van de te wijzigen bepalingen overigens worden gecorrigeerd. De artikelen 2 en 6 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 (artikelen 112 en 113 van het voorontwerp) werden niet gewijzigd, maar vervangen bij de wet van 5 augustus 1992. Artikel 7.4 (artikel 114) werd niet gewijzigd, maar ingevoegd bij de wet van 5 augustus 1992. Artikel 19*bis* (artikel 115) werd niet gewijzigd, maar ingevoegd bij de wet van 22 januari 1985. Artikel 31 (artikel 116) werd ten slotte niet gewijzigd, maar vervangen bij de wet van 21 maart 1995.

¹⁰⁵ En effet, les articles 114 à 122 de l'avant-projet sont alors également dénués de sens, dès lors qu'ils visent à modifier la loi du 16 mars 1971 sur le travail et la loi du 3 juillet 1978 'relative aux contrats de travail', dans l'hypothèse où les jeunes de 15 ans qui sont encore soumis à l'obligation scolaire à temps plein sont autorisés à effectuer des travaux.

¹⁰⁶ Dans ce dernier cas, l'historique des dispositions à modifier doit d'ailleurs être corrigé. Les articles 2 et 6 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail (articles 112 et 113 de l'avant-projet) n'ont pas été modifiés, mais remplacés par la loi du 5 août 1992. L'article 7.4 (article 114) n'a pas été modifié, mais inséré par la loi du 5 août 1992. L'article 19*bis* (article 115) n'a pas été modifié, mais inséré par la loi du 22 janvier 1985. Enfin, l'article 31 (article 116) n'a pas été modifié, mais remplacé par la loi du 21 mars 1995.

Hoofdstuk 2 – Startbaanverplichting - Wijziging van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid

Artikelen 123 en 124

1. Artikel 123, 1°, vijfde streepje, van het voorontwerp voorziet in de opheffing van artikel 46, eerste lid,¹⁰⁷ van de wet van 24 december 1999 ‘ter bevordering van de werkgelegenheid’. Dat artikel heeft betrekking op de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs inzake de naleving van de bepalingen van die (hele) wet en haar uitvoeringsbesluiten. De opheffing ervan zou, onder andere, tot gevolg hebben dat die inspecteurs hun bevoegdheden niet meer uitoefenen met betrekking tot de bepalingen inzake de startbaanovereenkomst die niet opgeheven worden, zoals de in hoofdstuk VIII, afdeling 1, onderafdeling 2, van de wet bepaalde voorwaarden waaronder beroep gedaan kan worden op een startbaanovereenkomst. De gemachtigde verklaarde:

“Het is geenszins de bedoeling dat het niet langer mogelijk is om toe te zien op de in deze afdeling vervatte verplichtingen en deze te handhaven. In de ontwerp tekst werd artikel 46, eerste lid ten onrechte ook opgeheven.”

In dat geval moet worden afgezien van de opheffing van artikel 46 van de wet van 24 december 1999. Het komt de Raad van State overigens voor dat dan ook moet worden afgezien van de opheffing van de artikelen 11 en 13 van het koninklijk besluit van 30 maart 2000 ‘tot uitvoering van de artikelen 32, § 2, eerste lid, 33, § 2, derde lid, 34, 39, § 4, tweede lid, en § 5, tweede lid, 42, § 2, 46, eerste lid, 47, § 4, eerste en vierde lid, van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid’ (artikel 124, 2°, van het voorontwerp).

2. Artikel 123, 2°, van het voorontwerp heft de artikelen 49 tot 52 van de wet van 24 december 1999 op. Het betreft echter wijzigingsbepalingen die zijn uitgewerkt zodra ze in werking zijn getreden. Het is bijgevolg zinloos om ze op te heffen.¹⁰⁸

HOOFDSTUK 3 – BEPALINGEN INZAKE ARBEIDSONGESCHIKTHEID

AFDELING 1 – ACTIEF AFWEZIGHEIDSBELID

Artikel 127

Het ontworpen artikel 6, § 1, 20°, van de wet van 8 april 1965 ‘tot instelling van de arbeidsreglementen’ verwijst naar artikel I.4-71/2 van de Codex over het welzijn op het werk, dat de Koning beoogt in te voegen bij een koninklijk besluit ‘tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk wat de re-integratie van arbeidsongeschikte werknemers en de preventie van langdurige afwezigheid betreft’ waarover de Raad van State op 13 mei 2025 advies 77.659/16 heeft gegeven. De nu

¹⁰⁷ De federale versie van dat artikel telt weliswaar slechts één lid.

¹⁰⁸ Zie *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbeveling 128, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

CHAPITRE 2 – OBLIGATION DE PREMIER EMPLOI - MODIFICATION DE LA LOI DU 24 DÉCEMBRE 1999 EN VUE DE LA PROMOTION DE L'EMPLOI

Articles 123 et 124

1. L'article 123, 1°, cinquième tiret, de l'avant-projet abroge l'article 46, alinéa 1^{er}¹⁰⁷, de la loi du 24 décembre 1999 ‘en vue de la promotion de l'emploi’. Cet article porte sur les compétences des inspecteurs sociaux en matière de surveillance relative au respect des dispositions de cette loi (dans son ensemble) et de ses arrêtés d'exécution. Son abrogation impliquerait notamment que ces inspecteurs n'exercent plus leurs compétences en ce qui concerne les dispositions relatives à la convention de premier emploi qui ne sont pas abrogées, comme les conditions fixées au chapitre VIII, section 1re, sous-section 2, de la loi, permettant de recourir à une convention de premier emploi. Le délégué a déclaré:

“Het is geenszins de bedoeling dat het niet langer mogelijk is om toe te zien op de in deze afdeling vervatte verplichtingen en deze te handhaven. In de ontwerp tekst werd artikel 46, eerste lid ten onrechte ook opgeheven”.

Dans ce cas, il y a lieu de renoncer à l'abrogation de l'article 46 de la loi du 24 décembre 1999. Il apparaît d'ailleurs au Conseil d'État qu'il y aura aussi lieu de renoncer à l'abrogation des articles 11 et 13 de l'arrêté royal du 30 mars 2000 ‘d'exécution des articles 32, § 2, alinéa 1er, 33, § 2, alinéa 3, 34, 39, § 4, alinéa 2, et § 5, alinéa 2, 42, § 2, 46, alinéa 1er, 47, § 4, alinéas 1er et 4, de la loi du 24 décembre 1999 en vue de la promotion de l'emploi’ (article 124, 2°, de l'avant-projet).

2. L'article 123, 2°, de l'avant-projet abroge les articles 49 à 52 de la loi du 24 décembre 1999. Il s'agit toutefois de dispositions modificatives qui ont épuisé leurs effets sitôt entrées en vigueur. Il n'est par conséquent pas utile de les abroger¹⁰⁸.

CHAPITRE 3 – DISPOSITIONS RELATIVES À L'INCAPACITÉ DE TRAVAIL

SECTION 1re – POLITIQUE ACTIVE EN MATIÈRE D'ABSENCE

Article 127

L'article 6, § 1er, 20°, en projet, de la loi du 8 avril 1965 ‘instituant les règlements de travail’ fait référence à l'article I.4-71/2 du Code du bien-être au travail, que le Roi vise à insérer par un arrêté royal ‘modifiant le code du bien-être au travail en ce qui concerne la réintégration des travailleurs en incapacité de travail et la prévention des absences de longue durée’ sur lequel le Conseil d'État a donné, le 13 mai 2025, l'avis 77.659/16. La disposition actuellement en projet ne peut par conséquent

¹⁰⁷ La version fédérale de cet article ne contient certes qu'un seul alinéa.

¹⁰⁸ Voir *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandation 128, à consulter sur le site internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be).

ontworpen bepaling kan dan ook enkel zinvol zijn wanneer de Koning de Codex over het welzijn op het werk op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan daadwerkelijk heeft gewijzigd.

AFDELING 2 – GENEESKUNDIG GETUIGSCHRIFT

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

AFDELING 3 – MEDISCHE OVERMACHT

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

AFDELINGEN 4 EN 5 – GEWAARBORGD LOON - HERVALTERMIJN/NEUTRALISATIE

ALGEMENE OPMERKING

1. Ingevolge de wijzigingen aan de artikelen 52, § 2, eerste lid, en 73, § 1, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 'betreffende de arbeidsovereenkomsten' (artikelen 133 en 134 van het voorontwerp) is het door de werkgever gewaarborgd loon bij arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of ongeval in beginsel niet opnieuw verschuldigd wanneer zich een nieuwe arbeidsongeschiktheid voordoet binnen de eerste acht weken die volgen op het einde van de periode van arbeidsongeschiktheid welke aanleiding heeft gegeven tot de uitbetaling van het gewaarborgd loon (en niet langer slechts binnen de eerste veertien dagen).

De wijzigingen aan de artikelen 52, § 5, en 73/1, van de wet van 3 juli 1978 (artikelen 136 en 137 van het voorontwerp) hebben tot gevolg dat bij de uitvoering van een aangepast of ander werk in de zin van artikel 100, § 2, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 'betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen' in beginsel geen loon ten laste van de werkgever verschuldigd zal zijn in geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of ongeval tijdens deze nieuwe periode van arbeidsongeschiktheid (en niet langer slechts tijdens een periode van twintig weken).

Beide wijzigingen hebben tot gevolg dat de werknemer bij hervat sneller zal terugvallen op een arbeidsongeschiktheidsuitkering dan vandaag het geval is.

2. Het recht op gewaarborgd loon vormt een onderdeel van het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, zoals gewaarborgd door artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet.¹⁰⁹ Artikel 23 van de Grondwet bevat een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.

In sociaaleconomische aangelegenheden beschikt de bevoegde wetgever weliswaar over een ruime beoordelingsbevoegdheid om de maatregelen te bepalen die moeten

¹⁰⁹ Adv.RvS 75.496/3 van 18 maart 2024 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2024 'tot wijziging van het Vlaams personeelsstatuut van 13 januari 2006, wat betreft de modernisering van het hr-beleid, ziekteregeling', opmerkingen 5.1-5.2.

avoir de sens que si le Roi a effectivement modifié le Code du bien-être au travail au moment de son entrée en vigueur.

SECTION 2 – CERTIFICAT MÉDICAL

Cette section n'appelle aucune observation.

SECTION 3 – FORCE MAJEURE MÉDICALE

Cette section n'appelle aucune observation.

SECTIONS 4 ET 5 – SALAIRE GARANTI - DÉLAI DE RECHUTE/NEUTRALISATION

OBSERVATION GÉNÉRALE

1. À la suite des modifications apportées aux articles 52, § 2, alinéa 1er, et 73, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 'relative aux contrats de travail' (articles 133 et 134 de l'avant-projet), le salaire garanti par l'employeur en cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie ou d'un accident n'est en principe pas à nouveau dû en cas de nouvelle incapacité de travail dans les huit semaines suivant la fin de la période d'incapacité de travail ayant donné lieu au paiement du salaire garanti (et non plus seulement dans les quatorze premiers jours).

Les modifications apportées aux articles 52, § 5, et 73/1, de la loi du 3 juillet 1978 (articles 136 et 137 de l'avant-projet) ont pour conséquence que pour l'exécution d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi 'relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités' coordonnée le 14 juillet 1994, aucun salaire à charge de l'employeur ne sera en principe dû en cas d'incapacité de travail pour maladie ou pour accident pendant cette nouvelle période d'incapacité de travail (et non plus seulement pendant une période de vingt semaines).

Ces deux modifications ont pour effet que le travailleur devra se contenter d'une indemnité d'incapacité de travail plus rapidement que ce qui est le cas actuellement.

2. Le droit à un salaire garanti fait partie du droit à des conditions de travail et à une rémunération équitables, tel qu'il est garanti par l'article 23, alinéa 3, 1°, de la Constitution¹⁰⁹. L'article 23 de la Constitution contient une obligation de *standstill* qui interdit au législateur compétent de réduire significativement, sans justification raisonnable, le degré de protection offert par la législation applicable.

En matière socio-économique, le législateur compétent dispose certes d'un large pouvoir d'appréciation en vue de déterminer les mesures à prendre pour tendre vers les objectifs

¹⁰⁹ Avis C.E. 75.496/3 du 18 mars 2024 sur un projet devenu l'arrêté du gouvernement flamand du 29 mars 2024 'modifiant le statut du personnel flamand du 13 janvier 2006, en ce qui concerne la modernisation de la politique RH au niveau du régime de maladie', observations 5.1-5.2.

worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken. Die *standstill*-verplichting kan bovendien niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de bij wet bepaalde nadere regels inzake arbeidsvoorwaarden en beloning. Zij verbiedt hun om maatregelen te nemen die, zonder redelijke verantwoording, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van de in artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet gewaarborgde rechten, maar zij ontzegt hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe die rechten op de meest adequate wijze worden gewaarborgd.¹¹⁰

3.1. De voormelde maatregelen betekenen een achteruitgang van het beschermingsniveau inzake het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning. Gevraagd naar de verenigbaarheid met de *standstill*-verplichting van de artikelen 133 en 134 van het voorontwerp antwoordde de gemachtigde:

“Het wetsontwerp verlengt de periode van 14 dagen naar 8 weken. De andere voorwaarden en de initiële ratio legis van de hervulregeling blijven onveranderd. De hervulregeling stimuleert de werkhervatting zonder financieel of administratief risico en dit binnen een duidelijk kader dat zorgt voor rechtszekerheid zowel voor werknemer als werkgever.”

Over de verenigbaarheid met die verplichting van de artikelen 136 en 137 van het voorontwerp deelde de gemachtigde het volgende mee:

“We keren hier terug naar de situatie van toepassing vóór 28 november 2022 (vóór de toepassing van de wet van 30 oktober 2022). Er kan dus verwezen worden naar de oorspronkelijke verantwoording voor de invoering van de (volledige) neutralisatie van het gewaarborgd loon in geval van gedeeltelijke werkhervatting:

‘Artikel 4 voorziet een neutralisatie van het gewaarborgd loon in het kader van de arbeidsovereenkomst voor werklieden. Met het doel om een reeds bestaande administratieve praktijk te bekrachtigen (cf. omzendbrief O.A. nr. 87/239 van 13 juli 1987), de werkgevers die zich inschrijven in re-integratietrajecten niet te ontmoedigen en elke juridisch-medische discussie te vermijden, wordt voorzien dat de werkgever wordt ontheven van de verplichting om het gewaarborgd loon te betalen tijdens de periode van uitvoering van het aangepast of ander werk in geval van ziekte (andere dan een beroepsziekte) of ongeval (andere dan een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk) welke is opgetreden tijdens deze periode.’ (Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake arbeidsrecht in het kader van arbeidsongeschiktheid, memorie van toelichting, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 54.2115/001, 12).”

3.2. Daargelaten de vraag of de voormelde maatregelen moeten worden beschouwd als een *aanzienlijke* achteruitgang van het bestaande beschermingsniveau inzake de door artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet beschermde rechten, doen de stellers van het voorontwerp er goed aan

qu’il s’est fixés. Cette obligation de *standstill* ne peut en outre pas s’entendre comme imposant à chaque législateur, dans le cadre de ses compétences, de ne pas toucher aux modalités en matière de conditions de travail et de rémunération prévues par la loi. Elle leur interdit d’adopter des mesures qui marqueraient, sans justification raisonnable, un recul significatif des droits garantis par l’article 23, alinéa 3, 1°, de la Constitution, mais elle ne les prive pas du pouvoir d’apprécier la manière dont ces droits sont le plus adéquatement assurés¹¹⁰.

3.1. Les mesures précitées marquent un recul du degré de protection concernant le droit à des conditions de travail et à une rémunération équitables. Interrogé quant à la compatibilité des articles 133 et 134 de l’avant-projet avec l’obligation de *standstill*, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het wetsontwerp verlengt de periode van 14 dagen naar 8 weken. De andere voorwaarden en de initiële ratio legis van de hervulregeling blijven onveranderd. De hervulregeling stimuleert de werkhervatting zonder financieel of administratief risico en dit binnen een duidelijk kader dat zorgt voor rechtszekerheid zowel voor werknemer als werkgever”.

Concernant la compatibilité des articles 136 et 137 de l’avant-projet avec cette obligation, le délégué a déclaré ce qui suit:

“We keren hier terug naar de situatie van toepassing vóór 28 november 2022 (vóór de toepassing van de wet van 30 oktober 2022). Er kan dus verwezen worden naar de oorspronkelijke verantwoording voor de invoering van de (volledige) neutralisatie van het gewaarborgd loon in geval van gedeeltelijke werkhervatting:

‘Artikel 4 voorziet een neutralisatie van het gewaarborgd loon in het kader van de arbeidsovereenkomst voor werklieden. Met het doel om een reeds bestaande administratieve praktijk te bekrachtigen (cf. omzendbrief O.A. nr. 87/239 van 13 juli 1987), de werkgevers die zich inschrijven in re-integratietrajecten niet te ontmoedigen en elke juridisch-medische discussie te vermijden, wordt voorzien dat de werkgever wordt ontheven van de verplichting om het gewaarborgd loon te betalen tijdens de periode van uitvoering van het aangepast of ander werk in geval van ziekte (andere dan een beroepsziekte) of ongeval (andere dan een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk) welke is opgetreden tijdens deze periode.’ (Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake arbeidsrecht in het kader van arbeidsongeschiktheid, memorie van toelichting, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 54.2115/001, 12).”

3.2. Abstraction faite de la question de savoir si les mesures précitées doivent être considérées comme un recul *significatif* du degré de protection existant en ce qui concerne les droits protégés par l’article 23, alinéa 3, 1°, de la Constitution, les auteurs de l’avant-projet seraient bien avisés de développer

¹¹⁰ Zie inzake deze rechten bijvoorbeeld GwH 19 oktober 2023, nr. 132/2023, B.16.1-B.16.4.

¹¹⁰ Concernant ces droits, voir par exemple C.C., 19 octobre 2023, n° 132/2023, B.16.1-B.16.4.

de redelijke verantwoording die ze bieden ruimer te stofferen in de memorie van toelichting.

Wat de artikelen 133 en 134 betreft, ziet de Raad van State op het eerste gezicht immers niet in hoe die maatregel “zonder financieel risico” zou zijn voor de betrokkene. Een arbeidsongeschikte werknemer die opnieuw aan de slag gaat, lijkt wel degelijk een financieel risico te lopen, dat zich met name zou voltrekken bij een herval na de eerste veertien dagen, maar binnen de eerste acht weken, van de werkhervatting.

Wat de artikelen 136 en 137 betreft, is het voorts inherent aan de *standstill*-verplichting dat de redelijke verantwoording die gegeven moet kunnen worden niet de motieven dient te betreffen die aan de basis liggen van de regeling waarnaar wordt teruggekeerd, maar, indien sprake is van een aanzienlijke achteruitgang, veeleer de motieven die de achteruitgang als zodanig rechtvaardigen. De verantwoording moet dan ook op die manier worden vormgegeven.

HOOFDSTUK 4 – WIJZIGING VAN HET SOCIAAL STRAFWETBOEK

Artikel 139

1. Het ontworpen artikel 127/1 van het Sociaal Strafwetboek voorziet in de strafbaarstelling van de werkgever die meer dan twintig werknemers tewerkstelt, zijn aangestelde of zijn lasthebber, en die, in overtreding van de wet van 4 augustus 1996 ‘betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk’ en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten voor de arbeidsongeschikte werknemer die arbeidspotentieel heeft, binnen zes maanden vanaf het begin van de arbeidsongeschiktheid van deze werknemer.

Het betreft een strafbaarstelling, voor een bepaalde groep, van de verplichting opgenomen in artikel I.4-73, § 1/1, van de Codex over het welzijn op het werk, dat de Koning beoogt in te voegen bij het te nemen koninklijk besluit waarover de Raad van State advies 77.659/16 heeft gegeven. De nu ontworpen bepaling kan dan ook enkel zinvol zijn wanneer de Koning de codex op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan daadwerkelijk heeft gewijzigd.

2. Er moet worden gewaakt over de afstemming tussen de strafbaarstelling in de ontworpen bepaling en de strafbaarstelling die het bestaande artikel 127, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek bevat. Die bepaling voorziet immers in een sanctie van niveau 3 voor alle inbreuken begaan door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan.¹¹¹ Daarover om toelichting gevraagd, antwoordde de gemachtigde:

“Het gaat hier om een specifieke sanctie, terwijl de sanctie in artikel 127, eerste lid, 1° een ‘algemene’ sanctie is die van

¹¹¹ De strafbaarstellingen in artikel 127 gelden “onverminderd” de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133, waartoe het ontworpen artikel 127/1 niet behoort.

plus amplement dans l'exposé des motifs la justification raisonnable qu'ils fournissent.

Concernant les articles 133 et 134, le Conseil d'État n'aperçoit effectivement pas de prime abord comment cette mesure pourrait être “sans risque financier” pour la personne concernée. Un travailleur en incapacité de travail qui reprend le travail semble bel et bien courir un risque financier qui se concrétiserait, notamment, en cas de rechute après les quatorze premiers jours, mais dans les huit premières semaines de la reprise du travail.

En ce qui concerne les articles 136 et 137, il est par ailleurs inhérent à l'obligation de *standstill* que la justification raisonnable qui doit pouvoir être apportée ne doit pas porter sur les motifs qui sous-tendent le dispositif auquel on revient, mais bien plutôt, s'il est question d'un recul significatif, sur les motifs qui justifient le recul en tant que tel. La justification doit dès lors être présentée de cette manière.

CHAPITRE 4 – MODIFICATION DU CODE PÉNAL SOCIAL

Article 139

1. L'article 127/1, en projet, du Code pénal social prévoit l'incrimination de l'employeur qui occupe plus de vingt travailleurs, de son préposé ou de son mandataire, et qui, en violation de la loi du 4 août 1996 ‘relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail’ et de ses arrêtés d'exécution, n'a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration pour le travailleur en incapacité de travail qui a un potentiel de travail, dans les six mois à partir du début de l'incapacité de travail de ce travailleur.

Il s'agit d'une incrimination, pour un groupe déterminé, du manquement à l'obligation inscrite à l'article I.4-73, § 1er/1, du Code du bien-être au travail, que le Roi entend insérer par l'arrêté royal envisagé sur lequel le Conseil d'État a donné l'avis 77.659/16. La disposition actuellement en projet ne peut par conséquent avoir de sens que si le Roi a effectivement modifié le Code au moment de son entrée en vigueur.

2. Il convient de veiller à l'harmonisation entre l'incrimination prévue par la disposition en projet et l'incrimination prévue par l'article 127, alinéa 1er, 1°, existant, du Code pénal social. Cette disposition prévoit en effet une sanction de niveau 3 pour toute infraction commise par l'employeur, son préposé ou son mandataire aux dispositions de la loi du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution¹¹¹. Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

“Het gaat hier om een specifieke sanctie, terwijl de sanctie in artikel 127, eerste lid, 1° een ‘algemene’ sanctie is die van

¹¹¹ Les incriminations prévues par l'article 127 s'appliquent “sans préjudice” des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133, dont ne fait pas partie l'article 127/1 en projet.

toepassing is wanneer er geen specifieke sanctie in het sociaal strafwetboek werd voorzien.”

De tekst van artikel 127 van het Sociaal Strafwetboek lijkt er niettemin toe te leiden dat het gedrag dat de nieuwe strafbaarstelling in artikel 127/1 beoogt, onder het toepassingsgebied van beide artikelen zou vallen. Teneinde rechtsonzekerheid te vermijden,¹¹² wordt de tekst van het voorontwerp het best verduidelijkt. Minstens moet in de memorie van toelichting worden uiteengezet hoe de nieuwe strafbepaling past in de systematiek van de bestaande sanctieregeling.

3.1. Onder voorbehoud van wat werd uiteengezet in opmerking 2 volgt uit de tekst van het ontworpen artikel 127/1, van het Sociaal Strafwetboek dat enkel in een straf wordt voorzien voor de werkgever die meer dan twintig werknemers tewerkstelt. Die werkgevers worden dus anders behandeld dan werkgevers die ten hoogste twintig werknemers tewerkstellen.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

Gevraagd naar een verantwoording voor dit verschil in behandeling, antwoordde de gemachtigde:

“Le chiffre de vingt travailleurs réfère au seuil en vertu duquel l'employeur peut remplir lui-même la fonction de conseiller en prévention, et qu'il ne doit par conséquent pas créer un service de prévention et de protection au travail, conformément à l'article 33 de la loi bien-être.

De Welzijnswet voorziet dat specifieke maatregelen kunnen worden voorzien om rekening te houden met de specifieke situatie van kleine ondernemingen (art. 4): voor werkgevers met minder dan 20 werknemers is het vaak quasi onmogelijk om ander of aangepast werk te voorzien, en is het doorlopen van een formeel re-integratietraject een kostelijke zaak die vaak weinig kans maakt op een succes. In dergelijke kleine ondernemingen gebeuren de contacten tussen werkgever en werknemer meestal op een meer informele wijze, en volstaat dan ook meestal de mogelijkheid om enkel op het informele traject in te zetten, maar als de werknemer daar niet op in wil gaan, moeten zij desnoods wel de mogelijkheid hebben om een formeel re-integratietraject op te starten, tenminste als er arbeidspotentieel lijkt te bestaan bij de werknemer (en dus zonder dat hiervoor de toestemming van de werknemer vereist is).”

Die uitleg doet er niet aan af dat de voormelde verplichting inzake de vraag tot het opstarten van een re-integratietraject zonder onderscheid van toepassing zal zijn op alle

¹¹² Zie ook opmerking 3.

toepassing is wanneer er geen specifieke sanctie in het sociaal strafwetboek werd voorzien”.

Le texte de l'article 127 du Code pénal social semble néanmoins impliquer que le comportement visé par la nouvelle incrimination inscrite à l'article 127/1 relève du champ d'application des deux articles. Il serait préférable de préciser le texte de l'avant-projet afin de prévenir toute insécurité juridique¹¹². Il y a lieu, à tout le moins, de préciser dans l'exposé des motifs comment la nouvelle disposition pénale s'inscrit dans l'économie du régime de sanction existant.

3.1. Sous réserve de ce qui a été exposé dans l'observation 2, il ressort du texte de l'article 127/1, en projet, du Code pénal social que seule une sanction est prévue pour les employeurs qui occupent plus de vingt travailleurs. Ces employeurs sont ainsi traités différemment de ceux qui occupent au maximum vingt travailleurs.

Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement n'est compatible avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination que si cette différence repose sur un critère objectif et est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité et de non-discrimination est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

Invité à justifier cette différence de traitement, le délégué a répondu ce qui suit:

“Le chiffre de vingt travailleurs réfère au seuil en vertu duquel l'employeur peut remplir lui-même la fonction de conseiller en prévention, et qu'il ne doit par conséquent pas créer un service de prévention et de protection au travail, conformément à l'article 33 de la loi bien-être.

De Welzijnswet voorziet dat specifieke maatregelen kunnen worden voorzien om rekening te houden met de specifieke situatie van kleine ondernemingen (art. 4): voor werkgevers met minder dan 20 werknemers is het vaak quasi onmogelijk om ander of aangepast werk te voorzien, en is het doorlopen van een formeel re-integratietraject een kostelijke zaak die vaak weinig kans maakt op een succes. In dergelijke kleine ondernemingen gebeuren de contacten tussen werkgever en werknemer meestal op een meer informele wijze, en volstaat dan ook meestal de mogelijkheid om enkel op het informele traject in te zetten, maar als de werknemer daar niet op in wil gaan, moeten zij desnoods wel de mogelijkheid hebben om een formeel re-integratietraject op te starten, tenminste als er arbeidspotentieel lijkt te bestaan bij de werknemer (en dus zonder dat hiervoor de toestemming van de werknemer vereist is).”

Ces explications n'enlèvent rien au fait que l'obligation précitée concernant la demande de démarrer un trajet de réintégration sera d'application à tous les employeurs sans

¹¹² Voir aussi l'observation 3.

werkgevers,¹¹³⁻¹¹⁴ zodat moeilijk valt in te zien waarom in het ene geval in strafrechtelijke handhaving wordt voorzien en in het andere niet. Weliswaar is het in het algemeen zo dat in de ondernemingen met minder dan twintig werknemers de werkgever zelf de functie van preventieadviseur mag vervullen,¹¹⁵ maar dat ontslaat hem niet van de verplichting om in voorkomend geval aanvullend een beroep doen op een erkende externe dienst voor preventie en bescherming op het werk ter uitvoering van de opdrachten in het kader van de wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan.¹¹⁶

Het verdient derhalve aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met een meer sluitende verantwoording van het voormelde verschil in behandeling. Als niet in een redelijke verantwoording kan worden voorzien, moet van dat verschil worden afgezien.

3.2. Onder voorbehoud van het voorgaande, moet de afbakening van de groep van werkgevers met minder dan twintig werknemers in het licht van het legaliteitsbeginsel in strafzaken in elk geval voldoende rechtszeker gebeuren.

De gemachtigde bevestigde dat het de bedoeling is dat te doen volgens de regels in artikel II.1-2, § 2, van de Codex over het welzijn op het werk, en dat dit in de memorie van toelichting verduidelijkt kan worden. Aangezien artikel II.1-2 slechts van toepassing is op de bepalingen van titel 1 van boek II van de codex, moet dit niettemin in de tekst van het voorontwerp zelf worden verduidelijkt, bijvoorbeeld met een verwijzing naar het voormelde artikel 33, § 1, tweede lid, van de wet van 4 augustus 1996. Indien het de bedoeling is om coherentie na te streven met die bepaling, moeten de woorden “meer dan twintig werknemers” overigens worden vervangen door de woorden “twintig werknemers of meer”.

¹¹³ Het in te voegen artikel I.4-73, § 1/1, van de Codex over het welzijn op het werk luidt als volgt: “De werkgever vraagt aan de preventieadviseur-arbeidsarts en zijn verpleegkundig personeel om een inschatting te maken van het arbeidspotentieel van een werknemer die sinds minstens 8 weken arbeidsongeschikt is op basis van de beschikbare informatie, inzonderheid de informatie van de behandelend arts en van de adviserend arts. Als uit deze inschatting blijkt dat de werknemer arbeidspotentieel heeft, vraagt de werkgever aan de preventieadviseur-arbeidsarts om een re-integratietraject op te starten, en dit uiterlijk zes maanden na de aanvang van de arbeidsongeschiktheid van de werknemer.”

¹¹⁴ Naar luid van artikel I.1-2 van de Codex over het welzijn op het werk is de codex, onverminderd de bijzondere bepalingen die een specifiek toepassingsgebied vaststellen, van toepassing op de werkgevers en de werknemers en op de daarmee gelijkgestelde personen bedoeld in artikel 2, § 1, van de wet van 4 augustus 1996. Het eerste lid van die laatste bepaling bepaalt dat de wet in beginsel van toepassing is op “de werkgevers en de werknemers”.

¹¹⁵ Artikel 33, § 1, tweede lid, van de wet van 4 augustus 1996.

¹¹⁶ Artikel 33, § 2, van de wet van 4 augustus 1996.

distinction¹¹³⁻¹¹⁴, de sorte qu'on aperçoit difficilement pourquoi une application pénale est prévue dans un cas et pas dans l'autre. Certes, l'employeur peut en règle générale remplir lui-même la fonction de conseiller en prévention dans les entreprises de moins de vingt travailleurs¹¹⁵, mais cela ne le dispense pas de l'obligation de faire appel, en complément, à un service externe agréé de prévention et de protection au travail le cas échéant, en exécution des missions prévues dans le cadre de la loi du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution¹¹⁶.

Il est dès lors recommandé de compléter l'exposé des motifs par une justification plus pertinente concernant la différence de traitement précitée. Il faudra renoncer à cette différence s'il ne peut y être apporté une justification raisonnable.

3.2. Sous réserve de ce qui précède, la délimitation du groupe d'employeurs occupant moins de vingt travailleurs doit en tout état de cause offrir une sécurité juridique suffisante au regard du principe de légalité en matière pénale.

Le délégué a confirmé que l'intention est de le faire conformément aux règles de l'article II.1-2, § 2, du Code du bien-être au travail, et que ce point peut être précisé dans l'exposé des motifs. Dès lors que l'article II.1-2 ne s'applique qu'aux dispositions du titre 1er du livre II du Code, il convient néanmoins de le préciser dans le texte même de l'avant-projet, par exemple au moyen d'une référence à l'article 33, § 1er, alinéa 2, précité, de la loi du 4 août 1996. Si l'intention est de viser la cohérence avec cette disposition, on remplacera par ailleurs les mots “plus de vingt travailleurs” par les mots “vingt travailleurs ou plus”.

¹¹³ L'article I.4-73, § 1er/1, à insérer, du Code du bien-être au travail s'énonce comme suit: “L'employeur demande au conseiller en prévention-médecin du travail et son personnel infirmier de procéder à une estimation du potentiel de travail d'un travailleur qui est en incapacité de travail depuis au moins 8 semaines, sur la base des informations disponibles, notamment celles du médecin traitant et du médecin conseil.

Si cette estimation montre que le travailleur a un potentiel de travail, l'employeur demande au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration, et cela au plus tard six mois après le début de l'incapacité de travail du travailleur”.

¹¹⁴ Aux termes de l'article I.1-2 du Code du bien-être au travail, sans préjudice des dispositions particulières qui fixent un champ d'application spécifique, le Code du bien-être au travail est d'application aux employeurs et aux travailleurs ainsi qu'aux personnes qui y sont assimilées, visées à l'article 2, § 1er, de la loi du 4 août 1996. L'alinéa 1er de cette dernière disposition prévoit que la loi est en principe applicable “aux employeurs et aux travailleurs”.

¹¹⁵ Article 33, § 1er, alinéa 2, de la loi du 4 août 1996.

¹¹⁶ Article 33, § 2, de la loi du 4 août 1996.

TITEL 6 – PENSIOENENSTREKKING

Titel 6 van het voorontwerp bevat verschillende maatregelen inzake pensioenen.

Hoofdstuk 1 (artikelen 141 tot 143) voorziet in een aanvullende solidariteitsbijdrage van 2 % op het aanvullend pensioenkapitaal, toepasselijk op het deel van het kapitaal boven het (geïndexeerde) bedrag van 150.000 euro. Het hoofdstuk stelt het toepassingsgebied van die heffing vast en voorziet in de mogelijkheid tot terugbetaling van die bijdrage wanneer het maandelijkse brutobedrag van de wettelijke en aanvullende pensioenen van de begunstigde in totaal niet hoger ligt dan een bepaald (geïndexeerd) bedrag.

Hoofdstuk 2 (artikelen 144 tot 156) schaft met ingang van 31 december 2025 de pensioenbonussen af zoals die in de pensioenregelingen van werknemers en ambtenaren zijn bepaald, hetzij met toepassing van de wet van 25 april 2024 'houdende de hervorming van de pensioenen' hetzij op basis van de wet van 23 december 2005 'betreffende het generatiepact' en van de programmawet van 28 juni 2013. Het handhaaft evenwel de rechten op een pensioenbonus die tot op die datum verworven zijn.

Hoofdstuk 3 heeft betrekking op de responsabiliseringsfacturen van de lokale besturen.

In afdeling 1 (artikel 157) wordt het gewijzigde bedrag van de vermindering van de responsabiliseringsbijdrage, zoals vastgesteld in het voorontwerp van programmawet waarover de afdeling Wetgeving op 11 mei 2025 advies 77.696/2-3-16-VR gegeven heeft, toepasselijk gemaakt tot 2028.

Afdeling 2 (artikel 158) voorziet vanaf 1 januari 2026 in een verlichting van de responsabiliseringsfactuur voor werkgevers waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in een gemeente die op 1 januari van het voorafgaande kalenderjaar minstens 100.000 inwoners telt. Het bedrag van die verlichting wordt door de Koning bepaald en evenredig verdeeld onder de betrokken werknemers.

Afdeling 3 (artikel 159) wijzigt artikel 71 van de wet van 18 maart 2016 'tot wijziging van de benaming van de Rijksdienst voor Pensioenen in Federale Pensioendienst, tot integratie van de bevoegdheden en het personeel van de Pensioendienst voor de Overheidssector, van een deel van de bevoegdheden en van het personeel van de Directie-generaal Oorlogsslachtoffers, van de opdrachten "Pensioenen" van de lokale en provinciale sectoren van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels en van HR Rail en tot overname van de gemeenschappelijke sociale dienst van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels', zodat de dotatie van de federale overheid tot compensatie van het gedeelte van de toegekende verminderingen op de responsabiliseringsbijdragen dat niet gedekt wordt door de verhogingen van de responsabiliseringsbijdragen, ook wordt toegekend tot financiering van het saldo van de kortingen voor de jaren 2025 tot en met 2028. Die

TITRE 6 – PENSIONSPORTÉE

Le titre 6 de l'avant-projet comporte différentes mesures en matière de pension.

Le chapitre 1er (articles 141 à 143) prévoit une cotisation de solidarité supplémentaire de 2 % sur les capitaux de pension complémentaire, applicable à la partie du capital qui dépasse le montant de 150.000 euros (indexé). Il détermine le champ d'application de ce prélèvement ainsi que la possibilité de remboursement de cette cotisation lorsque le montant total mensuel brut de l'ensemble des pensions légales et complémentaires du bénéficiaire ne dépasse pas un certain montant (indexé).

Le chapitre 2 (articles 144 à 156) supprime au 31 décembre 2025 les bonus de pension tels qu'ils sont prévus dans les régimes de pension des travailleurs salariés et des fonctionnaires, que ce soit par application de la loi du 25 avril 2024 'portant la réforme des pensions' ou sur la base de la loi du 23 décembre 2005 'relative au pacte de solidarité entre les générations' et de la loi-programme du 28 juin 2013. Il préserve toutefois les droits à un bonus de pension constitués jusqu'à cette date.

Le chapitre 3 est relatif aux factures de responsabilisation des administrations locales.

La section 1re (article 157) rend applicable jusqu'à l'année 2028 la modification du montant de la réduction de la cotisation de responsabilisation, telle que prévue dans l'avant-projet de loi-programme à propos duquel la section de législation a donné, le 11 mai 2025, l'avis 77.696/2-3-16-VR.

La section 2 (article 158) prévoit, à partir du 1er janvier 2026, un allègement de la facture de responsabilisation pour les employeurs dont le siège social est situé dans une commune dont la population est d'au moins 100.000 habitants au 1er janvier de l'année civile précédente. Le montant de cet allègement est déterminé par le Roi et réparti proportionnellement entre les employeurs concernés.

La section 3 (article 159) modifie l'article 71 de la loi du 18 mars 2016 'portant modification de la dénomination de l'Office national des pensions en Service fédéral des Pensions, portant intégration des attributions et du personnel du Service des Pensions du Secteur Public, d'une partie des attributions et du personnel de la Direction générale Victimes de la Guerre, des missions "pensions" des secteurs locaux et provinciaux de l'Office des régimes particuliers de sécurité sociale et de HR Rail et portant reprise du Service social collectif de l'Office des régimes particuliers de sécurité sociale' de manière à prévoir que la dotation de l'autorité fédérale destinée à compenser la partie des réductions allouées des cotisations de responsabilisation non couverte par les augmentations des cotisations de responsabilisation, est affectée également pour le financement du solde des réductions pour les années 2025 à 2028. Elle y ajoute une disposition dont il découle que l'allègement

afdeling voegt ook een bepaling in waaruit voortvloeit dat de verlichting van de responsabiliseringsfacturen gecompenseerd zal worden door een nieuwe dotatie van de federale overheid.

In afdeling 4 (artikel 160) wordt de inwerkingtreding van de bepalingen van hoofdstuk 3 vastgesteld.

In hoofdstuk 4 (artikelen 161 tot 164) wordt, middels een wijziging van verschillende wetteksten, de bijdragevoet van de bijzondere bijdrage voor de aanvullende pensioenen verhoogd tot 12,50 %. Er wordt bepaald dat het hoofdstuk in werking treedt op 1 juli 2025 en van toepassing is vanaf het bijdragejaar 2026.

Hoofdstuk 5 (artikelen 165 en 166) strekt tot afschaffing, met ingang van 1 januari 2026, van de pensioenbonus zoals die is voorzien in de pensioenregeling van de zelfstandigen.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

HOOFDSTUK 1 – SOLIDARITEITSBIJDRAGE

Artikel 141

1. Luidens het ontworpen artikel 68, § 5/1, van de wet van 30 maart 1994 'houdende sociale bepalingen' zal de aanvullende solidariteitsbijdrage van 2 % op het aanvullend pensioenkapitaal alleen verschuldigd zijn door Belgische of buitenlandse uitbetalingsinstellingen die een "Belgisch aanvullend pensioen" uitbetalen.

Krachtens artikel 68, § 3, van de wet van 30 maart 1994 moet de huidige solidariteitsbijdrage ook betaald worden op zowel de wettelijke als de aanvullende pensioenen die ten laste zijn van een buitenlands pensioenstelsel en/of van een pensioenstelsel van een internationale instelling, wanneer de begunstigde bepaalde voorwaarden vervult.

De grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie sluiten niet uit dat tussen bepaalde categorieën van personen een verschil in behandeling wordt ingevoerd, voor zover het criterium van onderscheid objectief en redelijk kan worden verantwoord. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betreffende norm; wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel, is het gelijkheidsbeginsel geschonden.

In verband met de ontworpen aanvullende bijdrage geeft de steller van het voorontwerp geen redenen waarom begunstigden van een aanvullend pensioen verschillend worden behandeld naargelang het gaat om een Belgisch aanvullend pensioen dan wel om een aanvullend pensioen ten laste van een buitenlands pensioenstelsel of van een pensioenstelsel van een internationale instelling. Hij legt evenmin uit waarom de ontworpen aanvullende bijdrage een ander toepassingsgebied heeft dan de huidige bijdrage, die namelijk ook geldt voor wettelijke pensioenen.

des factures de responsabilisation sera compensé par une nouvelle dotation de l'autorité fédérale.

La section 4 (article 160) fixe l'entrée en vigueur des dispositions du chapitre 3.

Le chapitre 4 (articles 161 à 164) prévoit, par la modification de différents textes de loi, une augmentation du taux de la cotisation spéciale pour les pensions complémentaires, la fixant à un taux de cotisation de 12,50 %. Il prévoit son entrée en vigueur le 1er juillet 2025 et son application dès l'année de cotisation 2026.

Le chapitre 5 (articles 165 et 166) vise à supprimer, à partir du 1er janvier 2026, le bonus de pension tel qu'il est prévu dans le régime de pension des travailleurs indépendants.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

CHAPITRE 1ER – COTISATION DE SOLIDARITÉ

Article 141

1. Selon l'article 68, § 5/1, en projet de la loi du 30 mars 1994 'portant des dispositions sociales', la cotisation de solidarité supplémentaire de 2 % sur les capitaux de pension complémentaire ne sera due que par les organismes débiteurs, belges ou étrangers, d'une "pension complémentaire belge".

En vertu de l'article 68, § 3, de la loi du 30 mars 1994, la cotisation de solidarité actuelle est également due sur les pensions tant légales que complémentaires à charge d'un régime étranger de pension et/ou d'un régime de pension d'une institution internationale lorsque l'intéressé remplit certaines conditions.

Les règles constitutionnelles d'égalité et de non-discrimination n'excluent pas qu'une différence de traitement soit établie entre certaines catégories de personnes, pour autant que le critère de différenciation soit susceptible de justification objective et raisonnable. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la norme en cause; le principe d'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

L'auteur de l'avant-projet ne mentionne pas les raisons de la différence de traitement instaurée entre les bénéficiaires d'une pension complémentaire selon qu'il s'agit de pensions complémentaires belges ou de pensions complémentaires à charge d'un régime étranger ou d'une institution internationale, quant à la cotisation supplémentaire en projet. Il n'expose pas davantage les raisons pour lesquelles le champ d'application de la cotisation supplémentaire en projet diffère de celui de la cotisation actuelle, laquelle s'applique en effet également aux pensions légales.

De steller van het voorontwerp hoort een objectieve en redelijke verantwoording te geven voor de verschillen in behandelingswijzen die hij invoert.

2. In de inleidende zin van artikel 141 van het voorontwerp dient men te schrijven: "In artikel 68 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, (...)".

3. De machtigingen die het ontworpen artikel 68, § 5/1, vierde en zesde lid, van de wet van 30 maart 1994 aan de Koning verleent, blijken elkaar te overlappen aangezien ze allebei slaan op het vaststellen van de nadere regels voor de inning en de invordering van de solidariteitsbijdrage bedoeld in het eerste lid. Op een vraag daarover heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"Les deux délégations sont complémentaires. L'alinéa 4 prévoit principalement la compétence pour le Service de percevoir et de recouvrir la cotisation suivant les modalités déterminées par le Roi conformément à l'alinéa 6."

Rekening houdend met die uitleg zijn beide machtigingen toelaatbaar.

4. Gelet op het feit dat artikel 68, § 1, c, van de wet van 30 maart 1994 reeds bepaalt wat moet worden verstaan onder "aanvullend pensioen", is aan de gemachtigde een vraag gesteld over het ontworpen artikel 68, § 5/1, vijfde lid, 2°, van dezelfde wet, waarbij de Koning ertoe gemachtigd wordt te bepalen "wat dient te worden verstaan onder het geheel van de bedragen van de aanvullende pensioenen van een begunstigde, in de zin van het eerste lid". De gemachtigde heeft de volgende verduidelijking gegeven:

"Het huidige artikel 68, § 1, c), geeft een algemene definitie voor het begrip 'aanvullend pensioen'. De machtiging aan de koning in ontwerp heeft tot doel om 'het geheel van de bedragen van de aanvullende pensioenen van een begunstigde' te doen bepalen. De koning zal dienen te bepalen met welk waarde op welk tijdstip rekening wordt gehouden. Hij zal eveneens dienen te bepalen hoe de totale waarde wordt berekend indien verschillende aanvullende pensioenen door eenzelfde persoon worden opgebouwd en deze niet allemaal gelijktijdig (indien het pensioenreglement dit toestaat, dan kan het aanvullend pensioen, ten vroegste vanaf de vroegst mogelijke pensioendatum van het eerste pijlerpensioen, vóór de effectieve opname van dit eerste pijlerpensioen, worden uitbetaald) of niet allemaal in dezelfde vorm (kapitaal of maandelijks rente) worden uitbetaald.

De reglementering vervat in het huidige artikel 68 dateert van de jaren 90 van de vorige eeuw. De regering is er zich van bewust dat de huidige standaarden wat rechtszekerheid betreft, hoger liggen dan toen. Om te voldoen aan deze hogere standaarden, is ervoor gekozen om de modaliteiten van de nieuwe tweede schijf expliciet te laten vastleggen in een koninklijk besluit dat overlegd is in de Ministerraad."

Er wordt akte genomen van die uitleg.

Il appartient à l'auteur de l'avant-projet de justifier objectivement et raisonnablement les différences de traitement ainsi instaurées.

2. Dans la phrase liminaire de l'article 141 de l'avant-projet, il y a lieu d'écrire "Dans l'article 68 de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, (...)".

3. Les habilitations au Roi, envisagées à l'article 68, § 5/1, alinéas 4 et 6, en projet de la loi du 30 mars 1994 apparaissent faire double-emploi, dès lors qu'elles délèguent chacune au Roi la détermination des modalités de perception et de recouvrement de la cotisation de solidarité prévue à l'alinéa 1er. Interrogée à ce propos, la déléguée a indiqué ce qui suit:

"Les deux délégations sont complémentaires. L'alinéa 4 prévoit principalement la compétence pour le Service de percevoir et de recouvrir la cotisation suivant les modalités déterminées par le Roi conformément à l'alinéa 6".

Compte tenu de cette explication, ces deux habilitations peuvent être admises.

4. Interrogée à propos de l'article 68, § 5/1, alinéa 5, 2°, en projet de la loi du 30 mars 1994, lequel habilite le Roi à déterminer "ce qu'il y a lieu d'entendre par l'ensemble des montants des pensions complémentaires d'un bénéficiaire, au sens de l'alinéa 1er", alors que l'article 68, § 1er, c, de la même loi détermine déjà ce qu'il y a lieu d'entendre par "pension complémentaire", la déléguée a précisé ce qui suit:

"Het huidige artikel 68, § 1, c), geeft een algemene definitie voor het begrip 'aanvullend pensioen'. De machtiging aan de koning in ontwerp heeft tot doel om 'het geheel van de bedragen van de aanvullende pensioenen van een begunstigde' te doen bepalen. De koning zal dienen te bepalen met welk waarde op welk tijdstip rekening wordt gehouden. Hij zal eveneens dienen te bepalen hoe de totale waarde wordt berekend indien verschillende aanvullende pensioenen door eenzelfde persoon worden opgebouwd en deze niet allemaal gelijktijdig (indien het pensioenreglement dit toestaat, dan kan het aanvullend pensioen, ten vroegste vanaf de vroegst mogelijke pensioendatum van het eerste pijlerpensioen, vóór de effectieve opname van dit eerste pijlerpensioen, worden uitbetaald) of niet allemaal in dezelfde vorm (kapitaal of maandelijks rente) worden uitbetaald.

De reglementering vervat in het huidige artikel 68 dateert van de jaren 90 van de vorige eeuw. De regering is er zich van bewust dat de huidige standaarden wat rechtszekerheid betreft, hoger liggen dan toen. Om te voldoen aan deze hogere standaarden, is ervoor gekozen om de modaliteiten van de nieuwe tweede schijf expliciet te laten vastleggen in een koninklijk besluit dat overlegd is in de Ministerraad."

Il est pris acte de ces précisions.

5. Luidens het ontworpen artikel 68, § 5/1, vijfde lid, 4°, van de wet van 30 maart 1994 kan de Koning een onderscheid maken tussen enerzijds het geval waarin de betaling van het aanvullende pensioen plaatsvindt vóór die van het wettelijke pensioen, en anderzijds het geval waarin het wettelijke en het aanvullende pensioen gelijktijdig worden betaald. Op de vraag welk effect het moment van betaling van het aanvullende pensioen kan hebben, en bijgevolg wat de draagwijdte is van die machtiging, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

“Het verschil in behandeling tussen deze twee situaties is gebaseerd op de achterliggende data-uitwisselingen. Voorafgaand moet men weten de aanvraag tot wettelijke pensionering de betaling van het aanvullende pensioen op gang brengt. Dat betekent dat indien er zich een wettelijke pensionering aandient, de Dienst daar op voorhand van op de hoogte is en dat deze dan Sigedis kan inlichten, waarna Sigedis de nodige berekeningen kan doen en de pensioeninstelling kan informeren over het al dan niet in te houden bedrag vooraleer zij het aanvullend pensioen uitbetalen. Indien een opname van het aanvullend pensioen echter gebeurt zonder wettelijke pensionering – en dat kan indien de betrokkene de P-datum (vroegst mogelijke wettelijke pensioendatum) bereikt – dan is de Dienst, noch Sigedis daar van op de hoogte en kan er dus geen automatische voorafgaande berekening plaatsvinden. Er kan in dat geval pas een in te houden bedrag berekend worden nadat er al is uitbetaald.”

De machtiging moet geherformuleerd worden zodat haar draagwijdte beter wordt afgebakend, overeenkomstig het nagestreefde doel. Ter wille van de duidelijkheid is ook een herformulering geboden van de machtiging, vervat in paragraaf 5/1, vijfde lid, 3°, krachtens welke de Koning “een onderscheid [kan] maken tussen pensioenen in kapitaal en pensioenen in rente”.

Artikel 142

1. In de Franse tekst van het ontworpen artikel 68, § 5/2, eerste lid, van de wet van 30 maart 1994 moet het woord “sont” weggelaten worden.

2. Dezelfde bepaling voorziet ook in een gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de heffing. De gemachtigde is gevraagd in welke gevallen een gedeeltelijke terugbetaling wordt uitgevoerd wanneer het vastgestelde maandelijks bedrag niet bereikt wordt, en hoe die gedeeltelijke terugbetaling te verantwoorden valt als het minimumbedrag zoals bedoeld in artikel 68, § 5/2, eerste lid, niet bereikt wordt. De gemachtigde heeft het volgende geantwoord:

“Het bedrag zal inderdaad volledig terugbetaald moeten worden. Het voorontwerp zal in die zin worden aangepast.”

De ontworpen bepaling moet aangepast worden rekening houdend met dat antwoord.

5. L'article 68, § 5/1, alinéa 5, 4°, en projet de la loi du 30 mars 1994 permet au Roi de distinguer l'hypothèse où le paiement de la pension complémentaire a lieu avant celui de la pension légale et celle où le paiement des pensions légale et complémentaire est concomitant. Interrogée à propos de l'incidence que peut avoir le moment du paiement de la pension complémentaire et, partant, sur la portée de cette habilitation, la déléguée a indiqué ce qui suit:

“Het verschil in behandeling tussen deze twee situaties is gebaseerd op de achterliggende data-uitwisselingen. Voorafgaand moet men weten de aanvraag tot wettelijke pensionering de betaling van het aanvullende pensioen op gang brengt. Dat betekent dat indien er zich een wettelijke pensionering aandient, de Dienst daar op voorhand van op de hoogte is en dat deze dan Sigedis kan inlichten, waarna Sigedis de nodige berekeningen kan doen en de pensioeninstelling kan informeren over het al dan niet in te houden bedrag vooraleer zij het aanvullend pensioen uitbetalen. Indien een opname van het aanvullend pensioen echter gebeurt zonder wettelijke pensionering – en dat kan indien de betrokkene de P-datum (vroegst mogelijke wettelijke pensioendatum) bereikt – dan is de Dienst, noch Sigedis daar van op de hoogte en kan er dus geen automatische voorafgaande berekening plaatsvinden. Er kan in dat geval pas een in te houden bedrag berekend worden nadat er al is uitbetaald”.

L'habilitation sera reformulée pour mieux en circonscrire la portée, conformément à l'intention poursuivie. Une reformulation à des fins de clarification se recommande également en ce qui concerne l'habilitation figurant au paragraphe 5/1, alinéa 5, 3°, en vertu de laquelle le Roi “peut opérer une distinction entre pension en capital et pensions en rente”.

Article 142

1. Dans la version française de l'article 68, § 5/2, alinéa 1er, en projet de la loi du 30 mars 1994, le mot “sont” sera omis.

2. La même disposition prévoit un remboursement total ou partiel du prélèvement. Invité à préciser les hypothèses dans lesquelles, lorsque le montant mensuel prévu n'est pas atteint, un remboursement partiel sera effectué, ainsi qu'à justifier ce remboursement partiel si le montant minimum prévu à l'article 68, § 5/2, alinéa 1er, n'est pas atteint, le délégué a précisé ce qui suit:

“Het bedrag zal inderdaad volledig terugbetaald moeten worden. Het voorontwerp zal in die zin worden aangepast”.

La disposition envisagée sera adaptée compte tenu de cette réponse.

Artikel 143

Artikel 68^{quinquies}, § 1, tweede lid, van de wet van 30 maart 1994 bepaalt:

“De uitbetalingsinstelling die een kapitaal betaalt na 28 februari 1997 en die de bij artikel 68, § 5, tweede lid opgelegde verplichtingen niet nakomt, is een toeslag van 10 pct. verschuldigd op de laattijdig gestorte bijdragen, alsmede een verwijl-interest van 12 pct. Per jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van deze termijn voorzien in artikel 68, § 5, tweede lid tot op de dag van betaling.”

Artikel 143 van het voorontwerp strekt er met name toe in artikel 68^{quinquies}, § 1, tweede lid, van de wet van 30 maart 1994 de woorden “bij artikel 68, § 5, tweede lid” te vervangen door de woorden “bij artikel 68, § 5, derde lid, en § 5/1, derde lid”. De steller van het voorontwerp moet nagaan of die laatste verwijzing naar het ontworpen artikel 68, § 5/1, derde lid, klopt, aangezien die bepaling de indexering regelt van het bedrag bedoeld in het eerste lid van het ontworpen artikel 68, § 5/1, en in geen enkele termijn voorziet.

HOOFDSTUK 2 – AFSCHAFFING VAN DE HUIDIGE PENSIOENBONUS IN DE PENSIOENREGELINGEN VOOR WERKNEMERS EN AMBTENAREN

1. Zoals de afdeling Wetgeving al onder meer in advies 77.696/2-3-16-VR opgemerkt heeft, maakt het recht op een rustpensioen deel uit van het recht op sociale zekerheid zoals verankerd in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet.¹¹⁷

Het Grondwettelijk Hof brengt het volgende in herinnering:

“Artikel 23 van de Grondwet bevat een standstill-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording.”¹¹⁸

Article 143

L'article 68^{quinquies}, § 1er, alinéa 2, de la loi du 30 mars 1994 prévoit ce qui suit:

“L'organisme débiteur qui paie un capital après le 28 février 1997 et qui ne respecte pas les obligations imposées par l'article 68, § 5, alinéa 2 est tenu de payer une majoration de 10 p.c. sur les retenues versées tardivement ainsi qu'un intérêt de retard de 12 p.c. l'an, à partir de l'expiration du délai prévu à l'article 68, § 5, alinéa 2 jusqu'au jour de leur paiement”.

L'article 143 de l'avant-projet envisage notamment, à l'article 68^{quinquies}, § 1er, alinéa 2, de la loi du 30 mars 1994, de remplacer les mots “à l'article 68, § 5, alinéa 2” par les mots “à l'article 68, § 5, alinéa 3, et § 5/1, alinéa 3,”. L'auteur de l'avant-projet vérifiera cette dernière référence à l'article 68, § 5/1, alinéa 3, en projet, dès lors que celui-ci fixe le régime de l'indexation du montant visé à l'alinéa 1er de l'article 68, § 5/1, en projet et ne prévoit aucun délai.

CHAPITRE 2 – SUPPRESSION DE L'ACTUEL BONUS DE PENSION DANS LES RÉGIMES DE PENSION DES TRAVAILLEURS SALARIÉS ET FONCTIONNAIRES

1. Comme la section de législation l'a observé notamment dans son avis 77.696/2-3-16-VR, le droit à la pension de retraite est une composante du droit à la sécurité sociale consacré par l'article 23, alinéa 3, 2°, de la Constitution¹¹⁷.

Comme le rappelle la Cour constitutionnelle,

“L'article 23 de la Constitution contient une obligation de *standstill* qui interdit au législateur compétent de réduire significativement, sans justification raisonnable, le degré de protection offert par la législation applicable”¹¹⁸.

¹¹⁷ GwH 30 november 2017, nr. 135/2017, B.15 e.v.

¹¹⁸ GwH 27 april 2023, nr. 69/2023, B.6.2. Zie in dezelfde zin bijvoorbeeld GwH 14 november 2024, nr. 122/2024, B.5.2.

¹¹⁷ C.C., 30 novembre 2017, n° 135/2017, B.15 et s.

¹¹⁸ C.C., 27 avril 2023, n° 69/2023, B.6.2. Dans le même sens, voir par exemple C.C., 14 novembre 2024, n° 122/2024, B.5.2.

Om toelaatbaar te zijn in het licht van de standstillverplichting moet de bewerkstelligde teruggang, als die aanzienlijk blijkt, een legitieme doelstelling nastreven en evenredig zijn met die doelstelling.¹¹⁹

In casu staat in de commentaar op hoofdstuk 2 het volgende te lezen:

“Het federaal regeerakkoord 2025-2029 voorziet in de vervanging van de huidige pensioenbonus, die werd ingevoerd bij de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen, door een nieuwe bonus, waarbij het pensioenbedrag vermeerderd per jaar opname na de wettelijke pensioenleeftijd.”

De bestaande regeling wordt door het voorontwerp opgeheven, zonder dat ter vervanging daarvan tegelijk in een nieuwe pensioenbonusregeling wordt voorzien. Een dergelijke situatie vormt een achteruitgang die bij de huidige stand aanzienlijk blijkt¹²⁰ en niet gerechtvaardigd is. Of de beoogde opheffing ten aanzien van artikel 23 van de Grondwet toelaatbaar is, kan immers in wezen maar worden nagegaan in samenhang met de aangekondigde maatregel ter vervanging van de huidige pensioenbonus. De afdeling Wetgeving is dan ook niet bij machte die toelaatbaarheid te beoordelen in het licht van de elementen die de geplande nieuwe regeling zou bevatten. In dat verband wordt gewezen op hetgeen de afdeling Wetgeving al in advies 77.696/2-3-16-VR heeft opgemerkt, namelijk dat de bepalingen houdende opheffing van de momenteel geldende pensioenbonusregeling en de aangekondigde bepalingen waarbij die regeling zou worden vervangen door een nieuwe pensioenbonusregeling, slechts één element vormen van een ruimer geheel van aangekondigde en nog te concretiseren maatregelen op het vlak van pensioenhervorming. In het kader van adviesaanvragen betreffende bepaalde aspecten van de pensioenhervorming is de afdeling Wetgeving dan ook niet in staat die hervorming in haar geheel te onderzoeken, doch

Pour être admissible au regard de l'obligation de *standstill*, le recul opéré, s'il s'avère significatif, doit poursuivre un objectif légitime et être proportionné au regard de cet objectif¹¹⁹.

En l'espèce, le commentaire du chapitre 2 expose ce qui suit:

“L'accord de coalition fédérale 2025-2029 prévoit le remplacement de l'actuel bonus de pension, qui est introduit par la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions, par un nouveau bonus, où le montant de la pension augmente chaque année après l'âge légal de la pension”.

L'avant-projet abroge le régime existant sans prévoir concomitamment le nouveau régime de bonus de pension appelé à remplacer ce régime. Une telle situation est constitutive d'un recul qui, en l'état, apparaît significatif¹²⁰ et n'est pas justifié. L'appréciation de l'admissibilité de l'abrogation envisagée au regard de l'article 23 de la Constitution est en effet intrinsèquement liée à la mesure qui est annoncée en remplacement de l'actuel bonus de pension. La section de législation n'est dès lors pas en mesure d'apprécier cette admissibilité à la lumière des éléments que comporterait le nouveau régime envisagé. À cet égard, il est rappelé, comme la section de législation l'a déjà observé dans son avis 77.696/2-3-16-VR, que les dispositions visant à abroger le régime de bonus de pension actuellement en vigueur et celles, annoncées, visant à le remplacer par un nouveau régime de bonus de pension, ne constituent qu'un élément d'un ensemble plus vaste de mesures annoncées en matière de réforme des pensions et encore à concrétiser. La section de législation, dans le cadre des demandes d'avis portant sur certains aspects de la réforme des pensions, n'est pas en mesure d'examiner cette réforme dans son ensemble, mais uniquement les mesures contenues dans les normes en projet qui ont déjà fait l'objet d'une

¹¹⁹ Zie in die zin advies 77.696/2-3-16-VR; advies 77.512/4 van 24 maart 2025 over een wetsvoorstel “tot wijziging van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezone, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen, voor wat personen die in het stelsel van flexi-jobs werken betreft”, *Parl. St.* Kamer 2024, nr. 56-0244/1; advies 77.424/4 van 19 februari 2025 “tot wijziging van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen en de wet van 4 maart 2004 houdende toekenning van aanvullende voordelen inzake rustpensioen aan personen die werden aangesteld om een management- of staffunctie uit te oefenen in een overheidsdienst, teneinde de overschrijding van het plafond Wijninckx door ambtenaren op te heffen”, *Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 56-0653/1; alsook advies 77.330/4 van 10 februari 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het ministerieel besluit van 27 februari 2025 ‘tot wijziging van het ministerieel besluit van 23 februari 2023 tot uitvoering van het besluit van de Waalse regering van 23 februari 2023 betreffende de steun voor de ecoregelingen’.

¹²⁰ Zie in dat verband de opmerking van de inspecteur van Financiën die in zijn advies van 27 maart 2025 vaststelt: “les dispositions en projet visent la suppression pure et simple du bonus pension, et non son remplacement comme prévu par l'Accord de gouvernement”.

¹¹⁹ Voir en ce sens l'avis 77.696/2-3-16-VR; l'avis 77.512/4 donné le 24 mars 2025 sur une proposition de loi “modifiant, en ce qui concerne les travailleurs occupés dans le cadre du régime des flexi-jobs, la loi du 24 octobre 2011 assurant un financement pérenne des pensions des membres du personnel nommé à titre définitif des administrations provinciales et locales et des zones de police locale et modifiant la loi du 6 mai 2002 portant création du fonds des pensions de la police intégrée et portant des dispositions particulières en matière de sécurité sociale et contenant diverses dispositions modificatives”, *Doc. parl.*, Chambre, 2024, n° 56-0244/001; l'avis 77.424/4 donné le 19 février 2025 sur une proposition de loi “modifiant la loi du 5 août 1978 de réformes économiques et budgétaires et la loi du 4 mars 2004 accordant des avantages complémentaires en matière de pension de retraite aux personnes désignées pour exercer une fonction de management ou d'encadrement dans un service public, en vue de supprimer la possibilité offerte aux fonctionnaires de dépasser le plafond Wijninckx”, *Doc. parl.*, Chambre, 2024-2025, n° 56-0653/001 ou encore l'avis 77.330/4 donné le 10 février 2025 sur un projet devenu l'arrêté ministériel du 27 février 2025 ‘modifiant l'arrêté ministériel du 23 février 2023 exécutant l'arrêté du gouvernement wallon du 23 février 2023 relatif à l'aide aux éco-régimes’.

¹²⁰ Voir à cet égard l'observation de l'Inspecteur des Finances qui constate, dans son avis du 27 mars 2025, que “les dispositions en projet visent la suppression pure et simple du bonus pension, et non son remplacement comme prévu par l'Accord de gouvernement”.

kan ze zich enkel uitspreken over de maatregelen vervat in de ontworpen normen waarover al een advies is aangevraagd. Wanneer de afdeling Wetgeving advies moet uitbrengen over andere aangekondigde elementen van de hervorming, zal ze vanzelfsprekend rekening houden met de maatregelen die al concreet zijn ingevuld, teneinde te oordelen of de aanvullende maatregelen in het licht van de hogere regels, en met name van de in artikel 23 van de Grondwet vervatte standstillverplichting, in hun geheel toelaatbaar zijn.

Deze opmerking geldt ook voor hoofdstuk 5, betreffende de afschaffing van de pensioenbonus voor zelfstandigen.

2. De momenteel geldende regeling maakt het mogelijk een pensioenbonus op te bouwen over een periode van maximaal zesendertig maanden. De ontworpen maatregelen, waarin de datum van 31 december 2025 wordt vastgesteld als einde van de referentieperiode voor de opbouw van een pensioenbonus, impliceren dat men in het gunstigste geval een pensioenbonus kan hebben opgebouwd gedurende achttien maanden.

De inkorting van de periode voor het opbouwen van een pensioenbonus leidt bijgevolg tot een vermindering van het maximumbedrag van de pensioenbonus die men kan opbouwen. Die vermindering kan het gewettigd vertrouwen schenden van wie al vóór de aanneming van de ontworpen maatregelen met de opbouw van een dergelijke bonus bezig was.

Als de wetgevende macht een beleidswijziging nodig acht, kan ze beslissen dat die met onmiddellijke ingang of op korte termijn wordt doorgevoerd en is ze in beginsel niet verplicht in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zouden evenwel geschonden zijn indien het ontbreken van een overgangsregeling (of de voorziene overgangsregeling) zou leiden tot een verschil in behandeling waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat of indien op buitensporige wijze afbreuk zou worden gedaan aan het vertrouwensbeginsel. Dat is het geval wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtssubjecten miskend worden zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die het ontbreken van een overgangsregeling (of de voorziene overgangsregeling) kan rechtvaardigen. Het vertrouwensbeginsel hangt nauw samen

demande d'avis. Il va de soi que lorsqu'elle sera saisie d'autres éléments annoncés de la réforme, la section de législation tiendra compte des mesures déjà concrétisées pour apprécier globalement l'admissibilité des mesures supplémentaires au regard des règles supérieures et notamment de l'obligation de *standstill* contenue dans l'article 23 de la Constitution.

Cette observation vaut également pour le chapitre 5 relatif à la suppression du bonus de pension pour les travailleurs indépendants.

2. Le régime actuellement en vigueur permet la constitution d'un bonus de pension sur une période maximale de trente-six mois. Les mesures en projet, qui fixent la fin de la période de référence pour la constitution d'un bonus de pension au 31 décembre 2025, impliquent qu'il aura été possible, dans l'hypothèse la plus favorable, de constituer un bonus de pension pendant une période de dix-huit mois.

La réduction de la période de constitution d'un bonus de pension entraîne par voie de conséquence une diminution du montant maximal de bonus de pension qu'une personne est susceptible de constituer. Cette réduction est de nature à porter atteinte à la confiance légitime des personnes qui avaient entamé la constitution d'un tel bonus avant l'adoption des mesures en projet.

Si le pouvoir législatif estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat ou à bref délai et il n'est pas tenu, en principe, de prévoir un régime transitoire. Néanmoins, les articles 10 et 11 de la Constitution seraient violés si l'absence de régime transitoire (ou le régime transitoire prévu) entraînait une différence de traitement non susceptible de justification raisonnable ou s'il était porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime. Tel est le cas lorsqu'il est porté atteinte aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de sujets de droit sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire (ou le régime transitoire qui serait prévu). Le principe de la confiance légitime est étroitement lié au principe de sécurité juridique, qui interdit au législateur de porter atteinte sans justification objective et raisonnable

met het rechtszekerheidsbeginsel, dat de wetgever verbiedt om zonder objectieve en redelijke verantwoording afbreuk te doen aan het belang dat de rechtssubjecten erbij hebben de rechtsgevolgen van hun handelingen te kunnen voorzien.¹²¹

Gelet op wat voorafgaat, kan het handhaven van de mogelijkheid een recht op een pensioenbonus op te bouwen tot 31 december 2025, niet als een overgangsmaatregel worden beschouwd aangezien, zoals hierboven is uiteengezet, de periode voor het bijdragen aan die pensioenbonus wordt teruggebracht van zesendertig tot maximaal achttien maanden. Over de inhoud van de bepalingen die worden geacht concrete invulling te geven aan de maatregelen die in het federale regeerakkoord zijn aangekondigd in verband met “een nieuwe bonus, waarbij het pensioenbedrag vermeerderd per jaar opname na de wettelijke pensioenleeftijd”, heeft de afdeling Wetgeving niettemin geen enkele informatie. Ze is dus niet bij machte na te gaan of de beginselen van gewetigd vertrouwen, van rechtszekerheid en van gelijkheid en niet-discriminatie al dan niet geschonden worden.

Deze opmerking geldt ook voor hoofdstuk 5, betreffende de afschaffing van de pensioenbonus voor zelfstandigen.

Artikel 149

Het woord “ingetrokken” moet vervangen worden door het woord “opgeheven”.

Deze opmerking geldt *mutatis mutandis* ook voor de artikelen 152 en 155 van het voorontwerp.

¹²¹ Zie GwH 6 februari 2020, nr. 13/2020, B.5.1; GwH 20 juni 2024, nr. 64/2024, B.54. Zie in dezelfde zin ook advies 70.941/2 van 21 februari 2022 over een ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 20 maart 2022 ‘tot wijziging, wat betreft de accreditering van tandheelkundigen, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994’ en advies 71.615/4 van 29 juni 2022 over een ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 20 juli 2022 ‘tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de vervolmakingscursussen van de beroepsmilitairen van het actief kader en tot opheffing van de beroepsproeven van de vorming voor kandidaat hoofdofficier voor de beroepsofficieren van niveau A’. Zie ook advies 74.434/4 van 4 oktober 2023 over een ontwerp dat geleid heeft tot het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 9 november 2023 ‘tot wijziging van (1) het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 21 maart 2018 houdende het administratief statuut en de bezoldigingsregeling van de ambtenaren van de gewestelijke overheidsdiensten van Brussel, (2) van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 21 maart 2018 betreffende de rechtspositie en de bezoldigingsregeling van de contractuele personeelsleden van de gewestelijke overheidsdiensten van Brussel, (3) van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 21 maart 2018 houdende het administratief statuut en de bezoldigingsregeling van de ambtenaren van de instellingen van openbaar nut van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en (4) van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 21 maart 2018 betreffende de rechtspositie en de bezoldigingsregeling van de contractuele personeelsleden van de instellingen van openbaar nut van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest’, alsook advies 77.424/4.

à l’intérêt que possèdent les sujets de droit d’être en mesure de prévoir les conséquences juridiques de leurs actes¹²¹.

Au regard de ce qui précède, il peut être observé que le fait de maintenir la possibilité de constituer un droit au bonus de pension jusqu’au 31 décembre 2025 ne peut pas être considéré comme étant une mesure transitoire, dès lors que, ainsi qu’exposé ci-avant, la période de cotisation à ce bonus de pension se verra réduite de trente-six à dix-huit mois maximum. Toutefois, dès lors que la section de législation ne dispose d’aucune information quant au contenu des dispositions censées concrétiser les mesures annoncées dans l’accord de coalition fédérale 2025-2029, concernant “un nouveau bonus, où le montant de la pension augmente chaque année après l’âge légal de la pension”, elle n’est pas en mesure de vérifier l’existence ou non d’une atteinte aux principes de légitime confiance, de sécurité juridique et d’égalité et de non-discrimination.

Cette observation vaut également pour le chapitre 5 relatif à la suppression du bonus de pension pour les travailleurs indépendants.

Article 149

Le mot “retiré” sera remplacé par le mot “abrogé”.

Cette observation vaut, *mutatis mutandis*, pour les articles 152 et 155 de l’avant-projet.

¹²¹ Voir C.C., 6 février 2020, n° 13/2020, B.5.1; C.C., 20 juin 2024, n° 64/2024, B.54. Voir aussi en ce sens, les avis 70.941/2 donné le 21 février 2022 sur un projet devenu l’arrêté royal du 20 mars 2022 ‘modifiant, en ce qui concerne l’accréditation des praticiens de l’art dentaire, l’arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnées le 14 juillet 1994’ et 71.615/4 donné le 29 juin 2022 sur un projet devenu l’arrêté royal du 20 juillet 2022 ‘modifiant diverses dispositions relatives aux cours de perfectionnement des militaires de carrière du cadre actif et abrogeant les épreuves professionnelles de la formation pour candidat officier supérieur des officiers de carrière du niveau A’. Voir également l’avis 74.434/4 donné le 4 octobre 2023 sur un projet devenu l’arrêté du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 9 novembre 2023 ‘portant modification (1) de l’arrêté du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 21 mars 2018 portant le statut administratif et pécuniaire des agents des services publics régionaux de Bruxelles, (2) de l’arrêté du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 21 mars 2018 relatif à la situation administrative et pécuniaire des membres du personnel contractuel des services publics régionaux de Bruxelles, (3) de l’arrêté du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 21 mars 2018 portant le statut administratif et pécuniaire des agents des organismes d’intérêt public de la Région Bruxelles-Capitale et (4) de l’arrêté du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 21 mars 2018 relatif à la situation administrative et pécuniaire des membres du personnel contractuel des organismes d’intérêt public de la Région Bruxelles-Capitale’ et l’avis 77.424/4.

Artikel 156

1. Rekening houdend met de strekking van de artikelen 144 tot 149, 151, 153 en 154 van het voorontwerp, met name voor zover daarin wordt bepaald dat de pensioenbonus niet langer dan 31 december 2025 van toepassing kan blijven onder de gelding van de wet van 25 april 2024, van de wet van 23 december 2005 'betreffende het generatiepact' en van de programmawet van 28 juni 2013, vraagt de afdeling Wetgeving zich af wat voor nut het heeft te bepalen dat hoofdstuk 2 met terugwerkende kracht uitwerking heeft op 1 januari 2025.

2. Voorts vraagt de afdeling Wetgeving zich af welke implicaties een dergelijke terugwerking tot 1 januari 2025 heeft voor de toepassing van de regeling waarin de artikelen 150, 152 en 155 van het voorontwerp voorzien, en meer bepaald voor het bestaan van eventuele begunstigten die, met toepassing van artikel 47 van de wet van 25 april 2024, dat bij artikel 155 van het voorontwerp wordt opgeheven, reeds¹²² hebben geopteerd voor een uitbetaling van de pensioenbonus in de vorm van een maandelijks rente.

HOOFDSTUK 3 – RESPONSABILISERINGSFACTUREN VAN DE LOKALE BESTURENAFDELING 1 – WIJZIGING VAN DE VERMINDERING VAN DE RESPONSABILISERINGSBIJDRAGEAFDELING 2 – VERLICHTING VAN DE RESPONSABILISERINGSFACTUREN VAN DE LOKALE BESTURENArtikelen 157 en 158

Er moet gezorgd worden voor samenhang tussen enerzijds de wijzigingen aangebracht in artikel 20 van de wet van 24 oktober 2011 'tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen', en anderzijds de wijzigingen die in datzelfde artikel aangebracht zijn bij artikel 247 van het voorontwerp van programmawet waarover de afdeling Wetgeving advies 77.696/2-3-16-VR gegeven heeft, met name gelet op de nieuwe onderverdeling van artikel 20 in paragrafen, waarin artikel 158 van het voorontwerp voorziet.

Artikel 158

1. In de inleidende zin moet verwezen worden naar de wijziging die wordt aangebracht bij artikel 157 in plaats van artikel 158.

2.1. Het ontworpen artikel 20, § 2, van de wet van 24 oktober 2011 bepaalt dat enkel de geresponsabiliseerde werkgevers van

¹²² In dat geval is de periode van drie jaar voor het opbouwen van de huidige pensioenbonus een maximumperiode.

Article 156

1. Compte tenu de la portée des articles 144 à 149, 151, 153 et 154 de l'avant-projet, notamment en ce qu'ils limitent au 31 décembre 2025 la date jusqu'à laquelle le bonus de pension sous le régime de la loi du 25 avril 2024, de la loi du 23 décembre 2005 'relative au pacte de solidarité entre les générations' et de la loi-programme du 28 juin 2013 peut continuer à s'appliquer, la section de législation s'interroge sur l'utilité de la fixation rétroactive, au 1er janvier 2025, des effets du chapitre 2.

2. Par ailleurs, la section de législation s'interroge sur les implications d'une telle rétroactivité au 1er janvier 2025 en ce qui concerne l'application du régime prévu par les articles 150, 152 et 155 de l'avant-projet, et notamment en ce qui concerne l'existence d'éventuels bénéficiaires qui auraient déjà¹²² opté pour un versement du bonus de pension sous la forme d'une rente mensuelle en application de l'article 47 de la loi du 25 avril 2024, que l'article 155 de l'avant-projet vise à abroger.

CHAPITRE 3 – FACTURES DE RESPONSABILISATION DES ADMINISTRATIONS LOCALESSECTION 1RE – MODIFICATION DE LA RÉDUCTION DE LA COTISATION DE RESPONSABILISATIONSECTION 2 – ALLÈGEMENT DES FACTURES DE RESPONSABILISATION DES ADMINISTRATIONS LOCALESArticles 157 et 158

La cohérence des modifications apportées à l'article 20 de la loi du 24 octobre 2011 'assurant un financement pérenne des pensions des membres du personnel nommé à titre définitif des administrations provinciales et locales et des zones de police locale et modifiant la loi du 6 mai 2002 portant création du fonds des pensions de la police intégrée et portant des dispositions particulières en matière de sécurité sociale et contenant diverses dispositions modificatives' sera assurée par rapport à celles apportées à ce même article par l'article 247 de l'avant-projet de loi-programme sur lequel la section de législation a donné l'avis 77.696/2-3-16-VR, notamment eu égard à la nouvelle subdivision de l'article 20 en paragraphes, envisagée par l'article 158 de l'avant-projet.

Article 158

1. La phrase liminaire renverra à la modification apportée par l'article 157 et non 158.

2.1. L'article 20, § 2, en projet, de la loi du 24 octobre 2011 dispose que seuls les employeurs responsabilisés dont le siège

¹²² La période de trois ans pour la constitution de l'actuel bonus de pension étant une période maximale.

wie de maatschappelijke zetel gevestigd is in een gemeente van meer dan 100.000 inwoners op 1 januari van het voorafgaande kalenderjaar kunnen genieten van een verlichting van hun responsabiliseringsfactuur.

De memorie van toelichting bevat bij artikel 158 van het voorontwerp de volgende verduidelijking:

“[H]et regeerakkoord [voorziet erin] dat de federale overheid de responsabiliseringsfacturen van de lokale besturen verlicht. Gelet op het relatief beperkte budget dat hiervoor beschikbaar is, ten opzichte van het totale bedrag van de door de lokale besturen verschuldigde responsabiliseringsbijdragen (dat tussen 2023 en 2028 zal evolueren van iets meer dan 1 miljard EUR tot ongeveer 2 miljard EUR), is het aangewezen om dit budget doelgericht aan te wenden en dus enkel de responsabiliseringsfacturen te verlichten van een specifieke categorie van lokale besturen.

Vanuit die optiek voorziet artikel 158, dat in artikel 20 van de voormelde wet van 24 oktober 2011 een nieuwe paragraaf 2 invoegt, dat de responsabiliseringsbijdrage zal worden verlicht van de besturen die gesitueerd zijn in een gemeente met minstens 100.000 inwoners. Voor de vaststelling van het aantal inwoners baseert men zich op de statbel-gegevens van het vorige kalenderjaar.

De responsabiliseringsfacturen van de in aanmerking komende besturen wordt globaal verlicht ten belope van een bedrag dat voor elk jaar bij koninklijk besluit zal worden vastgelegd. Dit bedrag zal proportioneel onder hen worden verdeeld in functie van het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage die zij elk verschuldigd zijn.

Bij deze verdeling zal het ‘normale’ bedrag van de responsabiliseringsbijdrage in aanmerking worden genomen en zal de toegepaste vermindering of verhoging van de responsabiliseringsbijdrage buiten beschouwing worden gelaten.”

2.2 De grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie, zoals vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, vereisen dat allen die zich in eenzelfde toestand bevinden op een gelijke wijze worden behandeld. Het gelijkheidsbeginsel verdraagt niet dat er een willekeurig onderscheid wordt gemaakt tussen rechtsonderhorigen. De grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium steunt en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen. Het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

2.3. De memorie van toelichting verantwoordt niet wat de categorie van de geresponsabiliseerde werkgevers van wie de maatschappelijke zetel gevestigd is in een gemeente waarvan het aantal inwoners op 1 januari van het voorafgaande

social est situé dans une commune de plus de 100.000 habitants au 1er janvier de l’année civile précédente peuvent bénéficier d’un allègement de leur facture de responsabilisation.

L’exposé des motifs consacré à l’article 158 de l’avant-projet contient les précisions suivantes:

“[L]’accord de coalition prévoit que l’autorité fédérale allège les factures de responsabilisation des administrations locales. Compte tenu du budget relativement limité disponible à cet effet par rapport au montant total des cotisations de responsabilisation dues par les administrations locales (qui évoluera entre 2023 à 2028 d’un peu plus d’un milliard d’euros et à environ 2 milliards d’euros), il convient d’utiliser ce budget de manière ciblée et donc de n’alléger les factures de responsabilisation que d’une catégorie spécifique d’administrations locales.

Dans cette perspective, l’article 158, qui insère un nouveau paragraphe 2 à l’article 20 de la loi du 24 octobre 2011 précitée, prévoit que la cotisation de responsabilisation sera allégée pour les administrations qui sont situées dans une commune d’au moins 100.000 habitants. Pour déterminer le nombre d’habitants, on se base sur les données statbel de l’année civile précédente.

Les factures de responsabilisation des administrations éligibles seront globalement allégées à concurrence d’un montant à déterminer pour chaque année par arrêté royal. Ce montant sera réparti proportionnellement entre elles en fonction du montant de la cotisation de responsabilisation dont elles sont chacune redevables.

Cette répartition prendra en compte le montant ‘normal’ de la cotisation de responsabilisation et ignorera toute déduction ou majoration appliquée à la cotisation de responsabilisation”.

2.2. Les règles constitutionnelles d’égalité et de non-discrimination, consacrées par les articles 10 et 11 de la Constitution, exigent que toutes les personnes qui se trouvent dans une même situation soient traitées de manière égale. Le principe d’égalité ne peut souffrir qu’une distinction arbitraire soit opérée entre justiciables. Les règles constitutionnelles d’égalité et de non-discrimination n’excluent pas qu’une différence de traitement soit établie entre certaines catégories de personnes, pour autant qu’elle repose sur un critère objectif et qu’elle soit raisonnablement justifiée. L’existence d’une telle justification doit s’apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure ainsi que de la nature des principes en cause. Le principe d’égalité est violé lorsqu’il est établi qu’il n’existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

2.3. L’exposé des motifs ne justifie pas ce qui distingue la catégorie des employeurs responsabilisés dont le siège social est situé dans une commune dont la population est d’au moins 100.000 habitants au 1er janvier de l’année civile

kalenderjaar minstens 100.000 bedraagt, in het licht van de ontworpen maatregel onderscheidt van de andere besturen.

Aan de gemachtigde werd gevraagd wat de pertinentie is van het gemaakte onderscheid.

De gemachtigde antwoordt als volgt:

“Overeenkomstig het ontworpen tweede lid van artikel 20, § 2, van de wet van 24 oktober 2011 zal de responsabiliseringsbijdrage worden verlicht van de besturen die gesitueerd zijn in een gemeente met minstens 100.000 inwoners.

Zoals vermeld in het ontwerp van memorie van toelichting werd er – gelet op het beperkte beschikbare budget – bij de uitwerking van deze maatregel voor geopteerd om deze enkel ten goede te laten komen van een specifieke categorie van lokale besturen. Dit zijn logischerwijze de besturen die de ‘hoogste’ responsabiliseringsbijdrage moeten betalen en dus *a priori* de grootste behoefte hebben om te kunnen genieten van een verlichting van hun responsabiliseringsfactuur.

Uit een recente analyse van de universiteit UCLouvain over de door de lokale besturen te betalen responsabiliseringsbijdragen voor de periode 2012-2023, blijkt dat de hoogte van de gemiddelde responsabiliseringsbijdrage (euro) disproportioneel geconcentreerd is bij de grote gemeenten die minstens 100.000 inwoners tellen (zie staafgrafiek in onderstaande slide; RC = responsabiliseringsbijdrage).

précédente des autres administrations à la lumière de la mesure en projet.

La déléguée a été interrogée sur la pertinence de la distinction opérée.

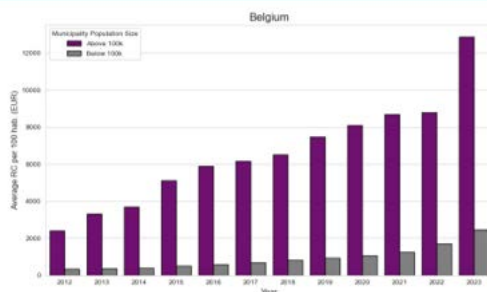
Elle a répondu en ces termes:

“Overeenkomstig het ontworpen tweede lid van artikel 20, § 2, van de wet van 24 oktober 2011 zal de responsabiliseringsbijdrage worden verlicht van de besturen die gesitueerd zijn in een gemeente met minstens 100.000 inwoners.

Zoals vermeld in het ontwerp van memorie van toelichting werd er – gelet op het beperkte beschikbare budget – bij de uitwerking van deze maatregel voor geopteerd om deze enkel ten goede te laten komen van een specifieke categorie van lokale besturen. Dit zijn logischerwijze de besturen die de ‘hoogste’ responsabiliseringsbijdrage moeten betalen en dus *a priori* de grootste behoefte hebben om te kunnen genieten van een verlichting van hun responsabiliseringsfactuur.

Uit een recente analyse van de universiteit UCLouvain over de door de lokale besturen te betalen responsabiliseringsbijdragen voor de periode 2012-2023, blijkt dat de hoogte van de gemiddelde responsabiliseringsbijdrage (euro) disproportioneel geconcentreerd is bij de grote gemeenten die minstens 100.000 inwoners tellen (zie staafgrafiek in onderstaande slide; RC = responsabiliseringsbijdrage).

Cities above 100k Population vs below - RC per 100 hab. (EUR)

Cities with a population above 100k make up 16.5 % of Belgium's population in 2023

Uit deze grafiek komt tevens tot uiting dat de responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door de gemeentebesturen en OCMW's van gemeenten met minstens 100.000 inwoners over de periode 2012-2023 proportioneel zelfs sterker toeneemt met de tijd dan die van de andere gemeentebesturen en OCMW's.

Het is algemeen aanvaard dat het inwonersaantal van een gemeente een relevant criterium is dat in sterke mate de financiële draagkracht bepaalt van het gemeentebestuur en het OCMW en bij uitbreiding van de andere lokale besturen die in diezelfde gemeente gevestigd zijn. Grote lokale besturen stellen immers meer personeelsleden te werk en worden dus geconfronteerd met hogere loon- en pensioenlasten voor hun personeelsleden.

Uit deze grafiek komt tevens tot uiting dat de responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door de gemeentebesturen en OCMW's van gemeenten met minstens 100.000 inwoners over de periode 2012-2023 proportioneel zelfs sterker toeneemt met de tijd dan die van de andere gemeentebesturen en OCMW's.

Het is algemeen aanvaard dat het inwonersaantal van een gemeente een relevant criterium is dat in sterke mate de financiële draagkracht bepaalt van het gemeentebestuur en het OCMW en bij uitbreiding van de andere lokale besturen die in diezelfde gemeente gevestigd zijn. Grote lokale besturen stellen immers meer personeelsleden te werk en worden dus geconfronteerd met hogere loon- en pensioenlasten voor hun personeelsleden.

Het is begrijpelijk dat de hoogte van de responsabiliseringsbijdrage (in euro) positief samenhangt met het aantal inwoners per lokaal bestuur en dat om die reden lokale besturen met meer inwoners een hogere kans hebben op een hogere responsabiliseringsbijdrage (in euro).

Gelet op beide voormelde vaststellingen die uit de analyse naar voren komen, is het dan ook redelijk verantwoord om de maatregel van de verlichting van de responsabiliseringsfactuur voor te behouden aan de lokale besturen die gevestigd zijn in een gemeente met minstens 100.000 inwoners.”

2.4. Het komt de Raad van State, afdeling Wetgeving, voor dat de voorliggende verantwoording ontoereikend is. Ze verduidelijkt niet waarom het criterium van 100.000 inwoners een pertinente afbakening vormt. Daarbij legt de verantwoording ook geen verband met de totale begroting van de betrokken besturen, waarbij bijvoorbeeld verduidelijkt dient te worden of er tegenover een hogere responsabiliseringsbijdrage per inwoner al dan niet hogere werkmiddelen per inwoner staan.

Bovendien dient de verantwoording niet alleen gegeven te worden in een vergelijking tussen gemeenten onderling, maar ook ten aanzien van de andere besturen die door de maatregel beoogd worden. De ontworpen regeling maakt immers gebruik van het criterium van de vestiging van de maatschappelijke zetel. Het loutere feit of een intercommunale die onder meer een gemeente met meer dan 100.000 inwoners bedient haar zetel in die gemeente of in een andere gemeente vestigt, verandert niets aan haar financiële toestand, maar zou, als gevolg van de ontworpen regeling, wel een impact hebben op de vraag of deze al dan niet voor de verlichting van de responsabiliseringsfactuur in aanmerking komt. Ook de pertinentie van het criterium van de vestigingsplaats van de maatschappelijke zetel behoeft dus een duidelijke verantwoording.

2.5. Het staat aan de stellers van het voorontwerp om een voldoende met objectieve feiten onderbouwde verantwoording te geven waarom het gehanteerde criterium dienstig en werkzaam is in het licht van de door hen nagestreefde doelstelling om verlichting te bieden aan de geresponsabiliseerde werkgevers die hieraan de grootste behoefte hebben, dan wel een ander criterium te hanteren.

3. Anders dan in het thans geldende artikel 20, derde lid, van de wet van 24 oktober 2011 gebeurt voor de bestaande vermindering van de responsabiliseringsbijdrage, wordt in de ontworpen tweede paragraaf van dat artikel niet uitdrukkelijk bepaald dat de nieuwe vermindering niet tot een negatief resultaat kan leiden. Gevraagd of het niet de bedoeling is om dat ook voor deze vermindering uit te sluiten, antwoordt de gemachtigde als volgt:

“Het is inderdaad de bedoeling dat ook de nieuwe maatregel van de verlichting van de responsabiliseringsfactuur, die uitgewerkt wordt in de ontworpen nieuwe tweede paragraaf van artikel 20, niet kan leiden tot een negatief resultaat.

Bij de vermindering van de responsabiliseringsbijdrage wegens de werkgeverskosten voor de tweede pensioenpijler

Het is begrijpelijk dat de hoogte van de responsabiliseringsbijdrage (in euro) positief samenhangt met het aantal inwoners per lokaal bestuur en dat om die reden lokale besturen met meer inwoners een hogere kans hebben op een hogere responsabiliseringsbijdrage (in euro).

Gelet op beide voormelde vaststellingen die uit de analyse naar voren komen, is het dan ook redelijk verantwoord om de maatregel van de verlichting van de responsabiliseringsfactuur voor te behouden aan de lokale besturen die gevestigd zijn in een gemeente met minstens 100.000 inwoners”.

2.4. Il apparaît au Conseil d'État, section de législation, que la justification avancée est insuffisante. Elle ne précise pas pourquoi le critère des 100.000 habitants constitue une délimitation pertinente. En outre, la justification n'établit pas non plus un lien avec le budget total des administrations concernées, pour lequel il faudrait par exemple préciser si une contribution de responsabilisation plus élevée par habitant s'accompagne ou non d'une augmentation des moyens de fonctionnement par habitant.

En outre, la justification ne doit pas seulement être fournie dans le cadre d'une comparaison entre communes, mais également à l'égard des autres administrations visées par la mesure. Le régime en projet utilise en effet le critère de l'établissement du siège social. Le simple fait qu'une intercommunale desservant notamment une commune de plus de 100.000 habitants établisse son siège dans cette commune ou dans une autre commune ne change rien à sa situation financière, mais aurait, consécutivement au régime en projet, effectivement une incidence sur la question de savoir si elle peut ou non bénéficier de l'allègement de la facture de responsabilisation. La pertinence du critère du lieu d'établissement du siège social doit donc également être justifiée clairement.

2.5. Il appartient aux auteurs de l'avant-projet de fournir une justification étayée par des faits objectifs afin d'expliquer pourquoi le critère utilisé est opportun et efficace au regard de l'objectif qu'ils poursuivent, à savoir offrir un allègement aux employeurs responsabilisés qui en ont le plus besoin, ou d'utiliser un autre critère.

3. Contrairement à ce que prévoit l'article 20, alinéa 3, actuellement en vigueur, de la loi du 24 octobre 2011 en ce qui concerne la déduction existante de la cotisation de responsabilisation, le paragraphe 2 en projet de cet article ne précise pas expressément que la nouvelle déduction ne peut conduire à un résultat négatif. À la question de savoir si l'intention n'est pas aussi d'exclure un résultat négatif pour cette déduction, la déléguée a répondu:

“Het is inderdaad de bedoeling dat ook de nieuwe maatregel van de verlichting van de responsabiliseringsfactuur, die uitgewerkt wordt in de ontworpen nieuwe tweede paragraaf van artikel 20, niet kan leiden tot een negatief resultaat.

Bij de vermindering van de responsabiliseringsbijdrage wegens de werkgeverskosten voor de tweede pensioenpijler

van de contractuele personeelsleden variëren deze kosten naargelang van het bestuur in functie van het aantal tewerkgestelde contractuele personeelsleden, hun loonmassa en de hoogte van de werkgeversbijdrage tot financiering van het aanvullend pensioen en hebben deze kosten aldus een verschillende impact op de responsabiliseringsbijdrage van elk individueel bestuur. In voorkomend geval kunnen de kosten voor de tweede pensioenpijler groter zijn dan het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage (bv. bestuur met een groot aantal contractuele personeelsleden en een beperkte responsabiliseringsbijdrage).

Daarentegen zal de verlichting van de responsabiliseringsfactuur eenzelfde relatieve impact hebben voor alle in aanmerking komende besturen daar het beschikbare budget proportioneel verdeeld zal worden in functie van het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage die zij elk verschuldigd zijn, zonder evenwel rekening te houden met de eventuele verhoging of vermindering ten gevolge van het bonus-malus systeem. Vermits het beschikbare budget voor deze maatregel 'slechts' +/-75 miljoen EUR (begrotingsjaar 2027) tot +/-125 miljoen EUR (begrotingsjaar 2029) zal bedragen terwijl het totale geraamde bedrag van de responsabiliseringsbijdragen die alle in aanmerking komende besturen verschuldigd zullen zijn meer dan 500 miljoen EUR op jaarbasis zal bedragen, zal de verlichting slechts betrekking hebben op een beperkte fractie van de responsabiliseringsbijdrage en dus normalerwijze niet tot een negatief resultaat leiden.

Niettemin, om te vermijden dat in uitzonderlijke situaties de verlichting van de responsabiliseringsfactuur in combinatie met een vermindering ten gevolge van het bonus-malus systeem zou leiden tot een negatief resultaat, zal de ontworpen nieuwe tweede paragraaf van artikel 20 worden aangepast om dit uitdrukkelijk te voorzien."

Rekening houdend met het feit dat het Beheerscomité van de pensioenen van de plaatselijke en lokale besturen in zijn advies van 22 april 2025 aangaf dat "het niet uitgesloten [is] dat een bestuur een groter bedrag aan verlichting zou ontvangen dan het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage dat het effectief moet betalen na aftrek van de bonus", wordt de ontworpen bepaling het best aangepast in de door de gemachtigde voorgestelde zin.

4. Op grond van het ontworpen vierde lid van artikel 20, § 2, van de wet van 24 oktober 2011 wordt bij het vaststellen van de nieuwe verlichting van de responsabiliseringsfacturen voor de in aanmerking komende besturen geen rekening gehouden met de eventuele verhogingen of verlagingen ten gevolge van het bonus-malus systeem.

Aan de gemachtigde werd gevraagd of dit lid zo begrepen moet worden dat het enkel toepassing vindt wat betreft de onderlinge verdeling van de nieuwe vermindering tussen de in aanmerking komende besturen, of dat dit ook impliceert dat deze verhogingen of verlagingen evenmin in rekening zouden worden gebracht om na te gaan of de vermindering niet tot een negatief resultaat zou leiden voor een bestuur.

De gemachtigde antwoordt als volgt:

van de contractuele personeelsleden variëren deze kosten naargelang van het bestuur in functie van het aantal tewerkgestelde contractuele personeelsleden, hun loonmassa en de hoogte van de werkgeversbijdrage tot financiering van het aanvullend pensioen en hebben deze kosten aldus een verschillende impact op de responsabiliseringsbijdrage van elk individueel bestuur. In voorkomend geval kunnen de kosten voor de tweede pensioenpijler groter zijn dan het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage (bv. bestuur met een groot aantal contractuele personeelsleden en een beperkte responsabiliseringsbijdrage).

Daarentegen zal de verlichting van de responsabiliseringsfactuur eenzelfde relatieve impact hebben voor alle in aanmerking komende besturen daar het beschikbare budget proportioneel verdeeld zal worden in functie van het bedrag van de responsabiliseringsbijdrage die zij elk verschuldigd zijn, zonder evenwel rekening te houden met de eventuele verhoging of vermindering ten gevolge van het bonus-malus systeem. Vermits het beschikbare budget voor deze maatregel 'slechts' +/-75 miljoen EUR (begrotingsjaar 2027) tot +/-125 miljoen EUR (begrotingsjaar 2029) zal bedragen terwijl het totale geraamde bedrag van de responsabiliseringsbijdragen die alle in aanmerking komende besturen verschuldigd zullen zijn meer dan 500 miljoen EUR op jaarbasis zal bedragen, zal de verlichting slechts betrekking hebben op een beperkte fractie van de responsabiliseringsbijdrage en dus normalerwijze niet tot een negatief resultaat leiden.

Niettemin, om te vermijden dat in uitzonderlijke situaties de verlichting van de responsabiliseringsfactuur in combinatie met een vermindering ten gevolge van het bonus-malus systeem zou leiden tot een negatief resultaat, zal de ontworpen nieuwe tweede paragraaf van artikel 20 worden aangepast om dit uitdrukkelijk te voorzien".

Compte tenu du fait que le Comité de gestion des pensions des administrations provinciales et locales a indiqué dans son avis du 22 avril 2025 qu'"il n'est pas exclu qu'une administration reçoive un montant d'allègement plus élevé que le montant de cotisation de responsabilisation qu'elle doit effectivement payer après déduction du bonus", il serait préférable d'adapter la disposition en projet dans le sens proposé par la déléguée.

4. En vertu de l'alinéa 4, en projet, de l'article 20, § 2, de la loi du 24 octobre 2011, il n'est pas tenu compte, pour déterminer le nouvel allègement des factures de responsabilisation des administrations éligibles, des éventuelles majorations ou réductions découlant du système de bonus-malus.

Il a été demandé à la déléguée si cet alinéa doit être compris comme s'appliquant uniquement à la répartition de la nouvelle déduction entre les administrations éligibles, ou s'il impliquait également que ces majorations ou réductions ne seraient pas prises en compte non plus pour vérifier si la déduction n'entraîne pas un résultat négatif pour une administration.

La déléguée a répondu comme suit:

“Het ontworpen vierde lid van artikel 20, § 2, moet inderdaad zo begrepen worden dat het enkel toepassing vindt wat betreft de onderlinge verdeling van de nieuwe vermindering tussen de in aanmerking komende besturen en niet tot gevolg zal hebben dat het tot een negatief resultaat zou leiden voor een bestuur.”

Bij het aanpassen van de ontworpen bepaling om een negatief resultaat uit te sluiten, gelet op de opmerking onder randnummer 3, dienen de stellers van het voorontwerp ook de draagwijdte van het ontworpen vierde lid van artikel 20, § 2, van de wet van 24 oktober 2011 te verduidelijken.

AFDELING 3 – BIJKOMENDE FINANCIERING VAN HET GESOLIDARISEERDE PENSIOENFONDS VAN DE PROVINCIALE EN PLAATSELIJKE BESTUREN

Artikel 159

Gelet op de inleidende zin, dienen in artikel 159, 1°, niet langer de wijzigingen te worden aangegeven die zijn aangebracht in het derde lid van artikel 71 van de wet van 18 maart 2016.¹²³

AFDELING 4 – INWERKINGSTREDING

Over deze afdeling hoeven geen opmerkingen te worden gemaakt.

HOOFDSTUK 4 – BIJDRAGEVOET VAN DE BIJZONDERE BIJDRAGE VOOR DE AANVULLENDE PENSIOENEN

Over dit hoofdstuk hoeven geen opmerkingen te worden gemaakt.

HOOFDSTUK 5 – PENSIOENBONUS IN DE PENSIOENREGELING VOOR ZELFSTANDIGEN

Er wordt verwezen naar de bovenstaande opmerkingen over hoofdstuk 2 met betrekking tot de afschaffing van de pensioenbonus in de regelingen voor werknemers en ambtenaren.

TITEL 7 – MOBILITEIT

HOOFDSTUK 1 – WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 MEI 2024 BETREFFENDE DE TOEGANKELIJKHEIDSVORSCHRIFTEN VOOR VERVOERSDIENSTEN EN HOUDENDE DE OPRICHTING VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE REGULERING VAN TRANSPORT

Artikel 168

1. In de bepaling onder 1° moet het woord “geschrapt” vervangen worden door het woord “opgeheven”.

2. Het wordt afgeraden om een artikel of een onderdeel ervan te vernummern.¹²⁴

¹²³ Bovendien moeten in de Nederlandse tekst van punt 1° de twee ontbrekende aanhalingstekens ingevoegd worden.

¹²⁴ *Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, www.raadvst-consetat.be, tab “Wetgevingstechniek”, aanbeveling 125.

“Het ontworpen vierde lid van artikel 20, § 2, moet inderdaad zo begrepen worden dat het enkel toepassing vindt wat betreft de onderlinge verdeling van de nieuwe vermindering tussen de in aanmerking komende besturen en niet tot gevolg zal hebben dat het tot een negatief resultaat zou leiden voor een bestuur”.

Lors de l’adaptation de la disposition en projet en vue d’exclure un résultat négatif, compte tenu de l’observation formulée au point 3, les auteurs de l’avant-projet devront également clarifier la portée de l’alinéa 4, en projet, de l’article 20, § 2, de la loi du 24 octobre 2011.

SECTION 3 – FINANCEMENT SUPPLÉMENTAIRE DU FONDS DE PENSION SOLIDARISÉ DES ADMINISTRATIONS PROVINCIALES ET LOCALES

Article 159

Compte tenu de la phrase liminaire, il n’y a plus lieu d’indiquer, à l’article 159, 1°, les modifications que l’alinéa 3 de l’article 71 de la loi du 18 mars 2016 a subies¹²³.

Section 4 – Entrée en vigueur

Cette section n’appelle aucune observation.

CHAPITRE 4 – TAUX DE LA COTISATION SPÉCIALE POUR LES PENSIONS COMPLÉMENTAIRES

Ce chapitre n’appelle aucune observation.

CHAPITRE 5 – BONUS DE PENSION DANS LE RÉGIME DE PENSION DES TRAVAILLEURS INDÉPENDANTS

Il est renvoyé aux observations formulées ci-avant à propos du chapitre 2, relatif à la suppression du bonus de pension dans les régimes des travailleurs salariés et des fonctionnaires.

TITRE 7 – MOBILITÉ

CHAPITRE 1ER – MODIFICATION DE LA LOI DU 8 MAI 2024 SUR LES EXIGENCES EN MATIÈRE D’ACCESSIBILITÉ POUR LES SERVICES DE TRANSPORT ET CRÉANT L’AGENCE FÉDÉRALE DE RÉGULATION DU TRANSPORT

Article 168

1. Au 1°, le mot “supprimé” sera remplacé par le mot “abrogé”.

2. Il est déconseillé de renuméroter un article ou une subdivision d’article¹²⁴.

¹²³ En outre, les deux guillemets qui manquent dans la version néerlandaise du 1° y seront insérés.

¹²⁴ *Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, www.raadvst-consetat.be, onglet “Technique législative”, recommandation 125.

De bepaling onder 2° moet dan ook weggelaten worden.

Artikel 171

Uit het ontworpen artikel 50, § 2, eerste lid, van de wet van 8 mei 2024 ‘betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor vervoersdiensten en houdende de oprichting van het Federaal Agentschap voor de Regulering van Transport’ en uit de toelichting bij de voorliggende bepaling valt af te leiden dat statutaire personeelsleden overeenkomstig hun statuut ter beschikking gesteld kunnen worden van het Agentschap, maar met een arbeidsovereenkomst aangeworven zullen worden door het Agentschap. Naar aanleiding van een vraag over de tenuitvoerlegging van die bepaling, gelet op het feit bijvoorbeeld dat de regelgeving betreffende de terbeschikkingstelling van personeelsleden van het federaal openbaar ambt bepaalt dat de ter beschikking gestelde ambtenaar zijn hoedanigheid van statutair personeelslid behoudt,¹²⁵ heeft de gemachtigde de volgende toelichting gegeven:

“La ‘mise à disposition’ des statutaires visée à l’article 171 § 2 de l’avant-projet de loi est tout à fait faisable par un congé pour mission d’intérêt général. Ce mécanisme est déjà appliqué chez d’autres organismes publics comme par exemple Fedasil. En effet, l’arrêté royal du 22 octobre 2001 portant diverses dispositions relatives au personnel de l’Agence fédérale d’Accueil des Demandeurs d’Asile prévoit dans son article 15 que ‘Les membres du personnel qui, au moment de leur engagement, sont nommés à titre définitif au sein d’un service public visé à l’article 1er de la loi du 22 juillet 1993 portant certaines mesures en matière de fonction publique sont, durant l’exécution de leur contrat de travail, d’office en congé pour mission d’intérêt général. La fin du contrat de travail met d’office fin au congé.’”

Uit die toelichting blijkt dat het geval bedoeld in artikel 50, § 2, eerste lid, geen geval is van terbeschikkingstelling in de zin van het koninklijk besluit van 15 januari 2007 ‘houdende de mobiliteit en terbeschikkingstelling van personeel van het federaal administratief openbaar ambt’. De ontworpen bepaling moet dan ook aldus herzien worden dat ze, net zoals de door de gemachtigde aangehaalde bepaling, verwijst naar het geval van verlof voor opdracht van algemeen belang.

HOOFDSTUK 2 – AFSCHAFFING VAN HET FONDS BETREFFENDE DE WERKING VAN DE DIENST REGULERING VAN HET SPOORWEGVERVOER EN VAN DE EXPLOITATIE VAN DE LUCHTHAVEN BRUSSEL-NATIONAAL

Artikel 173

1. Punt 1° moet weggelaten worden, aangezien het woord “minister” niet voorkomt in het hoofdstuk.

2. In de Nederlandse tekst van punt 2°, dat punt 1° wordt, moeten de woorden “het federaal Agentschap voor de Regulering van Transport” vervangen worden door de woorden “het federaal Agentschap voor Regulering van Transport”

¹²⁵ Zie de artikelen 30 en 32 van het koninklijk besluit van 15 januari 2007 ‘houdende de mobiliteit en terbeschikkingstelling van personeel van het federaal administratief openbaar ambt’.

Le 2° sera dès lors omis.

Article 171

Il se déduit de l’article 50, § 2, alinéa 1er, en projet, de la loi du 8 mai 2024 ‘sur les exigences en matière d’accessibilité pour les services de transport et créant l’Agence fédérale de Régulation du Transport’, et du commentaire de la disposition à l’examen que des agents statutaires peuvent être mis à disposition de l’Agence, conformément à leur statut, mais seront engagés sous contrat de travail par l’Agence. Interrogé sur la mise en œuvre de cette disposition, étant entendu que, par exemple, la réglementation relative à la mise à disposition des agents de la fonction publique fédérale prévoit que l’agent mis à disposition conserve sa qualité d’agent statutaire¹²⁵, le délégué a donné les explications suivantes:

“La ‘mise à disposition’ des statutaires visée à l’article 171 § 2 de l’avant-projet de loi est tout à fait faisable par un congé pour mission d’intérêt général. Ce mécanisme est déjà appliqué chez d’autres organismes publics comme par exemple Fedasil. En effet, l’arrêté royal du 22 octobre 2001 portant diverses dispositions relatives au personnel de l’Agence fédérale d’Accueil des Demandeurs d’Asile prévoit dans son article 15 que ‘Les membres du personnel qui, au moment de leur engagement, sont nommés à titre définitif au sein d’un service public visé à l’article 1er de la loi du 22 juillet 1993 portant certaines mesures en matière de fonction publique sont, durant l’exécution de leur contrat de travail, d’office en congé pour mission d’intérêt général. La fin du contrat de travail met d’office fin au congé.’”

Il ressort de cette explication que l’hypothèse visée à l’article 50, § 2, alinéa 1er, n’est pas celle d’une mise à disposition au sens de l’arrêté royal du 15 janvier 2007 ‘portant la mobilité et la mise à disposition du personnel de la fonction publique fédérale administrative’. La disposition en projet sera dès lors revue afin de viser, à l’instar de la disposition citée par le délégué, l’hypothèse du congé pour mission d’intérêt général.

CHAPITRE 2 – SUPPRESSION DU FONDS RELATIF AU FONCTIONNEMENT DU SERVICE DE RÉGULATION DU TRANSPORT FERROVIAIRE ET DE L’EXPLOITATION DE L’AÉROPORT DE BRUXELLES-NATIONAL

Article 173

1. Le 1° sera omis dès lors que le mot “ministre” ne figure pas dans le chapitre.

2. Au 2°, devenant 1°, dans la version néerlandaise, les mots “het federaal Agentschap voor de Regulering van Transport” seront remplacés par les mots “het federaal Agentschap voor

¹²⁵ Voir les articles 30 et 32 de l’arrêté royal du 15 janvier 2007 ‘portant la mobilité et la mise à disposition du personnel de la fonction publique fédérale administrative’.

om rekening te houden met de wijziging die bij artikel 167 van het voorontwerp aangebracht wordt.

Artikel 174

In paragraaf 2 moet vermeld worden welke wijzigingen de rubriek die gewijzigd wordt ondergaan heeft.

TITEL 8 – JUSTITIE

ENIG HOOFDSTUK – BEKRACHTIGING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 12 DECEMBER 2024 BETREFFENDE DE BIJDRAGE IN DE WERKINGS-, PERSONEELS- EN OPRICHTINGSKOSTEN VAN DE KANSSPELCOMMISSIE VERSCHULDIGD DOOR DE HOUDERS VAN DE VERGUNNINGEN KLASSE A, A+, B, B+, C, E, F1, F1+ EN F2 VOOR HET BURGERLIJK JAAR 2025

Er wordt verwezen naar de opmerking die gemaakt is in advies 77.197/4 van 4 december 2024 over het ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 12 december 2024 ‘betreffende de bijdrage in de werkings-, personeels- en oprichtingskosten van de Kansspelcommissie verschuldigd door de houders van de vergunningen klasse A, A+, B, B+, C, E, F1, F1+ en F2 voor het burgerlijk jaar 2025’.

<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Béatrice DRAPIER FACCO	Patrick RONVAUX
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Annemie GOOSSENS	Jeroen VAN NIEUWENHOVE
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Anne-Catherine VAN GEERSDAELE	Bernard BLERO
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Ilse ANNÉ	Wouter PAS
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Charles-Henri VAN HOVE	Bernard BLERO

Regulering van Transport”, afin de tenir compte de la modification opérée par l’article 167 de l’avant-projet.

Article 174

Au paragraphe 2, il y a lieu d’indiquer les modifications subies par la rubrique modifiée.

TITRE 8 – JUSTICE

CHAPITRE UNIQUE – CONFIRMATION DE L’ARRÊTÉ ROYAL DU 12 DÉCEMBRE 2024 RELATIF À LA CONTRIBUTION AUX FRAIS DE FONCTIONNEMENT, DE PERSONNEL ET D’INSTALLATION DE LA COMMISSION DES JEUX DE HASARD DUE PAR LES TITULAIRES DE LICENCE DE CLASSE A, A+, B, B+, C, E, F1, F1+ ET F2 POUR L’ANNÉE CIVILE 2025

Il est renvoyé à l’observation formulée dans l’avis 77.197/4 donné le 4 décembre 2024 sur le projet devenu l’arrêté royal du 12 décembre 2024 ‘relatif à la contribution aux frais de fonctionnement, de personnel et d’installation de la Commission des jeux de hasard due par les titulaires de licence de classe A, A+, B, B+, C, E, F1, F1+ et F2 pour l’année civile 2025’.

<i>Le greffier,</i>	<i>Le président,</i>
Béatrice DRAPIER FACCO	Patrick RONVAUX
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Annemie GOOSSENS	Jeroen VAN NIEUWENHOVE
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Anne-Catherine VAN GEERSDAELE	Bernard BLERO
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Ilse ANNÉ	Wouter PAS
<i>De griffier,</i>	<i>De voorzitter,</i>
Charles-Henri VAN HOVE	Bernard BLERO

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (II)
NR. 77.824/2 VAN 2 JULI 2025

Op 5 juni 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot uitvoering van een versterkt terug naar werk-beleid in geval van arbeidsongeschiktheid'.

Het voorontwerp is door de tweede kamer onderzocht op 30 juni 2025. De kamer was samengesteld uit Patrick RONVAUX, kamervoorzitter, Christine HOREVOETS en Pierre-Olivier DE BROUX, staatsraden, en Béatrice DRAPIER FACCO, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Yves CHAUFFOUREAUX, eerste auditeur, en Timo TALLGREN, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Pierre-Olivier DE BROUX.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 juli 2025.

*

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten 'op de Raad van State', gecoördineerd op 12 januari 1973, beperkt de afdeling Wetgeving zich, overeenkomstig artikel 84, § 3, van de gecoördineerde wetten, voornamelijk tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, de rechtsgrond[†] en de vraag of de voorgeschreven vormvereisten zijn vervuld.

GEDEELTELIJKE ONTVANKELIJKHEID VAN DE ADVIESAANVRAAG

De bepalingen van de hoofdstukken 2 en 3 van het voorontwerp, met de respectievelijke opschriften "versterkte responsabilisering van de arbeidsongeschikte erkende gerechtigden afhankelijk van hun arbeidspotentieel" (hoofdstuk 2) en "versterkte responsabilisering van de verzekeringsinstellingen" (hoofdstuk 3), geven gevolg aan advies 77.696/2-3-16 van 11 mei 2025 over een voorontwerp van programmawet waarvan de artikelen 83 tot 88 een eerste versie vormden van de bepalingen die in die twee hoofdstukken zijn opgenomen.

In dat verband dient eraan te worden herinnerd dat wanneer de afdeling Wetgeving een advies heeft gegeven, ze de bevoegdheid heeft opgebruikt die ze krachtens de wet heeft en dat het haar derhalve niet toekomt zich opnieuw uit te spreken over de reeds onderzochte bepalingen, ongeacht of die herzien zijn om rekening te houden met de opmerkingen die in het eerste advies zijn gemaakt, dan wel ongewijzigd blijven.

[†] Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT (II)
N° 77.824/2 DU 2 JUILLET 2025

Le 5 juin 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, chargé de la Lutte contre la pauvreté à communiquer un avis dans un délai de trente jours sur un avant-projet de loi 'exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d'incapacité de travail'.

L'avant-projet a été examiné par la deuxième chambre le 30 juin 2025. La chambre était composée de Patrick RONVAUX, président de chambre, Christine HOREVOETS et Pierre-Olivier DE BROUX, conseillers d'État, et Béatrice DRAPIER FACCO, greffier.

Le rapport a été présenté par Yves CHAUFFOUREAUX, premier auditeur, et Timo TALLGREN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Pierre-Olivier DE BROUX.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 2 juillet 2025.

*

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation limite essentiellement son examen à la compétence de l'auteur de l'acte, au fondement juridique[†] ainsi qu'à l'accomplissement des formalités prescrites, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées.

RECEVABILITÉ PARTIELLE DE LA DEMANDE D'AVIS

Les dispositions des chapitres 2 et 3 de l'avant-projet, intitulés respectivement "responsabilisation renforcée des titulaires reconnus en incapacité de travail en fonction de leur potentiel de travail" (chapitre 2) et "responsabilisation renforcée des organismes assureurs" (chapitre 3), font suite à l'avis 77.696/2-3-16 donné le 11 mai 2025 sur un avant-projet de loi-programme dont les articles 83 à 88 constituaient une première mouture des dispositions reprises dans ces deux chapitres.

Il y a lieu de rappeler dans ce cadre que, lorsque la section de législation a donné un avis, elle a épuisé la compétence que lui confère la loi et qu'il ne lui appartient dès lors pas de se prononcer à nouveau sur les dispositions déjà examinées, qu'elles aient été revues pour tenir compte des observations formulées dans le premier avis ou qu'elles demeurent inchangées.

[†] S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

Dat geldt niet wanneer wordt overwogen in de tekst volledig nieuwe bepalingen in te voegen waarvan de inhoud losstaat van de opmerkingen of voorstellen die de afdeling Wetgeving in het eerste advies heeft geformuleerd: in zo'n geval moet de afdeling Wetgeving opnieuw worden geraadpleegd, deze keer over de nieuwe bepalingen. Dat geldt ook niet wanneer na het eerste advies nieuwe juridische gegevens opduiken die kunnen rechtvaardigen dat de tekst door de afdeling Wetgeving opnieuw wordt onderzocht: in zo'n geval moeten de bepalingen van de tekst waarvoor die nieuwe gegevens consequenties hebben, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

Aangezien dat *in casu* niet het geval is, beperkt de afdeling Wetgeving haar onderzoek tot de hoofdstukken 1 en 4 van het voorontwerp, die aanleiding geven tot de volgende opmerkingen.¹

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

1. Hoewel sinds de wijziging van de gecoördineerde wetten 'op de Raad van State' bij de wet van 2 april 2003 'tot wijziging van sommige aspecten van de wetgeving met betrekking tot de inrichting en de werkwijze van de afdeling wetgeving van de Raad van State' de omstandigheid dat vormvereisten niet vervuld zijn niet meer kan leiden tot de niet-ontvankelijkheid van adviesaanvragen, blijft het beginsel niettemin dat de afdeling Wetgeving pas om advies gevraagd kan worden nadat het betrokken voorontwerp alle achtereenvolgende stadia van de administratieve voorbereiding doorlopen heeft en nadat het orgaan dat bevoegd is om het voorontwerp vast te stellen de mogelijkheid gehad heeft het eventueel aan te passen in het licht van de elementen die bij het vervullen van de vormvereisten naar voren gekomen zijn. Aldus zou vermeden worden dat de Raad van State advies zou uitbrengen over een niet-definitieve ontwerp tekst en zou gewaarborgd worden dat het advies uitgebracht wordt met volledige kennis van alle ter zake relevante elementen.²

Die opmerking geldt *a fortiori* voor het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit wanneer het ontwerpen betreft die, zoals het voorliggende voorontwerp, betrekking hebben op nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens,³ aangezien de adviesverplichting net bedoeld is om na te gaan

Il en va différemment lorsqu'il est envisagé d'insérer dans le texte des dispositions entièrement nouvelles, dont le contenu est indépendant des observations ou suggestions formulées dans le premier avis: en pareil cas, une nouvelle consultation de la section de législation est requise, portant sur les dispositions nouvelles. Il en va aussi différemment quand interviennent, après le premier avis, des éléments juridiques nouveaux, de nature à justifier un nouvel examen du texte par la section de législation: en pareil cas, celle-ci doit être saisie des dispositions du texte affectées par ces éléments nouveaux.

Comme tel n'est pas le cas en l'espèce, la section de législation limite en conséquence son examen aux chapitres 1 et 4 de l'avant-projet, lesquels appellent les observations suivantes¹.

FORMALITÉS PRÉALABLES

1. Même si, depuis la modification des lois coordonnées 'sur le Conseil d'État' par la loi du 2 avril 2003 'modifiant certains aspects de la législation relative à l'organisation et au fonctionnement de la section de législation du Conseil d'État', le non-accomplissement des formalités ne peut plus conduire à l'irrecevabilité des demandes d'avis, il n'en reste pas moins qu'en principe la section de législation ne peut être consultée qu'à l'issue des différentes étapes de la préparation administrative de l'avant-projet concerné et après que l'organe compétent pour l'établissement de celui-ci a eu la possibilité de l'adapter éventuellement à la lumière des éléments recueillis lors de l'accomplissement des formalités. Il serait ainsi évité que le Conseil d'État donne son avis sur un projet de texte non définitif et il serait garanti que l'avis soit rendu sur la base d'une information complète concernant tous les éléments pertinents en cause².

Cette observation s'applique *a fortiori* pour l'avis de l'Autorité de protection des données lorsqu'il s'agit de projets qui, comme l'avant-projet à l'examen, concernent de nouveaux traitements de données à caractère personnel³, l'obligation consultative ayant précisément pour objectif de vérifier si le

¹ Het verdient bovendien aanbeveling in het wetsontwerp dat ingediend zal worden bij het Parlement niet enkel dit advies op te nemen maar eveneens advies 77.696/2-3-16 of toch ten minste het deel daarvan dat betrekking heeft op de artikelen 83 tot 88 van het voorontwerp van programmawet.

² Adviezen 41.417/AV tot 41.420/AV van 6 oktober 2006, over voorontwerpen die geleid hebben tot respectievelijk de wet van 10 mei 2007 'tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden', de wet van 10 mei 2007 'ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen', de wet van 10 mei 2007 'ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie' en de wet van 10 mei 2007 'tot aanpassing van het Gerechtelijk Wetboek aan de wetgeving ter bestrijding van discriminatie en tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden', *Parl. St. Kamer* 2006-07, nr. 51-2720/001, 126.

³ De artikelen 13 en 14 van het voorontwerp strekken met name tot oprichting van een nieuwe gegevensbank, genaamd GAOCIT, die gezondheidsgegevens bevat van de personen die recht hebben op een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid.

¹ Il y aura par ailleurs lieu de faire figurer dans le projet de loi qui sera déposé sur le bureau du Parlement non seulement le présent avis mais également l'avis ou la partie de l'avis 77.696/2-3-16 qui a été donné sur les articles 83 à 88 de l'avant-projet de loi-programme.

² Avis 41.417/AG à 41.420/AG donnés le 6 octobre 2006 sur des avant-projets devenus respectivement la loi du 10 mai 2007 'modifiant la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme et la xénophobie', la loi du 10 mai 2007 'tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes', la loi du 10 mai 2007 'tendant à lutter contre certaines formes de discrimination' et la loi du 10 mai 2007 'adaptant le Code judiciaire à la législation tendant à lutter contre les discriminations et réprimant certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie', *Doc. parl., Chambre*, 2006-2007, n° 51-2720/001, p. 126.

³ Les articles 13 et 14 de l'avant-projet visent notamment la mise en place d'une nouvelle base de données, dénommée GAOCIT, contenant notamment des données de santé des bénéficiaires d'une indemnité pour incapacité de travail.

of de ontworpen regeling wel in overeenstemming is met de juridische vereisten die voor de verwerking van persoonsgegevens gelden.

Zoals de gemachtigde bevestigd heeft,⁴ is het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit tegelijk met het advies van de Raad van State aangevraagd, zodat de Raad bij het onderzoek van het voorontwerp van wet geen rekening kan houden met dat advies.

De werkwijze waarbij tegelijk het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State en dat van de Gegevensbeschermingsautoriteit wordt aangevraagd, is *in casu* dan ook ten zeerste af te keuren.⁵

Die werkwijze is hier des te meer vatbaar voor kritiek daar de gegevensverwerking betrekking heeft op gezondheidsgegevens, gegevens die een verdergaande bescherming genieten krachtens artikel 9 van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)'.

2. Artikel 6, § 1, van de wet van 15 december 2023 'houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging' bepaalt dat elk regeeringslid, volgens de voorwaarden die door de Koning zijn vastgelegd bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de in artikel 5 van die wet bedoelde impactanalyse uitvoert met betrekking tot de voorontwerpen van wet.

Het voorontwerp valt binnen het toepassingsgebied van dat voorafgaand vormvereiste, dat dus vervuld moet worden, en dit des te meer gelet op wat uiteengezet is in opmerking 1 in verband met de aard van de gegevens die opgenomen zullen worden in de gegevensbank die wordt opgericht en op de doeleinden die met die gegevensbank worden nagestreefd.

3. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst naar aanleiding van het vervullen van die vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan die niet louter vormelijk zijn en evenmin het resultaat zijn van het gevolg dat aan dit advies gegeven wordt, moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen op hun beurt om advies aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd overeenkomstig artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten 'op de Raad van State'.

⁴ De gemachtigde heeft bevestigd dat de Gegevensbeschermingsautoriteit op 3 juni 2025 om advies werd gevraagd.

⁵ Zie in die zin inzonderheid advies 74.879/2-16 van 29 januari 2024 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 15 mei 2024 'houdende maatregelen in de strijd tegen de overmatige schuldenlast en ter bescherming van ondernemingen in moeilijkheden', *Parl. St. Kamer* 2023-24, nr. 55-3883/1, 48.

régime en projet est bien conforme aux exigences juridiques imposées en matière de traitement de données à caractère personnel.

Ainsi que l'a confirmé la déléguée⁴, l'avis de l'Autorité de protection des données a été demandé en parallèle de la saisine du Conseil d'État, si bien que ce dernier ne peut le prendre en compte lors de l'examen de l'avant-projet de loi.

La méthode consistant à saisir simultanément la section de législation du Conseil d'État et l'Autorité de protection des données est donc, en l'espèce, particulièrement critiquable⁵.

Cette méthode est d'autant plus critiquable en l'espèce que le traitement de données implique des données concernant la santé, qui font l'objet d'un régime de protection renforcée selon l'article 9 du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)'.

2. L'article 6, § 1er, de la loi du 15 décembre 2023 'portant des dispositions diverses concernant la simplification administrative' prévoit que chaque membre du gouvernement procède, dans les conditions fixées par le Roi par arrêté délibéré en Conseil des ministres, à l'analyse d'impact visée à l'article 5 de cette loi pour ce qui concerne les avant-projets de loi.

L'avant-projet tombe dans le champ d'application de cette formalité préalable qui doit donc être accomplie, et ce, *a fortiori* en raison de ce qui est exposé sous l'observation 1 quant à la nature des données amenées à être incorporées dans la base de données en voie de création et des fins poursuivies par cette dernière.

3. Si l'accomplissement de ces formalités devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État sur des points autres que de pure forme ou ne résultant pas des suites réservées au présent avis, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à nouveau à l'avis de la section de législation conformément à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées 'sur le Conseil d'État'.

⁴ La déléguée a confirmé que l'avis de l'Autorité de la protection des données avait été demandé le 3 juin 2025.

⁵ Voir en ce sens notamment l'avis 74.879/2-16 donné le 29 janvier 2024 sur un avant-projet devenu la loi du 15 mai 2024 'portant des mesures dans la lutte contre le surendettement et de protection des entreprises en difficultés', *Doc. parl., Chambre*, 2023-2024, n° 55-3883/001, p. 48.

ONDERZOEK VAN HET VOORONTWERP

Artikel 13

1. In de Franse tekst van paragraaf 2 dient het correcte opschrift van de wet van 15 januari 1990 weergegeven te worden, namelijk ‘relative à l’institution et à l’organisation d’une Banque-carrefour de la sécurité sociale’.

2. Doordat in paragraaf 4, derde lid, van de voorliggende bepaling bepaald wordt dat de nadere uitvoeringsregels in verband met de aanvragen van bepaalde artsen gericht aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het gepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990, vastgesteld worden door het Informatieveilighedscomité, wordt daarbij een verordenende bevoegdheid verleend aan dat comité.

In advies 75.472/VR van 17 mei 2024, dat specifiek betrekking heeft op de toekenning van een verordenende bevoegdheid aan datzelfde Informatieveilighedscomité, heeft de afdeling Wetgeving het volgende opgemerkt:

“14.1. Het verlenen van verordenende bevoegdheid aan een openbare instelling, zoals het beheerscomité van het eHealth-platform en het informatieveilighedscomité, is in beginsel niet in overeenstemming met de algemene publiekrechtelijke beginselen omdat erdoor geraakt wordt aan het beginsel van de eenheid van de verordenende macht en een rechtstreekse parlementaire controle ontbreekt. Bovendien ontbreken de waarborgen waarmee de klassieke regelgeving gepaard gaat, zoals die inzake de bekendmaking, de preventieve controle door de afdeling Wetgeving en de duidelijke plaats in de hiërarchie der normen. Dergelijke delegaties kunnen dan ook enkel worden gebillijkt voor zover zij zeer beperkt zijn en een niet-beleidsmatig karakter hebben omdat ze detailkwesies of hoofzakelijk technische kwesies betreffen. (...)”

14.2. (...)

Voor het overige en nog steeds in verband met het informatieveilighedscomité wijst de afdeling Wetgeving erop dat de aanpassingen die aangebracht zijn bij de wet van 23 november 2023 ‘betreffende maatregelen van bestuurlijke politie inzake reisbeperkingen en het passagier lokalisatie formulier en houdende wijzigingen van diverse wetbepalingen betreffende het informatieveilighedscomité’ om gevolg te geven aan arrest nr. 110/2022 van 22 september 2022 van het Grondwettelijk Hof, nog altijd niet het toezicht door de Gegevensbeschermingsautoriteit regelen. In haar adviezen 72.464/3 en 73.094/3⁶ heeft de afdeling Wetgeving het volgende opgemerkt:

‘Ten slotte herinnert de Raad van State eraan dat het Grondwettelijk Hof heeft aangegeven dat de beaadselagen slechts ‘aan een zwakke controle van de

⁶ Voetnoot 47 van het geciteerde advies Adv.RvS 72.464/3 en 73.094/3 van respectievelijk 8 december 2022 en 10 maart 2023 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 23 november 2023, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55-3264/001, 93 en 95-96, opmerkingen 9 en 4.2.

EXAMEN DE L'AVANT-PROJET

Article 13

1. Au paragraphe 2, dans la version française, il convient de reproduire l'intitulé correct de la loi du 15 janvier 1990, à savoir ‘relative à l’institution et à l’organisation d’une Banque-carrefour de la sécurité sociale’.

2. En prévoyant que les modalités d’exécution concernant les demandes de certains médecins adressées à la plateforme eHealth d’avoir accès au numéro d’identification visé à l’article 8 de la loi du 15 janvier 1990 dépseudonymisé sont déterminées par le Comité de Sécurité de l’Information, le paragraphe 4, alinéa 3, de la disposition examinée attribuée à ce comité un pouvoir réglementaire.

Dans son avis 75.472/VR donné le 17 mai 2024 concernant précisément l’attribution d’un pouvoir réglementaire au même Comité de Sécurité et de l’Information, la section de législation avait observé ce qui suit:

“14.1. L’attribution d’un pouvoir réglementaire à un organisme public, tel que le comité de gestion de la plateforme eHealth et le comité de sécurité de l’information, n’est en principe pas conforme aux principes généraux de droit public en ce qu’il est ainsi porté atteinte au principe de l’unité du pouvoir réglementaire et qu’un contrôle parlementaire direct fait défaut. En outre, les garanties dont est assortie la réglementation classique, telles celles en matière de publication, de contrôle préventif exercé par la section de législation et de rang précis dans la hiérarchie des normes sont absentes. Pareilles délégations ne se justifient dès lors que dans la mesure où elles sont très limitées et ont un caractère non politique, en raison de leur portée secondaire ou principalement technique. [...]”

14.2. [...]

Pour le surplus encore, s’agissant toujours du comité de sécurité de l’information, la section de législation relève que les adaptations apportées par la loi du 23 novembre 2023 ‘concernant des mesures de police administrative en matière de restrictions de voyage et de formulaire de localisation du passager et modifiant diverses dispositions relatives au comité de sécurité de l’information’ pour donner suite à l’arrêt n° 110/2022 du 22 septembre 2022 de la Cour constitutionnelle, ne règlent toujours pas le contrôle par l’Autorité de protection des données. Dans ses avis 72.464/3 et 73.094/3⁶, la section de législation avait relevé:

‘Enfin, le Conseil d’État rappelle que la Cour constitutionnelle a indiqué que les délibérations ‘sont soumises à un contrôle faible de la part de l’Autorité de protection des données puisque

⁶ Note de bas de page 47 de l’avis cité: Avis 72.464/3 et 73.094/3, respectivement donné le 8 décembre 2022 et le 10 mars 2023, sur un avant-projet devenu la loi du 23 novembre 2023, *Doc. parl.*, Chambre, 2022-2023, n° 55-3264/001, pp. 93 et 95-96, observations 9 et 4.2.

Gegevensbescherming onderworpen zijn omdat die het Informatieveiligheidscomité enkel kan vragen om een beslissing die zij onwettig zou achten, te ‘heroverwegen’ en advies te verlenen over de ingevolge die vraag gewijzigde beraadslaging’ (B.38.2). Ook in het huidige voorontwerp blijft de verhouding tussen de Gegevensbeschermingsautoriteit en het Informatieveiligheidscomité onveranderd. Zoals de Raad van State eerder reeds heeft aangegeven in advies 63.202/2 en zoals het Grondwettelijk Hof in arrest nr. 110/2022 van 22 september 2022 heeft beaamd, moeten overheidsinstanties die persoonsgegevens verwerken en dergelijke verwerkingen toestaan ‘onder het toezicht van de toezichthoudende autoriteit (...) worden geplaatst’.

De amendementen die aanleiding gegeven hebben tot advies 73.879/3⁷ en ertoe strekten een antwoord te bieden op die opmerking, zijn evenwel niet aangenomen.

Bijgevolg geeft de wet van 23 november 2023 niet in afdoende mate gevolg aan de door het Grondwettelijk Hof gelaakte ongrondwettigheid⁸.

In casu kan een soortgelijke opmerking gemaakt worden. In dat verband stelt de afdeling Wetgeving vast dat in de memorie van toelichting geen uitleg gegeven wordt over de redenen die rechtvaardigen dat die verordenende bevoegdheid verleend wordt aan het Informatieveiligheidscomité.

De steller van het voorontwerp dient er in het licht van de door het Grondwettelijk Hof vastgestelde ongrondwettigheid en van de beginselen die in advies 75.472/VR in herinnering zijn gebracht, op toezien dat die nadere uitvoeringsregels toevertrouwd worden aan de Koning in plaats van aan het Informatieveiligheidscomité.

3. Op de vraag welke redenen rechtvaardigen dat voorzien wordt in een termijn van tien jaar voor de bewaring van de gegevens in de GAOCIT-databank, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

“Le délai maximal de conservation des données reprises dans la base de données GAOCIT a été fixé à dix ans car afin de pouvoir effectuer l’analyse la plus approfondie possible de ces données conformément aux finalités du traitement des données prévues, il est nécessaire de pouvoir disposer de données suffisantes.

Ainsi, dans le cadre de pathologies rares, voire très rares, il est nécessaire de conserver les données durant un laps de

celle-ci peut uniquement demander au Comité de sécurité de l’information modifiée à la suite de cette demande’ (B.38.2). La relation entre l’Autorité de protection des données et le Comité de sécurité de l’information reste également inchangée dans l’avant-projet actuel. Comme l’a déjà indiqué précédemment le Conseil d’État dans l’avis 63.202/2 et ainsi qu’en a convenu la Cour constitutionnelle dans l’arrêt n° 110/2022 du 22 septembre 2022, les autorités publiques qui traitent des données personnelles ou autorisent de tels traitements, doivent ‘être soumises au contrôle de l’autorité de contrôle’.

Les amendements ayant donné lieu à l’avis 73.879/3⁷ et qui visaient à répondre à cette observation n’ont toutefois pas été adoptés.

En conséquence, la loi du 23 novembre 2023 ne donne pas suffisamment suite à l’inconstitutionnalité censurée par la Cour constitutionnelle⁸.

Pareille observation peut être réitérée *in casu*. À cet égard, la section de législation constate qu’aucune explication n’est apportée dans l’exposé des motifs sur les raisons justifiant d’attribuer ce pouvoir réglementaire au Comité de Sécurité de l’information.

Au regard de l’inconstitutionnalité constatée par la Cour constitutionnelle et des principes rappelés dans l’avis 75.472/VR, l’auteur de l’avant-projet veillera à confier ces modalités d’exécution au Roi, en lieu et place du Comité de Sécurité de l’Information.

3. Interrogée quant aux raisons justifiant de prévoir un délai de conservation de dix ans des données dans la base de données GAOCIT, le délégué a répondu ce qui suit:

“Le délai maximal de conservation des données reprises dans la base de données GAOCIT a été fixé à dix ans car afin de pouvoir effectuer l’analyse la plus approfondie possible de ces données conformément aux finalités du traitement des données prévues, il est nécessaire de pouvoir disposer de données suffisantes.

Ainsi, dans le cadre de pathologies rares, voire très rares, il est nécessaire de conserver les données durant un laps de

⁷ Voetnoot 48 van het geciteerde advies: Adv.RvS 73.879/3 van 17 juli 2023 over amendementen op een wetsontwerp dat geleid heeft tot de wet van 23 november 2023, Parl.St. Kamer 2022-23, nr. 55-3264/010.

⁸ Advies 75.472/VR van 17 mei 2024 over een voorontwerp van wet, vijf voorontwerpen van decreet en een voorontwerp van ordonnantie ‘houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende het optimaal elektronisch uitwisselen en delen van informatie en gegevens tussen de actoren in de sociale en gezondheidssector’.

⁷ Note de bas de page 48 de l’avis cité: Avis 73.879/3 donné le 17 juillet 2023 sur des amendements à un projet de loi devenu la loi du 23 novembre 2023, *Doc. parl.*, Chambre, 2022-2023, n° 55-3264/010.

⁸ Avis 75.472/VR donné le 17 mai 2024 sur un avant-projet de loi, cinq avant-projets de décret et un avant-projet d’ordonnance “portant assentiment à l’accord de coopération entre l’État fédéral, la Communauté flamande, la Communauté française, la Communauté germanophone, la Commission Communautaire commune, la Région wallonne et la Commission Communautaire française concernant l’échange électronique optimal et du partage d’informations et de données entre les acteurs des secteurs du social et de la santé”.

temps plus important de manière à disposer de suffisamment de données pour permettre une analyse pertinente de ces données et améliorer les connaissances sur ces pathologies. Certaines pathologies ne sont pas suffisamment courantes pour permettre une analyse adéquate sur une période de 5 ans.”

Artikel 14

1. Artikel 88 van de gecoördineerde wet is niet gewijzigd bij de wet van 11 augustus 2017. De verwijzing naar die wet moet dan ook weggelaten worden.

2. Opdat de Franse tekst beter overeen zou stemmen met de Nederlandse, dienen de woorden “l’avis” telkens vervangen te worden door de woorden “la notification”.

De griffier,

Béatrice DRAPIER FACCO

De voorzitter,

Patrick RONVAUX

temps plus important de manière à disposer de suffisamment de données pour permettre une analyse pertinente de ces données et améliorer les connaissances sur ces pathologies. Certaines pathologies ne sont pas suffisamment courantes pour permettre une analyse adéquate sur une période de 5 ans”.

Article 14

1. L'article 88 de la loi coordonnée n'a pas été modifié par la loi du 11 août 2017. La référence à cette loi sera par conséquent omise.

2. Dans la version française, afin de mieux correspondre au texte néerlandais, il y a lieu de remplacer à chaque fois les mots “l’avis” par les mots “la notification”.

Le greffier,

Béatrice DRAPIER FACCO

Le président,

Patrick RONVAUX

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (III)
NR. 78.275/2-16 VAN 28 OKTOBER 2025**

Op 26 september 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding, verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot uitvoering van een versterkt terug naar werk-beleid in geval van arbeidsongeschiktheid'.

De titels 1 en 2, hoofdstukken 1 tot 3 en 6, van het voorontwerp zijn door de tweede kamer onderzocht op 22 oktober 2025. De kamer was samengesteld uit Bernard BLERO, kamer-voorzitter, Géraldine ROSOUX en Dimitri YERNAULT, staatsraden, Christian BEHRENDT en Jacques ENGLEBERT, assessoren, en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Ahmed TIOURIRINE, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Géraldine ROSOUX.

De titels 1, 2, hoofdstukken 4 en 5, en 3 van het voorontwerp zijn door de zestiende kamer onderzocht op 28 oktober 2025. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, en Ilse ANNÉ, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Benjamin MEEUSEN, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 28 oktober 2025.

*

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten 'op de Raad van State', gecoördineerd op 12 januari 1973, beperkt de afdeling Wetgeving zich, overeenkomstig artikel 84, § 3, van de gecoördineerde wetten, voornamelijk tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, de rechtsgrond[†] en de vraag of de voorgeschreven vormvereisten zijn vervuld.

[†] Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT (III)
N° 78.275/2-16 DU 28 OCTOBRE 2025**

Le 26 septembre 2025, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, chargé de la Lutte contre la pauvreté, à communiquer un avis dans un délai de trente jours sur un avant-projet de loi 'exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d'incapacité de travail'.

Les titres 1er et 2, chapitres 1 à 3 et 6, de l'avant-projet ont été examinés par la deuxième chambre le 22 octobre 2025. La chambre était composée de Bernard BLERO, président de chambre, Géraldine ROSOUX et Dimitri YERNAULT, conseillers d'État, Christian BEHRENDT et Jacques ENGLEBERT, assesseurs, et Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, greffier.

Le rapport a été présenté par Ahmed TIOURIRINE, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Géraldine ROSOUX.

Les titres 1er, 2, chapitres 4 et 5, et 3 de l'avant-projet ont été examinés par la seizième chambre le 28 octobre 2025. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre f.f., Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, et Ilse ANNÉ, greffier.

Le rapport a été présenté par Benjamin MEEUSEN, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 28 octobre 2025.

*

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation limite essentiellement son examen à la compétence de l'auteur de l'acte, au fondement juridique[†] ainsi qu'à l'accomplissement des formalités prescrites, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées.

[†] S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

ONDERZOEK VAN HET VOORONTWERPVOORAFGAANDE OPMERKING

1. De notificatie van punt 10 van het overleg in de Ministerraad luidt als volgt:

“Na advies van de Raad van State, dat zal worden gevraagd met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, mag het voorontwerp, ter ondertekening aan het Staatshoofd worden voorgelegd, met het oog op indiening bij de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De toepassing van artikel 51 van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers zal worden gevraagd.”

2. In punt 9 van de nota aan de Ministerraad over het voorliggende voorontwerp staat het volgende:

“Le Conseil des ministres marque son accord sur le projet de loi exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d’incapacité de travail.

Après avis du Conseil d’État qui sera demandé sur base de l’article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d’État, le projet de loi sera soumis à la signature du Chef de l’État en vue de son dépôt à la Chambre des représentants.

L’application de l’article 51 du Règlement de la Chambre des représentants sera demandé.”

3. Volgens de brief met de adviesaanvraag d.d. 26 september 2025 worden echter enkel de artikelen 13 en 14 van het voorontwerp voor advies voorgelegd aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State. In die brief wordt er immers op gewezen dat de afdeling Wetgeving zich reeds over een deel van het voorontwerp heeft uitgesproken, en staat voorts het volgende te lezen:

“Au vu de ce qui précède, l’avis du Conseil d’État est donc sollicité à nouveau pour l’article 13, tel que modifié à la suite de l’avis de l’APD, ainsi que pour le nouvel article 14, ajouté suite à l’avis de l’APD.”

4. Aan de gemachtigde zijn vragen gesteld, enerzijds over het feit dat de inhoud van de brief met de adviesaanvraag niet spoort met het overleg in de Ministerraad, en anderzijds over de omstandigheid dat artikel 2, 1°, 2°, 3° en 4°, een nieuwe bepaling vormt die nog niet voor advies voorgelegd is aan de afdeling Wetgeving. De gemachtigde heeft het volgende geantwoord:

“La demande d’avis ciblait explicitement les articles 13 et 14 car ceux-ci avaient été profondément modifiés suite à l’avis de l’APD.

Nous étions partis du principe que le Conseil d’État ne rendrait pas d’avis sur des dispositions déjà examinées par lui, vu

EXAMEN DE L’AVANT-PROJETOBSERVATION PRÉALABLE

1. La notification du point 10 de la délibération du Conseil des ministres prévoit:

“Après avis du Conseil d’État, qui sera demandé en application de l’article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d’État, l’avant-projet peut être soumis à la signature du Chef de l’État, en vue du dépôt à la Chambre des représentants.

L’application de l’article 51 du Règlement de la Chambre des représentants sera demandée.”

2. Le point 9 de la note au Conseil des ministres relatif à l’avant-projet à l’examen expose ce qui suit:

“Le Conseil des ministres marque son accord sur le projet de loi exécutant une politique renforcée de retour au travail en cas d’incapacité de travail.

Après avis du Conseil d’État qui sera demandé sur base de l’article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d’État, le projet de loi sera soumis à la signature du Chef de l’État en vue de son dépôt à la Chambre des représentants.

L’application de l’article 51 du Règlement de la Chambre des représentants sera demandé.”

3. La lettre de demande d’avis datée du 26 septembre 2025 limite cependant la saisine de la section de législation du Conseil d’État aux seuls articles 13 et 14 de l’avant-projet. Ce courrier précise en effet, après avoir rappelé que la section de législation s’est déjà prononcée sur une partie de l’avant-projet, ce qui suit:

“Au vu de ce qui précède, l’avis du Conseil d’État est donc sollicité à nouveau pour l’article 13, tel que modifié à la suite de l’avis de l’APD, ainsi que pour le nouvel article 14, ajouté suite à l’avis de l’APD”.

4. Interrogée à propos de la divergence entre le contenu de la lettre de demande d’avis et la délibération au Conseil des ministres d’une part et, d’autre part, sur la circonstance que l’article 2, 1°, 2°, 3° et 4°, constitue une disposition nouvelle qui n’a pas encore été soumise à l’avis de la section de législation, la déléguée a indiqué:

“La demande d’avis ciblait explicitement les articles 13 et 14 car ceux-ci avaient été profondément modifiés suite à l’avis de l’APD.

Nous étions partis du principe que le Conseil d’État ne rendrait pas d’avis sur des dispositions déjà examinées par lui, vu

la phrase reprise dans l'avis 77824: Si l'accomplissement de ces formalités devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État sur des points autres que de pure forme ou ne résultant pas des suites réservées au présent avis, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à nouveau à l'avis de la section de législation conformément à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État.

Mais effectivement, la note au Conseil des ministres ne prévoit pas une nouvelle demande d'avis portant uniquement sur les articles 13 et 14 de l'avant-projet, et il convient dès lors de considérer que l'avis est demandé pour l'ensemble du texte, selon cette notification.

(...)

Quant à l'article 2, 1°, 2°, 3° et 4° en projet, ces modifications ne résultent en effet pas directement de l'avis 77.824 et doivent être considérées comme nouvelles (...)."

5. Blijkens artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten 'op de Raad van State', gecoördineerd op 12 januari 1973, vloeit de adiëring van de afdeling Wetgeving voort uit een adviesaanvraag van de minister. De afdeling Wetgeving moet de inhoud van de brief met de adviesaanvraag dan ook als richtsnoer nemen en mag haar adviesverlening niet uitbreiden tot bepalingen die niet vermeld staan in de door de minister ondertekende brief.

Hoewel een afzonderlijk optredend regeringslid in beginsel niet hoort af te wijken van een beslissing van de Ministerraad,¹ is het *in casu* aanvaardbaar dat de minister die verzocht wordt het voorontwerp in zijn geheel aan de afdeling Wetgeving over te zenden, in eerste instantie slechts een deel van dat voorontwerp bezorgt. Hij dient uiteindelijk echter wel het hele voorontwerp aan de afdeling Wetgeving voor advies voor te leggen, dit ter eerbiediging van enerzijds de inhoud van het overleg in de Ministerraad, en anderzijds, gelet op de nieuwe bepalingen die het voorontwerp bevat, artikel 3 van de gecoördineerde wetten 'op de Raad van State'.

6. Uit het voorgaande vloeit voort dat dit advies enkel betrekking heeft op de artikelen 13 en 14 van het voorontwerp.

¹ Zie in verband met een verzoek om advies binnen een kortere termijn dan die welke is bepaald in het besluit van de regering: advies 74.831/4 van 6 september 2023 over een ontwerp dat geleid heeft tot het besluit van het College van de Franse Gemeenschapscommissie van 28 maart 2024 'tot vaststelling van de tarieven van het niet-dringend ziekenvervoer'. Zie in verband met een verzoek om advies over een ander onderwerp dan dat wat is bepaald in het overleg in de regering: advies 74.968/2 van 18 december 2023 over een ontwerpbesluit van de Franse Gemeenschapsregering 'fixant la procédure de délivrance des certificats d'apprentissage, des diplômes de la filière de formation de chef d'entreprise de la formation permanente pour les classes moyennes et les petites et moyennes entreprises'.

la phrase reprise dans l'avis 77824: Si l'accomplissement de ces formalités devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État sur des points autres que de pure forme ou ne résultant pas des suites réservées au présent avis, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à nouveau à l'avis de la section de législation conformément à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État.

Mais effectivement, la note au Conseil des ministres ne prévoit pas une nouvelle demande d'avis portant uniquement sur les articles 13 et 14 de l'avant-projet, et il convient dès lors de considérer que l'avis est demandé pour l'ensemble du texte, selon cette notification.

[...]

Quant à l'article 2, 1°, 2°, 3° et 4° en projet, ces modifications ne résultent en effet pas directement de l'avis 77.824 et doivent être considérées comme nouvelles [...]."

5. Il ressort de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, que la saisine de la section de législation résulte d'une demande d'avis introduite par le ministre. La section de législation ne pourrait dès lors, en s'écarter du contenu de la lettre de demande d'avis, étendre sa saisine à des dispositions non visées dans le courrier signé par le ministre.

S'il n'appartient en principe pas à un membre du gouvernement agissant individuellement de s'écarter d'une décision prise en Conseil des ministres¹, il peut être admis, en l'espèce, que le ministre, invité à soumettre à la section de législation l'ensemble d'un avant-projet transmette, dans un premier temps, une partie de celui-ci. Il appartient cependant au ministre de soumettre *in fine* l'ensemble de l'avant-projet pour avis à la section de législation, et ce, afin de respecter, d'une part, le contenu de la délibération du Conseil des ministres et, d'autre part, compte tenu des dispositions nouvelles figurant dans l'avant-projet, l'article 3 des lois coordonnées 'sur le Conseil d'État'.

6. Il résulte de ce qui précède que le présent avis porte uniquement sur les articles 13 et 14 de l'avant-projet.

¹ Voir, s'agissant d'une saisine dans un délai inférieur à celui déterminé dans la délibération gouvernementale, l'avis 74.831/4 donné le 6 septembre 2023 sur un projet devenu l'arrêté du Collège de la Commission communautaire française du 28 mars 2024 'fixant les tarifs relatifs au transport médico-sanitaire' ou, s'agissant d'une saisine sur un objet différent de celui prévu dans la délibération du gouvernement, l'avis 74.968/2 donné le 18 décembre 2023 sur un projet d'arrêté du gouvernement de la communauté française 'fixant la procédure de délivrance des certificats d'apprentissage, des diplômes de la filière de formation de chef d'entreprise de la formation permanente pour les classes moyennes et les petites et moyennes entreprises'.

BIJZONDERE OPMERKINGENArtikel 13

1. Om rekening te houden met het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, is de bepaling aangevuld zodat ze de doeleinden van de beoogde gegevensverwerking preciseert. In dat verband bepaalt het ontworpen artikel 13/3, § 3, van de wet 'betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen', gecoördineerd op 14 juli 1994 wat het nut is van het verzamelen van kennis over het voorschrijfgedrag van de behandelend arts: dankzij die kennisverzameling moeten behandelend artsen namelijk kunnen "beschikken over zelfbeheertools en richtlijnen om hen te ondersteunen in hun voorschrijfgedrag in het kader van de arbeidsongeschiktheid en hen toe te laten hun voorschrijfgedrag, indien nodig, te evalueren of aan te passen aan wetenschappelijk onderbouwde 'normen' en het voorschrijfgedrag van hun collega's in eenzelfde regio".

De toelichting bij de bepaling moet worden aangevuld zodat ze duidelijk maakt wat de draagwijdte is van de begrippen "wetenschappelijk onderbouwde 'normen'" en "voorschrijfgedrag [van de collega-artsen] in eenzelfde regio", op basis waarvan de behandelend artsen hun voorschrijfgedrag moeten kunnen evalueren en aanpassen.

2. In de Franse tekst van het ontworpen artikel 13/3, § 4, tweede lid, moet het woord "au" toegevoegd worden vóór de woorden "cas par cas".

De griffier,

Anne-Catherine VAN GEERSDAELE

De griffier,

Ilse ANNÉ

De voorzitter,

Bernard BLERO

De voorzitter,

Wouter PAS

OBSERVATIONS PARTICULIÈRESArticle 13

1. Pour tenir compte de l'avis de l'Autorité de protection des données, la disposition a été complétée en vue de préciser les finalités du traitement de données envisagé. Dans ce cadre, l'article 13/3, § 3, en projet de la loi 'relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités', coordonnée le 14 juillet 1994 détermine quelle est l'utilité de la collecte de connaissances portant sur le comportement de prescription du médecin traitant, en indiquant que cette collecte doit permettre aux médecins traitants de "pouvoir disposer d'outils d'auto-gestion et de lignes directrices afin de les soutenir dans leur comportement de prescription dans le cadre de l'incapacité de travail et de leur permettre d'évaluer ou d'adapter, le cas échéant, leur comportement de prescription avec des 'normes' scientifiquement fondées et le comportement de prescription de leurs collègues dans une même région".

Le commentaire de la disposition sera complété en vue d'explicitier la portée des notions de "'normes' scientifiquement fondées" et de "comportement de prescription [des collègues médecins] dans une même région" qui doivent permettre aux médecins traitants d'évaluer et d'adapter leur comportement de prescription.

2. Dans la version française de l'article 13/3, § 4, alinéa 2, en projet, le mot "au" sera ajouté avant les mots "cas par cas".

Le greffier,

Anne-Catherine VAN GEERSDAELE

Le greffier,

Ilse ANNÉ

Le président,

Bernard BLERO

Le président,

Wouter PAS

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Werk, de minister van Sociale Zaken en de minister van Zelfstandigen,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Werk, de minister van Sociale Zaken en de minister van Zelfstandigen zijn ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

TITEL 1*Algemene bepaling***Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2*Sociale zaken***HOOFDSTUK 1**

**Versterkte responsabilisering
van de arbeidsongeschikte erkende gerechtigden
afhankelijk van hun arbeidspotentieel**

Art. 2

In artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de paragraaf 1/1, eerste lid, worden de woorden “resterende capaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition du ministre de l'Emploi, du ministre des Affaires sociales et de la ministre des Indépendants,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre de l'Emploi, le ministre des Affaires sociales et la ministre des Indépendants sont chargés de présenter en notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

TITRE 1ER*Disposition generale***Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

TITRE 2*Affaires sociales***CHAPITRE 1er**

**Responsabilisation renforcée des titulaires
reconnus en incapacité de travail en fonction
de leur potentiel de travail**

Art. 2

Dans l'article 100 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, modifié en dernier lieu par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er/1, alinéa 1er, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° in de paragraaf 1/1, tweede lid, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “zijn arbeidspotentieel”;

3° de paragraaf 1/4 wordt vervangen als volgt:

“§ 1/4. Om te kunnen nagaan of het werk kan worden hervat met, in voorkomend geval, het aanvatten van een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde ertoe gehouden:

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn arbeidspotentieel, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van zijn arbeidspotentieel vereiste gegevens niet worden bezorgd;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts bedoeld in artikel 1.4-73, § 2, van de Codex over het welzijn op het werk voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling;

3° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de “Terug Naar Werk-coördinator” voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde “Terug Naar Werk-traject”.

Om de begeleidende acties binnen een “Terug Naar Werk-traject” bedoeld in paragraaf 1/1 te kunnen bepalen en te kunnen uitvoeren, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst en voldoende arbeidspotentieel heeft, ertoe gehouden:

1° zich binnen veertien dagen na de doorverwijzing in te schrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en modaliteiten:

2° dans le paragraphe 1er/1, alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

3° le paragraphe 1er/4 est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er/4. Pour pouvoir vérifier si le travail peut être repris, le cas échéant, en débutant un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu incapable de travailler est tenu:

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire les données qui sont nécessaires pour l'estimation de son potentiel de travail, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation de son potentiel de travail ne sont pas fournies;

2° de donner suite à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail visée à l'article 1.4-73, § 2, du Code du bien-être au travail pour un contact physique en vue d'une évaluation de la réintégration;

3° de donner suite à la convocation du “Coordinateur Retour Au Travail” pour un premier moment de contact dans le cadre du “Trajet Retour Au Travail” précité.

Pour pouvoir déterminer et exécuter les actions d'accompagnement dans un “Trajet Retour Au Travail” visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu en incapacité de travail qui n'est pas lié par un contrat de travail et qui a suffisamment de potentiel de travail est tenu de:

1° s'inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d'un accompagnement par ce service ou cette institution;

2° donner suite à l'invitation du conseiller du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d'un partenaire du service précité ou de l'institution précitée pour un moment de contact dans le cadre de sa réintégration.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, selon quelles conditions et selon quelles modalités:

1° de toekenning van de uitkering wordt stopgezet wanneer de arbeidsongeschikt erkend gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op de fysieke contacten bedoeld in het eerste lid, 1° en 2°, of wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact met de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team met het oog op de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid omdat hij zich niet overeenkomstig het tweede lid, 1°, heeft ingeschreven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socio-professionele re-integratie;

2° het dagbedrag van de uitkering met 10 procent wordt verminderd wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment bedoeld in het eerste lid, 3°, of op het contactmoment bedoeld in het tweede lid, 2°.

Voor de toepassing van het derde lid kan de afwezigheid van de gerechtigde worden gerechtvaardigd door elementen zowel van medische aard als van niet-medische aard”.

Art. 3

In artikel 102, 1°, van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 20 december 2023, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “het arbeidspotentieel”.

Art. 4

In artikel 110 van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “resterende capaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “de restcapaciteiten” vervangen door de woorden “zijn arbeidspotentieel”;

3° in paragraaf 4, eerste lid, 1°, wordt het woord “restcapaciteiten” telkens vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

1° l'octroi de l'indemnité est supprimé quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable aux contacts physiques visés à l'alinéa 1er, 1° et 2°, ou quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au contact physique avec le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue de l'évaluation de l'état d'incapacité de travail parce qu'il ne s'est pas inscrit conformément à l'alinéa 2, 1°, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle;

2° le montant journalier de l'indemnité est réduit de 10 pourcents quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au premier moment de contact visé à l'alinéa 1er, 3°, ou au moment de contact visé à l'alinéa 2, 2°.

Pour l'application de l'alinéa 3, l'absence du titulaire peut être justifiée par des éléments tant de nature médicale que non médicale”.

Art. 3

Dans l'article 102, 1°, de la même loi, rétabli par la loi du 20 décembre 2023, les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 4

Dans l'article 110 de la même loi, rétabli par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans le paragraphe 1er, alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

3° dans le paragraphe 4, alinéa 1er, 1°, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail” et les mots “des capacités restantes” sont remplacés par les mots “du potentiel de travail”.

Art. 5

In artikel 134, § 2, van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “tweede lid” vervangen door de woorden “derde lid” en wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”;

2° in het tweede lid wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 6

In artikel 153, § 2, tweede lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 12 januari 2023, wordt het woord “restcapaciteiten” vervangen door het woord “arbeidspotentieel”.

Art. 7

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

De maatregelen in uitvoering van artikel 100, § 1/4, derde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, zijn van toepassing op elk fysiek contact en elk contactmoment ingepland om, ten vroegste, op 1 januari 2026 plaats te vinden.

HOOFDSTUK 2

**Versterkte responsabilisering
van de verzekeringsinstellingen**

Art. 8

In artikel 100, § 1/1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 19 december 2014, vervangen bij de wet van 12 december 2021 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 9

In artikel 110, § 1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 12 januari 2023 en gewijzigd bij de wet van 20 december 2023, wordt het vijfde lid opgeheven.

Art. 5

Dans l'article 134, § 2, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er, les mots “alinéa 2” sont remplacés par les mots “alinéa 3” et les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”;

2° dans l'alinéa 2, les mots “ses capacités restantes” sont remplacés par les mots “son potentiel de travail”.

Art. 6

Dans l'article 153, § 2, alinéa 2, de la même loi, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 12 janvier 2023, les mots “leurs capacités restantes” sont remplacés par les mots “leur potentiel de travail”.

Art. 7

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Les mesures en exécution de l'article 100, § 1er/4, alinéa 3, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, sont applicables à chaque contact physique et à chaque moment de contact qui sont planifiés de telle sorte qu'ils aient lieu, au plus tôt, le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 2

**Responsabilisation renforcée
des organismes assureurs**

Art. 8

Dans l'article 100, § 1er/1, de la même loi, inséré par la loi du 19 décembre 2014, remplacé par la loi du 12 décembre 2021 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l'alinéa 5 est abrogé.

Art. 9

Dans l'article 110, § 1er, de la même loi, inséré par la loi du 12 janvier 2023 et modifié par la loi du 20 décembre 2023, l'alinéa 5 est abrogé.

Art. 10

De gerechtigden waarvan met toepassing van artikel 100, § 1/1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026 is aangenomen dat ze de vereiste graad van arbeidsongeschiktheid bereikten, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

De gerechtigden die zich met toepassing van artikel 110, § 1, vijfde lid, van dezelfde wet, zoals van kracht vóór de datum van de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, al vóór 1 januari 2026 bevonden in een periode waarin de staat van arbeidsongeschiktheid is geacht behouden te blijven, blijven genieten van dit vermoeden van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig de voorwaarden die vóór 1 januari 2026 van toepassing waren.

Art. 11

Artikel 195, § 1, 2°, negende lid, van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 februari 1998, wordt aangevuld met twee zinnen:

“In het kader van deze door de Koning vast te leggen verdelingswijze wordt echter een percentage van het totale bedrag vastgesteld overeenkomstig het derde en vierde lid toegekend in functie van, enerzijds, het resultaat van minstens twee door Hem te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten en waarbij een degressief percentage bij een toenemend aantal verrichte wettelijke opdrachten wordt toegepast als correctiefactor om rekening te houden met het aantal gerechtigden aangesloten bij de betrokken landsbond en, anderzijds, de resultaten van de thematische controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, op basis van de aan hen krachtens artikel 82, tweede lid, toevertrouwde bevoegdheid. Het voormelde percentage bedraagt 5 % voor 2026, 7,5 % voor 2027, 10 % voor 2028 en 15 % vanaf 2029.”

Art. 12

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

Art. 10

Les titulaires qui, en application de l'article 100, § 1er/1, alinéa 5, de la même loi, tel qu'en vigueur avant la date d'entrée en vigueur du présent chapitre, ont déjà été présumés avoir atteint le degré d'incapacité de travail requis avant le 1er janvier 2026, continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d'application avant le 1er janvier 2026.

Les titulaires qui, en application de l'article 110, § 1er, alinéa 5, de la même loi, tel qu'en vigueur avant la date d'entrée en vigueur du présent chapitre, se trouvaient déjà avant le 1er janvier 2026 dans une période durant laquelle l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu, continuent de bénéficier de cette présomption d'incapacité de travail conformément aux conditions qui étaient d'application avant le 1er janvier 2026.

Art. 11

L'article 195, § 1er, 2°, alinéa 9, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 22 février 1998, est complété par deux phrases:

“Dans le cadre de ce mode de répartition à déterminer par le Roi, un pourcentage du montant total, déterminé conformément aux alinéas 3 et 4, est toutefois octroyé en fonction, d'une part, du résultat de l'accomplissement d'au moins deux missions légales à déterminer par Lui concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires des indemnités affiliés à l'union nationale concernée, à charge de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, et auquel un pourcentage dégressif est encore appliqué, comme facteur de correction, en fonction du nombre croissant de missions légales effectuées afin de tenir compte du nombre de titulaires affiliés à l'union nationale concernée et, d'autre part, des résultats des contrôles thématiques qui sont effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, sur la base de la compétence qui leur est confiée en vertu de l'article 82, alinéa 2. Le pourcentage susmentionné s'élève à 5 % pour 2026, à 7,5 % pour 2027, à 10 % pour 2028 et à 15 % à partir de 2029.”

Art. 12

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

HOOFDSTUK 3

**Kennisverzameling op basis
van de elektronisch verzonden getuigschriften
van arbeidsongeschiktheid**

Art. 13

In dezelfde wet wordt een artikel 13/3 ingevoegd, luidende:

“Art. 13/3. § 1. Binnen het Instituut wordt een GAOCIT-databank opgericht die de in de paragraaf 2 omschreven gegevens van de door de behandelend artsen aan de verzekeringsinstelling en, in voorkomend geval, de werkgever verzonden elektronische getuigschriften van arbeidsongeschiktheid van de rechthebbenden op uitkeringen bedoeld in artikel 86, § 1, en in artikel 3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten bevat.

§ 2. De volgende categorieën van gegevens worden voor elk elektronisch getuigschrift in de GAOCIT-databank geregistreerd waarbij voor de rechthebbende op uitkeringen het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid steeds wordt gepseudonimiseerd:

1° de identiteitsgegevens van de volgende natuurlijke personen:

a) voor de rechthebbende op uitkeringen, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990;

b) voor de behandelend arts, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 of het RIZIV-nummer;

2° de begindatum en de einddatum van de periode van arbeidsongeschiktheid;

3° een diagnose of een pathologie, beide op uniforme wijze gecodeerd;

4° indien beschikbaar, de vermelding dat het de eerste aangifte van de arbeidsongeschiktheid of de verlenging van de arbeidsongeschiktheid betreft;

5° de datum waarop het elektronisch getuigschrift is opgesteld.

CHAPITRE 3

**Collecte de connaissances
sur base des données des certificats
d'incapacité de travail envoyés électroniquement**

Art. 13

Dans la même loi, il est inséré un article 13/3, rédigé comme suit:

“Art. 13/3. § 1er. Au sein de l’Institut, une base de données GAOCIT est créée, contenant les données décrites au paragraphe 2 des certificats électroniques d’incapacité de travail envoyés à l’organisme assureur et, le cas échéant, à l’employeur par les médecins traitants des bénéficiaires du droit aux indemnités mentionnés à l’article 86, § 1er, et à l’article 3 de l’arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants.

§ 2. Pour chaque certificat électronique dans lequel le numéro d’identification, visé à l’article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l’institution et à l’organisation d’une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités est toujours pseudonymisé, les catégories de données suivantes sont enregistrées dans la base de données GAOCIT:

1° les informations d’identification des personnes physiques suivantes:

a) pour le bénéficiaire du droit aux indemnités, le numéro d’identification visé à l’article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990;

b) pour le médecin traitant, le numéro d’identification visé à l’article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou le numéro INAMI;

2° la date de début et la date de fin de la période d’incapacité de travail;

3° un diagnostic ou une pathologie, tous deux codés de manière uniforme;

4° si disponible, la mention qu’il s’agit de la première déclaration d’incapacité de travail ou de la prolongation de l’incapacité de travail;

5° la date de rédaction du certificat électronique.

§ 3. De verwerking van de gegevens bedoeld in paragraaf 2 beoogt de volgende doeleinden:

1° het verzamelen van kennis over het voorschrijfgedrag van de behandelend arts op basis van het aantal door deze arts opgestelde getuigschriften en dit rekening houdend met de grootte en de patiëntenpopulatie van de artspraktijk, evenals over de duur van de arbeidsongeschiktheid, in voorkomend geval, gekoppeld aan de diagnose of pathologie bij de betrokken rechthebbende op uitkeringen.

Deze kennisverzameling moet enerzijds de behandelende artsen in staat stellen:

a) te kunnen beschikken over zelfbeheertools en richtlijnen om hen te ondersteunen in hun voorschrijfgedrag in het kader van de arbeidsongeschiktheid en hen toe te laten hun voorschrijfgedrag, indien nodig, te evalueren of aan te passen aan wetenschappelijk onderbouwde “normen” en het voorschrijfgedrag van hun collega’s in eenzelfde regio;

b) een oneigenlijk voorschrijfgedrag, naargelang het geval, te vermijden of te remediëren, dat bestaat uit het voorschrijven van een abnormaal lange arbeidsongeschiktheid, rekening houdend met de betrokken diagnose of pathologie en de toepasselijke richtlijnen in de betrokken situatie.

Deze kennisverzameling moet anderzijds het Instituut in staat stellen in het kader van de uitoefening van zijn opdrachten inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid:

a) de betrokken behandelende artsen een rapport te bezorgen waarin zij geïnformeerd worden over hun voorschrijfgedrag;

b) het besluitvormingsproces inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid te optimaliseren.

In het kader van deze kennisverzameling kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen in de betrokken dossiers, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

2° het verzamelen van kennis over de therapeutische relatie die de betrokken rechthebbende op uitkeringen in geval van een voorschrijven van een periode van arbeidsongeschiktheid met één of meerdere behandelende artsen heeft en dit rekening houdend met de frequentie van raadpleging van deze behandelend artsen om oneigenlijk gebruik van deze therapeutische relatie, hetgeen

§ 3. Le traitement des données visées au paragraphe 2 vise les objectifs suivants:

1° la collecte de connaissances sur le comportement de prescription du médecin traitant en fonction du nombre de certificats rédigés par ce médecin, tenant compte de la taille et de la population de patients de son cabinet médical, ainsi que de la durée de l’incapacité de travail, le cas échéant, en lien avec le diagnostic ou la pathologie du bénéficiaire du droit aux indemnités concerné.

Cette collecte de connaissances doit permettre d’une part, aux médecins traitants:

a) de pouvoir disposer d’outils d’autogestion et de lignes directrices afin de les soutenir dans leur comportement de prescription dans le cadre de l’incapacité de travail et de leur permettre d’évaluer ou d’adapter, le cas échéant, leur comportement de prescription avec des “normes” scientifiquement fondées et le comportement de prescription de leurs collègues dans une même région;

b) d’éviter ou de remédier, selon le cas, à un comportement de prescription inapproprié, consistant en la prescription d’incapacité de travail anormalement longue compte tenu du diagnostic ou de la pathologie concernée et des lignes directrices applicables dans la situation concernée.

Cette collecte de connaissances doit permettre d’autre part, à l’Institut, dans l’exercice de ses missions liées à l’évaluation de l’incapacité de travail:

a) d’envoyer aux médecins traitants concernés un rapport les informant de leur comportement de prescription;

b) d’optimiser le processus décisionnel en matière d’évaluation de l’incapacité de travail.

Dans le cadre de cette collecte de connaissances, le numéro d’identification, visé à l’article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l’institution et à l’organisation d’une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

2° la collecte de connaissances relative à la relation thérapeutique que le bénéficiaire du droit aux indemnités concerné entretient avec un ou plusieurs médecins traitants en cas de prescription de période d’incapacité de travail, en tenant compte de la fréquence de consultation de ces médecins traitants, afin d’éviter ou de remédier, selon le cas, à un usage inapproprié de cette relation

leidt tot het herhaald voorschrijven van al dan niet opeenvolgende ongerechtvaardigde arbeidsongeschiktheden, al naargelang het geval, te vermijden of te remediëren. In dit kader kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

De behandelend arts ontvangt een rapport opgesteld op basis van de gegevensverwerking bedoeld in het eerste lid dat hem informeert over zijn voorschrijfgedrag. De Koning bepaalt de modaliteiten die van toepassing zijn op het opstellen en verzenden van dit rapport.

§ 4. De personeelsleden van de Dienst voor uitkeringen, de Dienst voor geneeskundige verzorging en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het Instituut belast met de uitvoering van opdrachten waarvoor de gegevens van de GAOCIT-databank nodig zijn, hebben toegang tot alle in dit kader verwerkte gegevens, bedoeld in paragraaf 2.

De volgende personeelsleden kunnen echter voor de uitoefening van hun respectievelijke controleopdrachten in het kader van de behandeling van individuele dossiers, geval per geval, vragen aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 van de personen die vermeld zijn in de dossiers waarvoor er klaarblijkelijke aanwijzingen zijn die wijzen op een oneigenlijk voorschrijfgedrag door de behandelend arts of op een oneigenlijk gebruik van de therapeutische relatie door de rechthebbende op uitkeringen:

1° de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 82, tweede lid, zijn toebedeeld;

2° de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 139, vierde lid, zijn toebedeeld.

De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van de toegang tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in het vorige lid.

§ 5. Het Instituut is de verwerkingsverantwoordelijke van de persoonsgegevens in de zin van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van

therapeutique, lequel entraine la prescription répétée d'incapacités de travail successives (ou non) injustifiées. Dans ce cadre, le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

Le médecin traitant reçoit un rapport rédigé sur la base du traitement des données visé à l'alinéa 1er qui l'informe de son comportement de prescription. Le Roi détermine les modalités applicables à la rédaction et à l'envoi de ce rapport.

§ 4. Les membres du personnel du Service des indemnités, du Service des soins de santé et du Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'Institut chargés de l'exécution des missions nécessitant les données de la base de données GAOCIT ont accès à toutes les données, telles que visées au paragraphe 2, traitées dans ce cadre.

Les membres du personnel suivants peuvent toutefois, pour l'exercice de leurs missions respectives de contrôle dans le cadre du traitement de dossiers individuels, au cas par cas, demander à la plateforme eHealth d'avoir accès au numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990, dépseudonymisé des personnes mentionnées dans les dossiers pour lesquels il existe des indices manifestes indiquant un comportement de prescription inapproprié de la part du médecin traitant ou un usage inapproprié de la relation thérapeutique par le bénéficiaire du droit aux indemnités:

1° les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 82, alinéa 2;

2° les inspecteurs sociaux du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 139, alinéa 4.

Le Roi détermine les modalités d'exécution de l'accès au numéro d'identification dépseudonymisé visé à l'alinéa précédent.

§ 5. L'Institut est le responsable du traitement des données à caractère personnel au sens du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère

persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, bepaald in paragraaf 2.

§ 6. De gegevens in de GAOCIT-databank worden niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling van de verwerking ervan, met een maximale bewaartermijn van vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het desbetreffende elektronische getuigschrift is opgesteld.”

Art. 14

Artikel 78 van dezelfde wet, vervangen door de wet van 14 januari 2002 en gewijzigd bij de wet van 24 december 2002, wordt vervangen als volgt:

“Art. 78. In de schoot van het Instituut wordt een Dienst voor uitkeringen ingesteld, belast met:

1° de administratie van de uitkeringsverzekering;

2° het uitvoeren van dataminingoperaties op basis van de gegevens die zijn geregistreerd in de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3;

3° het opstellen van een rapport bestemd voor de behandelende arts waarin deze wordt geïnformeerd over zijn voorschrijfgedrag van de arbeidsongeschiktheid en dat is opgesteld op basis van de verwerking van de betrokken gegevens uit de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3.

4° de toepassing van de bepalingen betreffende het invaliditeitspensioen, als bedoeld in artikel 2, § 3bis, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.”

Art. 15

In artikel 88 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 24 december 1999 en 11 augustus 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en derde lid worden twee leden ingevoegd, luidende:

“Indien de door de huisarts opgestelde kennisgeving voor de adviserend arts een arbeidsongeschiktheid is waarvan de duur veertien dagen overschrijdt of een verlenging van de al erkende arbeidsongeschiktheid is, moeten de door het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen vastgestelde gegevens van deze kennisgeving

persoonnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE, prévu au paragraphe 2.

§ 6. Les données dans la base de données GAOCIT ne sont pas conservées plus longtemps que nécessaire pour atteindre la finalité poursuivie dans le cadre de leur traitement, avec une durée maximale de conservation de cinq ans à compter du 1er janvier de l'année qui suit l'année au cours de laquelle le certificat électronique concerné a été rédigé.”

Art. 14

L'article 78 de la même loi, remplacé par la loi du 14 janvier 2002 et modifié par la loi du 24 décembre 2002, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 78. Il est institué au sein de l'Institut, un Service des indemnités chargé de:

1° l'administration de l'assurance indemnités;

2° l'exécution d'opérations de datamining sur la base des données enregistrées dans la base de données GAOCIT visée à l'article 13/3;

3° la rédaction d'un rapport à l'intention du médecin traitant l'informant de son comportement de prescription de l'incapacité de travail et rédigé sur la base du traitement des données concernées de la base de données GAOCIT visée l'article 13/3;

4° l'application des dispositions relatives aux pensions d'invalidité comme déterminé par l'article 2, § 3bis, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.”

Art. 15

Dans l'article 88 de la même loi, modifié par la loi du 24 décembre 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 2 et 3:

“Si la notification rédigée par le médecin généraliste à l'attention du médecin-conseil concerne une incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou une prolongation de l'incapacité de travail déjà reconnue, les données de cette notification, fixées par le Comité de gestion du Service des indemnités, doivent être

door de huisarts worden overgemaakt via een elektronisch proces, onder de voorwaarden bepaald in uitvoering van artikel 5, 4°, a), van de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen. De voormelde gegevens van de kennisgeving worden eveneens overgemaakt aan het Instituut met het oog op de registratie van de categorieën van gegevens in de GAOCIT-databank met toepassing van artikel 13/3, § 2.

De duur van elke voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in de kennisgeving voor de adviserend arts bezorgd met toepassing van de vorige leden bedraagt maximaal drie maanden.”;

2° in het derde lid, dat het vijfde lid wordt, worden in de Franse tekst de woorden “les avis ou les demandes qui lui sont imposés” vervangen door de woorden “les notifications ou les demandes qui lui sont imposées”.

Art. 16

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 4

Solidariteitsbijdrage werkgevers inzake primaire arbeidsongeschiktheid

Art. 17

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1° “werkgevers”: de werkgevers en de personen die hiermee worden gelijkgesteld bedoeld in artikel 1, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° “primaire arbeidsongeschiktheid”: het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

3° “primaire ongeschiktheidsuitkering”: de uitkering bedoeld in artikel 87 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

4° “moederschapsuitkering”: de uitkering bedoeld in artikel 113 van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

transmises par le médecin généraliste à l’aide d’un procédé électronique, dans les conditions fixées en exécution de l’article 5, 4°, a), de la loi du 21 août 2008 relative à l’institution et à l’organisation de la plate-forme eHealth et portant diverses dispositions. Lesdites données de la notification sont également transmises à l’Institut en vue de l’enregistrement des catégories de données dans la base de données GAOCIT en application de l’article 13/3, § 2.

La durée de chaque période prescrite d’incapacité de travail mentionnée dans la notification adressée au médecin-conseil en application des alinéas précédents est de maximum trois mois.”;

2° dans l’alinéa 3, qui devient l’alinéa 5, les mots “les avis ou les demandes qui lui sont imposés” sont remplacés par les mots “les notifications ou les demandes qui lui sont imposées”.

Art. 16

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2026.

CHAPITRE 4

Cotisation de solidarité des employeurs concernant l’incapacité de travail primaire

Art. 17

Pour l’application du présent chapitre, on entend par:

1° “employeurs”: les employeurs et les personnes qui leur sont assimilées visés à l’article 1er, § 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l’arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° “incapacité de travail primaire”: la période d’incapacité de travail primaire visée à l’article 87 de la loi relative à l’assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

3° “indemnité d’incapacité primaire”: l’indemnité visée à l’article 87 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

4° “indemnité de maternité”: l’indemnité visée à l’article 113 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

5° “referteperiode”: de periode van het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1);

6° “verzekeringsinstelling”: de instelling bedoeld in artikel 2, i), van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994;

7° “identificatienummer”: hetzij het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen, hetzij het identificatienummer van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid bedoeld in artikel 8, § 1, 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid wanneer de betrokkene niet in voormeld Rijksregister opgenomen is.

Art. 18

Een trimestriële solidariteitsbijdrage is verschuldigd, overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk, door de werkgevers die werknemers tewerkstellen die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969, voor de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die meer dan dertig kalenderdagen arbeidsongeschikt erkend zijn.

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers die gedurende het jaar waarin de primaire arbeidsongeschiktheid aanvat, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden tijdens een referteperiode, berekend overeenkomstig artikel 19.

In afwijking van het eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de volgende categorieën van werknemers:

1° de uitzendkrachten tewerkgesteld in het kader van een arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid bedoeld in artikel 7, 2°, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;

2° de flexi-jobwerknemers als bedoeld in artikel 3, 3°, van de wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken;

3° de gelegenheidsarbeiders tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf of het Paritair Comité voor de landbouw bedoeld in artikel 8*bis* van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet

5° “période de référence”: la période du quatrième trimestre de l'avant-dernière année (n-2) et des premier, deuxième et troisième trimestres de l'année précédente (n-1);

6° “organisme assureur”: l'organisme visé à l'article 2, i), de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée;

7° “numéro d'identification”: soit le numéro d'identification du Registre national des personnes physiques, soit le numéro d'identification de la Banque carrefour de la sécurité sociale visé à l'article 8, § 1er, 2°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale si la personne concernée n'est pas enregistrée dans le Registre national susvisé.

Art. 18

Une cotisation de solidarité trimestrielle est due, conformément aux dispositions du présent chapitre, par les employeurs occupant des travailleurs qui sont assujettis à la loi du 27 juin 1969 précitée, pour les travailleurs salariés majeurs qui n'ont pas encore atteint l'âge de 55 ans à la date de début de l'incapacité de travail primaire et qui sont reconnus en incapacité de travail depuis plus de trente jours calendrier.

Par dérogation à l'alinéa 1er, sont exonérés de cette cotisation, les employeurs qui, durant l'année au cours de laquelle l'incapacité de travail primaire débute, occupent en moyenne moins de 50 travailleurs au cours d'une période de référence, calculée conformément à l'article 19.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due pour les catégories de travailleurs suivantes:

1° les intérimaires occupés dans le cadre d'un contrat de travail intérimaire visé à l'article 7, 2°, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs;

2° les travailleurs exerçant un flexi-job visés à l'article 3, 3°, de la loi du 16 novembre 2015 portant des dispositions diverses en matière sociale;

3° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant à la Commission paritaire pour les entreprises horticoles ou à la Commission paritaire de l'agriculture visés à l'article 8*bis* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin

van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

4° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf bedoeld in artikel 31ter van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

5° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld in de sector van de begrafenisondernemingen bedoeld in artikel 2/4 van de voormelde wet van 27 juni 1969;

6° de natuurlijke personen die instaan voor de opvang van kinderen in een woning voor de opvang in gezinsverband en die aangesloten zijn bij een dienst waarmee zij niet zijn verbonden door een arbeidsovereenkomst bedoeld in artikel 3, 9°, van voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

7° de leerlingen bedoeld in artikel 1bis van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969.

In afwijking van het eerste lid, is de solidariteitsbijdrage niet verschuldigd voor de werknemers waarvan de primaire arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever.

Art. 19

Om het gemiddelde van het tijdens de referteperiode aantal tewerkgestelde werknemers te berekenen, wordt het totaal van de op het einde van elk kwartaal van de referteperiode aangegeven werknemers, gedeeld door het aantal kwartalen waarvoor de werkgever, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, werknemers aangegeven heeft die onderworpen zijn aan de voormelde wet van 27 juni 1969.

Indien op de dag waarop de in het eerste lid bedoelde berekening gebeurt, een of meer aangiftes die betrekking hebben op de referteperiode ontbreken bij de Rijksdienst, wordt voor het ontbrekende tijdvak het rekenkundig gemiddelde van het op de ingediende aangiften voorkomende aantal werknemers genomen.

Indien de werkgever voor de referteperiode geen aangiftes moet overmaken aan de Rijksdienst, wordt voor de bepaling van het gemiddelde verwezen naar het aantal werknemers tewerkgesteld op de laatste dag van het kwartaal waarbinnen de eerste tewerkstelling volgend op de referteperiode plaatsgreep.

1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

4° les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant de la commission paritaire de l'industrie hôtelière visés à l'article 31ter de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

5° les travailleurs occasionnels occupés dans le secteur des pompes funèbres visés à l'article 2/4 de la loi du 27 juin 1969 précitée;

6° les personnes physiques qui assurent l'accueil d'enfants dans une habitation équipée pour l'accueil dans un cadre familial et qui sont affiliées à un service auquel elles ne sont pas liées par un contrat de travail visées à l'article 3, 9°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

7° les apprentis visés à l'article 1bis de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité n'est pas due pour les travailleurs salariés dont l'incapacité de travail primaire débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné.

Art. 19

Pour calculer le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence, le nombre total de travailleurs déclarés à la fin de chaque trimestre de la période de référence est divisé par le nombre de trimestres pour lesquels l'employeur a déclaré à l'Office national de sécurité sociale les travailleurs soumis à la loi du 27 juin 1969 précitée.

Si, le jour du calcul visé à l'alinéa 1er, une ou plusieurs déclarations relatives à la période de référence manquent à l'Office national, la moyenne arithmétique des travailleurs figurant sur les déclarations introduites est retenue pour la période manquante.

Si l'employeur n'est pas tenu de transmettre des déclarations à l'Office national pour la période de référence, la moyenne est déterminée en fonction du nombre de travailleurs occupés le dernier jour du trimestre au cours duquel a eu lieu la première occupation suivant la période de référence.

Art. 20

§ 1. De trimestriële solidariteitsbijdrage bedraagt dertig procent van de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid van de werknemer.

Voor de toepassing van het eerste lid, schorsen de periodes van moederschapsbescherming bedoeld in artikel 114 en 114b/s van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994 waarvoor in voorkomend geval moederschapsuitkeringen verschuldigd zijn, de periode van primaire arbeidsongeschiktheid die verstrijkt bij het einde van de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, niet. In een dergelijke situatie blijft de trimestriële solidariteitsbijdrage in voorkomend geval verschuldigd, maar wordt ze enkel berekend op de som van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor deze periode van twee maanden.

Wanneer de tewerkstelling eindigt tijdens de periode van twee maanden bedoeld in het eerste lid, bedraagt de trimestriële solidariteitsbijdrage, in afwijking van het eerste lid, dertig procent van het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkeringen die verschuldigd zijn voor de periode van twee maanden, berekend van datum tot datum, vanaf de eenendertigste dag van de primaire arbeidsongeschiktheid tot en met de einddatum van de tewerkstelling van de betrokken werknemer.

§ 2. Het bedrag van de in paragraaf 1 bedoelde primaire ongeschiktheidsuitkeringen wordt vastgesteld op de vijftiende kalenderdag van de zevende maand volgend op de maand waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, ongeacht latere wijzigingen.

Wanneer de vijftiende kalenderdag bedoeld in het eerste lid een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

§ 3. Als het voor de berekening van de primaire ongeschiktheidsuitkering in aanmerking genomen gederfde loon voortvloeit uit meerdere tewerkstellingen, wordt het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat in aanmerking wordt genomen om de solidariteitsbijdrage te berekenen, proportioneel vastgesteld naargelang het aandeel van elke werkgever in dit gederfde loon zonder de toepassing van het maximumbedrag van het loon bedoeld in artikel 87, eerste lid, van de voormelde gecoördineerde wet van 14 juli 1994.

§ 4. Voor de berekening van de solidariteitsbijdrage wordt er geen rekening gehouden met het gedeelte van

Art. 20

§ 1er. La cotisation trimestrielle de solidarité s'élève à trente pour cent de la somme des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur.

Pour l'application de l'alinéa 1er, les périodes de protection de la maternité visées aux articles 114 et 114b/s de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée pour lesquelles des indemnités de maternité sont dues le cas échéant, ne suspendent pas la période d'incapacité de travail primaire expirant à la fin de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er. Dans une telle situation, la cotisation trimestrielle de solidarité reste le cas échéant due mais est uniquement calculée sur la somme des indemnités d'incapacité primaire dues pour cette période de deux mois.

Lorsque l'occupation prend fin au cours de la période de deux mois visée à l'alinéa 1er, la cotisation de solidarité trimestrielle s'élève, par dérogation à l'alinéa 1er, à trente pour cent du montant des indemnités d'incapacité primaire dues pour la période de deux mois, calculée de date à date, à partir du trente et unième jour d'incapacité de travail primaire du travailleur à la date de fin de l'occupation du travailleur concerné incluse.

§ 2. Le montant des indemnités d'incapacité primaire visé au paragraphe 1er est fixé le quinzième jour calendrier du septième mois qui suit le mois au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, indépendamment de modifications subséquentes.

Lorsque le quinzième jour calendrier visé au paragraphe 1er est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est déplacé au jour ouvrable suivant.

§ 3. Si la rémunération perdue prise en considération pour le calcul de l'indemnité d'incapacité primaire découle de plusieurs occupations, le montant de l'indemnité d'incapacité primaire à prendre en considération pour calculer la cotisation de solidarité est fixé proportionnellement en fonction de la part de chaque employeur dans ladite rémunération perdue sans l'application du montant maximum de la rémunération visée à l'article 87, alinéa 1er, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 précitée.

§ 4. Pour le calcul de la cotisation de solidarité, il n'est pas tenu compte de la partie du montant de l'indemnité

het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering dat voortvloeit uit het gedeelde loon dat in aanmerking is genomen in het kader van de bepalingen inzake de werkloosheidsverzekering voor de vaststelling van het bedrag van de werkloosheidsuitkering.

§ 5. De solidariteitsbijdrage is niet verschuldigd op de primaire ongeschiktheidsuitkeringen toegekend voor de volgende tijdvakken die zich situeren in de periode van twee maanden bedoeld in paragraaf 1:

1° het tijdvak van toegelaten werkhervatting waarvoor het bedrag van de primaire ongeschiktheidsuitkering met toepassing van de cumulatieregel bedoeld in artikel 230, § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 wordt verminderd;

2° het tijdvak van toegelaten werkhervatting uitgeoefend, buiten het normale arbeidscircuit, in een onderneming die onder het paritair comité 327 voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de “maatwerkbedrijven” valt.

Art. 21

De trimestriële solidariteitsbijdrage wordt door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid berekend en geïnd via een debetbericht samen met de bijdragen voor het derde kwartaal volgend op het kwartaal waarin de primaire arbeidsongeschiktheid een aanvang heeft genomen.

De bepalingen van het algemene stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat betreft de aangiften met verantwoording van de bijdragen, de termijnen inzake de betaling, de toepassing van de burgerlijke sancties en van de strafbepalingen, het toezicht, de aanwijzing van de rechter bevoegd in geval van betwisting, de verjaring inzake rechtsvorderingen, het voorrecht en de mededeling van het bedrag van de schuldvordering van de Rijksdienst, zijn van toepassing.

De Koning kan de modaliteiten inzake berekening en inning van de solidariteitsbijdrage nader bepalen.

Art. 22

De opbrengst van de solidariteitsbijdrage wordt overgemaakt aan de R.S.Z.-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, eerste lid, 2°, van de voormelde wet van 27 juni 1969.

d'incapacité primaire découlant de la rémunération perdue prise en considération dans le cadre des dispositions relatives à l'assurance chômage pour la détermination du montant de l'allocation de chômage.

§ 5. La cotisation de solidarité n'est pas due pour les indemnités d'incapacité primaire octroyées pour les périodes suivantes situées dans la période de deux mois visée au paragraphe 1er:

1° la période de reprise de travail autorisé pour laquelle le montant de l'indemnité d'incapacité primaire est réduit en application de la règle de cumul visée à l'article 230, § 1er, de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

2° la période de reprise de travail autorisé exercé, en dehors du circuit normal du travail, dans une entreprise relevant de la commission paritaire 327 pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les “maatwerkbedrijven”.

Art. 21

La cotisation de solidarité trimestrielle est calculée par l'Office national de sécurité sociale et perçue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du troisième trimestre suivant le trimestre au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté.

Les dispositions du régime général de la sécurité sociale des travailleurs salariés sont d'application, notamment en ce qui concerne les déclarations avec justification des cotisations, les délais de paiement, l'application des sanctions civiles et des sanctions pénales, la surveillance, la désignation du juge compétent en cas de litige, la prescription en matière d'actions en justice, le privilège et la communication du montant de la déclaration de créance de l'Office national.

Le Roi peut préciser les modalités de calcul et de perception de la cotisation de solidarité.

Art. 22

Le produit de la cotisation de solidarité est transmis à l'ONSS-Gestion globale, visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 précitée.

Art. 23

§ 1. Onverminderd paragraaf 2, maken de verzekeringsinstellingen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid en diens uitvoeringsbesluiten, uiterlijk de vijftiende kalenderdag van de tweede maand van het derde kwartaal volgend op het kwartaal waarin de primaire arbeidsongeschiktheid is aangevat, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de volgende categorieën van gegevens over met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage:

1° het identificatienummer van de meerderjarige werknemers die een primaire ongeschiktheidsuitkering genoten en die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid door een arbeidsovereenkomst verbonden waren en op deze datum de leeftijd van 55 jaar nog niet bereikt hadden, met uitsluiting van de werknemers tewerkgesteld door in toepassing van artikel 18, tweede lid, vrijgestelde werkgevers en met uitsluiting van de werknemers waarvoor overeenkomstig artikel 18, derde lid, geen solidariteitsbijdrage verschuldigd is;

2° het ondernemingsnummer van de werkgevers van de onder 1° bedoelde werknemer, met uitsluiting van de in toepassing van artikel 18, tweede lid, vrijgestelde werkgevers;

3° de begindatum van de primaire arbeidsongeschiktheid;

4° het dagbedrag van de primaire arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor de periode bedoeld in artikel 20;

5° in voorkomend geval, het aandeel van iedere werkgever in het gedeelde loon.

Wanneer de vijftiende kalenderdag bedoeld in het eerste lid een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst naar de eerstvolgende werkdag.

§ 2. Na ontvangst van de in paragraaf 1 bedoelde gegevens, verwijdt de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, op basis van de multifunctionele aangifte bedoeld in artikel 21, tweede lid, van de voormelde wet van 27 juni 1969, de gegevens betreffende:

1° in voorkomend geval, de gelegenhedswerknemers tewerkgesteld bij een werkgever die ressorteert onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf bedoeld in artikel 31ter van het voormeld koninklijk besluit van 28 november 1969;

Art. 23

§ 1. Nonobstant le paragraphe 2, les organismes assureurs communiquent conformément aux dispositions de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale et ses arrêtés d'exécution, au plus tard le quinzième jour calendrier du deuxième mois du troisième trimestre qui suit le trimestre au cours duquel l'incapacité de travail primaire a débuté, les catégories de données suivantes à l'Office national de sécurité sociale en vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité:

1° le numéro d'identification des travailleurs salariés majeurs qui bénéficiaient d'une indemnité d'incapacité primaire et qui étaient engagés dans les liens d'un contrat de travail à la date de début de l'incapacité de travail primaire et n'avaient pas encore atteint l'âge de 55 ans à cette date, à l'exclusion des travailleurs salariés occupés par des employeurs exonérés en application de l'article 18, alinéa 2, et à l'exclusion des travailleurs pour lesquels la cotisation de solidarité n'est pas due conformément à l'article 18, alinéa 3;

2° le numéro d'entreprise des employeurs du travailleur salarié visé au 1°, à l'exclusion des employeurs exonérés en application de l'article 18, alinéa 2;

3° la date de début de l'incapacité de travail primaire;

4° le montant journalier des indemnités d'incapacité de travail primaire pour la période visée à l'article 20;

5° le cas échéant, la quote-part de chaque employeur dans la rémunération perdue.

Lorsque le quinzième jour calendrier visé à l'alinéa 1er est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est déplacé au jour ouvrable suivant.

§ 2. Après réception des données visées au paragraphe 1er, l'Office national de sécurité sociale, supprime, sur base de la déclaration multifonctionnelle visée à l'article 21, alinéa 2, de la loi du 27 juin 1969 précitée, les données concernant:

1° le cas échéant, les travailleurs occasionnels occupés chez un employeur ressortissant de la commission paritaire de l'industrie hôtelière visés à l'article 31ter de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 précité;

2° de gelegenheidswerknemers tewerkgesteld in de sector van de begrafenisondernemingen bedoeld in artikel 2/4 van de voormelde wet van 27 juni 1969;

3° de werknemers waarvan de primaire arbeidsongeschiktheid begint tijdens de eerste dertig kalenderdagen vanaf de aanvang van de tewerkstelling bij de betreffende werkgever;

4° de periodes van primaire arbeidsongeschiktheid die zich voordoen na het einde van de arbeidsovereenkomst.

§ 3. De Koning kan de modaliteiten van de gegevensverwerkingen bedoeld in paragrafen 1 en 2 nader bepalen.

§ 4. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid treedt op als verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens die hij overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk verwerkt met het oog op de berekening en inning van de solidariteitsbijdrage.

§ 5. De persoonsgegevens die resulteren uit de verwerkingen bedoeld in paragrafen 1 en 2 worden door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en worden uiterlijk drie jaar te rekenen vanaf de dag van de opeisbaarheid van de solidariteitsbijdrage vernietigd.

Art. 24

De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026.

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op de periodes van primaire arbeidsongeschiktheid die aanvangen vanaf 1 januari 2026.

HOOFDSTUK 5

Responsabiliseringsbijdrage werkgevers inzake invaliditeit

Art. 25

De laatste berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage inzake invaliditeit bedoeld in titel 8, hoofdstuk 5, van de programmawet van 27 december 2021, door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid geschiedt via een debetbericht samen met de bijdragen voor het vierde kwartaal 2025, overeenkomstig artikel 144 van de programmawet van 27 december 2021.

2° les travailleurs occasionnels occupés dans le secteur des pompes funèbres visés à l'article 2/4 de la loi du 27 juin 1969 précitée;

3° les travailleurs salariés dont l'incapacité de travail primaire débute durant les trente premiers jours calendrier à partir du début de l'occupation auprès de l'employeur concerné;

4° les périodes d'incapacité de travail primaire survenant après la fin du contrat de travail.

§ 3. Le Roi peut fixer les modalités des traitements de données visées aux paragraphes 1er et 2.

§ 4. L'Office national de sécurité sociale agit en tant que responsable du traitement des données à caractère personnel qu'il traite conformément aux dispositions du présent chapitre en vue du calcul et de la perception de la cotisation de solidarité.

§ 5. Les données à caractère personnel qui résultent des traitements visés aux paragraphes 1er et 2 ne sont pas conservées par l'Office national de sécurité sociale plus longtemps que nécessaire aux fins pour lesquelles elles sont traitées et sont détruites au plus tard trois ans à partir de la date d'exigibilité de la cotisation de solidarité.

Art. 24

Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026.

Les dispositions du présent chapitre sont applicables aux périodes d'incapacité de travail primaire qui commencent à partir du 1er janvier 2026.

CHAPITRE 5

Cotisation de responsabilisation des employeurs concernant l'invalidité

Art. 25

Le dernier calcul et la dernière perception de la cotisation de responsabilisation concernant l'invalidité visée au titre 8, chapitre 5, de la loi programme du 27 décembre 2021 par l'Office national de sécurité sociale s'effectue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du quatrième trimestre 2025, conformément à l'article 144 de la loi programme du 27 décembre 2021.

Art. 26

In titel 8 van de programmawet van 27 december 2021 wordt hoofdstuk 5, dat de artikelen 139 tot 148 bevat, opgeheven op 1 april 2026.

HOOFDSTUK 6

**Impact van de wijzigingen
inzake het recht op gewaarborgd loon
bepaald in de wet van 3 juli 1978
betreffende de arbeidsovereenkomsten
op de uitkeringsverzekering**

Art. 27

In hoofdstuk III van titel IV van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt de afdeling III, die het artikel 96 omvat, opgeheven.

Art. 28

In artikel 104*bis* van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 februari 1998 en gewijzigd bij de wetten van 4 juni 2023 en 14 april 2024, worden de woorden “, de toeslag op de uitkering bedoeld in artikel 96” opgeheven.

Art. 29

In artikel 134, § 2, eerste lid van dezelfde wet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 april 2024, worden de woorden “en de toeslag op de uitkering” opgeheven.

Art. 30

De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing als voor de periode van arbeidsongeschiktheid krachtens artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 die zich na 31 december 2025 bevindt, het gewaarborgd loon bedoeld in artikel 52, § 1, of artikel 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten overeenkomstig artikel 52, § 5, of artikel 73/1 van de voormelde wet van 3 juli 1978 niet verschuldigd is.

Art. 26

Dans le titre 8 de la loi programme du 27 décembre 2021, le chapitre 5, comportant les articles 139 à 148, est abrogé le 1er avril 2026.

CHAPITRE 6

**Impact des modifications
relatives au droit au salaire garanti
prévu par la loi du 3 juillet 1978
relative aux contrats de travail
sur l'assurance indemnités**

Art. 27

Dans le chapitre III du titre IV de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, la section III, qui comprend l'article 96, est abrogée.

Art. 28

Dans l'article 104*bis* de la même loi, inséré par la loi du 22 février 1998 et modifié par les lois du 4 juin 2023 et du 14 avril 2024, les mots “, au complément d'indemnité visé à l'article 96” sont abrogés.

Art. 29

Dans l'article 134, § 2, alinéa 1er, de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 14 avril 2024, les mots “et du complément d'indemnité visés” sont remplacés par le mot “visées”.

Art. 30

Les dispositions du présent chapitre entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent lorsque, pour la période d'incapacité de travail en vertu de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, se trouvant après le 31 décembre 2025, le salaire garanti visé à l'article 52, § 1er, ou à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail n'est pas dû conformément à l'article 52, § 5, ou à l'article 73/1 de la loi précitée du 3 juillet 1978.

TITEL 3

Werk

HOOFDSTUK 1

Bepalingen inzake arbeidsongeschiktheid**Afdeling 1***Actief afwezigheidsbeleid*

Art. 31

Artikel 6, § 1, van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 17 juli 2023, wordt aangevuld met de bepaling onder 20°, luidende:

“20° de procedure voor het onderhouden van contact met arbeidsongeschikte werknemers bedoeld in artikel I.4-71/2 van de codex over het welzijn op het werk.”.

Art. 32

Artikel 31 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 2*Geneeskundig getuigschrift*

Art. 33

In artikel 31, § 2/1, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “driemaal” vervangen door het woord “tweemaal”.

Art. 34

Artikel 33 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 3*Medische overmacht*

Art. 35

In artikel 34, § 1 en § 2, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, opgeheven bij de wet van 17 juli 1985, hersteld bij de wet van 20 december

TITRE 3

Emploi

CHAPITRE 1

Dispositions relatives à l'incapacité de travail**Section 1re***Politique active en matière d'absence*

Art. 31

L'article 6, § 1er, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, modifié en dernier lieu par la loi du 17 juillet 2023, est complété par le 20° rédigé comme suit:

“20° la procédure en vue de maintenir le contact avec les travailleurs en incapacité de travail visée à l'article I.4-71/2 du code du bien-être au travail.”.

Art. 32

L'article 31 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 2*Certificat médical*

Art. 33

Dans l'article 31, § 2/1, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 30 octobre 2022, les mots “trois fois” sont remplacés par les mots “deux fois”.

Art. 34

L'article 33 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 3*Force majeure médicale*

Art. 35

Dans l'article 34, § 1er et § 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, abrogé par la loi du 17 juillet 1985, rétabli par la loi du 20 décembre 2016

2016 en vervangen bij de wet van 30 oktober 2022, wordt het woord “negen” telkens vervangen door het woord “zes”.

Art. 36

Artikel 35 treedt in werking op 1 januari 2026.

Afdeling 4

Gewaarborgd loon – hervaltermijn

Art. 37

In artikel 52, § 2, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 38

In artikel 73, § 1, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden “veertien dagen” vervangen door de woorden “acht weken”.

Art. 39

De artikelen 37 en 38 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheiden die zich voordoen vanaf deze datum.

Afdeling 5

Gewaarborgd loon – neutralisatie

Art. 40

In artikel 52, § 5, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 41

In artikel 73/1 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 20 december 2016 en gewijzigd bij de wet van 30 oktober 2022, worden de woorden “tijdens een

et remplacé par la loi du 30 octobre 2022, le mot “neuf” est chaque fois remplacé par le mot “six”.

Art. 36

L'article 35 entre en vigueur le 1er janvier 2026.

Section 4

Salaire garanti - Délai de rechute

Art. 37

Dans l'article 52, § 2, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, les mots “quatorze premiers jours” sont remplacés par les mots “huit premières semaines”.

Art. 38

Dans l'article 73, § 1, alinéa 1er, de la même loi, les mots “quatorze premiers jours” sont remplacés par les mots “huit premières semaines”.

Art. 39

Les articles 37 et 38 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s'appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

Section 5

Salaire garanti - neutralisation

Art. 40

Dans l'article 52, § 5, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d'exécution”.

Art. 41

Dans l'article 73/1 de la même loi, inséré par la loi du 20 décembre 2016 et modifié par la loi du 30 octobre 2022, les mots “pendant une période de vingt semaines

periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering” vervangen door de woorden “tijdens de periode van uitvoering”.

Art. 42

De artikelen 40 et 41 treden in werking op 1 januari 2026 en zijn van toepassing op de arbeidsongeschiktheiden die zich voordoen vanaf deze datum.

HOOFDSTUK 2

Wijziging van het Sociaal Strafwetboek

Art. 43

In boek 2, hoofdstuk 1, afdeling 3/1, van het Sociaal Strafwetboek wordt een artikel 127/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 127/1. Het re-integratietraject van de arbeidsongeschikte werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt bestraft, de werkgever die twintig of meer werknemers tewerkstelt, zoals bedoeld in artikel 33 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, zijn aangestelde of zijn lasthebber, en die, in strijd met dezelfde wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten voor de arbeidsongeschikte werknemer die, volgens de inschatting door de preventieadviseur-arbeidsarts arbeidspotentieel heeft, uiterlijk zes maanden na het begin van de arbeidsongeschiktheid van deze werknemer.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.”.

Art. 44

In artikel 127, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133” vervangen door de woorden “Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126, 127/1 en 128 tot 133”.

à partir du début de l’exécution” sont remplacés par les mots “pendant la période d’exécution”.

Art. 42

Les articles 40 et 41 entrent en vigueur le 1er janvier 2026 et s’appliquent aux incapacités de travail qui surviennent à partir de cette date.

CHAPITRE 2

Modification du Code pénal social

Art. 43

Dans le livre 2, chapitre 1er, section 3/1, du Code pénal social, il est inséré un article 127/1, rédigé comme suit:

“Art. 127/1. Le trajet de réintégration du travailleur en incapacité de travail

Est puni d’une sanction de niveau 2, l’employeur qui occupe vingt travailleurs ou plus, tel que visé à l’article 33 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l’exécution de leur travail, son préposé ou mandataire, et qui, en violation de la même loi et de ses arrêtés d’exécution, n’a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration pour le travailleur en incapacité de travail qui, selon l’estimation du conseiller en prévention-médecin du travail, a un potentiel de travail, au plus tard six mois après le début de l’incapacité de travail de ce travailleur.

L’amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.”.

Art. 44

Dans l’article 127, alinéa 1er, du même Code, les mots “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133” sont remplacés par les mots “Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126, 127/1 et 128 à 133”.

Art. 45

De artikelen 43 et 44 treden in werking op 1 januari 2026.

Gegeven te Brussel, 20 november 2025

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Werk,

David Clarinval

De minister van Sociale Zaken,

Frank Vandenbroucke

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

Art. 45

Les articles 43 et 44 entrent en vigueur le 1er janvier 2026.

Donné à Bruxelles, le 20 novembre 2025

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le ministre de l'Emploi,

David Clarinval

Le ministre des Affaires sociales,

Frank Vandenbroucke

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

Coördinatie van de artikelen

BASISTEKST

TEKST AANGEPAST AAN HET WETSONTWERP

Artikel 1

Artikel 1

Grondwettelijke grondslag

Wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994

Art. 2.

Art. 2.

Art.100

(...) § 1/1. De "Terug Naar Werk-coördinator" binnen het ziekenfonds start in samenspraak met de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde en de adviserend arts een "Terug Naar Werk-traject" op als voor deze gerechtigde een re-integratie gelet op zijn resterende capaciteiten kan worden overwogen.

Een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid betreft elk traject dat tot doel heeft om de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde na een doorverwijzing door, naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team op basis van een inschatting van de restcapaciteiten of na een vraag van deze gerechtigde zelf onder de coördinatie van de "Terug Naar Werk-coördinator" zo snel mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de gepaste begeleiding met het oog op de uitoefening van een tewerkstelling die past bij zijn mogelijkheden en noden. In voorkomend geval wordt na een grondig overleg tussen de gerechtigde, de "Terug Naar Werk-coördinator", de adviserend arts en alle andere te betrekken actoren tijdens een re-integratietraject gericht op sociaalprofessionele re-integratie in het kader van een dergelijk "Terug Naar Werk-traject" een multidisciplinair re-integratieplan opgesteld. Dit plan wordt op regelmatige wijze opgevolgd.

(...)

§ 1/4. Om te kunnen nagaan of een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in paragraaf 1/1 kan aanvatten, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde ertoe gehouden:

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn restcapaciteiten, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van

Art.100

(...) § 1/1. De "Terug Naar Werk-coördinator" binnen het ziekenfonds start in samenspraak met de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde en de adviserend arts een "Terug Naar Werk-traject" op als voor deze gerechtigde een re-integratie gelet op zijn **arbeidspotentieel** kan worden overwogen

Een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid betreft elk traject dat tot doel heeft om de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde na een doorverwijzing door, naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team op basis van een inschatting van **zijn arbeidspotentieel** of na een vraag van deze gerechtigde zelf onder de coördinatie van de "Terug Naar Werk-coördinator" zo snel mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de gepaste begeleiding met het oog op de uitoefening van een tewerkstelling die past bij zijn mogelijkheden en noden. In voorkomend geval wordt na een grondig overleg tussen de gerechtigde, de "Terug Naar Werk-coördinator", de adviserend arts en alle andere te betrekken actoren tijdens een re-integratietraject gericht op sociaalprofessionele re-integratie in het kader van een dergelijk "Terug Naar Werk-traject" een multidisciplinair re-integratieplan opgesteld. Dit plan wordt op regelmatige wijze opgevolgd.

(...)

§ 1/4. Om te kunnen nagaan of het werk kan worden hervat met, in voorkomend geval, het aanvatten van een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in paragraaf 1/1, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde ertoe gehouden:

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn arbeidspotentieel, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker

het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van de restcapaciteiten vereiste gegevens niet worden bezorgd;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de "Terug Naar Werk-coördinator" voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde "Terug Naar Werk-traject".

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en in welke mate de uitkeringen worden toegekend wanneer de arbeidsongeschikte gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact bedoeld in het eerste lid, 1°, of op het eerste contactmoment bedoeld in het eerste lid, 2°. In dit kader kan de afwezigheid van de gerechtigde worden gerechtvaardigd door elementen zowel van medische aard als van niet-medische aard.

De toepassing van het tweede lid mag echter niet tot gevolg hebben dat het dagbedrag van de uitkering van de arbeidsongeschikte gerechtigde met meer dan 2,5 procent wordt verminderd.

van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van zijn arbeidspotentieel vereiste gegevens niet worden bezorgd.

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de preventieadviseur-arbeidsarts bedoeld in artikel I.4-73, § 2 van de Codex over het welzijn op het werk voor een fysiek contact met het oog op een re-integratiebeoordeling.

3° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de "Terug Naar Werk-coördinator" voor een eerste contactmoment in het kader van het voormelde "Terug Naar Werk-traject".

Om de begeleidende acties binnen een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in paragraaf 1/1 te kunnen bepalen en te kunnen uitvoeren, is de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde die niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst en voldoende arbeidspotentieel heeft, ertoe gehouden:

1° zich binnen veertien dagen na de doorverwijzing in te schrijven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie met het oog op een begeleiding door deze dienst of instelling;

2° een gevolg te geven aan de uitnodiging van de begeleider van de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie of van een partner van de voormelde dienst of instelling voor een contactmoment in het kader van zijn re-integratie.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en modaliteiten:

1° de toekenning van de uitkering wordt stopgezet wanneer de arbeidsongeschikte gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op de fysieke contacten bedoeld in het eerste lid, 1° en 2°, of wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact met de adviserend arts of de medewerker van het

multidisciplinaire team met het oog op de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid omdat hij zich niet overeenkomstig het tweede lid, 1°, heeft ingeschreven bij de bevoegde dienst of instelling van de Gewesten en de Gemeenschappen die deelneemt aan de socioprofessionele re-integratie;

2° het dagbedrag van de uitkering met 10 procent wordt verminderd wanneer de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het eerste contactmoment bedoeld in het eerste lid, 3°, of op het contactmoment bedoeld in het tweede lid, 2°.

Voor de toepassing van het derde lid kan de afwezigheid van de gerechtigde worden gerechtvaardigd door elementen zowel van medische aard als van niet-medische aard.”.

Art. 3.

Art. 102.

Binnen de verzekeringsinstelling kan een ergotherapeut, een kinesitherapeut, een klinisch psycholoog of een verpleegkundige als medewerker van het multidisciplinaire team werkzaam zijn die overeenkomstig de voorwaarden vastgesteld in de bepalingen van deze gecoördineerde wet en haar uitvoeringsbesluiten belast is met de volgende opdrachten:

1° de ondersteuning van de adviserend arts bij de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid, evenals de inschatting van de restcapaciteiten en de eraan gekoppelde categorisering van de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde met in voorkomend geval het verstrekken van een toelichting over de re-integratiemogelijkheden;

(...)

Art. 4.

Art. 110.

§ 1. Voor de gerechtigde die in het kader van de uitkeringsverzekering bedoeld in artikel 86, § 3, eerste lid, arbeidsongeschikt is erkend, start de "Terug Naar Werk-coördinator" binnen het ziekenfonds, in samenspraak met deze gerechtigde en de adviserend arts, een "Terug Naar Werk-traject" op als een re-integratie gelet op zijn resterende capaciteiten kan worden overwogen.

Art. 3.

Art. 102.

Binnen de verzekeringsinstelling kan een ergotherapeut, een kinesitherapeut, een klinisch psycholoog of een verpleegkundige als medewerker van het multidisciplinaire team werkzaam zijn die overeenkomstig de voorwaarden vastgesteld in de bepalingen van deze gecoördineerde wet en haar uitvoeringsbesluiten belast is met de volgende opdrachten:

1° de ondersteuning van de adviserend arts bij de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid, evenals de inschatting van **het arbeidspotentieel** en de eraan gekoppelde categorisering van de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde met in voorkomend geval het verstrekken van een toelichting over de re-integratiemogelijkheden;

(...)

Art. 4.

Art. 110.

§ 1. Voor de gerechtigde die in het kader van de uitkeringsverzekering bedoeld in artikel 86, § 3, eerste lid, arbeidsongeschikt is erkend, start de "Terug Naar Werk-coördinator" binnen het ziekenfonds, in samenspraak met deze gerechtigde en de adviserend arts, een "Terug Naar Werk-traject" op als een re-integratie gelet op zijn **arbeidspotentieel** kan worden overwogen.

Een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid betreft elk traject dat tot doel heeft om de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde na een doorverwijzing door, naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team op basis van een inschatting van de restcapaciteiten of na een vraag van deze gerechtigde zelf onder de coördinatie van de "Terug Naar Werk-coördinator" zo snel mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de gepaste begeleiding met het oog op de uitoefening van een activiteit die past bij zijn mogelijkheden en noden. In voorkomend geval wordt na een grondig overleg tussen de gerechtigde, de "Terug Naar Werk-coördinator", de adviserend arts en alle andere te betrekken actoren tijdens een re-integratietraject gericht op sociaalprofessionele re-integratie in het kader van een dergelijk "Terug Naar Werk-traject" een multidisciplinair re-integratieplan opgesteld. Dit plan wordt op regelmatige wijze opgevolgd.

(...)

§ 4. Om te kunnen nagaan of een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid kan aanvatten, is de arbeidsongeschikt erkende zelfstandige of meewerkende echtgenoot ertoe gehouden :

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn restcapaciteiten, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van de restcapaciteiten vereiste gegevens niet worden bezorgd;

(...)

Art. 5.

Art. 134 §2.

Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 100, § 1/4, tweede lid, in geval van de afwezigheid van de gerechtigde op het fysieke contact georganiseerd door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team als hij de vereiste gegevens voor de inschatting van zijn restcapaciteiten niet heeft bezorgd, wordt de toekenning van de uitkeringen en de toeslag op de uitkering bedoeld in titel IV stopgezet zolang de gerechtigde niet voldoet aan de controleverplichtingen welke hem door iedere krachtens

Een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid betreft elk traject dat tot doel heeft om de arbeidsongeschikt erkende gerechtigde na een doorverwijzing door, naargelang het geval, de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team op basis van een inschatting van **zijn arbeidspotentieel** of na een vraag van deze gerechtigde zelf onder de coördinatie van de "Terug Naar Werk-coördinator" zo snel mogelijk te ondersteunen bij het vinden van de gepaste begeleiding met het oog op de uitoefening van een activiteit die past bij zijn mogelijkheden en noden. In voorkomend geval wordt na een grondig overleg tussen de gerechtigde, de "Terug Naar Werk-coördinator", de adviserend arts en alle andere te betrekken actoren tijdens een re-integratietraject gericht op sociaalprofessionele re-integratie in het kader van een dergelijk "Terug Naar Werk-traject" een multidisciplinair re-integratieplan opgesteld. Dit plan wordt op regelmatige wijze opgevolgd.

(...)

§ 4. Om te kunnen nagaan of een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in het vorige lid kan aanvatten, is de arbeidsongeschikt erkende zelfstandige of meewerkende echtgenoot ertoe gehouden :

1° op verzoek van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team de gegevens te bezorgen die noodzakelijk zijn voor de inschatting van zijn **arbeidspotentieel**, evenals een gevolg te geven aan de uitnodiging van de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team voor een fysiek contact dat in voorkomend geval wordt georganiseerd als de voor deze inschatting van **het arbeidspotentieel** vereiste gegevens niet worden bezorgd;

Art. 5.

Art. 134 §2.

Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 100, § 1/4, **derde** lid, in geval van de afwezigheid van de gerechtigde op het fysieke contact georganiseerd door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team als hij de vereiste gegevens voor de inschatting van zijn **arbeidspotentieel** niet heeft bezorgd, wordt de toekenning van de uitkeringen en de toeslag op de uitkering bedoeld in titel IV stopgezet zolang de gerechtigde niet voldoet aan de controleverplichtingen welke hem door iedere krachtens

de gecoördineerde wet bevoegde persoon worden opgelegd.

In afwijking van het voorgaande lid, wordt de toekenning van de in titel IV bedoelde uitkeringen stopgezet als de rechthebbende zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact, voor zover dit wordt georganiseerd op hetzelfde ogenblik, tijdens de vierde maand van de periode van primaire ongeschiktheid, door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team met het oog op enerzijds de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig artikel 100, § 1, en anderzijds de evaluatie van zijn restcapaciteiten overeenkomstig artikel 100, § 1/4, eerste lid, 1°. Deze stopzetting van de toekenning van de uitkeringen wordt behouden zolang de rechthebbende niet beantwoordt aan de voormelde evaluatieverplichtingen.

Art. 6.

Art. 153 §2

In het kader van de controle van de arbeidsongeschiktheid, zenden de adviserend artsen, onder de voorwaarden en binnen de termijnen die door de Koning zijn vastgesteld, de in artikel 94, eerste lid, bedoelde verslagen naar de Geneeskundige raad voor invaliditeit, en oefenen zij de bevoegdheden uit die hun zijn toegewezen krachtens de artikelen 23, § 1 en 94, tweede lid.

De adviserend artsen zien eveneens toe op de sociaalprofessionele re-integratie van de arbeidsongeschikte gerechtigden en maken in dit kader een inschatting van hun restcapaciteiten. In voorkomend geval verwijzen zij de gerechtigden met het oog op de opstart van een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in artikel 100, § 1/1 of in artikel 110, § 1 door naar de "Terug Naar Werk-coördinator" of gaan zij de verenigbaarheid van de uitvoering van een dergelijk traject met de algemene gezondheidstoestand van de arbeidsongeschikte gerechtigden na als die laatsten zelf de "Terug Naar Werk-coördinator" met het oog op de opstart van dit traject hebben gecontacteerd. Met het akkoord van deze gerechtigden kunnen zij elke natuurlijke persoon of rechtspersoon contacteren die kan bijdragen tot hun sociaalprofessionele re-integratie. De adviserend artsen nemen ook deel aan het in artikel 109bis bedoelde traject van beroepsherscholing, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden.

(...)

de gecoördineerde wet bevoegde persoon worden opgelegd.

In afwijking van het voorgaande lid, wordt de toekenning van de in titel IV bedoelde uitkeringen stopgezet als de rechthebbende zonder geldige rechtvaardiging afwezig is op het fysieke contact, voor zover dit wordt georganiseerd op hetzelfde ogenblik, tijdens de vierde maand van de periode van primaire ongeschiktheid, door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team met het oog op enerzijds de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid overeenkomstig artikel 100, § 1, en anderzijds de evaluatie van zijn **arbeidspotentieel** overeenkomstig artikel 100, § 1/4, eerste lid, 1°. Deze stopzetting van de toekenning van de uitkeringen wordt behouden zolang de rechthebbende niet beantwoordt aan de voormelde evaluatieverplichtingen.

Art. 6

Art. 153 §2

In het kader van de controle van de arbeidsongeschiktheid, zenden de adviserend artsen, onder de voorwaarden en binnen de termijnen die door de Koning zijn vastgesteld, de in artikel 94, eerste lid, bedoelde verslagen naar de Geneeskundige raad voor invaliditeit, en oefenen zij de bevoegdheden uit die hun zijn toegewezen krachtens de artikelen 23, § 1 en 94, tweede lid.

De adviserend artsen zien eveneens toe op de sociaalprofessionele re-integratie van de arbeidsongeschikte gerechtigden en maken in dit kader een inschatting van hun **arbeidspotentieel**. In voorkomend geval verwijzen zij de gerechtigden met het oog op de opstart van een "Terug Naar Werk-traject" bedoeld in artikel 100, § 1/1 of in artikel 110, § 1 door naar de "Terug Naar Werk-coördinator" of gaan zij de verenigbaarheid van de uitvoering van een dergelijk traject met de algemene gezondheidstoestand van de arbeidsongeschikte gerechtigden na als die laatsten zelf de "Terug Naar Werk-coördinator" met het oog op de opstart van dit traject hebben gecontacteerd. Met het akkoord van deze gerechtigden kunnen zij elke natuurlijke persoon of rechtspersoon contacteren die kan bijdragen tot hun sociaalprofessionele re-integratie. De adviserend artsen nemen ook deel aan het in artikel 109bis bedoelde traject van beroepsherscholing, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden.

(...)

Art. 7.

/

Art. 8. Art. 100, §1/1, 5de lid

De Koning kan bepalen tijdens welke periode van het "Terug Naar Werk-traject", bedoeld in het eerste lid, wordt aangenomen dat de gerechtigde de vereiste graad van arbeidsongeschiktheid in de zin van paragraaf 1 bereikt.

Art. 9. Art. 110, §1, 5de lid

De Koning kan bepalen tijdens welke periode van het "Terug Naar Werk-traject", bedoeld in het eerste lid, de staat van arbeidsongeschiktheid wordt geacht behouden te blijven.

Art. 10.**Art. 11.**Art. 195, § 1, 2°, 9de lid

De Koning legt de wijze vast waarop het bedrag dat niet afhankelijk is gesteld van deze evaluatieopdracht onder de landsbonden wordt verdeeld. Deze verdeling is gesteund op de toepassing van een degressief percentage bij toenemend aantal gerechtigden, gecorrigeerd om rekening te houden met de werklast eigen aan de verschillende categorieën van aangeslotenen.

Art. 7.*Bepaling over de inwerkingtreding***Art. 8.****(Opgeheven)****Art. 9.****(Opgeheven)****Art. 10.***Autonome bepaling***Art. 11.**Art. 195, § 1, 2°, 9de lid

De Koning legt de wijze vast waarop het bedrag dat niet afhankelijk is gesteld van deze evaluatieopdracht onder de landsbonden wordt verdeeld. Deze verdeling is gesteund op de toepassing van een degressief percentage bij toenemend aantal gerechtigden, gecorrigeerd om rekening te houden met de werklast eigen aan de verschillende categorieën van aangeslotenen. **In het kader van deze door de Koning vast te leggen verdelingswijze wordt echter een percentage van het totale bedrag vastgesteld overeenkomstig het derde en vierde lid toegekend in functie van, enerzijds, het resultaat van minstens twee door Hem te bepalen verrichte wettelijke opdrachten inzake de evaluatie van de staat van arbeidsongeschiktheid of de socioprofessionele re-integratie van de bij de betrokken landsbond aangesloten gerechtigden op uitkeringen ten laste van de uitkeringsverzekering voor werknemers of de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen en meewerkende echtgenoten en waarbij een degressief percentage bij een toenemend aantal verrichte wettelijke opdrachten wordt toegepast als correctiefactor om rekening te houden met het aantal gerechtigden aangesloten bij de betrokken landsbond en, anderzijds, de resultaten van de thematische**

controles die worden uitgevoerd door de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, op basis van de aan hen krachtens artikel 82, tweede lid, toevertrouwde bevoegdheid. Het voormelde percentage bedraagt 5% voor 2026, 7,5% voor 2027, 10% voor 2028 en 15% vanaf 2029.

Art. 12.

Art. 12.

Bepaling over de inwerkingtreding

Art. 13.

Art. 13.

/

Art.13/3.

§ 1. Binnen het Instituut wordt een GAOCIT-databank opgericht die de in de paragraaf 2 omschreven gegevens van de door de behandelend artsen aan de verzekeringsinstelling en, in voorkomend geval, de werkgever verzonden elektronische getuigschriften van arbeidsongeschiktheid van de rechthebbenden op uitkeringen bedoeld in artikel 86, § 1, en in artikel 3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten bevat.

§ 2. De volgende categorieën van gegevens worden voor elk elektronisch getuigschrift in de GAOCIT-databank geregistreerd waarbij voor de rechthebbende op uitkeringen het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid steeds wordt gepseudonimiseerd:

- 1° de identiteitsgegevens van de volgende natuurlijke personen:
  - a) voor de rechthebbende op uitkeringen, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990;
  - b) voor de behandelend arts, het identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 of het RIZIV-nummer.
- 2° de begindatum en de einddatum van de periode van arbeidsongeschiktheid;
- 3° een diagnose of een pathologie, beide op uniforme wijze gecodeerd;

- 4° indien beschikbaar, de vermelding dat het de eerste aangifte van de arbeidsongeschiktheid of de verlenging van de arbeidsongeschiktheid betreft;
- 5° de datum waarop het elektronisch getuigschrift is opgesteld.

§ 3. De verwerking van de gegevens bedoeld in paragraaf 2 beoogt de volgende doeleinden:

- 1° het verzamelen van kennis over het voorschrijfgedrag van de behandelend arts op basis van het aantal door deze arts opgestelde getuigschriften en dit rekening houdend met de grootte en de patiëntenpopulatie van de artsenpraktijk, evenals over de duur van de arbeidsongeschiktheid, in voorkomend geval, gekoppeld aan de diagnose of pathologie bij de betrokken rechthebbende op uitkeringen.

Deze kennisverzameling moet enerzijds de behandelende artsen in staat stellen:

- a) te beschikken over zelfbeheertools en richtlijnen om hen te ondersteunen in hun voorschrijfgedrag in het kader van de arbeidsongeschiktheid en hen toe te laten hun voorschrijfgedrag, indien nodig, te evalueren of aan te passen aan wetenschappelijk onderbouwde “normen” en het voorschrijfgedrag van hun collega’s in eenzelfde regio;
- b) een oneigenlijk voorschrijfgedrag, naargelang het geval, te vermijden of te remediëren, dat bestaat uit het voorschrijven van een abnormaal lange arbeidsongeschiktheid, rekening houdend met de betrokken diagnose of pathologie en de toepasselijke richtlijnen in de betrokken situatie.

Deze kennisverzameling moet anderzijds het Instituut in staat stellen in het kader van de uitoefening van zijn opdrachten inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid:

- a) de betrokken behandelende artsen een rapport te bezorgen waarin zij geïnformeerd worden over hun voorschrijfgedrag;

- b) het besluitvormingsproces inzake de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid te optimaliseren.

In het kader van deze kennisverzameling kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen in de betrokken dossiers, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

2° het verzamelen van kennis over de therapeutische relatie die de betrokken rechthebbende op uitkeringen in geval van een voorschrijven van een periode van arbeidsongeschiktheid met één of meerdere behandelende artsen heeft en dit rekening houdend met de frequentie van raadpleging van deze behandelend artsen om oneigenlijk gebruik van deze therapeutische relatie, hetgeen leidt tot het herhaald voorschrijven van al dan niet opeenvolgende ongerechtvaardigde arbeidsongeschiktheden, al naargelang het geval, te vermijden of te remediëren. In dit kader kan het identificatienummer, bedoeld in artikel 8 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de rechthebbende op uitkeringen, in voorkomend geval, worden gedepseudonimiseerd.

De behandelend arts ontvangt een rapport opgesteld op basis van de gegevensverwerking bedoeld in het eerste lid dat hem informeert over zijn voorschijfgedrag. De Koning bepaalt de modaliteiten die van toepassing zijn op het opstellen en verzenden van dit rapport.

§ 4. De personeelsleden van de Dienst voor uitkeringen, de Dienst voor geneeskundige verzorging en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het Instituut belast met de uitvoering van opdrachten waarvoor de gegevens van de GAOCIT-databank nodig zijn, hebben toegang tot alle in dit kader verwerkte gegevens, bedoeld in paragraaf 2.

De volgende personeelsleden kunnen echter voor de uitoefening van hun respectievelijke controleopdrachten in het kader van de behandeling van individuele dossiers, geval per geval, vragen aan het eHealth-platform om toegang te hebben tot het

gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in artikel 8 van de voormelde wet van 15 januari 1990 van de personen die vermeld zijn in de dossiers waarvoor er klaarblijkelijke aanwijzingen zijn die wijzen op een oneigenlijk voorschrijfgedrag door de behandelend arts of op een oneigenlijk gebruik van de therapeutische relatie door de rechthebbende op uitkeringen:

- 1° de artsen van de Dienst voor uitkeringen, leden van de Geneeskundige raad voor invaliditeit, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 82, tweede lid, zijn toebedeeld;
- 2° de sociaal inspecteurs van de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle, voor de opdrachten die hen krachtens artikel 139, vierde lid, zijn toebedeeld.

De Koning bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van de toegang tot het gedepseudonimiseerde identificatienummer bedoeld in het vorige lid.

§ 5. Het Instituut is de verwerkingsverantwoordelijke van de persoonsgegevens in de zin van de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, bepaald in paragraaf 2.

§ 6. De gegevens in de GAOCIT-databank worden niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling van de verwerking ervan, met een maximale bewaartermijn van vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin het desbetreffende elektronische getuigschrift is opgesteld.

Art. 14.

Art.78

In de schoot van het Instituut wordt een Dienst voor uitkeringen ingesteld, belast met de administratie van de uitkeringsverzekering en de toepassing van de bepalingen betreffende het invaliditeitspensioen, als bedoeld in artikel 2, § 3bis, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

Art. 14.

Art.78

In de schoot van het Instituut wordt een Dienst voor uitkeringen ingesteld, belast met:

- 1° de administratie van de uitkeringsverzekering;

2° het uitvoeren van dataminingoperaties op basis van de gegevens die zijn geregistreerd in de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3;

3° het opstellen van een rapport bestemd voor de behandelende arts waarin deze wordt geïnformeerd over zijn voorschrijfgedrag van de arbeidsongeschiktheid en dat is opgesteld op basis van de verwerking van de betrokken gegevens uit de GAOCIT-databank bedoeld in artikel 13/3.

4° de toepassing van de bepalingen betreffende het invaliditeitspensioen, als bedoeld in artikel 2, § 3bis, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

Art. 15.

Art. 88

Het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen bepaalt de regelen volgens welke en de termijnen waarin de gerechtigde de adviserend arts¹ van zijn verzekeringsinstelling kennis moet geven van elke arbeidsongeschiktheid.

Het bepaalt eveneens de regelen, die met het oog op de verlenging van een tijdvak van erkende arbeidsongeschiktheid in acht moeten worden genomen.

Het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen bepaalt de voorwaarden waaronder de uitkeringen toegekend kunnen worden wanneer de gerechtigde niet binnen de gestelde termijnen, de krachtens dit artikel opgelegde kennisgevingen of aanvragen indient.

Art.15.

Art. 88

Het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen bepaalt de regelen volgens welke en de termijnen waarin de gerechtigde de adviserend arts¹ van zijn verzekeringsinstelling kennis moet geven van elke arbeidsongeschiktheid.

Het bepaalt eveneens de regelen, die met het oog op de verlenging van een tijdvak van erkende arbeidsongeschiktheid in acht moeten worden genomen.

Indien de door de huisarts opgestelde kennisgeving voor de adviserend arts een arbeidsongeschiktheid is waarvan de duur veertien dagen overschrijdt of een verlenging van de al erkende arbeidsongeschiktheid is, moeten de door het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen vastgestelde gegevens van deze kennisgeving door de huisarts worden overgemaakt via een elektronisch proces, onder de voorwaarden bepaald in uitvoering van artikel 5, 4°, a), van de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen. De voormelde gegevens van de kennisgeving worden eveneens overgemaakt aan het Instituut met het oog op de registratie van de categorieën van gegevens in de GAOCIT-databank met toepassing van artikel 13/3, § 2.

De duur van elke voorgeschreven periode van arbeidsongeschiktheid vermeld in de kennisgeving voor de adviserend arts bezorgd met toepassing van de vorige leden bedraagt maximaal drie maanden.

Het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen bepaalt de voorwaarden waaronder de uitkeringen toegekend kunnen worden wanneer de gerechtigde niet

binnen de gestelde termijnen, de krachtens dit artikel opgelegde kennisgevingen of aanvragen indient

Art. 16. **Art. 16.**

Bepaling over de inwerkingtreding

Art. 17. **Art. 17.**

Autonome bepaling

Art. 18. **Art. 18.**

Autonome bepaling

Art. 19. **Art. 19.**

Autonome bepaling

Art. 20. **Art. 20.**

Autonome bepaling

Art. 21. **Art. 21.**

Autonome bepaling

Art. 22. **Art. 22.**

Autonome bepaling

Art. 23. **Art. 23.**

Autonome bepaling

Art. 24. **Art. 24.**

Bepaling over de inwerkingtreding

Programmawet van 27 december 2021

Art. 25. **Art. 25.**

Autonome bepaling

Art. 26. **Art. 26.**

Hoofdstuk 5. Responsabiliseringsbijdrage werkgevers inzake invaliditeit

Hoofdstuk 5
(Opgeheven)

Art. 139
Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

Art. 139
(Opgeheven)

1° "werkgever": de werkgevers en de personen die hiermee worden gelijkgesteld bedoeld in artikel 1, § 1, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

2° "invaliditeit": de periode van arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 93 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

3° "primaire arbeidsongeschiktheid": het tijdvak van arbeidsongeschiktheid bedoeld in artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;

4° "kwartaal Q": het kwartaal waarin de invaliditeit een aanvang neemt;

5° "kwartaal Q-1": het kwartaal voorafgaand aan kwartaal Q;

6° "kwartaal Q-4": het vierde kwartaal voorafgaand aan kwartaal Q;

7° "refertekwartalen": kwartaal Q en de drie kwartalen voorafgaand aan kwartaal Q;

8° "referteperiode": de periode bestaande uit het vierde kwartaal van het voorlaatste jaar (n-2) en het eerste, tweede en derde kwartaal van het vorig jaar (n-1).

Art.140

Een trimestriële responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd door de werkgevers die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités met een bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit, overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk.

Onder bovenmaatse instroom in de invaliditeit wordt verstaan: het gemiddelde van de verhoudingen tussen de intredes in invaliditeit in kwartaal Q en elk der drie voorafgaande kwartalen ten opzichte van de totale tewerkstellingen in elk der overeenstemmende kwartalen van het voorafgaande kalenderjaar ligt zowel X maal hoger dan bij ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitssector als Y maal hoger dan bij de algemene private sector, bepaald overeenkomstig artikel 142.

Art.140

(Opgeheven)

De responsabiliseringsbijdrage is verschuldigd wanneer bij de werkgever in de refertekwartalen minstens drie werknemers in invaliditeit zijn getreden. De Koning kan, bij in Ministerraad overlegd besluit, het aantal tijdens de refertekwartalen in invaliditeit getreden werknemers, verhogen of verlagen.

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers van de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven

In afwijking van het eerste lid, zijn van deze bijdrage vrijgesteld de werkgevers die gedurende het jaar waarin kwartaal Q-1 valt, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden, berekend op grond van het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode zoals bepaald bij artikel 141.

Voor de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk wordt geen rekening gehouden met werkgevers die gedurende het jaar waarin kwartaal Q-1 valt, gemiddeld minder dan 50 werknemers tewerkstelden, berekend op grond van het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode zoals bepaald bij artikel 141.

Art.141

Om het gemiddeld aantal tewerkgestelde werknemers tijdens de referteperiode te berekenen, wordt het totaal van de op het einde van elk kwartaal van de referteperiode aangegeven werknemers, gedeeld door het aantal kwartalen waarvoor de werkgever, aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, werknemers aangegeven heeft die onderworpen zijn aan de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Indien op de dag waarop de in het eerste lid bedoelde berekening gebeurt, een of meer aangiftes die betrekking hebben op de referteperiode ontbreken bij de Rijksdienst, wordt voor het ontbrekende tijdvak het rekenkundig gemiddelde van het op de ingediende aangiften voorkomende aantal werknemers genomen.

Indien de werkgever voor de bedoelde referteperiode geen aangiftes moet overmaken aan de Rijksdienst, wordt voor de bepaling van het gemiddelde verwezen naar het aantal werknemers tewerkgesteld op de laatste dag van het kwartaal waarbinnen de eerste tewerkstelling volgend op de referteperiode plaatsgreep.

Art.141

(Opgeheven)

Art.142

§ 1. De verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitensector in kwartaal Q wordt bepaald aan de hand van de eerste vier cijfers van de NACE-classificatie van economische activiteit voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever, wanneer en voor zover er met ten minste tien werkgevers met dezelfde eerste vier cijfers van de NACE-classificatie kan worden vergeleken.

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste vier cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt de in het eerste lid bedoelde verhouding bepaald ten opzichte van ten minste tien werkgevers aan de hand van de eerste drie cijfers van de NACE-classificatie voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever.

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste drie cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt de in het eerste lid bedoelde verhouding bepaald ten opzichte van ten minste tien werkgevers aan de hand van de eerste twee cijfers van de NACE-classificatie voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever

Indien de bepaling aan de hand van dezelfde eerste twee cijfers van de NACE-classificatie minder dan tien vergelijkingspunten oplevert, wordt, in afwijking van artikel 140, tweede lid, voor het bepalen van de bovenmaatse instroom in invaliditeit, geen rekening gehouden met de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitensector. In voorkomend geval, wordt de bovenmaatse instroom in invaliditeit enkel bepaald ten opzichte van de ondernemingen in de algemene private sector.

§ 2. Voor het bepalen van de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen in de algemene private sector in kwartaal Q, wordt rekening gehouden met alle werkgevers die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités.

§ 3. Voor het bepalen van de bovenmaatse instroom in invaliditeit en van het aantal in invaliditeit getreden werknemers wordt geen rekening gehouden met werknemers die op de datum van aanvang van de

Art.142

(Opgeheven)

invaliditeit beschikken over de toelating tot werkhervatting bedoeld in artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

§ 4. Voor het bepalen van de totale tewerkstelling bij de werkgever gedurende de met de refertekwartalen overeenstemmende kwartalen van het voorafgaande kalenderjaar wordt rekening gehouden met het aantal voltijdse equivalente werknemers tewerkgesteld bij de werkgever gedurende deze kwartalen die op de laatste dag van kwartaal Q-4 ten minste drie achtereenvolgende jaren zonder onderbreking bij de betreffende werkgever tewerkgesteld zijn. Eén voltijds equivalente werknemer komt overeen met de voltijdse tewerkstelling van één werknemer gedurende de betreffende kwartalen waarbij de aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven dagen normale werkelijke arbeid, de dagen wettelijke vakantie, de dagen bijkomende vakantie, de dagen vakantie krachtens algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst en de dagen tijdelijke werkloosheid in rekening worden gebracht.

§ 5. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de criteria en de nadere regels voor de vaststelling van de bovenmaatse instroom van werknemers in invaliditeit nader bepalen, met inbegrip van de factoren "X" en "Y" bedoeld in artikel 140, tweede lid

Art. 143.

§ 1. De trimestriële responsabiliseringsbijdrage bedraagt 0,625 % van de aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven bijdrageplichtige lonen van kwartaal Q-1 en wordt vastgesteld op basis van de gegevens inzake instroom in invaliditeit meegedeeld door het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Voor de werknemers voor wie de sociale zekerheidsbijdragen worden berekend op het loon, vermeerderd met 8 %, ingevolge artikel 19, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, houdt men voor de toepassing van het eerste lid rekening met het loon aan 108 %.

Voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage wordt geen rekening gehouden met de bedragen die verschuldigd zijn onafhankelijk van het aantal effectief gewerkte dagen tijdens het aangiftekwartaal, andere dan

Art. 143

(Opgeheven)

de bedragen die betrekking hebben op de beëindiging van de arbeidsovereenkomst.

§ 2. Voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage wordt voor wat betreft de instroom van werknemers in invaliditeit rekening gehouden met de meerderjarige werknemers die op de datum van de aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid de leeftijd van 55 jaar nog niet hebben bereikt en die op dat ogenblik gedurende ten minste drie achtereenvolgende jaren zonder onderbreking bij de betreffende werkgever tewerkgesteld zijn.

§ 3. De Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, kan de berekeningswijze en nadere modaliteiten inzake berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage nader bepalen.

Art. 144.

De trimestriële responsabiliseringsbijdrage wordt door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid berekend en via een debetbericht samen met de bijdragen voor het tweede kwartaal volgend op kwartaal Q (Q+2) geïnd.

De bepalingen van het algemene stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers, inzonderheid wat betreft de aangiften met verantwoording van de bijdragen, de termijnen inzake de betaling, de toepassing van de burgerlijke sancties en van de strafbepalingen, het toezicht, de aanwijzing van de rechter bevoegd in geval van betwisting, de verjaring inzake rechtsvorderingen, het voorrecht en de mededeling van het bedrag van de schuldvordering van de Rijksdienst, zijn van toepassing.

Art. 145.

De werkgevers wiens gemiddelde instroom van werknemers in invaliditeit ongunstig evolueert, worden hiervan proactief door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid op de hoogte gehouden.

De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, kan de nadere regels van de in het eerste lid bedoelde proactieve mededelingen nader bepalen.

Art. 146.

Met het oog op de berekening en inning van de responsabiliseringsbijdrage en met het oog op de proactieve informatie bedoeld in artikel 145, deelt het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering ieder kwartaal aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid de volgende persoonsgegevens mee betreffende de instroom van werknemers in invaliditeit:

Art. 144.

(Opgeheven)

Art. 145

(Opgeheven)

Art. 146

(Opgeheven)

1° het identificatienummer bedoeld in artikel 8, § 1, 1° of 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid;

2° de geboortedatum;

3° de datum van aanvang van de primaire arbeidsongeschiktheid;

4° de datum van aanvang van invaliditeit.

Naast de persoonsgegevens bedoeld in het eerste lid, verwerkt de Rijksdienst voor sociale zekerheid, in de hoedanigheid van verwerkingsverantwoordelijke, met het oog op de berekening en de inning van de responsabiliseringsbijdrage en met het oog op de proactieve informatie bedoeld in artikel 145, de volgende categorieën van persoonsgegevens:

1° het identificatienummer, bedoeld in artikel 8, § 1, 1° of 2°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, van de werknemers;

2° de geboortedatum van de werknemers;

3° het ondernemingsnummer bedoeld in artikel III.17 van het Wetboek van economisch recht;

4° het inschrijvingsnummer van de werkgever bij de Rijksdienst voor sociale zekerheid bedoeld in artikel 33, § 1, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

5° de NACE-BEL-code van classificatie van economische activiteit voor wat betreft de hoofdactiviteit van de werkgever;

6° de belangrijkheidscode van de werkgever, meer bepaald het gemiddelde van het tijdens de referentieperiode aantal tewerkgestelde werknemers;

7° in voorkomend geval, het paritair comité of paritair subcomité waaronder de werkgever ressorteert;

8° de contractueel gemiddelde arbeidsduur van de werknemers;

9° de datum van het begin en het einde van de tewerkstelling;

10° de prestatiecodes van de werknemer;

11° het aan de voormelde Rijksdienst aangegeven bijdrageplichtig loon, met inbegrip van de bezoldigingscodes, op kwartaalbasis;

12° de werkgeverscategorie.

De persoonsgegevens bedoeld in het tweede lid zijn afkomstig uit de volgende gegevensbanken:

1° het werkgeversrepertorium, beheerd door de Rijksdienst voor sociale zekerheid;

2° de gegevensbank inzake de multifunctionele aangiften beheerd door de Rijksdienst voor sociale zekerheid bedoeld in artikel 21 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

De persoonsgegevens bedoeld in het eerste en het tweede lid worden door de voormelde Rijksdienst niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt en worden uiterlijk 3 jaar te rekenen vanaf de datum van ontvangst van deze persoonsgegevens vernietigd.

Art. 147

§ 1. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid stort de opbrengst van de in [1] artikel 143]1 bedoelde bijdrage aan het Fonds voor bestaanszekerheid van de paritaire comités of paritaire subcomités waaronder de werkgever ressorteert in de mate en onder de voorwaarden zoals bepaald in de paragrafen 2 tot 5.

§ 2. De gestorte opbrengsten zijn bestemd voor preventieve maatregelen inzake gezondheid en veiligheid op het werk en/of maatregelen inzake duurzame herinschakeling van langdurig zieken. De bevoegde paritaire comités of paritair subcomités sluiten over deze inspanningen een collectieve arbeidsovereenkomst af.

In deze collectieve arbeidsovereenkomst worden de instellingen aangeduid die belast zijn met de besteding en het gebruik van de gelden voor de inspanningen bedoeld in het eerste lid. Deze instellingen moeten opgericht zijn volgens de bepalingen van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor

Art. 147

(Opgeheven)

bestaanszekerheid.

§ 3. Het beheersorgaan van het Fonds maakt elk jaar een verslag op over de responsabiliseringsbijdrage. Dit verslag bevat minstens:

- het bedrag dat werd ontvangen van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;
- de lijst van maatregelen die werden genomen in het kader van dit artikel;
- de aanwending van de middelen.

Het in het eerste lid bedoelde verslag wordt jaarlijks, samen met het verslag bedoeld in artikel 13 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid, overgemaakt aan de voorzitter van het bevoegd paritair (sub)comité die ze onmiddellijk voorlegt aan het paritair (sub)comité. De voorzitter van het paritair (sub)comité bezorgt vervolgens onmiddellijk een afschrift van dit verslag aan de griffie van de Algemene Directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

§ 4. De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, bepaalt de nadere regelen en voorwaarden inzake:

- de storting van de bijdrage door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aan de betrokken Fondsen;
- de bestemming van de opbrengsten die door de voormelde Rijksdienst niet kunnen worden overgemaakt aan een Fonds voor bestaanszekerheid;
- de inhoud van het evaluatieverslag, het financieel overzicht en hun neerleggingstermijnen.

§ 5. De Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, duidt de ambtenaren aan die toezicht houden op de naleving van de voorwaarden en de verplichtingen van dit artikel.

Art. 147/1.

§ 1. Het bedrag van de trimestriële responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft, komt overeen met het laagste van de volgende bedragen:

Art. 147/1.

(Opgeheven)

1° de responsabiliseringsbijdrage berekend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk en diens uitvoeringsbesluiten, met uitzondering van artikel 147/2;

2° de responsabiliseringsbijdrage berekend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk en diens uitvoeringsbesluiten.

§ 2. Het bedrag van de trimestriële responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "algemene reiniging van gebouwen" betreft, komt overeen met het laagste van de volgende bedragen:

1° de responsabiliseringsbijdrage berekend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk en diens uitvoeringsbesluiten, met uitzondering van artikel 147/3;

2° de responsabiliseringsbijdrage berekend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk en diens uitvoeringsbesluiten.

Art. 147/2.

§ 1. Werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft, worden voor hun instroom van werknemers inzake invaliditeit afzonderlijk geresponsabiliseerd voor hun activiteiten inzake dienstencheques.

De responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door de werkgevers bedoeld in het eerste lid bestaat uit de som van volgende twee delen:

1° het eerste deel dat wordt berekend op basis van alle prestaties met uitzondering van de prestaties inzake dienstencheques; en:

2° het tweede deel dat enkel op de prestaties inzake dienstencheques wordt berekend.

§ 2. Voor de berekening van het eerste deel van de responsabiliseringsbijdrage bedoeld in paragraaf 1, tweede lid, 1°, wordt geen rekening gehouden met de bij Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven prestaties betreffende dienstencheques onder de werkgeverscategorie 597 door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft, voor het bepalen van:

Art. 147/2.

(Opgeheven)

1° het aantal in invaliditeit getreden werknemers in de refertekwartalen;

2° het aantal voltijds tewerkgestelde werknemers voor het bepalen van de totale tewerkstelling;

3° de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitssector in kwartaal Q overeenkomstig artikel 142, § 1;

4° de aan de voormelde Rijksdienst aangegeven bijdrageplichtige lonen van kwartaal Q-1 overeenkomstig artikel 143, § 1, eerste lid;

5° de werknemers waarmee rekening wordt gehouden voor het bepalen van de instroom van werknemers in invaliditeit overeenkomstig artikel 143, § 2;

6° de proactieve mededeling overeenkomstig artikel 145.

§ 3. Voor de berekening van het tweede deel van de responsabiliseringsbijdrage bedoeld in paragraaf 1, tweede lid, 2°, wordt enkel rekening gehouden met de bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven prestaties inzake dienstcheques onder de werkgeverscategorie 597 door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft, voor het bepalen van:

1° het aantal in invaliditeit getreden werknemers in de refertekwartalen;

2° het aantal voltijds tewerkgestelde werknemers voor het bepalen van de totale tewerkstelling;

3° de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitssector in kwartaal Q overeenkomstig artikel 142, § 1;

4° de aangegeven bijdrageplichtige lonen van kwartaal Q-1 overeenkomstig artikel 143, § 1, eerste lid;

5° de werknemers waarmee rekening wordt gehouden voor het bepalen van de instroom van werknemers in invaliditeit overeenkomstig artikel 143, § 2;

6° de proactieve mededeling overeenkomstig artikel 145.

In afwijking van het eerste lid en van artikel 142, § 1, wordt de verhouding van de instroom van werknemers in invaliditeit ten opzichte van ondernemingen behorende tot dezelfde activiteitssector voor de berekening van het tweede deel van de responsabiliseringsbijdrage bedoeld in paragraaf 1, tweede lid, 2°, bepaald ten opzichte van ondernemingen wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "algemene reiniging van gebouwen" betreft en de bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven prestaties betreffende dienstencheques onder de werkgeverscategorie 597 door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft.

Art. 147/3

Voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage verschuldigd door de werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "algemene reiniging van gebouwen" betreft, wordt ook rekening gehouden met de bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aangegeven prestaties betreffende dienstencheques onder de werkgeverscategorie 597 door werkgevers wiens hoofdactiviteit bepaald aan de hand van de NACE-classificatie van economische activiteit "uitzendbureaus" betreft voor het bepalen van de intredes in invaliditeit en de totale tewerkstelling bij werkgevers die behoren tot dezelfde activiteitssector.

Art. 147/3.

(Opgeheven)

Art.148

Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 januari 2022.

Art.148

(Opgeheven)

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op de periodes van invaliditeit die aanvangen vanaf 1 januari 2022.

Wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994

Art. 27.

Afdeling III. De toekenning van een toeslag op de uitkering aan bepaalde gerechtigden

Art. 96.

De gerechtigde bedoeld in artikel 86, § 1 die krachtens de bepalingen van artikel 100, § 2 arbeidsongeschikt is erkend, kan aanspraak maken op een toeslag op de uitkering, bedoeld in artikel 87 of artikel 93, ten laste van zijn verzekeringsinstelling voor de periode van arbeidsongeschiktheid die tijdelijk, na het verstrijken van

Art. 27.

Afdeling III.

(Opgeheven)

Art.96

(Opgeheven)

de periode van gewaarborgd loon bedoeld in artikelen 52, § 1, en 71, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, de uitvoering van de toegelaten arbeid schorst en waarin hij een op basis van het gederfde loon van de toegelaten arbeid berekende aanvulling ten laste van de werkgever geniet overeenkomstig de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12bis of nr. 13bis.

De gerechtigde vervult de voorwaarden bedoeld in de artikelen 128 tot 131 om te kunnen genieten van de toeslag op de uitkering als hij de voorwaarden bedoeld in de voormelde bepalingen vervult om aanspraak te kunnen maken op de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor dezelfde periode.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, op welke wijze het bedrag van deze toeslag op de uitkering wordt vastgesteld op grond van het gederfde loon van de gerechtigde, met inbegrip van het maximumbedrag ten belope waarvan dat loon in aanmerking genomen wordt.

De bepalingen van de artikelen 104, 108, 3°, en 136, § 2, zijn niet van toepassing op de toeslag op de uitkering.

De toeslag op de uitkering wordt, zonder vermindering, toegekend in geval van de toepassing van de bepalingen van artikel 88, derde lid.

De toeslag op de uitkering die betrekking heeft op een periode vóór de maand maart 2024, wordt uiterlijk op 1 april 2024 betaald.

De toeslag op de uitkering die betrekking heeft op een periode vanaf de maand maart 2024 wordt betaald binnen dezelfde termijn als de termijn bepaald door het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen voor de betaling van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen die betrekking hebben op dezelfde periode.

Art. 28.

Art. 104bis

De Koning bepaalt de voorwaarden waaronder een gerechtigde aan de uitkeringen, de toeslag op de uitkering bedoeld in artikel 96 en de inhaalpremie bedoeld in artikel 98, tweede lid die hem worden toegekend kan verzaken.

Art. 29.

Art. 134, §2

Art. 28.

Art. 104bis

De Koning bepaalt de voorwaarden waaronder een gerechtigde aan de uitkeringen (**opgeheven**) bedoeld in artikel 96 en de inhaalpremie bedoeld in artikel 98, tweede lid die hem worden toegekend kan verzaken.

Art. 29.

Art. 134, §2

§ 2. Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 100, § 1/4, tweede lid, in geval van de afwezigheid van de gerechtigde op het fysieke contact georganiseerd door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team als hij de vereiste gegevens voor de inschatting van zijn restcapaciteiten niet heeft bezorgd, wordt de toekenning van de uitkeringen en de toeslag op de uitkering bedoeld in titel IV stopgezet zolang de gerechtigde niet voldoet aan de controleverplichtingen welke hem door iedere krachtens de gecoördineerde wet bevoegde persoon worden opgelegd.
(...)

Art. 30.

§ 2. Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 100, § 1/4, tweede lid, in geval van de afwezigheid van de gerechtigde op het fysieke contact georganiseerd door de adviserend arts of de medewerker van het multidisciplinaire team als hij de vereiste gegevens voor de inschatting van zijn restcapaciteiten niet heeft bezorgd, wordt de toekenning van de uitkeringen **(opgeheven)** stopgezet zolang de gerechtigde niet voldoet aan de controleverplichtingen welke hem door iedere krachtens de gecoördineerde wet bevoegde persoon worden opgelegd.
(...)

Art. 30.

Bepaling over de inwerkingtreding

Wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

Art. 31.

Art. 6, §1

Het arbeidsreglement moet vermelden:

1° de aanvang en het einde van de gewone werkdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden, de dagen van regelmatige onderbreking van de arbeid.

Wanneer in opeenvolgende ploegen wordt gewerkt, worden die vermeldingen voor elke ploeg afzonderlijk opgenomen. Het ogenblik en de wijze waarop de ploegen elkaar afwisselen worden bovendien aangegeven.

Voor de deeltijdse werknemers tewerkgesteld in het kader van een variabel werkrooster, in de zin van artikel 11bis, derde lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, worden vermeld :

- a) het dagelijks tijdvak waarbinnen arbeidsprestaties kunnen worden vastgesteld;
- b) de dagen van de week waarop arbeidsprestaties kunnen worden vastgesteld;
- c) de minimale en maximale dagelijkse arbeidsduur; wanneer ook de deeltijdse arbeidsregeling variabel is, wordt bovendien de minimale en maximale wekelijkse arbeidsduur vermeld;
- d) de wijze waarop en de termijn waarbinnen de deeltijdse werknemers door middel van een bericht in kennis worden gesteld van hun werkroosters. Dit bericht

Art. 31.

Art. 6, §1

Het arbeidsreglement moet vermelden:

1° de aanvang en het einde van de gewone werkdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden, de dagen van regelmatige onderbreking van de arbeid.

Wanneer in opeenvolgende ploegen wordt gewerkt, worden die vermeldingen voor elke ploeg afzonderlijk opgenomen. Het ogenblik en de wijze waarop de ploegen elkaar afwisselen worden bovendien aangegeven.

Voor de deeltijdse werknemers tewerkgesteld in het kader van een variabel werkrooster, in de zin van artikel 11bis, derde lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, worden vermeld :

- a) het dagelijks tijdvak waarbinnen arbeidsprestaties kunnen worden vastgesteld;
- b) de dagen van de week waarop arbeidsprestaties kunnen worden vastgesteld;
- c) de minimale en maximale dagelijkse arbeidsduur; wanneer ook de deeltijdse arbeidsregeling variabel is, wordt bovendien de minimale en maximale wekelijkse arbeidsduur vermeld;
- d) de wijze waarop en de termijn waarbinnen de deeltijdse werknemers door middel van een bericht in kennis worden gesteld van hun werkroosters. Dit bericht

bepaalt de individuele werkroosters en moet schriftelijk worden vastgesteld en gedateerd door de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden; het moet ten minste zeven werkdagen vooraf op een betrouwbare, geschikte en toegankelijke wijze ter kennis worden gebracht van de deeltijdse werknemers. De termijn van zeven werkdagen kan worden gewijzigd door een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst, zonder evenwel korter te mogen zijn dan drie werkdagen.

In geval van toepassing van de bij artikel 20bis van de arbeidswet van 16 maart 1971 bedoelde afwijking, moet het daarenboven melding maken van:

- a) de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur en het aantal arbeidsuren dat over een referteperiode moet worden gepresteerd;
- b) het begin en het einde van de periode waarbinnen de wekelijkse arbeidstijd gemiddeld moet worden nageleefd;
- c) de aanvang en het einde van de arbeidsdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden van de uurregelingen die als alternatief gelden voor die bepaald in het eerste lid.

Wat de ondergrondse werken in de mijnen, graverijen en groeven betreft, wordt de vermelding van de aanvang en van de gewone arbeidsdag vervangen door de vermelding van de uren waarop het afdalen en het opstijgen van elke ploeg een aanvang respectievelijk een einde neemt.

Met betrekking tot de werknemers die in de lokalen van de onderneming slechts aanwezig zijn om er grondstoffen en alle andere voorwerpen of documenten betreffende hun arbeid te nemen of om er de opbrengst van hun arbeid of enig ander document dienaangaande te brengen wordt de vermelding van de aanvang en van het einde van de gewone arbeidsdag vervangen door de vermelding van dag en uur waarop de lokalen toegankelijk zijn;

Met betrekking tot de werknemers tewerkgesteld in een overheidsdienst die niet onder de toepassing valt van Hoofdstuk III, afdelingen 1 en 2, van de arbeidswet van 16 maart 1971 : de in voorkomend geval geldende variabele uurroosters met vermelding van de vastgestelde grenzen in dit verband en met verwijzing naar de betrokken teksten.

bepaalt de individuele werkroosters en moet schriftelijk worden vastgesteld en gedateerd door de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden; het moet ten minste zeven werkdagen vooraf op een betrouwbare, geschikte en toegankelijke wijze ter kennis worden gebracht van de deeltijdse werknemers. De termijn van zeven werkdagen kan worden gewijzigd door een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst, zonder evenwel korter te mogen zijn dan drie werkdagen.

In geval van toepassing van de bij artikel 20bis van de arbeidswet van 16 maart 1971 bedoelde afwijking, moet het daarenboven melding maken van:

- a) de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur en het aantal arbeidsuren dat over een referteperiode moet worden gepresteerd;
- b) het begin en het einde van de periode waarbinnen de wekelijkse arbeidstijd gemiddeld moet worden nageleefd;
- c) de aanvang en het einde van de arbeidsdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden van de uurregelingen die als alternatief gelden voor die bepaald in het eerste lid.

Wat de ondergrondse werken in de mijnen, graverijen en groeven betreft, wordt de vermelding van de aanvang en van de gewone arbeidsdag vervangen door de vermelding van de uren waarop het afdalen en het opstijgen van elke ploeg een aanvang respectievelijk een einde neemt.

Met betrekking tot de werknemers die in de lokalen van de onderneming slechts aanwezig zijn om er grondstoffen en alle andere voorwerpen of documenten betreffende hun arbeid te nemen of om er de opbrengst van hun arbeid of enig ander document dienaangaande te brengen wordt de vermelding van de aanvang en van het einde van de gewone arbeidsdag vervangen door de vermelding van dag en uur waarop de lokalen toegankelijk zijn;

Met betrekking tot de werknemers tewerkgesteld in een overheidsdienst die niet onder de toepassing valt van Hoofdstuk III, afdelingen 1 en 2, van de arbeidswet van 16 maart 1971 : de in voorkomend geval geldende variabele uurroosters met vermelding van de vastgestelde grenzen in dit verband en met verwijzing naar de betrokken teksten.

2° de wijzen van meting van en controle op de arbeid met het oog op het bepalen van het loon;

3° de wijze, het tijdstip en de plaats van betaling van het loon;

4° a) de procedure, met inbegrip van de formele vereisten en de opzegtermijnen, die de werkgever en de werknemer in acht moeten nemen indien de arbeidsrelatie wordt beëindigd alsook de termijn waarbinnen tegen ontslag in beroep kan worden gegaan of de verwijzing naar de wettelijke of reglementaire bepalingen die deze punten regelen;

b) de dringende redenen die de verbreking van de overeenkomst door de ene of de andere partij zonder opzegging rechtvaardigen, onder voorbehoud van de beoordelingsbevoegdheid van de rechtbanken;

5° de rechten en plichten van het toezichthoudend personeel;

6° de straffen, het bedrag en de bestemming van de geldboeten en de tekortkomingen die zij bestraffen;

7° het beroep dat openstaat voor de werknemers die een klacht in te dienen of een opmerking te maken hebben in verband met de hun betekende straffen of die deze laatste betwisten;

8° de plaats waar de persoon te bereiken is, die overeenkomstig het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming is aangewezen om de eerste hulp te verlenen;

9° de plaats waar de bij hetzelfde reglement vereiste verbandkist zich bevindt;

10° (a) de duur van de jaarlijkse vakantie evenals de nadere regelen voor toekenning van deze vakantie of de verwijzing naar de wettelijke bepalingen terzake;

b) de data van de jaarlijkse collectieve vakantie;

c) de door de werknemer na te leven formaliteiten wanneer een arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of ongeval zich voordoet tijdens een periode van jaarlijkse vakantie, die worden bepaald in artikel 31/2 van de 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

11° de namen van de leden van de ondernemingsraad;

2° de wijzen van meting van en controle op de arbeid met het oog op het bepalen van het loon;

3° de wijze, het tijdstip en de plaats van betaling van het loon;

4° a) de procedure, met inbegrip van de formele vereisten en de opzegtermijnen, die de werkgever en de werknemer in acht moeten nemen indien de arbeidsrelatie wordt beëindigd alsook de termijn waarbinnen tegen ontslag in beroep kan worden gegaan of de verwijzing naar de wettelijke of reglementaire bepalingen die deze punten regelen;

b) de dringende redenen die de verbreking van de overeenkomst door de ene of de andere partij zonder opzegging rechtvaardigen, onder voorbehoud van de beoordelingsbevoegdheid van de rechtbanken;

5° de rechten en plichten van het toezichthoudend personeel;

6° de straffen, het bedrag en de bestemming van de geldboeten en de tekortkomingen die zij bestraffen;

7° het beroep dat openstaat voor de werknemers die een klacht in te dienen of een opmerking te maken hebben in verband met de hun betekende straffen of die deze laatste betwisten;

8° de plaats waar de persoon te bereiken is, die overeenkomstig het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming is aangewezen om de eerste hulp te verlenen;

9° de plaats waar de bij hetzelfde reglement vereiste verbandkist zich bevindt;

10° (a) de duur van de jaarlijkse vakantie evenals de nadere regelen voor toekenning van deze vakantie of de verwijzing naar de wettelijke bepalingen terzake;

b) de data van de jaarlijkse collectieve vakantie;

c) de door de werknemer na te leven formaliteiten wanneer een arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of ongeval zich voordoet tijdens een periode van jaarlijkse vakantie, die worden bepaald in artikel 31/2 van de 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

11° de namen van de leden van de ondernemingsraad;

12° de namen van de leden van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen;

13° de namen van de leden van de syndicale afvaardiging;

14° de namen van de geneesheren, aangewezen buiten degenen die behoren tot een medische, farmaceutische of verplegingsdienst, tot wie de door een arbeidsongeval getroffen zich kan wenden, wanneer deze zijn verblijfplaats heeft buiten de streek waar de medische, farmaceutische en verplegingsdienst of de als vast erkende dokter gevestigd is;

15° het adres van de inspectiediensten waar kunnen worden bereikt de ambtenaren en beambten, belast met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen in verband met de bescherming van de werknemers;

16° de vermelding van de collectieve arbeidsovereenkomsten en/of collectieve akkoorden gesloten in de onderneming en die van toepassing zijn op de werkomstandigheden en, wat betreft de collectieve arbeidsovereenkomsten die buiten de onderneming zijn gesloten, de vermelding van het bevoegde paritair orgaan waarin deze zijn gesloten;

17° de identiteit van de verlener van een elektronische archiveringsdienst verantwoordelijk, bij toepassing van Titel III van de wet van 3 juni 2007 houdende diverse arbeidsbepalingen, voor de opslag van door middel van een elektronische handtekening aangegane arbeidsovereenkomsten en de elektronisch verstuurde en opgeslagen documenten in het kader van de individuele arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer evenals de wijze waarop de toegang van de werknemer tot deze elektronisch bij de dienstverlener opgeslagen documenten wordt gewaarborgd, ook na de beëindiging van de arbeidsrelatie;

18° het door de werkgever geboden recht op opleiding of de verwijzing naar de wettelijke of reglementaire bepalingen of collectieve arbeidsovereenkomsten die dit regelen;

19° de sociale zekerheidsinstelling die de sociale bijdragen in het kader van de arbeidsrelatie ontvangt.

§ 2. Met betrekking tot de werknemers tewerkgesteld in een overheidsdienst kan, voor de toepassing van § 1, in voorkomend geval verwezen worden naar de teksten die van toepassing zijn.

12° de namen van de leden van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen;

13° de namen van de leden van de syndicale afvaardiging;

14° de namen van de geneesheren, aangewezen buiten degenen die behoren tot een medische, farmaceutische of verplegingsdienst, tot wie de door een arbeidsongeval getroffen zich kan wenden, wanneer deze zijn verblijfplaats heeft buiten de streek waar de medische, farmaceutische en verplegingsdienst of de als vast erkende dokter gevestigd is;

15° het adres van de inspectiediensten waar kunnen worden bereikt de ambtenaren en beambten, belast met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen in verband met de bescherming van de werknemers;

16° de vermelding van de collectieve arbeidsovereenkomsten en/of collectieve akkoorden gesloten in de onderneming en die van toepassing zijn op de werkomstandigheden en, wat betreft de collectieve arbeidsovereenkomsten die buiten de onderneming zijn gesloten, de vermelding van het bevoegde paritair orgaan waarin deze zijn gesloten;

17° de identiteit van de verlener van een elektronische archiveringsdienst verantwoordelijk, bij toepassing van Titel III van de wet van 3 juni 2007 houdende diverse arbeidsbepalingen, voor de opslag van door middel van een elektronische handtekening aangegane arbeidsovereenkomsten en de elektronisch verstuurde en opgeslagen documenten in het kader van de individuele arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer evenals de wijze waarop de toegang van de werknemer tot deze elektronisch bij de dienstverlener opgeslagen documenten wordt gewaarborgd, ook na de beëindiging van de arbeidsrelatie;

18° het door de werkgever geboden recht op opleiding of de verwijzing naar de wettelijke of reglementaire bepalingen of collectieve arbeidsovereenkomsten die dit regelen;

19° de sociale zekerheidsinstelling die de sociale bijdragen in het kader van de arbeidsrelatie ontvangt.

20° de procedure voor het onderhouden van contact met arbeidsongeschikte werknemers bedoeld in artikel 1.4-71/2 van de codex over het welzijn op het werk.

§ 2. Met betrekking tot de werknemers tewerkgesteld in een overheidsdienst kan, voor de toepassing van § 1, in voorkomend geval verwezen worden naar de teksten die van toepassing zijn.

Art. 32.

Art. 32.

Bepaling over de inwerkingtreding

Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Art. 33.

Art. 33.

Art.31

§ 1. De onmogelijkheid voor de werknemer om zijn werk te verrichten ten gevolge van ziekte of ongeval, schorst de uitvoering van de overeenkomst.

§ 2. De werknemer is verplicht zijn werkgever onmiddellijk op de hoogte te brengen van zijn arbeidsongeschiktheid.

Indien een collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement dit voorschrijft of bij ontstentenis van dergelijk voorschrift, op verzoek van de werkgever, legt de werknemer aan deze laatste een geneeskundig getuigschrift voor. Het geneeskundig getuigschrift maakt melding van de arbeidsongeschiktheid, alsmede van de waarschijnlijke duur ervan, en of de werknemer zich met het oog op de controle al dan niet naar een andere plaats mag begeven.

Behoudens in geval van overmacht zendt de werknemer het geneeskundig getuigschrift op of geeft hij het af op de onderneming, binnen twee werkdagen vanaf de dag van de ongeschiktheid of de dag van de ontvangst van het verzoek, tenzij een andere termijn bij collectieve arbeidsovereenkomst of door het arbeidsreglement is bepaald.

§ 2/1. In afwijking van § 2, tweede en derde lid, is de werknemer er *driemaal* per kalenderjaar niet toe gehouden een geneeskundig getuigschrift voor te leggen voor de eerste dag van een arbeidsongeschiktheid. In voorkomend geval deelt hij de werkgever onmiddellijk mee op welk adres hij zal verblijven tijdens deze eerste dag van arbeidsongeschiktheid.

De ondernemingen die minder dan 50 werknemers tewerkstellen op 1 januari van het kalenderjaar waarin de arbeidsongeschiktheid zich voordoet, kunnen afwijken van het eerste lid door middel van een

Art.31

§ 1. De onmogelijkheid voor de werknemer om zijn werk te verrichten ten gevolge van ziekte of ongeval, schorst de uitvoering van de overeenkomst.

§ 2. De werknemer is verplicht zijn werkgever onmiddellijk op de hoogte te brengen van zijn arbeidsongeschiktheid.

Indien een collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement dit voorschrijft of bij ontstentenis van dergelijk voorschrift, op verzoek van de werkgever, legt de werknemer aan deze laatste een geneeskundig getuigschrift voor. Het geneeskundig getuigschrift maakt melding van de arbeidsongeschiktheid, alsmede van de waarschijnlijke duur ervan, en of de werknemer zich met het oog op de controle al dan niet naar een andere plaats mag begeven.

Behoudens in geval van overmacht zendt de werknemer het geneeskundig getuigschrift op of geeft hij het af op de onderneming, binnen twee werkdagen vanaf de dag van de ongeschiktheid of de dag van de ontvangst van het verzoek, tenzij een andere termijn bij collectieve arbeidsovereenkomst of door het arbeidsreglement is bepaald.

§ 2/1. In afwijking van § 2, tweede en derde lid, is de werknemer er **tweemaal** per kalenderjaar niet toe gehouden een geneeskundig getuigschrift voor te leggen voor de eerste dag van een arbeidsongeschiktheid. In voorkomend geval deelt hij de werkgever onmiddellijk mee op welk adres hij zal verblijven tijdens deze eerste dag van arbeidsongeschiktheid.

De ondernemingen die minder dan 50 werknemers tewerkstellen op 1 januari van het kalenderjaar waarin de arbeidsongeschiktheid zich voordoet, kunnen afwijken van het eerste lid door middel van een

collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement.

(...).

Art. 34.

Art. 35.

Art.34

§ 1. De arbeidsongeschiktheid ten gevolge van ziekte of ongeval, waardoor het voor de werknemer definitief onmogelijk wordt om het overeengekomen werk te verrichten, kan slechts een einde maken aan de arbeidsovereenkomst wegens overmacht nadat de procedure bepaald in paragraaf 2 gevolgd werd.

De procedure bepaald in paragraaf 2 kan slechts worden opgestart wanneer de werknemer gedurende een termijn van ten minste *negen* maanden ononderbroken arbeidsongeschikt is, en voor zover voor de werknemer geen re-integratietraject bedoeld in de codex over het welzijn op het werk lopende is. Deze termijn van *negen* maanden wordt onderbroken wanneer de werknemer effectief het werk hervat, tenzij de werknemer binnen de eerste veertien dagen van deze werkhervatting opnieuw arbeidsongeschikt wordt, in welk geval deze termijn wordt geacht niet onderbroken te zijn.

§ 2. De werknemer of de werkgever geeft aan de andere partij, evenals aan de preventieadviseur-arbeidsarts van de onderneming, door middel van een aangetekende zending, kennis van de intentie om na te gaan of het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk. De kennisgeving die uitgaat van de werkgever maakt melding van het recht van de werknemer om, overeenkomstig deze bijzondere procedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, aan de preventieadviseur-arbeidsarts te vragen dat de mogelijkheden voor aangepast of ander werk onderzocht worden, indien wordt vastgesteld dat het voor hem onmogelijk is het overeengekomen werk te verrichten. De kennisgeving die uitgaat van de werkgever maakt tevens melding van het recht van de werknemer om zich tijdens deze procedure te laten bijstaan door de vakbondsafvaardiging van de onderneming, overeenkomstig de bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 5 van 24 mei 1971 betreffende

collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement.

(...).

Art. 34.

Bepaling over de inwerkingtreding

Art. 35.

Art.34

§ 1. De arbeidsongeschiktheid ten gevolge van ziekte of ongeval, waardoor het voor de werknemer definitief onmogelijk wordt om het overeengekomen werk te verrichten, kan slechts een einde maken aan de arbeidsovereenkomst wegens overmacht nadat de procedure bepaald in paragraaf 2 gevolgd werd.

De procedure bepaald in paragraaf 2 kan slechts worden opgestart wanneer de werknemer gedurende een termijn van ten minste **zes** maanden ononderbroken arbeidsongeschikt is, en voor zover voor de werknemer geen re-integratietraject bedoeld in de codex over het welzijn op het werk lopende is. Deze termijn van **zes** maanden wordt onderbroken wanneer de werknemer effectief het werk hervat, tenzij de werknemer binnen de eerste veertien dagen van deze werkhervatting opnieuw arbeidsongeschikt wordt, in welk geval deze termijn wordt geacht niet onderbroken te zijn.

§ 2. De werknemer of de werkgever geeft aan de andere partij, evenals aan de preventieadviseur-arbeidsarts van de onderneming, door middel van een aangetekende zending, kennis van de intentie om na te gaan of het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk. De kennisgeving die uitgaat van de werkgever maakt melding van het recht van de werknemer om, overeenkomstig deze bijzondere procedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, aan de preventieadviseur-arbeidsarts te vragen dat de mogelijkheden voor aangepast of ander werk onderzocht worden, indien wordt vastgesteld dat het voor hem onmogelijk is het overeengekomen werk te verrichten. De kennisgeving die uitgaat van de werkgever maakt tevens melding van het recht van de werknemer om zich tijdens deze procedure te laten bijstaan door de vakbondsafvaardiging van de onderneming, overeenkomstig de bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 5 van 24 mei 1971 betreffende

het statuut van de syndicale afvaardigingen van het personeel der ondernemingen.

Na ontvangst van de kennisgeving bedoeld in het eerste lid, doorloopt de preventieadviseur-arbeidsarts de bijzondere procedure zoals bepaald in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk.

De arbeidsovereenkomst kan slechts beëindigd worden wegens medische overmacht wanneer uit de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts waartegen geen beroep meer mogelijk is, of uit het resultaat van de beroepsprocedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, blijkt dat het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten, en:

1° de werknemer niet gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, hetzij,

2° de werknemer gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken en de werkgever, overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, het gemotiveerd verslag waarin hij toelicht waarom het opmaken van een plan voor aangepast of ander werk technisch of objectief onmogelijk is of om gegronde redenen redelijkerwijze niet kan worden geëist, heeft bezorgd aan de werknemer en aan de preventieadviseur-arbeidsarts, hetzij,

3° de werknemer gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken en de werkgever, overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, het plan voor aangepast of ander werk dat door de werknemer geweigerd is, heeft bezorgd aan de werknemer en aan preventieadviseur-arbeidsarts.

Indien uit de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts, of uit het resultaat de van de beroepsprocedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, niet blijkt dat het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten, eindigt deze procedure zonder gevolg. De meest gerede partij kan de procedure bedoeld in deze paragraaf slechts opnieuw opstarten wanneer de werknemer opnieuw gedurende een termijn van ten minste *negen* maanden

het statuut van de syndicale afvaardigingen van het personeel der ondernemingen.

Na ontvangst van de kennisgeving bedoeld in het eerste lid, doorloopt de preventieadviseur-arbeidsarts de bijzondere procedure zoals bepaald in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk.

De arbeidsovereenkomst kan slechts beëindigd worden wegens medische overmacht wanneer uit de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts waartegen geen beroep meer mogelijk is, of uit het resultaat van de beroepsprocedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, blijkt dat het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten, en:

1° de werknemer niet gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, hetzij,

2° de werknemer gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken en de werkgever, overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, het gemotiveerd verslag waarin hij toelicht waarom het opmaken van een plan voor aangepast of ander werk technisch of objectief onmogelijk is of om gegronde redenen redelijkerwijze niet kan worden geëist, heeft bezorgd aan de werknemer en aan de preventieadviseur-arbeidsarts, hetzij,

3° de werknemer gevraagd heeft de mogelijkheden voor aangepast of ander werk te onderzoeken en de werkgever, overeenkomstig de bijzondere procedure in boek I, titel 4, hoofdstuk VI, afdeling 3 van de codex over het welzijn op het werk, het plan voor aangepast of ander werk dat door de werknemer geweigerd is, heeft bezorgd aan de werknemer en aan preventieadviseur-arbeidsarts.

Indien uit de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts, of uit het resultaat de van de beroepsprocedure opgenomen in de codex over het welzijn op het werk, niet blijkt dat het voor de werknemer definitief onmogelijk is om het overeengekomen werk te verrichten, eindigt deze procedure zonder gevolg. De meest gerede partij kan de procedure bedoeld in deze paragraaf slechts opnieuw opstarten wanneer de werknemer opnieuw gedurende een termijn van ten minste **zes** maanden ononderbroken

ononderbroken arbeidsongeschikt is, zoals bepaald in het eerste lid, te rekenen vanaf de dag na de ontvangst van de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts, hetzij, indien de werknemer beroep heeft ingediend tegen deze vaststelling, vanaf de dag na de ontvangst het resultaat van de beroepsprocedure.

(...).

Art. 36.

Art. 37.

Art. 52.

§ 1. In geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte, andere dan een beroepsziekte, of wegens ongeval, ander dan een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk, heeft de werkman ten laste van zijn werkgever recht op zijn normaal loon gedurende een periode van zeven dagen en op 60 pct. van het gedeelte van dat loon dat de loongrens die in aanmerking komt voor de berekening van de uitkeringen van de ziekte- en invaliditeitsverzekering niet overschrijdt, gedurende de zeven daaropvolgende dagen.

Het recht op loon gaat in wanneer de werkman zonder onderbreking gedurende ten minste één maand in dienst van dezelfde onderneming is gebleven.

Wanneer de werkman die anciënniteit bereikt tijdens de periode van gewaarborgd loon, kan hij op het eerste lid bedoelde loon aanspraak maken voor de overblijvende dagen.

§ 2. Het in § 1 bedoelde loon is niet opnieuw verschuldigd, wanneer zich een nieuwe arbeidsongeschiktheid voordoet binnen de eerste *veertien dagen* die volgen op het einde van de periode van arbeidsongeschiktheid welke aanleiding heeft gegeven tot de uitbetaling van het bij § 1 voorgeschreven loon.

(...).

Art. 38.

Art. 73

§ 1. In geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte, ander dan een beroepsziekte, of wegens ongeval, ander dan arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk, is het in de artikelen 70 en 71 bedoelde loon

arbeidsongeschikt is, zoals bepaald in het eerste lid, te rekenen vanaf de dag na de ontvangst van de vaststelling van de preventieadviseur-arbeidsarts, hetzij, indien de werknemer beroep heeft ingediend tegen deze vaststelling, vanaf de dag na de ontvangst het resultaat van de beroepsprocedure.

(...).

Art. 36.

Bepaling over de inwerkingtreding

Art. 37.

Art. 52.

§ 1. In geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte, andere dan een beroepsziekte, of wegens ongeval, ander dan een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk, heeft de werkman ten laste van zijn werkgever recht op zijn normaal loon gedurende een periode van zeven dagen en op 60 pct. van het gedeelte van dat loon dat de loongrens die in aanmerking komt voor de berekening van de uitkeringen van de ziekte- en invaliditeitsverzekering niet overschrijdt, gedurende de zeven daaropvolgende dagen.

Het recht op loon gaat in wanneer de werkman zonder onderbreking gedurende ten minste één maand in dienst van dezelfde onderneming is gebleven.

Wanneer de werkman die anciënniteit bereikt tijdens de periode van gewaarborgd loon, kan hij op het eerste lid bedoelde loon aanspraak maken voor de overblijvende dagen.

§ 2. Het in § 1 bedoelde loon is niet opnieuw verschuldigd, wanneer zich een nieuwe arbeidsongeschiktheid voordoet binnen de eerste **acht weken** die volgen op het einde van de periode van arbeidsongeschiktheid welke aanleiding heeft gegeven tot de uitbetaling van het bij § 1 voorgeschreven loon.

(...).

Art. 38.

Art. 73

§ 1. In geval van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte, ander dan een beroepsziekte, of wegens ongeval, ander dan arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar of van het werk, is het in de artikelen 70 en 71 bedoelde loon

niet opnieuw verschuldigd als een nieuwe arbeidsongeschiktheid zich voordoet in de eerste veertien dagen na het einde van een periode van arbeidsongeschiktheid waarvoor het in de artikelen 70 en 71 bedoelde loon wordt betaald.

(...).

Art. 39.

Art. 40.

Art. 52, §5

In afwijking van de voorgaande paragrafen, is tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, geen loon ten laste van de werkgever in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval is of een ongeval op de weg naar of van het werk, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode.

Art. 41.

Art. 73/1

In afwijking van de voorgaande bepalingen van dit hoofdstuk is tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, geen loon ten laste van de werkgever in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte die geen beroepsziekte is, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval is of een ongeval op de weg naar of van het werk, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode.

Art. 42.

Art. 43.

niet opnieuw verschuldigd als een nieuwe arbeidsongeschiktheid zich voordoet in de eerste **acht weken** na het einde van een periode van arbeidsongeschiktheid waarvoor het in de artikelen 70 en 71 bedoelde loon wordt betaald.

(...).

Art. 39.

Bepaling over de inwerkingtreding

Art. 40.

Art. 52, §5

In afwijking van de voorgaande paragrafen, is **tijdens de periode van uitvoering** van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, geen loon ten laste van de werkgever in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval is of een ongeval op de weg naar of van het werk, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode.

Art. 41.

Art. 73/1.

In afwijking van de voorgaande bepalingen van dit hoofdstuk is **tijdens de periode van uitvoering** van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, geen loon ten laste van de werkgever in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte die geen beroepsziekte is, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval is of een ongeval op de weg naar of van het werk, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode.

Art. 42.

Bepaling over de inwerkingtreding

Sociaal Strafwetboek

Art. 43.

Art. 127/1. (Nieuw)

Het re-integratietraject van de arbeidsongeschikte werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt bestraft, de werkgever die twintig of meer werknemers tewerkstelt, zoals bedoeld in artikel 33 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, zijn aangestelde of zijn lasthebber, en die, in strijd met dezelfde wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet aan de preventieadviseur-arbeidsarts heeft gevraagd om een re-integratietraject op te starten voor de arbeidsongeschikte werknemer die, volgens de inschatting door de preventieadviseur-arbeidsarts arbeidspotentieel heeft, uiterlijk zes maanden na het begin van de arbeidsongeschiktheid van deze werknemer.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 44.

Art. 127, eerste lid.

Welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126 en 128 tot 133, wordt met een sanctie van niveau 3 bestraft :

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° de persoon die niet behoort tot het personeel van de werkgever die de opdrachten die hem in toepassing van voormelde wet van 4 augustus 1996 worden toevertrouwd, uitoefent in strijd met de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan of die deze opdrachten niet uitoefent volgens de voorwaarden en nadere regels bepaald door deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 45.

Art. 44.

Art. 127, eerste lid.

Welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

Onverminderd de bepalingen van de artikelen 119 tot 126, **127/1** en 128 tot 133, wordt met een sanctie van niveau 3 bestraft :

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° de persoon die niet behoort tot het personeel van de werkgever die de opdrachten die hem in toepassing van voormelde wet van 4 augustus 1996 worden toevertrouwd, uitoefent in strijd met de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan of die deze opdrachten niet uitoefent volgens de voorwaarden en nadere regels bepaald door deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 45.

Bepaling over de inwerkingtreding

Coordination des articles

TEXTE DE BASE

Article 1er

TEXTE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI

Article 1er

Fondement constitutionnel

Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994

Art. 2.

Art. 2.

Art.100

(...)

§1er/1. Le « Coordinateur Retour Au Travail » au sein de la mutualité débute, en concertation avec le titulaire reconnu en incapacité de travail et le médecin-conseil, un « Trajet Retour Au Travail » si une réintégration peut être envisagée pour ce titulaire au vu de ses capacités restantes.

Un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent concerne tout trajet qui a pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire reconnu incapable de travailler en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l'exercice d'un emploi correspondant à ses possibilités et ses besoins sous la coordination du « Coordinateur Retour Au Travail », après un renvoi par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, selon le cas, sur la base d'une évaluation de ses capacités restantes ou à la demande du titulaire lui-même. Le cas échéant, un plan de réintégration multidisciplinaire est élaboré, après concertation approfondie entre le titulaire, le « Coordinateur Retour Au Travail », le médecin-conseil et tous les autres acteurs concernés durant un trajet de réintégration visant la réinsertion socio-professionnelle dans le cadre d'un tel « Trajet Retour Au Travail ». Ce plan fait l'objet d'un suivi régulier.

(...)

§ 1er/4. Pour pouvoir vérifier si un « Trajet Retour Au Travail » visé au § 1er/1 peut débiter, le titulaire reconnu incapable de travailler est tenu :

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, les données qui sont nécessaires pour l'estimation de ses capacités restantes, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe

Art.100

(...)

§1er/1. Le « Coordinateur Retour Au Travail » au sein de la mutualité débute, en concertation avec le titulaire reconnu en incapacité de travail et le médecin-conseil, un « Trajet Retour Au Travail » si une réintégration peut être envisagée pour ce titulaire au vu de **son potentiel de travail**.

Un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent concerne tout trajet qui a pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire reconnu incapable de travailler en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l'exercice d'un emploi correspondant à ses possibilités et ses besoins sous la coordination du « Coordinateur Retour Au Travail », après un renvoi par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, selon le cas, sur la base d'une évaluation de **son potentiel de travail** ou à la demande du titulaire lui-même.) Le cas échéant, un plan de réintégration multidisciplinaire est élaboré, après concertation approfondie entre le titulaire, le « Coordinateur Retour Au Travail », le médecin-conseil et tous les autres acteurs concernés durant un trajet de réintégration visant la réinsertion socio-professionnelle dans le cadre d'un tel « Trajet Retour Au Travail ». Ce plan fait l'objet d'un suivi régulier.

(...)

§ 1er /4. Pour pouvoir vérifier si le travail peut être repris, le cas échéant, en débutant un « Trajet Retour Au Travail » visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu incapable de travailler est tenu :

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire les données qui sont nécessaires pour l'estimation de son potentiel de travail, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe

multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation des capacités restantes ne sont pas fournies;]

2° de donner suite à la convocation du « Coordinateur Retour Au Travail » pour un premier moment de contact dans le cadre du « Trajet Retour Au Travail » précité.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, dans quelles conditions et dans quelle mesure les indemnités sont accordées quand le titulaire en incapacité de travail est absent sans justification valable au contact physique visé à l'alinéa 1er, 1°, ou au premier moment de contact, visé à l'alinéa 1er, 2°. Dans ce contexte, l'absence du titulaire peut être justifiée par des éléments tant de nature médicale que non médicale.

Toutefois, l'application de l'alinéa 2 ne peut avoir pour effet que le montant journalier de l'indemnité du titulaire en incapacité de travail soit réduit de plus de 2,5 pourcents.

multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation de son potentiel de travail ne sont pas fournies ;

2° de donner suite à la convocation du conseiller en prévention-médecin du travail visée à l'article I.4-73, § 2 du Code du bien-être au travail pour un contact physique en vue d'une évaluation de la réintégration ;

3° de donner suite à la convocation du « Coordinateur Retour Au Travail » pour un premier moment de contact dans le cadre du « Trajet Retour Au Travail » précité.

Pour pouvoir déterminer et exécuter les actions d'accompagnement dans un « Trajet Retour Au Travail » visé au paragraphe 1er/1, le titulaire reconnu en incapacité de travail qui n'est pas lié par un contrat de travail et qui a suffisamment de potentiel de travail est tenu de :

1° s'inscrire, dans les quatorze jours suivant le renvoi, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle en vue d'un accompagnement par ce service ou cette institution ;

2° donner suite à l'invitation du conseiller du service ou de l'institution compétent des Régions et des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ou d'un partenaire du service précité ou de l'institution précitée pour un moment de contact dans le cadre de sa réintégration.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, selon quelles conditions et selon quelles modalités :

1° l'octroi de l'indemnité est supprimé quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable aux contacts physiques visés à l'alinéa 1er, 1° et 2°, ou quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au contact physique avec le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue de l'évaluation de l'état d'incapacité de travail parce qu'il ne s'est pas inscrit conformément à l'alinéa 2, 1°, auprès du service ou de l'institution compétent des Régions et

des Communautés participant à la réinsertion socioprofessionnelle ;

2° le montant journalier de l'indemnité est réduit de 10 pourcents quand le titulaire reconnu en incapacité de travail est absent sans justification valable au premier moment de contact visé à l'alinéa 1er, 3°, ou au moment de contact visé à l'alinéa 2, 2°,

Pour l'application de l'alinéa 3, l'absence du titulaire peut être justifiée par des éléments tant de nature médicale que non médicale.

Art. 3.

Art. 102.

Au sein de l'organisme assureur, un ergothérapeute, un kinésithérapeute, un psychologue clinicien ou un infirmier peut être occupé en tant que collaborateur de l'équipe multidisciplinaire chargé, dans les conditions prévues par les dispositions de la présente loi coordonnée et de ses arrêtés d'exécution, des missions suivantes:

1° le soutien au médecin-conseil dans l'évaluation de l'état d'incapacité de travail, ainsi que dans l'évaluation des capacités restantes et dans la catégorisation correspondante du titulaire reconnu en incapacité de travail, en fournissant une explication des possibilités de réintégration, le cas échéant;

(...)

Art. 4.

Art. 110.

§ 1er. Pour le titulaire reconnu en incapacité de travail dans le cadre de l'assurance indemnités visée à l'article 86, § 3, alinéa 1er, le « Coordinateur Retour Au Travail » au sein de la mutualité débute, en concertation avec ce titulaire et le médecin-conseil, un « Trajet Retour Au Travail » si une réintégration peut être envisagée au vu de ses capacités restantes.

Un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent concerne tout trajet qui a pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire reconnu incapable de travailler en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l'exercice d'une activité correspondant à ses possibilités et ses besoins sous la coordination du « Coordinateur Retour Au Travail », après un renvoi par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, selon le cas, sur la base d'une

Art. 3.

Art. 102.

Au sein de l'organisme assureur, un ergothérapeute, un kinésithérapeute, un psychologue clinicien ou un infirmier peut être occupé en tant que collaborateur de l'équipe multidisciplinaire chargé, dans les conditions prévues par les dispositions de la présente loi coordonnée et de ses arrêtés d'exécution, des missions suivantes:

1° le soutien au médecin-conseil dans l'évaluation de l'état d'incapacité de travail, ainsi que dans l'évaluation **du potentiel de travail** et dans la catégorisation correspondante du titulaire reconnu en incapacité de travail, en fournissant une explication des possibilités de réintégration, le cas échéant;

(...)

Art. 4.

Art. 110.

§ 1er. Pour le titulaire reconnu en incapacité de travail dans le cadre de l'assurance indemnités visée à l'article 86, § 3, alinéa 1er, le « Coordinateur Retour Au Travail » au sein de la mutualité débute, en concertation avec ce titulaire et le médecin-conseil, un « Trajet Retour Au Travail » si une réintégration peut être envisagée au vu de **son potentiel de travail**.

Un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent concerne tout trajet qui a pour but de soutenir le plus rapidement possible le titulaire reconnu incapable de travailler en mettant en place un accompagnement adapté en vue de l'exercice d'une activité correspondant à ses possibilités et ses besoins sous la coordination du « Coordinateur Retour Au Travail », après un renvoi par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, selon le cas, sur la base d'une

évaluation de ses capacités restantes ou à la demande du titulaire lui-même. Le cas échéant, un plan de réintégration multidisciplinaire est élaboré, après concertation approfondie entre le titulaire, le « Coordinateur Retour Au Travail », le médecin-conseil et tous les autres acteurs concernés durant un trajet de réintégration visant la réinsertion socio-professionnelle dans le cadre d'un tel «Trajet Retour Au Travail ». Ce plan fait l'objet d'un suivi régulier.

(...)

§ 4. Pour pouvoir vérifier si un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent peut débiter, le travailleur indépendant ou conjoint aidant reconnu incapable de travailler est tenu :

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, les données qui sont nécessaires pour l'estimation de ses capacités restantes, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation des capacités restantes ne sont pas fournies;

(...)

Art. 5.

Art. 134 §2.

Sous réserve de l'application de l'article 100, § 1er/4, alinéa 2, en cas d'absence du bénéficiaire au contact physique organisé par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire s'il n'a pas fourni les données exigées pour l'évaluation de ses capacités restantes, l'octroi des indemnités et du complément d'indemnité visés au titre IV est supprimé aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations de contrôle qui lui sont imposées par toute personne compétente en vertu de la présente loi coordonnée.

Par dérogation à l'alinéa précédent, l'octroi des indemnités visées au titre IV est supprimé si le bénéficiaire est absent sans justification valable au contact physique pour autant qu'il soit organisé au même moment lors du quatrième mois de la période d'incapacité primaire, par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue, d'une part, de l'évaluation de l'état d'incapacité de travail conformément à l'article 100 § 1er, et, d'autre part, de l'évaluation de ses capacités restantes conformément à

évaluation de **son potentiel de travail** ou à la demande du titulaire lui-même. Le cas échéant, un plan de réintégration multidisciplinaire est élaboré, après concertation approfondie entre le titulaire, le « Coordinateur Retour Au Travail », le médecin-conseil et tous les autres acteurs concernés durant un trajet de réintégration visant la réinsertion socio-professionnelle dans le cadre d'un tel «Trajet Retour Au Travail ». Ce plan fait l'objet d'un suivi régulier.

(...)

§ 4. Pour pouvoir vérifier si un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa précédent peut débiter, le travailleur indépendant ou conjoint aidant reconnu incapable de travailler est tenu :

1° de fournir, à la demande du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire, les données qui sont nécessaires pour l'estimation de **son potentiel de travail**, ainsi que de donner suite à la convocation du médecin-conseil ou du collaborateur de l'équipe multidisciplinaire pour un contact physique qui est, le cas échéant, organisé si les données exigées pour cette évaluation **du potentiel de travail** ne sont pas fournies;

Art. 5.

Art. 134 §2.

Sous réserve de l'application de l'article 100, § 1er/4, **alinéa 3**, en cas d'absence du bénéficiaire au contact physique organisé par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire s'il n'a pas fourni les données exigées pour l'évaluation de **son potentiel de travail**, l'octroi des indemnités et du complément d'indemnité visés au titre IV est supprimé aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations de contrôle qui lui sont imposées par toute personne compétente en vertu de la présente loi coordonnée.

Par dérogation à l'alinéa précédent, l'octroi des indemnités visées au titre IV est supprimé si le bénéficiaire est absent sans justification valable au contact physique pour autant qu'il soit organisé au même moment lors du quatrième mois de la période d'incapacité primaire, par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire en vue, d'une part, de l'évaluation de l'état d'incapacité de travail conformément à l'article 100 § 1er, et, d'autre part, de l'évaluation de **son potentiel de travail** conformément à

l'article 100, § 1er/4, alinéa 1er, 1°. Cette suppression de l'octroi des indemnités est maintenue aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations d'évaluation précitées.

Art. 6.

Art. 153 §2

Dans le cadre du contrôle de l'incapacité de travail, les médecins-conseils adressent dans les conditions et délais fixés par le Roi, au Conseil médical de l'invalidité les rapports visés à l'article 94, alinéa 1er et exercent les compétences qui leur sont attribuées en vertu des articles 23, § 1er, et 94, alinéa 2.

Les médecins-conseils veillent également à la réintégration socioprofessionnelle des titulaires en incapacité de travail et évaluent leurs capacités restantes dans ce contexte. Le cas échéant, ils renvoient les titulaires vers le « Coordinateur Retour Au Travail » en vue du démarrage d'un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'article 100, § 1er/1 ou à l'article 110, § 1er, ou vérifient la compatibilité de la mise en œuvre d'un tel trajet avec leur état de santé général si lesdits titulaires ont eux-mêmes contacté le « Coordinateur Retour Au Travail » pour lancer ce trajet. Avec l'accord de ces titulaires, ils peuvent contacter toute personne physique ou morale susceptible de contribuer à leur réintégration socioprofessionnelle. Les médecins-conseils participent également au processus de réintégration socioprofessionnelle visé à l'article 109bis, dans les conditions fixées par le Roi.

(...)

Art. 7.

Art. 8.

Art. 100, §1er/1, alinéa 5

Le Roi peut déterminer durant quelle période du « Trajet Retour Au Travail » visé à l'alinéa 1er, il est présumé que le titulaire atteint le degré d'incapacité de travail requis au sens du paragraphe 1er.

Art. 9.

Art. 110, §1er, alinéa 5

Le Roi peut déterminer durant quelle période du « Trajet Retour Au Travail », visé à l'alinéa 1er, il est présumé que l'état d'incapacité de travail est censé s'être maintenu.

l'article 100, § 1er/4, alinéa 1er, 1°. Cette suppression de l'octroi des indemnités est maintenue aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations d'évaluation précitées.

Art. 6

Art. 153 §2

Dans le cadre du contrôle de l'incapacité de travail, les médecins-conseils adressent dans les conditions et délais fixés par le Roi, au Conseil médical de l'invalidité les rapports visés à l'article 94, alinéa 1er et exercent les compétences qui leur sont attribuées en vertu des articles 23, § 1er, et 94, alinéa 2.

Les médecins-conseils veillent également à la réintégration socioprofessionnelle des titulaires en incapacité de travail et évaluent **leur potentiel de travail** dans ce contexte. Le cas échéant, ils renvoient les titulaires vers le « Coordinateur Retour Au Travail » en vue du démarrage d'un « Trajet Retour Au Travail » visé à l'article 100, § 1er/1 ou à l'article 110, § 1er, ou vérifient la compatibilité de la mise en œuvre d'un tel trajet avec leur état de santé général si lesdits titulaires ont eux-mêmes contacté le « Coordinateur Retour Au Travail » pour lancer ce trajet. Avec l'accord de ces titulaires, ils peuvent contacter toute personne physique ou morale susceptible de contribuer à leur réintégration socioprofessionnelle. Les médecins-conseils participent également au processus de réintégration socioprofessionnelle visé à l'article 109bis, dans les conditions fixées par le Roi.

(...)

Art. 7.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 8.

Art. 100, §1er/1, alinéa 5

(abrogé)

Art. 9.

Art. 110, §1er, alinéa 5

(abrogé)

Art. 10.**Art. 10.***Disposition autonome***Art. 11.****Art. 11.**Art. 195, § 1er, 2°, alinéa 9

Le Roi détermine la façon dont le montant qui n'est pas subordonné à cette mission d'évaluation est réparti entre les unions nationales. Cette répartition est basée sur l'application d'un pourcentage dégressif lorsque le nombre de titulaires, corrigé pour tenir compte de la charge de travail inhérente aux différentes catégories d'affiliés, s'accroît.

Art. 195, § 1er, 2°, alinéa 9

Le Roi détermine la façon dont le montant qui n'est pas subordonné à cette mission d'évaluation est réparti entre les unions nationales. Cette répartition est basée sur l'application d'un pourcentage dégressif lorsque le nombre de titulaires, corrigé pour tenir compte de la charge de travail inhérente aux différentes catégories d'affiliés, s'accroît. **Dans le cadre de ce mode de répartition à déterminer par le Roi, un pourcentage du montant total, déterminé conformément aux alinéas 3 et 4, est toutefois octroyé en fonction, d'une part, du résultat de l'accomplissement d'au moins deux missions légales à déterminer par Lui concernant l'évaluation de l'état d'incapacité de travail ou la réinsertion socioprofessionnelle des titulaires des indemnités affiliés à l'union nationale concernée, à charge de l'assurance indemnités des travailleurs salariés ou de l'assurance indemnités des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, et auquel un pourcentage dégressif est encore appliqué, comme facteur de correction, en fonction du nombre croissant de missions légales effectuées afin de tenir compte du nombre de titulaires affiliés à l'union nationale concernée et, d'autre part, des résultats des contrôles thématiques qui sont effectués par les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, sur la base de la compétence qui leur est confiée en vertu de l'article 82, alinéa 2. Le pourcentage susmentionné s'élève à 5% pour 2026, à 7,5% pour 2027, à 10% pour 2028 et à 15% à partir de 2029.**

Art. 12.**Art. 12.***Disposition d'entrée en vigueur***Art. 13.****Art. 13.**

/

Art.13/3.

§ 1er. Au sein de l'Institut, une base de données GAOCIT est créée, contenant les données décrites au paragraphe 2 des certificats électroniques d'incapacité de travail envoyés à l'organisme assureur et, le cas échéant, à l'employeur par les médecins traitants des bénéficiaires du droit aux indemnités mentionnés à l'article 86, § 1er, et à l'article 3 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une

assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants.

§ 2. Pour chaque certificat électronique dans lequel le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-Carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités est toujours pseudonymisé, les catégories de données suivantes sont enregistrées dans la base de données GAOCIT :

1° les informations d'identification des personnes physiques suivantes :

- a) pour le bénéficiaire du droit aux indemnités, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ;
- b) pour le médecin traitant, le numéro d'identification visé à l'article 8 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou le numéro INAMI.

2° la date de début et la date de fin de la période d'incapacité de travail ;

3° un diagnostic ou une pathologie, tous deux codés de manière uniforme ;

4° si disponible, la mention qu'il s'agit de la première déclaration d'incapacité de travail ou de la prolongation de l'incapacité de travail ;

5° la date de rédaction du certificat électronique.

§ 3. Le traitement des données visées au paragraphe 2 vise les objectifs suivants :

- 1° la collecte de connaissances sur le comportement de prescription du médecin traitant en fonction du nombre de certificats rédigés par ce médecin, tenant compte de la taille et de la population de patients de son cabinet médical, ainsi que de la durée de l'incapacité de travail, le cas échéant, en lien avec le diagnostic ou la pathologie du bénéficiaire du droit aux indemnités concerné ;

Cette collecte de connaissances doit permettre d'une part, aux médecins traitants :

- a) de pouvoir disposer d'outils d'autogestion et de lignes directrices afin de les soutenir dans leur comportement de prescription dans le cadre de l'incapacité de travail et de leur permettre d'évaluer ou d'adapter, le cas échéant, leur comportement de prescription avec des « normes » scientifiquement fondées et le comportement de prescription de leurs collègues dans une même région;
- b) d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un comportement de prescription inapproprié consistant en la prescription d'incapacité de travail anormalement longue compte tenu du diagnostic ou de la pathologie concernée et des lignes directrices applicables dans la situation concernée.

Cette collecte de connaissances doit permettre d'autre part, à l'Institut, dans l'exercice de ses missions liées à l'évaluation de l'incapacité de travail :

- a) d'envoyer aux médecins traitants concernés un rapport les informant de leur comportement de prescription ;
- b) d'optimiser le processus décisionnel en matière d'évaluation de l'incapacité de travail.

Dans le cadre de cette collecte de connaissances, le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

2° la collecte de connaissances relative à la relation thérapeutique que le bénéficiaire du droit aux indemnités concerné entretient avec un ou plusieurs médecins traitants en cas de prescription de période d'incapacité de travail, en tenant compte de la fréquence de consultation de ces médecins traitants, afin d'éviter ou de remédier, selon le cas, à un usage inapproprié de cette relation thérapeutique, lequel entraîne la prescription répétée

d'incapacités de travail successives (ou non) injustifiées. Dans ce cadre, le numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, du bénéficiaire du droit aux indemnités dans les dossiers concernés, peut, le cas échéant, être dépseudonymisé.

Le médecin traitant reçoit un rapport rédigé sur la base du traitement des données visé à l'alinéa 1er qui l'informe de son comportement de prescription. Le Roi détermine les modalités applicables à la rédaction et à l'envoi de ce rapport.

§ 4. Les membres du personnel du Service des indemnités, du Service des soins de santé et du Service d'évaluation et de contrôle médicaux de l'Institut chargés de l'exécution des missions nécessitant les données de la base de données GAOCIT ont accès à toutes les données, telles que visées au paragraphe 2, traitées dans ce cadre.

Les membres du personnel suivants peuvent toutefois, pour l'exercice de leurs missions respectives de contrôle dans le cadre du traitement de dossiers individuels, au cas par cas, demander à la plateforme eHealth d'avoir accès au numéro d'identification, visé à l'article 8 de la loi du 15 janvier 1990, dépseudonymisé des personnes mentionnées dans les dossiers pour lesquels il existe des indices manifestes indiquant un comportement de prescription inapproprié de la part du médecin traitant ou un usage inapproprié de la relation thérapeutique par le bénéficiaire du droit aux indemnités :

1° les médecins du Service des indemnités, membres du Conseil médical de l'invalidité, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 82, alinéa 2 ;

2° les inspecteurs sociaux du Service d'évaluation et de contrôle médicaux, pour les missions qui leur sont attribuées en vertu de l'article 139, alinéa 4.

Le Roi détermine les modalités d'exécution de l'accès au numéro d'identification dépseudonymisé visé à l'alinéa précédent.

§ 5. L'Institut est le responsable du traitement des données à caractère personnel au sens du Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à

caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE, prévu au paragraphe 2.

§ 6. Les données dans la base de données GAOCIT ne sont pas conservées plus longtemps que nécessaire pour atteindre la finalité poursuivie dans le cadre de leur traitement, avec une durée maximale de conservation de cinq ans à compter du 1er janvier de l'année qui suit l'année dans laquelle le certificat électronique concerné a été rédigé.

Art. 14.

Art. 78

Il est institué au sein de l'Institut, un Service des indemnités chargé de l'administration de l'assurance indemnités et de l'application des dispositions relatives aux pensions d'invalidité comme déterminé par l'article 2, § 3bis, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Art. 14.

Art.78

Il est institué au sein de l'Institut, un Service des indemnités chargé de :

1° l'administration de l'assurance indemnités ;

2° l'exécution d'opérations de datamining sur la base des données enregistrées dans la base de données GAOCIT visée à l'article 13/3 ;

3° la rédaction d'un rapport à l'intention du médecin traitant l'informant de son comportement de prescription de l'incapacité de travail et rédigé sur la base du traitement des données concernées de la base de données GAOCIT visée l'article 13/3 ;

4° l'application des dispositions relatives aux pensions d'invalidité comme déterminé par l'article 2, § 3bis, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Art. 15.

Art. 88

Le Comité de gestion du Service des indemnités fixe les règles et les délais suivant lesquels le titulaire avise le médecin-conseil de son organisme assureur de toute incapacité de travail.

Il fixe également les règles qui doivent être observées en vue de la prolongation d'une période d'incapacité de travail reconnue.

Le Comité de gestion du Service des indemnités détermine les conditions dans lesquelles l'indemnisation peut être accordée lorsque le titulaire n'introduit pas

Art. 15.

Art. 88

Le Comité de gestion du Service des indemnités fixe les règles et les délais suivant lesquels le titulaire avise le médecin-conseil de son organisme assureur de toute incapacité de travail.

Il fixe également les règles qui doivent être observées en vue de la prolongation d'une période d'incapacité de travail reconnue.

Si la notification rédigée par le médecin généraliste à l'attention du médecin-conseil concerne une incapacité de travail dont la durée dépasse quatorze jours ou une

dans les délais fixés les avis ou les demandes qui lui sont imposés en vertu du présent article.

prolongation de l'incapacité de travail déjà reconnue, les données de cette notification, fixées par le Comité de gestion du Service des indemnités, doivent être transmises par le médecin généraliste à l'aide d'un procédé électronique, dans les conditions fixées en exécution de l'article 5, 4°, a), de la loi du 21 aout 2008 relative à l'institution et à l'organisation de la plateforme eHealth et portant diverses dispositions. Lesdites données de la notification sont également transmises à l'Institut en vue de l'enregistrement des catégories de données dans la base de données GAOCIT en application de l'article 13/3, § 2.

La durée de chaque période prescrite d'incapacité de travail mentionnée dans l'avis adressé au médecin-conseil en application des alinéas précédents est de maximum trois mois.

Le Comité de gestion du Service des indemnités détermine les conditions dans lesquelles l'indemnisation peut être accordée lorsque le titulaire n'introduit pas dans les délais fixés **les notifications** ou les demandes qui lui sont imposées en vertu du présent article.

Art. 16.

Art. 16.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 17.

Art. 17.

Disposition autonome

Art. 18.

Art. 18.

Disposition autonome

Art. 19.

Art. 19.

Disposition autonome

Art. 20.

Art. 20.

Disposition autonome

Art. 21.

Art. 21.

Disposition autonome

Art. 22.

Art. 22

Disposition autonome

Art. 23.

Art. 23.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 24.

Art. 24.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 25.

Art. 25.

Disposition autonome

Loi programme du 27 décembre 2021

Art. 26.

Art. 26.

Chapitre 5. Cotisation de responsabilisation des employeurs concernant l'invalidité

Chapitre 5
(abrogé)

Art. 139

Pour l'application du présent chapitre, on entend par:

Art. 139

(abrogé)

1° « employeur »: les employeurs et les personnes qui leur sont assimilées visées à l'article 1er, § 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° « invalidité »: la période d'incapacité de travail visée à l'article 93 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

3° « incapacité de travail primaire »: la période d'incapacité de travail visée à l'article 87 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;

4° « trimestre Q »: le trimestre au cours duquel l'invalidité commence;

5° « trimestre Q-1 »: le trimestre précédent le trimestre Q;

6° « trimestre Q-4 »: le quatrième trimestre précédent le trimestre Q;

7° « trimestres de référence »: trimestre Q et les trois trimestres qui précèdent le trimestre Q;

8° « période de référence »: la période constituée du quatrième trimestre de l'avant-dernière année (n-2) et des premier, deuxième et troisième trimestres de l'année précédente (n-1).

Art.140

Art.140

Une cotisation trimestrielle de responsabilisation est due par les employeurs qui tombent sous le champ d'application de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, et qui ont un flux excessif de travailleurs entrant en invalidité, conformément aux dispositions du présent chapitre.

(abrogé)

Par flux excessif d'entrée en invalidité il y a lieu d'entendre: la moyenne des rapports entre les entrées en invalidité du trimestre Q et de chacun des trois trimestres précédents par rapport à l'emploi total de chacun des trimestres correspondants de l'année civile précédente est X fois plus élevée que dans les entreprises appartenant au même secteur d'activité et Y fois plus élevée que dans le secteur privé général, déterminé conformément à l'article 142.

La cotisation de responsabilisation est due lorsque dans les trimestres de référence il y a au moins trois travailleurs qui sont entrés en invalidité chez l'employeur. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, augmenter ou diminuer le nombre de travailleurs entrés en invalidité durant les trimestres de référence.

Par dérogation à l'alinéa 1er, sont exonérés de cette cotisation les employeurs des ateliers protégés et des entreprises de travail adapté relevant de la commission paritaire pour les entreprises de travail adapté, les ateliers sociaux et les « maatwerkbedrijven ».

Par dérogation à l'alinéa 1er, sont exonérés de cette cotisation les employeurs qui occupent pendant l'année dans laquelle se situe le trimestre Q-1 en moyenne moins de 50 travailleurs, calculé sur la base du nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence tel que prévu à l'article 141.

Pour l'application des dispositions du présent chapitre, il n'est pas tenu compte des employeurs qui occupent pendant l'année dans laquelle se situe le trimestre Q-1 en moyenne moins de 50 travailleurs, calculé sur la base du nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence tel que prévu à l'article 141.

Art.141

Pour calculer le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence, le nombre total de travailleurs déclarés à la fin de chaque trimestre de la période de référence est divisé par le nombre de trimestres pour lesquels l'employeur a déclaré à l'Office national de sécurité sociale les travailleurs soumis à la loi

Art.141
(abrogé)

du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Si, le jour du calcul visé à l'alinéa 1er une ou plusieurs déclarations relatives à la période de référence manquent à l'Office national, la moyenne arithmétique des effectifs figurant sur les déclarations présentées est retenue pour la période manquante.

Si l'employeur n'est pas tenu de présenter des déclarations à l'Office national pour la période de référence visée, le nombre de travailleurs employés le dernier jour du trimestre au cours duquel a eu lieu le premier emploi suivant la période de référence est utilisé pour déterminer la moyenne.

Art.142

§ 1er. La proportion des travailleurs entrant en invalidité par rapport aux entreprises appartenant au même secteur d'activité au trimestre Q est déterminée sur la base des quatre premiers chiffres de la classification NACE de l'activité économique pour l'activité principale de l'employeur, lorsque et pour autant qu'il y ait au moins dix employeurs possédant les mêmes quatre premiers chiffres de la classification NACE permettant d'établir une comparaison.

Lorsque la détermination au départ des mêmes quatre premiers chiffres de la classification NACE aboutit à moins de dix points de comparaison, la proportion visée à l'alinéa premier est déterminée sur la base d'au moins dix employeurs au départ des trois premiers chiffres de la classification NACE pour l'activité principale de l'employeur.

Lorsque la détermination au départ des mêmes trois premiers chiffres de la classification NACE aboutit à moins de dix points de comparaison, la proportion visée à l'alinéa 1er est déterminée sur la base d'au moins dix employeurs au départ des deux premiers chiffres de la classification NACE pour l'activité principale de l'employeur.

Lorsque la détermination au départ des mêmes deux premiers chiffres de la classification NACE aboutit à moins de dix points de comparaison, par dérogation à l'article 140, alinéa 2, il n'est pas tenu compte pour la détermination du flux excessif d'invalidité de la proportion de travailleurs entrant en invalidité par rapport aux entreprises appartenant au même secteur d'activité. Le cas échéant, le flux excessif d'invalidité est déterminé uniquement sur la base des entreprises du secteur privé en général.

Art.142

(abrogé)

§ 2. Pour la détermination de la proportion des travailleurs entrant en invalidité par rapport aux entreprises du secteur privé en général au trimestre Q, il est tenu compte de tous les employeurs tombant sous le champ d'application de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires.

§ 3. Pour la détermination du flux excessif d'invalidité et du nombre de travailleurs entrés en invalidité, il n'est pas tenu compte des travailleurs qui, à la date du début de l'invalidité, disposent de l'autorisation de reprise du travail visée à l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée au 14 juillet 1994.

§ 4. Pour déterminer l'emploi total chez l'employeur pendant les trimestres correspondant aux trimestres de référence de l'année calendrier précédente, il est tenu compte du nombre de travailleurs équivalents temps plein occupés par l'employeur au cours de ces trimestres qui, au dernier jour du trimestre Q-4 ont été occupés par l'employeur concerné pendant au moins trois années consécutives sans interruption. Un travailleur équivalent temps plein correspond à l'emploi à temps plein d'un travailleur pendant les trimestres concernés, compte tenu des jours de travail effectif normal, des jours de vacances légales, des jours de vacances complémentaires, des jours de vacances en vertu d'une convention collective de travail rendue obligatoire et des jours de chômage temporaire déclarés à l'Office national de sécurité sociale.

§ 5. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, préciser les critères et les modalités de détermination du flux excessif de travailleurs entrant en invalidité, y compris les facteurs « X » et « Y » visés à l'article 140, alinéa 2.

Art. 143.

§ 1er. La cotisation trimestrielle de responsabilisation s'élève à 0,625 % des rémunérations cotisables déclarées à l'Office national de sécurité sociale du trimestre Q-1 et est établie sur la base des données relatives à l'admission en invalidité fournies par l'Institut national d'assurance maladie-invalidité.

Pour les travailleurs, dont les cotisations pour la sécurité sociale sont calculées sur le salaire majoré de 8 %, en vertu de l'article 19, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la

Art. 143

(abrogé)

sécurité sociale des travailleurs, il est tenu compte du salaire à 108 % pour l'application de l'alinéa 1er.

Pour le calcul de la cotisation de responsabilisation, il n'est pas tenu compte des montants dus indépendamment du nombre de jours de travail effectif durant le trimestre de déclaration, autres que les montants relatifs à la fin du contrat de travail.

Pour le calcul de la cotisation de responsabilisation, il n'est pas tenu compte des montants dus indépendamment du nombre de jours de travail effectif durant le trimestre de déclaration, autres que les montants relatifs à la fin du contrat de travail.

§ 3. Le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, peut préciser le mode de calcul et les autres modalités de calcul et de perception de la cotisation de responsabilisation.

Art. 144.

La cotisation de responsabilisation trimestrielle est calculée par l'Office national de sécurité sociale et perçue par le biais d'un avis de débit en même temps que les cotisations du deuxième trimestre suivant le trimestre Q (Q+2).

Les dispositions du régime général de la sécurité sociale des travailleurs salariés sont d'application, notamment en ce qui concerne les déclarations avec justification des cotisations, les délais de paiement, l'application des sanctions civiles et des sanctions pénales, la surveillance, la désignation du juge compétent en cas de litige, la prescription en matière d'actions en justice, le privilège et la communication du montant de la déclaration de créance de l'Office national.

Art. 145.

Les employeurs dont la moyenne des entrées de travailleurs en invalidité évolue défavorablement en sont informés de manière proactive par l'Office national de sécurité sociale.

Le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, peut préciser les modalités des communications proactives visées à l'alinéa 1er.

Art. 146.

En vue du calcul et de la perception de la cotisation de responsabilisation et en vue de l'information proactive visée à l'article 145, l'Institut national d'assurance maladie-invalidité communique chaque trimestre à l'Office national de sécurité sociale les données à

Art. 144.

(abrogé)

Art. 145

(abrogé)

Art. 146

(abrogé)

caractère personnel suivantes concernant le flux d'entrée des travailleurs en invalidité:

1° le numéro d'identification visé à l'article 8, § 1er, 1° ou 2°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale;

2° la date de naissance;

3° la date de début de l'incapacité de travail primaire;

4° la date de début de l'invalidité.

En plus des données à caractère personnel visées à l'alinéa 1er, l'Office national de sécurité sociale traite, en qualité de responsable du traitement, en vue du calcul et de la perception de la cotisation de responsabilisation et en vue de l'information proactive visée à l'article 145, les catégories de données à caractère personnel suivantes:

1° le numéro d'identification, visé à l'article 8, § 1er, 1° ou 2°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, des travailleurs;

2° la date de naissance des travailleurs;

3° le numéro d'entreprise visé à l'article III.17 du Code de droit économique;

4° le numéro d'immatriculation de l'employeur à l'Office national de sécurité sociale visé à l'article 33, § 1er, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

5° le code NACE-BEL de classification de l'activité économique pour l'activité principale de l'employeur;

6° le code d'importance de l'employeur, à savoir le nombre moyen de travailleurs occupés au cours de la période de référence;

7° le cas échéant, la commission paritaire ou la sous-commission paritaire dont l'employeur ressort;

8° la durée hebdomadaire de travail moyenne contractuelle des travailleurs;

9° la date du début et de fin de l'emploi;

10° les codes des prestations du travailleur;

11° les rémunérations cotisables déclarées à l'Office précité, y compris les codes de rémunération, sur base trimestrielle;

12° la catégorie d'employeur.

Les données à caractère personnel visées à l'alinéa 2 sont issues des banques de données suivantes:

1° le répertoire des employeurs géré par l'Office national de sécurité sociale;

2° la banque de données relative à la déclaration multifonctionnelle gérée par l'Office national de sécurité sociale visée à l'article 21 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Les données à caractère personnel visées aux alinéas 1er et 2 ne sont pas conservées par l'Office national précité plus longtemps que nécessaire aux fins pour lesquelles elles sont traitées et sont détruites au plus tard trois ans après la date de réception de ces données à caractère personnel.

Art. 147

.§1er. L'Office national de sécurité sociale verse la recette de la cotisation visée à l'article 143] du Fonds de sécurité d'existence des commissions paritaires ou des sous-commissions paritaires dont les employeurs ressortissent dans la mesure et dans les conditions spécifiées par les paragraphes 2 à 5.

§ 2. Les recettes versées sont destinées pour des mesures préventives en matière de santé et sécurité au travail et/ou des mesures en matière de réintégration durable des malades de longue durée. Les commissions paritaires et les sous-commissions paritaires compétentes concluent une convention collective de travail concernant ces efforts.

Sont désignés dans cette convention collective de travail les organismes qui sont chargés de l'octroi et de l'utilisation des fonds pour les efforts visés à l'alinéa 1er. Ces organismes doivent être constitués suivant les dispositions de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence.

§ 3. L'organe de gestion du Fonds établit chaque année un rapport sur la cotisation de responsabilisation. Ce rapport contient au moins les informations suivantes:

Art. 147

(abrogé)

- le montant reçu de l'Office national de sécurité sociale;
- la liste des mesures prises en vertu du présent article;
- l'affectation des moyens.

Conjointement avec le rapport visé à l'article 13 de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence, le rapport visé à l'alinéa 1er est transmis annuellement au président de la (sous-) commission paritaire compétente qui les présente directement à la (sous-)commission paritaire. Le président de la (sous-)commission paritaire transmet ensuite directement copie de rapport au greffe de la Direction Générale Relations collectives de travail du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale.

§ 4. Le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, détermine les règles et conditions précises relatives:

- au versement de la cotisation par l'Office national de sécurité sociale aux Fonds concernés;
- la destination des recettes qui ne peuvent pas être versées par l'Office national précité à un Fonds de sécurité d'existence;
- le contenu du rapport d'évaluation, de l'aperçu financier et leur délai de dépôt..

§ 5. Le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, désigne les fonctionnaires qui exerceront le contrôle sur le respect des conditions et des obligations du présent article.

Art. 147/1.

§ 1er. Le montant de la cotisation de responsabilisation trimestrielle due par les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire », correspond au plus petit des montants suivants:

- 1° la cotisation de responsabilisation calculée conformément aux dispositions du présent chapitre et ses arrêtés d'exécution, à l'exception de l'article 147/2;
- 2° la cotisation de responsabilisation calculée conformément aux dispositions du présent chapitre et ses arrêtés d'exécution.

§ 2. Le montant de la cotisation de responsabilisation trimestrielle due par les employeurs dont l'activité

Art. 147/1.

(abrogé)

principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « nettoyage courant des bâtiments », correspond au plus petit des montants suivants:

1° la cotisation de responsabilisation calculée conformément aux dispositions du présent chapitre et ses arrêtés d'exécution, à l'exception de l'article 147/3;

2° la cotisation de responsabilisation calculée conformément aux dispositions du présent chapitre et ses arrêtés d'exécution.

Art. 147/2.

§ 1er. Les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire » sont responsabilisés séparément pour leur flux de travailleurs salariés entrant en invalidité relatif à leurs activités concernant les titres-services.

La cotisation de responsabilisation due par les employeurs visés à l'alinéa 1er est constituée de la somme des deux parties suivantes:

1° la première partie calculée sur base de toutes les prestations à l'exception des prestations relatives aux titres-services; et:

2° la deuxième partie calculée uniquement sur base des prestations relatives aux titres-services.

§ 2. Pour le calcul de la première partie de la cotisation de responsabilisation visée au paragraphe 1er, alinéa 2, 1°, il n'est pas tenu compte des prestations relatives aux titres-services déclarées auprès de l'Office national de sécurité sociale sous la catégorie d'employeur 597 par les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire », pour déterminer:

1° le nombre de travailleurs salariés entrés en invalidité au cours des trimestres de référence;

2° le nombre de travailleurs équivalents temps plein pour déterminer l'emploi total ;

3° la proportion des travailleurs entrant en invalidité par rapport aux entreprises appartenant au même secteur d'activité au trimestre Q conformément à l'article 142, § 1er;

Art. 147/2.

(abrogé)

4° les rémunérations cotisables du trimestre Q-1 déclarées à l'Office précité conformément à l'article 143, § 1er, alinéa 1er;

5° les travailleurs salariés pris en considération pour déterminer le flux de travailleurs salariés entrant en invalidité conformément à l'article 143, § 2;

6° la communication proactive visée à l'article 145.

§ 3. Pour le calcul de la deuxième partie de la cotisation de responsabilisation visée au paragraphe 1er, alinéa 2, 2°, il est uniquement tenu compte des prestations relatives aux titres-services déclarées auprès de l'Office national de sécurité sociale sous la catégorie d'employeur 597 par les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire », pour déterminer:

1° le nombre de travailleurs salariés entrés en invalidité au cours des trimestres de référence;

2° le nombre de travailleurs équivalents temps plein pour déterminer l'emploi total;

3° la proportion des travailleurs entrant en invalidité par rapport aux entreprises appartenant au même secteur d'activité au trimestre Q conformément à l'article 142, § 1er;

4° les rémunérations cotisables du trimestre Q-1 déclarées à l'Office précité conformément à l'article 143, § 1er, alinéa 1er;

5° les travailleurs salariés pris en considération pour déterminer le flux de travailleurs salariés entrant en invalidité conformément à l'article 143, § 2;

6° la communication proactive visée à l'article 145.

Par dérogation à l'alinéa 1er et à l'article 142, § 1er, la proportion des travailleurs salariés entrant en invalidité par rapport aux entreprises appartenant au même secteur d'activité pour le calcul de la deuxième partie de la cotisation de responsabilisation visée au paragraphe 1er, alinéa 2, 2°, est déterminée par rapport aux entreprises dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « nettoyage courant des bâtiments » et aux prestations relatives aux titres-services déclarées auprès de l'Office national de sécurité sociale sous la catégorie d'employeur 597 par les employeurs dont l'activité

principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire ».

Art. 147/3

Pour le calcul de la cotisation de responsabilisation due par les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « nettoyage courant des bâtiments », les prestations relatives aux titres-services déclarées auprès de l'Office national de sécurité sociale sous la catégorie d'employeur 597 par les employeurs dont l'activité principale déterminée sur base de la classification NACE de l'activité économique qui est « activités des agences de travail temporaire » sont également prises en compte pour déterminer les entrées en invalidité et l'emploi total chez les entreprises appartenant au même secteur d'activité.

Art.148

Le présent chapitre entre en vigueur le 1er janvier 2022.

Les dispositions du présent chapitre s'appliquent aux périodes d'invalidité qui commencent à partir du 1er janvier 2022.

Art. 147/3.

(abrogé)

Art.148

(abrogé)

Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994

Art. 27.

Section III. L'octroi d'un complément d'indemnité à certains titulaires.

Art. 96.

Le titulaire, visé à l'article 86, § 1er, qui est reconnu incapable de travailler en vertu des dispositions de l'article 100, § 2, peut prétendre à un complément d'indemnité visée à l'article 87 ou à l'article 93, à charge de son organisme assureur, pour la période d'incapacité de travail qui suspend temporairement, après l'expiration de la période de salaire garanti visée aux articles 52, § 1er, et 71, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, l'exécution du travail autorisé, et au cours de laquelle il perçoit un complément à charge de l'employeur, conformément à la convention collective de travail n°12bis ou n°13bis, calculé sur base du salaire perdu du travail autorisé.

Le titulaire remplit les conditions visées aux articles 128 à 131 pour pouvoir bénéficier du complément d'indemnité s'il remplit les conditions visées aux dispositions précitées pour pouvoir prétendre aux indemnités d'incapacité de travail pour la même période.

Art. 27.

Section III.
(abrogé)

Art.96

(abrogé)

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, de quelle manière le montant de ce complément d'indemnité est fixé sur base du salaire perdu du titulaire, y compris le montant maximum à concurrence duquel cette rémunération est prise en considération.

Les dispositions des articles 104, 108, 3°, et 136, §2 ne sont pas d'application au complément d'indemnité.

Le complément d'indemnité est accordé, sans réduction, en cas d'application des dispositions de l'article 88, alinéa 3.

Le complément d'indemnité afférent à une période antérieure au mois de mars 2024 est payé au plus tard le 1er avril 2024.

Le complément d'indemnité afférent à une période à partir du mois de mars 2024 est payé dans le même délai que le délai fixé par le Comité de gestion du Service des indemnités pour le paiement des indemnités d'incapacité de travail afférentes à la même période.

Art. 28.

Art. 104bis

Le Roi détermine les conditions dans lesquelles le titulaire peut renoncer aux indemnités, au complément d'indemnité visé à l'article 96 et à la prime de rattrapage visée à l'article 98, alinéa qui lui sont accordées.

Art. 29.

Art. 134, §2.

Sous réserve de l'application de l'article 100, § 1er/4, alinéa 2, en cas d'absence du bénéficiaire au contact physique organisé par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire s'il n'a pas fourni les données exigées pour l'évaluation de ses capacités restantes, l'octroi des indemnités et du complément d'indemnité visés au titre IV est supprimé aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations de contrôle qui lui sont imposées par toute personne compétente en vertu de la présente loi coordonnée.
(...)

Art. 30.

Art. 28.

Art. 104bis

Le Roi détermine les conditions dans lesquelles le titulaire peut renoncer aux indemnités (**abrogé**) et à la prime de rattrapage visée à l'article 98, alinéa qui lui sont accordées.

Art. 29.

Art. 134, §2.

Sous réserve de l'application de l'article 100, § 1er/4, alinéa 2, en cas d'absence du bénéficiaire au contact physique organisé par le médecin-conseil ou le collaborateur de l'équipe multidisciplinaire s'il n'a pas fourni les données exigées pour l'évaluation de ses capacités restantes, l'octroi des indemnités **visées** au titre IV est supprimé aussi longtemps que le bénéficiaire ne répond pas aux obligations de contrôle qui lui sont imposées par toute personne compétente en vertu de la présente loi coordonnée.
(...)

Art. 30.

Disposition d'entrée en vigueur

*Loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail***Art. 31.**Art.6, §1er

Le règlement de travail doit indiquer:

1° le commencement et la fin de la journée de travail régulière, le moment et la durée des intervalles de repos, les jours d'arrêt régulier du travail.

Lorsque le travail est organisé par équipes successives, ces indications sont reprises séparément pour chaque équipe. Le moment et la manière d'alterner les équipes sont en outre indiqués.

Pour les travailleurs à temps partiel occupés dans le cadre d'un horaire variable, au sens de l'article 11bis, alinéa 3, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, sont mentionnés :

a) la plage journalière dans laquelle des prestations de travail peuvent être fixées;

b) les jours de la semaine pendant lesquels des prestations de travail peuvent être fixées;

c) la durée du travail journalière minimale et maximale; lorsque le régime de travail à temps partiel est également variable, la durée du travail hebdomadaire minimale et maximale sont en outre mentionnées;

d) la manière selon laquelle et le délai endéans lequel les travailleurs à temps partiel sont informés par un avis de leurs horaires de travail. Cet avis détermine les horaires individuels du travail et doit être constaté par écrit et daté par l'employeur, ses mandataires ou ses préposés; il doit être porté à la connaissance des travailleurs à temps partiels au minimum sept jours ouvrables à l'avance d'une manière fiable, appropriée et accessible. Le délai de sept jours ouvrables peut être adapté par une convention collective de travail rendue obligatoire par arrêté royal, sans toutefois pouvoir être inférieur à trois jours ouvrables.

En cas d'application de la dérogation visée à l'article 20bis de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, il doit indiquer, en outre :

a) la durée hebdomadaire moyenne de travail et le nombre d'heures de travail à prester sur une période de référence ;

Art. 31. Art.6, §1er

Le règlement de travail doit indiquer:

1° le commencement et la fin de la journée de travail régulière, le moment et la durée des intervalles de repos, les jours d'arrêt régulier du travail.

Lorsque le travail est organisé par équipes successives, ces indications sont reprises séparément pour chaque équipe. Le moment et la manière d'alterner les équipes sont en outre indiqués.

Pour les travailleurs à temps partiel occupés dans le cadre d'un horaire variable, au sens de l'article 11bis, alinéa 3, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, sont mentionnés :

a) la plage journalière dans laquelle des prestations de travail peuvent être fixées;

b) les jours de la semaine pendant lesquels des prestations de travail peuvent être fixées;

c) la durée du travail journalière minimale et maximale; lorsque le régime de travail à temps partiel est également variable, la durée du travail hebdomadaire minimale et maximale sont en outre mentionnées;

d) la manière selon laquelle et le délai endéans lequel les travailleurs à temps partiel sont informés par un avis de leurs horaires de travail. Cet avis détermine les horaires individuels du travail et doit être constaté par écrit et daté par l'employeur, ses mandataires ou ses préposés; il doit être porté à la connaissance des travailleurs à temps partiels au minimum sept jours ouvrables à l'avance d'une manière fiable, appropriée et accessible. Le délai de sept jours ouvrables peut être adapté par une convention collective de travail rendue obligatoire par arrêté royal, sans toutefois pouvoir être inférieur à trois jours ouvrables.

En cas d'application de la dérogation visée à l'article 20bis de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, il doit indiquer, en outre :

a) la durée hebdomadaire moyenne de travail et le nombre d'heures de travail à prester sur une période de référence ;

b) le début et la fin de la période pendant laquelle la durée hebdomadaire de travail doit être respectée en moyenne;

c) le commencement et la fin de la journée de travail et le moment et la durée des intervalles de repos des horaires alternatifs à celui prévu à l'alinéa 1er.

En ce qui concerne les travaux souterrains des mines, minières et carrières, l'indication du commencement et de la fin de la journée de travail régulière est remplacée par celle des heures ou commence la descente et ou finit la montée de chaque poste.

En ce qui concerne les travailleurs qui ne sont présents dans les locaux de l'entreprise que pour y prendre des matières premières et tous autres objets ou documents relatifs à leur travail ou pour y remettre le produit de leur travail ou tout document relatif à celui-ci, l'indication du commencement et de la fin de la journée de travail régulière est remplacée par celle des jours et heures où les locaux sont accessibles;

En ce qui concerne les travailleurs occupés dans un service public qui n'est pas visé par le Chapitre III, sections 1re et 2, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail : le cas échéant les horaires variables en vigueur avec mention des limites fixées en relation avec ceux-ci et avec référence aux textes concernés.

2° les modes de mesurage et de contrôle du travail en vue de déterminer la rémunération;

3° le mode, l'époque et le lieu de paiement de la rémunération;

4° a) la procédure, y compris les exigences formelles et la durée des délais de préavis, que l'employeur et le travailleur doivent respecter dans le cas où la relation de travail prend fin, ainsi que les délais en cas de recours contre le licenciement, ou la référence aux dispositions légales ou réglementaires régissant ces points;

b) les motifs graves pouvant justifier la rupture du contrat sans préavis par l'une ou l'autre des parties, sous réserve du pouvoir d'appréciation par les tribunaux;

5° les droits et obligations du personnel de surveillance;

6° les pénalités, le montant et la destination des amendes et les manquements qu'elles sanctionnent;

b) le début et la fin de la période pendant laquelle la durée hebdomadaire de travail doit être respectée en moyenne;

c) le commencement et la fin de la journée de travail et le moment et la durée des intervalles de repos des horaires alternatifs à celui prévu à l'alinéa 1er.

En ce qui concerne les travaux souterrains des mines, minières et carrières, l'indication du commencement et de la fin de la journée de travail régulière est remplacée par celle des heures où commence la descente et où finit la montée de chaque poste.

En ce qui concerne les travailleurs qui ne sont présents dans les locaux de l'entreprise que pour y prendre des matières premières et tous autres objets ou documents relatifs à leur travail ou pour y remettre le produit de leur travail ou tout document relatif à celui-ci, l'indication du commencement et de la fin de la journée de travail régulière est remplacée par celle des jours et heures où les locaux sont accessibles;

En ce qui concerne les travailleurs occupés dans un service public qui n'est pas visé par le Chapitre III, sections 1re et 2, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail : le cas échéant les horaires variables en vigueur avec mention des limites fixées en relation avec ceux-ci et avec référence aux textes concernés.

2° les modes de mesurage et de contrôle du travail en vue de déterminer la rémunération;

3° le mode, l'époque et le lieu de paiement de la rémunération;

4° a) la procédure, y compris les exigences formelles et la durée des délais de préavis, que l'employeur et le travailleur doivent respecter dans le cas où la relation de travail prend fin, ainsi que les délais en cas de recours contre le licenciement, ou la référence aux dispositions légales ou réglementaires régissant ces points;

b) les motifs graves pouvant justifier la rupture du contrat sans préavis par l'une ou l'autre des parties, sous réserve du pouvoir d'appréciation par les tribunaux;

5° les droits et obligations du personnel de surveillance;

6° les pénalités, le montant et la destination des amendes et les manquements qu'elles sanctionnent;

7° les recours ouverts aux travailleurs qui ont une réclamation à formuler ou des observations et contestations à présenter au sujet des pénalités qui leur ont été notifiées;

8° l'endroit où l'on peut atteindre la personne désignée pour donner les premiers soins en application du Règlement général pour la protection du travail;

9° l'endroit où se trouve la boîte de secours exigée par le même règlement;

10° (a) la durée des vacances annuelles ainsi que les modalités d'attribution de ces vacances ou la référence aux dispositions légales en la matière;

b) la date des vacances annuelles collectives;

c) les formalités à respecter par le travailleur lorsqu'une incapacité de travail pour cause de maladie ou d'accident survient pendant une période de vacances annuelles, qui sont déterminées à l'article 31/2 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail ;

11° les noms des membres du conseil d'entreprise;

12° les noms des membres du comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

13° les noms des membres de la délégation syndicale;

14° les noms de tous médecins désignés en dehors de ceux faisant partie d'un service médical, pharmaceutique et hospitalier organisé à qui la victime d'un accident du travail peut s'adresser si elle réside hors de la région ou le service médical, pharmaceutique et hospitalier ou le médecin agréé à titre permanent est installé;

15° l'adresse des bureaux d'inspection ou peuvent être atteints les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance de l'application des dispositions légales et réglementaires relatives à la protection des travailleurs.

16° la référence aux conventions collectives de travail et/ou aux accords collectifs conclus au sein de l'entreprise et qui s'appliquent aux conditions de travail et, en ce qui concerne les conventions collectives de travail conclues en dehors de l'entreprise, la référence à l'organe paritaire compétent au sein duquel elles ont été conclues;

17° l'identité du prestataire de service d'archivage électronique responsable, en application du Titre III de la loi du 3 juin 2007 portant des dispositions diverses relatives

7° les recours ouverts aux travailleurs qui ont une réclamation à formuler ou des observations et contestations à présenter au sujet des pénalités qui leur ont été notifiées;

8° l'endroit où l'on peut atteindre la personne désignée pour donner les premiers soins en application du Règlement général pour la protection du travail;

9° l'endroit où se trouve la boîte de secours exigée par le même règlement;

10° (a) la durée des vacances annuelles ainsi que les modalités d'attribution de ces vacances ou la référence aux dispositions légales en la matière;

b) la date des vacances annuelles collectives;

c) les formalités à respecter par le travailleur lorsqu'une incapacité de travail pour cause de maladie ou d'accident survient pendant une période de vacances annuelles, qui sont déterminées à l'article 31/2 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail ;

11° les noms des membres du conseil d'entreprise;

12° les noms des membres du comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

13° les noms des membres de la délégation syndicale;

14° les noms de tous médecins désignés en dehors de ceux faisant partie d'un service médical, pharmaceutique et hospitalier organisé à qui la victime d'un accident du travail peut s'adresser si elle réside hors de la région ou le service médical, pharmaceutique et hospitalier ou le médecin agréé à titre permanent est installé;

15° l'adresse des bureaux d'inspection ou peuvent être atteints les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance de l'application des dispositions légales et réglementaires relatives à la protection des travailleurs.

16° la référence aux conventions collectives de travail et/ou aux accords collectifs conclus au sein de l'entreprise et qui s'appliquent aux conditions de travail et, en ce qui concerne les conventions collectives de travail conclues en dehors de l'entreprise, la référence à l'organe paritaire compétent au sein duquel elles ont été conclues;

17° l'identité du prestataire de service d'archivage électronique responsable, en application du Titre III de la loi du 3 juin 2007 portant des dispositions diverses relatives

au travail, pour l'archivage des contrats de travail conclus au moyen d'une signature électronique et des documents dans le cadre de la relation individuelle entre employeur et travailleur envoyés et archivés électroniquement ainsi que la façon dont l'accès du travailleur aux documents archivés électroniquement auprès du prestataire est garanti, également après la fin de la relation de travail;

18° le droit à la formation offert par l'employeur ou la référence aux dispositions légales ou réglementaires ou aux conventions collectives de travail qui régissent ce droit;

19° l'organisme de sécurité sociale qui perçoit les cotisations sociales liées à la relation de travail.

§ 2. En ce qui concerne les travailleurs occupés dans les services publics, il peut être fait référence le cas échéant, pour l'application du § 1er, aux textes applicables.

Art. 32.

au travail, pour l'archivage des contrats de travail conclus au moyen d'une signature électronique et des documents dans le cadre de la relation individuelle entre employeur et travailleur envoyés et archivés électroniquement ainsi que la façon dont l'accès du travailleur aux documents archivés électroniquement auprès du prestataire est garanti, également après la fin de la relation de travail;

18° le droit à la formation offert par l'employeur ou la référence aux dispositions légales ou réglementaires ou aux conventions collectives de travail qui régissent ce droit;

19° l'organisme de sécurité sociale qui perçoit les cotisations sociales liées à la relation de travail.

20° la procédure en vue de maintenir le contact avec les travailleurs en incapacité de travail visée à l'article 1.4-71/2 du code du bien-être au travail.

§ 2. En ce qui concerne les travailleurs occupés dans les services publics, il peut être fait référence le cas échéant, pour l'application du § 1er, aux textes applicables.

Art. 32.

Disposition d'entrée en vigueur

Loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Art. 33.

Art. 31

§ 1er. L'impossibilité pour le travailleur de fournir son travail par suite de maladie ou d'accident suspend l'exécution du contrat.

§ 2. Le travailleur doit avertir immédiatement son employeur de son incapacité de travail.

Si une convention collective de travail ou le règlement de travail le prescrit, ou, à défaut d'une telle prescription, si l'employeur l'y invite, le travailleur produit à ce dernier un certificat médical. Le certificat médical mentionne l'incapacité de travail ainsi que la durée probable de celle-ci et si, en vue d'un contrôle, le travailleur peut se rendre éventuellement à un autre endroit.

Sauf dans les cas de force majeure, le travailleur envoie le certificat médical ou le remet à l'entreprise dans les deux jours ouvrables à compter du jour de l'incapacité ou du jour de la réception de l'invitation, à moins qu'un autre délai ne soit fixé par une convention collective de travail ou le règlement de travail.

Art. 33.

Art. 31

§ 1er. L'impossibilité pour le travailleur de fournir son travail par suite de maladie ou d'accident suspend l'exécution du contrat.

§ 2. Le travailleur doit avertir immédiatement son employeur de son incapacité de travail.

Si une convention collective de travail ou le règlement de travail le prescrit, ou, à défaut d'une telle prescription, si l'employeur l'y invite, le travailleur produit à ce dernier un certificat médical. Le certificat médical mentionne l'incapacité de travail ainsi que la durée probable de celle-ci et si, en vue d'un contrôle, le travailleur peut se rendre éventuellement à un autre endroit.

Sauf dans les cas de force majeure, le travailleur envoie le certificat médical ou le remet à l'entreprise dans les deux jours ouvrables à compter du jour de l'incapacité ou du jour de la réception de l'invitation, à moins qu'un autre délai ne soit fixé par une convention collective de travail ou le règlement de travail.

§ 2/1. Par dérogation au § 2, alinéas 2 et 3, le travailleur n'est pas tenu, trois fois par année calendrier, de produire un certificat médical pour le premier jour d'une incapacité de travail. Le cas échéant, il communique immédiatement à l'employeur l'adresse où il séjourne durant ce premier jour d'incapacité de travail.

Les entreprises qui occupent moins de 50 travailleurs au 1er janvier de l'année calendrier au cours de laquelle survient l'incapacité de travail, peuvent déroger à l'alinéa 1er par convention collective de travail ou par règlement de travail.

(...).

Art. 34.

Art. 35.

Art. 34.

§ 1er. L'incapacité de travail résultant d'une maladie ou d'un accident qui empêche définitivement le travailleur d'effectuer le travail convenu peut seulement mettre fin au contrat de travail pour cause de force majeure après que la procédure déterminée au paragraphe 2 a été suivie.

La procédure visée au paragraphe 2 ne peut être entamée que lorsque le travailleur a été en incapacité de travail ininterrompue durant une période d'au moins *neuf* mois et pour autant que, pour le travailleur, aucun trajet de réintégration ne soit en cours au sens du Code sur le bien-être. Cette période de *neuf* mois est interrompue lorsque le travailleur reprend effectivement le travail, à moins que le travailleur, au cours des quatorze premiers jours de cette reprise du travail, soit à nouveau en incapacité de travail, auquel cas cette période est censée ne pas être interrompue.

§ 2. Le travailleur ou l'employeur notifie à l'autre partie ainsi qu'au conseiller en prévention-médecin du travail de l'entreprise, au moyen d'un envoi recommandé, l'intention de déterminer s'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code sur le bien-être au travail. La notification émanant de l'employeur mentionne le droit du travailleur de demander au conseiller en prévention-médecin du travail, conformément à cette procédure spécifique prévue par

§ 2/1. Par dérogation au § 2, alinéas 2 et 3, le travailleur n'est pas tenu, **deux** fois par année calendrier, de produire un certificat médical pour le premier jour d'une incapacité de travail. Le cas échéant, il communique immédiatement à l'employeur l'adresse où il séjourne durant ce premier jour d'incapacité de travail.

Les entreprises qui occupent moins de 50 travailleurs au 1er janvier de l'année calendrier au cours de laquelle survient l'incapacité de travail, peuvent déroger à l'alinéa 1er par convention collective de travail ou par règlement de travail.

(...).

Art. 34.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 35.

Art. 34.

§ 1er. L'incapacité de travail résultant d'une maladie ou d'un accident qui empêche définitivement le travailleur d'effectuer le travail convenu peut seulement mettre fin au contrat de travail pour cause de force majeure après que la procédure déterminée au paragraphe 2 a été suivie.

La procédure visée au paragraphe 2 ne peut être entamée que lorsque le travailleur a été en incapacité de travail ininterrompue durant une période d'au moins **six** mois et pour autant que, pour le travailleur, aucun trajet de réintégration ne soit en cours au sens du Code sur le bien-être. Cette période de **six** mois est interrompue lorsque le travailleur reprend effectivement le travail, à moins que le travailleur, au cours des quatorze premiers jours de cette reprise du travail, soit à nouveau en incapacité de travail, auquel cas cette période est censée ne pas être interrompue.

§ 2. Le travailleur ou l'employeur notifie à l'autre partie ainsi qu'au conseiller en prévention-médecin du travail de l'entreprise, au moyen d'un envoi recommandé, l'intention de déterminer s'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code sur le bien-être au travail. La notification émanant de l'employeur mentionne le droit du travailleur de demander au conseiller en prévention-médecin du travail, conformément à cette procédure spécifique prévue par

le Code sur le bien-être au travail, que les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail soient examinées, s'il a été constaté qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu. La notification émanant de l'employeur mentionne également le droit du travailleur de se faire assister par la délégation syndicale de l'entreprise au cours de cette procédure, conformément aux dispositions de la convention collective de travail n° 5 du 24 mai 1971 concernant le statut des délégations syndicales du personnel des entreprises.

Après réception de la notification visée à l'alinéa 1er, le conseiller en prévention-médecin du travail suit la procédure spécifique déterminée dans le livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail.

Le contrat de travail ne peut prendre fin pour force majeure médicale que lorsqu'il apparaît de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail, qui n'est plus susceptible de recours, ou du résultat de la procédure de recours reprise dans le Code du bien-être au travail, qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu et que :

1° le travailleur n'a pas demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, ou,

2° le travailleur a demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail et l'employeur, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, a remis le rapport motivé au dans lequel il explique pourquoi l'établissement d'un plan pour un travail adapté ou un autre travail est techniquement ou objectivement impossible ou ne peut être exigé pour des motifs dûment justifiés, au travailleur et au conseiller en prévention-médecin du travail, ou,

3° le travailleur a demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail et l'employeur, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, a remis au travailleur et au conseiller en prévention-médecin du travail le plan pour un travail adapté ou un autre travail refusé par le travailleur.

le Code sur le bien-être au travail, que les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail soient examinées, s'il a été constaté qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu. La notification émanant de l'employeur mentionne également le droit du travailleur de se faire assister par la délégation syndicale de l'entreprise au cours de cette procédure, conformément aux dispositions de la convention collective de travail n° 5 du 24 mai 1971 concernant le statut des délégations syndicales du personnel des entreprises.

Après réception de la notification visée à l'alinéa 1er, le conseiller en prévention-médecin du travail suit la procédure spécifique déterminée dans le livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail.

Le contrat de travail ne peut prendre fin pour force majeure médicale que lorsqu'il apparaît de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail, qui n'est plus susceptible de recours, ou du résultat de la procédure de recours reprise dans le Code du bien-être au travail, qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu et que :

1° le travailleur n'a pas demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, ou,

2° le travailleur a demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail et l'employeur, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, a remis le rapport motivé au dans lequel il explique pourquoi l'établissement d'un plan pour un travail adapté ou un autre travail est techniquement ou objectivement impossible ou ne peut être exigé pour des motifs dûment justifiés, au travailleur et au conseiller en prévention-médecin du travail, ou,

3° le travailleur a demandé d'examiner les possibilités relatives à un travail adapté ou à un autre travail et l'employeur, conformément à la procédure spécifique du livre 1er, titre 4, chapitre VI, section 3 du Code du bien-être au travail, a remis au travailleur et au conseiller en prévention-médecin du travail le plan pour un travail adapté ou un autre travail refusé par le travailleur.

S'il ne ressort pas de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail, ou du résultat de la procédure de recours prévue par le Code du bien-être au travail, qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu, cette procédure prend fin sans suite. La partie la plus diligente ne peut recommencer la procédure visée dans ce paragraphe, que lorsque le travailleur atteint à nouveau une période d'au moins *neuf* mois d'incapacité de travail ininterrompue, tel que prévu dans l'alinéa 1er, à compter du jour suivant la réception de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail ou, si le travailleur a introduit un recours contre cette constatation, à compter du jour suivant la réception du résultat de la procédure de recours.

(...).

Art. 36.

Art. 37.

Art. 52.

§1er. En cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie autre qu'une maladie professionnelle, ou d'un accident autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, l'ouvrier a droit, à charge de son employeur, à sa rémunération normale pendant une période de sept jours et pendant les sept jours suivants à 60 p.c. de la partie de cette rémunération qui ne dépasse pas le plafond pris en considération pour le calcul des prestations de l'assurance maladie-invalidité.

Le droit à la rémunération est subordonné à la condition que l'ouvrier soit demeuré sans interruption au service de la même entreprise pendant au moins un mois.

Lorsque l'ouvrier atteint cette ancienneté pendant la période de salaire garanti, il peut prétendre à la rémunération visée audit alinéa, pour les jours restants.

§ 2. La rémunération visée au § 1er n'est pas due une nouvelle fois lorsqu'une nouvelle incapacité de travail survient dans les quatorze premiers jours qui suivent la fin d'une période d'incapacité de travail ayant donné lieu au paiement de la rémunération prévue au § 1er.

(...).

Art. 38.

S'il ne ressort pas de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail, ou du résultat de la procédure de recours prévue par le Code du bien-être au travail, qu'il est définitivement impossible pour le travailleur d'effectuer le travail convenu, cette procédure prend fin sans suite. La partie la plus diligente ne peut recommencer la procédure visée dans ce paragraphe, que lorsque le travailleur atteint à nouveau une période d'au moins *six* mois d'incapacité de travail ininterrompue, tel que prévu dans l'alinéa 1er, à compter du jour suivant la réception de la constatation du conseiller en prévention-médecin du travail ou, si le travailleur a introduit un recours contre cette constatation, à compter du jour suivant la réception du résultat de la procédure de recours.

(...).

Art. 36.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 37.

Art. 52.

§1er. En cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie autre qu'une maladie professionnelle, ou d'un accident autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, l'ouvrier a droit, à charge de son employeur, à sa rémunération normale pendant une période de sept jours et pendant les sept jours suivants à 60 p.c. de la partie de cette rémunération qui ne dépasse pas le plafond pris en considération pour le calcul des prestations de l'assurance maladie-invalidité.

Le droit à la rémunération est subordonné à la condition que l'ouvrier soit demeuré sans interruption au service de la même entreprise pendant au moins un mois.

Lorsque l'ouvrier atteint cette ancienneté pendant la période de salaire garanti, il peut prétendre à la rémunération visée audit alinéa, pour les jours restants.

§ 2. La rémunération visée au § 1er n'est pas due une nouvelle fois lorsqu'une nouvelle incapacité de travail survient dans les **huit premières semaines** qui suivent la fin d'une période d'incapacité de travail ayant donné lieu au paiement de la rémunération prévue au § 1er.

(...).

Art. 38.

Art. 73.

§ 1er. En cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie autre qu'une maladie professionnelle, ou d'un accident autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, la rémunération visée aux articles 70 et 71 n'est pas due une nouvelle fois lorsqu'une nouvelle incapacité de travail survient dans les quatorze premiers jours qui suivent la fin d'une période d'incapacité de travail ayant donné lieu au paiement de la rémunération prévue aux articles 70 et 71.

(...).

Art. 39.**Art. 40.**Art. 52, §5

Par dérogation aux paragraphes précédents, aucune rémunération n'est à charge de l'employeur pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en cas d'incapacité de travail résultant de toute maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue durant cette période, ou en cas d'un accident autre qu'un accident du travail ou un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période.

Art. 41. Art. 73/1

Par dérogation aux dispositions précédentes du présent chapitre, aucune rémunération n'est à charge de l'employeur pendant une période de vingt semaines à partir du début de l'exécution d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en cas d'incapacité de travail résultant de toute maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue durant cette période, ou d'un accident, autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période.

Art. 42. Art. 73

§ 1er. En cas d'incapacité de travail résultant d'une maladie autre qu'une maladie professionnelle, ou d'un accident autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, la rémunération visée aux articles 70 et 71 n'est pas due une nouvelle fois lorsqu'une nouvelle incapacité de travail survient dans les **huit premières semaines** qui suivent la fin d'une période d'incapacité de travail ayant donné lieu au paiement de la rémunération prévue aux articles 70 et 71.

(...).

Art. 39.

Disposition d'entrée en vigueur

Art. 40. Art. 52, §5

Par dérogation aux paragraphes précédents, aucune rémunération n'est à charge de l'employeur **pendant la période d'exécution** d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en cas d'incapacité de travail résultant de toute maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue durant cette période, ou en cas d'un accident autre qu'un accident du travail ou un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période.

Art. 41. Art. 73/1

Par dérogation aux dispositions précédentes du présent chapitre, aucune rémunération n'est à charge de l'employeur **pendant la période d'exécution** d'un travail adapté ou d'un autre travail en application de l'article 100, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en cas d'incapacité de travail résultant de toute maladie, autre qu'une maladie professionnelle, survenue durant cette période, ou d'un accident, autre qu'un accident du travail ou qu'un accident survenu sur le chemin du travail, se produisant durant cette même période.

Art. 42.

Disposition d'entrée en vigueur

*Code pénal social***Art. 43.**

/

Art. 43.**Art. 127/1. (Nouveau)**

Le trajet de réintégration du travailleur en incapacité de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui occupe vingt travailleurs ou plus, tel que visé à l'article 33 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, son préposé ou mandataire, et qui, en violation de la même loi et de ses arrêtés d'exécution, n'a pas demandé au conseiller en prévention-médecin du travail de démarrer un trajet de réintégration pour le travailleur en incapacité de travail qui, selon l'estimation du conseiller en prévention-médecin du travail, a un potentiel de travail, au plus tard six mois après le début de l'incapacité de travail de ce travailleur.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés

Art. 44.**Art. 127, alinéa 1er**

Le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126 et 128 à 133, est puni d'une sanction de niveau 3 :

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a enfreint les dispositions de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution;

2° la personne n'appartenant pas au personnel de l'employeur qui exécute les missions qui lui sont confiées en application de la loi précitée du 4 août 1996, contrairement aux dispositions de cette loi et de ses arrêtés d'exécution ou qui n'exécute pas ces missions conformément aux conditions et modalités prescrites par cette loi et ses arrêtés d'exécution.

Les infractions sont punies d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elles ont eu comme conséquence des ennuis de santé ou un accident du travail pour un travailleur.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 106 et 107.

Art. 44.**Art. 127, alinéa 1er**

Le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

Sans préjudice des dispositions des articles 119 à 126, **127/1** et 128 à 133, est puni d'une sanction de niveau 3 :

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a enfreint les dispositions de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution;

2° la personne n'appartenant pas au personnel de l'employeur qui exécute les missions qui lui sont confiées en application de la loi précitée du 4 août 1996, contrairement aux dispositions de cette loi et de ses arrêtés d'exécution ou qui n'exécute pas ces missions conformément aux conditions et modalités prescrites par cette loi et ses arrêtés d'exécution.

Les infractions sont punies d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elles ont eu comme conséquence des ennuis de santé ou un accident du travail pour un travailleur.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 106 et 107.

Art. 45.**Art. 45.***Disposition d'entrée en vigueur*